

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
de **Catalunya**

La qualitat, garantia de millora.

PROCÉS D'AVUACIÓ DE LA QUALITAT DEL SISTEMA UNIVERSITARI A CATALUNYA

20
informe
04

© **Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya**

Via Laietana, 28, 5a planta
08003 Barcelona

Equip de redacció

Gemma Rauret Dalmau (directora d'AQU Catalunya), **Joan Bravo Pijoan** (secretari d'AQU Catalunya), **Sebastián Rodríguez Espinar** (Coordinador d'Innovació+Desenvolupament), **Josep Grifoll Saurí** (cap de l'Àrea d'Avaluació de la Qualitat), **Esteve Arboix Codina** (gestor de projectes), **Anna Prades Nebot** (gestora de projectes) i **Olga Pujolràs González** (gestora de projectes)

Disseny i maquetació: Josep Turon
Imprès per: Treballs Gràfics, SA
Primera edició: novembre 2005
Tiratge: 2000

Dipòsit legal: B-20.678-2005

Es permet la reproducció total o parcial del document sempre i quan se citi el títol de la publicació i l'**Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya** com a editora.

Sumari

Presentació	5
Pròleg	7
Principals conclusions i recomanacions	11
Introducció	15
Els eixos d'actuació d'AQU Catalunya	15
Les accions d'AQU Catalunya amb les universitats catalanes	15
Els nous enfocaments d'avaluació i l'EEES	37
L'avaluació de titulacions	42
El procés i l'estat actual d'avaluació de titulacions	42
Els resultats de les avaluacions	51
Avaluacions d'ensenyaments de primer i segon cicle	53
Àrea d'Humanitats	53
Avaluació transversal de Filologia Clàssica (UB i UAB)	55
Avaluació transversal de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada (UB i UAB)	67
Geografia, UdG	79
Història de l'Art, UdG	91
Àrea de Ciències Socials	101
Documentació, UOC	103
Biblioteconomia i Documentació, UB	111
Avaluació transversal de Turisme, UdL (EUT de Terres de Lleida i EUT de Manresa i dels Pirineus)	123
Empresa Internacional, UB	133
INEFC Lleida, UdL	143
Comerç Internacional, UPF (ESCI)	153

Àrea de Ciències de la Salut	161
Logopèdia, UAB	163
Teràpia Ocupacional, UAB	175
Àrea Tècnica	183
Avaluació transversal d'Enginyeria Electrònica (UB i UAB)	185
Avaluació transversal d'Enginyeria Informàtica (UAB, UPC, UdG i URV)	197
Avaluació transversal d'Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió (UAB, EUI Tomàs Cerdà, adscrit a la UAB; UPC; UdG, UdL; URV; UVic) i Informàtica de Sistemes (UAB; UPC; UPF; UdG, UdL i URV)	219
L'avaluació de la transició de la universitat al mercat laboral	251
L'avaluació de la transició de la universitat al mercat laboral	253
Annexos	289
Annex 1	291
Annex 2	293
Glossari	309

Presentació

L'any 2004 fou testimoni d'un canvi en el pes relatiu de les àrees d'activitat de l'Agència. Els esforços es concentraren en les acreditacions del professorat, tema nou i delicat però de gran transcendència per al futur de les nostres universitats.

Pel que fa a les avaluacions de titulacions i serveis, el seu nombre fou sensiblement inferior al dels exercicis anteriors. Això és una conseqüència lògica de dos fets. D'una banda, eren poques les titulacions que restaven per avaluar. De l'altra, el canvi iniciat a Bolonya i que ha de sacsejar el nostre espai d'ensenyament superior aconsella no començar una segona ronda d'avaluacions d'estudis amb una estructura que té els dies comptats. Per contra, ens ha semblat més útil emprendre actuacions que facilitin una millor adaptació al nou panorama que s'albira. Hem dedicat temps i recursos a fer un seguiment de les proves pilot que el DURSI ha engegat en alguns centres com a anticipació del futur.

I, finalment, per assegurar una coherència entre les demandes de la societat i la nova configuració del nostre sistema universitari, hem dut a terme una enquesta sobre la inserció laboral dels nostres graduats, versió perfeccionada de la d'anys enrere. A l'Informe trobareu els resultats més rellevants d'aquesta enquesta, però la informació acumulada és molta i resta a la disposició dels investigadors interessats que vulguin aprofundir en el tema.

Antoni Serra Ramoneda
President d'AQU Catalunya

Pròleg

L'Informe 2004, setè informe que publica l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, presenta algunes novetats importants respecte als anys anteriors. En primer lloc, dóna més pes als diferents eixos d'actuació d'AQU Catalunya, tant a les accions que duu a terme amb les universitats catalanes com als nous enfocaments de l'avaluació. La informació continguda en aquest primer apartat va més enllà de les evidències directes recollides en els processos d'avaluació de titulacions. Pel que fa a les avaluacions de titulacions, i com en anys anteriors, aquesta publicació aporta nova informació sobre les titulacions avaluades i en presenta diverses de transversals, que inclouen i comparen tots els estudis amb la mateixa denominació. Aquest sistema d'avaluacions transversals, comú a molts països europeus, és un valor afegit en la informació a la societat i als futurs estudiants. L'Informe 2004 també presenta un tema innovador referent a l'avaluació de la transició al mercat laboral. A la introducció es recull el context i l'objectiu de l'avaluació i posteriorment es presenta el desenvolupament del procés i els resultats obtinguts.

Cal destacar que es manté fora de l'abast d'aquest informe una de les activitats fonamentals d'AQU Catalunya, l'avaluació de professorat, que l'Agència duu a terme des de la promulgació de la Llei d'universitats de Catalunya l'any 2003. Això no obstant, s'incorpora a la introducció un apartat a tall d'informació.

Un dels aspectes bàsics de l'actualitat del sistema universitari és la creació d'un espai compartit d'educació superior a Europa, que està promovent canvis substantius en l'ensenyament superior. En aquest sentit, els ministres responsables de l'educació superior a Europa han posat èmfasi en tres aspectes clau per fer del sistema d'educació superior europeu un sistema capdavanter i competitiu: a) disposar d'un marc global per al sistema de titulacions, b) assegurar la qualitat i c) establir el reconeixement mutu de titulacions entre els diferents països.

El marc global adoptat pels països participants en el procés de Bolonya, que promou un nou model d'aprenentatge, descansa principalment en dos elements: un sistema de dos cicles —el grau i el màster— de durada semblant a tots els països i l'establiment d'un sistema comú de comptar les hores de treball dels estudiants. L'adopció del marc global a tots els països s'ha de fer abans d'una data límit, l'any 2010. La majoria de països que conformen l'Espai europeu d'educació superior (EEES) ja han fet avenços importants en aquest sentit. Recentment, l'Associació d'Universitats Europea (EUA), en un estudi publicat sobre les universitats europees que implementen Bolonya (Tendències IV), afirmava que de vint-i-sis països europeus estudiats, només tres —Espanya, Portugal i Suècia— estaven pendents de l'entrada en vigor de normatives governamentals més detallades que permetessin desenvolupar el nou marc.

Si bé el marc legal és fonamental per aplicar el sistema de dos cicles, en aquesta situació Catalunya ha pres la iniciativa d'impulsar un projecte pilot d'adaptació de les titulacions a l'EEES, promogut pel Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI). Tot i les limitacions normatives existents, aquest projecte ha obert camí en el procés d'adaptació al nou sistema europeu i està propiciant que el sistema universitari català estigui millor preparat quan, per imperatiu legal, totes les titulacions s'hi hagin d'adaptar, cosa que a hores d'ara té el perill d'haver-se de fer en un període excessivament breu per esdevenir un canvi realment eficaç. El projecte pilot promou l'adaptació del currículum al nou marc global d'un nombre reduït de titulacions, les quals, de manera voluntària, actuen com a referent.

Per facilitar el desenvolupament d'aquest programa, AQU Catalunya ha treballat de manera notable en l'elaboració de guies i en el desenvolupament de bones pràctiques. Aquestes guies prengueren com a referent els marcs generals publicats per AQU Catalunya entre el 2002 i el 2003 i els resultats del projecte DISSENY, que ha promogut el disseny del pla de formació en el marc de l'EEES. La publicació dels treballs realitzats en el marc d'aquest projecte, conjuntament amb les guies, ha servit de pauta a altres titulacions per avançar pel mateix camí.

D'altra banda, el fet que les universitats catalanes tinguin nombrosos contactes i intercanvis amb universitats de països de l'entorn ha propiciat que un bon nombre de professors ja estiguin familiaritzats amb el nou sistema i puguin ser un puntal a l'hora d'impulsar el procés d'adaptació.

Respecte a la nova estratègia docent centrada en l'estudiant i en un aprenentatge basat en els problemes, es pot constatar que han estat conceptes amb una acollida favorable a Europa, tot i que el procés d'implementació no ha estat exempt de dificultats. Alguns països que foren capdavaners en l'aplicació del marc global, com ara Dinamarca, n'estan replantejant alguns aspectes. D'aquests canvis i dificultats també en podem aprendre.

Certament, hi ha el perill que la nova estructura en dos cicles s'emporti tot el protagonisme i perdem de vista que l'altre pilar de l'EEES és l'assegurament de la qualitat de l'ensenyament superior. No hi ha dubte que, d'acord amb el principi d'autonomia institucional, la responsabilitat primera de la qualitat de l'ensenyament rau en cada institució. Ara bé, hi ha consens en què cal assegurar uns criteris i unes metodologies comuns a Europa pel que fa a garantir la qualitat. En aquest marc, el paper de l'avaluació externa, duta a terme per agències independents i amb participació d'estudiants, n'és un dels trets fonamentals.

Per harmonitzar aquests aspectes, l'Associació Europea d'Agències per a la Qualitat de l'Ensenyament Superior (ENQA) ha treballat amb l'Associació d'Universitats Europees (EUA), l'Associació Europea d'Institucions d'Educació Superior (EURASHE) i els sindicats nacionals d'estudiants d'Europa (ESIB), formant l'anomenat *grup dels quatre*, per obrir camí en el reconeixement mutu d'acreditacions o de decisions sobre l'assegurament de la qualitat. Les principals conclusions i recomanacions d'aquest grup han estat:

- Ha d'haver-hi estàndards europeus per a l'assegurament intern i extern de la qualitat a les institucions d'educació superior i per a les agències que s'encarreguen d'assegurar la qualitat externa.
- Les agències europees d'assegurament de la qualitat s'haurien de sotmetre a una revisió cíclica cada cinc anys.

- Cal posar èmfasi en la subsidiarietat i les revisions d'agències, que, si és possible, es faran a escala nacional.
- Es crearà un registre d'agències.
- La inclusió de les agències en el registre serà custodiada pel corresponent Comitè Europeu de Registre.
- S'establirà un fòrum consultiu per a l'assegurament de la qualitat de l'educació superior.

Un dels estàndards proposats *pel grup dels quatre*, i ratificat pels ministres a la reunió de Bergen l'any 2005, estableix que les agències hauran de publicar un informe sobre els resultats de l'avaluació externa, que haurà d'incloure qualsevol decisió, recomanació o conseqüència formal que se'n derivi. Aquest estàndard l'acompleix AQU Catalunya amb la publicació anual, des de l'any 1998, d'un informe d'avaluació que conté el resultat de les avaluacions realitzades durant l'any i que constitueix la part més important d'aquest volum.

Pel que fa a l'Informe 2004, conté el resultat de trenta-tres informes d'avaluació de titulacions, entre els quals cal destacar les avaluacions transversals de Filologia Clàssica, Teoria de la Literatura i Literatura Comparada, Enginyeria Electrònica i Enginyeria Informàtica de Gestió i de Sistemes. El nombre de titulacions avaluades és lleugerament inferior al dels darrers anys. Aquest descens en el nombre de titulacions avaluades ha d'atribuir-se bàsicament al nou entorn i als nous reptes amb què actualment s'enfronta l'ensenyament universitari, i, molt especialment, a la necessitat de dedicar molts esforços al disseny de nous programes de formació per adaptar-se a l'EEES, així com a l'establiment dels sistemes de gestió de la qualitat d'aquests nous programes. La importància adquirida per la integració de l'ensenyament superior a l'EEES en les activitats de l'Agència explica que en la primera part d'aquest informe es presenti amb detall el projecte pilot d'adaptació de les titulacions a l'EEES, així com els nous enfocaments metodològics emprats en l'avaluació de les titulacions.

Amb les titulacions avaluades enguany, el total de programes de formació que s'han sotmès al procés, des que s'inicià el programa d'avaluació, és de prop de tres-centes titulacions. Això vol dir que un nombre important de les titulacions que actualment s'imparteixen a Catalunya ja han estat avaluades. A diferència de l'Informe 2003, el d'enguany no conté cap detall del seguiment del pla de millores, que era conseqüència dels resultats d'avaluacions anteriors. Aquest fet caldrà analitzar-lo a fons ja que, com dèiem l'any passat, «fins que l'avaluació del seguiment del pla de millores no adquireixi la mateixa categoria que l'avaluació de titulacions no podem afirmar que les universitats catalanes disposen de sistemes d'assegurament de la qualitat ben establerts». Enguany podríem afegir que sense donar pes al pla de millores, els sistemes d'assegurament de la qualitat no seran vistos pels professors com un element intrínsec al seu treball. En tot cas, la situació de canvi al nou espai europeu incorpora, com a estàndard de qualitat, l'existència de procediments per al seguiment de les recomanacions resultants de l'avaluació i dels plans de millora que se'n deriven.

Pel que fa a l'impacte de l'informe, cal destacar com a positiu l'elevat nombre descàrregues des del web que presenten els darrers informes anuals (més de 7.200 en el curs 2004-2005), sobretot en les èpoques en què es fa la preinscripció a les universitats i en què els futurs estudiants han de prendre decisions fonamentals per al seu futur. Aquest interès permet afirmar que els informes anuals d'avaluació de titulacions proporcionen informació útil a la societat i, en especial, als estudiants i les seves famílies.

Com ja hem dit anteriorment, l'informe presenta també un capítol dedicat a un aspecte innovador i complementari al de l'avaluació de les titulacions: l'avaluació de la transició al mercat laboral dels graduats universitaris. A diferència del que passa amb les avaluacions de titulacions, aquest tipus d'avaluació no és corrent en altres països. No ha d'estranyar que AQU Catalunya posi èmfasi en aquest aspecte, ja que des de l'Agència s'han dedicat molts esforços a dur a terme estudis d'inserció laboral per conèixer com s'insereixen els graduats en el món del treball i com valoren la formació rebuda. L'estudi, fet l'any 2001 amb els graduats del 1998, és l'estudi més complet i fiable, per la magnitud de la mostra, dels que s'han fet a Espanya sobre inserció laboral. La informació obtinguda en aquest estudi és una peça cabdal en l'avaluació de titulacions, tant pel que fa a l'anàlisi de la posició estratègica externa de la titulació com a la valoració dels resultats professionals i personals assolits pels graduats. A més, l'adaptació de les titulacions a l'EEES requereix que els títols, fins i tot els de grau, tinguin un valor específic en el món laboral. Això comporta que els programes de formació hagin d'incloure aspectes que garanteixin l'adquisició d'unes determinades competències que habilitin per al mercat laboral.

A partir de l'anàlisi dels resultats de l'estudi d'inserció al mercat de treball, es va proposar a les universitats dur a terme un projecte consistent a avaluar els factors que afecten la inserció i les accions que les universitats desenvolupen per facilitar una bona inserció, amb l'objectiu de millorar el procés en la mesura del possible. La metodologia proposada es basava en una avaluació interna, una avaluació externa i la publicació de l'informe final. La resposta de les universitats al projecte fou diversa, tant pel que fa als factors que calia avaluar com a l'àmbit concret d'aplicació, que comprenia des d'una sola titulació fins a tota la universitat. És per això que l'informe que presentem, tot i ser transversal, no és equivalent per a totes les universitats. En tot cas, és suficientment ric per permetre unes recomanacions generals, a partir tant de l'expertesa dels avaluadors externs com de les bones pràctiques posades en marxa en algunes universitats. L'aplicació d'aquestes recomanacions ha d'ajudar a millorar el procés de transició al mercat laboral.

Com en edicions anteriors, la feina més important pel que fa a l'avaluació ha estat feta pels comitès d'avaluació interna i d'avaluació externa, els quals, amb treball, esperit crític i ànim de superació, han preparat els informes que han servit de base per a aquest informe resum, que forçosament no té la riquesa de matisos i continguts que tenen els informes previs dirigits als mateixos centres i als responsables universitaris. Els treballs previs per millorar la metodologia han anat a càrrec de grups de treball constituïts tant per personal de l'Agència com per nombrosos experts universitaris, sense els quals no seria possible disposar dels plantejaments i obtenir els resultats que hem intentat recollir en els informes i les publicacions fetes. Aquesta valuosa col·laboració dels experts universitaris fa possible que AQU Catalunya sigui una agència innovadora en el seu treball. Voldria fer constar l'agraïment per la feina feta a tots els qui han col·laborat en les avaluacions i en les innovacions.

Per delegació de la Comissió d'Avaluació de la Qualitat, els informes d'avaluació de titulacions que conté l'Informe 2004 han estat analitzats i aprovats per la Comissió Específica per a l'Avaluació de Titulacions i Programes i l'informe sobre la transició al mercat laboral ha estat analitzada i aprovada per la Comissió Específica per a la Qualitat dels Centres i Activitats Universitaris. Ambdues comissions han atès, si ha escaigut, els suggeriments i les reclamacions que les universitats han pogut presentar durant el procés d'aprovació dels informes. Voldria destacar el paper essencial dels membres de les comissions d'avaluació pel que fa a assegurar la independència dels judicis emesos, de les conclusions a les quals s'arriba i de les recomanacions que figuren a l'Informe 2004 i agrair-los llur dedicació i interès.

Finalment, caldria afegir que amb aquest informe no solament continuem amb la línia iniciada l'any 1998 d'informar la societat del procés d'avaluació de titulacions, sinó que també donem compliment a diversos dels estàndards orientats a assegurar la qualitat de l'educació superior a l'espai europeu, tant els relatius a la qualitat de l'ensenyament universitari com els que fan referència a les agències que, com AQU Catalunya, es dediquen a l'assegurament de la qualitat externa.

Gemma Rauret Dalmau
Directora d'**AQU Catalunya**

Principals conclusions i recomanacions

A continuació recollim les principals conclusions i recomanacions per a cadascun dels eixos d'actuació d'AQU Catalunya.

FOMENT DE LA CULTURA DE LA QUALITAT

Treball conjunt

Una de les principals idees força d'AQU Catalunya és el foment de la cultura de la qualitat en el sistema universitari català. Així, l'actuació de l'Agència s'ha caracteritzat per la cerca del consens i la cooperació, el treball en equips interuniversitaris, la rendició de comptes de les activitats desenvolupades, la voluntat d'implicar els acadèmics i els estudiants i l'estreta col·laboració amb altres agències europees.

Cal destacar la necessitat de treballar conjuntament amb els responsables acadèmics, la comunitat universitària i la mateixa Agència per tal d'establir els aspectes clau de la gestió de la qualitat, especialment en el procés d'adaptació a l'EEES.

PROGRAMA PRO-QU

Cap a la consolidació de la cultura de la qualitat

En aquesta dècada d'experiència avaluativa es pot dir que s'ha donat un gran pas envers la consolidació de la cultura de la qualitat, tant al si de les universitats com de la mateixa Agència. Això no obstant, es palesa la necessitat d'aprofundir-hi. Així, d'acord amb els estàndards europeus, cal que les universitats adequin llurs estructures d'assegurament de la qualitat amb personal amb la responsabilitat i formació adients que donin suport a l'establiment i manteniment dels sistemes d'assegurament de la qualitat.

D'altra banda, AQU Catalunya també ha de continuar treballant per adequar els seus mecanismes per tal d'assolir els estàndards europeus de reconeixement mutu entre agències d'avaluació.

Cal una major participació de la comunitat universitària

La participació és un element cabdal per assegurar l'èxit de l'avaluació. Així, per bé que s'han assegurat els mecanismes formals de participació i comunicació dels processos (enquestes, reunions, etc.) en general, es pot concloure que aquesta participació s'ha limitat als agents directament implicats (comitès d'avaluació, responsables acadèmics) i no ha arribat encara al conjunt de professors i estudiants. Pel que fa a aquests últims, les indicacions a escala internacional fan èmfasi en la necessitat que hi participin.

Es constata, doncs, la necessitat d'emprendre accions per implicar professors, estudiants i PAS en el nou repte d'integració a l'EEES.

Cap a la transparència del sistema

És coneguda la importància i la necessitat de disposar d'evidències per als processos d'avaluació de la qualitat. Així, cal destacar que un dels principals assoliments en el desenvolupament del programa d'avaluacions ha estat la generació de mecanismes de recollida i processament de dades (per exemple, dades de rendiment acadèmic, abandonament, etc.). El sistema s'ha dotat d'un conjunt d'indicadors en sintonia amb els sistemes educatius més avançats. Cal aprofundir en l'ús d'aquestes dades per a la presa de decisions i en la transparència dels procediments emprats.

La millora contínua: objectiu permanent

El desenvolupament normatiu al voltant de l'acreditació estableix la necessitat de fer un seguiment de les avaluacions de les titulacions. D'altra banda, els esforços de les universitats han d'estar orientats a assolir nivells de major qualitat. Així mateix, cal una major implicació dels responsables en la visibilitat dels resultats de les avaluacions, ja que, fins al moment, la fase d'elaboració i, especialment, d'aplicació dels plans de millora no ha assolit encara uns resultats que es puguin considerar suficients. Per tant, cal tancar el cercle planificació-avaluació-millora, tal com s'ha iniciat amb l'establiment dels contractes programa.

Cal, doncs, fer èmfasi en la millora contínua i disposar d'una política i uns mecanismes que ho facilitin. El programa de seguiment de les avaluacions pot ser un bon instrument per assolir aquesta finalitat.

ADAPTACIÓ A L'ESPAI EUROPEU D'EDUCACIÓ SUPERIOR

Dinamisme en la integració a l'EEES

Els reptes de l'adaptació a l'EEES exigeixen dinamisme i eficàcia. El pla pilot impulsat a Catalunya pel DURSI i les universitats ha suposat un pas endavant en el procés d'integració europea. El marc legal de la LUC ha permès iniciar processos d'experimentació que faciliten els avanços i el desenvolupament de l'adaptació a l'EEES amb un ritme més adequat que l'adoptat en el context general de l'Estat. Així mateix, l'adopció d'un model basat en proves pilot situa el sistema universitari català en una posició capdavantera.

Planificació i cura en les actuacions

El poc temps de què s'ha disposat ha comportat problemes de planificació i, d'altra banda, s'ha observat un alt nivell d'heterogeneïtat de situacions com a conseqüència dels diversos punts de partida de les titulacions. Tot i així, el projecte i l'experiència es consideren positius i han d'ajudar a establir les bases per al compliment de l'article 35.2 de la LOU, que es refereix a l'informe favorable que han d'emetre les comunitats autònomes sobre la implementació de les noves titulacions. Per tant, cal dissenyar un calendari d'adaptació de les titulacions a l'EEES que sigui realista i viable, i evitar una transformació general en un període tan breu que els resultats se'n ressentin.

Referents internacionals d'acreditació

El desenvolupament normatiu estableix la necessitat de disposar de mecanismes d'acreditació basats en estàndards de qualitat. Prenent com a referència estàndards internacionals dels països amb més tradició en avaluació, des d'AQU Catalunya s'han elaborat els estàndards d'acreditació dels programes de grau i màster. Així, en el marc del projecte pilot que impulsa el DURSI, l'acreditació que emeti l'Agència partirà d'una metodologia homologable en el marc europeu i serà el resultat d'un procés d'experimentació prèvia.

DISSENY

El disseny de titulacions: punt clau per a la seva qualitat

La qualitat del procés d'ensenyament-aprenentatge depèn, en gran manera, del disseny adequat del programa de formació. El disseny d'un pla d'estudis és un pas clau que té conseqüències àmplies, tant des d'un punt de vista temporal (un cop aprovat i publicat serà vigent durant un llarg període de temps) com pel que fa al nombre de graduats/futurs professionals que seran fruit d'aquest pla. Sens dubte, aquest és un dels reptes més nous i significatius que les universitats, i el seu professorat en particular, hauran d'abordar en els propers anys.

En aquest context es recomana que el disseny del perfil de formació posi l'èmfasi en els assoliments dels graduats. D'altra banda, l'ensenyament ha de preveure una participació més activa dels estudiants. Finalment, resulta imprescindible reforçar la coordinació de matèries per tal que s'assoleixin les competències transversals a partir d'una anàlisi aprofundida del temps que necessita un estudiant mitjà per completar el pla de formació.

Un esforç basat en el compromís i la col·laboració

AQU Catalunya ha desenvolupat diverses accions per ajudar les universitats en el procés d'elaboració dels plans d'estudis, entre les quals destaca la publicació de tres marcs generals —documents de bones pràctiques— relacionats amb el disseny i el desenvolupament dels plans d'estudi: el *Marc general per a la integració europea*, el *Marc general per a l'avaluació dels aprenentatges dels estudiants* i el *Marc general per al disseny, el seguiment i la revisió dels plans d'estudis*. El programa DISSENY intensifica aquesta preocupació dins el context de l'Espai europeu d'educació superior.

És important tenir en compte que, malgrat la indefinició sobre l'ordenació futura dels ensenyaments, el programa s'ha desplegat amb resultats notables. Hi ha dos factors que expliquen aquest èxit: d'una banda, la participació de totes les facultats que imparteixen els ensenyaments a Catalunya, i, de l'altra, l'adopció d'una metodologia de disseny, en línia amb el context internacional, que ha fet atenció a una definició i un compromís adequats pel que fa al desenvolupament de les competències bàsiques i comunes que han de tenir els graduats formats a les universitats de Catalunya.

TRANSICIÓ AL MERCAT LABORAL

Una formació orientada a l'ocupabilitat

Un dels objectius del desenvolupament de l'Espai europeu d'educació superior, que emana de la Declaració de Bolonya, és la promoció de l'ocupabilitat dels graduats, aportant-los les competències necessàries per afrontar els nous reptes de la societat del coneixement com a factor indispensable per al desenvolupament econòmic i social del continent. El coneixement de la transició laboral dels graduats ofereix respostes a aquest repte, i esdevé fonamental per a la planificació, l'avaluació i la innovació universitàries. Les universitats catalanes han estat sensibles a la necessitat de conèixer el comportament laboral de les seves titulacions, i, des dels anys noranta, han dut a terme diversos estudis d'inserció laboral. Tanmateix, la diversitat de metodologies dificultava una representació de la realitat global: la inserció dels graduats a Catalunya. L'estudi d'inserció laboral de l'any 2001, en el qual participaren les set universitats públiques catalanes, va suposar l'elaboració d'un sistema d'indicadors bàsics que permet una anàlisi comparativa i dona resposta a una anàlisi territorial de la relació entre el sistema d'educació superior i el mercat laboral qualificat.

Un coneixement necessari de la realitat

L'evolució constant del mercat laboral i els canvis ràpids dels sistemes de formació fan necessari assegurar un sistema d'informació que capti les relacions entre el sistema educatiu superior i el mercat de treball, i dur a terme aquesta tipologia d'estudis de manera periòdica.

No n'hi ha prou, però, amb obtenir dades sobre els resultats del procés, sinó que l'objectiu final ha de ser l'anàlisi dels factors que incideixen en una adequada transició al mercat laboral per tal de millorar aquest procés.

La necessitat que col·laborin tots els agents

La visió global de la transició al mercat laboral només és possible mitjançant experiències col·laboratives, que beneficien tots els participants i la societat en general. És necessari mantenir i afavorir aquest tipus d'iniciatives col·laboratives i estendre-les a altres àmbits. Per tal de no perdre la potencialitat d'aquests processos, cal evitar lapses de temps massa llargs, i que les institucions que hi participin ho facin en condicions d'homogeneïtat. Finalment, cal integrar l'anàlisi dels resultats d'inserció laboral dins els processos habituals d'avaluació i de millora.

Així, l'any 2004, amb el suport dels consells socials, s'ha definit la metodologia per realitzar una nova enquesta que permetrà actualitzar les dades de l'enquesta del 2001 i analitzar-ne l'evolució.

L'AVALUACIÓ DE TITULACIONS

Una tasca constant

Des que va iniciar la seva activitat l'any 1996, AQU Catalunya ha avaluat 288 titulacions, 26 departaments i 21 processos o serveis, i ha fet 16 avaluacions de seguiment de plans de millora i l'avaluació externa de 11 programes de doctorat. Així, més del 60% de l'oferta formativa ja ha estat avaluada com a mínim una vegada.

El mètode d'avaluació emprat combina una perspectiva interna i externa i el seu objectiu final és l'elaboració de plans de millora.

Un dels trets característics és la promoció de les avaluacions de caràcter transversal (avaluació simultània d'un mateix ensenyament a les diferents facultats que l'imparteixen) per tal d'obtenir una visió de conjunt de la disciplina.

Cal aprofitar el capital de coneixement acumulat al voltant de l'avaluació per afrontar el procés d'adaptació a l'EEES.

Introducció

ELS EIXOS D'ACTUACIÓ D'AQU CATALUNYA

Les accions d'AQU Catalunya amb les universitats catalanes

El foment de la cultura de la qualitat

Un dels trets distintius de la manera de fer d'AQU Catalunya és l'esperit de cooperació i consens amb tots els agents implicats tant en l'establiment com en l'aplicació del seu pla d'activitat.

Les raons d'aquest tret diferencial responen, d'una banda, a la mateixa dimensió del sistema universitari català, que facilita el contacte directe, la coordinació i el bescanvi d'informació entre les universitats, els responsables polítics i la mateixa Agència en el desplegament de projectes, i, de l'altra, a l'estructura jurídica d'AQU Catalunya. Creada el 2003 i hereva del consorci-agència establert entre l'Administració i les universitats l'any 1996, aquesta estructura facilita la comunicació al més alt nivell a través del seu Consell de Direcció, on són presents els rectors i els presidents dels consells socials, la qual cosa ha creat el marc adient per a un positiu esperit de cooperació i confiança.

És important palesar que les universitats han vist l'Agència com un organisme que ha col·laborat activament en la seva missió d'estendre la cultura de la qualitat internament, però també com un referent tècnic pel que fa al desenvolupament metodològic en l'avaluació de la qualitat. En canvi, resta pendent una integració més àmplia de l'avaluació de la qualitat en la sistemàtica de planificació i programació dels recursos a la universitat. Si bé en un principi el fet que les conseqüències de l'avaluació no influïssin directament en la programació va permetre una implantació més flexible i experimental de les metodologies d'avaluació, amb el decurs del temps la recomanació aniria en favor d'una major connexió amb elements de gestió de la política universitària, com podrien ser, per exemple, els contractes programa.

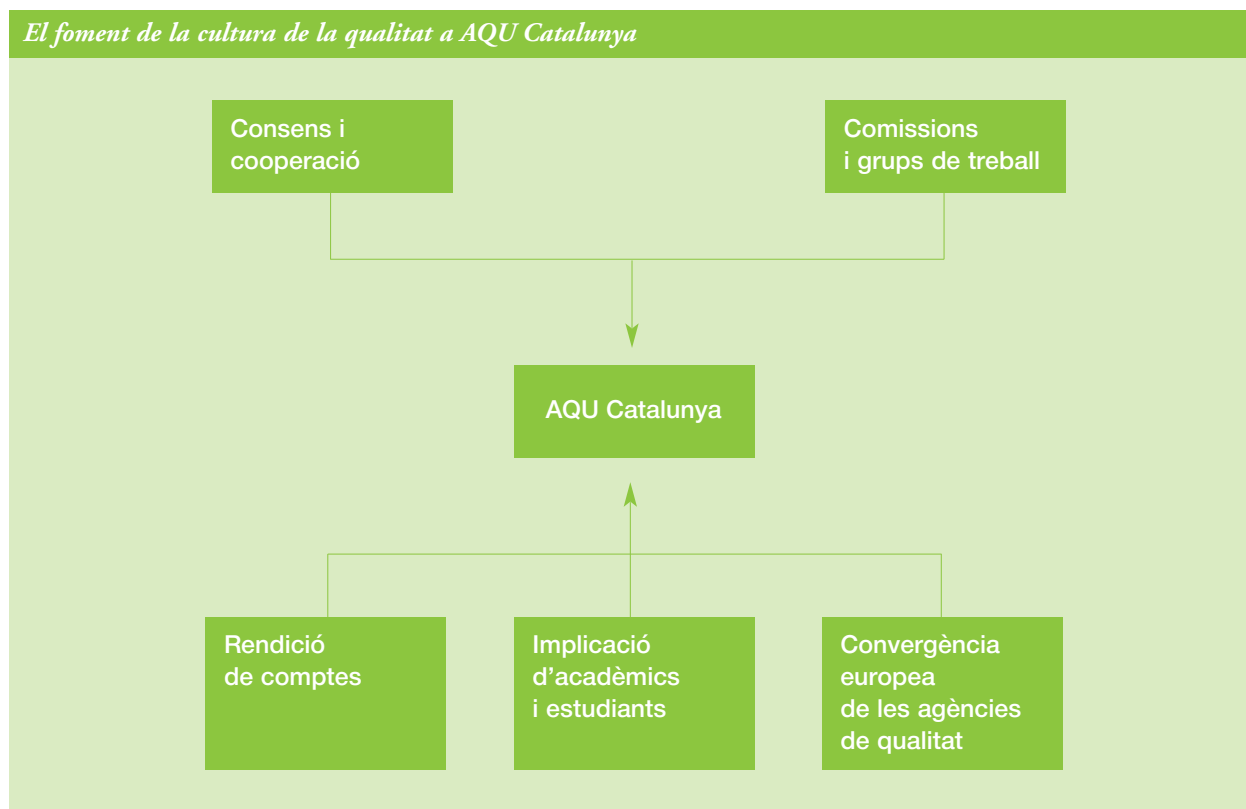
En general, el foment de la cultura de la qualitat s'ha caracteritzat per:

1) La cerca del consens i la cooperació

El Consell de Direcció, que és l'òrgan superior de govern, és el que estableix les actuacions d'AQU Catalunya i aprova el pla anual d'activitats, que, entre d'altres, concreta les avaluacions que cal fer. La metodologia emprada per a les avaluacions és elaborada per experts del sistema universitari català i posteriorment és presentada en diferents fòrums de discussió —vicerectors responsables en matèria de qualitat, responsables d'unitats tècniques, altres experts, etc.— per tal d'assolir un consens i un coneixement tan amplis com sigui possible.

Ininterrompudament des de 1998, AQU Catalunya organitza anualment un taller de reflexió i debat amb les universitats catalanes al voltant dels principals temes d'actualitat universitària. Entre d'altres, s'han fet tallers sobre la metodologia d'avaluació de titulacions, el disseny de programes de formació, l'adaptació de les titulacions a l'EEES, etc. En aquest taller, experts nacionals i internacionals presenten l'estat de la qüestió i es debat amb la finalitat d'assolir un consens al voltant de les línies mestres que orientaran l'actuació posterior de l'Agència.

AQU Catalunya coopera, no només amb les universitats catalanes, sinó també amb altres agències de l'Estat i de la resta d'Europa. Així, l'Agència és membre fundador de l'ENQA (European Network for Quality Assurance), que és un dels interlocutors directes amb els ministres europeus responsables d'educació superior en el procés d'adaptació a l'EEES.

2) La creació de comissions i grups de treball

Aquesta manera de fer es concreta en l'existència de comissions amb caràcter permanent i *ad hoc*. Així, hi ha òrgans consultius tant en l'àmbit polític (p. ex., presidents dels consells socials; comissions de vicerectors responsables en matèria de qualitat, de professorat, d'estudiants i de recerca i doctorat) com en l'àmbit tècnic (comissió de responsables de les unitats tècniques de qualitat) per tal de fer el seguiment de les activitats d'avaluació.

D'altra banda, és pràctica habitual la creació de grups de treball puntuals, integrats per representants de les diferents universitats catalanes, per al desenvolupament i la innovació, ja sigui per a l'elaboració de documents específics (marcs generals) o per a tasques com, per exemple, el desenvolupament d'indicadors quantitatius. Així, l'adaptació de les guies d'avaluació a les especificitats dels ensenyaments (Medicina, Serveis Bibliotecaris, etc.) s'han fet en el si d'aquests grups de treball interuniversitaris.

Un dels efectes positius d'aquesta pràctica és que els representants de les universitats que participen en les comissions i els grups de treball de l'Agència es converteixen en impulsors de la cultura de la qualitat a les seves respectives universitats.

3) Els procediments d'AQU Catalunya per retre comptes de la seva actuació

La LUC estableix el mandat que l'Agència ha de retre comptes de les seves activitats. Així, anualment es publica una memòria d'activitats i un informe amb els resultats de les avaluacions realitzades. L'informe anual, publicat ininterrompudament des de 1998, aporta informació qualitativa i quantitativa de les unitats avaluades. És elaborat per la mateixa Agència i validat per unes comissions assessores independents que tenen la responsabilitat de pronunciar-se, si és el cas, sobre les propostes d'esmena presentades per les universitats.

D'altra banda, la política de comunicació de l'Agència es concreta en la pàgina web (<http://www.aqucatalunya.org>), amb més de 87.000 descàrregues de fitxers el 2004; en la publicació d'un butlletí trimestral, tant en suport físic com digital, amb un tiratge de 3.500 exemplars, i en un extens programa de publicacions.

4) Implicació dels acadèmics i els estudiants

Les avaluacions externes dels ensenyaments són realitzades per comitès integrats per acadèmics, professionals de l'àmbit avaluat i experts en processos d'avaluació. AQU Catalunya disposa d'una base de dades amb informació de més de 950 experts acadèmics i professionals, els quals han rebut formació sobre els objectius de l'avaluació. En molts casos es tracta d'experts que han participat en més d'un procés d'avaluació.

D'altra banda, i seguint les recomanacions dels ministres europeus responsables d'educació superior, s'està treballant per augmentar la participació dels estudiants en els processos d'avaluació, especialment en les avaluacions externes, atès que fins ara ja eren presents en els comitès d'avaluació interna.

5) Les accions per assolir la convergència europea de les agències de qualitat

El paper que la LUC encomana a AQU Catalunya de fomentar la qualitat en el sistema universitari català passa, en aquest moment d'integració a l'EEES, perquè l'Agència participi activament, en la mesura que pugui, en totes les accions a escala europea que duguin a terme les agències per a la qualitat, bàsicament a través de l'Associació Europea d'Agències de Qualitat (ENQA). En aquest sentit, AQU Catalunya (membre fundador de l'ENQA) ha participat en el grup de treball que ha desenvolupat el text sobre estàndards de qualitat a l'ensenyament superior que ha estat presentat i aprovat a la reunió de ministres a Bergen; ha participat en l'establiment dels descriptors de grau i màster, coneguts com els descriptors de Dublín, i ha participat en un projecte europeu d'avaluació transnacional de titulacions. Això li ha permès tenir una visió en sintonia amb els desenvolupaments europeus i aplicar-los al sistema universitari català.

Els programes d'avaluació

Pro-QU

El programa Pro-QU (promoció de la qualitat) és el programa amb més tradició d'AQU Catalunya i el seu principal objectiu és l'avaluació de la qualitat dels ensenyaments de 1r i 2n cicle. Des de la creació de l'Agència, el 1996, fins al present el model d'avaluació adoptat és el de l'avaluació institucional, concretament de titulacions. En síntesi, el model d'avaluació combina una perspectiva interna i externa amb l'objectiu d'elaborar un pla de millora de la unitat avaluada. En aquest sentit, cal tenir present que la filosofia bàsica d'aquests processos d'avaluació ha estat la millora de la qualitat i que la participació de les universitats és de caràcter voluntari.

A l'hora d'establir l'objecte d'avaluació, hi hagué un consens ampli a considerar la titulació (oficial) com l'objecte amb més interès per a la societat. Efectivament, si bé hi ha països on l'avaluació es realitza a escala global de tota la universitat, es considerarà que les titulacions són unitats significatives per a l'anàlisi dels *inputs*, processos i resultats a l'hora de formar els graduats. Això no obstant, s'han realitzat experiències d'avaluació de departaments universitaris, processos i serveis. A més, si bé a l'inici s'avaluava l'ensenyament, la recerca i la gestió al voltant de la titulació, amb l'evolució dels processos i l'experiència acumulada, l'èmfasi de l'avaluació s'ha centrat en l'ensenyament, car l'avaluació de la recerca encaixa millor en el context del departament universitari i la gestió, en tractar-se d'una dimensió transversal, reclama un àmbit més ampli d'anàlisi que el de la titulació.

En un pla teòric, les raons per a la posada en marxa dels processos d'avaluació responen, d'una banda, a la necessitat de retre comptes a la societat de l'ús que es fan dels recursos disponibles, que en bona mesura provenen dels pressupostos públics, i, de l'altra, a l'impuls de la millora. La contrapartida de l'autonomia universitària és la necessitat d'informar i explicar com es gestiona internament la universitat.

En el cas concret de Catalunya, així com de la resta de l'Estat, l'èmfasi inicial dels processos d'avaluació de la qualitat fou una primera aproximació a l'avaluació dels assoliments, per bé que sense conseqüències directes en el finançament. L'adopció a Catalunya d'aquest tipus d'avaluacions entronca amb la tradició europea iniciada els anys vuitanta (European Pilot Project); en paral·lel, a la resta de l'Estat també es va posar en marxa un pla d'avaluació amb els mateixos objectius. En aquest context, doncs, el paper d'AQU Catalunya ha estat promoure els processos d'avaluació així com informar-ne a la societat dels resultats.

La decisió d'impulsar l'avaluació neix més d'un convenciment intern de la mateixa universitat catalana que no pas d'una voluntat fiscalitzadora per part de l'Administració. Conseqüentment, l'activitat avaluadora de l'Agència s'ha caracteritzat per una estreta col·laboració amb les universitats catalanes i el DURSI. Així, per exemple, es van acordar d'antuvi els objectius de l'avaluació, el mètode que es faria servir, l'objecte d'avaluació i la freqüència de les avaluacions; és a dir, les regles del joc.

El mètode d'avaluació adoptat està en sintonia amb l'utilitzat en els països europeus amb més tradició en avaluació. La combinació d'una perspectiva interna i externa és acceptada internacionalment com una bona aproximació a l'anàlisi d'una realitat complexa com és una titulació. Les dades i indicadors d'una titulació, juntament amb les valoracions personals, permeten a un comitè d'avaluació interna emetre un diagnòstic al voltant de la qualitat de la seva titulació. Aquest diagnòstic, en forma d'informe, és revisat i contrastat *in situ* per un comitè d'experts aliens a la titulació amb l'objectiu d'elaborar un pla de millora. El gràfic següent sintetitza el procés d'avaluació; es pot trobar una explicació més detallada del procés en l'apartat «L'avaluació de titulacions» d'aquesta introducció.

Síntesi del procés d'avaluació: l'espiral de la qualitat i el paper de l'avaluació

Els processos d'avaluació de la qualitat descansen, entre altres aspectes, en el fet de disposar d'un seguit d'evidències fiables i adequades als objectius de l'avaluació. Sens dubte, un dels principals assoliments ha estat la generació de mecanismes de recollida de dades quantitatives i qualitatives a les universitats catalanes. En els primers anys d'aplicació el mètode tenia un caràcter més qualitatiu i, per tant, donava més pes als judicis dels experts, ja que no es disposava d'evidències en forma de dades i indicadors per a totes les dimensions d'avaluació; a més, sovint quedaven llacunes que no eren tractades. Amb l'experiència acumulada i el desenvolupament del procés, el mètode ha assolit un equilibri entre l'aproximació qualitativa inicial i la quantitativa, amb la qual cosa s'ha reduït molt més la variabilitat dels criteris emprats en l'emissió de judicis per part dels comitès.

Durant els anys d'aplicació del programa Pro-QU s'han anat incorporant les millores a les guies d'avaluació fruit de la col·laboració de l'Agència en projectes internacionals i de la pròpia experiència acumulada, en especial en col·laboració amb les unitats tècniques de qualitat de les universitats catalanes.

Al cap de gairebé deu anys d'aplicació del programa, i en ple procés de canvi en el sector de l'educació superior, es pot fer una valoració ponderada del seu desenvolupament.

S'han dut a terme més de tres-centes avaluacions de titulacions, departaments, programes de doctorat, programes de seguiment de plans de millora i serveis universitaris a les universitats catalanes, en les quals han participat més de 3.500 persones entre experts externs i membres dels comitès d'avaluació interna, amb la qual cosa un dels objectius implícits en la posada en marxa de l'Agència —la creació o, millor, **consolidació d'una cultura de la qualitat** a les universitats catalanes— es pot considerar assolit. Ara bé, la **poca visibilitat de les conseqüències de l'avaluació** explica el fet que la fase d'elaboració i, especialment, l'aplicació dels plans de millora no hagin assolit tots els resultats esperats.

Efectivament, el fet que l'objectiu principal de l'avaluació sigui la millora però no tingui una repercussió directa en el finançament provoca, en cas que els responsables del seu impuls no quedin identificats de manera clara, que les responsabilitats quedin desdibuixades.

D'altra banda, sovint s'identifiquen millores que van més enllà de l'àmbit estricte de l'ensenyament avaluat, com ara una modificació del pla d'estudis o un canvi en la política de promoció del professorat, i que afecten nivells superiors, com ara la universitat, l'Administració o, fins i tot, la mateixa Agència. En definitiva, caldria **tancar el cercle planificació universitària-avaluació-millora**, tal com s'ha iniciat amb l'establiment dels contractes programa.

Un altre element que cal destacar és l'escàs ressò que ha tingut el programa de seguiment dels plans de millora. La linealitat dels processos d'avaluació orientats a la millora acaba, necessàriament, amb un seguiment dels resultats assolits. Així, un cop acabat un procés d'avaluació s'elabora un pla de millora, que aproximadament al cap de tres anys de la seva posada en marxa s'ha d'avaluar. Això no obstant, al marge de la manca de conseqüències en el finançament, hi ha hagut elements de «distracció», com són el procés d'adaptació a l'EEES o l'aparició de noves agències d'avaluació.

D'altra banda, s'ha **consolidat un esperit de treball cooperatiu entre tots els agents implicats**. Tant en el marc de l'Agència com a les universitats s'han creat comissions de treball d'experts i estructures de suport tant en l'àmbit polític com en el tècnic. Així, hi ha hagut grups de treball que han elaborat catàlegs d'indicadors, glossaris de conceptes, unitats tècniques de suport a les avaluacions, etc. En aquest sentit, cal destacar com un element favorable la dimensió (ni massa gran ni massa petita) del sistema universitari a Catalunya.

La bondat dels processos d'avaluació descansa, entre d'altres, en la participació dels agents implicats. En aquest sentit, per bé que s'han assegurat els mecanismes formals de participació i comunicació dels processos (enquestes, reunions, etc.) en general, es pot concloure que la participació s'ha limitat als agents directament implicats (comitès d'avaluació, responsables acadèmics) i no ha arribat amb caràcter general al conjunt de professors i estudiants. En aquest context, cal destacar especialment la necessitat d'una major implicació dels estudiants a tots els nivells.

La cultura de la qualitat ha comportat el desenvolupament progressiu de mecanismes d'assegurament de la qualitat. L'avaluació ha contribuït a disposar d'elements que permeten fer un diagnòstic més acurat del sistema universitari català, cosa que ha comportat un punt de partida per emprendre línies de millora adreçades a l'establiment de fites i objectius, la definició dels perfils de formació, o l'aprenentatge basat en l'assoliment de competències. D'altra banda, el sistema s'ha dotat d'un conjunt d'indicadors en sintonia amb els sistemes educatius més avançats en l'àmbit internacional. Tanmateix, tot i la millora de les fonts d'evidències i les plataformes tecnològiques per a l'elaboració d'indicadors i referents a escala del sistema universitari català, així com de les possibilitats d'anàlisi que permeten, s'observa que cal aprofundir en el seu aprofitament i incorporar-ne els resultats a les avaluacions.

El nou context legislatiu (LUC, LOU, Bolonya), la mateixa evolució natural del sistema universitari, la necessitat de respondre a les noves exigències socials de qualitat, etc., són factors que reclamen donar a l'avaluació un nou matís que doni resposta no únicament a la necessitat de millora per se, com ha estat el cas en aquesta dècada emergent, sinó també a les demandes de certificació i acreditació.

En aquest context, caldrà reprendre el programa de seguiment de les avaluacions, atès que el desenvolupament normatiu de l'acreditació així ho estableix quan, per exemple, detalla els mecanismes de rendició de comptes. D'altra banda, l'assignació de recursos financers tindrà progressivament una major vinculació amb els resultats de l'aplicació dels plans de millora.

En definitiva, les regles del joc s'han modificat. Per part d'AQU Catalunya, el programa Pro-QU evolucionarà per donar resposta a aquestes noves necessitats.

Projecte pilot d'adaptació de les titulacions a l'EEES

En la darrera dècada, la Unió Europea ha desenvolupat un nombre important de programes en l'àmbit educatiu que han tingut un caràcter transnacional (Erasmus, Sócrates, Leonardo, Tempus, etc.), i en els quals s'ha promogut i incentivat la mobilitat d'estudiants i professors. Així mateix, també s'han establert mecanismes per al reconeixement dels aprenentatges entre les diferents universitats i institucions d'educació superior europees, com ara l'ECTS (sistema de transferència europeu de crèdit). Tot i això, fins fa ben poc el procés d'integració no ha tractat de manera integral i decisiva la convergència amb les estructures dels diferents sistemes nacionals d'educació superior, a fi de fer-les comparables entre elles i orientar-les a l'ocupabilitat dels graduats europeus, més enllà de les respectives fronteres estatals.

Encara que és cert que la diversitat de l'educació superior és un valor reconegut per la UE tant per la riquesa que suposa per al desenvolupament del mateix sistema educatiu com per una major adequació dels ensenyaments a les distintes realitats que conformen el continent, cal també una convergència i un ús d'un «llenguatge comú» que assegurí la qualitat dels professionals que es formen a la UE des d'una perspectiva més global i la seva mobilitat intraeuropea.

Diverses són les raons per les quals diferents països europeus decideixen caminar cap a la mateixa direcció.

1. **Demanda cada cop més alta de població qualificada** a la qual s'exigeix una formació superior, com a conseqüència dels grans avenços científics i de la renovació tecnològica en el marc de l'anomenada societat del coneixement.
2. **Pressió d'un mercat de treball exigent** que demana als graduats noves aptituds per resoldre problemes i continuar aprenent al llarg de la vida, en un context marcat per la ràpida obsolescència dels coneixements.
3. **Internacionalització del mercat de treball** en el si d'una societat globalitzada, en la qual la mobilitat en augment dels ciutadans —estudiants, graduats i professionals— ha d'anar lligada, lògicament, a la «mobilitat» dels seus coneixements.
4. **Aparició de nous proveïdors no universitaris d'educació superior**, fenomen que contribueix a multiplicar i diversificar l'oferta clàssica de la universitat, i que aboca aquesta institució a formular els seus estudis en termes cada cop més competitius.
5. **Tensió entre formació generalista i nous tipus de capacitació i d'aprenentatge especialitzats** situats fora de l'àmbit de les carreres tradicionals de caràcter disciplinar i que ja no s'adquireixen únicament a la universitat.

Aquesta preocupació queda concretada en la voluntat d'establir un Espai europeu de l'educació superior abans de l'any 2010, que és l'objectiu fonamental de la Declaració de Bolonya, signada el 19 de juny de 1999 pels ministres d'Educació de trenta estats europeus.

Objectius del procés de convergència europea

Aquesta declaració significa un canvi radical en abandonar una posició en què la diversitat era l'axioma per a la política d'educació superior europea i adoptar-ne una altra en què el principi central és l'harmonització.

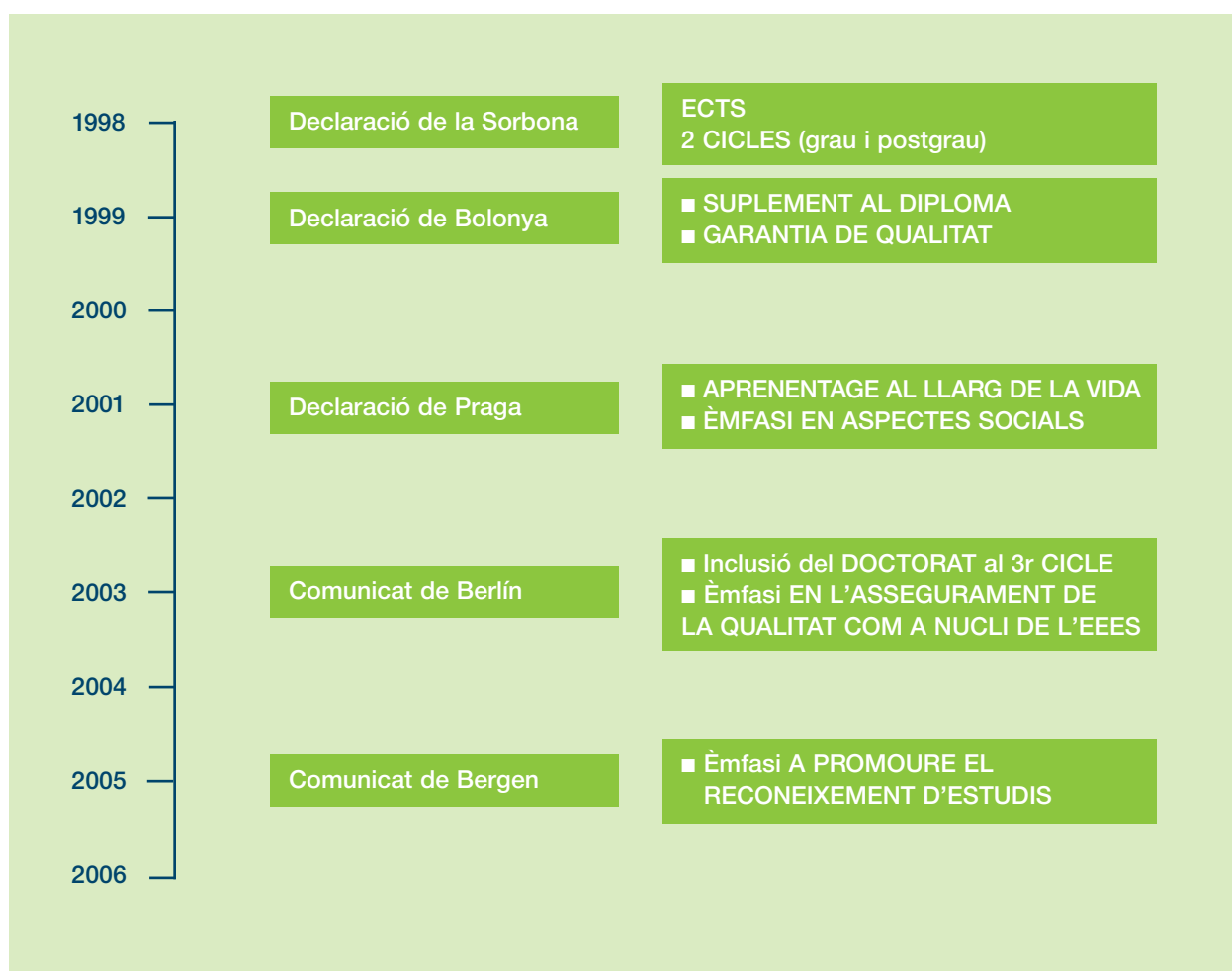
La Declaració de Bolonya defineix un marc estratègic europeu que fixa objectius compartits pels signants: creació d'un marc de referència comú de titulacions; generalització d'un sistema de titulacions estructurades en els tres nivells de grau, màster i doctorat; generalització d'un sistema compatible de crèdits europeus, i reforç del sistema d'assegurament i/o acreditació de la qualitat en una dimensió europea.

Amb la finalitat d'establir un suport constant a la construcció de l'Espai europeu d'educació superior, els ministres d'Educació dels països signants de la Declaració de Bolonya decidiren reunir-se cada dos anys amb la intenció de valorar els avenços realitzats i marcar les pautes que han de regir el treball en les etapes següents.

La reunió següent va tenir lloc el maig de 2001 a Praga, on es confirmaren els objectius establerts a Bolonya, amb un especial interès a promoure la competitivitat de l'EEES i el seu atractiu per a la resta de països del món. A més, es va demanar explícitament a les universitats l'organització de seminaris per continuar explorant els punts a què fa referència la Declaració, incidint principalment en tot el que fa referència a l'acreditació i a les garanties de qualitat de les titulacions i de les mateixes universitats. A més de fer un repàs dels progressos aconseguits, es van definir els eixos prioritaris del procés que cal seguir els propers anys.

El setembre de 2003 es va donar un nou avenç en el procés en la reunió de ministres de Berlín. El Comunicat de Berlín recull l'important paper que tindran en el futur les xarxes i els organismes d'avaluació de la qualitat en l'EEES. Igualment, els països signants van coincidir a assenyalar com a objectius per al 2005 el desenvolupament dels sistemes de qualitat dels països signants, i de programes i accions dirigits a consolidar l'avaluació, l'acreditació i la certificació d'estudis, institucions i titulacions, així com que hi hagi relacions de participació i cooperació entre ells a escala internacional.

A la reunió de Bergen, el maig de 2005, els ministres van acordar anar endavant amb el sistema de dos cicles —grau i màster—; avançar en l'assegurament de la qualitat de l'educació superior mitjançant la introducció de mecanismes interns a les universitats que es correlacionin directament amb els externs d'assegurament de la qualitat, i promoure el reconeixement dels estudis entre els diferents països. Al mateix temps, van exhortar els estats que no ho havien fet encara —Espanya n'és un— a ratificar la convenció de reconeixement de Lisboa del 2000, on es manifestava la intenció d'esdevenir l'economia basada en el coneixement més competitiva i dinàmica del món. El gràfic següent recull la cronologia i els principals temes de les declaracions.

Gairebé tots els països han previst un sistema d'assegurament de la qualitat basat en els criteris establerts al Comunicat de Berlín, amb un elevat grau de cooperació i de treball en xarxa. Tanmateix, encara cal avançar, especialment pel que fa a la implicació dels estudiants i a la cooperació internacional.

Espanya, com a membre de la Unió Europea, ha participat de totes aquestes reflexions i va assumir, mitjançant la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats (LOU), el compromís de fer les reformes necessàries en el seu sistema d'educació superior.

A partir d'aquest moment, han vist la llum diversos reials decrets:

- Reial decret 1044/2003, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el procediment per a l'expedició per les universitats del suplement europeu al títol (BOE 218, 11.09.2003). En el marc de l'Espai europeu d'educació superior, aquest suplement permetrà un reconeixement més fàcil de les titulacions i facilitarà la mobilitat dels estudiants universitaris i, també, la integració dels titulats en un mercat laboral únic.

- Reial decret 1125/2003, de 5 de setembre, pel qual s'estableix el sistema europeu de crèdits i el sistema de qualificacions a les titulacions universitàries de caràcter oficial i vàlidesa a tot el territori nacional (BOE 224, 18.09.2003). Aquest reial decret té com a objectiu establir el crèdit europeu com la unitat de mesura de l'haver acadèmic als ensenyaments universitaris de caràcter oficial i, també, el sistema de qualificació dels resultats acadèmics obtinguts pels estudiants en aquests ensenyaments.
- Reial decret 49/2004, de 19 de gener, sobre homologació de plans d'estudis i títols de caràcter oficial i vàlidesa en tot el territori nacional.
- Reial decret 285/2004, de 20 de febrer, pel qual es regulen les condicions d'homologació i convalidació de títols i estudis estrangers d'educació superior.
- Reial decret 55/2005, de 21 de gener, pel qual s'estableix l'estructura dels ensenyaments universitaris i es regulen els estudis universitaris oficials de grau (BOE 021, 25.01.2005). Aquest reial decret estableix el nou sistema de titulacions basats en dos nivells —grau i postgrau— i tres cicles, alhora que regula els estudis de primer cicle, conduents al títol oficial de grau.

- Reial decret 56/2005, de 21 de gener, pel qual es regulen els estudis universitaris oficials de postgrau (BOE 021, 25.01.2005). Aquest reial decret regula els estudis de postgrau, que inclouen els ensenyaments de segon i tercer cicle, conduents als corresponents títols oficials de màster i doctor.

Tot i els decrets, a l'Estat espanyol s'avança a un ritme lent pel que fa al compromís de tenir implantat el sistema europeu de titulacions l'any 2010. Per tal de preparar aquests nous escenaris i desafiaments, és necessari que es dissenyi un marc legislatiu en què quedin clares les regles de joc i que estimuli el dinamisme de la comunitat universitària.

A Catalunya, la promulgació de la Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats de Catalunya (LUC), estableix un bon marc per al canvi ja que, d'una banda, promou l'europeïtzació i la internacionalització de les universitats catalanes i, de l'altra, conté els elements que cal per facilitar el necessari canvi cultural del sistema universitari. També situa AQU Catalunya com el principal instrument per a la promoció i l'avaluació de la qualitat en el sistema universitari català.

Així mateix, els responsables de les universitats catalanes han anat treballant alguns elements clau relatius al nou enfocament dels programes de formació per tal d'estar preparats en el moment en què el marc legal espanyol adopti mesures per incorporar-se al sistema de dos cicles, a l'ús del crèdit europeu i al suplement del diploma.

Així doncs, i per tal de ser capdavaners en aquest entorn, l'abril de 2004 es va iniciar, per part del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació (DURSI), un projecte pilot per promoure l'adaptació de les titulacions a l'Espai europeu d'educació superior (EEES).

Aquest projecte ha de servir tant per preparar les estructures acadèmiques i administratives com per assajar les metodologies docents que promou l'EEES.

Així, hi ha un canvi en el paradigma docent en el sentit d'impulsar la participació activa de l'estudiant, i, per tant, l'aprenentatge i l'assoliment de competències guanya protagonisme en la formulació del model educatiu.

Aquest canvi en el model ensenyament-aprenentatge demana una transformació aprofundida en l'organització de l'activitat docent: des de la definició de nous objectius més concrets, passant per l'aplicació de noves metodologies docents, fins a l'establiment de nous mètodes d'avaluació dels aprenentatges. I això té impacte sobre el rol del professorat, el disseny de plans d'estudi o els sistemes de gestió acadèmica.

També cal tenir en compte que, en ser un pla pilot, permet començar a aplicar esforços en els col·lectius que estan millor preparats per al canvi i, també, que la mateixa naturalesa d'aquest tipus de projecte fa que les conclusions a les quals s'arriba siguin la base per desenvolupar millores que incidiran en el futur.

Les proves pilot es duen a terme tant en titulacions de grau com de màster europeu, amb la particularitat que es fa sense alterar el marc normatiu existent. Així, els graus han de tenir 180 crèdits ECTS per impartir en tres anys, i els màsters europeus, fins a 120 crèdits ECTS per impartir en dos anys. El projecte també estableix que la planificació dels primers 180 crèdits ECTS ha de fer-se de tal manera, en objectius i metodologia pedagògica, que puguin constituir un títol propi de la universitat que permeti incorporar-se al mercat de treball i que assegurï, al mateix temps, que els estudiants puguin assolir també la titulació homologada sense perdre cap crèdit, d'acord amb la normativa vigent. En cas que la titulació homologada corresponent sigui superior a tres anys (en concret, de quatre o cinc anys), òbviament, per assolir la titulació homologada, els estudiants hauran de prosseguir els estudis, com a mínim durant un o dos anys més.

La implantació d'aquest projecte pilot s'estructura en quatre fases:

- La fase inicial de preparació metodològica i de formació.
- La preparació de les propostes de nous ensenyaments i la seva avaluació inicial.
- El seguiment anual de la implementació de les propostes.
- L'acreditació de les propostes tenint en compte uns estàndards de qualitat.

En la fase inicial (maig de 2004) el DURSI va signar un conveni amb les universitats catalanes i AQU Catalunya que establia les condicions de participació en el projecte pilot. AQU Catalunya, per la seva banda, va elaborar una guia per al disseny del pla d'estudis i va establir, de comú acord amb les universitats, el contingut de la proposta que es presentaria al DURSI al llarg de les diferents fases del projecte.

La segona fase es va iniciar amb la presentació de la proposta per part de les universitats al DURSI, el qual va encarregar a AQU Catalunya l'anàlisi de la proposta i l'emissió d'un informe sobre l'adequació d'aquesta als requisits establerts prèviament. El procés d'anàlisi es va fer en dues etapes, en la primera de les quals tècnics i acadèmics experts en avaluació comprovaren el compliment dels requisits i prepararen un informe previ, que es va presentar a la Comissió Específica per a l'Avaluació de Titulacions i Programes (ATP) de l'Agència. L'ATP va analitzar la proposta presentada i va emetre'n l'informe corresponent, que va ser enviat a les universitats i al DURSI. S'hi presentaren quaranta-vuit titulacions de grau i setze de màster.

<i>Titulacions participants en el primer pla pilot d'adaptació a l'EEES</i>	
<i>Diplomatures humanístiques i socials</i>	<i>Enginyeries tècniques científicotecnològiques</i>
Biblioteconomia i Documentació (UB)	Estadística (UB)
Mestre en Llengua Estrangera (UB)	Enginyeria Tècnica de Mines (UPC)
Turisme (centre adscrit CETT) (UB)	Enginyeria Tècnica de Telecomunicació, especialitats en Sistemes de telecomunicació i Telemàtica (UPC)
Gestió Pública (UB)	Enginyeria Tècnica Agrícola, especialitat en Indústries agràries i alimentàries (UPC)
Turisme (centre adscrit EU Maresme) (UPF)	Estadística (UPC)
Turisme (UdG)	Enginyeria Tècnica Informàtica de Sistemes i de Gestió (UdG)
Infermeria (UdG)	Enginyeria Tècnica Agrícola (UdL)
Turisme (centre adscrit EUT Terres de Lleida) (UdL)	Enginyeria Tècnica Forestal (UdL)
Turisme (URV)	Enginyeria Tècnica de Telecomunicació, especialitat en Telemàtica (URV)
Turisme (URL)	Graduat Tècnic en Tecnologies Multimèdia (URL)
Educació Social (UVic)	
Mestre, especialitat Educació primària (UIC)	
<i>Llicenciatures humanístiques i socials</i>	<i>Llicenciatures científiques i enginyeries científicotecnològiques</i>
Geografia (UAB)	Enginyeria Informàtica (UAB)
Humanitats (UAB)	Matemàtiques (UAB)
Ciències Polítiques i de l'Administració (UAB)	Física (UAB)
Sociologia (UAB)	Biologia (UPF)
Pedagogia (UAB)	Ciències Ambientals (UdG)
Traducció i Interpretació (UAB)	Medicina (UdL)
Publicitat i Relacions Públiques (UAB)	Enginyeria Química (URV)
Administració i Direcció d'Empreses / Economia (UdG)	
Periodisme i Comunicació Culturals (UdG)	
Desenvolupament Humà a la Societat de la Informació (UdG)	
Pràctiques Jurídiques en Institucions Públiques (UdG)	
Filologia (UdL)	
Geografia (UdL)	
Història (UdL)	
Història de l'Art (UdL)	
Història (URV)	
Geografia (URV)	
Traducció (UVic)	

Màster

Història i cultura de l'alimentació (UB)
European studies in health, welfare and community sciences, HWCS (UAB)
Mediació intermediterrània: inversió econòmica i interacció intercultural, MIM (UAB)
Màster europeu en processament del llenguatge natural (UAB)
Màster europeu orientat a la recerca en tecnologies de la informació, MERIT (UPC)
Master of science in information and communication technologies (UPC)
European master in tourism management (UdG)
International master in automation engineering and intelligent systems (UdG)
Europeam master in geographical information systems (UdG)
Màster forestal europeu (UdL)
Estudis culturals mediterranis (URV)
Arqueologia del quaternari i evolució humana (URV)
Enginyeria química (URV)
Màster europeu en programari lliure (UOC)
Màster europeu en management (URL)
Màster en xarxes i serveis de telecomunicació (URL)

La tercera fase és el seguiment del desenvolupament de les titulacions d'acord amb el projecte pilot. La primera acció de seguiment és la que tingué lloc al taller que es va fer a Lleida l'octubre de 2004, a la qual segueixen les trobades, a inicis del 2005, amb els responsables de les titulacions i, més endavant, amb els responsables universitaris del projecte pilot.

D'altra banda, AQU Catalunya ha impulsat la creació d'un grup de treball format per professors de les diverses àrees i graus per a l'elaboració de documentació pràctica i d'utilitat per als ensenyaments que participen en les proves pilot sobre temes com el pla de l'assignatura, les estratègies de seguiment i valoració de la dedicació de l'estudiant, les estratègies per conèixer la satisfacció de l'estudiantat i el professorat de les proves pilot, els suports documentals per avaluar (certificar, acreditar) i sobre el perfil dels estudiants.

En el conveni s'estipula el compromís anual per part de les universitats de lliurar a la Direcció General d'Universitats un informe específic de seguiment del funcionament de cada titulació, així com la necessitat que aquest informe, en primera instància, sigui avaluat per AQU Catalunya. En aquest sentit, AQU Catalunya ha elaborat la proposta de format d'informe de seguiment per tal que les universitats l'apliquin durant el 2005.

La quarta i última fase del projecte correspon a l'acreditació que s'obtindrà d'AQU Catalunya un cop superat satisfactòriament aquest procés. En aquest sentit, AQU Catalunya ha elaborat una proposta d'estàndards en sintonia amb els estàndards europeus d'acreditació. Aquest punt es tracta àmpliament en l'apartat «Els nous enfocaments d'avaluació i l'EEES» d'aquesta introducció.

Al cap d'un any de la posada en marxa de les proves pilot se'n poden extreure diverses valoracions de cada una de les etapes.

Un dels punts més positius és que des de Catalunya (DURSI, universitats) s'ha fet un pas endavant en el procés d'integració europea. L'adopció d'un model basat en proves pilot situa el sistema universitari català en una posició capdavantera en relació amb la resta de l'Estat.

Malgrat el curt espai de temps entre l'anunci del pla i la posada en marxa del pla pilot, s'ha arribat a definir les eines metodològiques per dur-ne a terme la implantació, i les universitats han presentat un nombre important de propostes. I si bé la urgència, abans esmentada, ha estat positiva per a la mobilització d'accions en un moment determinat, la disponibilitat de més temps hauria contribuït positivament al desenvolupament del pla.

Actualment, els diversos col·lectius valoren positivament que s'hagin mantingut diverses trobades a fi de compartir experiències i accions de millora com el Taller de Lleida (novembre 2004), o a la seu d'AQU Catalunya (febrer-març de 2005). També, cal remarcar la creació de grups tècnics, formats per professors de les universitats catalanes, que, d'una banda, ajuden a preparar eines i a monitoritzar els processos de canvi i, de l'altra, es converteixen en impulsors d'aquest pla a les seves respectives universitats.

Així mateix, els estàndards d'acreditació de les titulacions de l'EEES, aprovats per la Comissió d'Avaluació de la Qualitat d'AQU Catalunya, han estat considerats un bon punt de partida per a l'acreditació dels nous títols en l'etapa experimental del projecte.

L'elaboració, per part d'AQU Catalunya, d'una guia perquè els responsables universitaris corresponents preparessin, segons l'establert en el conveni, les memòries inicials de les titulacions candidates a participar en el pla va ser ben rebuda per part de la comunitat universitària.

Respecte als resultats, si bé el gran nombre de titulacions presentades (64 en la primera convocatòria) demostra un interès clar en l'EEES per part de les universitats, hauria estat interessant una certa concentració de projectes i esforços. Això hauria facilitat un tractament més exhaustiu de cada proposta, tant pel que fa a la redacció com a la implantació.

Finalment, cal dir que l'experiència de la primera fase del projecte pilot serà d'utilitat per establir les bases per al compliment de l'article 35.2 de la LOU, que es refereix a l'informe favorable que han d'emetre les comunitats autònomes.

L'avaluació del procés de transició al mercat laboral

A la societat del coneixement, la universitat té un paper clau en el creixement i la competitivitat de l'economia i l'ocupació. La universitat és la principal institució que participa de manera generalitzada en la producció de coneixement, la seva transmissió, formació i divulgació, i el seu ús per a nous procediments productius.

La societat contemporània ha de reconèixer aquest entorn i actuar-hi en conseqüència. Una resposta adient només pot sorgir mitjançant una col·laboració adequada entre les institucions educatives i els sectors productius.

La consciència d'aquest paper que han de complir les universitats per al futur de la nostra societat ha dut, a Europa, a un procés de convergència pel que fa al sistema de titulacions, però també d'aspectes metodològics dels processos d'ensenyament-aprenentatge, amb l'objectiu de convertir les universitats europees en un referent en l'àmbit internacional.

El concepte d'ocupabilitat (*employability*) que emana de la Declaració de Bolonya diu que un títol de grau «ha d'habilitar per al mercat de treball europeu». La preocupació per l'ocupabilitat dels graduats (a curt termini, però també al llarg de la seva vida) és consistent amb la preocupació pel benestar econòmic i social del país. És àmpliament acceptat que els treballadors hauran d'ampliar els seus coneixements i competències al llarg de la seva vida professional si volen romandre ocupables, i si les empreses han de ser competitives en un context d'economia global. Cal remarcar, però, que en cap moment no s'hi diu que aquesta «habilitació» s'hagi de referir exclusivament a l'adquisició d'unes destreses professionals concretes. L'ocupabilitat s'ha d'entendre com el conjunt d'assoliments, competències i atributs personals que faciliten que els estudiants trobin feina i tinguin èxit en la professió triada. Aquests assoliments no són incompatibles amb els existents, ans al contrari, inclouen els valors acadèmics i la promoció del bon aprenentatge.

El coneixement de la transició dels graduats al món del treball té institucionalment i socialment un valor fonamental, ja que, en primer lloc, és un referent bàsic en la planificació, l'avaluació i la innovació universitària; en segon lloc, les dades esdevenen fonamentals en la informació i l'orientació dels estudiants (sortides professionals dels estudis) i graduats (vies i temps d'inserció), i, finalment, el coneixement de com els graduats s'insereixen i en quina mesura és clau per a la millora de la relació entre la universitat i la societat.

Els processos de disseny de nous plans d'estudi o la reformulació dels plans vigents i la seva posterior avaluació s'han de nodrir de dades sobre la situació dels graduats en el món productiu. Els estudis sobre graduats i ocupadors permeten informar la comunitat acadèmica de l'adequació del seu pla d'estudis en relació amb el mercat laboral, tant pel que fa a la satisfacció de la demanda de professionals (saturació del mercat laboral versus nous nínxols d'ocupació) com pel que fa a la qualitat del mateix ensenyament (adequació del programa de formació). De fet, els protocols d'avaluació d'institucions i titulacions dissenyats per AQU Catalunya inclouen com un dels indicadors de qualitat la situació dels graduats en el mercat de treball, i el coneixement de la demanda laboral és un dels estàndards d'acreditació de les proves pilot.

A més de les mateixes institucions universitàries, l'altre gran destinatari de la informació procedent dels estudis de transició al mercat laboral és l'Administració pública. La racionalització dels recursos econòmics en els sistemes públics obliga a tenir en compte diferents indicadors de rendiment per optimitzar les polítiques inversores i pressupostàries.

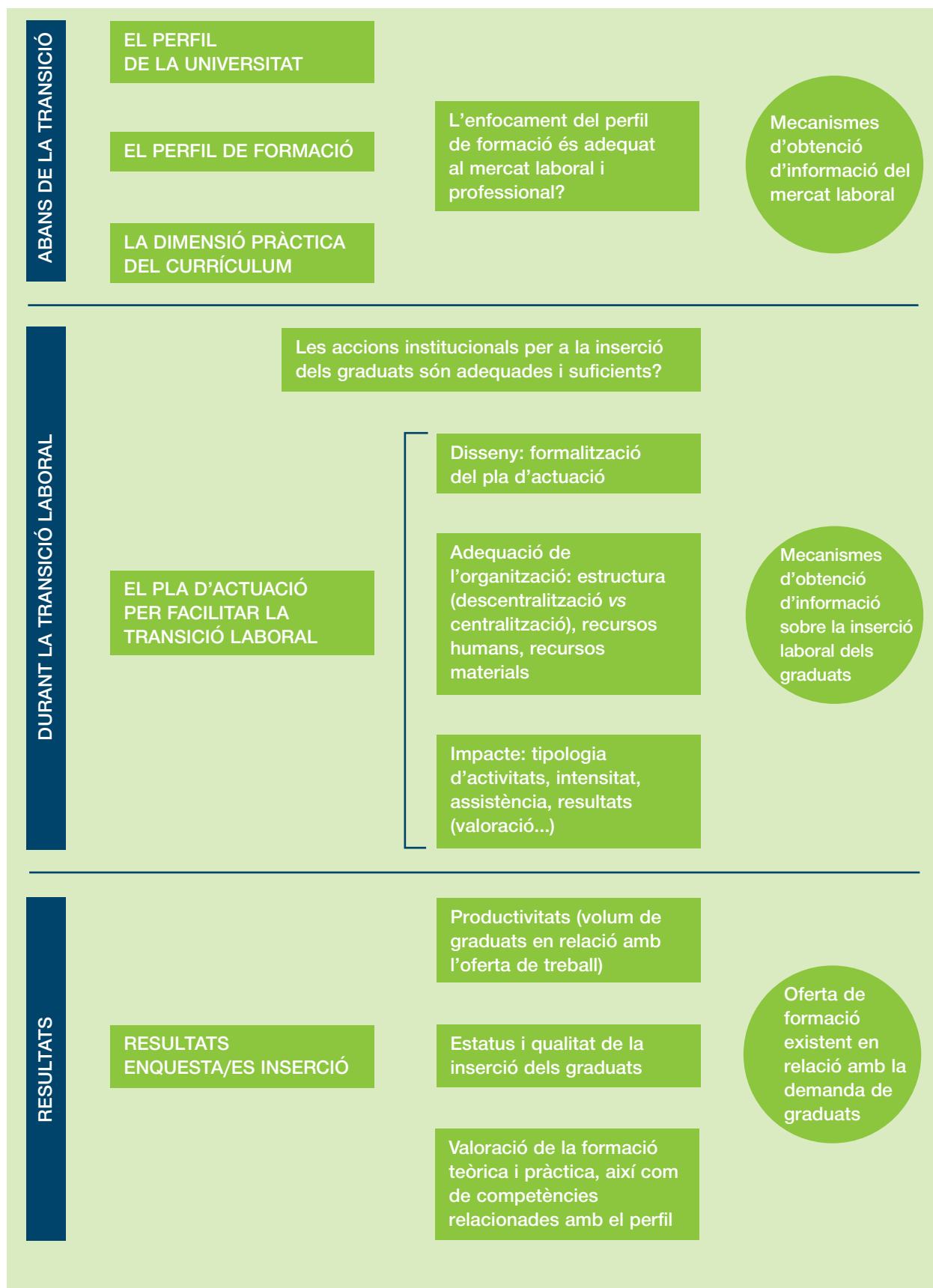
Des de principis dels anys noranta la majoria de les universitats catalanes va endegar estudis d'inserció laboral. Tot i l'innegable valor d'aquests estudis, calia disposar d'una visió de conjunt del sistema universitari català. Per aquest motiu, l'any 2001, coordinada des d'AQU Catalunya, es va endegar la primera **enquesta d'inserció de graduats** conjunta de les set universitats públiques catalanes (UB, UAB, UPC, UPF, UdG, UdL i URV), que va recollir l'opinió de 10.000 graduats del curs 1997-1998 (el 46% de la seva promoció). Els resultats d'aquest primer estudi es van recollir en el llibre *Educació superior i treball a Catalunya*. Per primer cop el sistema universitari català va disposar d'informació fiable, tant referent a la universitat com a la titulació, dels resultats d'inserció laboral.

La bona valoració d'aquest estudi per part de totes les universitats implicades, així com per part de l'Administració i els mitjans de comunicació, ha fet que, recentment, s'hagi repetit l'experiència de l'enquesta conjunta. Així, a principis de 2005 s'ha conclòs el segon estudi d'inserció laboral, mitjançant enquesta telefònica, als graduats de la promoció de 2001 (tres anys després de la graduació) de totes les universitats públiques catalanes. Aquest cop són més d'11.000 els graduats del curs 2000-2001 (pràcticament el 53% de la promoció) que han respost al qüestionari.

Els resultats d'inserció, però, no són més que la conseqüència final de tot un seguit d'accions que s'emprenen des de la titulació amb l'objectiu d'afavorir l'ocupació dels graduats, mitjançant el disseny d'un perfil de formació que respongui a les necessitats d'un mercat professional a mitjà i llarg termini, i que acaben amb els mitjans que la universitat posa a l'abast dels estudiants per facilitar la inserció. Des d'aquesta perspectiva, els resultats sobre la situació al mercat laboral són útils pel que fa a informar sobre la idoneïtat de les estratègies emprades per facilitar la inserció laboral dels graduats. És precisament per promoure aquesta anàlisi, per contrastar els resultats (dades sobre la inserció) amb les accions (disseny del perfil de formació, dimensió pràctica, serveis d'orientació i de borsa de treball...), que AQU Catalunya llança el **procés d'avaluació de la transició al mercat laboral**.

El **projecte d'avaluació del procés de transició al mercat laboral** dels graduats universitaris, per tant, neix amb l'objectiu d'analitzar i aprofundir aquells factors o elements que incideixen sobre la transició al mercat laboral. El procés obliga a emprar les dades dels resultats d'inserció per reflexionar sobre les accions que, bé des de l'ensenyament, bé a escala d'universitat, es despleguen i que acaben incidint en la qualitat de la inserció dels graduats i de l'oferta formativa.

L'esquema següent mostra com en el procés d'avaluació de la transició al mercat laboral es prenen en consideració, a més dels resultats d'inserció laboral, les accions desenvolupades prèviament i durant el moment d'inserció professional dels graduats.

L'avaluació preveu cinc dimensions d'anàlisi (vegeu l'esquema anterior) i tres moments diferents en el procés de transició al mercat laboral dels graduats.

- Les tres primeres —l'orientació o el perfil general de la universitat, el perfil de formació de l'ensenyament i la dimensió pràctica del currículum— pretenen analitzar factors relatius al període de formació universitària, i per tant previs a la inserció laboral del graduat en la seva disciplina, però que tenen una influència important en la rapidesa, la qualitat i l'adequació de la inserció. El perfil de formació i la dimensió pràctica del currículum depenen pròpiament de la titulació, i s'analitzen des de la perspectiva de com s'orienten per facilitar la transició al mercat laboral.

- La quarta dimensió —els serveis i accions institucionals per a la transició laboral— són tots els instruments que la institució posa al servei dels estudiants durant el procés de recerca de feina (suport, orientació, borsa de treball, etc.).
- Finalment, la dimensió de resultats s'inclou per tal d'oferir un retorn d'informació a cadascuna de les dimensions anteriors sobre com han d'orientar-se per facilitar la inserció laboral. Els resultats no són, doncs, un objectiu final, sinó que en aquest procés han estat l'*input* per valorar l'adequació dels elements anteriors.

En resum, des d'AQU Catalunya s'han desplegat diverses accions per tal d'incrementar el coneixement de la transició el mercat laboral: les enquestes d'inserció laboral i el procés d'avaluació de la transició al mercat laboral, accions a les quals s'afegirà, properament, un estudi per obtenir l'opinió dels ocupadors. L'esquema següent recull aquestes accions, els col·lectius implicats, així com les dimensions que són objecte d'anàlisi:

Accions	Col·lectiu / Informat	Dimensions
Enquesta Inserció 2001	Graduats (Promoció 1998)	Forma i característiques de la inserció Valoració de la formació rebuda
Avaluació de la transició al mercat laboral	Ensenyaments Universitats	Els perfils de formació: orientació i dimensió pràctica Els serveis d'inserció
Enquesta Inserció 2005 (gener-febrer)	Graduats (Promoció 2001, 1998 per a Medicina)	Forma i característiques de la inserció Valoració de la formació rebuda
Trobades Grups de discussió Seminaris	Ocupadors	Anàlisi documental Fòrums de discussió Entrevistes en profunditat

Amb l'experiència acumulada per AQU Catalunya en aquest àmbit se'n pot fer la valoració següent:

La realització de l'enquesta d'inserció laboral del 2001 representa una fita per als estudis d'inserció. Amb més de 10.000 graduats enquestats d'una mateixa promoció de set universitats diferents, es tracta de la base de dades més gran a escala europea. La seva representativitat, tot i la precaució que sempre cal mantenir en aquest tipus d'estudis, ha permès obtenir un primer diagnòstic, amb dades fiables, sobre la situació laboral d'aquests joves, a més d'altres dades, com ara la relació de la feina amb els estudis, la satisfacció amb el treball desenvolupat i la satisfacció amb el grau en què els estudis han estat útils per dur a terme aquest treball.

Iniciatives col·laboratives d'aquest estil, entre universitats i Administració, no són corrents en altres contextos i requereixen una confiança de la qual ens hem de congratular tots plegats. Els resultats d'aquesta experiència col·laborativa no podien ser més satisfactoris, tant pel que fa a la qualitat tècnica de l'estudi com a la potencialitat de les dades. Cada institució col·laboradora va disposar de tots els resultats, de manera que podia comparar les seves pròpies xifres amb les globals de Catalunya, i desenvolupar les anàlisis que cregués necessari. Així, les universitats tenien la possibilitat de relacionar els resultats d'inserció amb els expedients acadèmics, i altres dades sociodemogràfiques que es recullen en l'accés a la universitat, i estudiar, per exemple, la influència del rendiment acadèmic o l'entorn sociodemogràfic en el món laboral.

La factibilitat d'aquest tipus d'estudis dependrà en bona mesura del progressiu perfeccionament de les bases de dades universitàries existents i d'una major coordinació interuniversitària en el futur desenvolupament d'aquestes bases de dades.

Una enquesta sobre una promoció, però, no és suficient per poder tenir un diagnòstic definitiu sobre el funcionament de la inserció dels graduats universitaris. La inserció dels graduats depèn en gran manera de les condicions socioeconòmiques del país. Fer el seguiment d'aquesta inserció requereix estudis periòdics. En aquest sentit, la repetició de l'enquesta quatre anys després (l'any 2005), una altra vegada amb la participació activa de les set universitats públiques catalanes i impulsada aquest cop des de les mateixes universitats a través dels seus respectius consells socials, ha estat una excel·lent iniciativa. És important mantenir la periodicitat d'aquests estudis, per tal que els seus resultats continuïn sent significatius i útils.

Així mateix, caldria subratllar que en Humanitats la trajectòria de transició laboral sembla allargar-se, amb la qual cosa la comparació amb altres ensenyaments al cap de tres anys de la graduació podria donar resultats més desfavorables en relació amb un hipotètic procés d'enquesta al cap de cinc anys. Aquest és un tema també important si volem estudiar l'ocupabilitat dels graduats a més llarg termini.

En definitiva, el procés d'avaluació de la transició al mercat laboral representa un esforç per aprofitar els resultats de les enquestes d'inserció laboral a fi de millorar les accions que es desenvolupen des de les institucions. És una iniciativa pionera que pretén generar una cultura de reflexió i debat sobre les dades estadístiques. No obstant això, no ha estat un procés exempt de dificultats:

- El llarg lapse de temps transcorregut entre l'elaboració de la guia d'avaluació interna i l'enquesta d'inserció que en va resultar (2001) i el procés avaluatiu (l'avaluació externa es va dur a terme el 2004) ha provocat que les metodologies d'avaluació interna i externa fossin diferents, la qual cosa n'ha obstaculitzat la integració.
- La mateixa ambició del projecte i la necessitat d'adaptar-se a diferents necessitats de les universitats, tant pel que fa a l'abast (nombre d'ensenyaments) com a les dimensions analitzades, ha complicat excessivament el plantejament metodològic.

Com a conclusió, es constata la conveniència d'integrar aquesta anàlisi d'avaluació de la transició al mercat laboral en els processos avaluatius/acreditatius d'ensenyaments habituals, i no fer-ho de manera aïllada, per evitar sobrecarregar les unitats tècniques de les universitats. Malgrat això, l'avaluació ha permès identificar, en totes les dimensions analitzades, els principals problemes i inconvenients de les accions desenvolupades, així com les que són més eficaces. Per tant, de l'anàlisi del procés d'avaluació de la transició al món laboral se'n desprèn —amb facilitat— una guia de bones pràctiques.

L'avaluació del professorat

L'avaluació del professorat inclou l'avaluació, externa i prèvia, de candidats a ser professors contractats per les universitats públiques catalanes i l'avaluació del personal docent de les universitats privades. Aquesta activitat d'avaluació la duen a terme dues comissions creades per llei, la Comissió d'Avaluació de Professorat Lector i Professorat Col·laborador i la Comissió d'Avaluació de la Recerca. En el cas de l'avaluació del personal docent de les universitats privades, i pel que fa als aspectes docents, també hi participa una tercera comissió creada per llei, la Comissió d'Avaluació de la Qualitat, que és la responsable, entre altres aspectes, de l'avaluació de titulacions.

La llei fixa que la Comissió d'Avaluació de la Recerca (CAR) ha d'estar composta per vint membres més el president, designats entre el col·lectiu de catedràtics i catedràtiques que hagin superat quatre avaluacions positives de llur activitat investigadora o que hagin rebut la medalla Narcís Monturiol, la Distinció de la Generalitat de Catalunya per a la Promoció de la Recerca Universitària o una altra distinció de nivell anàleg. La Comissió de Professorat Lector i Professorat Col·laborador (CLiC) està composta per vuit persones incloent-hi el seu president.

La CLiC i la CAR han creat sis comissions, corresponents als àmbits d'Humanitats, Ciències Socials, Ciències, Ciències de la Vida, Ciències Mèdiques i de la Salut, i Enginyeria i Arquitectura. Aquestes comissions han concretat en els seus àmbits els criteris generals adoptats per la CLiC i la CAR i són les responsables de l'emissió dels informes i les acreditacions per al professorat universitari. Els criteris emprats en l'avaluació són públics i es troben disponibles al web d'AQU Catalunya.

Per emetre els informes de professor col·laborador s'han tingut en compte de forma prioritària l'experiència docent i el currículum professional. La formació acadèmica i l'experiència investigadora han estat mèrits complementaris en l'avaluació del sol·licitant. S'ha valorat de forma positiva una trajectòria docent variada i extensa, tant teòrica com pràctica (tenint en compte les peculiaritats dels àmbits), complementada amb innovació i formació, i una trajectòria professional reconeguda en un àmbit relacionat amb la trajectòria docent. En aquest darrer apartat, s'ha considerat el títol de doctor, en aquells candidats que havien assolit aquest grau, o bé una formació doctoral avançada, com a assimilable a una experiència professional en el camp de la recerca. En la consideració dels mèrits i la seva importància relativa s'ha volgut respondre a la figura del professor col·laborador tal com està definida a la LUC, que indica que és un professorat destinat a cobrir docència qualificada en àmbits específics de coneixement, que en molts casos estan lligats a subàmbits professionals o aplicats.

D'entre el conjunt de mèrits que es consideren per emetre l'informe de professor lector, es valoren de forma prioritària els mèrits lligats a l'experiència investigadora, que queda palesa en publicacions científiques de qualitat (aplicant els criteris propis de cada àmbit), i que en general va acompanyada de contribucions rellevants en congressos, estades de recerca, transferència de tecnologia (si escau) i altres activitats lligades a la recerca. La formació acadèmica i l'experiència docent són les altres dimensions que es tenen en compte a l'hora de l'avaluació. En la consideració dels mèrits i la seva importància relativa, la CLiC ha tingut en compte tres elements essencials que estableix la LUC quan defineix la figura de professor lector: *i)* inici de la carrera docent i investigadora, *ii)* desvinculació de la universitat convocant durant dos anys (que la CLiC entén associada a estades de recerca en altres universitats o centres d'investigació), i *iii)* durada del contracte de lector per un període màxim de quatre anys. Per tant, tot i que la figura de professor lector correspon a una etapa inicial de la carrera acadèmica, s'ha exigit que el sol·licitant tingués mèrits que mostressin la seva productivitat investigadora i el seu potencial per desenvolupar en quatre anys mèrits suficients per accedir a la categoria superior de professor agregat.

Com a criteri general, els professors i professores que sotmeten la seva activitat investigadora a l'avaluació de la CAR han de demostrar un nivell adequat a la categoria sol·licitada i al seu àmbit d'especialització. Els candidats han de poder demostrar una certa activitat postdoctoral, en aquest cas investigadora, tal com estableix la LUC. La qualitat i l'extensió de la producció científica del sol·licitant és determinant a l'hora d'acreditar la seva recerca o recerca avançada, avaluada seguint els estàndards internacionals pel que fa a repercussió, reconeixement i prestigi. La capacitat de captar recursos a través de la participació i la direcció de projectes obtinguts en convocatòries competitives, ja siguin públiques o del sector privat, se situen en segon ordre de rellevància en l'avaluació. La direcció d'aquests projectes és un mèrit preferent en les acreditacions de recerca avançada. També es consideren la capacitat de formar grups de recerca, la direcció de tesis i la impartició de cursos de doctorat, postgrau i màster, l'activitat de transferència de tecnologia i altres mèrits com ara premis, trams de recerca, estades de recerca, etc.

Durant el 2004 es van emetre les primeres acreditacions de recerca i de recerca avançada i es van resoldre tres convocatòries d'emissió d'informes de professorat lector i professorat col·laborador.

L'avaluació de persones ha constituït un dels reptes més difícils que ha hagut d'afrontar AQU Catalunya i una activitat que ha requerit la implicació a fons dels membres de les comissions d'avaluació i la col·laboració de molts experts. Al web d'AQU Catalunya es pot trobar força informació relativa a l'avaluació del professorat.

Composició de la Comissió d'Avaluació de la Recerca:

- Dr. Joan Rodés (president, Universitat de Barcelona)
- Dr. Francesc Xavier Avilés
(Universitat Autònoma de Barcelona)
- Dr. Jaume Baguñà (Universitat de Barcelona)
- Dra. Alegria Borràs (Universitat de Barcelona)
- Dr. Joaquim Bruna
(Universitat Autònoma de Barcelona)
- Dr. Eudald Carbonell (Universitat Rovira i Virgili)
- Dr. Àngel Cardama
(Universitat Politècnica de Catalunya)
- Dra. Carmen Claver (Universitat Rovira i Virgili)
- Dr. Joan Xavier Comella (Universitat de Lleida)
- Dr. Manuel de Solà-Morales
(Universitat Politècnica de Catalunya)
- Dr. Gosta Esping-Andersen
(Universitat Pompeu Fabra)
- Dr. Manuel García-Carpintero
(Universitat de Barcelona)
- Dr. Joaquim Gosálbez (Universitat de Barcelona)
- Dr. Jordi Maluquer
(Universitat Autònoma de Barcelona)
- Dr. David Pérez
(Universitat Autònoma de Barcelona)
- Dr. Josep A. Planell
(Universitat Politècnica de Catalunya)
- Dr. Artur Polls (Universitat de Barcelona)
- Dr. Ricard Pujol
(Universitat Autònoma de Barcelona)
- Dr. Albert Rossich (Universitat de Girona)
- Dr. Eduardo Soriano (Universitat de Barcelona -
Parc Científic de Barcelona)
- Dr. Josep Maria Terricabras (Universitat de Girona)

Composició de la Comissió de Professorat Lector
i Professorat Col·laborador:

- Dra. Teresa Garcia-Milà (Universitat Pompeu Fabra)
- Dra. Montserrat Aguadé (Universitat de Barcelona)
- Dr. Joaquim Bisbal (Universitat de Barcelona)
- Dr. Josep Maria Brucart
(Universitat Autònoma de Barcelona)
- Dra. Rosa Caballol (Universitat Rovira i Virgili)
- Dr. Adolf Comeron
(Universitat Politècnica de Catalunya)
- Dr. Enric Herrero (Universitat de Lleida)
- Dr. Xavier Pueyo (Universitat de Girona)

*Resultats d'emissió d'informes
per a professorat lector i col·laborador,
31 de desembre de 2004*

COL 1 2003										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	98	0	62	26	6	4	0	68	30	69
Socials	240	0	92	111	3	34	0	95	145	40
Ciències	238	1	173	60	1	3	0	174	63	73
Vida	141	0	84	56	0	1	0	84	57	60
Salut	111	0	72	32	1	6	0	73	38	66
Enginyeria	310	0	126	128	15	41	0	141	169	45
Total	1138	1	609	413	26	89	0	635	502	56

COL 2 2003										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	49	0	38	5	1	5	0	39	10	80
Socials	70	0	42	22	1	5	0	43	27	61
Ciències	26	0	26	0	0	0	0	26	0	100
Vida	16	0	13	3	0	0	0	13	3	81
Salut	23	0	22	1	0	0	0	22	1	96
Enginyeria	93	0	67	18	4	4	0	71	22	76
Total	277	0	208	49	6	14	0	214	63	77

COL 1 2004										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	50	2	40	4	1	3	0	41	7	85
Socials	57	1	33	20	1	2	0	34	22	61
Ciències	26	0	23	3	0	0	0	23	3	88
Vida	8	0	7	1	0	0	0	7	1	88
Salut	34	0	31	3	0	0	0	31	3	91
Enginyeria	115	1	65	38	5	6	0	70	44	61
Total	290	4	199	69	7	11	0	206	80	72

COL 2 2004										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	20	0	19	0	0	1	0	19	1	95
Socials	34	0	17	14	2	1	0	19	15	56
Ciències	7	0	6	1	0	0	0	6	1	86
Vida	8	0	4	4	0	0	0	4	4	50
Salut	16	0	14	1	0	1	0	14	2	88
Enginyeria	51	0	32	17	1	1	0	33	18	65
Total	136	0	92	37	3	4	0	95	41	70

COL 3 2004										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	45	2	37	6	0	0	0	37	6	86
Socials	38	2	19	14	1	2	0	20	16	56
Ciències	16	0	13	3	0	0	0	13	3	81
Vida	8	0	2	5	0	1	0	2	6	25
Salut	24	2	18	2	2	0	0	20	2	91
Enginyeria	64	3	35	17	3	6	0	38	23	62
Total	195	9	124	47	6	9	0	130	56	70

Total COL										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	262	4	196	41	8	13	0	204	54	79
Socials	439	3	203	181	8	44	0	211	225	48
Ciències	313	1	241	67	1	3	0	242	70	78
Vida	181	0	110	69	0	2	0	110	71	61
Salut	208	2	157	39	3	7	0	160	46	78
Enginyeria	633	4	325	218	28	58	0	353	276	56
Total	2036	14	1232	615	48	127	0	1280	742	63

LEC 1 2003										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	81	0	49	20	4	8	0	53	28	65
Socials	144	0	73	47	1	23	0	74	70	51
Ciències	109	0	82	22	3	2	0	85	24	78
Vida	105	0	54	45	0	6	0	54	51	51
Salut	83	1	54	18	3	7	0	57	25	70
Enginyeria	89	1	55	22	3	8	0	58	30	66
Total	611	2	367	174	14	54	0	381	228	63

LEC 2 2003										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	50	0	33	9	4	4	0	37	13	74
Socials	46	0	19	25	0	2	0	19	27	41
Ciències	40	0	31	6	0	3	0	31	9	78
Vida	21	0	11	7	0	3	0	11	10	52
Salut	27	0	19	6	0	2	0	19	8	70
Enginyeria	65	0	35	21	0	9	0	35	30	54
Total	249	0	148	74	4	23	0	152	97	61

LEC 1 2004										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	73	1	59	11	0	2	0	59	13	82
Socials	66	1	34	28	0	3	0	34	31	52
Ciències	42	0	32	8	1	1	0	33	9	79
Vida	24	0	13	9	0	2	0	13	11	54
Salut	36	1	21	9	1	4	0	22	13	63
Enginyeria	72	0	49	19	0	4	0	49	23	68
Total	313	3	208	84	2	16	0	210	100	68

LEC 2 2004										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	27	0	17	9	1	0	0	18	9	67
Socials	42	0	21	12	0	9	0	21	21	50
Ciències	25	0	20	5	0	0	0	20	5	80
Vida	18	0	9	9	0	0	0	9	9	50
Salut	15	0	8	6	0	1	0	8	7	53
Enginyeria	17	0	10	6	0	1	0	10	7	59
Total	144	0	85	47	1	11	0	86	58	60

LEC 3 2004										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	50	1	41	4	1	3	0	42	7	86
Socials	43	0	19	18	0	6	0	19	24	44
Ciències	38	0	25	11	0	2	0	25	13	66
Vida	15	0	6	6	1	2	0	7	8	47
Salut	23	0	14	7	0	2	0	14	9	61
Enginyeria	33	2	22	6	2	1	0	24	7	77
Total	202	3	127	52	4	16	0	131	68	66

Total LEC										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	281	2	199	53	10	17	0	209	70	75
Socials	341	1	166	130	1	43	0	167	173	49
Ciències	254	0	190	52	4	8	0	194	60	76
Vida	183	0	93	76	1	13	0	94	89	51
Salut	184	2	116	46	4	16	0	120	62	66
Enginyeria	276	3	171	74	5	23	0	176	97	64
Total	1519	8	935	431	25	120	0	960	551	64

F: Favorables

RE: Recursos estimats

RP: Recursos pendents

TD: Total desfavorables

D: Desfavorables

RD: Recursos desestimats

TF: Total favorables

%F: % de favorables sobre el total

*Resultats d'emissió d'acreditacions
de recerca i de recerca avançada,
31 de desembre de 2004*

AGR 1 2003											
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	M3A	%F
Humanitats	73	0	29	20	3	21	0	32	41	9	50
Socials	57	0	13	32	3	9	0	16	41	9	33
Ciències	118	0	72	30	9	7	0	81	37	12	76
Vida	104	1	47	36	6	14	0	53	50	1	52
Salut	174	1	103	36	5	29	0	108	65	10	66
Enginyeria	62	2	21	24	1	14	0	22	38	9	43
Total	588	4	285	178	27	94	0	312	272	50	58

AGR 1 2004											
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	M3A	%F
Humanitats	44	0	15	21	0	8	0	15	29	8	42
Socials	34	5	7	18	0	4	0	7	22	3	27
Ciències	30	1	16	12	0	1	0	16	13	6	70
Vida	20	0	8	12	0	0	0	8	12	2	44
Salut	107	0	36	61	4	6	0	40	67	10	41
Enginyeria	21	0	4	17	0	0	0	4	17	10	36
Total	256	6	86	141	4	19	0	90	160	39	43

Total AGR											
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	M3A	%F
Humanitats	117	0	44	41	3	29	0	47	70	17	47
Socials	91	5	20	50	3	13	0	23	63	12	31
Ciències	148	1	88	42	9	8	0	97	50	18	75
Vida	124	1	55	48	6	14	0	61	62	3	51
Salut	281	1	139	97	9	35	0	148	132	20	57
Enginyeria	83	2	25	41	1	14	0	26	55	19	42
Total	844	10	371	319	31	113	0	402	432	89	54

CAT 1 2003										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	11	0	2	4	1	4	0	3	8	27
Socials	28	0	14	9	2	3	0	16	12	57
Ciències	44	0	28	10	3	3	0	31	13	70
Vida	25	0	14	9	1	1	0	15	10	60
Salut	77	0	37	28	4	8	0	41	36	53
Enginyeria	32	0	19	11	0	2	0	19	13	59
Total	217	0	114	71	11	21	0	125	92	58

CAT 1 2004										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	11	1	7	1	0	2	0	7	3	70
Socials	16	0	8	3	2	3	0	10	6	63
Ciències	10	0	6	4	0	0	0	6	4	60
Vida	3	0	0	2	0	1	0	0	3	0
Salut	39	1	15	20	1	2	0	16	22	42
Enginyeria	13	0	10	3	0	0	0	10	3	77
Total	92	2	46	33	3	8	0	49	41	54

Total CAT										
	T	TSR	F	D	RE	RD	RP	TF	TD	%F
Humanitats	22	1	9	5	1	6	0	10	11	48
Socials	44	0	22	12	4	6	0	26	18	59
Ciències	54	0	34	14	3	3	0	37	17	69
Vida	28	0	14	11	1	2	0	15	13	54
Salut	116	1	52	48	5	10	0	57	58	50
Enginyeria	45	0	29	14	0	2	0	29	16	64
Total	309	2	160	104	14	29	0	174	133	57

T: Sol·licituds rebudes

TSR: Sol·licituds tancades sense resolució

F: Favorables

D: Desfavorables

RE: Recursos estimats

RD: Recursos desestimats

RP: Recursos pendents

TF: Total favorables

TD: Total desfavorables

M3A: Sol·licitants amb menys de 3 anys de trajectòria investigadora postdoctoral

%F: % de favorables sobre el total (sense considerar aquells que no compleixen el requisit de 3 anys de trajectòria investigadora postdoctoral)

Els nous enfocaments d'avaluació i l'EEES

El disseny i l'avaluació de nous programes segons l'EEES

Les avaluacions d'ensenyaments universitaris de primer i segon cicle, dutes a terme des de la creació d'AQU Catalunya l'any 1996, han posat repetidament de manifest la necessitat d'aprofundir en el disseny dels perfils de formació. Així, a les recomanacions de l'Informe 2003 es feia pública la necessitat de potenciar tant el disseny de la dimensió pràctica del currículum per millorar l'ocupabilitat dels ensenyaments com la mateixa definició dels objectius d'ensenyament i dels sistemes d'avaluació.

Així mateix, el **procés de convergència europea** fa encara més necessària la transparència dels resultats d'aprenentatge. La necessitat d'una major comparabilitat entre les formacions impartides als diferents països i el foment de la mobilitat dels professionals demana que, a banda d'establir un canvi formal en l'estructura de titulacions o en l'instrumental de gestió (sistema de transferència de crèdits o suplements dels diplomes), s'activi un canvi de paradigma docent, cosa que comporta una formulació dels objectius de formació més precisa i una transformació de les estratègies d'ensenyament i aprenentatge amb vista que l'estudiant prengui un paper més actiu.

La informació clara i explícita de quines són les competències que un pla d'estudis desenvolupa permet que els estudiants puguin fer una tria conseqüent dels estudis basant-se en els seus interessos i nivells d'assoliment, alhora que facilita que els ocupadors prenguin consciència no només de les competències específiques d'un determinat ensenyament, sinó també de les competències transversals desenvolupades en un determinat pla d'estudis (comunicació oral, gestió d'informació, conducció d'equips, etc.).

En aquest context, AQU Catalunya inicia l'any 2001 la col·lecció de marcs generals, o documents de bones pràctiques, per ajudar les universitats a avançar en la millora de diferents aspectes. Tres dels marcs generals han estat especialment útils en l'objectiu de millora del disseny dels ensenyaments:

- *Marc general per a la integració europea*, en el qual es tracen les principals implicacions del procés d'harmonització europea pel que fa al currículum.
- *Marc general per a l'avaluació dels aprenentatges dels estudiants*, que ofereix una guia per al disseny d'avaluacions adequades als assoliments que es pretenen promoure.

- *Marc general per al disseny, el seguiment i la revisió dels plans d'estudis*, en el qual es presenta el procés racional que assegura la consecució dels objectius de formació fixats, més enllà de la relació de les qüestions administratives que cal consignar per a l'aprovació d'un pla.

El programa DISSENY és un pas més en aquesta direcció i pretén que, d'una manera coordinada, les titulacions abordin el disseny de nous plans d'estudis, d'acord amb l'esperit de l'Espai europeu d'educació superior, i incorporin els criteris explicitats en els marcs generals abans esmentats, al mateix temps que compleixen els requisits explicitats en el marc legal actual. A més, conscients de la importància de la dimensió internacional dels perfils de formació (tant pel que fa a la mobilitat d'estudiants com de professionals), també es tenen en compte referents europeus i internacionals de titulacions homòlogues.

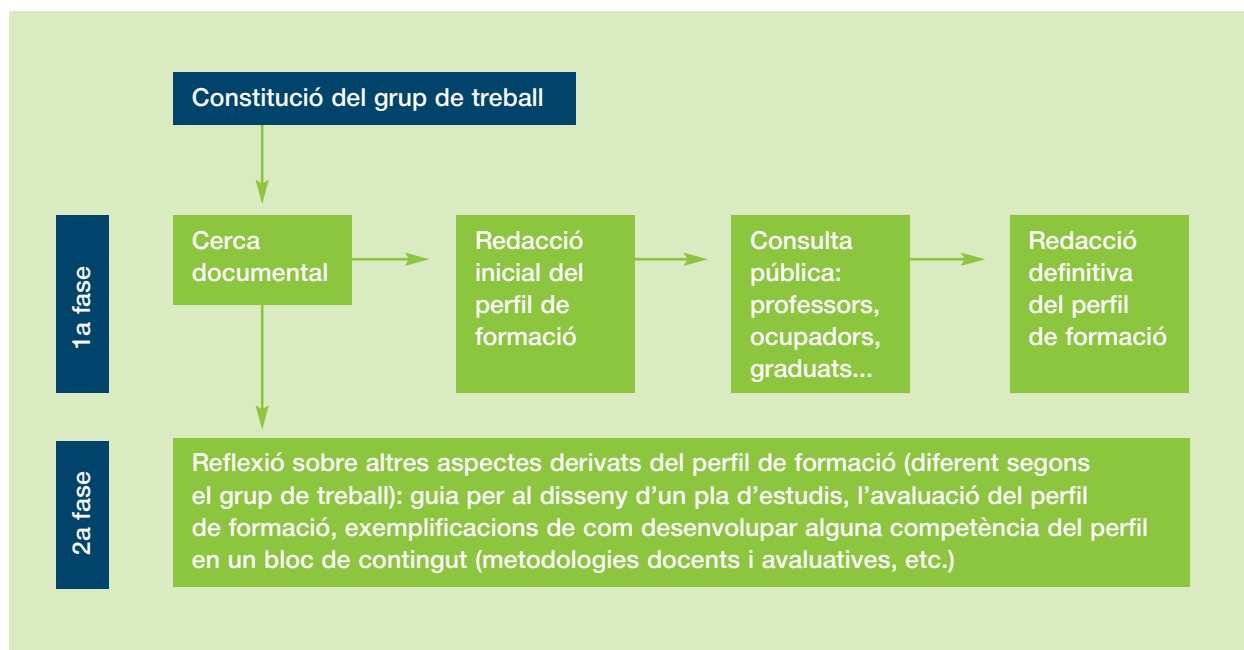
El programa també vol construir una metodologia de disseny que es pugui extrapolar a altres ensenyaments. Per aquest motiu es van triar, per a la participació en aquest programa, ensenyaments d'àmbits disciplinaris diferents: Psicologia per a les Ciències Socials, Medicina per a la Salut, Enginyeria Química per a les Tecnologies. La taula següent mostra la composició dels grups de treball, on són presents totes les facultats que imparteixen el mateix ensenyament a Catalunya.

Ensenyaments programa 2004	UB	UAB	UPC	UdG	UdL	URV	UOC	URL
Medicina	■	■			■	■		
Enginyeria Química i Enginyeria Tècnica Química	■	■	■	■		■		■
Psicologia	■	■		■		■	■	■

Igual que amb els marcs generals, una característica bàsica del programa DISSENY és el seu caràcter participatiu i col·laboratiu. A més, cada grup de DISSENY assegura la representativitat del seu producte a través de consultes públiques (a través de qüestionaris o, senzillament, sotmetent el document en qüestió a l'opinió més àmplia). Es tracta, per tant, de processos en els quals el producte final és fruit de les aportacions de moltes persones.

Desenvolupament del programa DISSENY

Un cop constituït el grup de treball, el primer objectiu, tal com s'ha descrit anteriorment, consisteix en l'elaboració del perfil de formació de l'ensenyament. Aquesta primera fase s'inicia amb la cerca documental (marcs generals, referents internacionals i de col·legis professionals, etc.). Seguidament, el grup redacta un perfil de formació, que, en una fase posterior, se sotmetrà a consulta pública, per tal de fer-se una proposta definitiva del perfil de formació de l'ensenyament.

És important tenir en compte que, tot i haver un context de certa indefinició sobre l'ordenació futura dels ensenyaments, aquest esquema s'ha desplegat amb resultats notables. Per exemple, en el cas de Medicina hi ha un document consensuat entre les quatre facultats, i en línia amb el context internacional, sobre les competències bàsiques comunes que han de tenir els graduats de Medicina a Catalunya.

D'altra banda, durant el seu desenvolupament, el programa s'ha encavalcat amb dos projectes: just a l'inici, amb el projecte de llibres blanc de l'ANECA, i, més endavant, amb el projecte de proves pilot, que va arribar quan la feina encara no estava acabada. Això va fer que es pensés, en un primer moment, que s'estaven duplicant esforços. No obstant això, la coordinació dels grups de treball d'ANECA i DISSENY, en el si de les facultats implicades en els projectes, va permetre sumar esforços, i la tasca dels tres grups de DISSENY va esdevenir un *input* molt valorat pel que fa a la fase de definició de competències. A més, el grup DISSENY ha anat més enllà de la definició del perfil per abastar qüestions com ara l'organització de l'ensenyament o l'avaluació del perfil de competències. Pel que fa a les proves pilot, la feina del programa DISSENY ha estat fonamental per afrontar el repte tècnic que representa el projecte, si bé l'ideal hagués estat que les proves pilot apareguessin un cop acabades les guies del programa DISSENY.

Perspectives

La segona fase és diferent segons els grups de treball. A Psicologia s'han elaborat exemples per il·lustrar com un bloc de competències es pot desenvolupar en el pla d'estudis, mentre que a Medicina s'ha optat per centrar-se en l'avaluació del perfil de formació. Aquesta diferent manera de procedir permetrà enriquir la metodologia del disseny de programes de formació.

D'altra banda, el projecte DISSENY ha facilitat la creació d'espais de debat interuniversitari que, a banda de millorar la cooperació i l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques, podrien consolidar-se per al tractament conjunt d'altres aspectes relacionats amb la formació. En qualsevol cas, es recomana crear nous espais de debat interuniversitari.

D'altra banda, s'evidencia que, per afrontar amb garanties d'èxit el desenvolupament dels perfils de formació i la introducció dels ECTS, és necessari que la comunitat acadèmica disposi d'informació i formació que permeti situar-se en el nou context d'educació superior. Així mateix, cal ser conscients que el desenvolupament de nous dissenys representa un esforç col·lectiu i, posteriorment, nous plantejaments tant pel que fa als recursos de la universitat com a la seva gestió.

Els estàndards d'acreditació de programes de grau

La creació i el desenvolupament de l'Espai europeu d'educació superior (EEES) suposa l'adopció de mesures que assegurin la qualitat de la formació dels graduats del conjunt de les universitats de la Unió Europea. Com ha esdevingut en altres sectors (economia, indústria, consum, etc.), el mutu reconeixement i la lliure circulació de persones i productes reclama el compliment d'una sèrie de requisits o normes. Per tant, un cop acceptada una homogeneïtat en l'estructura dels títols universitaris (grau/*bachelor*) i postgrau (màster i doctorat) i una unitat de compte (crèdit), sembla lògica l'adopció de criteris homogenis per assegurar la qualitat de la formació rebuda, sigui quina sigui la universitat o país d'origen del titulat.

Com ja s'ha indicat, el Comunicat de Berlín (2003) va avançar la necessitat de convergència dels països i de les seves respectives organitzacions dedicades a vetllar per la qualitat de l'educació superior, i va encarregar a diferents organitzacions (ENQA, EUA, ESIB...) l'elaboració d'un marc de referència europeu (estàndards) que permetés l'avaluació, i posterior acreditació, dels títols. A la cimera de Bergen (maig de 2005) es va donar llum verda a la proposta presentada per aquestes organitzacions, la qual també incorporava els estàndards de qualitat que han d'acomplir les organitzacions (agències) responsables de l'avaluació i l'acreditació dels estudis/títols universitaris.

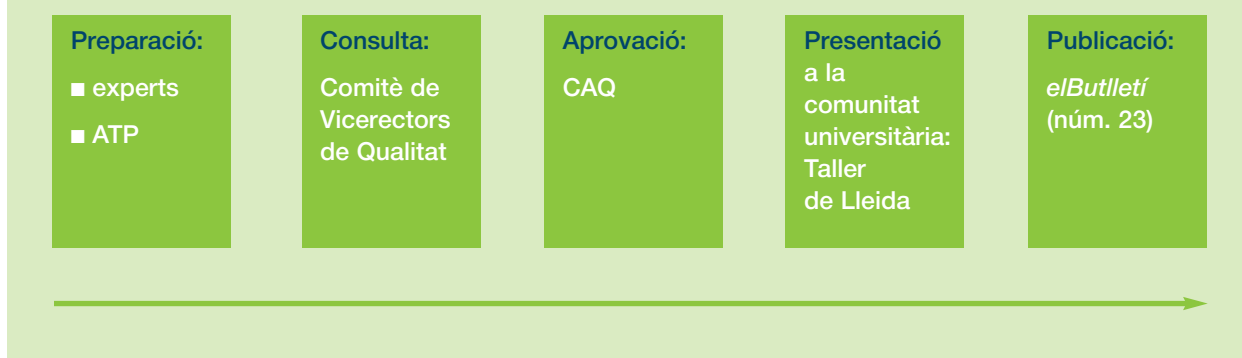
D'altra banda, convé assenyalar que l'experiència de l'acreditació de titulacions universitàries, especialment als Estats Units, ve d'una tradició d'autonomia dels mateixos sistemes universitaris, que, davant l'absència d'un marc normatiu altament regulat en el qual s'especifiquin els requisits que cal complir «abans que s'iniciïn els estudis», han optat per fixar-se en la «demostració a posteriori del bon rendiment de les institucions». Si a això unim els avenços tècnics en els enfocaments d'avaluació i l'alt component d'orientació professionalitzadora (perfil de competències) que han de tenir els nous plans d'estudis, sembla lògica i factible la via adoptada de l'establiment d'estàndards de qualitat per a l'acreditació de titulacions.

El projecte pilot d'adaptació a l'EEES impulsat pel DURSI, i anteriorment detallat, era una ocasió idònia per experimentar un procés d'acreditació a imatge i semblança del procés que esdevindrà una vegada implantada la reforma general dels estudis universitaris. La presència d'AQU Catalunya en organismes internacionals d'agències d'avaluació de la qualitat (ENQA), així com la seva participació en projectes d'avaluació de titulacions d'àmbit internacional (Projecte TEEP) i el seu coneixement de l'estat de la qüestió a escala internacional (a través dels diferents membres, experts i col·laboradors que conformen la seva estructura d'actuació), ha facilitat l'elaboració d'un marc de referència propi i específic generat, com és habitual a AQU Catalunya, amb la participació, la discussió i l'aprovació de tots els interessats.¹

Els estàndards van ser preparats per experts i per la Subcomissió d'Avaluació de Títols i Programes (ATP) i van ser aprovats per la Comissió d'Avaluació de la Qualitat (CAQ) d'AQU Catalunya, prèvia participació del Comitè de Vicerectors de Qualitat de les universitats i de la Comissió Permanent del Consell de Direcció d'AQU Catalunya. Finalment, es van presentar a la comunitat universitària en el taller «L'adaptació de les titulacions a l'EEES», que tingué lloc a la Universitat de Lleida el novembre del 2004, i van ser publicats en el *Butlletí d'AQU Catalunya* (núm. 23, suplement especial, gener-març de 2005). Poden consultar-se a: <http://www.aqucatalunya.org>

¹ Es van prendre com a referència pròxima els següents estàndards internacionals:

- Nederland Accreditation Organization (2003)
- Council for Higher Education Accreditation, Washington (2000)
- European Consortium of Innovative Universities (2001)
- World Federation for Medical Education (2003)

El seu contingut respon a una filosofia d'avaluació que posa l'accent en tres grans aspectes:

- El compromís de la institució de definir amb claredat el perfil de formació (competències) d'acord amb les potencialitats derivades de la mateixa institució i del marc sociolaboral en el qual s'insereix la institució.
- Assegurar que la institució s'ha dotat de les estructures i els mecanismes necessaris per garantir la qualitat dels processos implicats en la formació (assoliment del perfil de formació explicat) i la disponibilitat dels recursos necessaris per a això.
- Establir mecanismes adequats (fiables i vàlids) per certificar l'assoliment dels objectius de formació previstos.

Els quaranta-tres estàndards proposats responen a la següent estructura de contingut:

- Context general
 - Perspectiva externa
 - Perspectiva interna
- Programa de formació
 - El perfil de formació i els seus referents
 - Enfocament del procés d'ensenyament-aprenentatge
 - Criteris d'avaluació/certificació del progrés acadèmic
 - El perfil d'accés a la titulació
- Planificació operativa del pla d'estudis
 - Professorat
 - Recursos materials
 - Organització de l'ensenyament
- Mecanismes d'assegurament de la qualitat
 - Gestió i supervisió de l'ensenyament
 - Gestió i avaluació de les activitats d'aprenentatge
- Resultats

Sens dubte, el coneixement previ per part de les universitats dels criteris d'avaluació per a l'acreditació dels títols propis que atorguin dintre del projecte pilot d'adaptació a l'EEES constitueix una novetat. El nostre sistema universitari, excessivament preocupat per obtenir aprovacions prèvies i propens a oblidar-se dels resultats, ha de fer un esforç per tenir present des del primer moment que la qualitat en el disseny inicial i l'adopció de mesures orientades a assegurar la qualitat són els millors avals per evitar sorpreses finals, és a dir, per poder obtenir uns bons resultats.

En definitiva, el procés d'acreditació en el projecte pilot que impulsa el DURSI permetrà establir una metodologia homologable en el marc europeu. S'aposta per una integració a l'EEES a través d'un model que considera la necessitat d'experiències pilot i en el qual AQU Catalunya manté la seva tradició d'assajar i experimentar, fase prèvia necessària a l'establiment de mecanismes de disseny d'avaluació de titulacions.

L'AVALUACIÓ DE TITULACIONS

El procés i l'estat actual d'avaluació de titulacions

En aquest apartat es descriuen les fases de l'avaluació i la metodologia emprada, i se'n fa una valoració.

Les fases de l'avaluació i les unitats d'avaluació

■ Planificació i metodologia

La planificació del procés d'avaluació de les universitats catalanes es realitza anualment de forma conjunta entre les universitats i AQU Catalunya. Sempre que és possible, es potencia l'avaluació transversal, és a dir, s'avaluen simultàniament tots els centres que imparteixen un mateix ensenyament.

Per al desplegament de les avaluacions, AQU Catalunya signa convenis amb cada universitat. Els convenis, que representen un sistema eficaç de col·laboració, concreten les actuacions que s'han de dur a terme en cada avaluació. Així mateix, periòdicament es realitzen a l'Agència reunions de coordinació per tal de seguir l'evolució dels processos d'avaluació i garantir-ne l'èxit.

La metodologia que se segueix és homologable tant a l'Estat com als altres països de la Unió Europea. Cal dir, a més, que tot i que AQU Catalunya disposa d'una metodologia comuna per a l'avaluació d'ensenyaments, en alguns casos s'han fet adaptacions que milloren l'adequació dels protocols emprats en l'avaluació de determinats ensenyaments.

■ Avaluació interna

Aquesta fase depèn exclusivament de cada universitat i es posa en marxa fent conèixer el procés a la comunitat universitària implicada i, especialment, al Comitè d'Avaluació Interna (CAI) que es constitueix per a cada ensenyament avaluat. En general, el CAI està format per responsables acadèmics, professors, estudiants i personal d'administració i serveis, els quals reben una formació *ad hoc*. A partir de les dades recollides en el protocol d'avaluació i d'observacions, opinions i valoracions, el CAI elabora l'informe intern d'avaluació, peça clau del procés d'avaluació.

L'informe conté una descripció de la unitat avaluada, una valoració crítica de la informació recollida i una síntesi dels punts forts, els punts febles i les propostes de millora. A més, l'informe incorpora un conjunt d'indicadors consensuats, en el marc de la Comissió del Pla de Qualitat de la Informació Quantitativa, que descriuen la realitat de la titulació. Un cop elaborat, aquest autoinforme és sotmès a audiència pública dins la unitat avaluada. Aquesta etapa dura aproximadament uns cinc mesos.

■ Avaluació externa

Aquest procés depèn exclusivament d'AQU Catalunya i s'inicia amb el nomenament per part d'AQU Catalunya d'un Comitè d'Avaluació Extern (CAE), format per professors, tècnics en avaluació i professionals, tots ells aliens a la institució avaluada. El CAE analitza l'autoinforme i fa una visita de tres dies, aproximadament, a la unitat avaluada. A partir de les pròpies observacions i de les opinions i valoracions recollides, mitjançant reunions establertes amb diferents audiències (responsables universitaris, professors, estudiants, graduats, personal d'administració i serveis, etc.), el CAE emet un informe sobre el procés d'avaluació seguit, la qualitat de la unitat i les possibles millores. L'informe recull els principals indicadors quantitatius de la unitat avaluada. Aquesta etapa dura tres mesos.

■ Informes d'avaluació

A partir de l'autoinforme i de l'informe extern, la unitat avaluada redacta un informe final que recull els principals punts forts i febles i les principals línies de millora. El temps previst per elaborar i aprovar l'informe i per difondre'n els resultats és de quatre mesos i depèn de les universitats.

■ Metaavaluació

Un cop acabat el procés d'avaluació, es realitza una fase de reflexió i d'anàlisi sobre el mateix procés, per tal de proposar millores per als propers plans d'avaluació.

■ Pla de millora

Atès que el model d'avaluació institucional està orientat fonamentalment a la millora de les unitats avaluades, un cop acabada l'avaluació, les titulacions, conjuntament amb els òrgans responsables de la universitat, estableixen els plans de millora. Així, les universitats públiques catalanes han posat en marxa mecanismes que afavoreixen l'encaix dels plans de millora dels ensenyaments en la planificació estratègica de la universitat.

■ Unitats d'avaluació

En relació amb les unitats d'avaluació, el model emprat per AQU Catalunya no considera les universitats com a subjectes d'avaluació, sinó que estableix com a unitats d'avaluació els ensenyaments o les titulacions, amb un èmfasi especial pel que fa a la docència.

La titulació constitueix una unitat significativa en la qual es poden analitzar el conjunt d'*inputs*, processos i activitats que han de portar a l'obtenció de la graduació. A més, es considera una unitat d'especial interès per tal de donar informació a la societat.

Cal dir, però, que AQU Catalunya també ha desenvolupat sistemes d'avaluació d'altres unitats d'avaluació, com ara el procés de transició al mercat laboral que figura en aquest informe.

Nova metodologia d'avaluació

Per tal d'assegurar la qualitat dels ensenyaments i promoure'n la millora contínua, l'any 2000 AQU Catalunya encarregà a un grup d'experts de les universitats catalanes el desenvolupament d'un nou model d'avaluació, que s'aplicà amb caràcter de prova pilot en l'avaluació de l'ensenyament de Ciències Empresariales l'any 2002. Els bons resultats assolits han estat el motor per estendre aquesta metodologia al conjunt d'avaluacions realitzades. Així, gairebé totes les avaluacions ressenyades a l'Informe 2004 han estat dutes a terme seguint aquesta nova metodologia d'avaluació de titulacions d'AQU Catalunya.

El nou model afavoreix que l'avaluació tracti de forma més sistemàtica els elements més rellevants lligats a la qualitat dels ensenyaments. D'altra banda, aquesta metodologia estableix criteris, en l'ús d'indicadors i en l'establiment de valors de referència o estàndards de qualitat, en clara sintonia amb els models d'avaluació emprats en els països europeus amb més tradició en l'avaluació institucional.

L'establiment dels referents d'avaluació implica poder disposar d'antuvi de les dades i els indicadors de tots els ensenyaments que seran objecte d'avaluació. A partir de tot aquest volum d'informació, AQU Catalunya elabora els referents d'avaluació que es posen a l'abast dels diferents comitès d'avaluació interna. D'aquesta manera, cada ensenyament pot conèixer la seva posició relativa respecte del valor mitjà en cadascun dels indicadors d'avaluació. Això no obstant, el nou model d'avaluació reforça el rol de l'avaluació externa. Es tracta d'un model més orientat i sistemàtic que l'anterior, ja que els criteris d'avaluació estan clarament determinats, i pretén facilitar l'objectivització i l'homogeneïtat del procés d'avaluació i obre les portes als futurs processos de certificació o d'acreditació.

Valoració del procés d'avaluació

Per a la valoració del funcionament del procés d'avaluació, AQU Catalunya ha establert mecanismes per tal de poder conèixer la satisfacció dels agents que hi estan directament implicats, tant des de la perspectiva interna de la universitat com per part dels avaluadors externs que constitueixen els comitès que visiten les universitats, pel que fa al desenvolupament del procés d'avaluació.

Aquests mecanismes són tant de tipus formal com informal. En qualsevol cas, des del punt de vista formal, cal subratllar les enquestes als avaluadors, interns i externs, i els mateixos informes d'avaluació que recullen una valoració del procés, la qual cosa permet dur a terme la metaavaluació per tal de millorar el procés per als anys posteriors.

■ Preparació de les avaluacions

El treball en comú d'AQU Catalunya amb els responsables i els tècnics de les universitats catalanes és un tret específic del desplegament de les avaluacions i, des del primer moment, ha estat una de les prioritats de tots els agents implicats. Un cop més, aquest aspecte s'ha assenyalat com a positiu.

Com ja s'ha indicat, la nova metodologia d'avaluació implica una important feina prèvia de recopilació de dades per poder elaborar els referents conjunts del sistema universitari. En aquest sentit, les universitats i el DURSI han fet un important esforç d'adequació de les plataformes informàtiques a les noves exigències.

■ L'avaluació interna

Les universitats, en col·laboració amb AQU Catalunya, organitzen sessions de formació adreçades als CAI, que es valoren positivament. Pel que fa a la qualitat de l'autoinforme, s'hi constata un avenç en la mesura que els documents són més analítics. Més enllà de la descripció, entren a valorar les diferents dimensions proposades en el protocol d'avaluació d'una manera integral i crítica, tot i que es recomana una millora en les evidències que avalen les valoracions expressades.

En canvi, s'observa que les diferents audiències tenen encara un baix nivell de coneixement de l'autoinforme d'avaluació, circumstància que posa de manifest la necessitat de millorar el nivell de participació.

Així mateix, si bé és constatable una consolidació d'una metodologia comuna dedicada al càlcul d'indicadors i la millora de les bases de dades, l'avaluació recomana un manteniment de l'esforç dedicat a aquest camp. D'altra banda, la disponibilitat de dades i referents periòdics, i el seu ús per a l'anàlisi del desenvolupament dels ensenyaments des de la perspectiva interna, representa un impuls decisiu en la implantació de mètodes d'assegurament de la qualitat.

■ Els protocols

En el cas de la nova metodologia d'avaluació s'ha valorat positivament el fet que ambdós comitès d'avaluació, l'intern i l'extern, hagin de reflexionar sobre les mateixes preguntes clau i amb una escala valorativa tancada, la qual cosa permet uns resultats més homogenis.

Ara bé, s'ha posat de manifest que el protocol és excessivament prolix. Això pot induir que, en ocasions, costi centrar l'atenció en les dimensions més importants. Malgrat que s'han dut a terme adaptacions metodològiques per a determinats ensenyaments, alguns comitès d'avaluació interna detecten el fet que la guia no recull adequadament les especificitats dels seus ensenyaments. Això pot propiciar un tractament no prou ben ajustat, i per tant una anàlisi que presenti ambigüitats. La necessitat de disposar d'un protocol que serveixi per a l'ample ventall d'ensenyaments implica necessàriament una pèrdua en la precisió; amb tot, s'han posat en marxa els mecanismes per a una nova revisió i millora del protocol.

D'altra banda, cal destacar que s'ha iniciat l'elaboració d'una guia d'avaluació dels ensenyaments virtuals.

En relació amb el procés d'avaluació de la transició al mercat laboral, AQU Catalunya va desenvolupar uns protocols d'avaluació *ad hoc*.

■ L'avaluació externa

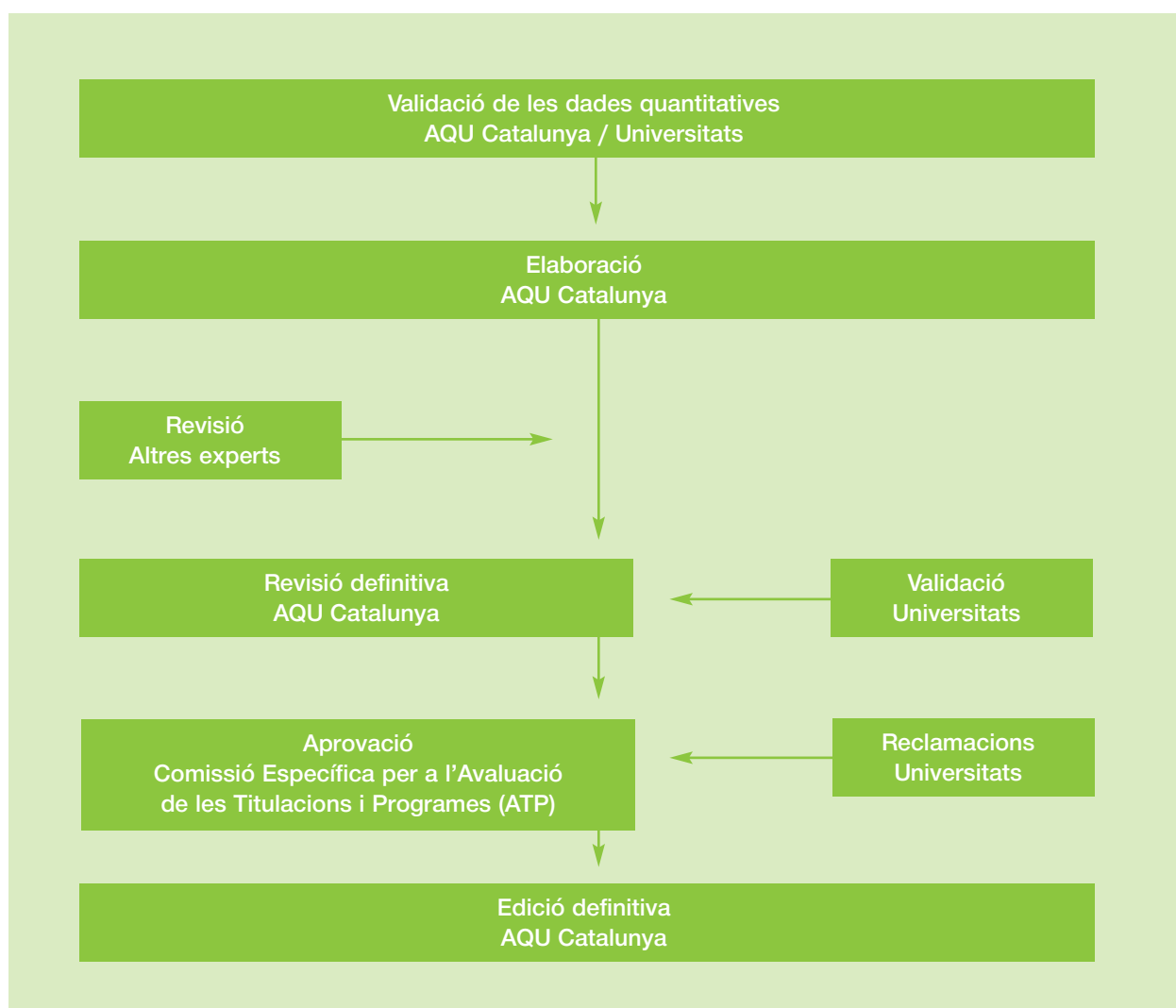
L'actuació dels comitès d'avaluació externa també ha estat ben valorada, segons els resultats de les enquestes i dels mateixos informes. Hi ha hagut una importat tasca de formació i coordinació dels diferents comitès. En aquest sentit, AQU Catalunya ha nomenat experts amb experiència i coneixements en metodologia d'avaluació.

Elaboració i aprovació de l'Informe 2004

L'elaboració de l'Informe 2004 l'ha dut a terme l'àrea d'Avaluació de la Qualitat d'AQU Catalunya a partir de tots els informes rebuts. Així, cada capítol es basa en l'autoinforme elaborat per la unitat avaluada i en l'informe extern, de manera que integra tots dos punts de vista i garanteix la validesa de les dades que s'hi exposen. AQU Catalunya disposa de procediments que garanteixen la validesa dels resultats que es publiquen.

L'aprovació del contingut de l'Informe 2004 ha correspost a la Comissió Específica per a l'Avaluació de Titulacions i Programes (ATP) i la Comissió Específica per a l'Avaluació de la Qualitat dels Centres i Activitats Universitaris (ACAU) pel que fa als resultats del procés de transició al mercat laboral, ambdues per delegació de la Comissió d'Avaluació de la Qualitat.

Els seus membres són acadèmics nacionals i internacionals, especialistes de reconegut prestigi en l'àmbit al qual pertanyen, i tenen la responsabilitat de pronunciar-se sobre les eventuais reclamacions que les universitats poden formular després de revisar el contingut de l'informe.

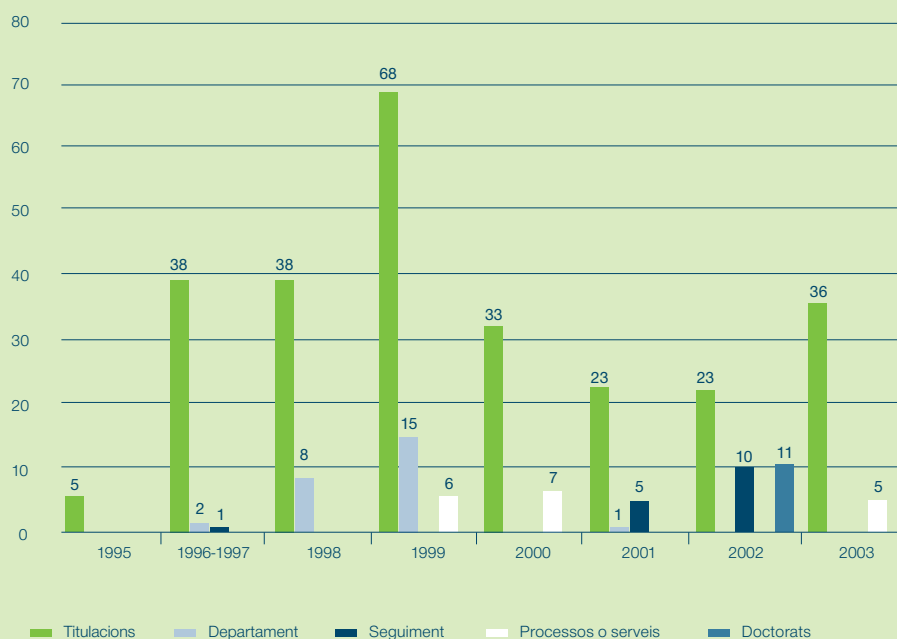

Finalment, els annexos recullen els noms dels membres dels diferents comitès d'avaluació i de l'ATP, i dels autors de l'informe.

L'estat actual del procés d'avaluació de titulacions

Des que va iniciar la seva activitat l'any 1996 fins al 2004, AQU Catalunya ha avaluat 288 titulacions, 26 departaments i 21 processos o serveis, ha fet 16 avaluacions de seguiment de plans de millora i ha realitzat l'avaluació externa de 11 programes de doctorat.

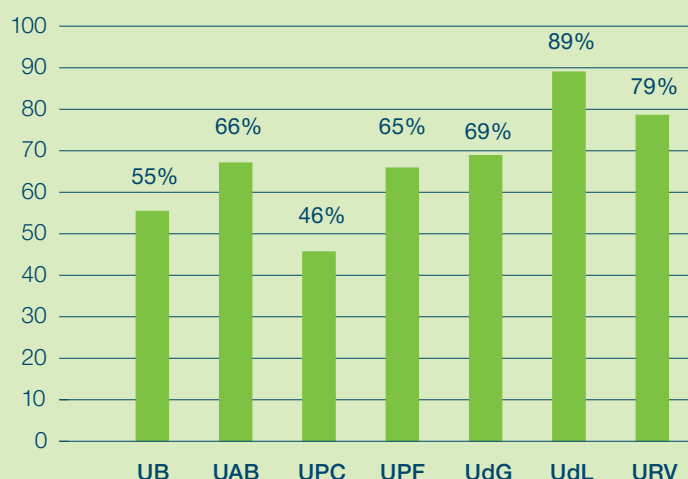
Avaluacions realitzades a Catalunya entre el 1995 i el 2003 (universitats públiques i privades)

Nota: El gràfic no inclou les avaluacions corresponents al programa 2004

Les 250 titulacions que s'han avaluat a les universitats públiques catalanes representen gairebé el 65% de l'oferta educativa. Atès que únicament s'han comptabilitzat els ensenyaments homologats (s'han exclòs els títols propis) que s'imparteixen en centres propis o adscrits i que ja han format un mínim de tres promocions de graduats, requisit previ per poder sotmetre's a una avaluació institucional, aquest percentatge s'ha comptabilitzat a partir dels ensenyaments que apareixen en el catàleg del DURSI entre el 1994 i el 2001.

Amb les avaluacions fetes fins ara (corresponents al mes de desembre de 2003), a gairebé totes les universitats s'ha avaluat més de la meitat de l'oferta educativa. De les set universitats públiques, la UdG, la UPF, la URV i la UdL tenen més del 64% de l'oferta educativa avaluada, la mitjana de titulacions avaluades a Catalunya. La resta d'universitats presenten uns percentatges més baixos a causa, en part, d'una oferta educativa més àmplia d'ensenyaments. Amb l'aparició de nova oferta educativa, els percentatges d'ensenyaments avaluats a cada universitat varien lleugerament a la baixa d'un any a un altre, ja que el ritme de creació de nous títols és més gran que el de les avaluacions.

En concret, i per grans àrees, en el catàleg del 2001 han aparegut les següents noves titulacions. En l'àrea de Ciències, Ciències Ambientals (UB) i Ciència i Tecnologia dels Aliments (UdG); en l'àrea de Ciències de la Salut, Logopèdia (UAB); en l'àrea de Ciències Socials, Ciències del Treball (UB, UAB, UPF, URV), Publicitat i Relacions Públiques (UB, UdG, URV), Turisme (UdG); en l'àrea d'Humanitats, Filologia Romànica (UdG) i Història de l'Art (URV); i, finalment, en l'àrea Tècnica, Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes (UB), Enginyeria de Materials (UAB), Enginyeria Tècnica de Telecomunicació. Especialitat en Sistemes electrònics (UAB), Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió (UPC; Escola de Negocis de Caixa Terrassa, EUNCET), Enginyeria de Telecomunicació (UPC, Castelldefels), Enginyeria Tècnica de Telecomunicació. Especialitat en So i imatge (UPC, EUETIT), Enginyeria Tècnica de Telecomunicació. Especialitat en Telemàtica (UPF).

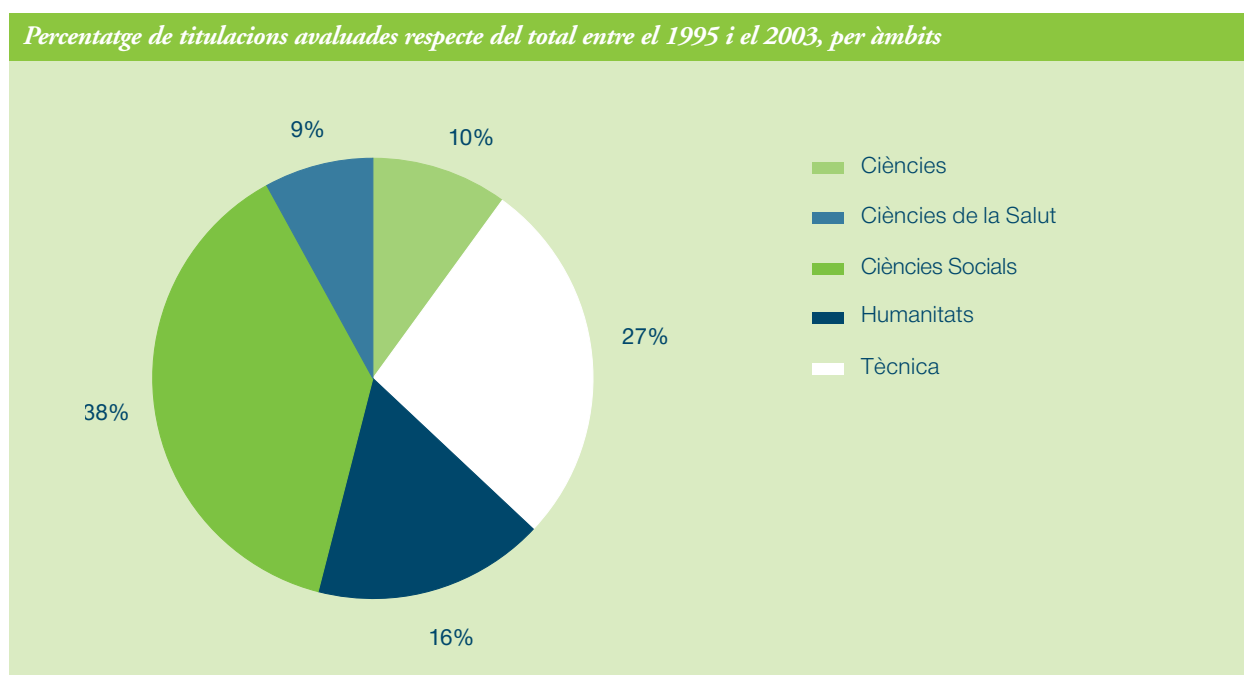
Quant a les avaluacions transversals, l'Informe 2004 presenta, en l'àmbit d'Humanitats, els resultats de l'avaluació dels ensenyaments de Filologia Clàssica, Teoria de la Literatura i Literatura Comparada. També es completa l'avaluació de l'ensenyament de Turisme amb dos centres adscrits de la UdL. En l'àmbit Tècnic es presenten els resultats d'Enginyeria Informàtica i Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió i Sistemes, que ja havien estat objecte d'avaluació transversal l'any 1997, i d'Enginyeria Electrònica. Una avaluació transversal es caracteritza perquè en un mateix programa d'avaluacions s'avalua el mateix ensenyament a les diferents facultats que l'imparteixen a fi de poder tenir una perspectiva global de la disciplina.

La taula següent recull les avaluacions transversals dutes a terme per AQU Catalunya a les universitats públiques entre el 1996 i el 2004.

<i>Avaluacions transversals realitzades per AQU Catalunya entre el 1996 i el 2004</i>			
Procés	Informe	Unitat	Universitats
1996-1997	1998	Empresarials	UB, UAB, UPF, UdG, UdL, URV
1996-1997	1998	Informàtica	UPC, UdG, UdL, URV
1998	1999	Dret	UB, UAB, UPF, UdG, UdL, URV
1998	1999	Filologia Catalana	UB, UAB, URV
1998	1999	Geologia	UB, UAB
1998	1999	Enginyeria Tècnica Industrial, esp. Química industrial	UPC, UdG, URV
1998	1999	Enginyeria Tècnica Industrial, esp. Mecànica	UPC, UdG
1999	2000	Magisteri Educació Infantil	UB, UAB, UdG, UdL, URV
		Educació Primària	UdG, UdL, URV
		Educació Especial	UAB, UdL, URV
		Educació Física	UB, UAB, UdG, UdL, URV
		Educació Musical	UB, UAB, UdG, UdL, URV
		Llengua Estrangera	UB, UAB, UdG, URV
1999	2000	Infermeria	UAB, URV, UdG, UdL
1999	2000	Servei d'Accés a la Universitat	UB, UAB, UPC, UPF, UdG, URV
1999	2001	Serveis Bibliotecaris	UB, UAB, UPC, UPF, UdG, UdL, URV
2000	2001	Història	UAB, UdG
2000	2001	Economia i Administració i Direcció d'Empreses	UB, UAB, UPF, URV
2000	2001	Medicina	UB, UAB, UdL, URV
2000	2001	Arquitectura Tècnica	UPC, UdG
2000	2001	Arquitectura	UPC
2001	2002	Història	UdL, URV
2002	2003	Empresarials	UB, UPC, UPF, UdG, URV
		Turisme	UB, UAB, UVic
2003	2004	Filologia Clàssica	UB, UAB
		Teoria de la Literatura i Literatura Comparada	UB, UAB
		Turisme	UdL
		Enginyeria Informàtica	UAB, UPC, UdG, URV
		Enginyeria Electrònica	UB, UAB
		Enginyeria Tècnica Informàtica de Gestió	UAB; Tomàs Cerdà, UAB; UPC; UPF; UdG; UdL; URV; UVic
		Enginyeria Tècnica Informàtica de Sistemes	UAB, UPC, UPF, UdG, UdL, URV

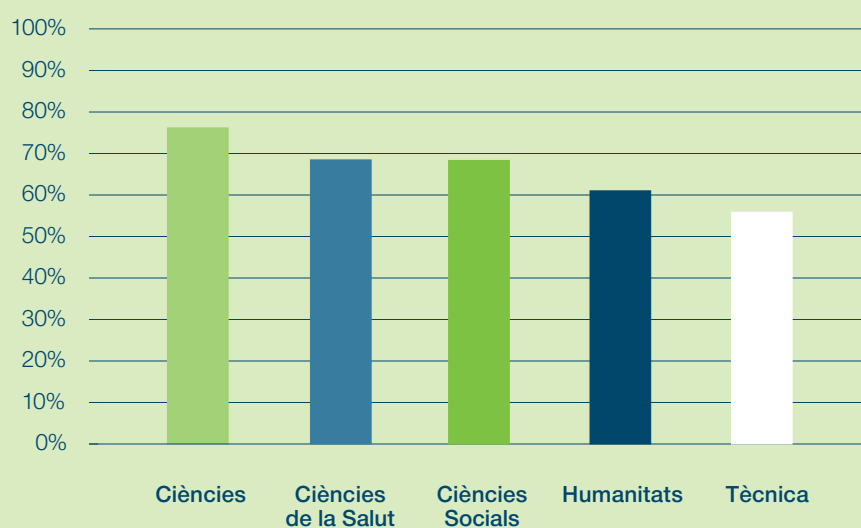
Distribució per àmbits

Per àmbits de coneixement, les 250 avaluacions realitzades a les universitats públiques es distribueixen de la manera següent: la majoria pertanyen a l'àmbit de Ciències Socials (88), seguit dels àmbits de Tècnica (62) i Humanitats (38). Pel que fa a la resta d'àmbits, s'han dut a terme 22 avaluacions en l'àmbit de Ciències i 20 en l'àmbit de Ciències de la Salut.

Partint del catàleg de titulacions de 1994-1995, el percentatge d'ensenyaments avaluats en cadascun dels cinc grans àmbits de coneixement queda recollit al gràfic següent. S'observa que els àmbits de Ciències (76%), Ciències de la Salut (69%) i Ciències Socials (69%) són els que han estat més sensibles a la possibilitat de participar en el procés d'avaluació institucional, per bé que en tot el conjunt d'àmbits se supera el 55%.

Percentatge d'avaluacions realitzades en cada àmbit entre el 1995 i el 2003

La taula següent recull el total d'avaluacions de titulacions, departaments, doctorats i processos/serveis dutes a terme per AQU Catalunya, tant a les universitats públiques com a les privades des de la creació de l'Agència fins al 2004.

	Ciències	Ciències de la Salut	Ciències Socials	Humanitats	Tècnica	TOTAL titulacions TOTAL departaments		Seguiment titulacions Seguiment departaments		TOTAL seguiments	TOTAL doctorats	TOTAL processos o serveis	TOTAL
UB	6	4	22	5	5	42		2		2	3		47
UAB	8	5	20	15	11	59		2		2	11	3	75
UPC	1	1	2		37	41	19	4	6	10		4	74
UPF			13	4	1	18						3	21
UdG	3	1	12	6	15	37						3	40
UdL	1	2	14	7	13	37	7	1		1		2	47
URV	3	4	13	6	14	40		1		1		3	44
URL			3			3							3
UVic			5	1	2	8							8
UOC			1	2		3							3
TOTAL	22	17	105	46	98	288	26	10	6	16	11	21	362

Els resultats de les avaluacions

L'Informe 2004 presenta els resultats de trenta-quatre avaluacions d'ensenyaments i del procés d'avaluació de la transició de la universitat al mercat laboral.

Més del 50% de les avaluacions d'ensenyaments correspon a l'àrea Tècnica, ja que l'informe recull els resultats de l'avaluació transversal dels ensenyaments d'Enginyeria Informàtica i d'Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió i Sistemes i d'Enginyeria Electrònica.

Avaluacions d'ensenyaments de l'Informe 2004

Àmbit d'Humanitats

Filologia Clàssica, UB, UAB (transversal)

Teoria de la Literatura i Literatura Comparada, UB, UAB (transversal)

Geografia, UdG

Història de l'Art, UdG

Àmbit de Ciències Socials

Documentació, UOC

Biblioteconomia i Documentació, UB

Turisme, UdL (EUT Terres de Lleida i EUT de Manresa i dels Pirineus) (transversal)

Empresa Internacional, UB

INEFC, UdL

Comerç Internacional (ESCI), UPF

Àmbit de Tècnica

Enginyeria Electrònica, UB, UAB (transversal)

Enginyeria Informàtica, UAB, UPC, UdG, URV (transversal)

Enginyeria Tècnica Informàtica de Gestió, UAB; Tomàs Cerdà, UAB; UPC; UdG; UdL; URV; UVic (transversal)

Enginyeria Tècnica Informàtica de Sistemes, UAB, UPC, UPF, UdG, UdL, URV (transversal)

Àmbit Ciències de la Salut

Logopèdia, UAB

Teràpia Ocupacional, UAB

Avaluació d'activitats universitàries de l'Informe 2004

L'avaluació de la transició de la universitat al mercat laboral

AVALUACIONS D'ENSENYAMENTS
DE PRIMER I SEGON CICLE

Àrea d'Humanitats

Avaluació transversal de Filologia Clàssica a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona

INTRODUCCIÓ

L'avaluació transversal dels ensenyaments de Filologia Clàssica a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona s'ha realitzat en el marc del programa d'avaluacions de 2002-2003 d'AQU Catalunya. Una avaluació transversal es caracteritza perquè en un mateix programa d'avaluacions s'avalua el mateix ensenyament a les diferents facultats de Catalunya que l'imparteixen per poder tenir una perspectiva global de la disciplina. A més, sempre que és possible, un mateix Comitè d'Avaluació Extern (CAE) avalua els ensenyaments implicats.

Tant a la UB com a la UAB, l'avaluació interna s'inicià el mes de febrer de 2003; i s'acabà el mes de juliol, en el cas de la UAB, i de novembre, en el cas de la UB. En ambdós comitès interns hi havia una representació adequada de professors, PAS i estudiants de l'ensenyament. La visita del CAE tingué lloc durant el mes de febrer de 2004. El CAE estava format per acadèmics especialistes en l'àmbit de la filologia clàssica, professionals del món editorial i un expert en processos d'avaluació de la qualitat. Cal destacar que el mateix CAE realitzà totes dues visites.

Quant al mètode d'avaluació, cal destacar que s'ha seguit la nova metodologia d'AQU Catalunya, que en síntesi revisa la seqüència «recursos, accions desenvolupades i resultats» a partir d'una forta base d'evidències que han de permetre donar resposta a un seguit de preguntes clau. D'acord amb la metodologia d'AQU Catalunya, per avaluar un ensenyament cal que tinguí un nivell de maduresa de com a mínim tres cohorts de graduats.

Per bé que el procés s'ha desenvolupat satisfactòriament, cal destacar que en el cas de la UB la decisió de posar en marxa l'avaluació no fou suficientment valorada entre els responsables institucionals de la universitat, la qual cosa incidí negativament en l'inici de l'avaluació ateses les deficiències de procediment inicials, especialment pel que fa a la comunicació als interessats. Amb tot, el procés es reconduí satisfactòriament. En aquest sentit, el CAI ha destacat l'elevat nombre d'hores de dedicació i treball esmerçades en el procés.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Els estudis de Filologia Clàssica tenen una llarga tradició a Catalunya, atès que sempre han estat presents a totes dues universitats. Es tracta d'un ensenyament difícil i complex, l'objectiu del qual és el domini per part dels estudiants de dues llengües (grec i llatí) ensems que una sòlida formació intel·lectual, ètica i cultural fruit de la riquesa d'ambdues cultures. La principal sortida laboral és la docència en l'ensenyament secundari.

A la UB, l'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Filologia, on també s'imparteixen els títols de Filologia Alemanya, Filologia anglesa, Filologia Àrab, Filologia Catalana, Filologia Eslava, Filologia Francesa, Filologia Gallega, Filologia Hebrea, Filologia Hispànica, Filologia Italiana, Filologia Portuguesa, Filologia Romànica, Lingüística i Teoria de la Literatura i Literatura Comparada. L'ensenyament té 217 estudiants matriculats (dades del curs 2001-2002) i cada any es graduen al voltant de setze nous llicenciats.

A la UAB, l'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Lletres, on també s'imparteixen els ensenyaments d'Antropologia Social i Cultural, Filosofia, Història, Història de l'Art, Història i Ciències de la Música,

Filologia Catalana, Filologia Hispànica, Filologia Anglesa, Filologia Francesa, Humanitats, Teoria de la Literatura i Literatura Comparada i Traducció i Interpretació. L'ensenyament té 99 estudiants matriculats (dades del curs 2001-2002) i cada any es graduen al voltant de dotze nous llicenciats.

En ambdues universitats es posa de manifest una disminució progressiva del nombre d'estudiants que comencen aquests estudis, com a conseqüència, d'una banda, de la davallada demogràfica, que ha implicat un menor nombre d'estudiants potencials, i, de l'altra, d'un fet estructural com és la pèrdua d'interès social pels estudis d'humanitats. Ara bé, l'estudiant tipus que hi accedeix prové de les PAU, generalment en primera opció, i, per tant, té un interès vocacional. Així, els darrers anys s'observa un increment de la proporció d'estudiants amb una nota d'entrada superior a 6. En el cas de la UAB, en tenir una àrea d'influència menor des del punt de vista de la captació d'estudiants potencials, la davallada de nous estudiants és més pronunciada que a la UB.

<i>Taula 1. Dades generals de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Autònoma de Barcelona. Curs 2001-2002</i>		
	Filologia Clàssica, UB	Filologia Clàssica, UAB
Estudiants de l'ensenyament	217	99
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	316	316
Total d'estudiants matriculats a la universitat	55.221	32.263
Estudiants de cicle llarg a la universitat	38.336	25.202
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de la universitat	0,39%	0,30%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de cicle llarg de la universitat	0,56%	0,39%

Quant a l'encaix de l'ensenyament a les universitats respectives, es constata una posició relativament favorable, ja que la majoria del professorat és estable i ocupa càrrecs de gestió importants.

En canvi, l'avaluació posa de manifest el context desfavorable actual envers els ensenyaments humanístics i proposa una reflexió sobre la funció social de les humanitats en general. És, però, un debat que va més enllà de l'àmbit de l'ensenyament i que s'ha de dur a terme en un context més ampli, amb la participació dels principals agents implicats.

De més a més, la tradicional i principal sortida professional dels graduats de Filologia Clàssica (l'ensenyament secundari) està molt limitada per la pèrdua de pes del llatí i del grec en els currículums de secundària i pel fet que no es convoquen noves places per a docents. Això no obstant, cal tenir present el fet que en els propers deu o quinze anys està prevista la jubilació d'una part significativa dels docents de secundària.

Així, pel que fa al nivell de suport institucional i social cap a aquests estudis, es destaca com a punt feble que no són suficientment prestigisats per part de les autoritats polítiques i acadèmiques, així com la poca atenció que hi dediquen els mitjans de comunicació. En el cas de la UB, es destaca com un punt fort la seva ubicació al centre de la ciutat, ja que està molt a prop de bona part de les institucions culturals del país.

Propostes de millora

L'avaluació ha posat de manifest, principalment, la necessitat de cercar sortides professionals alternatives a l'ensenyament secundari. En aquest sentit, es recomana fer una publicitat adequada de les capacitats i les competències que adquireixen els graduats. Així, una possible via d'actuació pot ser l'establiment de pràcticums en empreses i institucions.

CAPACITAT DEL SISTEMA

L'avaluació de la capacitat del sistema es defineix per quatre elements: les característiques dels estudiants i del professorat, les infraestructures, les relacions externes, i la planificació i la gestió de la qualitat.

Estudiants

Aquest apartat valora si el perfil dels estudiants de l'ensenyament, pel que fa a la formació, la capacitat i la dedicació a l'estudi, respon a les característiques de l'ensenyament. Tots dos comitès han coincidit a valorar positivament el perfil dels estudiants.

En general, es tracta d'un estudiant motivat i vocacional, que arriba amb unes notes d'accés bones. Ara bé, es posa de manifest que el nivell de coneixement per part de la universitat d'aquest perfil no és l'òptim. Així, per exemple, no es tenen dades concretes del nombre d'estudiants que compaginen estudis i feina, ni tampoc no hi ha un estudi detallat sobre les raons de l'abandonament dels estudis.

L'actual plantejament curricular de l'ensenyament a secundària ha comportat una disminució de les hores de llatí i la reducció del grec a l'optativitat, un fet pel qual s'ha incrementat el nombre d'estudiants que inicien els estudis de Filologia Clàssica, amb una disminució notable dels coneixements específics d'aquestes llengües. En opinió dels comitès interns, es palesa un canvi del perfil cultural de l'alumnat jove que arriba a la universitat, la majoria del qual es troba amb dificultats per accedir al món de la cultura escrita i té dèficits de formació en cultura general instrumental (expressió oral i escrita).

L'assoliment de les expectatives inicials dels estudiants a mesura que avancen en la carrera té una valoració molt baixa. Els estudiants argumenten, entre d'altres, una manca de continguts de cultura clàssica davant d'un excés de traducció, la qual cosa posa de manifest que el caràcter filològic i lingüístic dels estudis no era prou conegut a l'hora de triar-los. També esgrimeixen un desconeixement dels continguts dels crèdits i la dedicació que comporten assignatures obligatòries poc atractives.

La nota de tall en el darrer quinquenni, a tots dos ensenyaments ha estat 5. Quant al gènere dels estudiants a la UB, el 64% dels nous estudiants són dones, mentre que a la UAB les dones representen el 84% (dades del curs 2001-2002).

Taula 2. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2001-2002

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/ oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Filologia Clàssica, UB	80	49	0,61	27	15	42
Filologia Clàssica, UAB	40	20	0,5	18	2	20
Places ofertes a Catalunya (2001-2002): 120						
Demanda en 1a opció a Catalunya (2001-2002): 75						
Font: DURSÍ						

Taula 3. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

Via d'accés PAU									
	Curs 2000-2001			Curs 2001-2002			Curs 2002-2003		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
Filologia Clàssica, UB	37,3%	33,3%	29,4%	36,4%	27,3%	36,4%	34,09%	38,64%	27,27%
Filologia Clàssica, UAB	33,3%	57,1%	9,5%	20%	35%	45%	16,67%	33,33%	50%

Font: DURSI

L'avaluació ha posat de manifest que els estudiants, si bé inicien els estudis com a estudiants a temps complet, en arribar al segon i el tercer curs compaginen els estudis amb una feina, amb la qual cosa disminueixen necessàriament el nivell de dedicació i el rendiment.

L'abandonament és, segons el parer del CAE, un dels principals punts febles a totes dues titulacions. D'aquesta manera, d'acord amb les dades del DURSI, entre el 1997 i el 2000 (cohorts 1997-1998 i 1999-2000), de 278 matriculats en aquest ensenyament a totes dues facultats, van abandonar els estudis 147 (52%). En aquest sentit, si bé molts d'aquests estudiants canvien de carrera, l'avaluació recomana fer un estudi aprofundit de les causes d'aquesta realitat.

Professorat

Aquest apartat valora si el perfil del professorat de l'ensenyament s'ajusta a les necessitats i les característiques de la titulació. En ambdós casos l'avaluació l'ha considerat favorable.

A totes dues facultats s'ha destacat la llarga trajectòria docent i investigadora de la plantilla com un dels principals actius dels ensenyaments. El perfil de formació i de coneixements del professorat ha estat valorat com a adequat pel CAE. D'altra banda, cal tenir present que el professorat d'aquests ensenyaments imparteix docència en altres ensenyaments de Filologia, Història, Dret, Filosofia i Infermeria.

Els estudiants valoren positivament els seus professors, tant per llur formació com per l'accessibilitat per atendre consultes. Amb tot, han destacat la necessitat d'una docència més motivadora.

Taula 4. Plantilla de l'ensenyament (percentatge de participació en la docència per categories). Curs 2001-2002

	CU		TU		CEU		TEU Doctor		Associat		Altres	
	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB
1r curs	14,5%	14,4%	56,4%	37%	-	-	-	-	26,4%	41,2%	2,7%	7,5%
1r cicle	11,4%	15,7%	47,9%	49,3%	-	1,1%	-	-	36,3%	25,8%	4,4%	8,1%
2n cicle	15,6%	23,6%	70,7%	49,8%	-	-	-	-	8,5%	18,9%	5,3%	7,7%

Font: UB i UAB

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals.

En el cas de la UB, tots dos comitès coincideixen a valorar les instal·lacions com a poc adequades. En concret, s'assenyala com a principal feblesa la dotació escassa d'equips informàtics a l'abast dels estudiants i professors, tant de l'ensenyament com del conjunt d'ensenyaments de filologia. Les aules de l'edifici històric, tot i que són antigues, reuneixen les condicions per a la docència, per bé que no estan

preparades per a les actuals exigències docents, que requereixen aules més petites, tipus seminari. En canvi, l'aulari Josep Carner, de construcció recent, ha estat més ben valorat pels comitès. D'altra banda, també s'assenyala com un punt feble la manca d'espai per al professorat.

Pel que fa als serveis bibliotecaris, se n'ha destacat la bona qualitat del servei i les instal·lacions, però s'observa la necessitat de millorar el fons bibliogràfic específic de l'ensenyament, com també d'establir espais de treball específics que responguin a les característiques de consulta de documents d'aquests ensenyaments, en especial dels de Filologia Grega.

En el cas de la UAB, la biblioteca d'Humanitats s'ha destacat com un punt fort de l'ensenyament, tant per la qualitat del servei com pel fons documental. Així mateix, les aules on s'imparteix la docència són adequades i estan adaptades per a l'ús de tecnologies i, també, per al treball en forma de seminari. Això no obstant, l'avaluació ha posat de manifest mancances en els despatxos dels professors i les sales de treball/estudi, com també la necessitat de millorar el Pla integral de seguretat i prevenció.

Relacions externes

En aquest apartat es valora si són satisfactòries la quantitat i la qualitat de les relacions externes que l'ensenyament manté amb altres universitats, l'Administració, empreses i institucions, tant en l'àmbit nacional com internacional.

Ambdós ensenyaments tenen establerts convenis de col·laboració que es limiten al context estrictament universitari i no a l'entorn socioeconòmic. Així, els professors fan estades de recerca en altres universitats i organismes de prestigi internacional i es reben professors visitants. Això no obstant, aquests convenis contribueixen poc al reconeixement social del títol. D'altra banda, depenen d'iniciatives individuals dels professors més que no pas d'una estratègia institucional.

Pel que fa als programes de mobilitat, es posa de manifest un punt feble comú al sistema universitari com és la poca predisposició dels estudiants a participar-hi, per raó de l'escàs nombre i el baix import de les beques i, també, pel fet que molt d'ells treballen. Tanmateix, en el cas de la UAB s'ha destacat positivament el col·lectiu d'estudiants que provenen de països com ara França i Itàlia; de la mateixa manera, en el cas de la UB s'ha destacat la presència d'estudiants procedents d'Itàlia i Romania.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes. En aquest cas, es produeix una coincidència entre els comitès d'avaluació de totes dues titulacions, que consideren poc adequada la planificació i coincideixen en la necessitat d'impulsar mecanismes d'assegurament de la qualitat.

A totes dues titulacions, el CAE ha constatat la inexistència d'un pla estratègic de l'ensenyament que estableixi els objectius i, també, els mecanismes de seguiment i de control.

En el cas de la UB, manca un document de planificació amb els objectius de l'ensenyament i un pla de qualitat, per bé que hi ha el compromís institucional d'establir contractes programa entre l'equip de govern de la universitat i els centres.

Això no obstant, en el cas de la UAB, s'ha fet una valoració positiva del contracte programa que és general a tota la Facultat de Lletres, ja que fixa uns objectius anuals vinculats a la innovació docent o al rendiment acadèmic. D'altra banda, s'ha posat de manifest que les actuals enquestes als estudiants no són un instrument útil per conèixer el seu grau de satisfacció amb l'ensenyament.

Propostes de millora

En aquest apartat, l'avaluació externa destaca la necessitat d'analitzar les raons per les quals el nivell d'assoliment de les expectatives per part dels estudiants és tan baix i obrar en conseqüència. D'altra banda, es recomana potenciar l'acostament a l'ensenyament secundari per tal de conèixer de primera mà el nivell de coneixement de llengües clàssiques dels nous estudiants, informar de les característiques dels estudis i orientar sobre les sortides professionals. En aquest sentit, la posada en marxa de plans específics d'atenció tutorial ha estat ben valorada pel CAE.

També s'ha destacat la necessitat d'articular mecanismes per donar resposta a la «via lenta» que *de facto* han emprat els estudiants.

Quant al professorat, l'avaluació recomana, davant de l'escenari de relleu generacional a curt termini, emprendre accions per facilitar la promoció interna, per tal d'equilibrar plantilles. D'altra banda, es destaca la necessitat de reforçar la política de formació permanent del professorat en noves tecnologies, tècniques d'avaluació i d'acció tutorial, com també l'extensió a tots els àmbits de la política d'innovació docent, que ha donat bons resultats.

Es constata la necessitat d'establir polítiques institucionals de suport a les iniciatives que promouen les relacions externes dels ensenyaments i, també, millorar els recursos als programes de mobilitat d'estudiants.

Finalment, el CAE recomana establir mecanismes concrets per als ensenyaments que prevegin, entre altres, els objectius, la planificació dels recursos humans i els mecanismes d'avaluació de la satisfacció dels usuaris.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

En aquest apartat s'avalua el perfil i el programa de formació.

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo.

Es palesa que el perfil de formació s'adreça prioritàriament a l'assoliment de competència lingüística en grec i llatí, amb una orientació genèrica cap al camp de la docència a l'ensenyament secundari així com cap a la docència i la recerca en el món universitari. Aquest objectiu ambiciós limita, en opinió dels comitès interns, en gran manera qualsevol altra orientació que vagi més enllà de la docència.

Els estudiants han valorat positivament la formació que han rebut, especialment pel que fa al coneixement de grec i llatí, per bé que no hi ha continguts específics sobre la didàctica d'aquestes llengües a secundària.

Programa de formació

Aquest apartat té com a objectiu avaluar si el pla d'estudis és adequat amb relació al perfil de formació i als objectius formatius. En aquest apartat hi ha unanimitat per part dels comitès, que els consideren adequats.

En el cas de la UAB, l'avaluació ha coincidit amb el desplegament d'un nou pla d'estudis que s'ajusta al perfil de formació i que presenta, segons el CAE, una bona seqüència de coneixements. Amb tot, són una minoria els estudiants que acaben en quatre anys. En el cas de la UB, l'avaluació també ha coincidit amb un nou pla que, tot i les millores, no ha donat els resultats esperats.

El ritme de treball que exigeix la carrera és elevat i es basa en continguts lingüístics i culturals entorn de la traducció, que, de vegades, en opinió dels estudiants, planteja un excés de memorització. En aquest sentit, el CAE recomana explicar millor als estudiants el valor i la utilitat d'aquests exercicis. Això no obstant, el mateix CAE ha destacat l'excés de memorització que exigeixen algunes assignatures. Tanmateix, els estudiants no responen a les necessitats de treball diari i continuat per poder assolir els objectius, un fet que en alguns casos provoca desmotivació. D'altra banda, no hi ha estudis detallats sobre la viabilitat del compliment de les demandes de treball per part dels estudiants.

En general, a totes dues titulacions s'observa una tendència per orientar la formació cap a aspectes culturals, institucionals, com si es tractés d'estudis d'humanitats, més que no pas cap als aspectes estrictament lingüístics i filològics. En aquest sentit, hi ha un debat no resolt al voltant dels nivells actuals d'exigència i aprofundiment lingüístic dels ensenyaments per fer front a l'elevat abandó dels estudis.

A totes dues titulacions, el CAE ha plantejat la necessitat que la *Guia de l'estudiant*, on es recullen els programes de les assignatures, presenti també informació sobre el pla docent, els objectius i el perfil de formació, de manera que la informació sigui molt més clara i útil als estudiants, especialment a l'hora de fer la tria de matèries optatives.

El CAE ha destacat favorablement l'actualització científica dels programes a totes dues universitats.

Es constata un ampli marge d'optativitat, especialment en el cas de la UB, a causa de l'oferta més gran d'ensenyaments de la Facultat de Filologia. Tanmateix, moltes vegades la tria que en fan els estudiants respon a criteris no acadèmics.

Taula 5. Programa de formació

	Filologia Clàssica, UB	Filologia Clàssica, UAB
Publicació al BOE	02-09-1994	38-01-1993
Anys de durada	4	4
Pla d'estudis		
Crèdits troncal i obligatoris	180	230
Teoria	135	197
Pràctica	45	33
Crèdits optatius (b)	90	40
Crèdits de lliure elecció	30	30
Total	300	300
Grau mínim de practicitat	19,2%	39%
Nombre d'assignatures optatives ofertes*	52	23
Oferta de crèdits optatius propis (a)	297	135
Relació d'optativitat (a/b)	3,3	3,38
Projecte final de carrera / pràcticum	No	No
Pràctiques en empreses	No	No
*En el cas de la UB, l'oferta és de tota la Facultat de Filologia.		
Font: UB i UAB		

Propostes de millora

A totes dues titulacions avaluades, el CAE ha recomanat que, més enllà de la formació per a la docència a secundària, s'emprenqui una reflexió per tal de diversificar els itineraris de formació d'acord amb les sortides professionals alternatives, per a les quals caldria disposar del punt de vista d'agents externs. En aquest sentit, es proposa l'establiment de matèries transversals de caràcter pluridisciplinari, per tal de posar a l'abast dels estudiants la possibilitat d'adquirir competències de caràcter instrumental, més enllà de les estrictament acadèmiques.

En aquest sentit, el procés d'adaptació a l'Espai europeu d'educació superior (EEES) representa una bona oportunitat per a tots dos ensenyaments.

El CAE ha destacat la necessitat de preveure uns itineraris de formació de cinc anys per racionalitzar el treball i el rendiment dels estudiants, en la línia encetada per la UB. Així, es recomana aprofitar l'adaptació a Bolonya per revisar el perfil de formació actual i, de retruc, els programes de formació. També es recomana la posada en marxa a totes dues facultats d'un programa de pràctiques externes en empreses i institucions, més enllà de les actuals sortides a arxius i centres de catalogació.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat.

A totes dues facultats s'ha destacat com un punt feble els horaris, ja que obliguen a llargues jornades de presència dels estudiants amb moltes hores sense classe.

D'altra banda, es valora positivament la mida reduïda dels grups, perquè permet fer un seguiment personalitzat de l'aprenentatge dels estudiants. Ara bé, en el cas de la UB, els grups són menys nombrosos que a la UAB. D'altra banda, cal tenir present, a totes dues titulacions avaluades, el nivell elevat d'absentisme d'estudiants a l'aula com a conseqüència que molts d'ells treballen.

Taula 6. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

	Filologia Clàssica, UB	Filologia Clàssica, UAB
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs		
Teoria	26*	61
Pràctica	nd	66
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs		
Teoria	18	45
Pràctica	nd	42
Mitjana d'estudiants per grup de 2n cicle		
Teoria	18	17
Pràctica	nd	15
Total d'estudiants	217	99
Estudiants equivalents a temps complet	154	74
* A la UB la mitjana d'estudiants de primer curs real és de 80, ja que la majoria d'assignatures que es fan a primer any són comunes a tots els ensenyaments de Filologia. D'aquests estudiants, n'hi ha una mitjana de 26 que corresponen a Filologia Clàssica. Teoria i pràctica s'integren a la mateixa classe. Nd: dada no disponible Font: UB i UAB		

S'ha posat de manifest la necessitat de millorar la coordinació entre assignatures per tal de no repetir autors i textos. A la UAB s'han posat en marxa cursos propedèutics per als estudiants de nou ingrés que els estudiants han valorat positivament. A la UB hi ha hagut iniciatives individuals per part d'alguns professors que no han estat gaire ben acollides per part dels estudiants. Amb tot, hi ha la intenció de programar un curs propedèutic per al curs 2005-2006.

Metodologia docent

En aquest apartat es valora si la metodologia docent és l'adequada per al desenvolupament de la docència. En aquest sentit, ambdós comitès l'han considerada adequada.

En general, els professors coincideixen a fer una valoració positiva de la metodologia docent emprada, mentre que els estudiants tenen una opinió més crítica, ja que en algun cas atribueixen a la desmotivació dels docents les raons de l'abandonament dels estudis. D'aquesta manera, es constata un fort pes de la tradició en la manera d'ensenyar; això no obstant, el CAE ha destacat favorablement l'esforç dut a terme a la UB, en el cas del grec, i a la UAB, en el cas del llatí, per a la millora de la metodologia docent. Així, aprofitant les noves tecnologies, s'han posat en marxa iniciatives innovadores que han estat molt ben acollides. Amb tot, responen més a iniciatives individuals i de grups de professors que no pas a decisions col·lectives dels departaments.

Finalment, el CAE ha valorat positivament el rol que els serveis bibliotecaris d'ambdós ensenyaments tenen en la metodologia docent.

Acció tutorial i d'orientació

En aquest apartat es valora si l'acció tutorial i d'orientació és l'adequada per al desenvolupament de la docència

Fins al moment, l'acció tutorial s'ha dut a terme, d'una banda, amb les hores de visita al despatx del professor i, de l'altra, amb la consulta al coordinador de la titulació. No hi ha hagut cap programa institucional amb accions d'atenció/tutorització integral dels estudiants. Ara bé, en el cas de la UAB, s'ha posat una assignatura de tutoria a primer curs i, en el cas de la UB, durant el curs 2003-2004 s'ha posat en marxa un pla integral del qual caldrà avaluar els resultats.

Activitats curriculars complementàries

S'han valorat les activitats complementàries orientades tant al desenvolupament d'habilitats com a l'enriquiment del currículum bàsic. En aquest apartat s'han detectat inadequacions a totes dues titulacions.

Ambdues titulacions coincideixen en el fet d'organitzar activitats complementàries com ara visites a museus, seminaris específics, conferències de professors convidats, sortides arqueològiques a excavacions, etc., que, malgrat llur interès, no tenen gaire bona acollida entre els estudiants per la càrrega elevada de treball que implica la feina diària. D'altra banda, la seva planificació respon molt sovint a iniciatives individuals dels professors. En aquest sentit, el CAE proposa adequar-les als objectius formatius de manera planificada.

Propostes de millora

L'avaluació externa ha insistit en dues línies de millora. La primera fa referència a la necessitat de reforçar els mecanismes de coordinació, en especial la coordinació entre professors i el programa de les assignatures. En segon lloc, es recomana dur a terme un estudi a fons sobre les raons de l'absentisme presencial dels estudiants.

Es recomana que les experiències d'innovació docent es duguin a terme de manera coordinada i amb més suport institucional, per tal que les oportunitats que representen les TIC arribin al conjunt de professors.

Des de les titulacions s'ha iniciat una reflexió aprofundida per posar en marxa un pla integral d'acció tutorial durant tots els cursos, que inclogui accions adreçades a la promoció de la inserció laboral dels graduats, més enllà de l'ensenyament secundari.

L'avaluació posa de manifest la necessitat que les activitats curriculars complementàries responguin a un objectiu fixat prèviament. En aquest sentit, els plans d'acció tutorial poden ser una bona eina per fer difusió d'aquest tipus d'activitats.

QUALITAT DELS RESULTATS

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest apartat conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge. Globalment, a totes dues facultats les estratègies d'avaluació es valoren satisfactòriament, però els resultats acadèmics es consideren menys satisfactoris.

Pel que fa a les estratègies d'avaluació, hi ha informació accessible al voltant de la reglamentació de l'avaluació. A totes dues facultats s'ha detectat que les formes d'avaluació (assistència i participació a classe, treballs individuals i en grup i exàmens) tenen un enfocament tradicional. Una part dels estudiants considera que els exàmens sense diccionari tenen poca eficàcia i requereixen haver d'estudiar un gran nombre de passatges de memòria.

D'altra banda, els criteris d'avaluació depenen únicament del professor que imparteix l'assignatura i no s'acorden en l'àmbit departamental. En aquest sentit, es planteja la necessitat de reflexionar sobre l'establiment de pautes comunes pel que fa als mètodes i els criteris d'avaluació.

Quant als resultats acadèmics, les taxes d'èxit (aprovats/presentats) i de rendiment (aprovats/matriculats) presenten en conjunt uns resultats correctes, per bé que aquestes xifres (vegeu la taula 7) no han de fer perdre de vista que el nombre d'abandonaments és proper al 50% (vegeu la taula 9). En aquest sentit, tanmateix, el CAE considera que els resultats acadèmics són poc satisfactoris, tant pel que fa als nivells de rendiment com de graduació i abandonament.

Molts dels estudiants que abandonen se'n van a cursar altres ensenyaments de filologia on els nivells d'exigència són sensiblement inferiors. Cal tenir present que es tracta d'un ensenyament difícil, atès que es cursen dues llengües que són complexes (grec i llatí), que, en general, es desconeixen quan s'hi accedeix i que requereixen un treball i una dedicació constants.

Taula 7. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002		
	Filologia Clàssica, UB	Filologia Clàssica, UAB
Taxa d'èxit en el 1r curs		
1a convocatòria	70%	83,3%
2a convocatòria	41%	78,3%
Taxa d'èxit en el 2n cicle		
1a convocatòria	80%	68,9%
2a convocatòria	77%	63,1%
Rendiment acadèmic*		
1r curs	40%	64,5%
2n cicle	51%	47,1%
Mitjana d'estudiants titulats (1999-2002)	16	12,6
Mitjana de qualificació (1999-2002)	2,3	1,89
Durada mitjana dels estudis per titulat (1999-2002)	5,65	5,7
Taxa de graduació**	18,5%	19%
* Itinerari recomanat.		
** En el cas de la UAB, la dada correspon al curs 1997-1998.		
Font: UB i UAB		

D'altra banda, quant al progrés acadèmic, es constaten a totes dues titulacions unes taxes elevades de no presentats, com també un absentisme presencial dels estudiants que augmenta al llarg del curs. Com a possibles causes hi ha la configuració actual del pla d'estudis, la càrrega lectiva excessiva i la manca d'expectatives dels estudiants.

Taula 8. Grau d'activitat dels estudiants		
	Filologia Clàssica, UB	Filologia Clàssica, UAB
Curs 1998-1999		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	75	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	58	61
Curs 1999-2000		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	75	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	54	65
Curs 2000-2001		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	75	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	53	62
Curs 2001-2002		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	75	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	53	56
Font: UB i UAB		

Taula 9. Situació de les cohorts. Curs 2001-2002

		Matriculats	Abandonaments	Graduats en t*	Graduats en t+1	Graduats en >t+1	No s'han graduat
Filologia Clàssica, UB	1997-1998	74	45	0	10	0	26
	1998-1999	70	38	3	0	0	29
Filologia Clàssica, UAB	1997-1998	36	17	1	6	0	12
	1998-1999	28	17	0	0	0	11
*t: temps previst							
Font: UB i UAB							

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

Aquesta dimensió no ha estat objecte d'avaluació.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

Si bé no hi ha un mecanisme clar d'avaluació de l'assoliment dels resultats personals, hom coincideix a destacar que, en acabar els estudis, els estudiants han assolit una bona preparació per afrontar amb ordre i rigor intel·lectual qualsevol tipus de tasca, redactar amb precisió, gestionar el temps i planificar la feina, i treballar en equip amb independència de criteri, ja que, en general, es tracta d'uns estudis d'alta complexitat que demanen el desenvolupament de les habilitats suara esmentades.

Propostes de millora

D'aquest apartat, l'avaluació recomana aprofundir en els mecanismes de seguiment de la progressió acadèmica dels estudiants (abandó, graduació) i, també, explicitar les estratègies d'avaluació (com ara l'avaluació continuada), per als quals el CAE fa èmfasi en la necessitat de reforçar la coordinació del conjunt de professors de l'ensenyament, com també millorar la formació dels professors en aquest aspecte.

D'altra banda, el CAE recomana fer un estudi aprofundit amb l'ús de dades objectives sobre els resultats de l'ensenyament, fent atenció al rendiment acadèmic, la graduació i l'abandó, atès que representen un dels aspectes prioritaris de millora.

És palesa la necessitat d'instaurar mecanismes de seguiment dels graduats per al coneixement dels seus resultats, tant professionals com personals.

Avaluació transversal de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona (2n cicle)

INTRODUCCIÓ

L'avaluació transversal dels ensenyaments de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada (TL i LC) a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona s'ha realitzat en el marc del programa d'avaluacions del curs 2002-2003 d'AQU Catalunya. Una avaluació transversal es caracteritza perquè en un mateix programa d'avaluacions s'avalua el mateix ensenyament a les diferents facultats que l'imparteixen, per poder tenir una perspectiva global de la disciplina.

Cal tenir present que es tracta d'ensenyaments de segon cicle, és a dir, que per matricular-s'hi cal haver cursat algun altre estudi universitari o el primer cicle d'una llicenciatura, que tenen una durada de dos anys, i que la implantació d'aquesta disciplina és molt recent. Així, en el conjunt de l'Estat la titulació de la UAB fou pionera (curs 1993-1994), mentre que la UB posà en marxa aquests estudis el curs 1999-2000, i no hi ha estudis directament comparables a la resta d'universitats europees. Amb tot, la tradició comparatística és present en molts estudis a les principals universitats europees.

Tant a la UB com a la UAB, l'avaluació interna s'inicià el mes de febrer de 2003, i s'acabà el mes de juliol (UAB) i de novembre (UB) del mateix any. A ambdós comitès d'avaluació interna hi havia una representació adequada de professors, PAS i estudiants de l'ensenyament. La visita del Comitè d'Avaluació Externa (CAE) tingué lloc entre els mesos de gener (UAB) i de març (UB) de 2004. El CAE estava format per acadèmics especialistes en l'àmbit de la TL i LC, professionals del món editorial i un expert en processos d'avaluació de la qualitat. Cal destacar que el mateix CAE va fer totes dues visites.

Quant al mètode d'avaluació, cal destacar que s'ha seguit la nova metodologia d'AQU Catalunya, que en síntesi revisa la seqüència «recursos, accions desenvolupades i resultats» a partir d'una forta base d'evidències que han de permetre donar resposta a un seguit de preguntes clau. En el cas de la UAB, cal destacar el nivell de suport de la Unitat Tècnica d'Avaluació i l'ús sistemàtic d'evidències per argumentar les valoracions. D'acord amb la metodologia d'AQU Catalunya, per avaluar un ensenyament cal que aquest tingui un nivell de maduresa de com a mínim tres cohorts de graduats. En el cas de la UB, aquest nivell no s'acomplia —únicament es disposava de dues promocions de graduats—, però l'interès d'una avaluació transversal va justificar la decisió d'avançar l'avaluació, tot i que la dimensió d'avaluació dels resultats quedés limitada per aquesta circumstància.

Globalment, el procés d'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria i el nivell de coincidència entre els comitès d'avaluació ha estat molt elevat. Pel que fa a la valoració del procés d'avaluació, totes les titulacions coincideixen a valorar-lo positivament, especialment per la implicació elevada de tots els agents i pel convenciment de la utilitat d'aquest procés per a la planificació futura de la titulació.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Des del punt de vista intern, l'avaluació tracta de donar resposta a la posició de l'ensenyament amb relació a la mateixa universitat. Així, es considera, d'una banda, el nombre d'estudiants que hi accedeixen i la seva qualificació i, de l'altra, el perfil del professorat, les característiques generals de la universitat i el grau de suport institucional.

En el cas de la UB, l'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Filologia, on també s'imparteixen les filologies Alemanya, Anglesa, Àrab, Catalana, Clàssica, Eslava, Francesa, Gallega, Hebrea, Hispànica, Portuguesa, Romànica i Lingüística. Tot i ser d'implantació més recent, en el curs 2001-2002 es graduà la segona promoció, en concret onze llicenciats.

A la UAB, l'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Lletres, on també s'imparteixen els ensenyaments d'Antropologia Social i Cultural, Filosofia, Història, Història de l'Art, Història i Ciències de la Música, Filologia Clàssica, Filologia Catalana, Filologia Hispànica, Filologia Anglesa, Filologia Francesa, Humanitats i Traducció i Interpretació. L'ensenyament de TL i LC té 44 estudiants matriculats (dades del curs 2001-2002) i cada any es graduen al voltant de deu nous llicenciats.

En ambdues avaluacions, els comitès han valorat favorablement la seva posició estratègica interna. Ara bé, es tracta d'ensenyaments petits en el conjunt de les seves respectives universitats i, a més, de creació recent, per la qual cosa la seva capacitat d'influència és limitada. Això no obstant, en el cas de la UAB es constata un bon nivell de suport institucional, que els darrers anys ha permès consolidar la plantilla de professors. En el cas de la UB s'ha valorat favorablement l'encaix transversal de l'ensenyament amb els de la facultat, però l'avaluació ha posat de manifest la necessitat de reforçar el suport institucional per disposar dels mitjans necessaris per consolidar l'ensenyament, que ha de fer front a un nombre important d'estudiants amb una plantilla limitada de professors.

Taula 1. Dades generals de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Autònoma de Barcelona. Curs 2001-2002

	Literatura, UB	Literatura, UAB
Estudiants de l'ensenyament	124	44
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	168	168
Total d'estudiants matriculats a la universitat	55.221	32.263
Estudiants de 2n cicle a la universitat	2.718	1.312
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de la universitat	0,22%	0,13%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de segon cicle de la universitat	4,56%	3,35%

Des d'un punt de vista extern, i en tots dos ensenyaments, la situació es considera poc favorable, per raó del fet que el nivell de percepció social sobre la identitat de la titulació encara és molt escàs. Pel que fa a les sortides professionals, són compartides amb les habituals de les humanitats: món editorial, món periodístic i ensenyament, però amb un component d'especificitat que cal treballar per potenciar-lo. Cal destacar que la implantació recent dels estudis ha implicat que l'atenció es dirigeix principalment a la posada en marxa dels títols, amb la qual cosa la dimensió de projecció externa ha quedat en segon pla.

Propostes de millora

L'avaluació ha posat de manifest, principalment, la necessitat de reforçar la identitat dels estudis de TL i LC, i de treballar per reforçar-ne la projecció externa, ensems que les sortides professionals dels graduats. Així, es recomana aprofitar els mecanismes institucionals per a la promoció de la inserció laboral dels graduats i l'impuls dels pràcticums en empreses i institucions.

CAPACITAT DEL SISTEMA

L'avaluació de la capacitat del sistema es defineix per les característiques dels estudiants i del professorat, les infraestructures, les relacions externes, i la planificació i la gestió de la qualitat.

Estudiants

Aquest apartat valora si el perfil dels estudiants de l'ensenyament, pel que fa a la formació, la capacitat i la dedicació a l'estudi, respon a les característiques de l'ensenyament. Tots dos comitès han coincidit a valorar el perfil dels estudiants com a molt adequat.

Efectivament, pel fet que es tracta d'ensenyaments de 2n cicle, els estudiants han d'haver cursat un primer cicle universitari o bé ser llicenciats. En el cas d'haver cursat un primer cicle de titulacions de filologia, l'accés és directe; si el primer cicle s'ha cursat en qualsevol altra disciplina, cal cursar alguns complements de formació. Aquest requisit implica que el perfil dels estudiants és vocacional. Tenen assolits els hàbits d'estudi, una motivació i una responsabilitat elevades i, en definitiva, un grau elevat de maduresa intel·lectual que es manifesta, entre altres coses, amb una actitud més participativa del que és habitual i que facilita la posada en marxa de mètodes docents allunyats de les classes tradicionals.

D'altra banda, pel fet de disposar d'una formació humanística prèvia, el seu rendiment acadèmic és molt satisfactori. Això no obstant, hi ha un grup important (se'n desconeix la dada) d'estudiants que compagina els estudis amb la feina (per exemple, professors de secundària), per la qual cosa el ritme de progressió acadèmica és més lent. Globalment, manifesten un nivell elevat de satisfacció i valoren la formació personal que adquireixen.

Pel que fa al nombre d'estudiants que accedeixen als estudis, la UB, per la seva situació estratègica (centralitat urbana), absorbeix un major nombre d'estudiants, atès que té una àrea d'influència més alta. De fet, hi ha més demanda que oferta de places. Així, el CAE ha recomanat el desdoblament dels grups. En el cas de la UAB, si bé no es cobreix la totalitat de places, es constata un flux constant de nous estudiants.

Segons el Comitè d'Avaluació Interna (CAI) de la UAB, la implantació de la titulació a la UB no ha representat una competència d'efectes negatius, car cada ensenyament es nodreix d'estudiants de la seva àrea d'influència. Amb tot, en opinió del CAE, a la llum de les dades d'abandonament dels estudis a primer curs (deu respecte a 21, segons dades del curs 2000-2001), es recomana emprendre accions per analitzar-ne les causes, captar nous estudiants i reforçar la identitat de l'ensenyament.

Professorat

Aquest apartat valora si el perfil del professorat de l'ensenyament s'ajusta a les necessitats i les característiques de la titulació. En aquest cas, i per raó de la diferència d'anys de funcionament que han permès una major consolidació de places, la situació de la UAB és més favorable que la de la UB.

En ambdós ensenyaments, el perfil de formació dels professors de l'àrea de TL i LC ha estat molt ben valorat pel CAE, ja que s'ajusta a les necessitats de l'ensenyament. Això no obstant, la principal feblesa fa referència al volum de plantilla especialista, especialment en el cas de la UB.

Efectivament, en el cas de la UB, si bé el perfil i la dedicació són ben valorats, es posa de manifest que el volum de professors especialistes no s'ajusta a les necessitats de l'ensenyament (cinc professors especialistes de l'àrea a temps complet), la qual cosa implica que professors d'altres àrees de coneixement hagin d'impartir les assignatures de teoria de la literatura, amb una manera de fer pròpia que, a vegades, no coincideix amb la del col·lectiu del Departament. Aquest fet és viscut com una mancança per part dels mateixos estudiants. El CAE ha destacat la manca d'especialistes com el principal punt feble de l'ensenyament.

En canvi, a la UAB s'ha destacat favorablement la pluralitat del perfil del professorat, per bé que predomina la formació prèvia en Filologia Hispànica, atès que la novetat dels estudis explica que encara no hi hagi professors amb aquesta formació, la majoria dels quals tenen una orientació clara cap a la literatura. Tanmateix, l'avaluació externa ha destacat la necessitat de reforçar l'àrea de literatura comparada no occidental, com també el fet que no hi hagi cap catedràtic d'universitat.

Taula 2. Plantilla de l'ensenyament (percentatge de participació en la docència per categories). Curs 2000-2001

	CU		TU		CEU		TEU Doctor		Associat		Altres	
	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB
1r curs	nd	-	nd	72%	nd	-	nd	-	nd	8,2%	nd	19,7%
2n cicle	17,3%	1,3%	65,2%	54,6%	-	-	-	-	17,3%	27,3%	-	16,7%

Nd: dada no disponible

Font: UB i UAB

En general, l'alt nivell de satisfacció dels estudiants amb els seus professors és un dels trets destacats en tots dos ensenyaments, en especial pel que fa als professors de l'àrea de coneixement de TL i LC. Cal afegir que la ràtio estudiant-professor és molt baixa i permet un tracte directe i personalitzat.

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals.

En el cas de la UB, tots dos comitès coincideixen a valorar les instal·lacions com a poc adequades. En concret, s'assenyala com a principal feblesa la dotació escassa d'equips informàtics a l'abast dels estudiants, tant de l'ensenyament com del conjunt d'ensenyaments de filologia, com també la manca de connexió a la xarxa de la secció de TL i LC, que està en curs de resolució. Les aules, malgrat que són antigues, reuneixen les condicions per a la docència.

En el cas dels serveis bibliotecaris, se n'ha destacat la bona qualitat del servei i les instal·lacions, però s'observa la necessitat de millorar el fons bibliogràfic específic de l'ensenyament.

En el cas de la UAB, les instal·lacions han estat valorades favorablement per ambdós comitès, especialment els serveis generals. En el cas de la biblioteca d'Humanitats, s'ha destacat la qualitat tant del servei com del fons documental.

Les aules on s'imparteix la docència són adequades i estan adaptades per a l'ús de les noves tecnologies i per al treball en forma de seminari. Això no obstant, l'avaluació ha posat de manifest mancances en els despatxos dels professors i les sales de treball/estudi i, també, la necessitat de millorar el Pla integral de seguretat i prevenció.

Relacions externes

En aquest apartat es valora si són satisfactòries la quantitat i la qualitat de les relacions externes que l'ensenyament manté amb altres universitats, l'Administració, empreses i institucions, tant en l'àmbit nacional com internacional. Globalment, en ambdós ensenyaments es posa de manifest que són poc favorables.

Efectivament, a causa de la implantació recent de tots dos ensenyaments i del fet que no hi ha estudis comparables en l'àmbit europeu, el nivell de mobilitat de professors i estudiants és baix. En el cas dels estudiants, es pot entendre pel fet que molts treballen i que els estudis només duren dos anys. El CAE considera que aquest és un dels principals reptes de tots dos ensenyaments, ja que es tracta d'estudis comparats i, amb la necessària adaptació a l'Espai europeu d'educació superior (EEES), caldrà reforçar la perspectiva internacional dels estudis.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes. En aquest cas, es produeix una coincidència entre els comitès d'avaluació de totes dues titulacions, que consideren poc adequada la planificació i coincideixen en la necessitat d'impulsar mecanismes d'assegurament de la qualitat.

En tots dos ensenyaments, el CAE ha constatat la inexistència d'un pla estratègic de l'ensenyament que estableixi els objectius i els mecanismes de seguiment i de control. Això no obstant, en el cas de la UAB s'ha valorat molt positivament la tasca duta a terme per part del coordinador de l'ensenyament, com també el contracte programa que la Facultat de Lletres té signat amb el rectorat de la UAB. A la UB, es valora positivament el treball important dut a terme a l'hora de planificar la posada en marxa dels estudis. Tanmateix, la coordinació entre professors s'ha de reforçar.

Propostes de millora

Quant als estudiants, l'avaluació destaca la necessitat de reforçar la política d'atenció i acollida dels nous estudiants i, especialment, en el cas de la UAB, la dimensió de captació de nous estudiants.

En el cas del professorat, l'avaluació recomana emprendre accions per tal de facilitar la promoció interna i equilibrar plantilles, i destaca la necessitat de reforçar les tècniques de formació docent.

Es constata la necessitat de millorar les connexions en l'àmbit internacional i la cooperació amb empreses i institucions. Un bon instrument, segons el CAE, pot ser la posada en marxa del pràcticum amb empreses del món editorial i periodístic.

Pel que fa a la planificació, la recomanació principal versa entorn de la idea de desplegar el Pla estratègic de l'ensenyament i preveure'n l'encaix en altres eines institucionals de gestió de la qualitat. En aquest sentit, es recomana establir mecanismes per incorporar la satisfacció dels usuaris (per exemple, enquestes als estudiants) als sistemes de gestió de la qualitat i es destaca la necessitat d'aplegar totes les evidències que avalen la posada en marxa d'aquests mecanismes.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

En aquest apartat s'avalua el perfil i el programa de formació.

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo. També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals i, finalment, s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària. A totes dues universitats, el perfil de formació s'ha valorat com a satisfactori.

Es palesa que, si bé el perfil de formació és adequat, no hi ha una evidència documental que l'expliciti. Això no obstant, professors i estudiants coincideixen a valorar positivament el perfil actual, elaborat per especialistes i marcadament transversal, que, en ambdues facultats, incorpora una participació efectiva de diverses disciplines. En el disseny actual no s'han tingut en compte referents nacionals ni internacionals, per la ja comentada singularitat d'aquest tipus d'ensenyaments a l'Estat. Això no obstant, en el cas de la UAB, hi ha participat l'Associació Espanyola de Teoria de la Literatura, el referent estatal per a la disciplina.

Pel que fa a les competències que han d'assolir els graduats, es destaca la formació completa en el pensament teoricoliterari des d'una perspectiva comparatista, més un seguit de competències de caràcter transversal. Amb tot, no se'n fa una distinció clara.

Programa de formació

Aquest apartat té com a objectiu avaluar si el pla d'estudis és adequat amb relació al perfil de formació i als objectius formatius. En aquest apartat, els comitès interns de la UAB i la UB valoren els respectius programes com a molt adequats; en canvi, el CAE els considera únicament adequats.

El pla d'estudis de la UAB, durant l'avaluació (curs 2001-2002), tenia una càrrega de 150 crèdits, que ha estat revisada a la baixa per equiparar-se amb els 120 de la UB (curs 2004-2005). A totes dues facultats, els plans presenten un bon equilibri intern, tant pel que fa a les disciplines que hi concorren com a la distribució de crèdits teòrics i pràctics. Així, ultra les matèries de l'especialitat, hi ha assignatures de caràcter transversal com ara Antropologia, Estètica, Teoria de les arts, etc. En el cas de la UAB, el CAE posa de manifest un cert desequilibri a favor de la teoria de la literatura davant de la literatura comparada, una conseqüència històrica del decret ordenador que fixa els continguts obligatoris. L'avaluació ha destacat l'actualització científica adequada dels programes.

Es constata un ampli marge d'optativitat, que encaixa amb la filosofia de l'ensenyament de promoure la transversalitat de coneixements. Amb tot, amb dos anys d'estudis, el marge de maniobra és força limitat. A totes dues facultats, el principal aspecte que s'ha de millorar és la dimensió pràctica.

Quant a la demanda de treball que representa seguir els estudis, s'ha procurat que tingui la màxima amplitud possible i que afavoreixi un aprenentatge sòlid. Amb tot, es procura que el treball es pugui dur a terme i que no superi la capacitat mitjana ni el temps realment disponible per part dels estudiants.

Taula 3. Programa de formació		
	Literatura, UB	Literatura, UAB
Publicació al BOE	nd	28-01-1993
Anys de durada	2	2
Pla d'estudis*		
Crèdits troncal i obligatoris	72	115
Teoria	-	64
Pràctica	-	49
Crèdits optatius (b)	36	20
Crèdits de lliure elecció	12	15
Total	120	150
Grau mínim de practicitat	nd	44%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	27	55
Oferta de crèdits optatius propis (a)	nd	28
Relació d'optativitat (a/b)	nd	1,4
Projecte final de carrera / pràcticum	No	No
Pràctiques en empreses	No	No
* Per al curs 2003-2004, el nombre total de crèdits de la UAB és de 120.		
Nd: dada no disponible		
Font: UB i UAB		

A la UAB, els programes de les assignatures es publiquen a la *Guia de l'estudiant* i recullen tota la informació necessària per al seu desenvolupament correcte. En el cas de la UB, aquesta publicació s'ha deixat de fer.

Propostes de millora

El CAE recomana establir un procediment que fixi els objectius formatius i, en conseqüència, el perfil, per tal que es visualitzi de manera explícita, amb totes les competències específiques i transversals que han d'assolir els graduats. Aquest exercici ha de permetre oferir una informació millor als futurs estudiants.

Així mateix, ha destacat la necessitat de desenvolupar el pràcticum per tal d'oferir als estudiants la possibilitat de fer pràctiques professionalitzadores en empreses i institucions. D'altra banda, també recomana resoldre el desequilibri que hi ha a favor de la teoria de la literatura respecte de la literatura comparada.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

En aquest apartat es fa una anàlisi de l'organització educativa, la metodologia docent, les tutories i les activitats curriculars complementàries.

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat. En aquest sentit, a les dues titulacions avaluades, s'ha considerat que l'organització educativa és adequada.

El calendari anual de classes es considera adequat a totes dues facultats. Tanmateix, pel que fa als horaris, en el cas de la UAB es posa de manifest la dificultat d'establir un horari compacte, perquè a l'ensenyament concorren matèries transversals d'altres ensenyaments de la facultat, cosa que marca unes pautes horàries conjuntes. Això no obstant, es destaca que, per atendre les necessitats dels estudiants que compaginen estudis i feina, s'han traslladat assignatures a l'horari de tarda.

Pel que fa a la mida dels grups, en el cas de la UB el nombre d'estudiants per grup és més alt que a la UAB, i la manca de professors de l'àrea dificulta el desdoblament dels grups i la posada en marxa de mètodes docents més innovadors. D'altra banda, es destaca la necessitat d'equilibrar el nombre d'assignatures entre tots dos quadrimestres, per tal d'implantar mètodes docents més participatius d'acord amb el caràcter dialèctic d'aquest tipus d'ensenyament.

Taula 4. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

	Literatura, UB	Literatura, UAB
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs		
Teoria	87	59
Pràctica	-	45
Mitjana d'estudiants de nou ingrès de 1r curs		
Teoria	83	46
Pràctica	-	35
Mitjana d'estudiants per grup de 2n cicle		
Teoria	81	28
Pràctica	-	25
Total d'estudiants	124	44
Estudiants equivalents a temps complet	100	32
Font: UB i UAB		

Metodologia docent

En aquest apartat es valora si la metodologia docent és l'adequada per al desenvolupament de la docència; en aquest sentit, ambdós comitès l'han considerada adequada.

En general, estudiants i professors coincideixen a fer una valoració positiva de la metodologia docent emprada, que s'ajusta als objectius formatius de totes dues titulacions. Ara bé, les característiques dels estudis demanen una metodologia docent que fomenti la participació dels estudiants amb la discussió/presentació a classe de temes, per tal de fomentar l'esperit crític. Així, cal que la docència s'allunyi dels mètodes més tradicionals per desenvolupar estratègies per avaluar les competències de caràcter transversal. En aquest context, la situació de la UAB, amb un nombre d'estudiants per grup menor i una major integració de les TIC en la docència, és més favorable que la de la UB, on prevalen els mètodes més tradicionals, ja que la mitjana d'estudiants presents supera la vuitantena, amb la qual cosa no es poden aplicar altres mètodes com seminaris o col·loquis. Des d'aquesta perspectiva, el CAE ha destacat positivament, en el cas de la UAB, el rol que tenen els serveis bibliotecaris en l'activitat d'aprenentatge dels estudiants.

Acció tutorial i d'orientació

En aquest apartat es valora si l'acció tutorial i d'orientació és l'adequada per al desenvolupament de la docència.

A totes dues facultats no hi ha un pla institucional regulat i «visible» d'atenció tutorial, però, tanmateix, la proximitat dels estudiants amb els professors facilita molt la possibilitat de resoldre dubtes i supleix, en part, un programa institucionalitzat. En general, els estudiants manifesten un alt grau de satisfacció amb el nivell de comunicació que s'estableix amb els professors.

De fet, en el cas de la UAB, la figura del «coordinador de titulació» concentra en un únic responsable bona part de les tasques d'un tutor del conjunt d'estudiants. Ara bé, l'avaluació fa èmfasi en la necessitat d'incorporar la dimensió d'acollida als nous estudiants i l'orientació cap a les sortides professionals, atès que fins al moment l'acció tutorial es limita a la tutoria acadèmica.

Activitats curriculars complementàries

S'han valorat les activitats complementàries orientades tant al desenvolupament d'habilitats com a l'enriquiment del currículum bàsic. En aquest apartat, la valoració és més positiva per a la UB que per a la UAB.

En el cas de la UB, aquesta dimensió està ben resolta, ja que des de la titulació hi ha una bona línia de col·laboració amb institucions (per exemple, l'Institut d'Humanitats de Barcelona) que periòdicament programen activitats a les quals poden assistir els estudiants. Això no obstant, els estudiants consideren que l'oferta actual és força limitada i reclamen la instauració d'un programa de pràctiques.

En el cas de la UAB, ambdós comitès coincideixen a assenyalar aquest apartat com un dels prioritaris per a la millora. Així, si bé es programa alguna assignatura destinada a assolir competències de tipus instrumental (idiomes, informàtica), no es pot parlar específicament d'activitats curriculars complementàries.

Propostes de millora

S'ha posat de manifest la necessitat de reforçar la formació permanent dels docents en tècniques de docència universitària, més encara si es té present l'escenari d'adaptació a l'EEES. En el cas de la UB, es recomana obtenir els recursos necessaris per millorar les condicions docents; així, poder desdoblar grups permetria avançar en aquesta direcció.

El CAE ha recomanat instaurar un pla formalitzat d'atenció que orienti els nous estudiants i que incorpori tota la dimensió d'inserció laboral.

L'avaluació posa de manifest la necessitat de reforçar les activitats curriculars complementàries, en especial les activitats d'orientació pràctica, amb una planificació acurada.

QUALITAT DELS RESULTATS

En aquest darrer apartat es valoren les estratègies d'avaluació i els resultats assolits pel que fa als resultats acadèmics, els resultats d'inserció laboral i els resultats personals.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest apartat conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge. Globalment, a totes dues facultats, tant les estratègies com els resultats acadèmics es consideren adequats.

Pel que fa a les estratègies d'avaluació, cal dir que en el cas de la UB es constata una prevalença dels mètodes convencionals. En aquest sentit, els estudiants es manifesten poc d'acord amb aquests mètodes. En el cas de la UAB, la informació sobre la reglamentació, les estratègies i l'aplicació dels criteris queda recollida convenientment als programes de les assignatures. D'altra banda, el menor nombre d'estudiants per grup facilita la posada en marxa d'estratègies d'avaluació alternatives, i el nivell de satisfacció per part d'estudiants (enquestes) i professors és elevat.

Les taxes d'èxit (aprovats/presentats) i de rendiment (aprovats/matriculats) presenten en conjunt uns resultats molt bons. En aquest sentit, cal tenir present el perfil vocacional de la majoria d'estudiants. Ara bé, les baixes taxes de graduació constaten l'existència de l'anomenada «via lenta», escollida pels estudiants que compaginen estudis i feina. En aquesta línia, l'estudi de les cohorts (taula 7) presenta uns nivells de progressió molt baixos. Així mateix, les dades de la taula 6 demostren que els estudiants es matriculen de menys crèdits dels que teòricament corresponen, i això s'evidencia més clarament a la UB.

Com ja s'ha assenyalat, en el cas de la UAB cal fer una anàlisi aprofundida de l'abandonament al primer curs per poder-ne atribuir les causes, ja sigui per trasllat d'universitat o bé per raons laborals. En el cas de la UB, cal tenir present que caldria disposar de més anys de trajectòria del títol per poder fer una anàlisi de les dades de rendiment. Ara bé, les dades disponibles en el moment de fer l'avaluació apunten uns resultats satisfactoris.

Globalment, el nivell de satisfacció d'estudiants i professors amb els resultats és elevat, i es considera que el nivell d'exigència acadèmica és pertinent.

Taula 5. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002

	Literatura, UB	Literatura, UAB
Taxa d'èxit en el 1r curs		
1a convocatòria	96%	98,9%
2a convocatòria	100%	100%
Taxa d'èxit en el 2n cicle		
1a convocatòria	97%	92,5%
2a convocatòria	96%	94,3%
Rendiment acadèmic		
1r curs	70%	67,1%
2n cicle	68%	54,4%
Mitjana d'estudiants titulats (1999-2002)*	6,5	8,6
Mitjana de qualificació (1999-2002)*	2,09	2,15
Durada mitjana dels estudis per titulat (1999-2002)	nd	3,13
Taxa de graduació**	29,7%	21%
* En el cas de la UB, les dades únicament recullen dos cursos acadèmics (2000-2001 i 2001-2002). ** En el cas de la UAB, la taxa de graduació correspon al curs 1999-2000. Nd: dada no disponible Font: UB i UAB		

Taula 6. Grau d'activitat dels estudiants

	Literatura, UB	Literatura, UAB
Curs 1998-1999		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	-	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	-	54
Curs 1999-2000		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	60	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	30,2	53,2
Curs 2000-2001		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	60	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	52,19	48,2
Curs 2001-2002		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	60	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	48,36	52,6
Font: UB i UAB		

Taula 7. Situació de les cohorts. Curs 2001-2002

		Matriculats	Abandonaments	Graduats en t*	Graduats en t+1	Graduats en >t+1	No s'han graduat
Literatura, UB	1999-2000	27	4	2	2		19
	2000-2001	37	9	9			19
Literatura, UAB	1999-2000	20	12	3	1		4
	2000-2001	21	10	1			10
* t: temps previst							
Font: UB i UAB							

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

En aquest apartat s'han avaluat, d'una banda, les estratègies per conèixer el grau d'assoliment dels resultats professionals i, de l'altra, els mateixos resultats d'inserció laboral dels llicenciats. En resum, ambdós comitès han coincidit a valorar com a poc adequats tant els resultats com les estratègies. Amb tot, les dades de què disposa el sistema (vegeu la taula 8), malgrat que cal considerar-les amb una certa prevenció, presenten uns resultats favorables. En el cas de la UB, el fet de disposar d'una única cohort de graduats en el moment de l'avaluació n'ha impedit fer una avaluació detallada.

En primer lloc, cal tenir present que en accedir als estudis la principal motivació dels estudiants és de caràcter personal i acadèmic, més que no pas una necessitat de satisfer una demanda provinent del mercat laboral. Això explica el poc èmfasi en la dimensió professionalitzadora d'aquests estudis. D'altra banda, molts dels estudiants ja tenen feina i la compaginen amb els estudis.

No hi ha un pla sistemàtic de seguiment dels graduats, pel fet que es tracta d'estudis d'implantació recent. Ara bé, en el context de les humanitats es percep un baix nivell i qualitat de la inserció laboral, generalment deslligada dels continguts de la titulació. Amb tot, l'especificitat d'aquests graduats els faculta per poder incorporar-se al món editorial, el periodisme i les llibreries especialitzades, entre altres.

La taula 8 presenta les dades del darrer estudi d'inserció laboral de tota la població universitària fet a Catalunya (2002) i recull també dades de l'Agrupació d'Estudis Comparats, que inclou graduats de Lingüística i de Traducció i Interpretació, amb la qual cosa les dades s'han de considerar amb una certa prevenció, ja que el volum de graduats de TL i LC en el moment de fer l'avaluació era molt baix. Tanmateix, presentem les dades per l'interès que poden tenir.

Taula 8. Dades d'inserció laboral dels llicenciats en Literatura*

	Enquestats	Ocupats	Ocupats abans d'acabar	Contracte fix en el moment de l'enquesta	Satisfacció amb la feina actual (1-7)
Catalunya	154	88,88%	45%	46%	4,97
* Les dades de Catalunya incorporen també els graduats de Lingüística i Traducció i Interpretació.					
Font: enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002					

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

De manera anàloga als resultats professionals, s'han avaluat les estratègies d'avaluació i els mateixos resultats personals dels titulats, és a dir, la capacitat per resoldre problemes i planificar treballs, la capacitat de treballar en equip o la iniciativa personal. Ambdós comitès han coincidit en el diagnòstic: les estratègies d'avaluació són poc adequades, però, tanmateix, els resultats obtinguts pels graduats són positius.

Si bé no hi ha un mecanisme clar d'avaluació de l'assoliment dels resultats personals, el perfil marcadament vocacional, amb motivacions culturals i humanístiques, i l'alt grau de maduresa dels estudiants fan que, més enllà dels resultats acadèmics, els resultats personals que assoleixen siguin molt satisfactoris. En aquest sentit, els estudiants manifesten un grau important de satisfacció amb la formació assolida tant en l'àmbit acadèmic com personal.

Propostes de millora

En aquest apartat, l'avaluació recomana aprofundir en els mecanismes de seguiment de la progressió acadèmica dels estudiants (abandonament, graduació) i, també, explicitar més detalladament les estratègies d'avaluació.

D'altra banda, es palesa la necessitat d'instaurar mecanismes de seguiment dels graduats, tant pel que fa als resultats professionals com els personals.

Geografia a la Universitat de Girona

INTRODUCCIÓ

L'avaluació de l'ensenyament de Geografia de la Universitat de Girona s'ha realitzat en el marc del programa d'avaluacions de 2002-2003 d'AQU Catalunya. L'avaluació interna s'inicià durant el mes de març de 2003 i finalitzà el mes de febrer de 2004. En el Comitè d'Avaluació Interna (CAI) hi havia una representació adequada de professors, PAS i estudiants de l'ensenyament.

La visita del Comitè d'Avaluació Externa (CAE) tingué lloc al final del mes de març de 2004. El CAE estava format per acadèmics i professionals de l'àmbit de la geografia. Els dos acadèmics i el representant professional han avaluat la resta de titulacions de Geografia de Catalunya (UAB, URV, UdG), llevat de la UB, que resta pendent.

Quant al mètode d'avaluació, cal destacar que s'ha seguit la nova metodologia d'AQU Catalunya, que en síntesi revisa la seqüència «recursos, accions desenvolupades i resultats» a partir d'una forta base d'evidències que han de permetre donar resposta a un seguit de preguntes clau.

Globalment, el procés d'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria i el nivell de coincidència entre ambdós comitès ha estat molt elevat.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Des del punt de vista *intern*, l'avaluació tracta de donar resposta a la posició de l'ensenyament amb relació a la mateixa Universitat de Girona. Així, es considera, d'una banda, el nombre d'estudiants que hi accedeixen i la seva qualificació i, de l'altra, el perfil del professorat, les característiques generals de la universitat i el grau de suport institucional.

L'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Lletres, on també s'imparteixen els ensenyaments de Filosofia, Història, Història de l'Art, Filologia Catalana, Filologia Hispànica i Filologia Romànica. L'ensenyament de Geografia té 144 estudiants matriculats i cada any es graduen al voltant de 34 nous llicenciats.

S'ha posat de manifest que el volum d'estudiants que accedeixen a l'ensenyament és poc favorable, atès que es matriculen al voltant de vint nous estudiants cada any. Això no obstant, i segons el CAE, aquesta situació pot ser semblant a altres ensenyaments de la UdG, a causa de les dimensions demogràfiques de la seva àrea d'influència bàsica.

Taula 1. Dades generals de la Universitat de Girona. Curs 2002-2003

	Geografia, UdG
Estudiants de l'ensenyament	144
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	1.272
Total d'estudiants matriculats a la UdG	12.759
Estudiants de cicle llarg a la UdG	4.909
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de la UdG	1,1%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de cicle llarg de la UdG	2,9%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de la titulació a Catalunya	11,3%

Pel que fa a la relació de l'ensenyament amb la mateixa universitat, la naturalesa híbrida d'aquest ensenyament, a cavall entre les ciències humanes, les socials i les naturals, genera puntualment dificultats d'enquadrament en les estructures acadèmiques. D'altra banda, la dedicació de professors a responsabilitats públiques no universitàries i, també, a altres titulacions (Turisme, Ciències Ambientals) pot haver contribuït a la pèrdua de visibilitat interna.

L'avaluació externa ha destacat favorablement l'existència d'un equip de professors amb cohesió, jove i amb una actitud positiva. Tanmateix, el percentatge de professorat estable és molt baix, i part de la docència es cobreix amb professorat amb contracte d'associats.

Des d'un punt de vista extern s'han avaluat els mateixos indicadors, però en relació amb la resta d'universitats catalanes, com també en relació amb el context socioeconòmic de l'ensenyament. En aquest sentit, per bé que el CAI considera que la posició és favorable, el CAE no opina el mateix, ja que la condició d'universitat petita en una conjuntura poc favorable (baixa demografia i elevada competència) demana una millor definició de l'ensenyament en l'entorn gironí i català. Tanmateix, cal destacar l'important nivell de penetració dels estudis en el teixit socioeconòmic gràcies als convenis de col·laboració amb diverses institucions gironines (ajuntaments, consells comarcals, Diputació i entitats privades).

Propostes de millora

L'avaluació ha posat de manifest la necessitat de concretar l'estratègia d'una universitat petita que té molts punts favorables, però que hauria de definir amb més precisió les línies de treball específiques. En aquest sentit, i de portes endins, sembla recomanable aprofitar el Pla estratègic de la Facultat de Lletres per tal de fer una proposta concreta per a l'ensenyament de Geografia. Així, amb vista a la mateixa UdG, es visualitzaria l'aportació que fa l'ensenyament de Geografia. Pel que fa a la projecció externa, cal millorar els contactes de l'ensenyament amb el mercat laboral.

CAPACITAT DEL SISTEMA

L'avaluació de la capacitat del sistema es defineix per quatre elements: les característiques dels estudiants i del professorat, les infraestructures, les relacions externes, i la planificació i la gestió de la qualitat.

Estudiants

Aquest apartat valora si el perfil dels estudiants de l'ensenyament, pel que fa a la formació, la capacitat i la dedicació a l'estudi, respon a les característiques de l'ensenyament. Tots dos comitès han coincidit a valorar el perfil dels estudiants com a adequat.

En primer lloc, cal destacar que el nombre i la qualitat dels estudiants de nou accés constitueixen el principal repte amb què es troben els ensenyaments de Geografia a Catalunya, més encara les universitats petites com ara la UdG. El CAE ha valorat positivament les accions que s'han posat en marxa amb els instituts d'ensenyament secundari per tal de donar a conèixer l'ensenyament (tallers de geografia per a estudiants i per a professors, xerrades, etc.).

La principal via d'accés a l'ensenyament són les PAU; en els darrers cursos s'ha observat un creixement de les primeres opcions (84% per al curs 2001-2002). Per tant, majoritàriament es tracta d'uns estudiants motivats, tot i que les notes mitjanes d'accés se situen majoritàriament entre el 5 i el 6. Cal afegir que, segons una enquesta administrada pel CAI, el 58% dels nous estudiants són homes, i el 74% compagina els estudis amb alguna feina.

Taula 2. Notes de tall. Geografia a la UdG. Evolució 1998-2003

	Via d'accés PAU				
	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Nota de tall	5	5	5	5	5
Nota de tall equivalent*	6,1	6,2	5,5	5,05	6,48

* El valor de la nota de tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i calcular posteriorment una nova nota de tall d'accés d'acord amb aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.

Font: DURSI

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2002-2003

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/ oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Geografia, UdG	87	31	0,36	23	3	31

Places ofertes a Catalunya (2002-2003): 762
 Demanda en 1a opció a Catalunya (2002-2003): 193
 Font: DURSI

Taula 4. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

	Via d'accés PAU								
	Curs 2000-2001			Curs 2001-2002			Curs 2002-2003		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
Geografia, UdG	84,62%	3,85%	11,54%	76,92%	7,69%	15,38%	70,37%	14,81%	14,81%

Font: DURSI

Professorat

Aquest apartat valora si el perfil del professorat de l'ensenyament s'ajusta a les necessitats i les característiques de la titulació.

La plantilla de professors s'agrupa en la Unitat de Geografia i imparteix docència a altres ensenyaments de la UdG (Ciències Ambientals, Turisme). Així, per bé que el professorat estable té una alta valoració en el context universitari espanyol per les seves aportacions científiques i que el conjunt de professorat forma un grup amb cohesió, s'observa un percentatge excessiu de professorat associat amb una càrrega docent excessiva. En aquest sentit, la docència en els primers cursos correspon majoritàriament a aquest grup de professors, la qual cosa s'hauria de corregir en benefici d'una millor formació general bàsica dels estudiants.

Taula 5. Plantilla de l'ensenyament (percentatge de participació en la docència per categories). Curs 2000-2001

	CU	TU	CEU	TEU doctor	TEU no doctor	Associat doctor	Associat no doctor	Altres
1r curs*	-	7,1%	-	-	-	-	92,9%	-
1r cicle	3,4%	29,2%	-	-	-	19,1%	48,3%	-
2n cicle	13,1%	34,4%	-	11,5%	-	3,3%	37,7%	-

* Durant el curs avaluat, un nombre important de professors doctors van haver d'assumir càrregues acadèmicoadministratives.

Font: UdG

En general, el nivell de satisfacció dels estudiants amb els seus professors es troba dins de la mitjana de la Facultat de Lletres, tal com proven les enquestes que semestralment contesten els estudiants.

Un aspecte valorat positivament és el nivell de formació i innovació docent del professorat. Així, des de la Unitat de Geografia s'han impulsat i creat projectes innovadors pel que fa a l'ús de les noves tecnologies aplicades a la geografia.

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals.

La Facultat de Lletres està ubicada en un antic convent que ha estat rehabilitat especialment per acollir els ensenyaments universitaris. Es tracta, doncs, d'un edifici lluminós, agradable i en perfecte estat de conservació. El CAE considera que l'estat de les instal·lacions és molt satisfactori.

Així, es valoren com a punts forts, gens comuns a la resta d'universitats, la cartoteca i el servei de SIG (Servei d'Informació Geogràfica). D'altra banda, també han destacat la biblioteca, que s'ha ampliat fa poc, i la seva dotació de llibres i revistes. Ara bé, les aules presenten una insonorització insuficient.

Relacions externes

En aquest apartat es valora si són satisfactòries la quantitat i la qualitat de les relacions externes que l'ensenyament manté amb altres universitats, l'Administració, empreses i institucions, tant en l'àmbit nacional com internacional.

L'avaluació ha posat de manifest la baixa mobilitat de professors i estudiants en els programes d'intercanvi europeus; en el cas dels estudiants, el principal argument que esgrimeixen és, en primer lloc, la insuficiència de recursos econòmics i, després, la poca formació en llengües. D'altra banda, pel que fa als convenis de col·laboració amb institucions on els estudiants fan pràctiques, la valoració és molt favorable. Cal afegir que el CAE ha destacat positivament la tasca que duu a terme la càtedra de Geografia i pensament territorial.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es consideren tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i la rendició de comptes. Ambdós comitès d'avaluació coincideixen en la necessitat d'impulsar mecanismes d'assegurament de la qualitat.

S'ha posat de manifest la necessitat d'una major concreció i formalització dels mecanismes de planificació i gestió de la qualitat. Tanmateix, s'observa una actitud favorable, com així ho proven la bona coordinació interna de l'ensenyament i la predisposició al canvi.

Propostes de millora

Quant als estudiants, es reclama la possibilitat de permetre l'accés a la titulació mitjançant complements de formació (passarelles) des d'altres ensenyaments. Així, si bé l'actual marc legal no ho permet, el CAE recomana la participació de l'ensenyament en els debats per tal d'adaptar-lo a la nova estructura europea de títols.

D'altra banda, i per tal de mantenir un flux estable de nous estudiants, es recomana mantenir les accions de contacte no solament amb els centres d'ensenyament secundari, sinó també amb graduats i empresaris.

Cal plantejar un pla de formació i estabilitat del professorat que permeti, en el cas dels no doctors, finalitzar les tesis doctorals i completar el currículum acadèmic. Aquest pla hauria de permetre equilibrar el perfil del professorat en els diferents àmbits de la geografia (Humana, Física, Anàlisi geogràfica).

S'ha destacat la necessitat de definir un pla d'equipament de noves tecnologies per a les aules i els laboratoris. D'altra banda, el CAE ha fet èmfasi en la necessitat de finalitzar el Pla d'emergència de la facultat.

Es recomana promoure la mobilitat d'estudiants a altres universitats. Més enllà de les dificultats econòmiques argumentades per aquests estudiants, cal promoure una amplitud més gran de perspectives entre l'alumnat. Pel que fa als professors en formació, el CAE assenyala la necessitat de trobar sistemes que promoguin les estades temporals en altres universitats. També es recomana augmentar la participació dels graduats en organismes geogràfics professionals.

Es recomana una definició més clara dels objectius del títol. Per això, el CAE ha apuntat, d'una banda, la necessitat de participar en els debats per afrontar els nous reptes que planteja el procés d'adaptació a l'Espai europeu d'educació superior (EEES) i, de l'altra, concretar el Pla estratègic de l'ensenyament en el marc del Pla estratègic de la Facultat de Lletres. Aquest document hauria de concretar, entre altres, els mecanismes per conèixer la satisfacció dels usuaris i l'assoliment dels objectius.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

En aquest apartat s'avalua el perfil i el programa de formació.

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo (ús de referents acadèmics i professionals i participació de diferents agents). També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals, i, finalment, s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària. En aquest apartat s'observa una coincidència en la valoració que fan ambdós comitès, que consideren aquest perfil com a adequat.

Ambdós comitès coincideixen a valorar les competències específiques de tipus científic i professional i les competències transversals com a adequades. Això no obstant, l'ús de referents acadèmics i professionals a l'hora d'establir el perfil ha estat escàs. D'altra banda, l'adequació de l'actual perfil de formació a les demandes del mercat de treball és satisfactòria, en concret pel que fa a la geografia aplicada al camp de l'ordenació del territori, el medi ambient i les noves tecnologies geogràfiques. Ara bé, en el disseny d'aquest perfil, la participació d'agents externs (professionals, empreses, associacions) ha estat poc formalitzada.

Programa de formació

Aquest apartat té com a objectiu avaluar si el pla d'estudis és adequat amb relació al perfil de formació i als objectius formatius. En aquest apartat s'observa una coincidència en la valoració que fan ambdós comitès, que el consideren adequat.

A grans trets, hi ha una bona correspondència entre el programa de formació i la formació que s'espera que rebin els graduats, en especial en relació amb els programes formatius del conjunt de titulacions de Geografia a Espanya. La seqüència dels coneixements i el grau d'actualització científica dels programes són adequats. Tots els programes de les assignatures estan publicats i contenen informació important per als estudiants (objectius de l'assignatura, mètode d'avaluació, bibliografia, etc.), els quals, d'altra banda, manifesten que poden complir les demandes de treball d'una manera satisfactòria.

<i>Taula 6. Programa de formació</i>	
	Geografia, UdG
Publicació al BOE	14-12-1998
Anys de durada	5
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	208,5
Teoria	123
Pràctica	85,5
Crèdits optatius (b)	60
Crèdits de lliure elecció	31,5
Total	300
Grau mínim de practicitat	40,6%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	24
Oferta de crèdits optatius propis (a)	144
Relació d'optativitat (a/b)	2,4
Projecte final de carrera / pràcticum	Sí
Pràctiques en empreses	No
Font: UdG	

D'altra banda, s'han considerat com a punts febles les assignatures comunes a tots els ensenyaments de la facultat (Història de la cultura, El coneixement científic, Tècniques d'expressió oral i escrita), que són una bona iniciativa però el desenvolupament i la coordinació de les quals no són òptims. Així mateix, també s'han destacat com a febleses el baix grau d'optativitat i la inexistència d'itineraris curriculars.

Propostes de millora

En el marc del procés de convergència europea, l'avaluació ha detectat una bona orientació professional de la formació del geògraf; això no obstant, cal desenvolupar-la millor i precisar un perfil formatiu propi de la UdG en el grau i, sobretot, en els postgraus, amb el punt de vista dels estudiants i els agents externs. D'altra banda, el CAE proposa no perdre de vista la sortida professional orientada a formar docents de batxillerat.

L'avaluació externa ha destacat l'adequació general del perfil, que cal reflectir millor en el programa de formació. En aquest sentit, es proposa reforçar l'ensenyament de Geografia física i ordenació del territori i implantar l'aprenentatge de tècniques qualitatives d'anàlisi, reforçant el pes dels crèdits dedicats a les pràctiques.

Finalment, es recomana precisar millor el perfil dels futurs màsters (postgraus) que derivaran del procés de convergència europea.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

En aquest apartat es fa una anàlisi de l'organització educativa, la metodologia docent, les tutories i les activitats curriculars complementàries.

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat.

Tant el calendari com els horaris permeten desenvolupar l'activitat docent de manera satisfactòria. El caràcter anual de les assignatures troncales permet una millor visió de conjunt, i la reserva d'un dia a la setmana per a les sortides de camp s'ha valorat positivament.

Taula 7. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

	Geografia, UdG
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs	
Teoria	31
Pràctica	19
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs	
Teoria	25
Pràctica	15
Mitjana d'estudiants per grup de 1r cicle	
Teoria	26
Pràctica	20
Mitjana d'estudiants per grup de 2n cicle	
Teoria	19
Pràctica	14
Total d'estudiants	163
Estudiants equivalents a temps complet	126

Font: UdG

Professors i estudiants manifesten la seva satisfacció amb l'organització i la mida dels grups. Així, la mida reduïda dels grups, tant de teoria com de pràctica, s'ha valorat positivament, per bé que, en determinades assignatures optatives de segon cicle, el nombre d'estudiants per grup és molt baix.

Metodologia

En aquest apartat es valora si la metodologia docent és l'adequada per al desenvolupament de la docència; en aquest sentit, ambdós comitès l'han considerada adequada.

En general, hi ha una valoració positiva de la metodologia docent emprada: la majoria d'assignatures combinen la classe magistral amb treball o exercicis pràctics i permeten assolir els objectius fixats. Quant a les sortides de camp, són destacables les que es fan en Geografia física.

Es constata un bon ús de les TIC, afavorida per la disponibilitat d'infraestructures, en aquelles assignatures que requereixen el coneixement i la pràctica de determinades tècniques i instruments de la informació geogràfica; és en aquestes assignatures on hi ha més experiència en la innovació docent.

S'ha posat de manifest que l'ús dels serveis bibliotecaris en el procés d'aprenentatge és insuficient, malgrat l'important fons documental i els serveis que s'ofereixen als estudiants, els quals, això no obstant, reconeixen no utilitzar-los gairebé mai (en el 38% dels casos) o mai (4%).

Acció tutorial i d'orientació

En aquest apartat es valora si l'acció tutorial i d'orientació és l'adequada per al desenvolupament de la docència. Tots dos comitès l'han considerada adequada.

Els nous estudiants reben una atenció específica per part de la coordinació d'estudis. També es fan tutories individualitzades de matrícula i, a causa del baix nombre d'estudiants, hi ha un alt nivell d'accés als professors. Amb tot, l'ús que en fan els estudiants és força baix.

No hi ha un servei específic pel que fa a les accions per promoure la inserció professional i es percep la necessitat de treballar en aquesta direcció. Amb tot, a partir del curs 2002-2003 s'ha posat en marxa el pràcticum de segon cicle, que permet als estudiants fer un treball en una empresa o administració pública que, més enllà dels objectius formatius intrínsecs, es preveu que pugui facilitar l'entrada dels nous graduats al mercat laboral.

Activitats curriculars complementàries

S'han valorat les activitats complementàries orientades tant al desenvolupament d'habilitats com a l'enriquiment del currículum bàsic. En aquest apartat també s'ha produït coincidència en la valoració positiva per part de tots dos comitès.

Hi ha una oferta de crèdits de lliure elecció orientada a complementar el currículum formatiu. D'altra banda, des de la càtedra de Geografia i pensament territorial i l'Institut de Medi Ambient s'organitzen jornades, seminaris o congressos d'interès per als estudiants. A més, el pla d'estudis incorpora una assignatura troncal de tècniques d'expressió oral i escrita.

En general, els professors opinen que el nivell de participació dels estudiants en aquest tipus d'activitats és baix, mentre que els estudiants, si bé valoren molt favorablement aquest tipus d'activitats, justifiquen la baixa participació per la manca de temps o per problemes d'horaris.

Propostes de millora

En opinió del CAE, caldria aprofitar la circumstància de tenir una mida de grups òptima per posar en marxa un model docent menys tradicional basat en l'aprenentatge, tal com estableix el procés d'adaptació a Europa.

L'avaluació ha destacat la necessitat de millorar la coordinació de pràctiques conjuntes entre les assignatures afins, com també d'augmentar les sortides de camp de les assignatures de l'àmbit de Geografia humana i regional. D'altra banda, la incorporació de les TIC a la docència no s'ha d'entendre únicament com el domini d'una tècnica instrumental, sinó en un sentit molt més ampli.

En opinió del CAE, el principal repte és aprofitar el baix nombre d'estudiants per modificar les estratègies docents de tall tradicional per un aprenentatge tutoritzat, de manera que, amb una actitud més positiva envers aquests estudiants, es potenciïn les seves capacitats.

El CAE ha suggerit reforçar les lectures per part dels estudiants, ja que s'ha detectat un dèficit en aquest aspecte.

QUALITAT DELS RESULTATS

En aquest darrer apartat es valoren les estratègies d'avaluació i els resultats assolits pel que fa als resultats acadèmics, els resultats d'inserció laboral i els resultats personals.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest apartat conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge. Ambdós comitès els han valorat positivament.

Pel que fa a les estratègies d'avaluació, cal dir que tots els programes de les assignatures expliciten els criteris d'avaluació i que tant professors com alumnes consideren que la seva aplicació és adequada.

Les taxes d'èxit (aprovats/presentats) i de rendiment (aprovats/matriculats) presenten en conjunt uns resultats satisfactoris. Així, per al curs 2001-2002, la taxa de rendiment de la titulació en assignatures troncales i obligatòries (77,9%) està per sobre de la mitjana de Catalunya (67,8%). Ara bé, la taxa de graduació dels estudis ha anat minvant els darrers anys i, en canvi, la durada mitjana s'ha allargat. D'altra banda, s'observa que la taxa d'abandonament el primer any fou del 38%, mentre que la mitjana catalana fou del 33%.

Taula 8. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002

	Geografia, UdG
Taxa d'èxit en el 1r curs	
1a convocatòria	59,5%
2a convocatòria	63,6%
Taxa d'èxit en el 1r cicle	
1a convocatòria	73,8%
2a convocatòria	74,9%
Taxa d'èxit en el 2n cicle	
1a convocatòria	87,6%
2a convocatòria	91,7%
Rendiment acadèmic	
1r curs	51,8%
1r cicle	77,9%
2n cicle	74,2%
Mitjana d'estudiants titulats (1997-1998/2001-2002)	32
Mitjana de qualificació (1997-1998/2001-2002)	1,47
Durada mitjana dels estudis per titulat (1997-1998/2001-2002)	4,89
Taxa de graduació (1997-1998/2001-2002)	43,4%
Font: UdG	

Taula 9. Grau d'activitat dels estudiants. Geografia a la UdG

	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	60	60	60	60	60
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	59,2	62,7	59,7	59,6	58,8
Font: UdG					

Taula 10. Situació de les cohorts. Geografia a la UdG. Curs 2001-2002

	Matriculats	Graduats en t*	Graduats en t+1	Graduats en >t+1	No s'han graduat	Abandonaments
1996-1997	65	17	11	3	17	17
1997-1998	69	8	14	-	24	23
*t: temps previst						
Font: UdG						

D'acord amb les audiències amb professors, el CAE constata que en el darrer quinquenni el nivell d'exigència global de l'ensenyament per aprovar ha anat baixant.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

En aquest apartat s'han avaluat, d'una banda, les estratègies per conèixer el grau d'assoliment dels resultats professionals i, de l'altra, els mateixos resultats d'inserció laboral dels graduats. En resum, tots dos comitès han coincidit en la necessitat de millorar les estratègies per conèixer el nivell d'inserció laboral, per bé que els resultats d'inserció laboral són satisfactoris.

Efectivament, no hi ha un pla sistemàtic de seguiment dels graduats i els únics sistemes per conèixer el nivell d'inserció laboral han estat dues enquestes als graduats: el curs 1996-1997, a iniciativa de la UdG, i el curs 1997-1998, aquesta darrera impulsada per AQU Catalunya en l'àmbit de tota la població de graduats universitaris de Catalunya.

Cal destacar el context de professionalització creixent de Geografia amb l'aparició de noves oportunitats de treball més enllà de les sortides tradicionals vinculades al món de l'ensenyament: sistemes d'informació geogràfica, planificació i ordenació del territori, protecció civil, etc.

Taula 11. Dades d'inserció laboral dels llicenciats en Geografia

	Enquestats	Ocupats	Ocupats abans d'acabar	Contracte fix en el moment de l'enquesta	Satisfacció amb la feina actual (1 - 7)
UdG	15	86%	33%	40%	4,58
Catalunya*	501	83,8%	59,3%	44,35%	4,05

* Les dades de Catalunya incorporen també els graduats d'Història i Història de l'Art.

Font: enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

D'una manera anàloga als resultats professionals, s'han avaluat les estratègies d'avaluació i els mateixos resultats personals dels titulats, és a dir, la capacitat per resoldre problemes i per planificar treballs, la capacitat de treballar en equip o la iniciativa personal. Ambdós comitès han coincidit en el diagnòstic: les estratègies d'avaluació són poc adequades però, tanmateix, els resultats obtinguts pels graduats són satisfactoris.

Si bé no hi ha un mecanisme clar d'avaluació de l'assoliment dels resultats personals, un dels objectius implícits és aconseguir que els estudiants desenvolupin un pensament crític i autònom, un compromís amb els valors basats en la llibertat i el respecte als altres, com també actituds de solidaritat, participació, cooperació i tolerància. En aquest sentit, a partir d'enquestes i entrevistes amb graduats, tots dos comitès consideren que els resultats personals són satisfactoris.

Propostes de millora

Es posa de manifest la necessitat de trobar estratègies per millorar la taxa d'eficiència i de rendiment en els primers cursos. El CAE ha recomanat fer un estudi detallat de les causes d'abandonament al primer curs, i es recomana elevar el nivell d'exigència acadèmica tant a nivell general com d'acord amb els progressos formatius assolits. En aquest sentit, el procés d'adaptació a l'EEES representa, en opinió del CAE, una oportunitat de millora.

Quant als resultats professionals, el CAE ha valorat positivament la proposta d'instaurar un pla de seguiment dels graduats i ha apuntat la conveniència de posar en marxa un consell assessor on hi hagi professors, graduats i ocupadors per tal que informi sobre els punts forts i febles del programa de formació i, de retruc, mantingui el contacte amb els antics alumnes.

Finalment, es proposa aprofitar el procés d'adaptació a l'EEES per establir mecanismes sistemàtics d'avaluació dels assoliments personals dels graduats.

Història de l'Art a la Universitat de Girona

INTRODUCCIÓ

L'avaluació de l'ensenyament d'Història de l'Art de la Universitat de Girona s'ha realitzat en el marc del programa d'avaluacions del període 2002-2003 d'AQU Catalunya. L'avaluació interna s'inicià durant el mes de febrer de 2003 i finalitzà el mes d'octubre del mateix any. En el Comitè d'Avaluació Interna (CAI) hi havia una representació adequada de professors, PAS i estudiants de l'ensenyament.

La visita del Comitè d'Avaluació Externa (CAE) tingué lloc el mes de gener de 2004. Generalment, el CAE està format per quatre experts: dos acadèmics de prestigi reconegut de l'àmbit avaluat, un dels quals assumeix la presidència; un professional, i un expert en processos d'avaluació. En aquest cas, cal destacar la baixa per malaltia del president.

Quant al mètode d'avaluació, s'ha seguit la nova metodologia d'AQU Catalunya, que en síntesi revisa la seqüència «recursos, accions desenvolupades i resultats» a partir d'una forta base d'evidències que han de permetre donar resposta a un seguit de preguntes clau.

Globalment, el procés d'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Des del punt de vista intern, l'avaluació tracta de donar resposta a la posició de l'ensenyament amb relació a la mateixa Universitat de Girona. Així, es considera, d'una banda, el nombre d'estudiants que hi accedeixen i la seva qualificació i, de l'altra, el perfil del professorat, les característiques generals de la universitat i el grau de suport institucional. Ambdós comitès l'han considerat favorable.

L'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Lletres, on també s'imparteixen els ensenyaments de Filosofia, Història, Geografia, Filologia Catalana, Filologia Hispànica i Filologia Romànica. L'ensenyament d'Història de l'Art té 250 estudiants matriculats (dades del curs 2001-2002), i cada any es graduen al voltant de 35 nous llicenciats.

La titulació presenta una evolució positiva dins de la Facultat de Lletres. Així, en un context de reducció global del nombre d'estudiants que provenen de les PAU, cal dir que l'ensenyament és dels que aguanta més bé el procés, que sembla que comença a remuntar. D'altra banda, la plantilla de professors està consolidada i el seu nivell de participació en la gestió universitària és elevat.

Taula 1. Dades generals de la Universitat de Girona. Curs 2002-2003

	Història de l'Art, UdG
Estudiants de l'ensenyament	230
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	1.957
Total d'estudiants matriculats a la UdG	12.759
Estudiants de cicle llarg a la UdG	4.909
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de la UdG	1,8%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de cicle llarg de la UdG	4,7%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de la titulació a Catalunya	11,7%

Des d'un punt de vista extern, s'han analitzat els mateixos indicadors amb relació a la resta d'universitats catalanes que ofereixen aquest ensenyament. Mentre que el CAI els ha valorat favorablement, el CAE ha considerat que la posició estratègica externa era menys favorable. Així, si bé l'ensenyament té més sol·licituds que altres ensenyaments de lletres, la reducció de la demanda afecta el nivell de qualificacions d'accés, que estan per sota de la mitjana de la resta d'ensenyaments d'Història de l'Art a Catalunya. Pel que fa al professorat, la proporció de professorat estable i de doctors es troba per sobre de la mitjana d'altres universitats catalanes. A més, periòdicament es reben professors visitants de prestigi reconegut. Finalment, l'ensenyament manté un nivell alt de convenis de col·laboració amb altres titulacions d'Història de l'Art de Catalunya i de l'Estat, i els professors col·laboren en nombroses iniciatives culturals i artístiques més enllà de les aules.

Propostes de millora

Les línies de millora van orientades a aprofitar el Pla d'acció estratègica i de comunicació de tota la Facultat de Lletres, per millorar la relació amb els centres de batxillerat i enfortir les relacions del professorat amb les institucions culturals de l'entorn.

CAPACITAT DEL SISTEMA

L'avaluació de la capacitat del sistema es defineix per quatre elements: les característiques dels estudiants i del professorat, les infraestructures, les relacions externes, i la planificació i la gestió de la qualitat.

Estudiants

Aquest apartat valora si el perfil dels estudiants de l'ensenyament, pel que fa a la formació, la capacitat i la dedicació a l'estudi, respon a les característiques de l'ensenyament. Així, si bé el CAI el considera adequat, el CAE el considera menys adequat.

Pel que fa al nombre d'estudiants que hi accedeixen, s'observa una tendència descendent en el darrer quinquenni, que ha passat de 78 estudiants matriculats el curs 1998-1999 a quaranta matriculats el curs 2002-2003, dels quals el 76% són dones. La principal via d'accés són les PAU, i les notes mitjanes d'accés se situen majoritàriament entre el 5 i el 6.

La Facultat de Lletres impulsa una política d'informació als centres de secundària (edició de fullets informatius, xerrades d'orientació, jornades de portes obertes, etc.), que es valora favorablement.

Taula 2. Notes de tall. Història de l'Art a la UdG. Evolució 1998-2003

	Via d'accés PAU				
	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Nota de tall	5,48	5,61	5,32	5	5
Nota de tall equivalent*	5,4	6,1	5,75	5,78	5,41

* El valor de la nota de tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i calcular posteriorment una nova nota de tall d'accés d'acord amb aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.

Font: DURSÍ

El CAE ha destacat la davallada del nivell cultural dels estudiants de nou accés provinents del batxillerat. Així, la pèrdua dels hàbits de lectura i d'estudi fan que la seva incorporació al sistema universitari sigui complexa. En aquest sentit, es destaca la necessitat que els estudiants percebin la utilitat clara de l'esforç que esmercin en els estudis amb relació al seu futur professional.

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2002-2003

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Història de l'Art, UdG	122	48	0,39	31	11	48

Places ofertes a Catalunya (2002-2003): 719
 Demanda en 1a opció a Catalunya (2002-2003): 472
 Font: DURSÍ

Segons les enquestes, el nivell de satisfacció dels estudiants amb els professors és positiu. Això no obstant, segons el CAE, els estudiants de segon cicle i els graduats manifesten una actitud més crítica amb la utilitat formativa i professional dels estudis.

Taula 4. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

	Via d'accés PAU								
	Curs 2000-2001			Curs 2001-2002			Curs 2002-2003		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
Història de l'Art, UdG	63,38%	23,94%	12,68%	59,52%	30,95%	9,52%	74,29%	20%	5,71%

Font: DURSI

En aquest apartat es valora positivament el pla de tutories personalitzades que s'ha posat en marxa, que pretén fer més fluida la relació entre els professors i els estudiants, millorar el rendiment acadèmic i promoure la participació.

Professorat

Aquest apartat valora si el perfil del professorat de l'ensenyament s'ajusta a les necessitats i les característiques de la titulació. Tots dos comitès han coincidit a considerar-lo positivament.

La plantilla de professors, pel que fa al volum i el perfil de formació, es considera adequada a les necessitats de l'ensenyament. En aquest sentit, el CAE ha valorat positivament l'adequació entre l'especialització de recerca i les grans àrees docents que imparteixen. D'altra banda, la participació periòdica de professors visitants és un dels punts forts de l'ensenyament.

Taula 5. Plantilla de l'ensenyament (percentatge de participació en la docència per categories). Curs 2000-2001

	CU	TU	CEU	TEU doctor	TEU no doctor	Associat doctor	Associat no doctor	Altres
1r curs	-	58,8%	-	-	15,7%	-	5,9%	19,6%
1r cicle	5,3%	71,7%	-	-	5,3%	-	5,9%	11,8%
2n cicle	7,5%	73,6%	-	-	-	-	18,9%	-

Font: UdG

El CAE ha valorat positivament la participació de professors consolidats en la docència a primer curs. Quant a la innovació docent, el CAE ha destacat la participació elevada en congressos i seminaris específics; així mateix, s'estan promovent les xarxes informàtiques documentals. Ara bé, en opinió del CAE, el nivell d'innovació docent no és gaire destacable, ja que les metodologies clàssiques d'ensenyament (classe magistral i ús de diapositives) són majoritàries.

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals.

La Facultat de Lletres està ubicada en un antic convent que ha estat rehabilitat especialment per acollir els ensenyaments universitaris. Es tracta, doncs, d'un edifici lluminós, agradable i en perfecte estat de conservació. Això no obstant, ambdós comitès consideren poc adequades les infraestructures, a causa, entre altres raons, de la baixa dotació de fons d'art de la biblioteca.

Les aules permeten la docència tant de grups nombrosos com de reduïts, i la seva dotació de material audiovisual és adequada. Amb tot, s'ha detectat la necessitat de millorar la insonorització.

Quant a la biblioteca, s'ha posat de manifest la necessitat d'incrementar el fons bibliogràfic actual d'art i revistes especialitzades per poder donar resposta a les necessitats de l'ensenyament (duplicats) i la creació de punts de treball específics per a investigadors. D'altra banda, en opinió del CAE, caldria una política d'especialització i coordinació amb altres institucions culturals de la ciutat i de la comarca.

Relacions externes

En aquest apartat es valora si són satisfactòries la quantitat i la qualitat de les relacions externes que l'ensenyament manté amb altres universitats, l'Administració, empreses i institucions, tant en l'àmbit nacional com internacional. Tots dos comitès han considerat que són satisfactòries.

S'ha destacat com un punt fort la presència de professors visitants d'altres universitats, ja que això, més enllà de l'aportació acadèmica d'aquests professors, permet establir contactes amb les seves universitats de procedència i convenis d'acollida d'estudiants. Així, el professorat de la UdG ha realitzat majoritàriament estades en altres universitats.

Quant als estudiants, cada any deu estudiants van a altres universitats europees en el marc de programes europeus, i la UdG n'acull quatre. Els nivells de satisfacció amb l'experiència són molt alts, i els resultats acadèmics obtinguts, molt satisfactoris.

Finalment, el nombre de convenis de col·laboració institucional és molt satisfactori, per bé que cal millorar la participació en xarxes d'ensenyaments similars.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes. Ambdós comitès d'avaluació coincideixen en la necessitat d'impulsar mecanismes d'assegurament de la qualitat.

S'ha posat de manifest la necessitat d'una major concreció i formalització dels mecanismes de planificació i gestió de la qualitat per tal de millorar la coordinació docent, com també dels mecanismes per conèixer el grau de satisfacció dels usuaris (estudiants, graduats i professors).

Propostes de millora

Tots dos comitès insisteixen en la necessitat de promoure entre els estudiants més autoexigència, treball i hàbits de lectura. Així mateix, cal emprendre accions específiques per detectar i corregir els dèficits formatius dels estudiants de primer curs per tal de facilitar la seva adaptació.

Quant al professorat, es destaca la necessitat de mantenir la presència de professors visitants a l'ensenyament, com també de millorar els incentius a l'activitat docent dels professors.

L'avaluació ha destacat la necessitat de modernitzar el material audiovisual de les aules i, també, la dotació de fons bibliogràfics. D'altra banda, cal finalitzar el Pla d'emergència, actualment en curs d'elaboració.

Es proposa mantenir el nivell de presència de professors visitants i establir contactes amb altres universitats estrangeres.

Finalment, es coincideix a destacar el Pla estratègic de la Facultat de Lletres com el principal instrument per millorar la planificació i la gestió de l'ensenyament.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

En aquest apartat s'avalua el perfil i el programa de formació.

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo (ús de referents acadèmics i professionals, i participació de diferents agents). També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals i, finalment, s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària. En aquest apartat s'observa una discrepància, ja que mentre que el CAI el considera adequat, el CAE el considera poc adequat.

Malgrat aquesta discrepància, hi ha coincidència a afirmar que encara hi ha pendent una reflexió aprofundida de quin ha de ser el perfil de formació de la llicenciatura. En aquest sentit, el fet que la llicenciatura no s'ajusti a un únic perfil professional sinó a diversos, com ara la docència, la recerca, la crítica d'art, el treball a museus, tècniques editorials, comerç artístic, etc., que es troben en una evolució permanent, representa el principal repte que cal afrontar.

No hi ha un document que expliciti el perfil de formació i els objectius de la titulació; amb tot, l'orientació de la formació és adequada pel que fa a les competències acadèmiques i professionals. Això no obstant, es reconeix la necessitat de potenciar les competències de tipus transversal (desenvolupar un pensament crític, habilitats comunicatives, etc.). En el disseny de l'oferta formativa actual no hi ha hagut participació d'agents externs; aquest disseny ha estat a les mans dels mateixos acadèmics.

Propostes de millora

La principal línia de millora versa entorn de la necessitat d'explicitar el perfil de formació i els objectius de l'ensenyament, de manera que afavoreixi les competències instrumentals.

Programa de formació

Aquest apartat té com a objectiu avaluar si el pla d'estudis és adequat amb relació al perfil de formació i als objectius formatius. Com en el cas del perfil de formació, s'observa una discrepància, ja que mentre que el CAI el considera adequat, el CAE el considera poc adequat.

La indefinició del perfil de formació dificulta la valoració del programa. Amb tot, i amb relació al pla d'estudis, l'avaluació constata que és equilibrat quant a estructura, especialment pel que fa a la dimensió acadèmicohistòrica del discurs sobre les arts. La seqüència de coneixements, l'actualització científica dels programes i la viabilitat del treball que han de fer els estudiants són, globalment, adequades. Es detecta, això no obstant, la necessitat de reforçar la dimensió pràctica del programa i, també, la incorporació de les competències de caràcter transversal.

La inexistència d'objectius generals de l'ensenyament implica que en els programes de les assignatures s'indica la metodologia docent, les estratègies d'avaluació, etc., però no pas els objectius.

Taula 6. Programa de formació	
	Història de l'Art, UdG
Publicació al BOE	18-12-1998
Anys de durada	5
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	204
Teoria	108
Pràctica	96
Crèdits optatius (b)	66
Crèdits de lliure elecció	30
Total	300
Grau mínim de practicitat	50%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	74
Oferta de crèdits optatius propis (a)	318
Relació d'optativitat (a/b)	4,8
Projecte final de carrera / pràcticum	No
Pràctiques en empreses	No
Font: UdG	

No hi ha cap mecanisme articulat que permeti als estudiants fer pràctiques professionals en el marc de convenis amb institucions.

Propostes de millora

La principal línia de millora versa entorn de la necessitat d'explicitar el perfil de formació i els objectius de l'ensenyament, de manera que afavoreixi les competències instrumentals. Així, en primer lloc, convé aclarir si cal o no reorientar la formació dels estudiants cap a una formació més flexible, autònoma i integral. El context del procés d'adaptació a l'Espai europeu d'educació superior (EEES) representa una bona oportunitat per reestructurar el currículum formatiu, per tal de reforçar-ne la dimensió pràctica. En aquest sentit, el portal informàtic «La meua UdG» representa un pas endavant en l'establiment dels objectius de les assignatures.

En segon lloc, es proposa la incorporació d'un mínim de crèdits de pràctiques professionals.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

En aquest apartat es fa una anàlisi de l'organització educativa, la metodologia docent, les tutories i les activitats curriculars complementàries.

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat. En aquest sentit, ambdós comitès han considerat l'organització educativa favorablement.

El calendari i els horaris han estat valorats com a adequats, per bé que la confecció de l'horari de pràctiques presenta dificultats d'organització. Pel que fa a la mida dels grups, en especial els de primer curs, s'ha observat un nivell considerable d'absentisme: de 77 inscrits, els grups no superen els 50. Segons els professors, aquesta dada indica que els estudiants treballen, per bé que no hi ha dades objectives que ho certifiquin.

Taula 7. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

	Història de l'Art, UdG
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs	
<i>Teoria</i>	77
<i>Pràctica*</i>	41
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs	
<i>Teoria</i>	47
<i>Pràctica</i>	26
Mitjana d'estudiants per grup de 1r cicle	
<i>Teoria</i>	66
<i>Pràctica</i>	36
Mitjana d'estudiants per grup de 2n cicle	
<i>Teoria</i>	59
<i>Pràctica</i>	27
Total d'estudiants	250
Estudiants equivalents a temps complet	216
* Pràctiques d'aula Font: UdG	

Metodologia

En aquest apartat, en què es valora si la metodologia docent és l'adequada per al desenvolupament de la docència, s'observa una discrepància, ja que mentre que el CAI considera que la metodologia és adequada, el CAE creu que hi ha aspectes que cal millorar.

Es constata la prevalença dels mètodes tradicionals i una escassa voluntat de canvi per part de professors i estudiants, tot i que coincideixen en la necessitat de millorar el procés educatiu. En aquest sentit, l'ús de les TIC en el procés d'ensenyament no ha assolit el nivell òptim. Així, el CAE recomana l'ús sistemàtic de les noves tècniques de digitalització per alleugerir el discurs de les classes. D'altra banda, cal reforçar el rol dels serveis bibliotecaris com a agents actius del procés d'ensenyament.

Acció tutorial i d'orientació

En aquest apartat es valora si l'acció tutorial i d'orientació és l'adequada per al desenvolupament de la docència. El CAI la valora com a poc adequada, mentre que el CAE la considera adequada.

El motiu d'aquesta discrepància rau en el fet que mentre que el CAI ha fet una valoració de la situació actual, el CAE ha fet més èmfasi en la valoració de les noves iniciatives d'atenció tutorial que s'han posat en marxa. Efectivament, fins al curs passat aquesta atenció es limitava als clàssics horaris de visita del professorat, que, en general, únicament eren utilitzats pels estudiants per a la revisió d'exàmens. Durant aquest curs s'ha posat en marxa un pla de tutories personalitzades per a tots els nous alumnes que s'ha de mantenir al llarg de tots els estudis.

Activitats curriculars complementàries

S'han valorat les activitats complementàries orientades tant al desenvolupament d'habilitats com a l'enriquiment del currículum bàsic. En aquest apartat, també s'ha produït coincidència en la valoració positiva per part de tots dos comitès.

Hi ha un ventall ampli d'assignatures de lliure elecció, per bé que, segons el CAI, en algun cas es reconeixen crèdits per cursos amb poc interès acadèmic. D'altra banda, el CAI ha valorat favorablement les assignatures comunes de facultat, malgrat que l'assignatura de Tècniques d'expressió escrita no ha assolit el nivell òptim.

Propostes de millora

El CAE ha fet èmfasi en la necessitat d'organitzar pràcticums externs en institucions de gestió artística i cultural per tal de completar la formació i oferir l'oportunitat d'un primer contacte professional, en la línia encetada amb els convenis de col·laboració amb institucions provincials, que permeten als estudiants desenvolupar una experiència laboral abans de llicenciar-se.

Més enllà de la necessitat de millorar les infraestructures docents i els serveis bibliotecaris, el CAE planteja la necessitat d'aprofitar la favorable ràtio professor-alumne per intentar, d'una manera prudent però decidida, un canvi en la metodologia docent basada en l'estudi personal, les lectures individuals i el treball en petits grups tutoritzats.

Es fa èmfasi en la necessitat que el pla de tutories personalitzades incorpori la dimensió d'orientació professional als graduats. Finalment, el CAE ha insistit en la necessitat d'incorporar accions de caràcter propedèutic per als estudiants de primer curs.

QUALITAT DELS RESULTATS

En aquest darrer apartat es valoren les estratègies d'avaluació i els resultats assolits pel que fa als resultats acadèmics, d'inserció laboral i els resultats personals.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest apartat conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge. Ambdós comitès han considerat satisfactoris els resultats, però han destacat la necessitat de millorar les estratègies d'avaluació.

Quant a les estratègies, hi ha coincidència en el fet que el sistema actual d'enquestes als estudiants, amb baixos nivells de participació, no permet tenir informació sobre el seu nivell de satisfacció respecte del sistema d'avaluació de cada assignatura. D'altra banda, no s'han establert uns criteris coordinats d'avaluació i d'exigència acadèmica ni s'han assajat sistemes d'avaluació complementaris i/o alternatius als exàmens.

Taula 8. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002

	Història de l'Art, UdG
Taxa d'èxit en el 1r curs	
1a convocatòria	57,1%
2a convocatòria	69,6%
Taxa d'èxit en el 1r cicle	
1a convocatòria	76,7%
2a convocatòria	75,8%
Taxa d'èxit en el 2n cicle	
1a convocatòria	86,4%
2a convocatòria	78,9%
Rendiment acadèmic	
1r curs	41,1%
1r cicle	62,4%
2n cicle	71,8%
Mitjana d'estudiants titulats (1997-1998/2001-2002)	37,6
Mitjana de qualificació (1997-1998/2001-2002)	1,56
Durada mitjana dels estudis per titulat (1997-1998/2001-2002)	4,4
Taxa de graduació (1997-1998/2001-2002)	46,2%
Font: UdG	

Taula 9. Grau d'activitat dels estudiants. Història de l'Art a la UdG

	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	60	60	60	60	60
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	58,5	62,2	63,2	60	nd
Nd: dada no disponible					
Font: UdG					

Taula 10. Situació de les cohorts. Història de l'Art a la UdG. Curs 2001-2002

	Matriculats	Graduats en t*	Graduats en t+1	Graduats en >t+1	No s'han graduat	Abandonaments
1996-1997	78	16	13	3	6	16
1997-1998	78	22	8	-	27	22
*t: temps previst						
Font: UdG						

Pel que fa als resultats, tots dos comitès consideren satisfactòries les taxes d'èxit i de rendiment, que, en general, se situen lleugerament per sota de la mitjana de Catalunya: la taxa de rendiment al primer curs és del 41%, mentre que la mitjana catalana és del 50%; en canvi, a segon cicle (68,4%) s'aproxima més a la mitjana catalana (71,8%). Això no obstant, els comitès coincideixen a destacar com a punts febles els alts nivells d'absentisme i, també, l'abandonament a primer cicle (al voltant del 25%), dels quals no tenen evidència objectiva de les causes, per bé que l'abandonament s'atribueix al trasllat a altres facultats de l'àrea de Barcelona.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

En aquest apartat s'han avaluat, d'una banda, les estratègies per conèixer el grau d'assoliment dels resultats professionals i, de l'altra, els mateixos resultats d'inserció laboral dels graduats. Ambdós comitès han coincidit en la necessitat de millorar les estratègies per conèixer el nivell d'inserció laboral, però, tanmateix, els resultats d'inserció laboral són, en opinió del CAI, satisfactoris; en canvi, el CAE no s'hi ha pronunciat per manca d'evidències.

No hi ha cap procediment sistemàtic de seguiment dels graduats. Ara bé, a través de dues enquestes puntuals (1998, 2002) s'observa que el nivell d'ocupació està al voltant del 90% i els graduats manifesten una relativa satisfacció amb els estudis. Això no obstant, el fet que el 46% tingui una feina que no exigeix cap titulació representa un clar punt feble.

Taula 11. Dades d'inserció laboral dels llicenciats en Història de l'Art

	Enquestats	Ocupats	Ocupats abans d'acabar	Contracte fix en el moment de l'enquesta	Satisfacció amb la feina actual (1 - 7)
UdG	25	88%	80%	84%	4,15
Catalunya*	501	83,8%	59,3%	44,35%	4,05

* Les dades de Catalunya incorporen també els graduats d'Història i Geografia.

Font: enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

De manera anàloga als resultats professionals, s'han analitzat les estratègies d'avaluació i els mateixos resultats personals dels titulats, és a dir, la capacitat per resoldre problemes i planificar treballs, la capacitat de treballar en equip o la iniciativa personal. Tots dos comitès han coincidit en el diagnòstic: les estratègies d'avaluació són poc adequades, però, tanmateix, els resultats obtinguts pels graduats són, d'acord amb les audiències, positius.

La manca de tradició en l'avaluació d'aquesta dimensió implica que hi ha molt poques evidències per poder argumentar qualsevol valoració. Amb tot, a partir dels resultats de l'enquesta d'inserció laboral, els resultats personals es consideren satisfactoris.

Propostes de millora

L'avaluació ha apuntat la necessitat d'aprofitar les tutories personalitzades per conèixer i, en la mesura del que sigui possible, corregir les causes de l'abandonament acadèmic.

També es recomana aprofitar la possibilitat de mantenir una vinculació amb els antics alumnes per tal de conèixer millor la seva satisfacció amb la feina, tal com estableix el Pla estratègic.

Finalment, es constata la necessitat d'establir mecanismes sistemàtics d'avaluació dels assoliments personals dels graduats.

AVALUACIONS D'ENSENYAMENTS
DE PRIMER I SEGON CICLE

Àrea de Ciències Socials

Documentació a la Universitat Oberta de Catalunya (2n cicle)

INTRODUCCIÓ

La llicenciatura de segon cicle de Documentació de la UOC ha estat avaluada dins del programa institucional de l'any 2001 de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya). La fase d'avaluació interna es va fer a cavall entre l'any 2001 i el 2002, quan es va lliurar l'informe intern. A petició de la mateixa UOC, la visita del Comitè d'Avaluació Externa (CAE) no es va dur a terme fins al mes de novembre de 2003, i es va lliurar l'informe el mes de maig de 2004. En el CAE hi havia una representació d'experts nacionals i internacionals en l'àmbit de la documentació, com també de la metodologia d'avaluació, amb experiència prèvia en processos d'avaluació i coneixedors dels trets específics del model de la UOC.

Quant a l'objecte d'avaluació, cal precisar que en la fase interna s'han avaluat conjuntament els estudis de Ciències de la Informació i de la Comunicació, que engloben la llicenciatura de 2n cicle de Documentació i la de Comunicació Audiovisual. Ara bé, el CAE s'ha centrat únicament en la llicenciatura de Documentació, tal com establí el conveni d'avaluació signat entre AQU Catalunya i la UOC, atès que la llicenciatura de Comunicació Audiovisual no presentava prou trajectòria (publicada al BOE d'1 d'abril de 2003) per ser avaluada. Cal tenir present que un dels requisits perquè una titulació se sotmeti a un procés d'avaluació és disposar de tres anys, com a mínim, amb graduats.

Aquesta és la segona experiència d'avaluació institucional de la UOC amb AQU Catalunya; l'anterior fou el curs 2000-2001, amb l'avaluació dels ensenyaments d'Humanitats i Filologia Catalana (vegeu l'Informe anual d'AQU Catalunya de l'any 2002).

Pel que fa al model d'avaluació, cal dir que l'avaluació interna de la UOC ha seguit com a referència el model de la Fundació Europea per a la Gestió de la Qualitat (EFQM), que, si bé presenta força diferències respecte de la metodologia d'avaluació d'AQU Catalunya, en recull els aspectes clau. A més, cal tenir present que durant l'avaluació no s'ha disposat de l'annex de dades i indicadors habitual i, per tant, aquest informe no recull les mateixes taules de dades que la resta d'informes. Això no obstant, s'ha fet un esforç per poder adaptar-les, i el CAE, a partir del contingut de l'avaluació interna, ha preparat un informe d'acord amb la metodologia d'AQU Catalunya.

Quant al procés, cal fer esment de les millores incorporades a partir de la primera experiència per tal de millorar la participació dels estudiants i dels consultors i tutors. D'aquesta manera, per exemple, es van preparar uns espais virtuals específics per poder recollir l'opinió dels usuaris (professors, consultors, estudiants). Així mateix, el CAE va elaborar un qüestionari específic per a cada col·lectiu, que es va fer circular uns quants dies abans de la visita. Aquestes accions han donat bons resultats; això no obstant, la participació presencial a les audiències ha estat baixa.

En general, l'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria i en un clima de col·laboració i coincidència en la diagnosi entre ambdós comitès.

CONTEXT INSTITUCIONAL

Cal tenir present que es tracta d'una universitat no presencial amb un model pedagògic diferent de la resta d'universitats catalanes, que es basa en l'ús intensiu de les noves tecnologies per mitjà d'un campus virtual i que aposta per facilitar l'accés a la formació al llarg de la vida. La UOC es va crear l'any 1995. Es tracta, doncs, d'una universitat jove i amb processos emergents. Quant a la seva naturalesa jurídica, la UOC és una universitat de caràcter privat, però amb un impuls i un control públics a través d'un patronat en el qual la Generalitat de Catalunya té majoria.

Els estudis d'Informació i Documentació es van posar en marxa el curs 1999-2000. Hi ha 1.300 estudiants matriculats i cada any es graduen al voltant de 55 llicenciats (dades del curs 2002-2003). Es tracta, doncs, d'una titulació jove amb una trajectòria molt reduïda, per la qual cosa hi ha indicadors (per exemple, la graduació) que no estan prou estabilitzats.

Taula 1. Dades generals de la Universitat Oberta de Catalunya. Curs 2001-2002

	Documentació, UOC
Estudiants a l'ensenyament	1.303
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	1.645
Total d'estudiants matriculats a la UOC	20.668
Estudiants de segon cicle a la UOC	5.571
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la UOC	6,3%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de segon cicle de la UOC	23,3%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la titulació a Catalunya	79,2%

Font: DURSI

A Catalunya, la llicenciatura de segon cicle de Documentació s'imparteix també, de manera presencial, a la Universitat de Barcelona i la Universitat Autònoma de Barcelona. Per accedir a aquests estudis cal haver cursat la diplomatura de Biblioteconomia i Documentació o bé qualsevol altra titulació de primer cicle.

Es valora positivament el fet que la UOC és una universitat pionera en l'oferta telemàtica d'ensenyaments. La seva dualitat organitzativa interna (equip directiu) i externa (tutors, autors de materials) reclama un esforç permanent de coordinació i comunicació.

ACCÉS ALS ESTUDIS

L'oferta de formació no presencial no es pot comparar amb l'oferta de les universitats presencials. Així, per exemple, el perfil dels estudiants de la UOC és molt diferent del dels estudiants de nou accés de les universitats presencials. L'oferta de la UOC s'adreça a una societat diversa pel que fa a l'edat, l'activitat professional i la situació personal. La majoria dels estudiants treballen (segons l'informe del CAE, el 95%) i molts ja tenen una titulació universitària (majoritàriament, la diplomatura de Biblioteconomia i Documentació), com també responsabilitats familiars.

Taula 2. Demanda d'accés. Documentació a la UOC. Evolució 1999-2003

	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Nombre de sol·licitants	1.060	493	476	337
Nombre d'admesos	1.038	412	409	323
Nombre de matriculats nous	883	343	340	243

Font: informe del CAE

No hi ha cap restricció de places (*numerus clausus*), i això ha comportat en determinats períodes de gran demanda acceptacions de matrícula molt nombroses que han dificultat la capacitat de resposta de l'equip docent. Això no obstant, l'avaluació externa ha destacat com un dels principals punts forts la important demanda social d'aquests estudis, que es palesa en un flux constant de matriculats any rere any.

Taula 3. Matrícula total. Documentació a la UOC. Evolució 1999-2003

	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
TOTAL matriculats	648	896	1.303	1.386
% homes	24%	24,5%	26,8%	28%
% dones	76%	75,5%	73,2%	72%

Font: informe del CAE

D'altra banda, els estudiants mostren un nivell de satisfacció important per la qualitat dels materials docents, la formació rebuda, l'enfocament del pla docent i l'atenció rebuda per part dels professors.

Taula 4. Intervals d'edat. Documentació a la UOC

19-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-55	>55
4,08%	22,48%	25,09%	22,14%	14,41%	7,47%	2,17%	2,17%

Font: informe del CAE

Quant a la dedicació dels estudiants, d'acord amb les estimacions de la mateixa UOC, es considera que la càrrega teòrica és de quinze hores de treball de l'estudiant per crèdit. A partir d'enquestes als estudiants de la titulació, s'estima que dediquen entre deu i dotze hores per setmana i que, en general, preveuen acabar la llicenciatura en vuit semestres (el doble del que teòricament està previst). En general, doncs, els estudiants es matriculen a la meitat dels crèdits teòrics previstos a cada semestre.

FITES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ

Els objectius estan clarament definits i es recullen en els documents interns d'informació i, també, en el material divulgatiu. D'altra banda, cal esmentar l'existència d'un Pla estratègic global de la UOC, que inclou un apartat específic per als estudis de Documentació.

En síntesi, les fites plantegen proporcionar una formació de qualitat en Informació i Documentació a un ampli col·lectiu de diplomats en Biblioteconomia i llicenciats en altres carreres universitàries. Una de les característiques és fer èmfasi en la funció directiva dels futurs graduats. Ara bé, d'acord amb el CAE, s'observa una manca de material o assignatures directament relacionades amb aquesta dimensió. Tanmateix, cal tenir present que els primers graduats es van llicenciar el curs 2000-2001, per la qual cosa encara no hi ha prou trajectòria per fer una valoració exhaustiva del grau d'assoliment dels objectius.

L'avaluació ha destacat la cultura d'avaluació interna dels estudis, per bé que ha assenyalat la necessitat de reforçar els mecanismes de revisió i seguiment dels objectius; en concret, s'ha destacat la valuosa aportació que els tutors i els consultors poden fer en aquest sentit.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

El pla d'estudis, malgrat que respecta els requisits de la normativa legal vigent per a l'obtenció dels títols homologats, fa una aposta innovadora que és ben percebuda pels mateixos estudiants i per l'entorn empresarial. En concret, planteja una oferta formativa orientada a donar resposta a les necessitats de gestió de la informació de l'empresa privada, més que no pas del sector públic (arxius i biblioteques), que per raons històriques era la sortida laboral tradicional. Això no obstant, el CAE ha destacat la necessitat de contrastar aquesta aposta un cop hi hagi un nombre més gran de graduats i una demanda més acreditada per part de les empreses.

En el cas d'estudiants provinents d'altres llicenciatures que no siguin Biblioteconomia i Documentació, cal cursar uns complements de formació (40,5 crèdits).

Cal fer esment dels certificats de graduació progressiva (tècnic en gestió de recursos d'informació; en documentació electrònica, i en gestió del coneixement i societat de la informació), que acrediten que l'estudiant ha superat les assignatures d'un determinat àmbit de coneixement. Globalment, es consideren una bona iniciativa, per bé que caldria incorporar assignatures de contingut tècnic i un major pes en el tractament de les matèries de gestió i direcció.

Taula 5. El programa de formació

	Documentació, UOC
Publicació al BOE	15-11-2001
Anys de durada	2
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	76,5
Teoria	-
Pràctica	-
Crèdits optatius (b)	31,5
Crèdits de lliure elecció	12
Total	120
Grau mínim de practicitat obligatòria	-
Nombre d'assignatures optatives ofertes	12
Oferta de crèdits optatius propis (a)	12
Relació d'optativitat (a/b)	0,38
Projecte final de carrera / pràcticum	Sí
Estades pràctiques	No
Font: informe del CAE	

Quant al pràcticum, es tracta d'una assignatura de nou crèdits que consisteix en la resolució d'un cas pràctic o un treball de recerca per part de l'estudiant, en el qual cal aplicar de manera integral els coneixements adquirits. Amb tot, es tracta d'una iniciativa molt recent en el moment de l'avaluació, per la qual cosa no s'ha fet una avaluació detallada dels resultats.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

El model pedagògic salva les dificultats de la no-presencialitat mitjançant les eines del model propi de la UOC. Així, es proporciona als estudiants uns materials didàctics, i l'acció docent la duen a terme els consultors (vegeu l'apartat Professorat) de les assignatures. A més, el tutor segueix al llarg de tota la carrera el progrés dels estudiants i fa d'enllaç amb els consultors. Globalment, el model ha estat ben valorat pels estudiants. El sistema docent actual ha demostrat una capacitat notable d'evolució i innovació en les metodologies docents. Ara bé, l'avaluació ha destacat la necessitat d'establir els mecanismes oportuns de revisió i actualització dels materials, per tal d'assegurar-ne l'actualització permanent.

Pel que fa a l'avaluació dels aprenentatges, a part de la possibilitat de presentar-se a l'examen final, cal destacar l'aposta per l'avaluació continuada i les proves de validació. En aquest cas, els estudiants han de fer diversos treballs i activitats al llarg del semestre i, al final, fer una prova de validació que substitueix l'examen final. Així, l'avaluació continuada assumeix un rol acreditatiu de l'aprenentatge dels estudiants i no únicament formatiu. Tant els professors com els consultors i els mateixos estudiants coincideixen a fer-ne una valoració positiva. El CAE ha recomanat aprofitar els registres tipus *log* (evidències sobre l'ús del campus virtual) que es deriven de l'activitat d'aprenentatge dels estudiants a través del campus virtual, per fer una anàlisi més aprofundida sobre les activitats docents que permetria estudiar maneres addicionals d'avaluació.

Taula 6. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

	Documentació, UOC
Mitjana d'estudiants per consultor	51
Mitjana d'estudiants per tutor	67
Total d'estudiants	1.303
Estudiants equivalents a temps complet	652
Font: informe del CAE	

Taula 7. Resultats acadèmics. Curs 2002-2003

	Documentació, UOC
Taxa d'èxit en el 1r semestre	
Seguiment de l'avaluació continuada	69,6%
Superació de l'avaluació continuada	68,2%
Superació de l'assignatura	79,8%
Taxa d'èxit en el 2n semestre	
Seguiment de l'avaluació continuada	71,9%
Superació de l'avaluació continuada	69,4%
Superació de l'assignatura	79,4%
Mitjana d'estudiants titulats (2000-2003)	55
Taxa de graduació (en tant per u)	0,59
Font: informe del CAE	

Quant als resultats, els indicadors disponibles aporten, segons el CAE, uns índexs d'èxit en l'obtenció de la titulació que estan per sobre dels d'uns estudis presencials, però que són força adequats en el cas dels estudis no presencials. En aquest context, cal tenir present que el perfil i les expectatives dels estudiants condicionen molt la seva progressió acadèmica. Així, les taxes de graduació són més baixes, ja que hi ha estudiants que duen ritmes més lents, altres estudiants que opten per descansar durant un semestre, etc.

Les dades de rendiment dels estudis de Documentació se situen per sobre de la mitjana de la UOC i, d'altra banda, demostren que fer l'avaluació continuada és una bona estratègia per a la superació de les assignatures (vegeu la taula 7).

PROFESSORAT

L'activitat docent s'estructura al voltant de tres figures ben diferenciades. D'una banda, els **professors propis** de la UOC, responsables de coordinar la docència des de la seu institucional. L'altra figura és la dels **consultors**, especialistes en assignatures concretes i externs a la UOC, la responsabilitat principal dels quals és orientar personalitzadament l'aprenentatge dels estudiants. Finalment, hi ha els **tutors**, que fan tasques d'orientació curricular i de seguiment de grups relativament reduïts d'estudiants.

Taula 8. Professorat. Curs 2001-2002

	UOC-Campus principal	UOC-Campus iberoamericana	Total
Professors propis	7	3	10
Consultors	44	12	56
Tutors	14	3	17

Font: Informe intern

L'avaluació externa ha destacat els bons resultats assolits en el capítol de gestió, fruit de la mateixa cultura interna de la UOC en aquesta dimensió i, també, del fet de tractar-se d'un col·lectiu relativament reduït, ben conjuntat i amb un bon lideratge. Ara bé, les tasques de gestió ocupen la totalitat de la jornada laboral dels professors propis, amb la qual cosa els queda molt poc temps per assumir les tasques de docència i recerca pròpies d'un professor universitari. En aquest context s'emmarca una de les principals recomanacions del CAE, que, si bé respecta i considera legítim el model de la UOC, posa de manifest que a mitjà i llarg termini aquest model podria condicionar negativament la qualitat i la capacitat didàctica dels professors propis, ja que permet que un professor propi no hagi estat autor dels materials de cap assignatura ni hagi actuat com a consultor. Així, el CAE ha assenyalat la conveniència de tenir un nombre més gran de doctors entre el col·lectiu de professors propis (actualment representa una tercera part), però per poder fer això cal millorar l'actual pla de carrera acadèmica per al personal docent i investigador, per tal que s'ajusti a les necessitats de la UOC. D'altra banda, destaca la necessitat d'optimitzar els processos de selecció de nous professors.

INSTAL·LACIONS

Pels trets específics d'una universitat no presencial, aquest apartat fa referència a l'adequació dels sistemes d'informació. Així, l'avaluació ha valorat positivament la nova interfície i el nou disseny general, que permeten a l'estudiant trobar tot el que necessita en un entorn integrat. Malgrat que durant l'avaluació no s'ha pogut constatar, els estudiants han manifestat, d'una banda, lentitud i complexitat en els tràmits administratius i, de l'altra, problemes tècnics puntuals de saturació.

El servei de biblioteca mereix un esment especial. La biblioteca digital proporciona col·leccions digitals de recursos molt apropiats per al suport d'aquesta llicenciatura. El servei d'obtenció de documents i de préstec interbibliotecari facilita el subministrament de documents a estudiants i professors. D'altra banda, les estadístiques d'ús demostren una bona integració dels recursos bibliotecaris en la metodologia docent.

RELACIONS EXTERNES

S'ha destacat positivament les relacions que es mantenen amb altres universitats, el col·legi professional, les empreses, etc., per bé que cal esmerçar esforços per consolidar-les. Així, l'avaluació externa ha recomanat dissenyar un pla d'actuació que concreti els objectius que cal assolir per tal de posar a l'abast dels estudiants contactes amb el món professional de la biblioteconomia i la documentació.

Diplomatura en Biblioteconomia i Documentació a la Universitat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

L'avaluació de l'ensenyament de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona s'ha fet en el marc del programa d'avaluacions de 2002-2003 d'AQU Catalunya. L'avaluació interna s'inicià durant el mes de febrer i finalitzà el mes de juny de 2003. En el Comitè d'Avaluació Interna (CAI) hi havia una representació adequada de professors, PAS i estudiants de l'ensenyament.

La visita del Comitè d'Avaluació Externa (CAE) tingué lloc el mes de febrer de 2004. El CAE estava format per una acadèmica experta en biblioteconomia i documentació, dos professionals del món bibliotecari i un expert en processos d'avaluació i gestió de sistemes d'informació.

Quant al mètode d'avaluació, cal destacar que s'ha seguit la nova metodologia d'AQU Catalunya, que en síntesi revisa la seqüència «recursos, accions desenvolupades i resultats» a partir d'una forta base d'evidències que han de permetre donar resposta a un seguit de preguntes clau.

Globalment, el procés d'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Des del punt de vista intern, l'avaluació tracta de donar resposta a la posició de l'ensenyament amb relació a la mateixa Universitat de Barcelona. Així, es considera, d'una banda, el nombre d'estudiants que hi accedeixen i la seva qualificació i, de l'altra, el perfil del professorat, les característiques generals de la universitat i el grau de suport institucional. Ambdós comitès han considerat que hi ha elements que poden millorar.

El curs 1998-1999, la diplomatura en Biblioteconomia i Documentació, que recull l'herència de l'Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació de la Diputació de Barcelona, creada per la Mancomunitat de Catalunya l'octubre de 1915, s'integrà a la Universitat de Barcelona (UB). La integració recent a la universitat ha representat un procés de canvi considerable tant pel que fa a la reconversió laboral del professorat com al coneixement de l'ensenyament dins de la mateixa UB.

L'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Biblioteconomia i Documentació, un edifici propi, però allunyat dels campus de la UB. A la facultat també s'imparteix la llicenciatura en Documentació. Actualment, a l'ensenyament de Biblioteconomia hi ha 562 estudiants matriculats (dades del curs 2001-2002) i cada any es graduen al voltant de 120 nous diplomats.

A Catalunya, l'ensenyament l'imparteixen la UB i la Universitat de Vic; el fet que la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB sigui l'únic centre públic i amb una llarga tradició històrica el situa en una posició molt favorable. L'ensenyament té un prestigi a escala nacional i a la resta de l'Estat, com ho demostra el fet que els seus professors són convidats a participar en cursos de formació continuada, realització d'estudis i informes, etc. En aquest sentit, la titulació té una presència social i professional rellevant en el sector de la documentació. La inserció laboral dels graduats és satisfactòria.

L'ensenyament té un *numerus clausus* de 160 alumnes de nou accés, malgrat que la demanda en primera opció i les notes de tall han evolucionat cap a la baixa els darrers anys. Cal destacar, no obstant això, l'augment d'estudiants que cursen un segon estudi o que provenen d'altres ensenyaments.

L'encaix de la titulació en l'àmbit de Ciències Socials és adequat per a ambdós comitès; amb tot, el seu pes en el context intern de la UB és poc favorable, tant pel que fa al nombre reduït d'estudiants com pel que fa a un cos docent en procés d'estabilització.

Taula 1. Dades generals de la Universitat de Barcelona. Curs 2002-2003

Biblioteconomia i Documentació, UB	
Estudiants de l'ensenyament	588
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya*	636
Total d'estudiants matriculats a la UB	52.354
Estudiants de cicle curt a la UB	13.175
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de la UB	1,12%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de cicle curt de la UB	4,46%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de la titulació a Catalunya	92%
* Biblioteconomia i Documentació també s'ofereix a la Universitat de Vic.	

Des d'un punt de vista extern, s'han analitzat els mateixos indicadors amb relació a la resta d'universitats catalanes que ofereixen aquest ensenyament. Mentre que el CAI els ha valorat favorablement, el CAE ha valorat la posició estratègica externa com a poc favorable, atès que, malgrat el lideratge del centre, cal reforçar-ne la visibilitat i potenciar aliances amb altres centres universitaris.

Propostes de millora

En opinió del CAE, cal dur a terme una reflexió a través d'un pla d'acció estratègic que determini els objectius de formació i el tipus de titulats a qui es vol donar l'ensenyament per tal d'ocupar un lloc clau en el mapa universitari català. En aquesta línia, es recomana augmentar la visibilitat de l'ensenyament per superar la imatge social lleugerament desfasada cap a les biblioteques i promoure l'encaix actual en el marc de la societat de la informació i del coneixement.

CAPACITAT DEL SISTEMA

L'avaluació de la capacitat del sistema està definida per quatre elements: les característiques dels estudiants i del professorat, les infraestructures, les relacions externes, i la planificació i la gestió de la qualitat.

Estudiants

Aquest apartat valora si el perfil dels estudiants, pel que fa a la formació, la capacitat i la dedicació a l'estudi, respon a les característiques de l'ensenyament. El CAE el considera adequat.

Les 160 places de nou accés són cobertes per estudiants provinents de les PAU (49%), estudiants que cursen Biblioteconomia com a segona carrera (33%), estudiants de la formació professional (16%) i els més grans de 25 anys (1,2%). Per bé que la nota de tall ha anat baixant progressivament els darrers cursos, es valora com a punt fort l'interès i la motivació dels nous estudiants, que mantenen les seves expectatives al llarg dels estudis i tenen, segons el CAI, un bon nivell de preparació prèvia. D'altra banda, cal destacar que tres de cada quatre nous estudiants (dades del curs 2001-2002) són dones.

Taula 2. Notes de tall. Biblioteconomia i Documentació a la UB. Evolució 1998-2003

	Via d'accés PAU				
	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Nota de tall	5,97	6,02	5,78	5	5
Nota de tall equivalent*	5,4	6,1	5,02	5,09	5,09

* El valor de la nota de tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i calcular posteriorment una nova nota de tall d'accés d'acord amb aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.

Font: DURSÍ

El centre disposa d'informació detallada del perfil d'accés dels nous estudiants. Tanmateix, aquest volum d'informació no està incorporat en els processos de gestió interna, ja que la universitat no els explota de manera sistemàtica.

L'avaluació ha destacat el relatiu alt nivell de participació dels estudiants en els processos electorals o en mobilitzacions si es compara amb la mitjana de la UB. En aquest sentit, la dimensió reduïda del centre facilita la cohesió dels estudiants.

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2002-2003

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Biblioteconomia i Documentació, UB	205	198	0,96	118	49	198

Places ofertes a Catalunya (2002-2003): 205
 Demanda en 1a opció a Catalunya (2002-2003): 180
 Font: DURSÍ

Taula 4. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

	Via d'accés PAU								
	Curs 2000-2001			Curs 2001-2002			Curs 2002-2003		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
Biblioteconomia i Documentació, UB	37,86%	47,86%	14,29%	44,37%	37,32%	18,31%	48,59%	36,62%	14,79%

Font: DURSÍ

Professorat

Aquest apartat valora si el perfil del professorat de l'ensenyament s'ajusta a les necessitats i les característiques de la titulació. Tots dos comitès han coincidit a considerar-lo adequat.

La plantilla de professors té una formació acadèmica i una experiència docent que es consideren adequades per a les necessitats de la titulació. Ara bé, la integració recent de l'escola a la universitat ha posat de manifest la necessitat de reforçar llur vessant investigador. En aquest sentit, la plantilla està en via d'estabilització i s'està impulsant, en col·laboració amb el Departament de Biblioteconomia i Documentació, la lectura de tesis doctorals per tal d'incrementar el nombre de professors doctors.

Un dels aspectes que es valora favorablement és el perfil professional del professorat, especialment si es considera la naturalesa pràctica de l'ensenyament.

Taula 5. Plantilla de l'ensenyament (percentatge de participació en la docència per categories). Curs 2000-2001

	CU	TU	CEU	TEU doctor	TEU no doctor	Associat doctor	Associat no doctor	Altres
1r curs	-	1,9%	-	-	42%	11,4%	43%	1,7%
1r cicle	-	5,8%	-	-	32%	6,2%	53,3%	2,7%

Font: UB

En general, els estudiants valoren positivament els seus professors, d'acord amb les dades recollides en les enquestes de satisfacció.

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions i els serveis generals. Això no obstant, ambdós comitès consideren poc adequades les infraestructures.

La facultat ocupa un edifici al barri de Sants de Barcelona, allunyat dels diferents campus de la UB. En general, l'edifici presenta deficiències estructurals (barreres arquitectòniques) i de condicionament d'espais. Això no obstant, les aules són adequades per a la docència, i l'avaluació n'ha destacat el bon nivell d'equipament informàtic. D'altra banda, el nivell de les aules d'ordinador i del laboratori de restauració és adequat.

La biblioteca ha estat ben valorada pel servei que ofereix i pels fons especialitzats (bases de dades) que també ofereix. Ara bé, s'ha posat de manifest la necessitat que aquesta biblioteca esdevingui un laboratori per al desenvolupament d'experiències docents i d'autoaprenentatge. Així, entre altres mesures, caldria millorar el nombre de punts d'accés a Internet.

Relacions externes

En aquest apartat es valora si són satisfactòries la quantitat i la qualitat de les relacions externes que l'ensenyament manté amb altres universitats, l'Administració, empreses i institucions, tant en l'àmbit nacional com internacional. Tots dos comitès les han considerat satisfactòries.

La participació del professorat en programes d'intercanvi ha estat molt baixa, atès el procés d'adscripció de l'antiga escola a la UB. Amb tot, s'han posat en marxa iniciatives de col·laboració. En aquest sentit, cal destacar la bona posició de l'escola en el context estatal de facultats de documentació.

En el cas dels estudiants, la seva participació en programes europeus de mobilitat internacional evoluciona a l'alça, per bé que les xifres són reduïdes. Així, al curs 2002-2003, tretze estudiants van participar en el programa Sòcrates-Erasmus. D'altra banda, els resultats acadèmics dels estudiants participants són molt satisfactoris.

Finalment, la facultat té establerts convenis de col·laboració amb diverses institucions, ja sigui per al desenvolupament de les pràctiques dels estudiants o bé per col·laborar en temes acadèmics, etc.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes. Ambdós comitès d'avaluació coincideixen en la necessitat d'impulsar mecanismes d'assegurament de la qualitat. En aquest cas, es produeix una coincidència entre ambdós comitès, que la consideren adequada.

Es constata una àmplia visibilitat i difusió de la informació referida a la planificació i el seguiment dels objectius establerts en el contracte programa de la UB amb el DURSI, com també del Pla de millora docent. D'altra banda, es constata un bon nivell de coordinació interna, que serà un factor determinant en el procés d'adaptació a l'Espai europeu d'educació superior (EEES) que ha iniciat fa poc la facultat.

Això no obstant, no estan establerts els mecanismes formals per conèixer la satisfacció dels usuaris, per bé que de manera informal es coneix, atesa la dimensió reduïda del centre. Així mateix, s'ha posat de manifest la necessitat de millorar el nombre i la formació de la plantilla del personal d'administració i els serveis per a les tasques que han de desenvolupar.

Propostes de millora

S'ha posat de manifest la necessitat de promoure accions de divulgació de l'ensenyament en els centres de secundària per tal de captar nous estudiants. En aquesta línia, el CAE recomana potenciar el perfil d'un professional de la informació que ofereix serveis de valor afegit en el context de les noves tecnologies de la informació i la comunicació. D'altra banda, recomana reforçar els sistemes d'acollida i seguiment dels estudiants.

El CAE ha fet èmfasi en la necessitat de potenciar els plans de formació continuada adreçats a la renovació pedagògica i metodològica, especialment pel que fa a l'alfabetització digital, en el marc dels projectes d'innovació docent. Així mateix, es recomana que el professorat adopti una estratègia prospectiva pel que fa al disseny científic i metodològic de les assignatures. En aquest sentit, la presència de professors especialistes en àmbits científics i tecnològics pot ser profitós per a l'ensenyament. Ambdós comitès coincideixen en la necessitat d'afavorir un increment del ritme de presentació de tesis doctorals.

L'avaluació ha detectat la necessitat d'ampliar la capacitat de la sala d'estudi i agençar les aules. Per la seva banda, el CAE ha suggerit la possibilitat de dotar l'escola amb un nou edifici modern i tecnològic ubicat en un campus universitari que permeti visualitzar el caràcter tecnològic dels estudis d'Informació.

S'insisteix en la necessitat de disposar d'un pla d'emergència i d'evacuació de l'edifici actual.

L'avaluació ha posat de manifest la necessitat de dissenyar accions per promoure la mobilitat del professorat. En aquest sentit, i en opinió del CAE, el procés d'adaptació a l'EEES representa una oportunitat immillorable.

Des de la facultat es vol treballar per promoure una major participació dels estudiants en els òrgans de gestió, com també dur a terme una anàlisi del futur de l'ensenyament a partir d'un estudi sobre la inserció laboral dels titulats.

Finalment, el CAE recomana elaborar un mapa de processos de la facultat que determini quins han de ser considerats estratègics, clau i de suport per tal de reforçar la gestió de la qualitat dels estudis. Així mateix, es recomana reforçar els mecanismes per conèixer el nivell de satisfacció dels usuaris.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

En aquest apartat s'avalua el perfil i el programa de formació.

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo (ús de referents acadèmics i professionals, i participació de diferents agents). També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals, i, finalment, s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària. En aquest apartat, el CAE el considera poc adequat.

Així, l'avaluació ha destacat positivament l'actualització de continguts i el reforçament de les TIC en el perfil de formació que ha representat la reforma recent dels plans d'estudis, tant de la diplomatura en Biblioteconomia com de la llicenciatura en Documentació. D'altra banda, els objectius formatius i el perfil professional estan ben definits pel que fa a formar professionals dels serveis bibliotecaris; això no obstant, des del punt de vista del CAE, cal una major definició del perfil de formació, de manera que vagi més enllà del vessant tradicional orientat a la formació de personal estrictament bibliotecari. D'aquesta manera, tots dos comitès destaquen la necessitat d'aprofundir en el perfil de formació orientat al món de l'empresa.

La facultat manté un bon nivell de relació amb els agents externs professionals (Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya, institucions de pràctiques, etc.), la qual cosa els permet participar en sessions de treball per poder intervenir en la definició del perfil professional. En canvi, el nivell de coneixement per part de la resta de la comunitat universitària és escàs.

Programa de formació

Aquest apartat té com a objectiu avaluar si el pla d'estudis és adequat amb relació al perfil de formació i als objectius formatius. Com en el cas del perfil de formació, el CAE el considera poc adequat.

La reforma del pla d'estudis de 1999 va representar un reforçament de l'ús dels recursos tecnològics per a la difusió de la informació i una definició precisa dels perfils de formació, com també dels programes de formació corresponents. Ara bé, el procés d'adaptació a l'EEES fa que, actualment, la titulació estigui en un profund procés de revisió del pla d'estudis.

Aquest procés ha de permetre adoptar el sistema de crèdits ECTS i, consegüentment, precisar millor les demandes de treball dels estudiants, així com les competències transversals i específiques que han d'assolir.

Taula 6. Programa de formació

Biblioteconomia i Documentació, UB	
Publicació al BOE	1999
Anys de durada	3
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	135
Teoria	72
Pràctica	63
Crèdits optatius (b)	33
Crèdits de lliure elecció	18
Total	186
Grau mínim de practicitat obligatòria	46%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	32
Oferta de crèdits optatius propis (a)	154,5
Relació d'optativitat (a/b)	4,6
Projecte final de carrera / pràcticum	Sí
Pràctiques en empreses	Sí
Font: UB	

Totes les assignatures disposen de programes amb tota la informació rellevant per als estudiants. D'altra banda, els continguts es revisen periòdicament, amb la qual cosa s'assegura el nivell d'actualització científica dels programes.

L'ensenyament té una clara orientació pràctica, tant pel període de pràctiques del darrer semestre (arxius, biblioteques generals, biblioteques especialitzades) com per les pràctiques habituals de les assignatures, que reflecteixen les situacions que els estudiants trobaran en l'entorn laboral. Gràcies a la nombrosa oferta de convenis de col·laboració amb institucions, els estudiants poden tenir un primer contacte laboral. Els nivells de satisfacció són elevats, els estudiants obtenen bons resultats acadèmics i es considera que els períodes de pràctiques responen adequadament als objectius formatius de la titulació. Això no obstant, els sistemes de coordinació i seguiment dels convenis no han assolit els nivells desitjats, per manca de personal docent suficient per fer una supervisió individualitzada.

Propostes de millora

El procés d'adaptació a l'EEES és una oportunitat per redefinir continguts i perfils formatius i per aprofundir en la definició de les competències, fent èmfasi en la integració total de les TIC. En aquest sentit, el CAE suggereix renovar el model pedagògic i treballar per tal d'augmentar el nivell de visibilitat de la titulació a la resta d'ensenyaments universitaris.

Així, el CAE destaca la necessitat de potenciar la presència en el currículum de matèries complementàries impartides per professors d'altres àrees, especialment tecnològiques i d'organització d'empreses.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

En aquest apartat es fa una anàlisi de l'organització educativa, la metodologia docent, les tutories i les activitats curriculars complementàries.

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat. En aquest sentit, ambdós comitès han considerat que l'organització educativa és adequada.

S'ha destacat la bona organització tant de l'horari com del calendari acadèmic. Així, hi ha una distribució equilibrada de matèries sense intervals de temps excessius entre classe i classe. També es valora positivament l'adequació de l'horari a la realitat laboral dels estudiants, ja que s'acumula la docència en cadascuna de les mitges jornades.

Pel que fa a la mida dels grups, i en especial en el darrer curs, s'observa una acumulació d'estudiants repetidors en els grups de tarda de les assignatures troncal i obligatòries, i això fa que aquestes assignatures tinguin entre 80 i 100 estudiants matriculats, la qual cosa implica que el desenvolupament de la docència no sigui òptim. D'altra banda, l'avaluació externa ha detectat encavalcaments de continguts entre matèries, especialment en els darrers cursos.

Taula 7. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

Biblioteconomia i Documentació, UB	
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs	
Teoria	48
Pràctica	nd
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs	
Teoria	41
Pràctica	nd
Mitjana d'estudiants per grup de 1r cicle	
Teoria	43
Pràctica	nd
Total d'estudiants	562
Estudiants equivalents a temps complet	469
Nd: dada no disponible	
Font: UB	

Estudiants i professors coincideixen a valorar positivament l'organització, l'orientació i la supervisió del pràcticum.

Metodologia

En aquest apartat es valora si la metodologia docent és l'adequada per al desenvolupament de la docència. Tots dos comitès la consideren adequada.

Globalment, hi ha un ampli acord entre estudiants i professors a valorar favorablement la metodologia docent emprada. Així, es destaca que la presència de les tecnologies a totes les assignatures és constant. Cap assignatura no es limita a les classes magistrals, sinó que es combinen amb l'ús de dossiers electrònics. Això no obstant, s'observa que el nivell de satisfacció amb els mètodes docents no és òptim, possiblement per l'excessiva càrrega lectiva dels estudiants i dels mateixos professors adscrits. En aquest sentit, des de la facultat s'ha iniciat un procés de reflexió per millorar aquesta dimensió.

Destaca favorablement, per raons òbvies, el rol dels serveis bibliotecaris en el procés d'aprenentatge, especialment pel que fa a la dimensió pràctica del programa de formació (cerca i recuperació d'informació, fonts de referència, catalogació, etc.).

Acció tutorial i d'orientació

En aquest apartat es valora si l'acció tutorial i d'orientació és l'adequada per al desenvolupament de la docència. Ambdós comitès la valoren com a adequada.

Per bé que no hi ha un pla formal de tutorització o orientació en l'àmbit de tota la facultat, entre altres causes pel nombre limitat de professorat, la dimensió del centre i el nombre relativament baix d'estudiants faciliten el contacte directe entre estudiants i professors. Així, la integració de la facultat a la UB ha permès que els serveis institucionals d'atenció i informació als estudiants també ofereixin els seus serveis als estudiants d'aquesta facultat. Cada any es realitzen jornades d'orientació adreçades als estudiants de nou accés, com també d'orientació laboral.

Els resultats de les enquestes internes palesen que professors i estudiants estan satisfets amb les accions de tutorització.

Activitats curriculars complementàries

S'han valorat les activitats complementàries orientades tant al desenvolupament d'habilitats com a l'enriquiment del currículum bàsic. En aquest apartat també s'ha produït coincidència en la valoració deficient per part de tots dos comitès.

L'avaluació posat en relleu que l'oferta de crèdits de lliure elecció és poc satisfactòria; d'una banda, per la dificultat d'ajustar els catàlegs dels cursos que puguin oferir diferents entitats amb el calendari acadèmic i, de l'altra, per les dificultats de trasllat a altres centres universitaris, pel fet de tractar-se d'un edifici allunyat dels campus de la UB. Això no obstant, l'oferta de crèdits a través del programa UB virtual és avantatjosa, tot i ser encara limitada.

També s'ha destacat la necessitat de fomentar entre els estudiants l'aprenentatge de llengües modernes, en especial l'anglès.

Propostes de millora

Des del CAI es destaca la necessitat d'introduir mesures per tal d'equilibrar el nombre d'estudiants per grup. Així mateix, l'avaluació ha detectat la necessitat de reforçar la coordinació intradisciplinària i interdisciplinària.

L'adaptació a l'EEES en curs implica una anàlisi detallada de la càrrega de treball dels estudiants, la qual cosa permetrà, entre altres, millorar la satisfacció amb la metodologia docent. Així, es preveu organitzar cursos sobre metodologia docent. En aquest sentit, el CAE insisteix en la necessitat d'aprofitar aquest procés per reduir els crèdits de classes magistrals, incloent-hi com a càrrega lectiva les sessions de tutoria i els seminaris, i aprofitar les TIC per enfortir la innovació docent i implantar l'*e-learning*, com també el disseny i l'aplicació d'estratègies adreçades a estudiants a temps parcial.

Es fa èmfasi en la necessitat que el pla de tutories personalitzades incorpori la dimensió d'orientació professional als graduats.

Les recomanacions van orientades a estudiar accions compensatòries per als estudiants de primer curs, com també la posada en marxa del pla de tutories orientades a planificar, entre altres, les activitats formatives complementàries, com ara l'aprenentatge de l'anglès.

QUALITAT DELS RESULTATS

En aquest darrer apartat es valoren les estratègies d'avaluació i els resultats assolits pel que fa als resultats acadèmics, els resultats d'inserció laboral i els resultats personals.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest apartat conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge. Tots dos comitès han considerat satisfactoris tant els resultats com les estratègies d'avaluació.

Globalment, estudiants i professors manifesten un nivell de satisfacció elevat pel que fa als sistemes d'avaluació emprats. Així, cada any es fan públics en els programes de les assignatures els criteris i les estratègies d'avaluació. En la majoria de casos, es combina la prova final escrita amb exercicis pràctics o un treball. Tanmateix, en els casos en els quals una assignatura és impartida per més d'un professor, s'ha detectat la necessitat de coordinar els criteris i les formes d'avaluació.

En general, les taxes relacionades amb els resultats acadèmics es consideren força acceptables. D'aquesta manera, la taxa d'èxit en el primer any se situa entre el 65 i el 75%, i la taxa de rendiment és superior al 70%. Amb tot, la taxa d'abandonament a primer curs frega el 25%, a causa que els estudiants no superen el règim de permanència; d'altra banda, la taxa de graduació en el temps previst (tres anys) és força baixa, per raó del fet que hi ha estudiants que compaginen els estudis amb convenis de cooperació educativa.

<i>Taula 8. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002</i>	
Biblioteconomia i Documentació, UB	
Taxa d'èxit en el 1r curs	
1a convocatòria	75%
2a convocatòria	64%
Taxa d'èxit en el 1r cicle	
1a convocatòria	74%
2a convocatòria	71%
Rendiment acadèmic	
1r curs	72%
1r cicle	75%
2n cicle	73%
Mitjana d'estudiants titulats (1999-2002)	120
Mitjana de qualificació (1999-2002)	1,6
Durada mitjana dels estudis per titulat (1999-2002)	3,8
Taxa de graduació	51,5%
Font: UB	

<i>Taula 9. Grau d'activitat dels estudiants. Biblioteconomia i Documentació a la UB</i>					
	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	62	62	62	62	62
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	59,38	52,41	52,31	51,7	nd
Font: UB					

<i>Taula 10. Situació de les cohorts. Biblioteconomia i Documentació a la UB. Curs 2001-2002</i>						
	Matriculats	Graduats en t*	Graduats en t+1	Graduats en >t+1	No s'han graduat	Abandonaments
1997-1998	156	59	27	17	15	38
1998-1999	162	45	42	-	45	30
*t: temps previst						
Font: UB						

Pel que fa a la valoració sobre els resultats acadèmics, es constata una divergència d'opinions entre els professors de l'ensenyament, que els valoren a la baixa, i els mateixos estudiants, que els consideren satisfactoris.

Finalment, s'han valorat positivament els bons resultats acadèmics assolits pels estudiants en el període de pràctiques professionals.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

En aquest apartat s'han avaluat, d'una banda, les estratègies per conèixer el grau d'assoliment dels resultats professionals i, de l'altra, els mateixos resultats d'inserció laboral dels graduats. Ambdós comitès han coincidit a valorar com a poc adequades les estratègies per conèixer el nivell d'inserció laboral. Tanmateix, cap dels dos comitès té una opinió definida sobre els resultats d'inserció laboral per manca d'evidències.

Ara bé, malgrat que no hi ha un estudi recent, les dades aportades de treballs anteriors (1996) i, també, els convenis de col·laboració que se signen amb institucions públiques i privades per fer pràctiques (l'any 2002 se'n van signar 170, el 60% dels quals amb empreses privades) demostren que la inserció laboral és satisfactòria. La principal sortida laboral la constitueixen les biblioteques universitàries i les públiques, un sector que es troba en expansió gràcies al Pla de biblioteques de Barcelona, que s'ha d'aplicar fins al 2010, per bé que també es constata un augment de contractacions en el sector privat i en els arxius.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

A causa de la manca d'evidències, aquest apartat no s'ha avaluat. En aquest sentit s'apunta, per a propers processos d'avaluació, la necessitat de fer estudis d'inserció laboral que incloguin un apartat de valoració dels assoliments personals dels graduats.

Propostes de millora

L'avaluació ha apuntat la necessitat d'aprofitar les tutories personalitzades per conèixer i, en la mesura que sigui possible, corregir les causes de l'abandonament. Es recomana que des de la facultat es promogui la coordinació entre els professors, com també la seva formació sobre els nous mètodes d'avaluació.

Ambdós comitès coincideixen en la necessitat d'establir un pla de seguiment dels resultats laborals dels graduats de la Facultat de Biblioteconomia, de manera que es pugui disposar d'evidències concretes d'uns resultats que, tanmateix, indiquen una tendència positiva. D'altra banda, s'apunta la necessitat d'establir un consell assessor de la facultat integrat, entre altres, per representants del món professional, per tal de promoure les relacions entre l'àmbit acadèmic i el professional.

Avaluació transversal de Turisme a la Universitat de Lleida EUT Terres de Lleida i EUT de Manresa i dels Pirineus

INTRODUCCIÓ

A Catalunya, la titulació de Turisme s'imparteix a vint escoles, la majoria de les quals són adscrites. És un ensenyament present en deu universitats, set de públiques i tres de privades (UVic, UOC i URL). Durant el programa d'avaluacions de 2001 es van avaluar cinc d'aquests ensenyaments.

En l'informe 2003 hi consten els resultats dels ensenyaments de Turisme de l'Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme – CETT, de la Universitat de Barcelona; de l'Escola Universitària de Turisme i Direcció Hotelera, de la Universitat Autònoma de Barcelona, i de la Facultat d'Empresa i Comunicació de la Universitat de Vic, mentre que en aquest informe hi trobareu els resultats de les avaluacions de les titulacions impartides per l'Escola Universitària de Turisme Terres de Lleida i per l'Escola Universitària de Turisme de Manresa i dels Pirineus, totes dues adscrites a la Universitat de Lleida. Cal dir que, malgrat que s'havia programat l'avaluació de la titulació de la Universitat de Girona, no es va dur a terme.

Tot i que aquestes avaluacions estaven previstes en el conveni de l'any 2001, l'avaluació interna d'aquests tres centres es va fer l'any 2003, i l'externa no va finalitzar fins a principis de 2004.

La metodologia d'avaluació va ser adaptada a la realitat dels estudis de Turisme per una comissió de treball formada per representants de les escoles de Turisme i tècnics d'AQU Catalunya.

Per a l'avaluació es van constituir comitès d'avaluació interna (CAI) formats per representants dels òrgans directius dels ensenyaments, professors, estudiants i personal d'administració i serveis. D'altra banda, els comitès d'avaluació externa (CAE) han estat formats per experts acadèmics, professionals del turisme i experts en avaluació, molts dels quals ja havien participat en altres processos d'avaluació.

El fet que siguin centres adscrits¹ i amb una menor tradició en la formalització de dades i evidències sobre el procés educatiu ha dificultat el càlcul d'indicadors sobre la situació del centre. Aquesta mancança demana una millora dels circuits interns i de relació entre les escoles i la universitat. D'altra banda, el fet de no disposar de dades prou verificades obliga a reduir-ne la presència en aquest informe.

CONTEXT INSTITUCIONAL

Els estudis de Turisme van néixer com una resposta formativa al desenvolupament del sector turístic i la seva necessitat de tècnics. Amb la finalitat d'organitzar aquesta formació des d'un punt de vista formal, l'Administració va considerar oportú reglamentar-la mitjançant el Reial decret 864/1980. Amb aquest Reial decret es va originar la titulació de Tècnic en Activitats Turístiques (d'ara endavant, TEAT), amb un nivell acadèmic equivalent a una diplomatura. Tanmateix, l'obtenció del títol depenia de la superació d'una revàlida un cop finalitzats els estudis. A partir d'aquest moment, el nombre d'escoles i de centres adscrits a aquestes escoles va començar a créixer d'una manera progressiva i desordenada, i l'únic element de control de qualitat era l'anomenada *revàlida*. Posteriorment, l'any 1996, es va creure convenient la plena incorporació dels estudis de Turisme a la universitat (RD 259/1996) i, d'aquesta manera, es va crear la diplomatura de Turisme, amb unes directives pròpies (RD 604/1996, de 15 d'abril).

¹ Centres de titularitat privada que legalment estan vinculats a una universitat, que és la que expedeix el títol.

A escala estatal, Catalunya ha estat una de les comunitats pioneres pel que fa a la formació turística, juntament amb Balears, Canàries, València i Madrid. Cal destacar, però, que la proliferació de centres que imparteixen TEAT ha fet fer que la majoria de les escoles catalanes cerquessin l'adscripció a una universitat catalana per tal d'oferir la diplomatura.

Malgrat els esforços legals per homogeneïtzar els estudis i donar-los rang d'estudis universitaris, continua havent-hi una gran dispersió de centres, i encara n'hi ha que no han estat adscrits a cap universitat. A aquesta proliferació de centres de formació dels darrers anys, cal afegir-hi la formació en Turisme des dels cicles formatius i des dels centres que imparteixen formació continuada. Tot això dibuixa un panorama que no ajuda gens a aclarir el valor afegit de les diplomatures de Turisme amb relació als cicles formatius, i amb relació a altres diplomats que hagin cursat formació de postgrau en àmbits de turisme. A pesar de l'interès indubtable de la titulació, atesa la rellevància del sector turístic, es constata una falta de valoració i poc reconeixement de què és el que pot o sap fer un tècnic de Turisme.

L'Escola Universitària de Turisme Terres de Lleida (d'ara endavant, Terres de Lleida) és hereva de l'Escola CETA de Barcelona, fundada l'any 1974; va néixer com a entitat pròpia l'any 1981 i es va adscriure a la UdL l'any 1997. Al llarg dels seus més de 23 anys d'història, Terres de Lleida ha estat en diferents locals de la ciutat de Lleida. Les instal·lacions actuals són de l'any 2003.

L'escola Terres de Lleida és una cooperativa mixta amb dos tipus de socis (alumnes com a socis de consum, i els professors i PAS com a socis de treball), la qual cosa fa que, malgrat que manté relacions de col·laboració amb la UdL, té un funcionament molt autosuficient i gairebé independent. Això, juntament amb una estructura petita, ha de permetre una gran agilitat d'adaptació. Aquesta situació, però, no treu que calgui una integració més gran del centre amb la UdL.

Terres de Lleida té com a objecte la promoció i el desenvolupament dels estudis tècnics turístics i hotelers a la ciutat de Lleida sense ànim de lucre. La formació que ofereix té un caràcter pràctic (orientat a la realitat del sector) i és generalista, per tal que sigui l'experiència professional la que faciliti una especialització posterior. Tot i això, l'avaluació externa recomana fer un esforç per definir amb més precisió la línia estratègica (especialització o no, perfil d'alumnat que es desitja, etc.) i recomana fer un estudi sobre la realitat del mercat laboral de la zona aprofitant la bona disposició manifestada pels exalumnes per redefinir el pla d'estudis. Des del centre, s'indica que l'estratificació poc clara dels llocs de treball del sector fa difícil elaborar un pla d'estudis adaptat a la realitat laboral. Tanmateix, cal dir que l'avaluació observa que els mecanismes de coordinació i revisió d'objectius no estan formalitzats.

L'Escola Universitària de Turisme Manresa (d'ara endavant, EUT Manresa) i l'Escola Universitària de Turisme dels Pirineus Joviat (d'ara endavant, EUT Pirineus) pertanyen al grup empresarial Joviat, dedicat al món de l'educació des de 1960 i, actualment, constituït en fundació.

La Fundació Joviat comença els seus estudis de Turisme el curs 1992-1993 a Manresa i, l'any 1996, a la Seu. S'adsciu a la UdL l'any 1997, i comença el primer curs de la diplomatura de Turisme el mateix any. Ambdós centres cobreixen la demanda que hi ha a les comarques properes. L'EUT Manresa comparteix les instal·lacions i els serveis amb un centre educatiu que inclou educació infantil i primària, secundària, batxillerat i cicles formatius, la qual cosa fa que no es visqui un ambient universitari. En aquest sentit, el CAE recomana un ajut i un seguiment més efectius de l'ensenyament per part de la UdL. D'altra banda, l'EUT Pirineus està en uns terrenys que va adquirir la Fundació Joviat per instal·lar-hi una escola d'hoteleria, un restaurant, un hotel i l'escola de turisme.

El nombre d'estudiants matriculats en ambdós centres és baix, fins al punt que el centre de la Seu, l'any 2002, no va poder iniciar el curs en el grup de primer per manca d'alumnes, malgrat que el darrer any hi ha hagut algun augment en la matrícula. D'altra banda, cal dir que el nombre reduït d'estudiants dels tres centres fa que adquireixin un caràcter familiar.

Pel que fa a les relacions amb la UdL, totes dues escoles les qualifiquen de bones i cordials, però molt escasses, de manera que no s'aprofiten les sinergies potencials de col·laboració mútua (formació del professorat, biblioteca, Erasmus, Sòcrates, etc.). El CAE creu necessari un suport i una col·laboració més grans per part de la UdL.

Pel que fa a la inserció laboral, segons un estudi fet per la Fundació Joviat per a ambdues escoles, els titulats es distribueixen (no diu en quina proporció ni de quina promoció), principalment, en agències de viatges i hotels nacionals o internacionals i, en menor proporció, en empreses d'importació/exportació i en companyies aèries. Quant a la destinació, a Manresa l'informe intern recull que els titulats sovint opten per llocs de treball fora la comarca, que no té prou capacitat d'absorció, mentre que a Pirineus hi ha una tendència més gran a quedar-s'hi, atès que la demanda a les comarques és molt gran i que molts aprofiten les pràctiques per quedar-s'hi treballant. Tanmateix, sorprèn que aquest centre sigui el que té més dificultats per captar nou alumnat quan els estudiants es col·loquen en la indústria turística propera. Així mateix, caldria veure les causes per les quals hi ha hagut una caiguda en la demanda dels estudiants d'Andorra per matricular-se al centre. Aquest grup era tradicionalment important.

Finalment, el CAI de Terres de Lleida constata que el fet que no hi hagi una catalogació dels llocs de treball en el sector comporta que els diplomats en Turisme puguin ocupar qualsevol lloc, des de recepcionista fins a director.

ACCÉS ALS ESTUDIS

Una part important de l'alumnat procedeix de la via PAU, tot i que hi ha diferències rellevants entre centres: a Terres de Lleida és el 85%, mentre que a Manresa és el 59% —en el cas de l'EUT Pirineus, i per al curs 2000-2001, va ser el 38%. Respecte a l'FP, a Terres de Lleida representa el 4%, mentre que a Manresa el 33%. Malgrat que no es tenen dades precises, sembla que el percentatge de dones en aquests ensenyaments és molt elevat.

La nota d'accés és de 5 en tots els centres, la qual cosa indica que la demanda no supera l'oferta de places. Aquesta situació s'explica pel nombre elevat de centres que a Catalunya ofereixen aquest ensenyament.

Taula 1. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2000-2001

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/ oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Terres de Lleida	80	38	48%	26	4	38
EUT Manresa	Sense límit	27	54%	16	11	27
EUT Pirineus	Sense límit	18	36%	9	9	18

Places ofertes a Catalunya (curs 2000-2001): 1.631

Demanda en 1a opció a Catalunya: 1.125

Pel que fa al perfil, els alumnes de Terres de Lleida de primera opció provenen, en la majoria de casos, de famílies amb tradició en l'àmbit del turisme, i els que provenen d'altres estudis universitaris ho fan des de l'àmbit de l'economia i l'empresa. Hi ha algunes polítiques de captació a través de la Jornada de Portes Obertes que organitza la UdL, el Saló de l'Ensenyament, visites informatives als IES de la zona i als centres de formació professional (en aquest sentit, hi ha un conveni que permet que els titulats de cicles formatius de grau superior convalidin una part dels seus estudis per crèdits), que l'avaluació externa valora positivament, tot i que recomana programar-ne d'altres, atesa la situació de dèficit de l'escola.

Els estudiants tenen un perfil i una capacitat que s'adeqüen a la naturalesa dels estudis, com ho manifesta el bon nivell d'aprovat, i les inquietuds i la voluntat de millorar. En el cas de l'EUT Pirineus, els alumnes mostren preocupació i desànim davant del desenvolupament de l'escola, especialment per raó de la baixa matriculació. Aquesta davallada s'atribueix a la reducció de la cohort en edat universitària, a la caiguda en la demanda per part d'estudiants andorrans i a la competència de les universitats a distància. Tot i això, el CAE assenyala que l'escola hauria de fer més accions en la captació dels alumnes i, a la vegada, plantejar una oferta formativa complementària que respongui a les necessitats dels professionals de la zona. En el cas de l'EUT Manresa, la demanda prové bàsicament d'exalumnes de l'escola de secundària i de la de cicle formatiu dedicada a agències de viatge que pertanyen a la Fundació Joviat.

Turisme a l'Escola Universitària de Turisme Terres de Lleida

PROGRAMA DE FORMACIÓ

El pla d'estudis té una durada de tres anys, amb un total de 200 crèdits, el 72% dels quals són obligatoris. Es consideren dues possibilitats d'especialització a través de dos itineraris d'assignatures optatives: direcció i gestió hotelera, intermediació turística i transport. Es valora positivament tant el nombre de crèdits com la distribució d'aquests crèdits. Les assignatures obligatòries emfatitzen els idiomes (en aquest camp, l'escola ha fet un esforç considerable de millora), les noves tecnologies, el màrqueting i l'estadística. En el moment de l'avaluació s'estava fent un esforç per actualitzar el contingut de les assignatures. Pel que fa a l'optativitat, el CAE destaca l'existència d'assignatures relacionades amb l'enclavament en el qual es troba: Turisme rural i de muntanya, Esports d'aventura, Activitats a la neu, etc. Els programes de les assignatures no tenen una estructura comuna. A més, si bé s'hi pot tenir accés a través del professorat responsable, no es fan públics mitjançant una guia de l'estudiant o per Internet.

En uns estudis d'aquests tipus és molt important que es vinculi la base teòrica sobre gestió (comptabilitat, dret, direcció, gestió de la qualitat) amb l'administració d'empreses i activitats turístiques. Aquesta necessitat demana un esforç més important en l'adaptació i l'especialització del professorat. Així, caldria incentivar aquest canvi si es vol millorar el desplegament del programa de formació.

La dimensió pràctica està més desenvolupada en unes àrees que en altres. L'avaluació assenyala positivament els crèdits pràctics destinats a conèixer diferents activitats relacionades amb la titulació i que es desenvolupen a partir de visites a fires i congressos, estacions d'esquí, rutes turístiques, o una jornada on els alumnes assumeixen el rol dels responsables de diferents unitats d'un hotel mentre són supervisats pels responsables de l'hotel i el professor titular. En canvi, indica que les pràctiques de les assignatures no estan coordinades i, en opinió del CAE, caldria revisar-ne els objectius. D'altra banda, també caldria oferir la possibilitat de fer pràctiques amb el programa GDS Savia-Amadeus, tot i que hi ha una pràctica (visita a una agència) per tal d'apropar els alumnes al programa. L'alumne pot fer les pràctiques en dos cursos o concentrar-les en un any.

El CAE opina que l'escola hauria de donar més importància al pràcticum i recomana que en l'avaluació d'aquest pràcticum hi hagi un informe escrit, com també una persona que s'ocupi del seu seguiment, ja que en el moment de l'avaluació se n'encarregava el cap d'estudis, juntament amb moltes altres tasques. L'escola signa cada any més de cent convenis de col·laboració en pràctiques. A banda d'això, suggereix la possibilitat d'efectuar un treball final i de fer pràctiques a l'estranger.

Taula 2. Programa de formació

Terres de Lleida	
Publicació al BOE	19-05-1998
Anys de durada	3
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	144
Teoria	86
Pràctica	58
Crèdits optatius (b)	36
Crèdits de lliure elecció	20
Total	200
Grau mínim de practicitat obligatòria	40,3
Nombre d'assignatures optatives ofertes	12
Oferta de crèdits optatius propis (a)	72
Relació d'optativitat (a/b)	2%
Projecte final de carrera / pràcticum	No
Pràctiques en empreses	Sí
Font: centre avaluat	

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

La metodologia emprada és, majoritàriament, la classe magistral, si bé també es fan dinàmiques més participatives com ara l'anàlisi i la discussió de casos pràctics, l'elaboració de treballs, etc. Cal dir que, si bé els grups són reduïts, les instal·lacions actuals no faciliten la introducció de noves tecnologies de suport a la docència. La coordinació de l'ensenyament funciona adequadament, malgrat que caldria un reforçament més important en la coordinació i el desenvolupament del pràcticum. Actualment no hi ha una coordinació dels continguts de les assignatures i, en aquest sentit, el professorat creu que seria necessari establir mecanismes per tal que els continguts i la metodologia docent i d'avaluació segueixin un mateix patró.

Tant els calendaris com els horaris —la docència es fa al matí— són valorats positivament, com també el període d'exàmens (especialment els del mes de juny i els de principis de setembre), tot i que de vegades resulta difícil compatibilitzar-los amb les pràctiques dels alumnes.

Pel que fa a les tutories, l'avaluació observa positivament la disponibilitat del professorat per atendre les consultes dels estudiants. Tanmateix, recomana més sistematització en l'organització dels espais de tutoria.

Entre els mètodes d'avaluació hi trobem treballs escrits, exercicis, exposicions, etc. L'instrument d'avaluació més emprat és el test (utilitzat en el 62,5% de les assignatures), encara que en la majoria dels casos la nota es complementa amb el resultat d'altres mesures. El CAE recomana aprofitar les característiques de l'escola per introduir una avaluació més continuada que integri també els crèdits pràctics, que actualment no s'avaluen d'una manera generalitzada. L'assistència a classe té un pes específic en gairebé la totalitat de les assignatures. Aquest aspecte pot donar peu al fet que estudiants que no tinguin aprovades les proves de coneixements superin l'assignatura només per haver assistit a classe. El CAE recomana esmenar aquesta possibilitat.

Els resultats acadèmics són alts, amb taxes de rendiment que oscil·len entre el 70 i el 80%. Cal dir, però, que no hi ha constància que les qualificacions evidencin l'assoliment de les competències i els coneixements necessaris per al desenvolupament professional.

Hi ha algunes assignatures amb una bossa de repetidors preocupant, fonamentalment en matèries no pròpies del turisme. Cal dir, però, que en aquest apartat es destaca el bon funcionament de l'assignatura de Comptabilitat, un coll d'ampolla tradicional en aquest tipus d'estudis. El CAE recomana analitzar els resultats acadèmics per emprendre accions de millora.

Taula 3. Resultats acadèmics. Curs 2000-2001

Terres de Lleida	
Taxa d'èxit en el 1r curs	
1a convocatòria	71,8
2a convocatòria	57,9
Taxa d'èxit en l'ensenyament	
1a convocatòria	77,5
2a convocatòria	64,9
Rendiment acadèmic	
1r curs	71,8
1r cicle	72,5
Mitjana d'estudiants titulats (2000-2001)	76,5
Taxa de graduació (en tant per u)	0,64

PROFESSORAT

La principal activitat de l'escola és la diplomatura en Turisme, si bé el professorat també fa docència a estudis de postgrau, cursos específics relacionats amb el turisme i altres activitats acadèmiques. Actualment, dels divuit professors, set són socis, mentre que onze tenen una relació contractual. Des del punt de vista del perfil de la plantilla, cal dir que n'hi ha cinc que són doctors i, del conjunt de professors, aproximadament un terç té dedicació exclusiva. El clima entre el professorat és molt bo, i la valoració que rep per part dels estudiants és positiva.

El reciclatge dels professors és una opció personal; si bé no s'hi posen impediments des de l'escola, l'avaluació recomana establir un pla de formació.

INSTAL·LACIONS

Terres de Lleida té la seu a la ciutat de Lleida, al costat del nou campus universitari de Cappellet. L'aulari (amb un total de nou aules) és adequat (connexió a Internet, projectors, aparells de reproducció audiovisual, etc.) i suficient per al nombre d'alumnes del centre. Hi ha dues sales amb ordinadors. El nombre d'ordinadors és suficient, si bé no es considera adequat que una de les aules es faci servir també de sala d'estudis. La biblioteca disposa d'un fons escàs i poc actualitzat, que es limita a la bibliografia que recomana el professorat. El CAE recomana emprar una sala per a activitats socials, i també considera convenient tenir accés a una fotocopiadora sense haver de sortir del centre.

RELACIONS EXTERNES

Terres de Lleida té signats diversos convenis amb empreses del sector turístic, malgrat que el CAE creu que caldria ampliar i aprofundir la relació amb aquestes empreses (fent un seguiment més intens de les pràctiques, etc.). Es valora molt positivament el pas de professionals del turisme pel centre per fer conferències o impartir seminaris, ja que facilita l'apropament de l'escola i, a la vegada, es transmet l'experiència i el coneixement dels professionals.

Turisme a l'Escola Universitària de Turisme de Manresa i dels Pirineus

PROGRAMA DE FORMACIÓ

El pla d'estudis de l'EUT Manresa i l'EUT Pirineus té una durada de tres anys, amb un total de 200 crèdits, el 72% dels quals són obligatoris, i el 28% restant, entre optatius i de lliure elecció. El pla es va modificar el 19 de desembre de 2000 per eliminar els itineraris previstos, per raó dels pocs alumnes matriculats. Tot i això, la formació és adequada per a un perfil generalista, ja que capacita el graduat per treballar en qualsevol establiment turístic, amb coneixements d'idiomes i coneixements d'administració i gestió. Els idiomes representen el 25,5% dels crèdits: durant els tres anys és anglès i un altre idioma (francès per a l'EUT Pirineus, i francès o alemany per a l'EUT Manresa). Això, juntament amb el nombre reduït d'estudiants, fa que, tot i tenir un nivell inicial bàsic, el nivell final que s'assoleix sigui acceptable.

Les assignatures d'empresa també tenen una gran importància i són clau per al perfil polivalent del diplomant. El CAE opina que caldria aprofundir més en assignatures com ara Comptabilitat i Economia, camps en els quals els graduats manifesten no sentir-se preparats. També recomana fer obligatòria l'assignatura Geografia, millorar els ensenyaments informàtics i, en el cas de l'EUT Pirineus, oferir l'alemany com a segona llengua.

L'optativitat és, a parer del CAE, excessiva en relació amb el nombre d'estudiants, i es recomana aprofitar-la per oferir assignatures que facin ús de les potencialitats de l'entorn i que donin valor afegit al centre (com ara Turisme rural i de muntanya, Activitats a la neu, Esports d'aventura, etc.). Pel que fa a la dimensió pràctica, el CAE recomana que es puguin fer pràctiques des de primer. En el cas de l'EUT Pirineus, les pràctiques en empreses es desenvolupen satisfactòriament.

Els programes de les assignatures es publiquen a la *Guia de l'estudiant*, amb informació relativa als objectius, els mètodes d'avaluació, etc. Cada any, els professors revisen el programa en la planificació del curs acadèmic, si bé el CAE no ha pogut detectar les millores incorporades i assenyala que la gran càrrega lectiva del professorat (que fa classes d'altres estudis dins del complex Joviat) fa que tinguin poc temps per modificar els temaris. En el cas de l'EUT Pirineus, el CAE constata que no s'elabora material propi.

Finalment, atesa la importància del sector turístic a Catalunya, es detecta una demanda per part d'estudiants i dels comitès d'avaluació d'augmentar el nivell dels estudis de Turisme, malgrat que això hauria d'anar acompanyat d'una reformulació dels objectius de formació i d'una determinació clara dels criteris de qualitat que han de reunir els centres per poder oferir aquest tipus d'estudis.

Taula 4. Programa de formació

	EUT Manresa	EUT Pirineus
Publicació al BOE	19-12-2000	19-12-2000
Anys de durada	3	3
Pla d'estudis		
Crèdits troncal i obligatoris	144	144
Teoria	75,5	80,5
Pràctica	68,5	63,5
Crèdits optatius (b)	36	36
Crèdits de lliure elecció	20	20
Total	200	200
Grau mínim de practicitat obligatòria	47,6	44,1
Nombre d'assignatures optatives ofertes	29	28
Oferta de crèdits optatius propis (a)	174	112
Relació d'optativitat (a/b)	4,8%	3,11%
Projecte final de carrera / pràcticum	No	No
Pràctiques en empreses	Sí	Sí
Font: centres avaluats		

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

En el centre EUT Manresa, l'avaluació constata que totes les assignatures empen la classe magistral (i inclouen exercicis pràctics, lectures, etc.), si bé es combina amb activitats en grup (en el 64% de les assignatures), treballs escrits (en el 64%), exposició oral (en el 55%) i resolució de problemes (en el 18%). Les metodologies, doncs, semblen adequades, tot i que el CAE troba a faltar un laboratori d'idiomes i un caràcter més universitari en la docència (per exemple, el 100% de les assignatures són de tipus presencial, o bé es fan molts treballs, però poc crítics), i també anima a introduir les noves tecnologies com a mitjans de suport a la docència.

Pel que fa a l'organització docent, està ben planificada i ordenada, i s'adapta a les necessitats dels alumnes. Tot i això, es recomana la formació d'un consell d'estudis per ajudar la titulació a incorporar les demandes dels alumnes.

El baix nombre d'estudiants per curs permet una atenció molt personalitzada, encara que caldria definir millor els horaris de tutories, ja que el professorat té un calendari molt atapeït (també imparteix assignatures a altres alumnes no universitaris). Els horaris de classe es concentren al matí.

Els criteris d'avaluació estan recollits a la *Guia de l'estudiant*. Hi ha dues convocatòries per cada assignatura. Després dels exàmens de febrer (els parcials de les matèries anuals i la primera convocatòria de les de primer semestre), es reuneix un claustre de professors, i el director tècnic lliura personalitzadament les notes, amb la finalitat d'orientar l'estudiant en relació amb les seves possibles mancances. Les estratègies d'avaluació es valoren positivament, si bé sorprèn que en uns estudis universitaris es tingui en compte l'assistència a classe.

Els resultats acadèmics són molt alts: la mitjana de taxa d'èxit a primer curs els darrers cinc anys (del curs 1997-1998 al curs 2001-2002) en primer convocatòria és del 87%, i a la resta de l'ensenyament els resultats són encara superiors (una mitjana del 94% del curs 1998-1999 al curs 2001-2002). Segons el CAE, si bé part de l'elevat èxit es podria atribuir a la bona atenció que reben els estudiants, caldria reflexionar sobre el nivell d'exigència dels estudis, una opinió que es basa en l'afirmació dels estudiants que no són estudis molt exigents, i en la inexistència de nota de tall.

En el cas de l'EUT Pirineus, la metodologia docent també es basa en la classe magistral en totes les assignatures, si bé el 53% inclouen treballs escrits, i el 47%, exposicions orals, mentre que les activitats en grup i la resolució de problemes són presents en el 32% i el 13%, respectivament. També aquí es troba a faltar un laboratori d'idiomes i un caràcter més universitari de les assignatures. L'assistència és considerada com una manera d'adquirir responsabilitats i seguir horaris establerts, però el CAE creu que no és un tret propi dels ensenyaments universitaris.

Pel que fa a l'organització docent, el cap d'estudis supervisa correctament l'activitat docent, que sembla ben planificada i ordenada. Tanmateix, es recomana la formació d'un consell d'estudis per fomentar la participació de l'alumnat i el professorat.

Tot i que les assignatures pràctiques estan ben planificades amb vista a les necessitats dels alumnes, en les optatives, però, hi ha problemes d'oferta, per raó del nombre reduït d'alumnes.

Pel que fa a les tutories, professors i estudiants mantenen un contacte molt estret, cosa que permet fer un seguiment directe de cada alumne. Quant a la situació sobre criteris i estratègies d'avaluació, la situació és semblant a la que s'esdevé al centre de Manresa.

Pel que fa als resultats, es produeix una situació de taxes d'èxit molt elevades (mitjana del 88,3% a primer i del 86,7% a la resta de cursos), però amb unes taxes de rendiment que han baixat els darrers anys: han passat de nivells d'aprovat de gairebé el 100% el curs 1998-1999 al 63% el curs 2001-2002. Aquesta situació provoca l'increment de la durada dels estudis, per bé que darrerament s'ha detectat una disminució de la taxa d'abandonament. Es desconeix per què s'està produint aquesta situació, encara que es creu que està relacionada amb el descens de la matriculació.

L'escola no ha fet cap esforç per elaborar material didàctic propi, fins i tot no disposa dels programes Savia-Amadeus, la qual cosa fa que els estudiants s'hagin de desplaçar a Manresa per fer un curs accelerat. En opinió del CAE, això contrasta amb la magnífica ubicació de l'escola, les possibilitats del recinte, la projecció empresarial de l'entorn i el desenvolupament cada cop més important del turisme a les terres pirinenques (turisme rural, d'aventura, d'alt nivell, etc.).

Finalment, hem de remarcar que la titulació fa poca cosa per atreure nous alumnes, i no hi ha hagut un plantejament de formació complementària per poder donar compliment a les demandes del sector.

PROFESSORAT

En el cas del centre de Manresa, la plantilla és força estable. Consta d'un total de nou persones, tots llicenciats o diplomats en les matèries que imparteixen, i que, a més, han estat formats específicament en el vessant universitari del turisme. No hi ha doctors, i, en conseqüència, no es fa recerca, la qual cosa caldria esmenar. La diplomatura no té professorat amb dedicació exclusiva; per tant, o bé són professionals liberals o bé imparteixen classes a altres ensenyaments al mateix centre Joviat (la majoria). En conseqüència, molts imparteixen un alt nombre de classes (unes vint hores setmanals). Aquesta situació no és recomanable en estudis universitaris que demanen una activitat rellevant de tipus professional o de recerca per part dels professors.

L'alta activitat del professorat fa que les tutories no es desenvolupin amb la normalitat deguda. A banda d'això, el professorat no disposa del temps adequat per formar-se, alhora que té dificultats per trobar el temps necessari per planificar i dissenyar noves activitats per a la millora formativa de la diplomatura.

L'acció docent s'avalua mitjançant una enquesta als estudiants, els resultats de la qual són analitzats per la direcció, que manté reunions personalitzades amb cadascun dels professors. La selecció del nou professorat és exclusiva del centre. Un aspecte que es valora, vistes les característiques del centre, és la polivalència del professorat.

Pel que fa a l'EUT Pirineus, en el moment de l'avaluació hi havia vuit professors, dos dels quals eren doctors. Hi ha una bona adequació entre l'especialitat i les assignatures que imparteixen aquests professors. La dedicació del professorat, llevat la de la direcció, és parcial. Si bé es dediquen a les hores de classe i tutories i a contribuir al bon funcionament de l'escola, no hi ha un esperit col·lectiu d'escola universitària. No hi ha tampoc una política d'innovació docent. Els professors són avaluats pels alumnes cada semestre, i dels resultats se'n dedueix satisfacció general amb la seva actuació. No hi ha cap línia de recerca.

INSTAL·LACIONS

El centre de Manresa té una infraestructura suficient, tot i que l'avaluació externa apunta la necessitat de millorar la biblioteca, pel que fa a llibres i revistes; la sala d'informàtica, pel que fa als ordinadors, i, en certa manera, l'organització de l'edifici, pel que fa al seu grau de polivalència, que a criteri de l'avaluació externa és excessiu.

L'EUT Pirineus està ben ubicada dins del complex. Les aules són suficients, àmplies i lluminoses i estan dotades amb material audiovisual. La biblioteca és gairebé inexistent, i hi ha un volum escàs de llibres i de cintes de vídeo. La sala d'informàtica és reduïda però suficient, encara que hi falta programari. No hi ha laboratori d'idiomes.

L'escola té unes instal·lacions bastant importants quant a serveis de restaurant, bar, cuines, etc., gràcies a l'existència paral·lela de l'escola d'hoteleria. Falten per desenvolupar els espais d'hotel i residència d'estudiants.

RELACIONS EXTERNES

L'EUT Manresa manté bones relacions amb les empreses del sector turístic, com també amb les administracions públiques del seu entorn proper, especialment gràcies als programes de pràctiques professionals dels seus estudiants. Això no obstant, l'avaluació externa ha destacat la necessitat de reforçar els contactes amb el rectorat de la Universitat de Lleida. D'altra banda, s'ha posat de manifest l'escassa vocació internacional de les relacions externes. Així, no hi ha tradició de participació dels estudiants en els programes Erasmus. En aquest sentit, el CAE ha recomanat l'impuls d'aquest àmbit amb un responsable específic, un fet que contribuiria a reforçar el vessant universitari de l'escola.

Les relacions externes de l'EUT Pirineus han estat valorades de manera desigual per part del CAI i el CAE. Així, el CAE ha destacat la necessitat que les relacions amb l'entorn immediat millorin substancialment. D'altra banda, les relacions internacionals són pràcticament inexistents.

Graduat en Empresa Internacional a la Universitat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

Aquesta avaluació correspon a una titulació pròpia que l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials de la Universitat de Barcelona imparteix des del curs 1996-1997. A l'avaluació interna hi van ser presents el director de l'escola i la cap d'estudis de l'ensenyament, a més de professorat representatiu, estudiants i membres del PAS. A l'avaluació externa hi van assistir un catedràtic d'Anàlisi econòmica de la Universitat de València, una professora titular d'Economia de l'empresa de la Universitat Carlos III, un alt càrrec d'una empresa catalana amb una presència important en mercats estrangers i un expert en qualitat universitària. L'avaluació interna va finalitzar el 23 d'abril de 2004, mentre que l'avaluació externa va visitar el centre els dies 8 i 9 de novembre i va lliurar l'informe resultant el 16 de febrer de 2005. Els retards en el desenvolupament de l'avaluació són deguts al canvi d'equip directiu que va haver-hi a l'escola.

Quant al mètode d'avaluació, cal destacar que s'ha seguit la nova metodologia d'AQU Catalunya, que en síntesi revisa la seqüència «recursos, accions desenvolupades i resultats» a partir d'una forta base d'evidències que han de permetre donar resposta a un seguit de preguntes clau.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Els principals aspectes que s'han tingut en compte en l'avaluació d'aquest apartat han estat el nombre d'estudiants i la posició de l'ensenyament dins de la seva universitat i en un context més ampli, i el grau de suport institucional que rep el centre.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació interna qualifica la situació estratègica interna de l'ensenyament com a adequada, especialment tenint en compte la situació dels altres títols propis de la Universitat de Barcelona. Cal dir, però, que l'avaluació externa discrepa d'aquesta valoració. Així, si bé s'apunta l'oportunitat que va comportar la creació del títol en un context d'alta demanda d'estudis relacionats amb l'empresa, conclou que la manca d'anàlisi sobre les perspectives futures dóna a entendre una posició de feblesa. D'altra banda, l'avaluació externa opina que la comparació actual no s'hauria de fer amb els altres títols propis, sinó amb els afins des del punt de vista disciplinari (Empresarials, ADE), atès que els graduats d'aquest ensenyament competeixen en el mercat de treball amb altres titulats d'ensenyaments semblants.

D'altra banda, no queda clar quina és la instància col·lectiva davant de la qual es pot plantejar una reestructuració de l'ensenyament en profunditat.

En definitiva, malgrat l'experiència acumulada en el funcionament del títol, la bona formació en idiomes i la inserció laboral dels seus graduats, cal posar de manifest la debilitat de visió estratègica.

CAPACITAT DEL SISTEMA

Estudiants

Aquest apartat valora tant les polítiques de captació d'estudiants i acollida com el perfil de les persones que accedeixen al centre.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació ha qualificat d'adequat el perfil dels estudiants, especialment tenint en compte que es tracta d'una titulació enfocada a l'àrea de negocis, on els idiomes guanyen pes en detriment de les matemàtiques. La disminució de les notes de tall en titulacions homologades del mateix camp disciplinari ha fet menys atractiva la titulació com a sortida alternativa per a aquells estudiants que no tenien una nota de PAU suficient. Tot i això, els darrers anys s'observa un augment dels estudiants que entren als estudis com a primera opció en detriment dels que provenen de segones opcions.

Per part de l'avaluació externa, es posa de manifest la manca d'una estratègia decidida de captació d'estudiants, que, a més, per diverses raons sembla que aquestes accions s'han reduït darrerament. Hi ha, d'altra banda, la necessitat de definir com és l'estudiant que ha d'accedir als estudis en el futur. També es recomana la millora en l'anàlisi de les dades sobre l'estudiant actual. Aquest punt és important si tenim en compte l'elevat percentatge d'estudiants que provenen de canvi d'estudi.

L'avaluació també posa de manifest que la matriculació de nous estudiants a la titulació ha caigut a la meitat en cinc anys i ha passat de 197 estudiants a 95.

Finalment, i pel que fa referència a l'activitat dels estudiants en tots els aspectes de la vida acadèmica que no formen part del currículum formatiu, l'avaluació evidencia nivells baixos de participació.

Taula 1. Dades generals de la Universitat de Barcelona. Curs 2000-2001

Empresa Internacional, UB	
Estudiants a l'ensenyament	491
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	491
Total d'estudiants matriculats a la UB	53.681
Estudiants de cicle curt a la UB	13.167
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la UB	0,9%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de cicle curt de la UB	3,7%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la titulació a Catalunya	100%

Taula 2. Notes de tall. Empresa Internacional a la UB. Evolució 2001-2002

Via d'accés PAU					
	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Nota de tall	5	5	5	5	5
Nota de tall equivalent *	5	5	5	5	5

* El valor de la nota de tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i calcular posteriorment una nova nota de tall d'accés d'acord amb aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.

Font: DURSI

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2000-2001

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/ oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Empresa Internacional, UB	180	95	0,53	31	31	95

Font: DURSI

Taula 4. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

Via d'accés PAU									
	Curs 1999-2000			Curs 2000-2001			Curs 2001-2002		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
Empresa Internacional, UB	82%	15%	3%	60%	27%	13%	61%	29%	6%

Via d'accés FP									
	Curs 1999-2000			Curs 2000-2001			Curs 2001-2002		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
Empresa Internacional, UB	67%	31%	2%	55%	35%	10%	62%	23%	12%

Font: DURSI

Professorat

Aquest apartat valora el perfil del professorat tant per categories com pel nombre de professors respecte als alumnes matriculats. Així mateix, també s'han considerat les polítiques de formació de professorat, les estratègies d'avaluació i els recursos dedicats a innovació docent.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació ha qualificat d'adequat el perfil del professorat. En aquest sentit, es destaca positivament la combinació de professorat universitari amb professionals especialistes en diferents matèries de l'ensenyament. D'altra banda, la relació entre el nombre de professors i d'estudiants també sembla molt adequada.

Tot i això, l'avaluació alerta sobre la necessitat d'una millora en la definició dels criteris que regulen l'assignació del professorat a les matèries presents al programa de formació pel que fa a coneixement i experiència docent. En aquest sentit, cal comentar que la selecció del professorat es duu a terme des del departament sense que hi hagi una regulació pròpia de la titulació.

L'avaluació externa no ha pogut confirmar que actualment es mantingui l'ús d'enquestes als estudiants per a l'avaluació de la funció docent del professorat; en anys anteriors, però, els resultats mostren una evolució positiva de les respostes. L'avaluació reconeix, tanmateix, la necessitat de millorar el grau de satisfacció expressat pels estudiants amb relació a la tasca docent del professorat.

Taula 5. Dedicació docent del professorat. Curs 2002-2003

Empresa Internacional, UB	
Professorat ordinari	
Catedràtics d'universitat	-
Titulars d'universitat	8%
Catedràtics d'escola universitària	11%
Titulars d'escola universitària	29%
Associats	13%
Altres (professorat extern)	39%
Font: centre avaluat	

D'altra banda, s'aprecia una certa falta de coordinació transversal entre matèries i entre professors. En aquest sentit, es recomana enfortir els òrgans de coordinació.

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals.

Resultats de l'avaluació

Les infraestructures que es troben a la disposició d'estudiants i professors de l'ensenyament s'han qualificat com a adequades, malgrat que hi ha aspectes relacionats amb els idiomes que requeririen espais específics. En general, l'escola es troba en un procés de renovació de les instal·lacions, que inclou la millora d'aules i equipament informàtic. En general, l'ensenyament també es beneficia de serveis comuns amb els estudis oficials que es duen a terme a l'escola.

Relacions externes

En aquest apartat es considera tant la mobilitat del professorat com la dels estudiants (que marxen o vénen en programes d'intercanvi) i l'existència de convenis institucionals lligats a la docència o la participació en xarxes temàtiques amb ensenyaments d'altres universitats.

Resultats de l'avaluació

Si bé ambdós comitès han valorat com a satisfactòria aquesta dimensió, es posa de manifest la necessitat de reforçar els contactes amb l'estranger per millorar la possibilitat dels alumnes de fer estades en altres països.

Tot i que aproximadament el 50% dels estudiants realitzen pràctiques a l'estranger, les relacions amb altres universitats estrangeres són molt febles. Cal tenir en compte que només hi ha un conveni amb una universitat holandesa que es troba inoperant.

En canvi, respecte de les relacions amb empreses, es constata una demanda important i creixent, tant pel que fa a la possibilitat de fer-hi pràctiques com a l'oferta de llocs de treball per a graduats.

De fet, els graduats mostren un grau de satisfacció elevat respecte de la seva inserció professional.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes.

Resultats de l'avaluació

Aquesta dimensió s'ha valorat com a inadequada. Això és així perquè s'ha detectat la manca d'una visió global de la titulació amb relació als objectius generals, que es tradueix en l'absència d'un pla estratègic i d'un pla de qualitat. En altres paraules, manquen els instruments per identificar l'acompliment d'objectius, alhora que tampoc no hi ha una visió clara de futur.

Propostes de millora

Les millores passen per reconsiderar les estratègies de captació de nous estudiants, especialment ampliant la divulgació de l'ensenyament als centres de secundària. També hi ha la necessitat de millorar el coneixement sobre les característiques dels estudiants i dels graduats.

Tenint en compte l'heterogeneïtat de l'alumnat, l'avaluació interna proposa la possibilitat d'establir assignatures introductòries que facilitin l'adequació dels nous estudiants a la disciplina.

Finalment, es proposa concretar accions per donar més rellevància acadèmica a l'ensenyament.

L'avaluació recomana establir criteris clars per a la selecció del professorat que imparteix classes a la titulació.

Respecte de les infraestructures, les millores apuntades per l'avaluació van en la línia de millorar la versatilitat de l'aulari per a les diferents activitats docents i, concretament, per al treball en grups més petits.

També es recomana ampliar les relacions amb altres universitats estrangeres, promoure convenis de doble titulació i millorar la disponibilitat de beques per als estudiants que volen anar a l'estranger.

Finalment, es recomana l'elaboració d'un pla estratègic i de qualitat de l'ensenyament que connecti amb el procés de desenvolupament de titulacions adaptades al nou EEES.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo (ús de referents acadèmics i professionals, i participació de diferents agents). També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals i, finalment, s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària.

Resultats de l'avaluació

Quan es va establir la titulació, l'any 1995, tenia com a objectiu donar resposta a la demanda d'estudiants que no havien pogut accedir a l'ensenyament de Ciències Empresarials. Aquesta proposta acadèmica es basava a oferir un perfil de formació adequat a les característiques d'aquests usuaris potencials. Així, es rebaixaven els continguts matemàtics mentre es reforçava la presència de llengües estrangeres.

Si bé l'avaluació reconeix que el mercat demana gent amb un perfil més aplicat i pràctic, l'avaluació externa posa de manifest la necessitat de reconduir-lo per fer-lo més ambiciós des d'un punt de vista acadèmic.

Programa de formació

El programa de formació s'ha analitzat tenint en compte els indicadors que fan referència a la seva funcionalitat (ciclicitat, o optativitat i obligatorietat). També s'observen la seqüència dels estudis, el nivell d'actualització dels programes, i la definició i la difusió.

Resultats de l'avaluació

El pla d'estudis es considera adequat d'acord amb els objectius inicialment establerts, especialment l'àmbit docent lligat als idiomes. Tanmateix, l'avaluació interna recomana introduir alguna matèria instrumental de càlcul.

Actualment, la càrrega lectiva es troba més concentrada als dos primers cursos. Això, si bé comporta un esforç més gran per a l'estudiant de nou accés, permet fer un tercer curs menys comprimit, la qual cosa deixa temps a l'estudiant perquè potenciï la seva inserció laboral a través de pràctiques, d'estades a l'estranger i d'altres tipus de cursos. Tot i això, l'avaluació externa té dubtes sobre aquesta organització, especialment si el tercer curs no és tutoritzat i organitzat de manera correcta, atès que l'estudiant pot acabar perdent el temps.

La informació sobre els programes de les assignatures està poc desenvolupada i especialment poc sistematitzada, de manera que contingui el temari, els mètodes, les formes d'avaluació, les referències bàsiques, etc.

Finalment, es troba a faltar un òrgan de coordinació interdepartamental que millori la coherència formativa entre les diferents assignatures. De fet, si l'ensenyament vol adaptar-se a l'EEES, és convenient que millori la transversalitat de les assignatures a través de mòduls de continguts compartits entre diverses matèries. En aquesta mateixa línia, l'avaluació externa recomana la possibilitat de crear un projecte dins de la carrera.

Taula 6. Programa de formació

Empresa Internacional, UB	
Publicació al BOE	Títol propi
Anys de durada	3
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	144
Teoria	95
Pràctica	49
Crèdits optatius (b)	36
Crèdits de lliure elecció	-
Total	180
Grau mínim de practicitat obligatòria	34%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	26
Oferta de crèdits optatius propis (a)	272
Relació d'optativitat (a/b)	7,5
Projecte final de carrera / pràcticum	No
Pràctiques en empreses	Sí

Propostes de millora

L'avaluació interna recomana establir contactes amb els col·legis professionals per tal de determinar les necessitats reals de les empreses en l'àmbit professional. També suggereix la necessitat de recollir l'opinió de professionals i graduats per tal de poder explicitar formalment el perfil de formació que acompanya el programa de formació de l'ensenyament.

A banda del que s'ha assenyalat més amunt, l'avaluació interna proposa com a línia de millora destacada el foment de la transversalitat i la coordinació dels programes de les assignatures.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació considera aquesta dimensió com a adequada tenint en compte que no hi ha presència de desajustaments rellevants més enllà dels habituals en qualsevol ensenyament.

L'ensenyament ofereix, excepte a tercer curs, dos grups de cada assignatura que responen a una organització docent de matí o tarda. En general, es pot dir que els horaris estan pensats per facilitar l'assistència de l'estudiant a classe.

Actualment no hi ha semestre zero, tot i que l'avaluació, vistos els nivells d'entrada d'alguns estudiants, recomana la implantació de cursos propedèutics per igualar a l'alça els continguts inicials dels alumnes.

D'altra banda, atès el pes important en idiomes, una possibilitat interessant seria impartir algunes assignatures en anglès, especialment a tercer curs.

Respecte de la mida dels grups, cal comentar que s'ha considerat en general adequada, amb l'excepció d'algunes assignatures on hi ha un nombre de repetidors important. En el cas dels idiomes i de la informàtica hi ha un desdoblament dels grups, però de vegades això no és suficient.

L'avaluació externa valora positivament l'esforç que ha fet la titulació en l'augment de gent que fa pràctiques en empreses (s'ha passat del 4,8 al 15%); tot i això, s'opina que encara és una xifra insuficient, especialment si es té en compte l'existència d'una oferta de places de pràctiques que és superior a la demanda per part dels estudiants. Aquesta oferta de pràctiques àmplia s'aconsegueix gràcies a una bona organització de l'escola.

Metodologia

Aquest apartat avalua l'adequació de la metodologia docent als objectius de formació i la satisfacció tant del professorat com de l'alumnat. Aquest punt també analitza el grau de desenvolupament metodològic i la incorporació de noves tecnologies docents.

Resultats de l'avaluació

La metodologia docent utilitzada pel professorat és diversa i força adequada, segons l'avaluació interna i externa. Això es veu facilitat per la mida dels grups, que permet una participació activa dels estudiants. Per part de l'avaluació interna, es valora l'augment de dossiers electrònics a la disposició de l'alumnat i la possibilitat de treballar a través de la xarxa informàtica en algunes assignatures.

Tanmateix, l'avaluació detecta la necessitat d'augmentar la innovació docent, a fi de superar, per als grups més nombrosos, un sistema de docència que és excessivament rígid i que no fomenta la participació activa dels estudiants. En aquest sentit, l'avaluació detecta la necessitat d'augmentar el component pràctic de les assignatures, la qual cosa permetria superar l'absentisme cada cop més alt, especialment en els darrers cursos.

Taula 7. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

Empresa Internacional, UB	
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs	
Teoria	35
Pràctica	nd
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs	
Teoria	22
Pràctica	nd
Mitjana d'estudiants per grup de 1r cicle	
Teoria	38
Pràctica	nd
Total d'estudiants	491
Estudiants equivalents a temps complet	441
Nd: dada no disponible	
Font: UB	

Acció tutorial i d'orientació

En aquest punt s'analitza la tipologia dels serveis d'orientació a l'estudiant i la seva adequació, tant pel que fa a la vida acadèmica com a la inserció professional. Finalment, es valora el grau de satisfacció dels implicats en l'acció tutorial (professors i estudiants).

Resultats de l'avaluació

Tot i que l'entorn afavoreix una bona comunicació entre professorat i estudiants, l'avaluació externa considera que la situació relativa a aquesta dimensió és poc adequada. L'ensenyament no disposa d'un pla de tutories explícit. Actualment, aquesta funció es duu a terme des de la Secretaria de l'escola i des de l'Àrea de Coordinació d'Ensenyaments. De fet, aquestes àrees, que són la referència de l'estudiant en tots els temes que van més enllà de l'estrictament acadèmic, també són responsables de l'acollida dels nous estudiants, a través de jornades de benvinguda i de l'organització dels serveis de suport durant la matrícula.

En canvi, les accions d'inserció laboral són molt limitades i pràcticament no van més enllà del programa de pràctiques i la borsa de treball de l'escola.

Activitats curriculars complementàries

La planificació de les activitats, la seva orientació al desenvolupament d'habilitats acadèmiques, professionals o personals, i la satisfacció de l'alumnat i el professorat han estat els eixos valoratius d'aquest apartat.

Resultats de l'avaluació

El pla d'estudis de l'ensenyament no preveu la realització de crèdits de lliure elecció. No obstant això, en el moment de l'aprovació del programa de formació es van incloure les anomenades activitats amb reconeixement acadèmic. Així, cada inici de semestre, l'Àrea de Coordinació d'Ensenyaments publica l'oferta de seminaris i cursos d'extensió universitària que són susceptibles de ser reconeguts acadèmicament i que seran valorats en l'expedient de l'alumne com a crèdits optatius. Aquesta situació s'ha valorat internament com a positiva; així mateix, l'avaluació també considera molt interessant l'oferta que fan els departaments d'idiomes de seminaris de llengües (anglès, francès, italià i alemany) i que impliquen la continuació de les assignatures d'idiomes de l'ensenyament.

Propostes de millora

Les millores recomanades passen per l'establiment d'un pla tutorial per a tots els estudiants. També se suggereix un pla de seguiment de la inserció laboral dels graduats.

L'avaluació recomana l'establiment de polítiques que facilitin la innovació docent per part del professorat, com també el foment de la coordinació interdepartamental per afavorir el caràcter transversal de la formació entre les diferents assignatures.

La creació d'un semestre zero i la potenciació de les pràctiques per als estudiants dins de l'escola i en empreses són les dues propostes de millora més rellevants que acompanyen aquesta dimensió.

L'avaluació externa posa de manifest la manca d'una oferta estructurada d'activitats curriculars complementàries, com ara la visita a empreses, el desenvolupament d'habilitats personals, la informàtica i un pla d'inserció laboral.

QUALITAT DELS RESULTATS

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest punt conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació interna i externa valoren positivament la diversitat en les estratègies d'avaluació utilitzades. En aquest sentit, es valora especialment el seu ajust als objectius específics de les assignatures (treballs en equip, avaluació oral, treballs individuals, avaluació escrita, etc.). També s'apunta com una fortalesa la informació que té l'alumnat sobre l'avaluació. Cal dir, però, que aquesta adequació de les estratègies d'avaluació es redueix quan els grups són més nombrosos.

Respecte dels resultats, l'avaluació els qualifica de satisfactoris tenint en compte les característiques generals de l'ensenyament. L'avaluació externa considera positiva la tendència creixent que mostra aquest indicador, malgrat que actualment hi ha un baix percentatge de pràctiques a l'estranger, tenint en compte les característiques de l'ensenyament. En canvi, l'avaluació mostra preocupació per la baixada en la relació de presentats a exàmens, com també en la reducció de la mitjana de les qualificacions globals dels darrers cursos.

Finalment, l'avaluació externa posa de manifest que els nivells generals d'exigència són notablement més baixos que en altres titulacions universitàries de característiques semblants. I alerta que aquest fet pot condicionar l'evolució professional posterior dels graduats al si de les empreses.

Taula 8. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002

Empresa Internacional, UB	
Taxa d'èxit en el 1r curs	
1a convocatòria	61%
2a convocatòria	60,5%
Taxa d'èxit en l'ensenyament	
1a convocatòria	64% (primer semestre), 64% (segon semestre)
2a convocatòria	61% (primer semestre), 56% (segon semestre)
Rendiment acadèmic	
1r curs	63% (primer semestre), 56% (segon semestre)
Ensenyament	72% (primer semestre), 55% (segon semestre)
Mitjana d'estudiants titulats (1999-2002)	79
Taxa de graduació	42,1%
Font: UB	

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

L'anàlisi d'aquest punt ha tingut en compte les estratègies d'avaluació dels resultats professionals i els mateixos resultats d'inserció laboral obtinguts. També s'han considerat el grau de satisfacció dels graduats i les opinions de les empreses que els contracten.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació mostra que el centre no té establerta una estratègia formal de seguiment de la inserció laboral dels graduats. Tanmateix, de l'enquesta realitzada per AQU Catalunya i de les entrevistes amb graduats durant l'avaluació externa, se'n deriva una satisfacció alta de la formació rebuda amb relació a l'àmbit professional. Quant a la inserció laboral, cal comentar que els graduats n'estan satisfets i que sembla ràpida, malgrat que hi ha un nombre alt d'estudiants que ja treballen durant els estudis.

El centre no ha desenvolupat estratègies de seguiment dels resultats personals.

Propostes de millora

A banda d'establir millores recomanades en apartats anteriors, l'avaluació externa suggereix establir mecanismes per a l'anàlisi periòdica dels resultats de les avaluacions.

A més de treballar en un projecte de seguiment de graduats, l'avaluació recomana un major contacte amb el món empresarial que faci més visible l'ensenyament.

INEFC Lleida

a la Universitat de Lleida

INTRODUCCIÓ

L'avaluació de l'INEFC Lleida s'inscriu en el marc del programa 2001 de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya). Per desenvolupar aquest procés es va adaptar la guia d'avaluació clàssica per tal d'adequar-la a les especificitats d'aquests centres (proves físiques, etc.). Aquesta metodologia, però, encara no incorpora l'anàlisi a través de referents del sistema. L'avaluació interna es va iniciar l'abril de 2002 i es va cloure el març de 2004. La visita a la titulació es va dur a terme l'octubre de 2004, i el procés es va acabar el gener de 2005.

El desenvolupament de l'avaluació s'ha dut a terme de manera satisfactòria, tot i que el moment d'avaluació va ser, segons el parer del Comitè d'Avaluació Interna (CAI), poc idoni, ja que va coincidir amb un moment de debat sobre el futur i el perfil de formació de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport, com també de canvi dels equips directius. En l'informe intern es va fer un esforç notable per emplenar les taules, ja que es tracta d'un centre adscrit, i, segons manifesta el CAI, es va obtenir un gran suport de la Unitat Tècnica de la UdL. La visita del Comitè d'Avaluació Externa (CAE) es va produir en un clima cordial, franc i de respecte mutu, i sense cap incidència remarcable.

CONTEXT INSTITUCIONAL

L'Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya (INEFC) és un organisme autònom amb caràcter administratiu de la Generalitat de Catalunya que té com a finalitat, segons la Llei de l'esport, «la formació, l'especialització i el perfeccionament de llicenciats en educació física i esport, i també [...] la investigació científica i la divulgació dels seus treballs o estudis per a la formació». L'INEFC té dos centres, el de Barcelona i el de Lleida. Són les dues úniques titulacions de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport de tot l'Estat que no s'han integrat —o que estan en procés d'integrar-se— a la universitat.

L'INEFC Lleida es va crear el 1982 i està adscrit a la Universitat de Lleida (UdL) des de l'any 1995. El pla d'estudis data de 1987. L'INEFC Lleida té un total de 653 alumnes i cada any es titulen uns 80 alumnes.

Taula 1. Dades generals de la Universitat de Lleida. Curs 2002-2003

	INEFC Lleida, UdL
Total d'estudiants a l'ensenyament	653
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	1.886
Total d'estudiants matriculats a la UdL	9.844
Estudiants de cicle llarg a la UdL	4.147
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la UdL	6,6%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de cicle llarg de la UdL	15,7%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la titulació a Catalunya	34,6%

Font: DURSI

Les dades de la taula 1 mostren un pes específic important en la formació d'alumnes de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport tant a escala de Catalunya (una quarta part dels matriculats) com pel que fa al nombre de matriculats dins de la UdL, on representa el 16% del total d'alumnes de cicle llarg; a més, és la segona facultat d'aquesta universitat en nombre de matriculats que provenen de fora de la demarcació de Lleida. Malgrat que és un centre adscrit a la universitat, la qualitat de les relacions bilaterals és elevada i la titulació gaudeix d'una consideració molt bona dins de la UdL.

Hi ha una posició ambivalent sobre si seria positiu o no integrar-se dins de la UdL. D'una banda, es perceben els beneficis en relació amb l'estructura acadèmica (condicions laborals més adaptades a les funcions que es fan al centre), però, d'una altra banda, es valora la independència i l'agilitat en la gestió que comporta ser un centre adscrit.

Les instal·lacions de l'INEFC Lleida es troben al Campus de la Caparrella, un fet que és molt valorat pels estudiants, atès que implica més possibilitats extracurriculars gràcies a l'existència d'altres estudis. La seva situació també afavoreix el desenvolupament de certs perfils de formació relacionats, entre altres, amb l'alta muntanya i els esports d'aventura. Té, però, dos inconvenients: la mala comunicació amb la ciutat, a causa d'un sistema de transport públic insuficient, la qual cosa dificulta el desplaçament dels estudiants, i la dificultat d'establir sinergies amb altres departaments i facultats, a causa d'aquesta mala comunicació esmentada.

Pel que fa a la inserció laboral, l'escola va dur a terme, l'any 2002, un estudi d'inserció laboral sobre la promoció de l'any 2001. Les dades mostren que, un any després d'haver finalitzat els estudis, el 89% dels llicenciats treballaven, la majoria d'ells en àmbits esportius, si bé es tracta de treballs temporals amb remuneracions força baixes, un fet que es veu afavorit per la falta de regulació d'aquestes feines des del col·legi professional. Els graduats es mostren satisfets de l'adequació del perfil de formació assolit, malgrat que es queixen de la manca de regulació del mercat laboral, que fa que hagin de competir amb persones sense titulació i acceptar treballs precaris.

ACCÉS ALS ESTUDIS

La major part de l'alumnat procedeix de les PAU (72%), mentre que el 12% prové d'FP i el 16% d'altres vies, entre les quals destaca el canvi d'estudis (13%), amb una majoria d'estudiants provinents de Magisteri, especialitat en Educació física. Només un terç dels matriculats són dones.

Taula 2. Notes de tall, INEFC Lleida a la UdL. Evolució 1998-2003

	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Nota de tall via PAU	5,05	5,16	5,16	5,13	5,77
Nota de tall via FP	7,44	7,8	6,15	6,08	8,26

Font: DURSÍ

Les dades sobre l'accés mostren que la demanda supera clarament l'oferta (en un percentatge del 20%) i sembla estable, encara que es preveu que retrocedeixi a causa del descens de població en edat d'accedir a la universitat per primera vegada.

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2002-2003

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
INEFC Lleida, UdL	120	144	1,2	126	18	148

Places ofertes a Catalunya (curs 2002-2003): 400

Demanda en 1a opció a Catalunya: 469

Font: centre avaluat

Les polítiques de captació són valorades com a suficients, ja que no hi ha problemes amb el nombre d'alumnes matriculats; tanmateix, des del CAE es recomana establir polítiques més proactives per promoure la institució i atreure futurs estudiants.

Taula 4. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

Via d'accés PAU									
	Curs 1999-2000			Curs 2000-2001			Curs 2001-2002		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
INEFC Lleida, UdL	46%	27,5%	6,7%	25,2%	43,5%	5,3%	4,1%	18,1%	7,7%
Via d'accés FP									
	Curs 1999-2000			Curs 2000-2001			Curs 2001-2002		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
INEFC Lleida, UdL	1,7%	5,8%	0%	0,8%	0%	8,4%	1,9%	7,9%	2,6%

Font: DURSÍ

Per accedir a l'INEFC és necessari superar les Proves d'Aptitud Personal (PAP), que tenen com a objectiu seleccionar els aspirants que demostrin tenir unes capacitats físiques mínimes que garanteixin el desenvolupament normal dels estudis. La participació d'aspirants en aquesta prova és molt alta: uns 900 aspirants per a un total de 270 places ofertes a tots dos centres de l'INEFC. A les proves queden eliminats el 38% dels que finalment es presenten. Això fa que les notes de PAU en comptades ocasions superin el 7, ja que la primera selecció és física.

La idoneïtat d'aquest tipus de preselecció és discutida, ja que un certificat mèdic o una prova completa d'aptitud física podria ser suficient per garantir el desenvolupament normal dels estudis i, de fet, ja se n'ha reduït el pes (disminuint el nombre de proves, i, per tant, la dificultat), un aspecte que és valorat positivament per ambdós comitès. Ara bé, cal considerar que les proves físiques són també una prova actitudinal davant de l'esport i que, per tant, una eventual supressió d'aquestes proves podria afectar el perfil actual dels estudiants, qualificat de molt motivacional.

FITES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ

L'INEFC Lleida neix amb voluntat de ser considerat un dels centres capdavaners en la formació i la recerca en l'àmbit de l'activitat física i de l'esport, i explicita un compromís en la formació de llicenciats, sense deixar de banda la formació continuada dels professionals de l'àmbit i la recerca.

Pel que fa als objectius més específics, el programa de la Junta Executiva estableix objectius en relació amb les infraestructures (laboratoris, instal·lacions), els recursos humans, els serveis, l'organització de la gestió, etc. No s'han establert, però, mecanismes de revisió i seguiment dels objectius.

No hi ha, però, un perfil de formació explícit, que permetria una major concreció del tipus de competències professionals que els estudiants han de dominar en finalitzar els estudis, la qual cosa és valorada com una llacuna important pel CAE, que no va detectar tampoc una percepció explícita o implícita clara del perfil durant la visita. La titulació ja ha fet passos en el sentit de definir aquest perfil treballant d'una manera molt activa en el projecte ANECA, i ha assenyalat la intenció de continuar aquest debat, que és complex.

Es detecta una tendència a escala estatal, i també assumida per l'equip directiu, d'encaminament cap a una formació més generalista. Aquesta tendència és coherent amb el tipus d'inserció laboral dels graduats, que, segons l'estudi disponible i també segons el parer dels graduats durant la visita del CAE, realitzen diferents tipus de feines d'especialitats diferents. Això no obstant, el CAE alerta que, precisament, un dels motius pels quals els estudiants escullen el centre és per la possibilitat d'especialitzar-se i que, per tant, una generalització dels estudis podria perjudicar-ne la demanda.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

El pla d'estudis té una durada de quatre anys amb un total de 305 crèdits, el 68% dels quals són obligatoris; el 22%, optatius, i el 10% restant, de lliure elecció. El segon cicle té una alta optativitat que permet escollir entre quatre itineraris ben equilibrats: educació, gestió (que integra oci i recreació), rendiment i salut.

Es valora positivament l'estructura del pla d'estudis, tant l'elevada presència de les pràctiques com de l'oferta optativa, com també l'equilibri entre les diferents àrees de coneixement que el componen. L'elevada optativitat de segon cicle és, com s'ha dit, un dels elements que fan atractiva la titulació, motiu pel qual es recomana mantenir-la. D'altra banda, tant el professorat com els estudiants afirmen que en aquest cicle hi ha un augment de la motivació i del treball dels estudiants. Tanmateix, provoca problemes en el moment de la matrícula, que, segons el parer del CAE, es podrien resoldre amb una planificació i una gestió més eficients.

Taula 5. Programa de formació

INEFC Lleida, UdL	
Publicació al BOE	11-03-1998
Anys de durada	4
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	208
Teoria	104,5
Pràctica	103,5
Crèdits optatius (b)	66
Crèdits de lliure elecció	31
Total	305
Grau mínim de practicitat obligatòria	49,8
Nombre d'assignatures optatives ofertes	86
Oferta de crèdits optatius propis (a)	86
Relació d'optativitat (a/b)	nd (les optatives s'ofereixen en un menú)
Projecte final de carrera / pràcticum	No/Sí
Pràctiques en empreses	nd
Nd: dada no disponible	
Font: centre avaluat	

Els programes de les assignatures són coherents amb els objectius perseguits, si bé manca la referència d'objectius més globals perquè no hi ha, com s'ha dit, un perfil de formació clarament establert. Als programes es detalla el context de l'assignatura, els objectius, el temari, el procediment d'ensenyament-aprenentatge, les activitats i els criteris d'avaluació, com també la bibliografia de referència. Caldria millorar, però, els processos de revisió i coordinació dels programes, atès que els estudiants detecten encavalcaments entre assignatures.

S'ofereixen cinc tipus de pràcticum que responen als cinc (actualment quatre) itineraris: docència, rendiment, gestió, salut, i lleure i recreació. El pràcticum és un element ben valorat pels estudiants, si bé la gran majoria ja han treballat anteriorment en llocs relacionats amb els estudis. El CAE valora molt positivament la iniciativa de la titulació de redissenyar el pràcticum a partir d'una millor definició dels objectius que es pretenen assolir amb aquesta experiència professional.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

La metodologia de les classes teòriques és bàsicament de tipus expositiva/discursiva, si bé a segon cicle augmenta el treball autònom (treballs, etc.). Els alumnes estan raonablement satisfets amb la metodologia docent (3,5 sobre una escala de 5).

Pel que fa a les metodologies pràctiques, són molt variades i es corresponen amb els diferents esports/temàtiques que s'hi practiquen. Els estudiants creuen que caldria assegurar que en les assignatures pràctiques es combinin adequadament l'enfocament tècnic i l'enfocament didàctic.

Taula 6. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2002-2003

INEFC Lleida, UdL	
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs	
Teoria	191
Pràctica	63,5
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs	
Teoria	nd
Pràctica	nd
Mitjana d'estudiants per grup de 1r cicle	
Teoria	182
Pràctica	58
Mitjana d'estudiants per grup de 2n cicle	
Teoria	113
Pràctica	60
Total d'estudiants	656
Estudiants equivalents a temps complet	613,9
Nd: dada no disponible	
Font: INEFC Lleida	

Com s'observa en la taula 6, hi ha un nombre molt elevat d'estudiants per grup, cosa que no és percebuda com un problema pel professorat, pel fet que no tots assisteixen a classe i, segons el parer del CAE, per la predominança d'una metodologia basada en la classe magistral i una avaluació finalista. El nombre elevat d'alumnes sí que representa, en opinió del professorat, un inconvenient per incorporar certs tipus de pràctica.

La coordinació de la docència, a càrrec del subdirector d'estudis, funciona adequadament, i el CAE ha detectat un bon clima de treball entre l'equip docent i els alumnes, malgrat que caldria fomentar el treball col·laboratiu entre el professorat, tant en les tasques acadèmiques com en les de recerca.

L'organització del calendari acadèmic és semestral i, a fi d'adaptar-se a la necessitat de fer pràctiques fora del centre, s'han reduït de quinze a dotze les setmanes lectives de presència al centre, un fet que ambdós comitès valoren positivament. La gran optativitat que hi ha fa que els horaris siguin molt dispersos al llarg del dia; tanmateix, els estudiants no han expressat queixes en aquest sentit, probablement perquè valoren molt positivament la possibilitat d'escollir, malgrat els inconvenients que representa pel que fa als horaris.

En el moment de l'avaluació externa, el centre ja havia implantat un Pla d'acció tutorial (PAT). Al primer curs hi ha un tutor per cada vint alumnes, mentre que a la resta de cursos, de moment, només hi ha un tutor per curs. Les funcions dels tutors estan ben definides i, a més, existeix la figura del coordinador de tutors. El PAT pot donar solució al problema detectat en l'informe intern de la percepció entre els estudiants de manca d'informació, alhora que és una bona eina per a la gestió del centre, en permetre detectar disfuncions durant el desenvolupament del curs.

La gran majoria de les avaluacions de les assignatures de primer cicle són sumatives, la qual cosa fa que la dedicació dels estudiants es concentri en època d'exàmens, un fet que segons el parer del CAE caldria esmenar. Al segon cicle, coincidint amb l'establiment de l'optativitat, l'avaluació esdevé més continuada, si bé això varia segons els itineraris. Pel que fa a l'avaluació de les assignatures pràctiques, els estudiants es queixen que sovint els criteris són massa subjectius, cosa que es podria resoldre amb una major explicitació dels criteris d'avaluació.

Taula 7. Resultats acadèmics. Curs 2002-2003

	INEFC Lleida, UdL
Taxa d'èxit en el 1r curs	
1a convocatòria	52%
2a convocatòria	63%
Taxa d'èxit en el 1r cicle	
1a convocatòria	54%
2a convocatòria	67%
Taxa d'èxit en el 2n cicle	
1a convocatòria	77%
2a convocatòria	70%
Rendiment acadèmic	
1r curs	71%
1r cicle	70%
2n cicle	83%
Mitjana d'estudiants titulats (1999-2001)	77
Taxa de graduació	57%

Els resultats acadèmics, tal com mostra la taula 7, són bastant bons, amb taxes de rendiment (aprovat sobre matriculats) entre el 70 i el 80%, malgrat la nota d'accés no excessivament alta i les taxes d'absentisme que s'han assenyalat més amunt. En aquest sentit, els estudiants afirmen que al segon cicle el grau d'exigència és més elevat, mentre que durant el primer cicle «aprèn qui vol aprendre». El CAE recomana intensificar el treball al primer cicle, per mitjà del foment de l'avaluació continuada i de metodologies d'aprenentatge més actives.

Les taxes de graduació són, però, més baixes (57%), cosa que la titulació atribueix al trasllat cap a altres centres de formació, però, principalment, al fet que la dificultat de matricular-se en certes optatives obliga els estudiants a posposar la matriculació al curs següent.

Quant als resultats personals, els estudiants destaquen les activitats extracurriculars derivades de la vida en un campus en una ciutat de dimensions raonables. L'alumnat té un alt sentiment de comunitat i valora molt positivament tant les relacions amb el professorat com amb el PAS.

PROFESSORAT

El volum de professorat (42) es considera adequat. En relació amb el perfil, es cobreixen adequadament les diferents àrees de coneixement; el 33% són doctors, un percentatge que va en augment a causa del suport que fa el centre en aquesta direcció. D'altra banda, el repartiment de professors per categoria i curs és bastant homogeni.

Tots dos comitès d'avaluació coincideixen en la conveniència d'incorporar professors col·laboradors, procedents especialment d'altres titulacions, que puguin donar cobertura a la multidisciplinarietat d'aquests estudis, com també la conveniència d'incorporar professionals amb prestigi.

Queda oberta la qüestió de la idoneïtat d'un alt perfil acadèmic del professorat enfront d'un perfil amb professionals de renom, una qüestió que, en opinió del CAE, s'hauria de resoldre a partir de l'opció que prengui la titulació en relació amb el perfil de formació: acadèmic enfront de professionalitzador, o un intermedi entre tots dos.

Taula 8. Dedicació docent del professorat. Curs 2000-2001

INEFC Lleida, UdL	
Professorat ordinari	
Catedràtics d'universitat (1)	21,4
Titulars d'universitat (2)	71,4
Catedràtics d'escola universitària	–
Titulars d'escola universitària	–
Associats	
Altres (3)	7,2
(1) Aquesta categoria no és exactament equiparable a la figura de catedràtic d'universitat, sinó que és una assignació que es fa en els INEFC després d'una oposició per mèrits. (2) Aquesta categoria no és exactament equiparable a la figura de professor titular d'universitat, ja que el contracte és de personal laboral indefinit després d'una oposició. (3) Professor contractat. Font: centre avaluat	

Pel que fa a l'avaluació de la docència, al final de cada quadrimestre es passa als estudiants una enquesta per avaluar la qualitat docent dels ensenyaments impartits, els resultats de la qual es trameten al professorat implicat. En general, els estudiants es van manifestar molt satisfets amb la relació de proximitat que s'estableix amb el professorat.

Els procediments de selecció no s'ajusten, en el cas de les places fixes, a les dinàmiques pròpies d'una entitat acadèmica, ja que, en ser un organisme autònom amb caràcter administratiu, la contractació es regeix pels reglaments del Departament de la Generalitat que correspongui, i que no és el d'universitats.

Respecte al desenvolupament professional, es constata l'interès del professorat per la formació, si bé, segons el CAE, caldria elaborar un pla de formació que integrés les iniciatives de formació individuals, a escala de departament i de centre.

INSTAL·LACIONS

L'aulari es considera adequat, si bé el CAE creu recomanable ampliar el nombre d'aules amb monitors de televisió i el nombre de laboratoris de producció audiovisual, per la importància que té aquest mitjà per a la formació de l'àmbit de l'activitat física. En totes les aules es disposa de connexió intranet i de projectors, i en l'informe intern s'assenyala l'ús creixent d'aquests mitjans entre el professorat.

L'INEFC Lleida disposa d'instal·lacions esportives de molt bon nivell, que compleixen els requisits per fer classes i recerca, i en les quals es duu a terme bona part de la càrrega lectiva pràctica. El centre disposa d'un gran pavelló, un gran camp de gespa per a activitats de rugbi i futbol, un camp de gespa artificial, una pista exterior, una zona d'atletisme, una zona de gimnàstica, dues sales de musculació, una zona de llançament, una zona multiús amb un rocòdrom, un tatami i una piscina. Les tres darreres instal·lacions són les més valorades per la seva qualitat, mentre que la menys valorada és la sala de musculació, que es considera massa petita. La qualitat del funcionament és molt bona, però caldria disposar d'un pressupost de manteniment i renovació suficient.

La biblioteca té prou punts de lectura, encara que s'haurien d'augmentar els punts de lectura informatitzats; es preveu integrar-la amb la mediateca, la qual cosa podria solucionar el punt anterior. El fons de revistes és complet, però, segons el parer del CAE, caldria actualitzar el fons de monografies.

RELACIONS EXTERNES

Les instal·lacions de l'INEFC Lleida són utilitzades per organitzacions d'esport d'elit (equips de bàsquet, futbol i handbol de Lleida), per entitats esportives de base i per la mateixa comunitat acadèmica de la UdL. Així mateix, també s'usen per a activitats físiques adaptades a discapacitats. L'INEFC Lleida té unes relacions excel·lents amb les institucions relacionades amb l'esport públic (clubs, associacions, etc.), malgrat que es recomana potenciar-les encara més i ampliar-les a altres institucions, fins i tot de caràcter privat.

La mobilitat del professorat és, encara, escassa; el CAE recomana elaborar un pla de promoció que faciliti el coneixement d'altres centres de formació semblants a Europa i la transferència de bones pràctiques al centre. La mobilitat dels estudiants també és baixa, tot i que s'han signat 22 convenis de caràcter bilateral amb universitats europees; es recomana ampliar la disponibilitat d'informació sobre aquests aspectes, ja que els alumnes la jutgen escassa.

RECERCA

La recerca està molt condicionada pel nombre reduït de membres del professorat que estan en possessió del doctorat i per l'excés de docència. El centre fa esforços per impulsar i promoure que el professorat finalitzi les seves tesis i per incrementar partides pressupostàries dedicades a dotar els grups i els equips de recerca amb recursos humans i materials. Tot i això, el nombre de professors doctors és escàs, i la falta de reconeixement a la dedicació del professorat a tasques d'investigació no facilita que aquesta recerca assoleixi el nivell desitjable, malgrat que, en l'àmbit de l'activitat física i l'esport, la recerca és molt necessària i el seu impacte social és important.

Considerant les limitacions esmentades, el CAE valora el resultat de l'activitat de recerca de la titulació i recomana fomentar la interacció amb altres grups de recerca de fora de l'INEFC Lleida, atès el caràcter interdisciplinari del seu objecte d'estudi. La recerca desenvolupada i els resultats obtinguts són objecte de difusió de manera habitual i motiu per a la participació en fòrums nacionals i internacionals propis de l'àmbit.

Graduat Superior en Comerç Internacional a la Universitat Pompeu Fabra

INTRODUCCIÓ

L'avaluació d'aquest ensenyament s'ha fet amb la metodologia tradicional i, per tant, no conté els elements quantitatius i de referència que es preveuen en altres avaluacions del mateix any. El procés d'avaluació interna va concloure a principis de 2004, mentre que l'avaluació externa es va dur a terme el maig de 2004. L'avaluació interna ha seguit els paràmetres establerts per AQU Catalunya i ha fet una diagnosi acurada de la situació de l'ensenyament. Per la seva banda, l'avaluació externa ha comptat amb un catedràtic d'Anàlisi econòmica de la Universitat de València, una professora titular d'Economia de l'empresa de la Universitat Carlos III, un alt càrrec d'una empresa catalana amb una presència important en mercats estrangers i un expert en avaluació de la qualitat universitària.

CONTEXT INSTITUCIONAL

La titulació comença a impartir-se el curs 1994-1995 fruit d'una col·laboració entre el Govern de Catalunya, la Universitat Pompeu Fabra i l'empresariat, per tal de donar resposta a la necessitat de professionals especialitzats en l'àmbit del negoci internacional. La titulació s'imparteix a l'Escola Superior de Comerç Internacional, un centre que està adscrit a la UPF i que és gestionat per un patronat amb la participació de la Universitat i del Govern de Catalunya i, també, de la Cambra de Comerç de Barcelona, el Consell de Cambres de Catalunya i PIMEC. És important assenyalar que es tracta d'un títol propi i, per tant, malgrat que té una bona inserció laboral dels graduats, no gaudeix del suport econòmic i de l'atractiu que atorga l'oficialitat.

Davant del procés de convergència en l'Espai europeu d'educació superior (EEES), l'avaluació externa recomana una redefinició que afecti la visibilitat del títol, per tal d'informar millor de la naturalesa i el nivell de la titulació. L'avaluació externa també recomana estar alerta a l'adaptació de l'ensenyament al nou context educatiu europeu, per tal de preveure la creació d'un nou títol oficial.

Finalment, cal comentar que, fa poc temps, l'Escola ha iniciat la impartició del segon cicle d'Investigació i Tècniques de Mercat, a la vegada que té diversos programes de formació continuada, entre els quals hi ha el Master in International Business, la qual cosa és beneficiosa.

ACCÉS ALS ESTUDIS

La política d'accés segueix els criteris generals del sistema universitari de Catalunya. Actualment hi ha 60 places, que la demanda no cobreix. Aquesta situació provoca que sigui difícil establir un procés de selecció competitiu.

La majoria d'estudiants provenen de les PAU. La nota de tall és de 5, però la proporció d'estudiants que accedeixen a la titulació amb notes superiors a 6 és, per al darrer curs analitzat, del 65%. Tot i això, el perfil dels estudiants que accedeixen al centre és força heterogeni, atès que poden provenir de totes les vies. Una situació semblant es dona amb el nivell d'anglès dels nous estudiants. En definitiva, les proves d'accés (especialment les d'anglès) no són prou útils per homogeneïtzar el nivell dels nous estudiants.

A més, l'avaluació constata la necessitat de millorar la informació als nous estudiants sobre la dedicació acadèmica que es demana durant els estudis. Això ajudaria a disminuir el nombre d'abandonaments.

Taula 1. Dades generals de la Universitat Pompeu Fabra. Curs 2000-2001

Comerç Internacional, UPF	
Total d'estudiants a l'ensenyament	273
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	273
Total d'estudiants matriculats a la UPF	10.124
Estudiants de cicle llarg a la UPF	5.413
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la UPF	2,7%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de cicle llarg de la UPF	5,0%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la titulació a Catalunya	100%

Taula 2. Notes de tall. Graduat Superior en Comerç Internacional a la UPF. Evolució 2001-2002

	Via d'accés PAU				
	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Nota de tall	5	5	5	5	5
Nota de tall equivalent *	5	5	5	5	5

* El valor de la nota de tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i, posteriorment, calcular una nova nota de tall d'accés d'acord amb aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.

Font: DURSI

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2002-2003

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/ oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Comerç Internacional, UPF	90	77	0,85	77	-	80

Font: DURSI

Taula 4. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

	Via d'accés PAU								
	Curs 1999-2000			Curs 2000-2001			Curs 2001-2002		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
Comerç Internacional, UPF	44%	40%	16%	26%	47%	27%	35%	45%	20%

Font: DURSÍ

FITES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ

A escala institucional, el centre té definits la missió i els objectius de l'ensenyament. Tanmateix, l'avaluació externa posa de manifest la necessitat tant de definir-los més detalladament com de divulgar-los entre la comunitat acadèmica.

L'avaluació constata que tant l'estructura com els continguts del currículum responen a les demandes formatives de la societat, la qual cosa es tradueix en un nivell d'inserció laboral notable. De fet, tots els graduats treballen, i en una proporció gens menyspreable disposen de la seva pròpia empresa. Tot i això, l'avaluació externa recomana una millora en la definició del graduat a través d'un redisseny del pla d'estudis i un seguiment acurat dels mecanismes de revisió d'aquests estudis, per tal d'assegurar que estiguin permanentment d'acord amb les necessitats professionals de l'àmbit.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

Dels 300 crèdits del programa, 129 crèdits corresponen a assignatures que són considerades com a troncal en qualsevol llicenciatura d'ADE, i 138 crèdits més ho són d'assignatures que la UPF identifica com a obligatòries en la seva titulació d'ADE. No hi ha assignatures optatives ni de lliure elecció, i els 33 crèdits restants són propis de la titulació. Cal dir, però, que 24 dels 138 crèdits obligatoris corresponen a idiomes (alemany, francès, japonès, rus i xinès mandarí).

L'estructura del pla d'estudis possibilita les fites i els objectius del currículum. Així mateix, els objectius i els continguts dels programes de les assignatures són coherents amb els objectius i els perfils de formació.

Tanmateix, l'avaluació recomana una millora de la coordinació vertical entre professors i una millora del pràcticum, especialment pel que fa a l'organització i el seguiment acadèmic. Evidentment, aquesta millora es podia coordinar amb elements que afavorissin la inserció laboral, ja que moltes de les empreses que tenen estudiants amb pràctiques després acaben contractant-los.

Es valora positivament, en l'àmbit dels idiomes, que hi hagi docència en anglès en el 30% de les assignatures, com també la possibilitat de cursar altres idiomes. Respecte a aquest punt, fóra bo estendre la continuïtat d'aquesta oferta docent a segon cicle.

Taula 6. Programa de formació	
Comerç Internacional, UPF	
Publicació al BOE	Títol propi (aprovat per la Junta de Govern de la UPF el 14 d'octubre de 1998)
Anys de durada	4
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	155
Teoria	nd
Pràctica	nd
Crèdits optatius (b)	nd
Crèdits de lliure elecció	0
Total	300
Grau mínim de practicitat obligatòria	nd
Nombre d'assignatures optatives ofertes	nd
Oferta de crèdits optatius propis (a)	nd
Relació d'optativitat (a/b)	nd
Projecte final de carrera / pràcticum	No
Pràctiques en empreses	Sí
Nd: dada no disponible	
Font: centre avaluat	

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

La metodologia docent segueix els paràmetres establerts per la UPF. En aquest sentit, la implantació de l'avaluació continuada i la presència de l'estudiant en les classes afavoreix el rendiment acadèmic dels alumnes i la qualitat del mateix procés d'ensenyament-aprenentatge. Cal destacar, d'altra banda, que la mida dels grups és reduïda, la qual cosa afavoreix l'aprenentatge i la possibilitat de fomentar el treball en equip, encara que aquest element metodològic demani una revisió per superar determinades debilitats, lligades especialment a l'avaluació individual dels treballs en equip.

Taula 7. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

Comerç Internacional, UPF	
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs	
Teoria	31
Pràctica	nd
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs	
Teoria	30
Pràctica	nd
Mitjana d'estudiants per grup de 1r cicle	
Teoria	33
Pràctica	nd
Mitjana d'estudiants per grup de 2n cicle	
Teoria	58
Pràctica	nd
Total d'estudiants	273
Estudiants equivalents a temps complet	258
Nd: dada no disponible	
Font: UPF	

Taula 8. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002

Comerç Internacional, UPF	
Taxa d'èxit en el 1r curs	
Examen ordinari	77%
Examen extraordinari	67%
Taxa d'èxit en la resta de 1r cicle	
Examen ordinari	87%
Examen extraordinari	60%
Taxa d'èxit en el 2n cicle	
Examen ordinari	94%
Examen extraordinari	84%
Taxa d'èxit en l'ensenyament	
Examen ordinari	87%
Examen extraordinari	69%
Rendiment acadèmic	
Primer curs	82%
Ensenyament	91%
Mitjana d'estudiants titulats (1999-2002)	46
Taxa de graduació	68%
Font: centre avaluat	

Des del punt de vista metodològic, l'avaluació interna destaca l'oferta de serveis de suport als nous estudiants amb cursos introductoris de matemàtiques i informàtica, i de classes de reforç d'algunes matèries. En canvi, respecte a l'ús de l'ordinador portàtil a les classes per part dels estudiants, l'avaluació externa no veu clara la seva utilitat actual i qüestiona l'obligatorietat de disposar-ne d'un per accedir als estudis.

En principi, les tutories s'organitzen a través del correu electrònic, en part a causa del fet que la gran majoria de professorat no és personal a temps complet de l'ESCI. Tot i això, tant des del professorat com des de la coordinació s'ha anat suplint aquesta mancança amb fórmules individuals. L'avaluació ha destacat positivament la tasca dels coordinadors de grup. En canvi, tant els professors com els alumnes es queixen de no tenir més facilitats per fer les tutories presencials.

Dit això, cal posar de manifest que, si bé les taxes d'èxit i rendiment són bones, l'abandonament se situa al voltant del 30% i es concentra al primer curs, i especialment entre els estudiants amb menor nota d'accés als estudis.

L'avaluació posa de manifest la dificultat actual de compaginar estudis i feina per part dels estudiants.

PROFESSORAT

L'avaluació considera que el procediment de selecció de professorat és adequat des d'un punt de vista acadèmic. Malgrat tot, l'estructura de professorat presenta, segons l'avaluació externa, algunes mancances. En aquest sentit, l'avaluació recomana, atesa l'envergadura que han adquirit els estudis de l'Escola, reforçar la plantilla, per tal de tenir un grup significatiu de professorat propi. Així mateix, també recomana dotar-se d'una estructura de coordinació vertical d'assignatures, tasca que els coordinadors de curs no poden assumir. Aquesta coordinació, que en altres centres està assegurada pels departaments, en el cas de l'Escola la podria fer el cap d'estudis i el professorat propi. A més, aquest professorat propi permetria avançar cap a una implantació més acurada del sistema de tutories.

Aquest nucli de professors facilitaria l'assoliment del volum de recerca necessari per complir els objectius de qualitat del títol. A més, la possibilitat de tenir un grup propi de professors doctors pot ser clau en un futur procés d'acreditació del centre per impartir una titulació oficial.

Taula 9. Dedicació docent del professorat. Curs 2002-2003

Comerç Internacional, UPF	
Professorat propi	19%
Professorat ordinari	
Catedràtics d'universitat	8%
Titulars d'universitat	10%
Associats-UPF	13%
Associats	34%
Idiomes	7%
Font: centre avaluat	

INSTAL·LACIONS

L'edifici on se situa l'Escola és de molt bona qualitat, disposa d'espai suficient i té perspectives de poder-se ampliar, tenint en compte que actualment només ocupa el 50% de l'espai disponible. Les aules estan molt ben equipades i són funcionals.

RELACIONS EXTERNES

Si bé l'avaluació qualifica d'acceptable el nivell de relacions externes que manté la titulació, en particular en l'àmbit dels contactes empresarials, subratlla també la necessitat de fer un esforç més gran en aquesta dimensió. Es constata que la projecció del centre més enllà de Catalunya és limitada i es recomana potenciar, d'una banda, els acords amb altres institucions acadèmiques per a l'intercanvi d'estudiants i, de l'altra, els acords amb empreses situades a l'estranger per tal de facilitar la formació pràctica dels estudiants en aquest camp.

PLANIFICACIÓ DE LA TITULACIÓ I GESTIÓ DE LA QUALITAT

L'avaluació considera que l'Escola disposa d'una gestió més flexible i simplificada que la que se sol donar en institucions universitàries públiques. Això és degut a les dimensions del centre i a la manca de rigideses derivades dels sistemes d'organització i contractació pública. En canvi, com a febleses, l'avaluació ha detectat la necessitat d'avançar en la definició de procediments que permetin obtenir informació estadística agregada sobre el funcionament de la titulació d'una manera precisa i àgil. Es constata la necessitat de potenciar els mecanismes interns d'assegurament de la qualitat. Finalment, respecte del personal d'administració i serveis (PAS), l'avaluació destaca la seva motivació i implicació respecte del projecte del centre.

AVALUACIONS D'ENSENYAMENTS
DE PRIMER I SEGON CICLE

Àrea de Ciències de la Salut

Diplomatura en Logopèdia a la Universitat Autònoma de Barcelona

INTRODUCCIÓ

L'avaluació de la diplomatura de Logopèdia s'ha dut a terme en el marc del programa 2001 d'avaluacions d'AQU Catalunya. L'avaluació interna s'inicià el mes de setembre de 2002 i s'acabà el mes de març de 2003. En el Comitè d'Avaluació Interna (CAI) hi havia una representació adequada de professors, PAS i estudiants.

El Comitè d'Avaluació Externa (CAE) va dur a terme la visita el mes de desembre de 2003 i va lliurar l'informe el mes de febrer de 2004. El CAE estava format per experts acadèmics nacionals i internacionals (Portugal i Bèlgica) i un acadèmic expert en processos d'avaluació.

Quant al mètode d'avaluació, cal destacar que s'ha seguit la nova metodologia d'AQU Catalunya, que, en síntesi, revisa la seqüència «recursos, accions desenvolupades i resultats» a partir d'una forta base d'evidències que han de permetre donar resposta a un seguit de preguntes clau.

Globalment, el procés d'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria i amb un grau important d'acord entre ambdós comitès.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Els principals aspectes que s'han tingut en compte en l'avaluació d'aquest apartat han estat el nombre d'estudiants i la posició de l'ensenyament dins de la seva universitat i en un context més ampli, i el grau de suport institucional que rep el centre.

Resultats de l'avaluació

Cal tenir present que es tracta d'un ensenyament de creació recent (curs 1997-1998) i que és l'única escola pública del país que imparteix aquesta disciplina. A Catalunya, la diplomatura de Logopèdia s'imparteix també a la Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna (URL) i a l'Escola Universitària de Ciències de la Salut de Manresa, centre adscrit a la UAB.

La posada en marxa d'aquest ensenyament a la UAB es fonamenta en la tradició social i professional de la titulació d'Audició i Llenguatge (Magisteri), que des de 1986 s'oferia com a postgrau de la Facultat de Psicologia i l'Escola de Patologia de l'Hospital de Sant Pau adreçat als estudiants amb una diplomatura o llicenciatura prèvies, generalment Magisteri, Psicologia o Infermeria. Així, l'actual ensenyament de Logopèdia s'imparteix a la Facultat de Psicologia de la UAB, on també s'imparteix l'ensenyament de Psicologia. A Logopèdia hi ha 261 estudiants matriculats (dades del curs 2000-2001) i cada any es graduen al voltant de seixanta nous logopedes.

Des d'un punt de vista intern, s'ha destacat positivament el bon nivell i la qualitat dels nous estudiants i el fet de disposar de professors especialistes. Ara bé, també s'apunta l'escassa entitat de l'ensenyament en el context de la Facultat de Psicologia, atès que les unitats de gestió són els departaments i no pas els ensenyaments, la qual cosa fa que l'ensenyament no tingui prou autonomia en el Pla plurianual de personal. Des d'un punt de vista extern, el fet de ser l'única escola pública de logopèdia assegura una posició estratègica favorable, tot i que, en canvi, la demanda social de logopedes no és gaire elevada.

Propostes de millora

S'ha destacat la necessitat de disposar d'un pla de futur de l'ensenyament que permeti millorar la presència de l'ensenyament en el context de la UAB.

D'altra banda, segons el parer del CAE, un servei extern de Logopèdia podria contribuir notablement a la millora de la posició estratègica de l'ensenyament.

CAPACITAT DEL SISTEMA

Estudiants

Aquest apartat valora si el perfil dels estudiants de l'ensenyament, pel que fa a la formació, la capacitat i la dedicació a l'estudi, respon a les característiques de l'ensenyament. Ambdós comitès coincideixen a valorar favorablement el perfil.

Resultats de l'avaluació

Les principals vies d'accés a l'ensenyament són les PAU (68%) i la FP (32%), segons dades del curs 2000-2001. Els darrers anys s'observa un increment de la via d'accés d'FP, que ha passat de representar el 23% (curs 1998-1999) al 32%.

Taula 1. Dades generals de la Universitat Autònoma de Barcelona. Curs 2000-2001

	Logopèdia, UAB
Estudiants a l'ensenyament	261
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	501
Total d'estudiants matriculats a la UAB	32.546
Estudiants de cicle curt a la UAB	17.549
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la UAB	0,8%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de cicle curt de la UAB	1,48%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la titulació a Catalunya	52,1%

Font: DURSI

El CAE ha destacat que es tracta d'un conjunt d'estudiants amb un bon nivell de qualificació (vegeu la taula 4), la qual cosa, juntament amb el fet que majoritàriament siguin de primera opció, fa que es tracti d'estudiants motivats i, en certa mesura, vocacionals.

D'altra banda, els estudiants manifesten tenir una gran disponibilitat de temps per dedicar-se als estudis; d'aquesta manera, la majoria es matriculen de la totalitat dels crèdits teòrics que cal cursar per acabar els estudis en el temps previst (el 95% són estudiants a temps complet). Pel que fa al gènere, el 96,5% dels estudiants són dones (dades del curs 2000-2001).

Taula 2. Notes de tall de Logopèdia a la UAB. Evolució 1998-2002

	Via d'accés PAU				
	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Nota de tall	6,25	6,28	6,37	6,11	6,07

Font: DURSI

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2000-2001

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Logopèdia, UAB	80	175	2,19	98	77	77

Font: DURSI

Des de l'escola es realitzen accions de presentació i difusió de l'ensenyament (jornades de portes obertes, sessions d'acollida) que, si bé es valoren positivament, hi ha acord en la necessitat d'optimitzar-les. També cal aprofundir en el coneixement del perfil dels estudiants de nou accés.

Un dels punts febles detectats versa sobre la participació. Així, el CAE ha destacat la necessitat que els estudiants s'impliquin més en la vida acadèmica de l'escola, com, per exemple, mitjançant eleccions, associacions, etc.

Taula 4. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

Via d'accés PAU									
	Curs 1999-2000			Curs 2000-2001			Curs 2001-2002		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
Logopèdia, UAB	11,36%	68,18%	20,45%	0%	77,33%	22,67%	0%	81,94%	18,06%

Via d'accés FP									
	Curs 1999-2000			Curs 2000-2001			Curs 2001-2002		
	[5-8)	[8-9)	>9	[5-8)	[8-9)	>9	[5-8)	[8-9)	>9
Logopèdia, UAB	15,38%	69,23%	15,38%	0%	88,89%	11,11%	16,67%	79,17%	4,17%

Font: DURSI

Professorat

Aquest apartat valora si el perfil del professorat de l'ensenyament s'ajusta a les necessitats i les característiques de la titulació. Per bé que globalment el perfil és adequat, s'han posat de manifest aspectes que cal millorar.

Resultats de l'avaluació

El perfil dels professors és adequat a les disciplines bàsiques que estableixen el caràcter interdisciplinari de l'ensenyament, car conflueixen especialistes de la medicina, la psicologia, la lingüística i l'educació. Ara bé, caldria assegurar-se que aquests especialistes coneguin els trets específics propis del logopeda.

S'ha destacat el fet que hi ha un col·lectiu important de professorat associat (més del 50%) que aporta coneixements directes de la professió. Amb tot, la seva situació contractual no és la més favorable per poder compaginar les classes teòriques amb les de pràctica clínica i, de retruc, tenir una vinculació més gran amb el pràcticum. Cal tenir en compte, però, que aquest tipus de professor té una vinculació amb la facultat diferent de la dels professors titulars, i això té efectes a l'hora de compaginar horaris i activitats docents.

Taula 5. Dedicació docent del professorat. Curs 2002-2003	
	Logopèdia, UAB
Professorat ordinari	
Catedràtics d'universitat	5,6%
Titulars d'universitat	28,8%
Catedràtics d'escola universitària	-
Titulars d'escola universitària	2,3%
Associats doctors	2,2%
Associats no doctors	53,5%
Altres (professorat extern)	7,6%
Font: centre avaluat	

L'avaluació posa de manifest certs desajustos de plantilla pel que fa al personal docent dedicat a la gestió de l'ensenyament i a les pràctiques.

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals. En general, l'avaluació d'aquest apartat ha estat positiva.

Resultats de l'avaluació

Les aules són adequades per a la docència, però la resta d'espais (laboratoris, sales d'ordinadors), si bé també són adequats, resulten insuficients per abastar el nombre d'estudiants que els utilitzen.

Pel que fa a la biblioteca, el CAE ha destacat que la dotació de fons és suficient per a les necessitats de l'ensenyament, però ha subratllat també la utilització escassa que en fan els estudiants.

Relacions externes

En aquest apartat es considera tant la mobilitat del professorat com la dels estudiants (que marxen o vénen en programes d'intercanvi) i l'existència de convenis institucionals lligats a la docència o la participació en xarxes temàtiques amb ensenyaments d'altres universitats. Tots dos comitès d'avaluació han coincidit en la necessitat de millorar aquest capítol.

Resultats de l'avaluació

Per bé que hi ha programes d'intercanvi (Erasmus, Sòcrates), s'ha evidenciat la dificultat de promoure la participació, car no existeix una xarxa a escala internacional d'ensenyaments equivalents. A més, els estudiants manifesten que no coneixen amb detall les possibilitats d'aquests programes, independentment de la baixa dotació de les beques previstes. D'altra banda, apareix un nou element de complexitat com és emprar un idioma diferent en una disciplina en què el llenguatge n'és l'eix central.

Finalment, el CAE ha destacat la necessitat de reforçar els contactes acadèmics a escala internacional.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació ha destacat que fins avui no hi ha un pla estratègic o bé un pla de qualitat propi de la titulació, tot i que precisament s'ha pres aquest procés d'avaluació com el punt de partida per establir-lo. Un dels aspectes clau que cal considerar és la coordinació acadèmica dels professors, en especial la del col·lectiu de professors associats. El CAE proposa reforçar els òrgans de representació i gestió de la titulació, de manera que es pugui enfortir la imatge institucional en el context de la UAB.

Propostes de millora

Quant als estudiants, s'ha destacat la necessitat de millorar el coneixement sobre el seu perfil i, també, de reforçar l'estratègia actual de difusió. D'altra banda, s'insisteix en el fet que cal emprendre accions per impulsar la participació dels estudiants en la vida acadèmica.

Pel que fa al professorat, es destaca la necessitat d'adequar la plantilla a les necessitats de les classes pràctiques i, també, d'augmentar el nombre d'ajuts i incentius a la funció docent.

Quant a la gestió de la qualitat, es recomana ampliar la presència als òrgans de representació de la UAB de l'ensenyament de Logopèdia, en concret pel que fa als processos de selecció de nous professors. D'altra banda, el procés d'avaluació, si bé és un punt de partida per establir un pla de qualitat, ha de considerar objectius concrets, terminis i responsabilitats.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo (ús de referents acadèmics i professionals, i participació de diferents agents). També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals i, finalment, s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària. En aquest apartat, tots dos comitès coincideixen en la necessitat de millorar el perfil de formació.

Resultats de l'avaluació

La logopèdia és una disciplina que proporciona la formació teoricopràctica adequada per dur a terme activitats de prevenció, avaluació i intervenció en els trastorns del llenguatge de la població infantil i adulta. Es tracta, doncs, d'un ensenyament clarament interdisciplinari (medicina, psicologia, lingüística i educació). Amb tot, definir el perfil és complex, d'una banda, per la joventut de la disciplina i, de l'altra, pel fet que ha estat exercida per professionals amb perfils de formació diversos. A més, si bé la formació específica pren forma d'un títol específic en la majoria de països europeus, també és cert que ho fa amb una durada i unes orientacions prou diverses.

Els darrers anys, el Col·legi de Logopedes de Catalunya ha dissenyat un nou perfil que és posterior a les directrius del pla d'estudis establertes al Butlletí Oficial de l'Estat. Es tracta d'un perfil ambiciós difícil d'encaixar en els tres anys previstos. Ara bé, d'acord amb el CAE, el perfil actual recull els trets principals de cadascuna de les disciplines implicades i els estudiants assoleixen una formació específica ben valorada.

Programa de formació

El programa de formació s'ha analitzat tenint en compte els indicadors que fan referència a la seva funcionalitat (ciclicitat, o optativitat i obligatorietat). També s'observen la seqüència dels estudis, el nivell d'actualització dels programes i la definició i la difusió d'aquests programes. Ambdós comitès, en especial el CAE, coincideixen en la necessitat de millorar el programa actual de formació.

Resultats de l'avaluació

El pla d'estudis es distribueix al llarg de tres cursos, sense itineraris i amb un grau important de practicitat. A més, hi ha un període obligatori de pràcticums en diferents àmbits: educació, sanitat i benestar social.

S'ha valorat positivament l'actualització científica dels programes i, també, la seqüència curricular. Ara bé, es considera que el programa és insuficient per donar resposta al perfil de formació explicat. D'altra banda, l'avaluació ha detectat desequilibris interns entre àrees, com també uns continguts massa generalistes, autònoms en la disciplina d'origen i amb una relació escassa amb la patologia del llenguatge. Segons el CAE, els continguts són insuficients, ja que les bases conceptuals i metodològiques necessàries per adquirir les habilitats, els coneixements i les competències que ha de dominar un logopeda no es poden assolir. Pel que fa a les pràctiques, l'avaluació ha destacat la necessitat d'explicar-les amb més claredat. En aquest context, els estudiants, per bé que valoren positivament la formació rebuda i el tracte amb els professors, manifesten un grau de satisfacció baix amb el programa actual de formació.

Els programes de les assignatures, que estan recollits a la guia docent, són públics i apleguen tota la informació necessària.

Taula 6. El programa de formació	
	Logopèdia, UAB
Publicació al BOE	21-05-1997
Anys de durada	3
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	150
Teoria	78
Pràctica	72
Crèdits optatius (b)	36
Crèdits de lliure elecció	21
Total	207
Grau mínim de practicitat obligatòria	48%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	17
Oferta de crèdits optatius propis (a)	91,5
Relació d'optativitat (a/b)	2,5
Projecte final de carrera / pràcticum	Sí
Pràctiques en empreses	No
Font: UAB	

Amb relació al pràcticum, s'ofereixen diferents especialitzacions (Psicologia, Educació, Medicina), que globalment es valoren de manera positiva, per bé que caldria aprofundir en la dimensió d'intervenció. S'ha destacat favorablement el nivell d'informació prèvia disponible (s'organitzen jornades específiques).

Això no obstant, s'han trobat àmbits de millora, com, per exemple, la supervisió i l'avaluació, atès que manca la documentació per poder valorar l'adequació i la pertinença de la tipologia del pràcticum respecte del perfil de formació dels graduats. Així, falta un guió acadèmic que permeti fer un seguiment del treball dels estudiants.

D'altra banda, la relació amb els tutors externs (professionals que treballen als centres on els estudiants fan les pràctiques) s'ha de reforçar per assegurar una homogeneïtat en els criteris d'avaluació i, també, per millorar el sistema actual de contraprestacions econòmiques d'aquests tutors externs.

Finalment, el CAE ha destacat que, si bé la majoria de centres on els estudiants fan els pràcticums són adequats, hi ha aspectes que queden fora del control directe de la titulació, amb la qual cosa no es pot assegurar un mínim comú de qualitat a tots els pràcticums. Així, conviuen experiències excel·lents amb altres de no tan satisfactòries.

Propostes de millora

Quant al perfil, s'ha destacat la necessitat d'aprofitar l'impuls del procés d'avaluació per ajustar-lo de manera que pugui donar resposta a les necessitats acadèmiques i professionals, amb una major participació dels agents externs directament implicats en l'ensenyament.

Es preveu aprofitar el procés d'avaluació per poder equilibrar i ampliar el programa actual de formació, com també per millorar l'estructura actual dels programes de pràctiques.

Quant al programa de formació, es posa de manifest la necessitat de modificar-lo, de manera que pugui donar resposta al perfil de formació. Així, es planteja millorar la distribució de les diferents àrees implicades. D'altra banda, es recomana que es doni prioritat a l'ensenyament en habilitats. Respecte dels pràcticums, s'insisteix en la necessitat d'assegurar un major pes del vessant logopèdic i, també, de millorar la comunicació entre la universitat i els centres de pràcticum.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i d'estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat. Ambdós comitès d'avaluació coincideixen a fer-ne una valoració poc favorable, especialment pel que fa l'encaix del pràcticum (vegeu l'apartat Programa de formació).

Resultats de l'avaluació

Hi ha desequilibris clars en el calendari i els horaris. D'altra banda, i a causa del fet que el pràcticum es concentra al tercer curs, el segon curs presenta una càrrega lectiva elevada. Pel que fa als horaris, es posa de manifest la complexitat d'organitzar-los, atès que cal comptar amb els desplaçaments dels estudiants als centres de pràctiques, dins i fora del campus, que sovint representen força hores. D'altra banda, es palesa que l'horari és massa forçat, ja que hi ha dies de classes amb moltes matèries troncal següides i no hi ha franges de temps lliure per poder treballar individualment.

Metodologia

Aquest apartat avalua l'adequació de la metodologia docent als objectius de formació i la satisfacció tant del professorat com de l'alumnat. Aquest punt també analitza el grau de desenvolupament metodològic i la incorporació de noves tecnologies docents.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació ha posat en relleu la prevalença de la metodologia tradicional (classes magistrals) enfront d'alternatives més participatives. D'altra banda, i malgrat que hi ha una bona predisposició envers la incorporació de les noves tecnologies (projectes d'innovació docent en curs), el nombre elevat d'estudiants a classe (vegeu la taula 7) s'argumenta com el principal fre a la innovació docent.

Taula 7. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2000-2001

	Logopèdia, UAB
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs	
Teoria	85
Pràctica	30
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs	
Teoria	79
Pràctica	27
Mitjana d'estudiants per grup de 1r cicle	
Teoria	86
Pràctica	22
Total d'estudiants	261
Estudiants equivalents a temps complet	249
Font: UAB	

Segons el CAE, la metodologia docent tant de les classes de teoria com fins i tot del pràcticum fa prevaler l'adquisició de continguts per sobre de l'adquisició d'habilitats.

Acció tutorial i d'orientació

En aquest punt s'analitza la tipologia dels serveis d'orientació a l'estudiant i la seva adequació, tant pel que fa a la vida acadèmica com a la inserció professional. Finalment, es valora el grau de satisfacció dels implicats en l'acció tutorial (professors i estudiants). L'avaluació ha detectat àmbits de millora.

Resultats de l'avaluació

Es troba a faltar un pla integral d'acció tutorial, ja que aquesta tutoria es limita a les hores de visita dels professors al seu despatx. D'altra banda, l'ús d'aquest servei no forma part de la cultura habitual dels estudiants. Des de l'escola es planteja reforçar les atribucions del coordinador de titulació amb la tasca d'orientació, per bé que el CAE considera que seria més efectiva la possibilitat d'incorporar a les tasques de coordinació i orientació professors associats amb una forta experiència professional.

No obstant això, s'organitzen jornades d'acollida per als nous estudiants i jornades d'orientació laboral adreçades als estudiants del darrer curs.

Activitats curriculars complementàries

La planificació de les activitats, l'orientació d'aquestes activitats al desenvolupament d'habilitats acadèmiques, professionals o personals, i la satisfacció de l'alumnat i el professorat han estat els eixos valoratius d'aquest apartat. En general, la valoració d'aquest apartat és poc favorable.

Resultats de l'avaluació

D'acord amb l'escola, les activitats curriculars complementàries estan configurades per les assignatures de campus i de lliure elecció, com també pel seminari que s'organitza cada any sobre inserció professional. Això no obstant, ni els professors ni els estudiants no estan satisfets amb l'oferta actual.

Propostes de millora

Quant a l'organització educativa, la recomanació principal versa sobre la idea de reflexionar sobre la distribució temporal actual del programa de formació, especialment del pràcticum.

D'altra banda, es planteja la possibilitat de millorar l'atenció tutorial dispensada als estudiants, ja sigui incorporant professors associats professionals o bé reforçant les tasques del coordinador de titulació.

Quant a les activitats curriculars complementàries, es proposa millorar-les integrant-les en la planificació global, de manera que responguin a uns objectius definits prèviament.

QUALITAT DELS RESULTATS

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest punt conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge. Ambdós comitès han coincidit a fer-ne una valoració positiva.

Resultats de l'avaluació

Les estratègies d'avaluació queden recollides en els programes de les assignatures i es valoren positivament, ja que la reglamentació és clara i coneguda i hi ha models d'exàmens a la biblioteca. Ara bé, les estratègies sovint estan condicionades pel nombre elevat d'estudiants per grup, que implica una prevalença d'exàmens d'elecció múltiple davant de mecanismes alternatius més en sintonia amb les característiques d'un logopeda, com, per exemple, l'avaluació de l'exposició oral, l'autoavaluació o l'avaluació continuada.

Pel que fa als resultats acadèmics, s'observa que globalment són bons. En aquest context, cal tenir present l'adequació del perfil dels estudiants (vocacionals, amb bones notes d'accés), un fet que explica la baixa taxa d'abandonament dels estudis i les taxes d'èxit i de rendiment per sobre del 70%. Professors i estudiants coincideixen a fer una valoració positiva dels resultats, per bé que, segons l'opinió dels estudiants, el nivell de dificultat per obtenir bons resultats és baix.

Malgrat els bons resultats, el CAE ha destacat la necessitat de concretar la definició dels objectius formatius i la necessitat d'assolir una interdisciplinarietat efectiva en el programa de formació.

Taula 8. Resultats acadèmics. Curs 2000-2001

Logopèdia, UAB	
Taxa d'èxit en el 1r curs	
1a convocatòria	69,7%
2a convocatòria	70,1%
Taxa d'èxit en l'ensenyament	
1a convocatòria	78%
2a convocatòria	69,9%
Rendiment acadèmic	
1r curs	77%
Ensenyament	83%
Mitjana d'estudiants titulats (1999-2001)	58
Taxa de graduació	nd
Nd: dada no disponible	
Font: UAB	

Taula 9. Grau d'activitat dels estudiants. Logopèdia a la UAB

	1998-1999	1999-2000	2000-2001
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	69	69	69
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	67	68	66
Font: UdG			

Taula 10. Situació de les cohorts. Logopèdia a la UAB. Curs 2001-2002

	Matriculats	Graduats en t*	Graduats en t+1	Graduats en >t+1	No s'han graduat	Abandonaments
1997-1998	80	56	8	-	4	12
1998-1999	95	49	-	-	37	9

*t: temps previst
Font: UAB

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

L'anàlisi d'aquest punt ha tingut en compte les estratègies d'avaluació dels resultats professionals i els mateixos resultats d'inserció laboral obtinguts. També s'han considerat el grau de satisfacció dels graduats i les opinions de les empreses que els contracten.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació ha destacat la necessitat de millorar el reconeixement social de la professió. Així, si bé hi ha un mercat potencial de treball (envelliment de la població, accidents, immigració), les administracions públiques no prioritzen la contractació de logopedes. D'altra banda, en l'àmbit de l'ensenyament públic cal disposar, a més de la titulació de logopeda, de la titulació de mestre per poder exercir la professió. A més, en el sistema públic la promoció professional està condicionada per la titulació acadèmica; així, en tractar-se d'una diplomatura i no d'una llicenciatura, les possibilitats dels diplomats són menors.

Fins al moment, la professió ha estat exercida per professionals de diferents àmbits (medicina, psicologia, educació). La implantació recent d'aquests estudis ha provocat que els professionals de menor edat i sense cap altra identitat professional es trobin en un medi amb una competència professional considerable. Així, la principal sortida es troba en el sector privat, especialment a través de les mútues sanitàries.

Aquesta realitat explica el fet que molts estudiants, en acabar els estudis, continuïn els seus estudis (per exemple, Magisteri, Psicologia, Lingüística, cursos de postgrau) per reforçar la seva formació.

D'acord amb el darrer estudi d'inserció laboral d'AQU Catalunya (promoció de 2001), hi ha un alt percentatge (84,4%) d'estudiants que accedeixen al mercat de treball on s'exigeix la titulació pròpia, però les condicions laborals no són òptimes. Així, prevalen els contractes temporals de curta durada.

Taula 11. Dades d'inserció laboral dels llicenciats en Logopèdia

	Enquestats	Ocupats	Ocupats abans d'acabar	Contracte fix en el moment de l'enquesta	Satisfacció amb la feina actual (1-7)
UAB	45	84,44%	14,63%	29,27%	5,78
Catalunya*	439	93,39%	35,5%	48,03%	5,62

* Inclou diplomats sanitaris: Fisioteràpia, Infermeria, Òptica i Optometria, Podologia i Teràpia Ocupacional.
Font: enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

Aquest apartat no ha estat objecte d'avaluació amb detall, car manquen evidències. Amb tot, s'ha posat de manifest la necessitat d'avançar en el disseny d'instruments que permetin una aproximació adequada a aquesta realitat.

Propostes de millora

Amb relació als resultats acadèmics, l'avaluació proposa diversificar les estratègies d'avaluació, d'acord amb les característiques pròpies de la professió de logopeda.

Quant als resultats personals, l'avaluació destaca la necessitat d'establir instruments per avaluar-los.

Diplomatura en Teràpia Ocupacional a la Universitat Autònoma de Barcelona

INTRODUCCIÓ

La diplomatura de Teràpia Ocupacional de la UAB ha estat avaluada dins del programa institucional de l'any 2003 de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya). El desenvolupament de l'avaluació s'ha dut a terme segons «la metodologia» tradicional, és a dir, mitjançant criteris establerts que es basen més en observacions qualitatives que no pas quantitatives.

La fase d'avaluació interna va ser realitzada a principis de 2003 per un comitè format per dues professores, una representant del PAS i dues estudiants, i va concloure a finals del mes de juliol de 2003, en què es va lliurar l'autoinforme. La visita del comitè d'avaluació externa (CAE) va tenir lloc durant el mes de gener de 2004 i l'informe extern va ser lliurat el mes de febrer. En aquest comitè hi havia dos professors d'altres universitats de fora de Catalunya, una professional vinculada a la teràpia ocupacional i una experta en processos d'avaluació.

En general, l'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria i en un clima de col·laboració i coincidència en la diagnosi entre ambdós comitès.

CONTEXT INSTITUCIONAL

L'Escola Universitària Creu Roja es va fundar l'any 1918, es va incorporar a la UAB com a centre adscrit l'any 1983 i, deu anys més tard, el 1993, inicià els estudis de diplomatura en Teràpia Ocupacional (TO) a Terrassa. La titulació de TO comparteix espai amb la diplomatura d'Infermeria i amb un postgrau d'Intervenció Social i Sanitària a la Comunitat.

La implantació de la Teràpia Ocupacional com a diplomatura universitària ha permès que la professió de TO, històricament lligada a la rehabilitació física en el nostre país, s'hagi desenvolupat en nous àmbits com ara la salut mental, els serveis socials i, en molta menor mesura, la discapacitat sensorial, uns àmbits que en altres països d'Europa i d'Amèrica estan perfectament desenvolupats. L'Escola Universitària Creu Roja ha tingut i té un paper preponderant en el desenvolupament i la implantació de la TO en l'àmbit de la salut mental de Catalunya.

Les directrius generals pròpies dels estudis de Teràpia Ocupacional es van publicar en el BOE el novembre de 1990. Fins aleshores, aquests estudis s'havien impartit a l'Escola Nacional de Sanitat, que depenia del Ministeri de Sanitat, a Madrid.

Aquesta diplomatura universitària de Terrassa, juntament amb la TO de tots els centres universitaris de l'Estat espanyol, ha presentat, en el programa de convergència de l'Agència Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA), la sol·licitud d'ajuda per al disseny de la nova titulació de TO adaptada al marc de l'Espai europeu d'educació superior (EEES). Fa poc temps s'ha aprovat aquest programa.

L'Escola Universitària Creu Roja i la Universitat de Vic són els únics centres que ofereixen aquest ensenyament a Catalunya. Segons les dades de la taula següent, una mica més de la meitat dels matriculats en Teràpia Ocupacional pertanyen a l'Escola Universitària Creu Roja.

En el context de la UAB, el pes de l'ensenyament és força baix, atès que representa el 0,68% del total d'estudiants de cicle curt.

Taula 1. Dades generals de la Universitat Autònoma de Barcelona. Curs 2001-2002

Teràpia Ocupacional, UAB	
Estudinats a l'ensenyament	166
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	312
Total d'estudiants matriculats a la UAB	40.360
Estudiants de cicle curt a la UAB	24.092
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la UAB	0,41%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de cicle curt de la UAB	0,68%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la titulació a Catalunya	53,2%

Font: DURSI

Segons manifesten els comitès, una problemàtica pendent dels estudis de TO és la incorporació de terapeutes ocupacionals en els centres universitaris. Aquesta és una qüestió prioritària en les reunions de la Conferència Nacional de Directors d'Escoles Universitàries de Teràpia Ocupacional, que aplega totes les escoles de l'Estat espanyol.

ACCÉS ALS ESTUDIS

La principal via d'accés a l'ensenyament són les PAU (al voltant del 70%), i la resta d'alumnes provenen de la via d'FP. Tot i això, l'anàlisi de les dades mostra que s'està incrementant progressivament l'ingrés des de la formació professional i que s'està disminuint la via mitjançant les PAU.

Com en la majoria d'estudis de l'àmbit de la salut, el percentatge de dones és molt superior al d'homes (97,5%, per al curs 2002-2003).

Les notes de tall han anat baixant, tant les de les PAU com les d'FP.

Taula 2. Notes de tall. Teràpia Ocupacional a la UAB. Evolució 1998-2003

	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Nota de tall via PAU	6,08	6,02	6,87	5,33	5,26
Nota de tall via FP	7,74	7,79	7,34	7,33	7

Font: DURSI

La titulació té una sol·licitud d'accés alta i una matrícula en primera opció també alta, cosa que indica un gran interès per aquesta titulació de demanda molt vocacional.

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2002-2003

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/ oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Teràpia Ocupacional, UAB	60	221	3,68	52	5	59
Places ofertes a Catalunya (curs 2000-2001): 60 (UVic no té límit)						
Demanda en 1a opció a Catalunya: dada no disponible						
Font: DURSI						

La disminució de les notes de tall ha comportat l'increment en l'accés dels alumnes amb nota de tall entre el 5 i el 6 i ha arribat gairebé a la meitat del total dels alumnes de nou accés per via de les PAU per al curs 2002-2003. També s'ha observat, els darrers temps, una reducció del percentatge d'estudiants que han accedit a l'ensenyament amb una nota superior a 7.

La informació a l'alumnat és molt correcta, tant abans d'integrar-se al centre com després. En aquest sentit, s'organitzen jornades de portes obertes i d'acollida, reunions de rebuda adreçades a cada curs i tutories personalitzades per a tot l'alumnat.

Taula 4. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

Via d'accés PAU									
Teràpia Ocupacional, UAB	Curs 2000-2001			Curs 2001-2002			Curs 2002-2003		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
	23,26%	37,21%	11,63%	42,51%	9,43%	7,55%	49,15%	20,34%	3,39%
Via d'accés FP									
Teràpia Ocupacional, UAB	Curs 2000-2001			Curs 2001-2002			Curs 2002-2003		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
	8,33%	75%	16,67%	30%	30%	40%	31,25%	31,25%	37,5%
Font: DURSI									

FITES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ

La titulació no té descrits els objectius. El CAE recomana que es desenvolupin els objectius generals i específics a curt, a mitjà i a llarg termini. Se suggereix que els generals es facin dins del marc de l'EEES en conjunt amb la resta de centres universitaris de l'Estat espanyol, i els específics, tenint en compte la realitat i les necessitats catalanes.

Cal dir que l'equip de direcció està molt implicat en el desenvolupament de la titulació de TO en els àmbits català i espanyol. Hi ha un clar lideratge que beneficia la imatge exterior de l'Escola Universitària Creu Roja a tot l'Estat espanyol.

Si bé no hi ha un document formal que descrigui el perfil del professional que es vol formar, sí que hi ha una descripció que ha estat present en la creació del pla d'estudis. Així, la teràpia ocupacional estudia l'ocupació de les persones a les àrees d'autocura i productivitat/joc/temps (àrees ocupacionals) i la situa dins del context físic, temporal i sociocultural.

Pel que fa a l'adequació de la formació a les demandes de la societat, l'avaluació ha assenyalat que el perfil actual de l'ensenyament està orientat principalment a formar professionals generalistes amb els coneixements teòrics, les habilitats personals i els recursos pràctics necessaris per donar servei en les àrees de rehabilitació física, salut mental, geriatria, pediatria i inserció sociolaboral.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

El pla d'estudis segueix les directrius generals i consta de 207 crèdits repartits al llarg de tres cursos, dels quals el 48% correspon a crèdits pràctics. El pla té un perfil generalista, de manera que, en acabar, l'estudiant té una visió global adequada de la teràpia ocupacional.

El pla d'estudis és coherent en la seqüenciació i la riquesa de continguts. L'obligatorietat preveu assignatures com ara Inserció sociolaboral, Administració i gestió sanitària, i Ortesi, adaptació i ajudes tècniques, que perfilen el contingut del pla d'estudis i inclouen matèries en camps disciplinaris nous, com també matèries no tractades en la troncalitat, amb la qual cosa s'amplien les perspectives de l'estudi de la teràpia ocupacional.

S'observa un perfil general d'optativitat que està orientat, juntament amb alguna assignatura obligatòria, a reforçar habilitats i perspectives en els àmbits de la recerca i la gestió. L'obligatorietat i l'optativitat aporten una fortalesa i una personalitat pròpies al pla d'estudis implantat a l'Escola Universitària Creu Roja.

Taula 5. El programa de formació

Teràpia Ocupacional, UAB	
Publicació al BOE	22-08-2000
Anys de durada	3
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	163
Teoria	84,5
Pràctica	78,5
Crèdits optatius (b)	44
Crèdits de lliure elecció	-
Total	207
Grau mínim de practicitat obligatòria	46%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	11
Oferta de crèdits optatius propis (a)	56,5
Relació d'optativitat (a/b)	3,36
Projecte final de carrera / pràcticum	No
Estades pràctiques	Sí
Font: UAB	

El contingut de les pràctiques d'aula, les de laboratori i les de problemes és adequat al perfil de formació, encara que, en l'avaluació externa, alumnes i titulats entrevistats consideraven que la realització dels tallers seria més adequada en cursos més avançats. Així mateix, l'avaluació externa ha destacat la bona organització d'aquestes estades i, també, el nombre important de centres disponibles.

La innovació en les pràctiques de laboratori està sent desenvolupada amb iniciatives com ara el taller amb estudiants de teatre com a malalts simulats de les activitats de la vida diària i les activitats ocupacionals. Respecte a les pràctiques clíniques realitzades en els centres, la primera presa de contacte coincideix amb la visita que es fa durant el primer curs. Amb les estades pràctiques de primer i de segon es fan un total de tres torns. L'avaluació externa considera que, continuant amb la política d'integració de centres sociosanitaris de pràctiques, podria ser convenient que en el futur es pogués establir un quart torn de pràctiques orientat a facilitar la possibilitat que l'alumnat accedeixi a la màxima diversitat de centres possibles. Per tal que això sigui possible, caldria incrementar el nombre de centres que integrin professionals terapeutes ocupacionals.

Els objectius, els continguts, els criteris d'avaluació i la bibliografia estan recollits en la guia acadèmica. Finalment, l'avaluació considera que els nivells d'actualització científica dels programes són adequats.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

La principal metodologia docent pel que fa als continguts teòrics és la classe magistral complementada amb mitjans audiovisuals.

La metodologia emprada és diversa i adequada, tant en la teoria com en la pràctica (individualitzada i en grup), i presenta algunes actuacions d'innovació docent molt interessants per a la formació de l'alumnat, com ja s'ha comentat, és la realització de tallers amb malalts simulats.

L'avaluació evidencia que hi ha un clima de tutories en la institució en què el professorat està disponible i dedicat no tan sols durant els horaris establerts, sinó també quan ho demana l'alumnat.

L'organització de la docència és adequada i està convenientment expressada, tant en la guia acadèmica com en la pàgina web de l'Escola Universitària Creu Roja.

Així mateix, l'avaluació externa considera que la distribució en mòduls de teoria, pràctica i exàmens és adequada. L'horari del mòdul de teoria i el desenvolupament de les pràctiques són adequats a les necessitats internes (docents) i externes (laborals) de la majoria de l'alumnat. En l'organització de la docència hi ha una política per afavorir el contacte entre l'escola i els centres de pràctica i professionals de teràpia ocupacional. Això permet un coneixement de la realitat dels centres de pràctiques més ampli. Es lliura un dossier de pràctiques als professors i els alumnes on s'informa dels objectius, els períodes, les dates i la tutorització.

Hi ha poca massificació de la titulació de TO. L'avaluació no ha valorat la mida dels grups.

Taula 6. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2002-2003

Teràpia Ocupacional, UAB	
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs	
Teoria	56
Pràctica	-
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs	
Teoria	53
Pràctica	-
Mitjana d'estudiants per grup de 1r cicle	
Teoria	104
Pràctica	51
Total d'estudiants	171
Estudiants equivalents a temps complet	-
Font: centre avaluat	

D'altra banda, els mecanismes i les estratègies d'avaluació, com també els criteris i els procediments de revisió, queden definits en els diferents programes de les assignatures.

Els resultats acadèmics dels estudiants són bons, especialment en el darrer curs. El rendiment acadèmic és elevat, tot i que és més alt en les assignatures optatives (80%) que en les troncal o obligatòries (65%).

Malgrat això, s'observa una disminució progressiva de la taxa de graduació. Si bé se situava en una mitjana del 71% per a les cohorts del 1993-1994 al 1996-1997, a partir d'aquí la mitjana disminueix fins al 53%. L'avaluació externa no ha entrat a valorar aquest fet.

La taxa d'abandonament és pràcticament nul·la al segon i el tercer curs i una mica més alta al primer curs.

Taula 7. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002	
	Teràpia Ocupacional, UAB
Taxa d'èxit en el 1r curs	
1a convocatòria	55,77%
2a convocatòria	53,70%
Taxa d'èxit en el 1r cicle	
1a convocatòria	65,81%
2a convocatòria	51,20%
Rendiment acadèmic	
1r curs	79,52%
1r cicle	83,26%
Mitjana d'estudiants titulats (1996-1999)	37,25
Taxa de graduació	60%
Font: UAB	

PROFESSORAT

El nombre de professors que imparteixen Teràpia Ocupacional és de 43:

- 11 són professors contractats a temps complet.
- 32 són professors col·laboradors, dels quals 9 són terapeutes ocupacionals.

A més, cal afegir tots els professionals de teràpia ocupacional que treballen en l'àmbit assistencial en els diferents dispositius sociosanitaris de pràctiques i que també fan labors de docència.

Els professors contractats assumeixen un percentatge considerable de la troncalitat i l'obligatorietat, especialment els professors contractats que són terapeutes ocupacionals. La resta de crèdits teòrics i pràctics els imparteixen majoritàriament professors col·laboradors, que no són, en la seva majoria, terapeutes ocupacionals, encara que estan sota la coordinació de professors contractats.

Cada col·laborador tutor es responsabilitza dels alumnes assignats en el centre sanitari o social de referència en el qual fan la seva labor assistencial, i garanteixen, d'aquesta manera, un desenvolupament adequat de les estades pràctiques.

Taula 8. Participació en la docència per categories. Curs 2000-2001				
	Crèdits teòrics	Crèdits pràctics *	Crèdits pràcticum **	Total
Professorat contractat	45,5	37,5	7	90
Professorat col·laborador	68	40,5	-	108,5
* Lligats a les pràctiques d'assignatures (no al pràcticum extern).				
** Lligats a les pràctiques externes.				
Font: UAB				

Respecte al perfil del professorat, la presència important de terapeutes ocupacionals com a professors contractats o col·laboradors és un dels punts forts de l'ensenyament.

No hi ha una unitat orgànica d'innovació i ajuda a la docència, ja que el nombre reduït de professorat permet tenir una comunicació directa amb el cap d'estudis i amb la Comissió Acadèmica, que valora fonamentalment la viabilitat econòmica. El CAE considera que seria adequat reflexionar sobre aquest tema i designar una comissió amb caràcter permanent responsable dels assumptes d'innovació docent.

INSTAL·LACIONS

La diplomatura en Teràpia Ocupacional comparteix edifici, instal·lacions i infraestructura amb la diplomatura en Infermeria i un postgrau en un edifici que era l'antic Hospital de Sant Llàtzer a Terrassa. Així mateix, té diversos locals llogats tant per a aulari com per fer-hi tallers. De l'avaluació externa se'n desprèn que hi ha una accessibilitat insuficient a algunes parts de l'edifici central, sobretot a la biblioteca.

En general, hi ha un bon manteniment de les instal·lacions.

Pel que fa als despatxos del professorat, encara que disposen d'espais individuals, les condicions d'habitabilitat i d'espai són millorables.

D'altra banda, l'avaluació externa considera positivament la selecció del fons de la biblioteca, com també la facilitat d'accedir a aquest fons.

RELACIONS EXTERNES

Una de les evidències de més prestigi de la titulació de Teràpia Ocupacional de l'Escola Universitària Creu Roja es fonamenta en la seva actuació en les relacions amb altres institucions:

- a) Membre fundador de l'ENOTHE (European Network of Occupational Therapy in Higher Education)
- b) Reconeixement per la WFOT (World Federation Occupational Therapy)
- c) Vicepresidència del Consell Nacional de Degans i Directors de Teràpia Ocupacional

A més, el centre duu a terme programes d'intercanvi internacional com ara l'Erasmus amb les universitats de Gant (Bèlgica), Brunel (Anglaterra) i Göteborg (Suècia), juntament amb les relacions establertes, entre altres, amb l'Associació Professional Espanyola de Terapeutes Ocupacionals (APETO), l'Associació de Professionals de Teràpia Ocupacional de Catalunya (APTOC) i l'Institut Català de la Salut (ICS).

És important esmentar que no existeix un col·legi professional de terapeutes ocupacionals a Catalunya.

AVALUACIONS D'ENSENYAMENTS
DE PRIMER I SEGON CICLE

Àrea Tècnica

Avaluació transversal d'Enginyeria Electrònica a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona

INTRODUCCIÓ

Aquest informe recull els resultats de la segona avaluació que s'ha dut a terme en l'ensenyament d'Electrònica (anteriorment s'havia avaluat l'any 1998), que s'ha realitzat de manera transversal a dos dels quatre ensenyaments d'Enginyeria Electrònica de Catalunya (UB i UAB). Cal tenir en compte que totes dues universitats comparteixen un títol de caràcter interuniversitari. El procés d'avaluació s'ha dut a terme a través de comitès d'avaluació interna representats pels principals col·lectius relacionats amb la titulació i per comitès d'avaluació externa amb representació d'experts de l'àmbit acadèmic, professional i de gestió de la qualitat.

La valoració dels processos d'avaluació ha estat positiva en ambdós centres, per bé que l'avaluació externa assenyalava un grau més alt de participació de la comunitat acadèmica en el cas de la UB. Com a debilitats del procés, s'assenyalava la manca de dades sobre el desenvolupament docent dels altres centres que ofereixen la titulació a Catalunya i una participació escassa dels estudiants en l'avaluació.

El mètode d'avaluació seguit ha estat la nova metodologia d'AQU Catalunya, que en síntesi revisa la seqüència «recursos, accions desenvolupades i resultats» a partir d'una forta base d'evidències que han de permetre donar resposta a un seguit de preguntes clau.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Els principals aspectes que s'han tingut en compte en l'avaluació d'aquest apartat han estat el nombre d'estudiants i la posició de l'ensenyament dins de la seva universitat i en un context més ampli, i el grau de suport institucional que rep el centre.

Resultats de l'avaluació

Ambdós ensenyaments tenen una capacitat de recerca notable, que es tradueix en una major presència de la UB pel que fa a desenvolupaments tecnològics i en una transferència de tecnologia al sector empresarial. També tenen bons resultats en la inserció professional dels graduats.

Ara bé, l'avaluació posa de manifest que la manca d'una estructura de primer cicle dificulta la integració de l'ensenyament en l'àmbit universitari, la qual cosa té efectes tant en l'accés de nous estudiants com en la visibilitat de l'ensenyament en el mercat de treball. D'altra banda, l'anàlisi de la situació de l'ensenyament dins de les universitats mostra en tots dos casos una situació de debilitat que es produeix principalment per la manca de posició consolidada de l'ensenyament dins de la mateixa universitat. Cal tenir en compte que aquests ensenyaments no es corresponen amb el perfil global de les universitats on s'imparteixen, la qual cosa dificulta determinades sinergies, malgrat que la UAB tingui el reforç de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria.

Tenint en compte les dades de matriculació, podem veure que hi ha un estancament de la matrícula global i una tendència a la baixa en el cas de la UB. A més, cal tenir en compte que els ensenyaments avaluats a la UB i a la UAB representen el 40% de l'oferta de places d'accés d'aquest estudi a Catalunya. Finalment, s'observa que la presència de dones als estudis és molt baixa, si bé en aquest punt la UB aconsegueix una posició més favorable.

En definitiva, l'avaluació considera que els ensenyaments tenen un potencial per a la millora, fruit de la seva posició disciplinària i de recerca, que no s'ha utilitzat prou, i en aquest sentit recomana que es faci atenció a la correcció de febleses en l'etapa que s'obre amb el procés de convergència cap a l'Espai europeu d'educació superior (EEES).

CAPACITAT DEL SISTEMA

Estudiants

Aquest apartat valora tant les polítiques de captació d'estudiants i acollida com el perfil de les persones que accedeixen als centres.

Resultats de l'avaluació

Aquest punt ha tingut una valoració més favorable en el cas de la UB. Aquesta situació prové bàsicament d'una satisfacció més gran de l'alumnat de la UB per raó dels horaris i de la tutorització. En general, però, s'observa que en ambdós centres hi ha un nombre reduït d'estudiants per grup, la qual cosa facilita un contacte més directe amb professors i tutors; tanmateix, la UB ha fet un esforç més gran per adaptar-se a les característiques dels estudiants, especialment pel que fa a l'horari.

Tots dos ensenyaments comparteixen situacions semblants. D'una banda, l'accés de nous estudiants té un caràcter força heterogeni, atès que provenen de primers cicles de física de la mateixa universitat o d'estudis d'enginyeria de cicle curt d'altres universitats. Es tracta, però, d'estudiants generalment motivats i ja inserits en el mercat laboral. Per tant, compaginen feina i estudis.

Aquests dos elements sembla que són al darrere dels nivells d'abandonament importants, que han motivat la posada en marxa d'accions per complementar la formació inicial dels nous estudiants, d'una banda, i l'adaptació dels horaris per facilitar ocupació i estudis, de l'altra. De totes maneres, l'avaluació externa opina que cal seguir amb atenció l'evolució d'aquesta dada i, alhora, potenciar les accions que es duen a terme per millorar el seguiment dels estudis per part dels estudiants. Finalment, es constata la dificultat d'augmentar la participació dels estudiants als òrgans de decisió.

Taula 1. Dades generals de l'ensenyament d'Enginyeria Electrònica

Enginyeria Electrònica al Sistema Universitari Català				Pes de les titulacions avaluades respecte al conjunt d'Enginyeria Electrònica		
	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2002-2003 UB	2002-2003 UAB	
Oferta de places	255	280	270	22,2%	18,5%	
Estudiants de nou accés	240	234	211	17,5%	17,1%	
Total d'estudiants matriculats	897	819	809	20,3%	13, 8%	
Percentatge de dones	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2002-2003 UB	2002-2003 UAB	
Estudiants de nou accés	14,6%	9,0%	9,5%	25%	5%	
Estudiants matriculats	13,7%	11,8%	10,4%	16,7%	14,3%	
Enginyeria Electrònica						
	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Estudiants de nou accés a l'ensenyament (UB)	65	68	62	44	29	37
Estudiants de nou accés a l'ensenyament (UAB)	39	46	46	32	34	36
Total d'estudiants matriculats a l'ensenyament (UB)	194	200	261	236	178	164
Total d'estudiants matriculats a l'ensenyament (UAB)	95	107	122	113	108	112
Les dades inclouen dades dels ensenyaments de la UB, la UAB, la UPC i la URL.						
Font: DURSI						

Professorat

Aquest apartat valora el perfil del professorat, tant per categories com pel nombre de professors respecte als alumnes matriculats. Així mateix, també s'han considerat les polítiques de formació de professorat, les estratègies d'avaluació i els recursos dedicats a innovació docent.

Resultats de l'avaluació

Les avaluacions fetes en tots dos ensenyaments han valorat aquesta dimensió com a adequada. En el cas de la UB, la composició de la plantilla s'ha valorat molt positivament, mentre que a la UAB, tot i ser favorable, s'ha observat que la presència de professors provinents de l'àmbit professional és millorable. En general, però, es tracta d'un professorat jove i motivat. Cal dir, també, que l'avaluació externa ha detectat mancances en les fonts d'informació sobre les característiques de la plantilla docent. Disposar d'aquestes dades permetria una anàlisi més ajustada de l'adequació dels perfils acadèmics a les funcions docent i de recerca.

En el cas de la UB, la creació del Departament d'Electrònica ha permès dotar-se amb noves places que han estat ocupades per professorat provinent d'estudis tècnics, la qual cosa ha facilitat la diversificació de la plantilla i l'activitat de recerca.

Com a elements de millora, tant l'avaluació interna com l'externa apunten la necessitat d'avançar en la diversificació de la plantilla docent, amb una major presència de professors associats que proveniuen del món empresarial i d'algunes àrees determinades. També es recomana millorar les polítiques de formació i innovació docent del professorat, i de reconeixement de la tasca docent.

**Taula 2. Plantilla de l'ensenyament (percentatge de participació en la docència per categories).
Enginyeria Electrònica, curs 2002-2003**

	CU	TU	CEU	TEU	Associats	Altres
UB	0,6%	56,7%	0%	2%	32,1%	8,6%
UAB	8,3%	22,95	1,75	6,8%	30,0%	30,3%

* Inclou els professors d'àmbit professional.

Font: UB i UAB

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació posa de manifest que les infraestructures de la UAB es troben en una situació més favorable. Cal dir, però, que la UB està en procés de construcció d'un nou edifici que ha de permetre superar les febleses detectades en l'avaluació, degudes a la limitació i l'antiguitat dels espais actuals.

És evident que bona part de la valoració de les infraestructures està condicionada per la disponibilitat d'espai físic. Tanmateix, ambdues avaluacions han observat la necessitat d'una major atenció als serveis existents, tant de biblioteca com dels laboratoris i, fins i tot, dels serveis de caràcter general dedicats a copisteria, restauració, etc. Finalment, s'ha remarcat la importància de difondre els plans de seguretat i emergència.

Relacions externes

En aquest apartat es considera tant la mobilitat del professorat com la dels estudiants (que marxen o vénen en programes d'intercanvi) i l'existència de convenis institucionals lligats a la docència o la participació en xarxes temàtiques amb ensenyaments d'altres universitats.

Resultats de l'avaluació

Aquest és un aspecte que s'ha valorat com a poc satisfactori en totes dues titulacions. De fet, malgrat la manca d'evidències quantitatives amb què s'ha hagut de dur a terme l'avaluació, les percepcions recollides han estat desfavorables, especialment en l'àmbit dels intercanvis internacionals dels estudiants i de les possibilitats de fer pràctiques externes. Des del punt de vista de la mobilitat del professorat i de la participació en xarxes d'ensenyaments semblants, la situació també presenta mancances quan s'analitza des de l'òptica de la docència; en canvi, tot fa pensar que en l'àmbit de la recerca la situació de les relacions externes millora notablement, especialment en el cas de la UB.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes.

Resultats de l'avaluació

Si bé la gestió de la qualitat i el seguiment d'indicadors és un element cada vegada més present a la universitat, especialment en l'àmbit dels departaments i a través dels contractes programa, l'avaluació posa de manifest la necessitat de millorar els sistemes de recollida d'evidències que afecten el comportament de la titulació, com també sobre la satisfacció dels agents implicats en la titulació. L'avaluació també observa l'absència de plans de qualitat i estratègics que permetin que les millores es dissenyin i s'executin d'acord amb uns objectius establerts.

Propostes de millora

Entre altres accions, l'avaluació externa recomana l'elaboració d'un pla estratègic o de millora per a totes dues titulacions, com també la dotació de mecanismes d'obtenció de dades per a la presa de decisions. També es recomana la millora dels sistemes d'acollida i d'informació institucional als estudiants; i, per a la UAB, una revisió de les estratègies de captació de nous estudiants.

Per a la UB, es proposa la introducció d'accions de formació complementàries, amb l'objectiu d'anivellar a l'alça els coneixements d'entrada dels estudiants, mentre que, per a la UAB, se suggereix una tutorització més personalitzada dels estudiants. En el cas de la UAB, també es recomana emprendre accions per facilitar la vinculació de professionals com a professors associats a l'ensenyament.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo (ús de referents acadèmics i professionals, i participació de diferents agents). També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals i, finalment, s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació considera adequat el perfil de formació establert en ambdós ensenyaments. En aquest sentit, a la UB es disposa de tres perfils diferents: Disseny de circuits i sistemes electrònics, Instrumentació i sistemes electrònics, i Comunicació i processament de senyal.

L'avaluació posa de manifest que els perfils van ser definits utilitzant referents d'altres universitats d'àmbit internacional. Tanmateix, el fet que no existeixi un col·legi professional d'enginyers en electrònica fa més difícil la descripció de les competències professionals que són més valorades pel sector, malgrat que els estudiants afirmen que el nivell formatiu s'ajusta al que demana el mercat laboral, i la inserció laboral sembla que ho confirma. L'avaluació externa apunta, però, la necessitat d'un major contacte amb els professionals per poder millorar i anar actualitzant aquesta definició de manera periòdica.

Programa de formació

El programa de formació s'ha analitzat tenint en compte els indicadors que fan referència a la seva funcionalitat (ciclicitat, o optativitat i obligatorietat). També s'observen la seqüència dels estudis, el nivell d'actualització dels programes i la seva definició i difusió. Finalment, s'analitza el projecte final de carrera (PFC).

Resultats de l'avaluació

L'avaluació ha valorat aquest apartat com a adequat. La seqüència de coneixements i, també, l'equilibri al 50% entre teoria i pràctica s'han valorat positivament. Respecte de l'optativitat, l'avaluació interna posa de manifest que, tot i la seva valoració positiva, sovint no és possible oferir-la per manca d'estudiants. Si bé en un principi s'havia coordinat l'optativitat entre totes dues universitats, problemes d'horaris i de desplaçament entre tots dos centres han fet que cada centre ofereixi les seves optatives. En aquest sentit, l'avaluació externa suggereix la possibilitat d'aplicar metodologies docents basades en la semipresencialitat per superar aquest entrebanc.

Tant el professorat com els graduats valoren favorablement el programa, que facilita una bona integració al camp professional, malgrat que l'avaluació recomana una anàlisi dels continguts globals a fi de donar un major pes a habilitats de tipus transversal i a algunes especialitzacions, com ara el processament digital de senyals i la diversificació en la microelectrònica. A la UB aquesta especialització està inclosa dins del perfil Comunicació i processament de senyal.

Els itineraris d'accés establerts són un element positiu, tot i que caldria fer-ne una millora. De fet, sembla necessari per la procedència diferent dels estudiants, de Física o d'Enginyeries Tècniques. En ambdós centres, però, s'observa que la combinació d'estudi i treball per part dels estudiants condiciona el seu grau d'implicació en el seguiment del programa, la qual cosa comporta la necessitat de coordinar les activitats pràctiques contingudes al programa. En el cas de la UB, l'avaluació externa ha recomanat una millora de la guia docent, en el sentit de fer constar de manera més detallada l'avaluació a cada assignatura, especialment en el cas de les optatives.

Taula 3. Estructura del programa de formació. Enginyeria Electrònica

	Publicació al BOE	Total de crèdits	Crèdits troncal	Crèdits obligatoris	Crèdits optatius	Crèdits lliure elecció	Pràctiques en empreses
UB	1999	150	79,5	25,5	30	15	Sí
UAB	12-10-2000	150	84	33	18	15	No*

* El pla d'estudis atorga dotze crèdits per equivalència a pràctiques en empreses.

Font: centres avaluats

Taula 4. Oferta d'assignatures. Enginyeria Electrònica

	Assignatures troncal i optatives	Assignatures optatives	Crèdits optatius	Relació optativitat (1)	Crèdits pràctics	Pràctica obligatòria (2)
UB	13	16	96	3,2	48	50
UAB	16	15	90	5	61,5	53

(1) Crèdits optatius que s'ofereixen / crèdits optatius

(2) Crèdits pràctics / total de crèdits troncal i obligatoris

Font: centres avaluats

Projecte final de carrera

Aquest apartat està dedicat a analitzar els principals indicadors associats al projecte final de carrera. En aquest sentit, s'analitza tant la regulació acadèmica i organitzativa d'aquests indicadors com l'impacte que tenen sobre la formació i el posterior desenvolupament professional dels estudiants.

Resultats de l'avaluació

Aquesta dimensió de l'ensenyament també ha estat valorada com a adequada per l'avaluació. En aquest sentit, doncs, la supervisió, el seguiment, les tutories i el procés d'avaluació semblen adequats, tot i que en alguns casos caldria millorar la definició dels criteris d'avaluació i dels protocols de seguiment.

Així mateix, cal posar de manifest les possibilitats ofertes sobre les quals s'ha de basar el PFC per part de l'estudiant. A més, el centre també obre el camp de treball als suggeriments que puguin fer els mateixos estudiants o aquells que estiguin relacionats amb l'empresa on treballen. En qualsevol cas, l'avaluació externa recomana que s'explorin les possibilitats de fer el PFC en empreses, sempre que es garanteixi la qualitat de la seva realització. Cal tenir en compte que a la UB és obligatòria la figura del tutor acadèmic.

També es valora positivament l'aportació del PFC en el desenvolupament de competències per part de l'estudiant i en la consolidació de l'aprenentatge en coneixement aplicat. Com a feblesa, l'avaluació comenta el desajust entre crèdits assignats al PFC i la càrrega real de feina que representa per a l'estudiant, tot i que a la UB l'avantprojecte integrat com a pràctiques de l'assignatura Projectes incrementa, d'alguna manera, el pes en crèdits del PFC.

Propostes de millora

A banda de les millores ja comentades, el Comitè d'Avaluació Externa (CAE) recomana que la UB faci una definició més precisa del perfil de formació del graduat, i considera interessant la descripció de les competències i les habilitats transversals de l'ensenyament. També s'observa la necessitat de millorar la informació sobre les assignatures. En el cas de la UAB, el CAE suggereix que el perfil es comuniqui d'una manera més precisa als estudiants.

Finalment, si per a la UB el CAE recomana una major implicació dels estudiants en la recerca del Departament, per a la UAB, constata la necessitat de reajustar l'esforç que l'estudiant fa en el projecte final amb el seu reconeixement en crèdits.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat.

Resultats de l'avaluació

L'avaluació considera adequat el conjunt d'elements que formen part de l'organització de l'ensenyament. Les accions per adequar els horaris a un perfil d'estudiant que compagina estudis i treball s'han qualificat com a positives. D'altra banda, la mida dels grups afavoreix que en ambdós centres hi hagi més facilitats per a l'organització de les classes, de les pràctiques i de l'atenció acadèmica dels estudiants.

Com a element de millora, l'avaluació externa posa èmfasi en l'àmbit de les pràctiques en empreses a través dels convenis de cooperació educativa. En aquest sentit, a banda de millorar l'oferta de possibilitats per a la realització d'aquest tipus de pràctiques, caldria analitzar la forma de seguiment i reconeixement d'aquestes pràctiques dins del programa de formació. En aquest sentit, però, per part de l'avaluació interna es posa de manifest la manca d'estructura per afavorir els contactes amb les empreses.

Finalment, en el cas de la UAB es recomana una definició més precisa del calendari de pràctiques en el moment de la matriculació de l'estudiant.

Taula 5. Estudiants per grup: troncal i obligatòries. Enginyeria Electrònica, curs 2001-2002

	Primer curs		Primera matrícula		Ensenyament	
	Teoria	Pràctica	Teoria	Pràctica	Teoria	Pràctica
UB	43	nd	32	nd	46	nd
UAB	43	23	31	16	38	22

Nd: dada no disponible

Font: centres avaluats / DURSI

Metodologia

Aquest apartat avalua l'adequació de la metodologia docent als objectius de formació i la satisfacció tant del professorat com de l'alumnat. Aquest punt també analitza el grau de desenvolupament metodològic i la incorporació de noves tecnologies docents.

Resultats de l'avaluació

La metodologia docent aplicada a l'ensenyament s'ha valorat com a adequada, malgrat que, evidentment, la transformació al model d'aprenentatge-ensenyament derivat de l'EEES encara no s'ha aplicat. Com a element més positiu, l'avaluació cita l'ús de les noves tecnologies per a la creació d'espais virtuals per a la comunicació entre l'estudiant i el professor, i en el qual l'estudiant també troba documentació en forma de dossiers electrònics. En canvi, l'avaluació subratlla el poc ús, amb excepció del període del PFC, dels recursos bibliotecaris, la qual cosa lliga amb la necessitat d'enfocar l'aprenentatge de manera que es fomenti la participació activa i autònoma de l'estudiant.

Tenint en compte que el model de classe magistral és el més usat, cal dir que la innovació més important ha estat la introducció de la semipresencialitat en algunes matèries, un aspecte que se sustenta en les eines que s'han comentat més amunt.

En canvi, l'avaluació ha detectat com a àrees de millora la necessitat d'ampliar la informació sobre els programes amb relació a la metodologia docent, les demandes de treball i el sistema d'avaluació aplicat en cada matèria.

Finalment, es considera positiu l'establiment d'un grup d'innovació docent a la UB per revisar i incorporar noves metodologies docents.

Atenció tutorial i d'orientació

En aquest punt s'analitza la tipologia dels serveis d'orientació a l'estudiant i la seva adequació, tant pel que fa a la vida acadèmica com a la inserció professional. Finalment, es valora el grau de satisfacció dels implicats en l'acció tutorial (professors i estudiants).

Resultats de l'avaluació

L'atenció tutorial es considera adequada, malgrat que no hi ha un programa específic de tutories, per raó del nombre d'estudiants que cursen l'ensenyament. Tanmateix, l'avaluació recomana que les estructures de tutoria de seguiment acadèmic es reforcin. Actualment, doncs, s'ofereixen les tradicionals tutories que fan els professors de cada matèria, i una tutoria més àmplia que correspon al cap d'estudis o el coordinador de la titulació.

D'altra banda, també hi ha la recomanació de millorar l'orientació professional dels estudiants.

Activitats curriculars complementàries

La planificació de les activitats, la seva orientació al desenvolupament d'habilitats acadèmiques, professionals o personals, i la satisfacció de l'alumnat i el professorat han estat els eixos valoratius d'aquest apartat.

Resultats de l'avaluació

Aquesta activitat s'ha valorat com a poc satisfactòria, malgrat que l'avaluació ha constatat l'existència d'un nombre elevat de possibilitats a l'abast de l'estudiant. El fet que els estudiants compatibilitzin estudis i feina dificulta la capacitat de cursar assignatures optatives o de lliure elecció matinals. Tanmateix, l'avaluació recomana analitzar la possibilitat d'establir una oferta d'activitats curriculars complementàries que, planificades d'acord amb els objectius formatius de l'ensenyament, afavoreixin l'adquisició de competències transversals, especialment de tipus comunicatiu i de coneixements d'anglès, molt necessari en l'àmbit professional.

Propostes de millora

El CAE recomana augmentar el nombre de convenis de cooperació educativa per dur a terme pràctiques en empreses, com també la introducció de mecanismes més amplis de tutorització dels estudiants. També recomana una revisió de les activitats curriculars complementàries, de manera que siguin més adequades als estudiants d'Enginyeria. En aquesta mateixa línia, suggereix un aprofundiment en la introducció de coneixements i habilitats transversals, especialment en el camp de la competència oral i escrita en llengua anglesa.

QUALITAT DELS RESULTATS

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest punt conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge.

Resultats de l'avaluació

Respecte de les estratègies docents, la valoració és més positiva per a la UAB. De fet, en aquest centre hi ha una acció més àmplia tant pel que fa a la transparència i la informació dels processos d'avaluació com a la millora d'aquests processos. Justament aquests elements són els que a la UB requereixen una acció més decidida. Tanmateix, l'eix fonamental de la millora passa per ampliar les estratègies d'avaluació continuada, que actualment es troben restringides a iniciatives individuals que duen a terme alguns professors.

En canvi, l'avaluació dels resultats acadèmics mostra una discrepància important entre l'avaluació interna i l'externa. Així, mentre la interna valora els resultats acadèmics com a adequats, l'externa els considera poc satisfactoris. Aquesta discrepància apareix principalment en el fet que l'avaluació externa considera que les accions que duen a terme ambdós centres per millorar el rendiment acadèmic no són suficients. No es tracta d'abaixar el nivell acadèmic, sinó d'adequar les metodologies docents, les pràctiques avaluadores i la informació i l'assessorament a disposició de l'estudiant, tot tenint en compte el caràcter de l'ensenyament i el perfil dels estudiants que s'hi matriculen. Aquest perfil d'estudiant treballador queda reflectit en la intensitat dels seus estudis, com podem veure en el quadre d'activitat.

Taula 6. Grau d'activitat dels estudiants. Enginyeria Electrònica

	Curs	Mitjana de crèdits que cal cursar per any	Mitjana de crèdits matriculats per estudiant
UB	2000-2001	75	33
	2001-2002	75	36
UAB	2000-2001	75	51
	2001-2002	75	48

Font: centres avaluats

Taula 7. Resultats acadèmics en assignatures obligatòries. Enginyeria Electrònica

	Curs	Taxa d'èxit 1r curs	Taxa rendiment 1r curs	Taxa d'èxit total	Taxa rendiment total
UB	2001-2002	69%	53%	67%	44%
UAB	2001-2002	75,4%	60,4%	81,1%	68,9%

Taxa d'èxit a la primera convocatòria: aprovats/presentats
Taxa de rendiment: aprovats/matriculats
Font: centres avaluats

Ambdues avaluacions valoren satisfactòriament la mitjana de qualificacions.

Taula 8. Mitjana de qualificacions dels graduats. Enginyeria Electrònica. Interval (1-4)

	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002
UB	1,66	1,58	1,7	1,79
UAB	1,67	1,66	1,81	1,92

Font: centres avaluats

Sobre la durada mitjana dels estudis, hi ha acord en la influència que té el projecte final de carrera en l'allargament dels estudis, com també en la necessitat de fer accions per reduir el nivell d'abandonament a primer curs.

Taula 9. Durada mitjana dels estudis per titulat. Enginyeria Electrònica

	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002
UB	3,64	4,06	4,23	4,15	4,25
UAB	3,3	3	3,57	3,4	3,47

Font: centres avaluats

Taula 10. Situació de les cohorts en el curs 2001-2002. Enginyeria Electrònica

	Cohort	Matriculats	Graduats t*	Graduats t+1	Graduats >t+1	No s'han graduat
UB	1997-1998	63	1	4	20	38
	1998-1999	64	1	20	11	32
	1999-2000	60	3	9		48
UAB	1997-1998	39	3	11	3	22
	1998-1999	46	0	10	5	31
	1999-2000	46	2	7		37

*t: temps previst

Font: centres avaluats

Finalment, l'avaluació considera necessari millorar el nombre d'estudiants que es graduen havent tingut experiències pràctiques en empreses o en programes de mobilitat internacional.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

En l'anàlisi d'aquest punt s'han tingut en compte les estratègies d'avaluació dels resultats professionals i els mateixos resultats d'inserció laboral obtinguts. També s'han considerat el grau de satisfacció dels graduats i les opinions de les empreses que els contracten.

Resultats de l'avaluació

En aquest aspecte, la UAB ha fet un esforç notable en el seguiment de graduats i l'obtenció d'informació sobre la seva inserció professional. És interessant el contacte periòdic que manté el centre amb professionals per tal d'avaluar aquesta dimensió. En canvi, l'avaluació va considerar poc adequada la situació a la UB, a causa de la manca de sistèmiques per recollir dades sobre la situació professional dels seus graduats.

Respecte dels resultats professionals, les dades aportades per la UAB mostren una situació favorable respecte de la inserció laboral. Així, destacaríem que hi ha un nombre molt significatiu de graduats que en la seva feina actual desenvolupen funcions que tenen molta o força relació amb l'ensenyament cursat (74% en el cas de la UAB), i la majoria es declara satisfet amb la qualitat de la seva feina. També és elevat el nombre de graduats que valoren positivament la seva formació amb relació a la feina que desenvolupen. Per a la UB, tot i la manca de dades estadísticament significatives, l'avaluació considera, a través d'entrevistes amb graduats, que el nivell d'inserció professional també és satisfactori.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

Aquest aspecte no ha estat avaluat, ja que no s'ha disposat d'evidències relacionades.

Propostes de millora

Es recomana establir mecanismes que permetin superar la mancança de dades sobre la inserció professional dels graduats. També es considera interessant la recollida d'informació sobre les empreses contractants de graduats i de professionals de l'àmbit de l'electrònica. D'altra banda, se suggereix la introducció de mecanismes que facilitin l'avaluació i la millora dels resultats acadèmics dels estudiants. Finalment, es comenta com a àrea de millora la possibilitat de fer un seguiment sobre els resultats personals dels graduats.

Avaluació transversal d'Enginyeria Informàtica a la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat Politècnica de Catalunya, la Universitat de Girona i la Universitat Rovira i Virgili

INTRODUCCIÓ

Aquesta avaluació transversal dels ensenyaments d'Informàtica s'ha dut a terme en un total de quatre centres: la UAB, la UPC, la UdG i la URV. D'aquest grup, els dos primers ja havien participat en una avaluació l'any 1998, mentre que els dos últims s'incorporen al procés d'avaluació d'AQU Catalunya.

A grans trets, l'aplicació de la nova metodologia ha comportat un pas important, atès que ha permès un treball més acurat als comitès d'avaluació interna (CAI) i els comitès d'avaluació externa (CAE). En aquest sentit, la qualitat dels informes dels centres que ja havien passat l'avaluació l'any 1998 ha millorat. Així mateix, per fer l'avaluació s'han organitzat dos CAE, un per a la UAB i la UPC i un altre per a les titulacions de segon cicle de la UdG i la URV. Aquest fet ha facilitat una interpretació dels resultats més ajustada.

La valoració dels processos d'avaluació ha estat positiva en tots els centres.

És important assenyalar que, aquesta darrera dècada, s'han viscut algunes circumstàncies excepcionals (any 2000, adaptació a l'euro o increment de les empreses puntcom) que han tingut un efecte positiu en els estudis, especialment pel que fa a l'atracció d'estudiants (quantitativament i qualitativament) i la inserció laboral dels graduats. En aquest sentit, d'una banda, any rere any s'ha anat incrementant el nombre de places ofertes en el total de Catalunya, sobretot per l'entrada de noves universitats. Cal dir, però, que tant la UAB com la UPC han mantingut una política d'ajustar les places a la demanda, un fet que no es produeix a la UdG i la URV.

És important tenir en compte les taxes de graduació molt elevades de la UAB i la UPC. Si bé les taxes d'èxit són menors a la UAB i la UPC, cal dir que a la UdG i a la URV les taxes de rendiment són més altes (aquestes darreres universitats només imparteixen el segon cicle).

En l'àmbit organitzatiu, el conjunt d'espais i serveis a la disposició dels centres rep una valoració molt favorable i, pel que fa al percentatge de professorat estable, cal comentar que presenta diferències importants d'acord amb l'antiguitat de la titulació i la universitat.

Finalment, cal subratllar que, tot i l'esforç de millora realitzat en l'apartat d'indicadors i bases de dades, l'avaluació mostra encara febleses importants pel que fa, d'una banda, a la disponibilitat de dades i, de l'altra, a la seva utilització per part dels CAI.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Les dades sobre les titulacions de Catalunya durant el període comprès entre el curs 1997-1998 i el curs 2002-2003 deixen clar l'interès creixent tant per part dels estudiants com per les universitats per aquests estudis. En aquest sentit, a banda de les quatre universitats que són objecte d'anàlisi en aquest informe, cal fer esment de l'increment de l'oferta de les universitats que es van afegir a partir de 1999, com són la UPF, que ofereix els estudis d'Enginyeria en Informàtica, especialitzada en Comunicació, i la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), des del curs 2001-2002.

Així doncs, l'oferta de places en el període del 1997-1998 al 2002-2003 a les universitats públiques catalanes ha augmentat en 102 places, la qual cosa implica un increment de l'oferta total del 12,2%. I pel que fa a la matrícula, en gairebé deu anys s'ha incrementat el 75%.

Cal assenyalar que les dades que es presenten en la taula següent recullen l'oferta de places de totes les universitats, mentre que la demanda de primera opció i la matrícula no incorporen dades ni de la UOC ni de la URL, ja que no estan disponibles. Aquest fet pot desvirtuar una mica l'anàlisi de les dades a escala global.

Taula 1. Evolució dels estudis d'Enginyeria Informàtica a les universitats públiques entre el 1996-1997 i el 2002-2003

	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Oferta de places	740	750	815	816	837	842
Demanda 1a opció	812	793	962	979	955	851
Matrícula	630	729	680	829	904	967

Font: DURSI

La demanda en 1a opció va pujar d'una manera espectacular en el període del 1999 al 2002; van ser uns anys en què es va arribar a gairebé mil demandes de primera opció per estudiar Enginyeria Informàtica. Cal dir, però, que, mentre que en el cas de les universitats que ofereixen la titulació en cinc anys hi ha una política d'ajustar les places a la demanda, això no es fa a les universitats que ofereixen només el segon cicle.

La matrícula ha passat de 236 alumnes per al curs 1993-1994 a 967 en el 2002-2003, la qual cosa implica que en gairebé deu anys hi ha hagut una pujada del 75%. Si comparem la matrícula d'alumnes en el primer curs dels darrers tres anys, observem que s'ha incrementat considerablement (gairebé el 15%).

Finalment, respecte de la taxa de participació de les dones en aquests estudis, cal comentar la seva baixa participació, sobretot en els ensenyaments d'una durada de cinc anys. Pel que fa als de segon cicle, les dades no són gaire representatives, ja que varien molt d'un any a l'altre —el nombre d'alumnes de nou accés no arriba a 35.

Taula 2. Participació de les dones en l'accés a Enginyeria Informàtica

	UAB	UPC	UdG	URV	Catalunya
Curs 2000-2001	6,6%	9,9%	25%	6,6%	10,4%
Curs 2001-2002	8,7%	15%	9,6%	17,6%	nd

Nd: dada no disponible
Font: DURSI

Excepte en les titulacions de segon cicle (UdG i URV), on la relació entre la matrícula i l'oferta de places apareix deficitària des que es van implantar, cal dir que tant a la UAB com a la UPC s'ha mantingut positiva, i ha arribat al seu màxim el curs 2002-2003, amb un 1,23 a la UAB i un 1,46 a la UPC.

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació d'Enginyeria Informàtica. Evolució 1997-2003

		1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
UAB	Oferta de places	240	240	240	220	230	230
	Demanda 1a opció	306	315	230	302	227	230
	Matrícula total	235	242	261	227	251	282
UPC	Oferta de places	380	345	355	346	350	355
	Demanda 1a opció	476	458	439	527	565	477
	Matrícula total	446	455	471	472	488	519
UdG	Oferta de places	60	60	60	60	63	63
	Matrícula total	42	18	32	24	31	32
URV	Oferta de places	60	60	60	60	60	60
	Matrícula total	9	26	32	27	34	32

Font: DURSI

Posició dels estudis des d'un punt de vista intern

Els principals aspectes que s'han tingut en compte en l'avaluació d'aquest apartat han estat el nombre d'estudiants i la posició de l'ensenyament dins de la seva universitat, i el grau de suport institucional que rep el centre responsable per part de l'entorn proper.

Resultats de l'avaluació

És important destacar, en primer lloc, que el volum de l'alumnat de les titulacions que imparteixen primer i segon cicle té un percentatge significatiu dins les seves respectives universitats i se situa al voltant del 6%. En canvi, el pes que té la titulació que s'imparteix en aquelles universitats que només ofereixen el segon cicle no arriba ni a l'1%.

Taula 4. Pes de l'ensenyament. Curs 2001-2002

	UAB	UPC	UdG	URV
Estudiant d'Enginyeria Informàtica	1.455	2.093	83	82
Estudiant matriculat a 1r i 2n cicle a la universitat (títols homologats)	32.211	28.327	10.790	11.670
Relació	4,51%	7,21%	0,77%	0,70%

Font: DURSI

D'altra banda, la naturalesa dels estudis de la UdG i la URV (2n cicle) fa que massa sovint no es tingui el reconeixement intern suficient en les estructures de decisió de la universitat, sobretot comparant amb la UPC o la UAB (estudis de 1r i 2n cicle).

Posició dels estudis des d'un punt de vista extern

En aquest apartat es completa l'anàlisi dels indicadors anteriors, però des d'una òptica que va més enllà de la mateixa universitat.

Resultats de l'avaluació

Tant els CAI com els CAE han coincidit en la valoració de la posició externa. En aquest sentit, la UPC és la que té la posició més favorable en contrast amb la UdG i la URV, que no la tenen gens favorable.

El percentatge de nous alumnes matriculats fa que la UPC tingui una situació rellevant, en agrupar més de la meitat dels estudiants d'Informàtica de les universitats catalanes; el 30% dels matriculats a Catalunya ho fan a la UAB, mentre que la UdG i la URV reuneixen el 3,3% cadascuna.

La taxa de cobertura de la matrícula (relació entre la matrícula i l'oferta de places) indica que, des dels inicis, tant la UdG com la URV han tingut una matrícula inferior a l'oferta de places.

Respecte de la tipologia d'estudiants, si identifiquem l'accés dels que podríem considerar com a millors estudiants, la posició més favorable els darrers anys la trobem a la UPC, on gairebé la meitat dels estudiants que van ingressar el curs 2000-2001 en primera opció tenien notes superiors a 7. Pel que respecta a la UAB, el fet de tenir una nota de tall, fins al curs 2000-2001, per sota de 6 comportava que tingués concentrats la gran majoria d'alumnes amb notes entre el 5 i el 7, que arribaven al 90,5% del total d'alumnes matriculats en el curs 1999-2000. Aquesta situació tendeix a modificar-se els darrers anys.

Així, una hipotètica igualació de les ofertes de places en tots els centres per evitar l'efecte dels numerus clausus ens permet obtenir una perspectiva de la competitivitat dels centres per atreure bons estudiants.

Taula 5. Notes de tall equivalents amb igualtat d'oferta

	Via d'accés PAU				
	UAB	UPC	UdG	URV	Catalunya
Curs 2000-2001	6,7	7,7	*	*	6,7
La columna encapçalada per Catalunya indica les dades corresponents al conjunt de centres que imparteixen Enginyeria Informàtica del sistema públic d'educació superior a Catalunya.					
* Per als centres de la UdG i la URV, en ser ensenyaments de segon cicle i on, per tant, l'ingrés no es fa per preinscripció, no es disposa de les dades de notes de tall.					
Nota: el valor de la nota de tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i calcular posteriorment una nova nota de tall d'accés d'acord amb aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.					
Font: DURSI					

Així mateix, pel que fa a les vies d'accés a la titulació, s'observa un percentatge destacat d'alumnes matriculats a la UAB que procedeixen de canvi de carrera (el 19,1% el curs 2000-2001 i el 13% el curs 2001-2002), enfront del gairebé 3% a la UPC en tots dos cursos.

Finalment, la inserció laboral dels graduats mostra uns resultats que van ser valorats molt positivament, tant pels CAI com pels CAE. Aquest és un dels aspectes més favorables de tots els centres, tal com es veurà en el capítol de resultats.

CAPACITAT DEL SISTEMA

L'avaluació de la capacitat del sistema es defineix per quatre elements: les característiques dels estudiants i del professorat, les infraestructures, les relacions externes, i la planificació i la gestió de la qualitat.

Estudiants

Aquest apartat valora tant les polítiques de captació d'estudiants i acollida com el perfil de les persones que accedeixen als centres.

Resultats de l'avaluació

Per al cas dels centres de la UAB, la UPC i la URV, la valoració dels CAI i la dels CAE ha coincidit plenament, i el resultat ha estat favorable. En canvi, en el cas de la UdG, hi ha hagut divergències en el sentit que el CAI ha valorat aquest punt com a poc favorable, mentre que el CAE es pronuncia en un sentit més favorable.

Taula 6. Evolució de la qualitat d'accés dels estudiants, del 1993-1994 al 2000-2001.
Sistema públic. Enginyeria Informàtica

	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
Nota de tall PAU (mitjanes)	6,01	6,02	5,97	6,07	6,04	6,18	6,16	6,41
% d'estudiants amb PAU [5,6)	56,8	49,8	21,1	17,1	18,6	11,7	19,6	2,9
% d'estudiants amb PAU [6,7)	34,7	38,5	51,1	56,4	52,5	57,0	51,0	51,5
% d'estudiants amb PAU [7,10]	7,2	10,1	17,0	14,7	17,4	21,7	19,8	35,4

Font: DURSI

L'evolució de la qualitat dels estudiants durant el període del 1993-1994 al 2000-2001, tenint en compte les notes d'accés als estudis, mostra una estabilitat elevada al llarg dels anys. Tot i això, el nombre d'estudiants que accedeixen als estudis amb una determinada nota sí que s'altera significativament durant el període per a cada una de les universitats.

Taula 7. Qualitat d'accés. Sistema públic. Enginyeria informàtica

	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UAB Nota de tall PAU	5,86	5,89	5,89	5,98	5,97	6,08	5,95	6,22
Nota de tall equivalent PAU	-	-	-	-	6,0	6,1	6,7	6,7
UPC Nota de tall PAU	6,16	6,15	6,04	6,15	6,11	6,27	6,21	6,60
Nota de tall equivalent PAU	-	-	-	6,3	6,3	6,4	7,5	7,7

Nota: el valor de la nota de tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i calcular posteriorment una nova nota de tall d'accés d'acord amb aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.

Font: DURSI

Les notes de tall relativament moderades permeten l'entrada a la UAB d'un nombre important d'estudiants amb notes de PAU inferiors a 6. Aquesta situació és diferent en el cas de la UPC, que, en tenir sempre una nota de tall superior a 6, no té alumnes amb notes inferiors i aconsegueix un percentatge significatiu d'estudiants amb nota més alta que 7 (el 49% el curs 2000-2001). Tanmateix, l'entrada d'estudiants amb notes de PAU superiors al 7 és molt baixa a la UAB, tot i que, d'acord amb el es desprèn de la darrera dada de què es disposa (la del curs 2000-2001), s'observa un augment significatiu.

Taula 8. Qualitat d'accés. Sistema públic PAU. Enginyeria Informàtica

		1993- 1994	1994- 1995	1995- 1996	1996- 1997	1997- 1998	1998- 1999	1999- 2000	2000- 2001
UAB	% d'estudiants PAU [5,6]	56,8	49,8	49,8	39,9	38,7	30,0	52,2	9
	% d'estudiants PAU [6,7]	34,7	38,5	34,2	45,5	48,9	59,1	38,3	64,6
	% d'estudiants PAU [7,10]	7,2	10,1	14,7	10,3	10,2	10,5	8,7	24,9
UPC	% d'estudiants PAU [5,6]	-	-	9,7	7,8	9,6	0,9	1,6	0
	% d'estudiants PAU [6,7]	-	-	59,6	61,9	64	63,8	67,7	48,7
	% d'estudiants PAU [7,10]	-	-	18,4	16,8	24,9	32,7	28,8	49

Font: DURSI

Pel que fa al perfil dels estudiants, ambdós comitès han coincidit a valorar-lo de manera molt adequada.

Tant a la UAB com a la UPC es permet l'accés directe a segon cicle, malgrat que restringint-ne el nombre de places, a partir del primer cicle de les enginyeries tècniques.

I a la UdG i a la URV, pel fet de tractar-se d'ensenyament de 2n cicle, els estudiants han d'haver cursat un primer cicle universitari o bé ser enginyers. Aquest requisit implica que el perfil dels estudiants és vocacional. Tenen assolits els hàbits d'estudi, una motivació i una responsabilitat altes i, en definitiva, un grau elevat de maduresa intel·lectual que es manifesta, entre altres, amb una actitud més participativa del que és habitual i que facilita la posada en marxa de mètodes docents allunyats de les classes tradicionals.

Ambdós comitès han valorat favorablement el conjunt d'accions que porten a terme els centres per divulgar les característiques dels estudis i informar-ne els nous estudiants.

Així, per exemple, el CAE valora molt positivament l'establiment, a la UAB, de comissions mixtes amb professorat de secundària per portar una coordinació en els estudis.

Si bé en les titulacions de segon cicle no disposen d'un procés d'acollida, es pot dir que la gran majoria dels estudiants d'Enginyeria Informàtica no són nous en els centres, per la qual cosa el CAE creu que es tracta d'una mancança menor.

D'altra banda, l'avaluació ha detectat que, si bé hi ha un coneixement força bo de les característiques dels nous estudiants (la procedència, la nota de tall, l'itinerari de secundària), hi ha una necessitat de millorar les bases de dades i el seu ús per fer una anàlisi més profunda del perfil dels estudiants. De fet, hi ha aspectes importants del perfil dels estudiants (motivació, coneixements previs de competències transversals, disponibilitat de temps per seguir els estudis) dels quals es té molt poca informació i que tenen implicacions importants en el desenvolupament de l'ensenyament.

Segons els CAE, aquest coneixement resulta imprescindible per abordar sistemàticament accions de millora dels programes o de l'organització docent, per exemple.

En qualsevol cas, s'ha de dir que en tots els centres hi ha un percentatge important de l'alumnat que compagina estudis i feina. Davant d'aquesta circumstància, l'estratègia dels centres que imparteixen el segon cicle a fi de facilitar els estudis a aquest tipus d'alumnat és més acurada, i tant la UdG com la URV han establert estratègies encaminades a facilitar els estudis a temps parcial. En canvi, tant a la UAB com a la UPC sembla que aquest element no té un tractament tan sensible.

Finalment, es detecta que hi ha una motivació escassa dels estudiants per participar en activitats del centre, i això té diverses explicacions (la compaginació d'estudis i feina n'és una, però n'hi ha altres de derivades de canvis socials més amplis). D'altra banda, en un sentit semblant s'observa que hauria de ser en els centres que s'imparteix el segon cicle on hauria de ser més fàcil aconseguir aquesta implicació, pel fet de tenir un nombre d'alumnes més reduït. L'avaluació mostra que això no és així.

Propostes de millora

L'avaluació ha posat de manifest la necessitat d'emprendre mesures de millora que en general coincideixen en tots els centres. El CAE s'uneix a la proposta de millora per intensificar els contactes amb la secundària, no tant a fi de captar nous estudiants com per afavorir una millor transició als estudis universitaris i corregir, conjuntament i en la mesura del possible, els desajustos en el perfil formatiu dels estudiants de nou accés. El segon objectiu d'aquests contactes seria atreure els alumnes amb els millors expedients.

D'altra banda, també hi ha una recomanació general de posar en marxa accions que fomentin la participació dels estudiants en la vida dels centres i en les activitats socialitzadores que s'estableixen.

Hi ha una bona relació entre demanda i oferta de places, la qual cosa situa en un segon terme les accions de captació d'estudiants.

Cal millorar també el coneixement del perfil dels estudiants (la disponibilitat de temps que tenen per seguir els estudis, les seves expectatives en iniciar els

estudis, etc.). En aquest àmbit, es recomana una millora del tractament de la informació obtinguda en el procés d'ingrés al centre i un seguiment més acurat d'aquestes dades per part dels centres. Això hauria de facilitar la millor configuració dels ensenyaments segons les diferents tipologies d'estudiants.

El model pedagògic del nou Espai europeu d'educació superior (EEES) recomana de manera generalitzada una introducció més gran d'estratègies docents que impulsin el treball autònom dels estudiants i que augmentin la seva participació activa en el procés ensenyament-aprenentatge. L'ús de les noves tecnologies ofereix un gran ventall d'accions.

Professorat

Aquest apartat valora el perfil del professorat tant per categories com per nombre de professors respecte als alumnes matriculats. Així mateix, també s'han considerat les polítiques de formació de professorat, les estratègies d'avaluació i els recursos dedicats a la innovació docent.

Resultats de l'avaluació

Les valoracions dels CAE han estat favorables per a totes les universitats. Els CAI i els CAE coincideixen en la valoració en gairebé totes les universitats.

La distribució del professorat ens permet veure que el pes de la docència del primer cicle correspon als titulars d'universitat i als associats. Pel que fa a la plantilla de segon cicle, tres de les quatre universitats (UPC, UAB i URV) tenen un percentatge més gran de titulars d'universitats. Quant a la presència d'associats, les universitats amb uns valors més elevats són la UPC i la UdG, aquesta darrera amb un percentatge pròxim al 50%.

Taula 9. Plantilla de l'ensenyament de primer cicle (percentatge de participació en la docència per categories)

	CU	TU	CEU	TEU	Associat	Altres
UAB	10,1	22,0	3,3	8,8	36,6	19,3
UPC	8,4	37,5	4,5	14,1	34,9	0,48

Font: centres avaluats

Taula 10. Plantilla de l'ensenyament de segon cicle (percentatge de participació en la docència per categories)

	CU	TU	CEU	TEU	Associat	Altres
UAB	12,6	37,7	1,5	16,9	12,9	18,3
UPC	15,6	48,4	0,0	3,1	32,9	0,0
UdG	2,9	23,0	0,0	25,1	48,6	
URV	9,9	33,9	1,1	18,8*	23,8	12,5

* La URV no distingeix entre TEU i associats doctors o no doctors.
Font: centres avaluats

Quant a la relació entre professor i alumne, s'observen diferències importants entre la UAB i la UPC. Així, a la UAB destaca la relació de 24,29 alumnes per professor, davant de gairebé la meitat de la UPC, que se situa en una relació de 15,8. Pel que fa a la UdG i la URV, destaca positivament l'adequació global del nombre de professors al nombre d'estudiants i, en particular, com comenta el CAE, les ràtios alumne/professor favorables en docència de laboratori.

No podem fer cap comentari sobre la proporció de doctors, ja que només la UPC presenta les dades diferenciant els doctors dels que no ho són.

Quant a les polítiques d'innovació i d'ajuts a la docència, si bé s'han valorat globalment com a favorables, hi ha una demanda clara per part de la UAB i la UPC per fer-les més efectives. No disposem de dades de la UdG.

En relació amb aquest punt, s'ha vist que encara hi ha un impacte escàs de les polítiques d'incentius en la funció docent del professorat; aquest aspecte només es valora favorablement a la URV i de manera gens favorable a la UAB.

D'altra banda, tant a la UAB com a la UPC i a la URV hi ha també una bona valoració dels resultats que es deriven de les enquestes que es passen als estudiants amb relació a la funció docent del professorat. No disposem de dades de la UdG.

En general, el perfil del professorat s'ha considerat positiu. En aquest punt, cal diferenciar les universitats que fa més de 25 anys que imparteixen l'ensenyament, com ara la UAB i la UPC, d'aquelles que fa menys de 15 anys que l'imparteixen. A grans trets, el CAE afirma que el perfil i el volum del professorat de les titulacions de la UdG i la URV s'ajusten a les característiques i les necessitats de la titulació, malgrat que ressalta que aquesta opinió s'emmarca dins d'un procés raonable d'evolució i maduresa dels estudis i del seu professorat. Així, encara que les dades relatives al perfil acadèmic, sobretot el percentatge de doctors, poden ser comparativament inferiors a altres universitats, és previsible que l'evolució del nombre de doctors i de la situació d'estabilitat del professorat els propers anys serà favorable.

La UPC obté una valoració molt positiva pel que fa a la participació en grups de recerca consolidats o a la participació en comitès internacionals. També s'ha valorat favorablement l'experiència del professorat a la UAB i, en certs aspectes, la joventut del professorat a la URV i a la UdG.

En canvi, a la UdG, la valoració menys favorable per part dels CAI està determinada pel seu alt percentatge d'associats a temps complet, que són persones sense gaire experiència professional fora de la universitat i que estan en fase de realització de la tesi o que tot just l'han acabada. Així mateix, la URV també valora com a poc favorable el perfil d'experiència professional dels seus professors associats.

Finalment, en diversos casos apareix una debilitat en els mecanismes d'avaluació del professorat establerts, tal com expliquen a la UAB.

Propostes de millora

En primer lloc, sembla necessari explicitar la tipologia de professorat més adequada a la naturalesa i el perfil de la titulació. Si bé sembla important intensificar la dimensió acadèmica del professorat amb el grau de doctor, també es recomana més presència de professionals que assumeixin part de la docència des de la tipologia de professorat associat.

En aquest sentit, les universitats haurien de marcar-se objectius concrets i una planificació associada per desenvolupar la línia de millora proposada, que, per exemple, la UdG recull en el seu Pla estratègic.

D'altra banda, a la UdG i, en menor mesura, a la URV, caldria estudiar la reducció del nombre de professors associats a temps parcial i augmentar el nombre de professorat doctor.

L'avaluació mostra clarament que cal replantejar-se les polítiques de reconeixement de la tasca docent del professorat i establir incentius a la docència, la qual cosa lliga amb una millora dels sistemes d'avaluació del professorat i un seguiment de la qualitat docent. Tot i els bons resultats expressats pels alumnes en les enquestes, en gairebé tots els centres hi ha una demanda interna de millora en el mètode d'avaluació dels docents.

Entre altres línies de millora proposades caldria ressaltar la relativa a la formació del professorat, que es podria fer més enllà d'una demanda genèrica als instituts de ciències de l'educació (ICE). També es podria fer que la mateixa titulació fos la que determinés les necessitats concretes de formació percebudes i la via que es considera adequada per abordar-les.

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals.

Resultats de l'avaluació

Els CAI i els CAE coincideixen a valorar com a adequades les infraestructures de la UAB i la UPC. En el cas de la UdG, malgrat la discrepància entre el CAI i el CAE, ja que aquest últim s'ha pronunciat d'una manera més positiva, també s'ha fet una valoració favorable de les instal·lacions. En el cas de la URV, cal aclarir que el parer del CAE, que considera la infraestructura com a molt adequada, s'emet considerant l'estat actual de les instal·lacions, que no coincideixen amb les que va jutjar el CAI en el moment de l'autoavaluació.

Cal destacar que el canvi més significatiu que s'ha produït el darrer quinquenni ha estat la posada en marxa de noves instal·lacions tant a la UAB com a la URV. En ambdós casos, tot i que el canvi s'ha valorat molt positivament, ha comportat un període de provisionalitat que ha afectat els diversos usuaris; en el cas de la UAB, a més, queden algunes obres pendents, com ara el saló d'actes i la biblioteca.

La posició més favorable en aquest punt està determinada per la valoració que s'ha fet de l'aulari, els serveis de biblioteca i la infraestructura en noves tecnologies. De fet, d'una manera general s'ha valorat com a adequat el conjunt d'espais i serveis a disposició del centre.

Malgrat això, en tots els informes es destaca la manca de sales específiques d'estudis, tot i que en molts casos en èpoques d'exàmens s'habiliten aules per fer-les servir com a sales d'estudi.

Propostes de millora

A pesar de la qualitat de les infraestructures avaluades, els comitès d'avaluació fan una sèrie de recomanacions puntuals a cada centre tenint en compte cada situació particular.

Relacions externes

En aquest apartat es considera tant la mobilitat del professorat com la dels estudiants (que marxen o vénen en programes d'intercanvi) i l'existència de convenis institucionals lligats a la docència o la participació en xarxes temàtiques amb ensenyaments d'altres universitats.

Resultats de l'avaluació

Les valoracions dels CAI i els CAE coincideixen en tots els casos. La valoració és favorable per a la UAB i la UPC, i en el cas de les dues titulacions de només segon cicle (UdG i URV), tant el CAI com el CAE han considerat aquesta dimensió de manera no tan favorable, a causa principalment de la poca o nul·la mobilitat d'estudiants i la manca de convenis de col·laboració institucional i de participació en xarxes d'ensenyament semblants d'àmbit internacional.

La posició més favorable en aquest apartat es troba clarament en la satisfacció dels estudiants que han participat en programes d'intercanvi. Aquest aspecte està complementat pels resultats acadèmics dels estudiants que han estat en altres universitats en règim d'intercanvi, sobretot quan es tracta del projecte final de carrera.

Ara bé, si la satisfacció dels estudiants en processos d'intercanvi ha estat molt bona, s'ha de dir que hi ha una feblesa important respecte de la quantitat d'intercanvis, tant dels estudiants que marxen com dels que vénen. La mitjana d'alumnes que acaben els seus estudis havent fet una estada a l'estranger se situa entre el 0,5 i el 5% als centres de la UAB, la UdG i la URV. La UPC té una posició més avantatjada i arriba al 15% durant el curs 2002-2003. Pel que fa a l'acollida d'estudiants, la situació és més preocupant. A escala general, el percentatge d'alumnes que acudeixen a les universitats catalanes és molt baix, fins i tot nul en el cas de la UdG. La UPC també té una posició més avantatjada en rebre un nombre considerable d'alumnes.

Pel que fa a l'indicador relatiu als convenis de col·laboració institucional, en general no és gaire favorable, tret del cas de la UPC, que disposa de diversos acords de doble titulació amb diverses universitats europees.

Propostes de millora

Davant de la insuficiència en el nombre d'intercanvis, les propostes van encaminades tant a millorar la informació sobre els programes d'intercanvi com a tractar de disposar de més fonts de finançament per als intercanvis (beques).

En paral·lel, també es recomana, de manera genèrica, millorar la informació present a les pàgines web, sobretot la que va adreçada als estudiants estrangers.

En alguns casos se suggereix posar en marxa assignatures obligatòries impartides en llengua anglesa, per tal de fomentar l'ús d'aquest idioma, de manera que hi hagi més intercanvis cap a altres universitats i que, al mateix temps, es puguin captar més estudiants estrangers.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes.

Resultats de l'avaluació

En dos centres, les valoracions dels CAI i els CAE coincideixen: a la UPC i la UAB la valoració és favorable. En canvi, a la UdG i la URV la situació és poc favorable. Tant a la UdG com a la URV s'observen discrepàncies en la valoració, i és favorable segons el CAI de la URV, gens favorable segons el de la UdG i poc favorable per als CAE. En aquests dos darrers casos, els CAE reconeixen les millores importants que s'han produït el darrer quinquenni. En el cas de la UAB, tant el CAI com el CAE exposen la manca d'un pla estratègic explícit de la titulació (encara que sembla que sí que existeix implícitament) i, pel que fa a la UdG, el CAE posa de manifest la inexistència tant d'un pla estratègic com d'un pla de qualitat de la titulació. En el moment d'elaborar aquest informe, i com a resultat directe del procés d'avaluació, la URV ha elaborat l'informe final d'avaluació, en què es marquen les accions de millora i, també, la seva prioritització.

En general, es valora positivament l'existència d'instruments de gestió, malgrat que els CAE adverteixen que hi ha un alt risc de pèrdua d'eficàcia si no es produeix una vinculació efectiva entre els processos de planificació en el nivell de direcció, els processos d'avaluació derivats de la participació en els plans d'avaluació anteriors (1997 i 2003) i els mecanismes habituals de gestió i coordinació de les titulacions (plans de gestió anual, etc.).

Les conseqüències d'aquesta desvinculació són, normalment, una pèrdua de confiança en els processos de reflexió i avaluació estratègiques, que acaben derivant en una participació i una implicació limitades. En última instància, això deriva en la inviabilitat d'implantar propostes de millora que exigeixin la col·laboració del professorat, la qual cosa limita fortament el camp i les possibilitats de millora.

Es recomana, en conseqüència, una dinàmica i un model de treball sistemàtics, cosa que no tan sols redundarà en un millor funcionament, sinó també, probablement, en un millor reconeixement dels punts forts i febles en l'àmbit de la planificació de la qualitat, el perfil de la formació, el programa de formació, etc.

Propostes de millora

En aquest àmbit, les principals recomanacions van encaminades a potenciar els mecanismes de comunicació interns, a reforçar els sistemes de coordinació mitjançant el nomenament de responsables d'àrees i a desenvolupar els mecanismes interns de gestió.

D'altra banda, se suggereix fer esforços per incrementar la participació del professorat i dels estudiants en òrgans de gestió.

Totes les universitats han intervingut —algunes més que altres— en el procés de reflexió en el qual han participat els darrers anys els degans i els directors d'Informàtica de les universitats espanyoles. Aquesta línia de treball ha donat com a resultat, amb posterioritat a la realització de l'informe intern, l'elaboració del Llibre blanc de les titulacions d'Enginyeria Informàtica a escala estatal adaptades a l'EEES. És del parer dels CAE que, atès que les titulacions han participat en aquest debat sobre el futur dels estudis, es desenvolupin accions de comunicació i difusió per tal de motivar i implicar els diversos agents de les titulacions.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo (ús de referents acadèmics i professionals, i participació de diferents agents). També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals i, finalment, s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària.

Resultat de l'avaluació

La valoració del perfil de formació és diversa; així, es considera com a molt adequat a la UPC, com a adequat a la UAB i com a poc adequat a la UdG i a la URV. En general i pel que fa a les titulacions de la UPC i la UAB, hi ha una posició de molt favorable o favorable en gairebé tots els indicadors. Pel que fa a la UPC, recentment ha modificat el seu pla d'estudis tenint present el context actual de l'EEES, a la vegada que utilitzant (igual que la UAB quan va dissenyar el seu pla d'estudis fa sis anys) com a referents les propostes dels grups de les associacions IEEE i ACM, com també de centres europeus o dels Estats Units. En canvi, quant a les titulacions de segon grau, la valoració que atorguen els CAE és entre favorable i poc favorable. Els CAE tant de la UdG com de la URV destaquen que hi hauria d'haver una relació entre els perfils de les enginyeries tècniques que s'imparteixen en la mateixa universitat i el de l'enginyeria superior, de manera que quedi clar quins són els objectius formatius que cal desenvolupar en el segon cicle, partint del fet que els alumnes ja han aconseguit els objectius marcats per a les enginyeries tècniques.

Propostes de millora

Si bé en gairebé tots els centres hi ha una idea sobre quin és el perfil de l'ensenyament, caldria fer-ne una definició explícita i difondre-la entre la comunitat universitària. Aquest tema és d'importància màxima a l'hora de fer front al repte de la convergència europea i la nova estructura dels ensenyaments de grau.

Programa de formació

El programa de formació s'ha analitzat tenint en compte els indicadors que fan referència a la seva funcionalitat (ciclicitat, o optativitat i obligatorietat). També s'observen la seqüència dels estudis, el nivell d'actualització dels programes i la definició i la difusió d'aquests programes. Finalment s'analitza el projecte final de carrera.

Resultats de l'avaluació

El programa de formació s'ha valorat com a adequat en tots els centres a excepció de la UPC, on s'ha valorat com a molt favorable.

En primer lloc, cal posar de manifest que fa poc diversos centres han posat en marxa nous plans d'estudi. Aquests programes encara no han estat avaluats, atesa la seva curta existència.

Els plans d'estudi no presenten diferències importants de contingut, atès que tots tenen una vocació generalista. Cal esmentar, però, la diferència en la distribució de crèdits entre els troncats o obligatoris i els optatius a les diferents universitats, tal com es pot veure en la taula següent:

Taula 11a. Estructura del pla d'estudis

	Publicació al BOE	Crèdits totals	Crèdits troncal	Crèdits obligatoris	Crèdits optatius	Crèdits de lliure configuració	Pràctiques en empreses
UAB	14-12-2001	337	181,5	73,5	48	34	No
UPC*	14-04-1993	334	-	189	111	34	Sí

Nota: el centre de la UPC ha posat en marxa durant el curs 2002-2003 un nou pla d'estudis (BOE de 26-08-03).

Font: centres avaluats

Taula 11b. Estructura del pla d'estudis

	Publicació al BOE	Crèdits totals	Crèdits troncal	Crèdits obligatoris	Crèdits optatius	Crèdits de lliure configuració	Pràctiques en empreses
UdG	28-11-1997	145	73,5	33	24	14,5	No
URV	11-11-1997	150	69	43,5	22,5	15	Sí

Font: centres avaluats

A la UPC no s'ofereixen crèdits optatius fins al segon cicle, de tal manera que el 55% dels crèdits oferts són d'assignatures optatives. En canvi, a la UAB ja s'ofereixen crèdits optatius durant el primer cicle, encara que en un percentatge petit del 6%.

Pel que fa a les pràctiques en empreses, només dues de les quatre universitats les tenen incorporades en el seu pla d'estudis.

Taula 12. Oferta d'assignatures

	Assignatures troncal i obligatòries	Assignatures optatives	Crèdits optatius	Relació optativitat (1)	Crèdits pràctics	Pràctica obligatòria (2)
UAB	40	20	120	2,5	33,3	nd
UPC	29	98	111	4,9	nd	33%
UdG	5	15	90	3,7	87,5	34,8%
URV	21	9	48	2,1	58,5	43,2%

(1) Crèdits optatius que s'ofereixen / crèdits optatius

(2) Crèdits pràctics / total de crèdits troncal i obligatoris

Nd: dada no disponible

Font: centres avaluats

En tots els casos, malgrat que només dues universitats (la UPC i la UdG) han facilitat totes les dades respecte del desplegament del programa de formació, els CAE han valorat favorablement tant la definició dels programes en les diferents assignatures (contingut, mètode docent, mètode d'avaluació, objectius formatius, bibliografia, etc.) com la publicitat que se'n fa per tal de donar-los a conèixer. Tot i això, encara no s'ha assolit una aplicació completa que permeti una homogeneïtat formal en la definició dels programes.

En el cas de la UdG, el CAE no fa una valoració tan positiva com el CAI pel que fa a la seqüenciació dels estudis i els itineraris, ja que el fet que l'oferta d'optatives s'alterni amb caràcter bianual limita substancialment les possibilitats de l'estudiant. Així mateix, a la URV destaca el nombre elevat de crèdits (75 crèdits per curs, per a un total de 150), fet que, afegit a l'existència d'un projecte final de carrera amb una alta inversió de temps, dona com a resultat uns estudis que, estructuralment, és complicat abordar en els dos anys previstos. Paradoxalment, l'avaluació posa de manifest, com es veurà més endavant, que els resultats acadèmics són satisfactoris.

Propostes de millora

Una línia de millora que els comitès d'avaluació recomanen és la prioritització de la planificació a curt, mitjà i llarg termini del procés d'adaptació al nou EEES. En particular, convindria sol·licitar al professorat una avaluació detallada de les diferents activitats que ha de dur a terme un alumne per superar una assignatura, com també una estimació del cost en temps del desenvolupament de les activitats esmentades per a un alumne mitjà.

En relació amb la satisfacció d'estudiants i professors amb el programa de formació, les evidències aportades no semblen suficients i, en línia amb el ja comentat en apartats anteriors, sembla recomanable recollir sistemàticament aquestes opinions i avaluar-les anualment en els consells d'estudis respectius, dins d'una dinàmica de millora contínua.

Projecte final de carrera (PFC)

Aquest apartat està dedicat a analitzar els principals indicadors associats al projecte final de carrera. En aquest sentit, s'analitza tant la regulació acadèmica i organitzativa d'aquests indicadors com l'impacte que tenen sobre la formació i el posterior desenvolupament professional dels estudiants.

Resultats de l'avaluació

Els CAI valoren de molt adequat a adequat aquest punt. En canvi, els CAE coincideixen només en la valoració de satisfactori a la UAB i matisen a l'alça la URV, valorant aquest punt com a molt adequat, i a la baixa la UPC, amb un adequat, i la UdG, amb un menys adequat.

A grans trets, els PFC de les quatre universitats avaluades són treballs amb un contingut significatiu, en el qual l'estudiant d'Enginyeria Informàtica desenvolupa una visió de conjunt del procés de resolució de problemes i té l'oportunitat de potenciar les seves capacitats generals d'iniciativa, independència, planificació, organització i comunicació.

Els processos d'oferta i assignació de projectes estan raonablement ben definits i implantats. Malgrat això, hi ha oportunitats de millora significatives, ja que hauria de ser més senzill per a l'estudiant el procés de recerca de director quan el projecte que es planteja no és dels que pertanyen a l'oferta pública.

En tots els centres avaluats, la proposta de PFC la fa el professorat o els alumnes, o bé l'empresa on es desenvolupa.

L'aspecte més crític pel seu potencial de millora fa referència a l'adequació del temps de dedicació per fer el PFC a unes referències fixades prèviament. Al llarg de les visites va quedar palès que ni els professors ni els estudiants no tenen una idea concreta a priori de la dedicació previsible al desenvolupament del PFC. Així mateix, s'ha destacat que el temps de dedicació de l'alumne a fer el PFC sol ser superior al que s'exigeix pel nombre de crèdits.

En tots els centres es destaca que la nota mitjana dels PFC sol ser superior a la de la mitjana dels expedients.

Propostes de millora

Tots els comitès destaquen que seria desitjable fer un seguiment i una avaluació general de les dedicacions als PFC. Podria ser adequat que, en els casos en els quals la desviació de l'esforç real respecte a la planificació inicial fos superior a una quantitat (per exemple, el 20%), s'afegís com a documentació requerida per al PFC una breu justificació de les causes. Aquesta informació podria servir també de base per ajustar la dimensió dels PFC i analitzar les causes de les desviacions. A més, seria un bon exercici per desenvolupar habilitats que són necessàries al mercat laboral. Igualment, es podria considerar la definició d'unes directrius generals per orientar l'avaluació dels PFC, que podrien ser accessibles a directors, membres de tribunal i estudiants.

Es consideren molt positivament accions com les que duen a terme a la UPC de contactar amb els estudiants que els manca el PFC per animar-los a presentar com a PFC algun projecte realitzat en el seu lloc de treball.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat.

Resultats de l'avaluació

La valoració feta pels CAI i els CAE coincideix pràcticament en tots els centres pel que fa a l'organització educativa, que s'ha considerat adequada.

En particular es ressalta l'esforç, tant de la UAB com de la UPC, per ajustar l'organització docent al nombre elevat d'alumnes i a la seva diversitat, ja que bastants compaginen els estudis amb una feina.

En general, hi ha una valoració positiva a tots els centres de l'adequació d'horaris i la seva possible compaginació amb una feina. La UAB i la UPC tenen dos torns (matí i tarda), mentre que la UdG i la URV tenen només el torn de tarda. Malgrat aquesta valoració general positiva, hi ha alguns temes que caldria resoldre. Per exemple, a la UAB no es comuniquen els horaris de les pràctiques al mateix temps que els de teoria, un fet que comporta que els estudiants, en alguns casos, hagin de tornar a reorganitzar els seus horaris. A la URV, els estudiants tenen moltes hores de classe i a la UdG només es fa la matrícula anual.

Per al cas de la UPC es valora positivament la realització del quadrimestre zero, optatiu, amb crèdits que es poden comptabilitzar com a crèdits de lliure elecció.

Respecte de l'organització de les pràctiques externes, cal dir que només la UPC i la URV donen l'opció als estudiants de fer pràctiques en empreses dins del marc dels convenis de cooperació educativa, amb reconeixement de crèdits.

Taula 13. Estudiants per grup: troncal i obligatòries. Curs 2001-2002

	Primer curs		Primera matrícula		Ensenyament	
	Teoria	Pràctica	Teoria	Pràctica	Teoria	Pràctica
UAB	101	76	57	32	99	53
UPC*	83/62	21/25	36	60	87/28	34/16
UdG	-	-	18	31	23	23
URV	-	-	24	21	29	21

* Fase selectiva / fase no selectiva

Font: centres avaluats

Propostes de millora

Com a mesures per millorar l'organització docent s'apunta la necessitat tant d'establir sistemes que permetin conèixer el grau de satisfacció dels estudiants com d'obrir nous canals d'informació cap a l'estudiant respecte de l'organització de l'ensenyament.

Metodologia

Aquest apartat avalua l'adequació de la metodologia docent als objectius de formació i la satisfacció tant del professorat com de l'alumnat. Aquest punt també analitza el grau de desenvolupament metodològic i la incorporació de noves tecnologies docents.

En general, estudiants i professors coincideixen a fer una valoració positiva de la metodologia docent emprada, que s'ajusta als objectius formatius de la titulació.

A grans trets, l'avaluació mostra una adequació de les metodologies docents als objectius de formació, tot i que hi ha alguns aspectes que cal millorar.

Encara que les evidències aportades per algunes universitats no són gaire fortes, és possible assumir una valoració general positiva de les metodologies docents, sempre matisada per la inexistència de dades provinents d'un seguiment sistemàtic dels aspectes recollits en aquest apartat.

La metodologia docent està basada en la classe magistral, que es combina en la immensa majoria de les assignatures amb altres activitats, la qual cosa es deriva de manera natural de l'alt component pràctic dels estudis tècnics en informàtica. Així, es pot considerar normal que moltes assignatures combinin la docència més convencional amb les classes pràctiques al laboratori o l'aula informàtica, el desenvolupament de treballs pràctics, la resolució d'exercicis, etc.

Els CAE aconsellen als centres que, abans de fer més èmfasi en l'ús de projectors i canons, facin una anàlisi més profunda tant de les necessitats d'aquest recurs com de la conveniència de generalitzar-ne l'ús.

Com a aspecte negatiu, tot i l'existència d'enquestes en alguna universitat, hi ha la baixa disponibilitat de dades sobre com es desenvolupa la docència a l'ensenyament.

En general, els centres consideren la innovació en les metodologies docents excessivament lligada a l'ús de les noves tecnologies (ús de projector, etc.).

L'avaluació externa manifesta que, de vegades, les noves estratègies docents que impliquen una participació més activa de l'estudiant o formes alternatives de treball no són prou ben rebudes per part d'un alumnat que compagina estudis i feina.

En definitiva, malgrat que es produeix una certa innovació docent i una implantació de noves tecnologies, el grau de satisfacció dels estudiants es manté en una posició positiva, però francament millorable.

Els materials de consulta són força adequats, però ho són pel fet que responen a una estratègia docent basada en la classe magistral. Així, tot i que en general hi ha un progrés en l'aplicació de noves tecnologies en la docència, cal destacar l'experiència de la URV, que imparteix quatre assignatures de manera semipresencial amb l'ús de les noves tecnologies com a base, o de la UPC, on totes les assignatures disposen d'intranet pròpia (els racons o els webs que confecciona el professorat).

Propostes de millora

L'avaluació recomana impulsar incentius a la innovació docent, la formació del professorat i l'increment dels recursos tecnològics a l'abast del professorat.

També es recomana impulsar mecanismes de coordinació entre assignatures—intradepartamentals—i que a escala de centre s'actui per racionalitzar la càrrega global de feina de l'estudiant.

Acció tutorial i d'orientació

En aquest punt s'analitza la tipologia dels serveis d'orientació a l'estudiant i la seva adequació, tant pel que fa a la vida acadèmica com a la inserció professional. Finalment, es valora el grau de satisfacció dels implicats en l'acció tutorial (professors i estudiants).

En general es considera l'acció tutorial com a adequada, malgrat que es podria millorar. A la UdG i a la URV no tenen establert un sistema organitzat de tutories, però, tanmateix, la proximitat dels estudiants amb els professors facilita molt la possibilitat de resoldre dubtes i supleix, en part, un programa establert. A grans trets, els estudiants manifesten un alt grau de satisfacció amb el nivell de comunicació que s'estableix amb els seus professors. Així mateix, a la URV tots els alumnes tenen una entrevista amb el coordinador per definir l'itinerari que haurien de seguir d'acord amb les assignatures cursades a l'ETIS/ETIG.

Pel que fa a la UAB i la UPC, ambdós centres tenen establert un programa de tutories per al primer curs. Tot i això, l'avaluació palesa la necessitat d'un replantejament d'aquest programa, atès que la satisfacció dels estudiants no és l'esperada.

Cal destacar l'experiència endegada per la UAB, on els alumnes dels darrers cursos donen suport als nous estudiants.

Respecte de la satisfacció de professorat i alumnat quant a les tutories, tot i ser favorable, deixa entendre que hi ha llacunes importants tant en la intensitat d'ús dels serveis de tutoria per part dels estudiants com en la disponibilitat de recursos per desplegar un servei òptim.

Pel que fa a l'abast de les accions per facilitar la inserció professional dels graduats, els diversos comitès manifesten que la dinàmica del sector de les TIC dels darrers anys no ha requerit gaires accions per promoure la inserció laboral dels seus graduats. De fet, com palesa l'informe intern de la UPC, el problema que tenen és aconseguir que els estudiants que solen treballar des dels darrers anys no abandonin els estudis i, en concret, no deixin pendent el projecte final de carrera.

Pel que fa a la UdG i a la URV, el perfil dels seus estudiants, que ja tenen una titulació universitària prèvia i que ja treballen les accions que se'ls ofereixen, és l'accés a una borsa de treball.

Propostes de millora

En aquest apartat hi ha un consens important en la necessitat de potenciar l'ús de les tutories per part dels estudiants que fan la carrera en cinc anys. S'apunta també la necessitat de promoure el reconeixement acadèmic de les tasques de tutoria dels professors.

Caldria establir un sistema de tutories útil acompanyat de mecanismes d'anàlisi sobre la seva eficàcia. Per a la realització correcta d'aquesta proposta caldria el suport institucional necessari.

Activitats curriculars complementàries

La planificació de les activitats, la seva orientació al desenvolupament d'habilitats acadèmiques, professionals o personals, i la satisfacció de l'alumnat i el professorat han estat els eixos valoratius d'aquest apartat.

La coincidència de valoracions entre tots els comitès d'avaluació ha estat completa i se situa en una franja positiva en els centres que imparteixen la titulació des del primer cicle. En canvi, en les titulacions de només segon cicle els comitès palesen les deficiències pel que fa a les activitats curriculars complementàries, tot i que en el pla teòric hi ha una oferta de lliure elecció que permet complementar els continguts bàsics del currículum. Al llarg de les diverses visites dels CAE s'ha fet palpable que aquesta oferta externa té una acceptació molt limitada per part dels estudiants de les enginyeries en informàtica.

Destaca la valoració molt negativa, recollida en el mateix informe d'autoavaluació de la UAB, sobre la satisfacció dels alumnes amb l'oferta i el desenvolupament d'aquestes activitats.

En la resta de centres, la debilitat apareix quan es considera la poca disponibilitat de temps per poder participar en activitats de tipus cultural i associatiu dins del centre. Tot i això, a la UdG és remarcable l'existència d'una associació d'estudiants amb capacitat per programar activitats d'interès per a alumnes d'informàtica. Sembla raonable facilitar i estimular aquest tipus d'iniciatives que, a més d'enriquir la vida universitària, constitueixen un fòrum d'aprenentatge de participació cívica dels associats.

En resum, no es pot parlar pròpiament d'una planificació d'activitats curriculars complementàries.

Propostes de millora

En general hi ha una recomanació encaminada a planificar i gestionar d'una manera més efectiva aquest tipus de formació (el desenvolupament de capacitats i habilitats transversals) perquè sigui aprofitada per un nombre més gran d'estudiants.

QUALITAT DELS RESULTATS

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest punt conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge.

Quant a la valoració de les estratègies d'avaluació dels estudiants, la coincidència entre els CAI i els CAE és plena, ja que tots les han considerat adequades.

Un dels aspectes més ben valorats ha estat la bona reglamentació i informació sobre el funcionament de l'avaluació acadèmica que tenen els estudiants.

Pel que fa a la UAB, es valora molt positivament l'obligatorietat del professorat de lliurar a la biblioteca una mostra dels exàmens realitzats. D'aquesta manera, l'alumnat disposa d'una mostra dels exàmens de convocatòries anteriors.

En el cas de la UPC, la UdG i la URV, la valoració tant del professorat com dels estudiants sobre l'adequació de les formes d'examen a la naturalesa del programa i de la metodologia docent ha estat favorable. En canvi, a la UAB, mentre que el professorat està d'acord en aquest punt, els estudiants consideren que és un aspecte que cal millorar.

D'altra banda, només es disposa de dades concretes sobre les estratègies d'avaluació de dues de les quatre universitats, malgrat que el protocol d'avaluació sol·licitava informació quantitativa sobre els percentatges d'ús de les diferents proves d'examinació. Això representa una mancança important a l'hora de prendre decisions concretes sobre les estratègies docents i avaluatives dels estudiants.

Sobre els resultats acadèmics, cal subratllar que és una de les dimensions amb una valoració més feble. Ara bé, els resultats no es poden analitzar sense tenir en compte els factors que els determinen o bé sobre la base dels objectius formulats pel centre.

Els CAI i els CAE coincideixen totalment en les seves valoracions. En aquest sentit, el centre més ben valorat ha estat el de la URV. També han obtingut una valoració favorable la UAB, la UPC i la UdG.

La valoració positiva (molt positiva en el cas de la URV) es refereix a les taxes d'èxit i rendiment.

A banda dels resultats acadèmics, un altre aspecte feble ha estat la poca quantitat d'estudiants amb estades a l'estranger i amb pràctiques en empreses. Aquí, però, és la UPC la que ha obtingut una valoració més positiva en resultar adequada la posició d'ambdós factors.

L'anàlisi de la quantitat de crèdits als quals es matriculen els estudiants respecte dels crèdits teòrics que s'han de fer (total de crèdits de cada curs) mostra unes diferències entre els ensenyaments que només imparteixen segon cicle i els que ofereixen tots dos cicles. En aquest sentit, es remarca una presència important de l'estudiant a temps parcial en el segon cicle (UdG i URV), on la matrícula, per al curs 2001-2002, representa entre el 60 i el 65% del total de crèdits que cal cursar. Aquests percentatges tenen efectes divergents sobre el ritme de graduació dels estudiants a totes dues universitats. La URV té la taxa d'èxit (aprovat/presentats) i la de rendiment (aprovat/matriculats) més altes dels quatre centres avaluats.

Pel que fa a la UAB i la UPC, aquestes dues universitats tenen un matrícula que va del 80 al 83% del total de crèdits que cal cursar per any.

Taula 14. Grau d'activitat dels estudiants

	Curs	Mitjana de crèdits que cal cursar per any	Mitjana de crèdits matriculats per estudiant
UAB	2000-2001	67,4	54,8
	2001-2002	67,4	54,2
UPC	2000-2001	66,8	53,9
	2001-2002	66,8	55,6
UdG	2000-2001	72,5	45,9
	2001-2002	72,5	43,4
URV	2000-2001	75	53
	2001-2002	75	49,9
Catalunya	2000-2001	70,4	54,1
	2001-2002	70,4	54,7

Font: DURSI

Taula 15. Resultats acadèmics de les assignatures obligatòries

	Curs	Taxa d'èxit 1r curs	Rendiment 1r curs	Taxa d'èxit ensenyament	Rendiment ensenyament
UAB	2001-2002	49,2%	42%	62,4%	53%
UPC	2001-2002	70,9%	50,9%	64,2%	57,3%
UdG	2001-2002	-	-	77,8%	66,5%
URV	2001-2002	-	-	78%	70%

Taxa d'èxit a la primera convocatòria: aprovats/presentats

Taxa de rendiment: aprovats/matriculats

Font: DURSI

La taxa d'èxit és alta, excepte en el cas de la UAB, on no més de la meitat dels alumnes que es presenten a examen a primer curs aproven. En canvi, quan analitzem el rendiment d'aprovat sobre matriculats de primer curs, les dades són més baixes.

Pel que fa al global, en el cas de la UdG i la URV les taxes de rendiment (fins al 70% a la URV) són altes. En canvi, a la UAB i a la UPC són baixes.

Respecte als nivells d'excel·lència en les qualificacions dels estudiants, com es pot veure en la taula següent, no hi ha una variabilitat important en les qualificacions dels graduats:

<i>Taula 16. Mitjana de qualificació dels graduats. Interval 1-4</i>				
	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002
UAB	1,5	1,6	1,6	1,6
UPC	nd	1,9	1,9	nd
UdG	1,9	1,7	1,8	1,8
URV	1,8	2,0	1,8	2,0
Nd: dada no disponible				
Font: centres avaluats				

En aquest punt, cal dir que la situació de la UAB i la de la UPC no són gaire favorables, atès que les taxes de graduació són francament millorables. A la UAB, només el 8% dels alumnes que van accedir als estudis durant el curs 1996-1997 acaben en el temps previst. El cas de la UPC no és millor, ja que després de sis anys només un de cada deu estudiants ha obtingut el títol. Aquestes dades, però, cal prendre-les amb una certa cautela, atès que perquè un alumne es graduï cal que tingui aprovat el projecte final de carrera. Ja hem comentat, en l'apartat de Projecte final de carrera d'aquest informe, les mesures que ha pres la UPC per tal d'animar els seus estudiants a finalitzar el PFC.

Malgrat que hi ha un nombre important d'alumnat que treballa, cal que les facultats identifiquin els estudiants a temps parcial i que es faci una anàlisi més aprofundida de les causes d'aquests valors —en alguns casos, l'organització de la docència, la semestralització.

<i>Taula 17. Durada mitjana dels estudis per titulat</i>					
	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002
UAB	6,51	7,3	6,8	6,9	7,4
UPC	6,0	6,7	7,2	7,7	nd
UdG	nd	2,0	2,5	3,3	3,8
URV	nd	2,0	2,7	3	3
Nd: dada no disponible					
Font: centres avaluats					

Taula 18. Situació de les cohorts. Curs 2001-2002

		Matriculats	Graduats t*	Graduats t+1	Graduats > t+1	No s'han graduat
UAB	1995-1996	241	17	20	1	203
	1996-1997	246	20	24	nd	202
UPC	1995-1996	371	45	37	37	252
	1996-1997	372	43	38	6	285
UdG	1997-1998	42	11	8	10	13
	1998-1999	18	7	4	2	5
URV	1997-1998	nd	nd	nd	nd	nd
	1998-1999	nd	nd	nd	nd	nd

*t: temps previst

Nd: dada no disponible

Font: DURSÍ

La taxa d'abandonament a la fase selectiva de la UPC és resultat de la normativa de permanència, que obliga a aprovar un mínim de quinze crèdits el primer any. Sorpren, però, que estudiants amb una nota de tall raonablement bona abandonin per aquest fet.

Propostes de millora

Les accions per millorar els resultats acadèmics són de gran abast i afecten la manera global d'organitzar l'ensenyament. L'aplicació de moltes de les accions de millora que s'han descrit més amunt contribuiria d'una manera efectiva a incrementar els resultats acadèmics.

De manera puntual, el reforç de les tutories, sobretot a la UAB i la UPC, permetria aconseguir millors resultats, bàsicament a l'hora de planificar l'activitat acadèmica dels estudiants que treballen. També cal una adaptació de les metodologies docents als perfils d'estudiants existents.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

L'anàlisi d'aquest punt ha tingut en compte tant les estratègies d'avaluació dels resultats professionals com els mateixos resultats d'inserció laboral obtinguts. També s'ha tingut en compte el grau de satisfacció dels graduats i les opinions de les empreses que els contracten.

Així mateix, és important subratllar que, per primera vegada, les titulacions avaluades de la UAB i de la UPC han pogut disposar de dades sobre inserció laboral homogènies. Aquestes dades van ser obtingudes en una enquesta de caràcter universal (20.000 graduats del curs 1997-1998 de Catalunya) que va fer AQU Catalunya durant el 2001.

Respecte de les estratègies, cal comentar que, mentre que els CAI i els CAE de la UAB i de la UPC han valorat com a adequada aquesta dimensió, els de la UdG i la URV l'han considerat com a gens favorable.

La mancança principal en aquest àmbit prové de la poca connexió entre les fonts documentals disponibles amb relació a la inserció professional i la presa de decisions pel que fa al programa de formació.

Respecte dels resultats d'inserció professional, cal comentar la valoració positiva que fan tant els CAI com els CAE. En aquest sentit, la UAB i la UPC tenen una valoració molt positiva, i la UdG i la URV, positiva. En aquest punt, cal fer esment que el CAI de la UdG havia deixat aquest apartat en blanc adduint una manca de dades; en canvi, el CAE manifesta que sí que hi ha indicis raonables i positius respecte als resultats professionals dels graduats.

La taula 19 presenta les dades del darrer estudi d'inserció laboral de tota la població universitària fet a Catalunya (2002):

Taula 19. Inserció dels graduats i les graduades. Enginyeria informàtica

	Enquestats	Ocupats	Ocupats abans d'acabar	Contracte fix en el moment de l'enquesta	Satisfacció amb el contingut de la feina actual (d'1 a 7)
UAB	50	91,8%	69,3%	89,3%	5,7
UPC	86	95,1%	81,4%	88,2%	5,1
Catalunya	136	93,9%	77,0%	88,6%	5,3

Font: Enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002

El nivell d'ocupació és alt: nou o més de cada deu graduats treballaven en el moment de fer l'enquesta.

Així mateix, s'observa que els enginyers informàtics s'insereixen amb molta rapidesa; de fet, el 77% ho va fer abans d'acabar els estudis. Aquí podem apuntar una possible situació de compaginació del projecte final de carrera i la feina abans de graduar-se.

Pel que fa referència a la situació contractual, és molt positiva, ja que el 88,6% té contracte fix.

La qualitat de la inserció també es pot veure a partir de la satisfacció que mostren els graduats amb relació a la feina que fan. En aquest sentit, la valoració global és satisfactòria: de 5,3 sobre un total de 7.

Taula 20. Requisits per a la feina actual. Enginyeria informàtica

	Titulat en Enginyeria Informàtica		Titulació universitària		Cap titulació	
	Funcions pròpies	Funcions no pròpies	Funcions pròpies	Funcions no pròpies	Requeria form. univ.	No requeriria form. univ.
UAB	59,1%	10,2%	10,2%	2,04%	10,2%	8,1%
UPC	65,8%	2,3%	11,7%	5,8%	11,7%	2,35%
Catalunya	63,4%	5,2%	11,2%	4,5%	11,2%	4,5%

Font: Enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002

Vora dos terços del total de graduats consideren que estan adequadament inserits (la titulació universitària i les funcions i les tasques es corresponen). Per a l'11,2%, la seva feina està per sota de l'exigència del títol a l'hora de contractar-los. Així mateix, per a també l'11,2%, encara no ha arribat l'hora en què l'ocupador els reconegui que, malgrat que no els va demanar el títol universitari (potser per una possible relació amb drets salarials posteriors), la feina que estan desenvolupant requereix la seva formació universitària.

Propostes de millora

L'avaluació externa palesa la necessitat d'estudiar fins a quin punt l'alt nivell d'inserció laboral no està fonamentat en una conjuntura molt relacionada amb circumstàncies passatgeres. Encara que, com tots els sectors econòmics, el mercat d'ocupació en informàtica estigui subjecte a cicles, és necessari acceptar que algunes circumstàncies autènticament excepcionals (any 2000, adaptació a l'euro o apogeu de les puntcom) n'han tingut un efecte tractor molt fort i que, en el futur, l'accés a l'ocupació de qualitat pot ser més complicat. Sembla raonable que, si es vol potenciar a llarg termini la capacitat per incorporar-se al mercat de treball per part dels professionals, es faci una captació proactiva, tant de l'opinió de les empreses sobre els titulats que contracten com de les seves expectatives amb vista al futur.

Així doncs, la recomanació més generalitzada està enfocada a reforçar les fonts documentals sobre l'estat d'inserció professional dels graduats i a coordinar aquestes anàlisis amb la millora contínua del programa i de les assignatures.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

Aquest punt ha tingut en compte tant les estratègies seguides per avaluar els resultats personals dels estudiants com la satisfacció dels graduats amb relació a les seves capacitats per resoldre problemes i planificar treballs, la capacitat de treballar en equip o la seva iniciativa personal.

Resultats de l'avaluació

En aquest apartat l'avaluació ha detectat manca d'informació.

Pel que fa a les estratègies d'avaluació utilitzades per comprovar el grau d'assoliments personals dels graduats, en la meitat dels casos s'ha considerat que és poc adequada i en l'altra meitat no es valora aquest àmbit per manca de dades.

Respecte dels resultats personals, ens trobem amb la mateixa situació de feblesa, atesa la inexistència de dades que permetin fer-ne una valoració a la UAB i a la UdG. De les universitats que sí que han respost a aquest apartat, els CAE manifesten que, si haguessin d'emetre un judici considerant exclusivament les evidències documentals aportades, potser haurien de deixar sense contestar aquest apartat. Tot i això, i com a resultat d'algunes dades disponibles i de les entrevistes amb els graduats, valoren de manera favorable la UPC i poc favorable la URV.

Propostes de millora

A banda de l'establiment d'un seguiment de resultats personals de l'ensenyament, hi ha altres propostes —no gaires, però—, tant en la línia de millorar el coneixement de la realitat com per emprendre mesures que incrementin la satisfacció dels estudiants amb els resultats obtinguts.

Es recomana dur a terme un estudi del perfil professional, basat en els coneixements tècnics i també en les habilitats personals que es requereixen per a l'exercici reeixit de la professió, que podria contribuir al replantejament de la dinàmica d'algunes assignatures i els seus mètodes d'avaluació, i podria fomentar la introducció d'assignatures com a projectes, jocs de simulació empresarial, debats o discussió de casos pràctics.

Avaluació transversal d'Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió i de Sistemes

*a la Universitat Autònoma de Barcelona,
la Universitat Politècnica de Catalunya,
la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat
de Girona, la Universitat de Lleida,
la Universitat Rovira i Virgili,
la Universitat de Vic i l'Escola Universitària
d'Informàtica Tomàs Cerdà, adscrita
a la Universitat Autònoma de Barcelona*

INTRODUCCIÓ

Aquesta avaluació transversal dels dos ensenyaments d'Enginyeria Tècnica d'Informàtica de Gestió (ETIG) i de Sistemes (ETIS) s'ha dut a terme en un total de vuit centres, sis dels quals són públics —UAB, UPC, UdG, UdL, URV i UPF— i dos dels quals són privats —UVic i l'EUITC (Escola Universitària d'Informàtica Tomàs Cerdà, centre adscrit a la UAB). Del conjunt de les universitats públiques, les cinc primeres ja havien participat en una avaluació l'any 1998, mentre que la UPF, la UVic i l'EUITC s'incorporen al procés d'avaluació d'AQU Catalunya.

El fet que l'ETIS de la UPF sigui una titulació que es va iniciar el curs 1999-2000, amb una primera promoció de graduats el curs 2001-2002, explica que hi hagi aspectes que no s'hagin pogut avaluar, ja sigui per la manca de dades o per la falta de perspectiva d'aquestes.

Per fer l'avaluació externa, s'han organitzat quatre comitès (CAE), cadascun dels quals ha avaluat dues institucions (UAB-UPC, UdG-URV, UdL-UPF i EUITC-UVic). Aquest fet ha facilitat una interpretació dels resultats més ajustada.

Finalment, cal subratllar que, tot i l'esforç de millora que s'ha fet en l'apartat d'indicadors i bases de dades, l'avaluació mostra encara febleses, tant en la disponibilitat de xifres per al procés d'avaluació com en l'ús que n'han fet els comitès d'avaluació interna (CAI).

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Les dades sobre les titulacions de Catalunya durant el període del 1996-1997 al 2000-2001 deixen clar l'interès creixent tant dels estudiants com de les universitats per aquests estudis. Les preferències, però, situen a l'ETIG en primer lloc, tant pel que fa a l'oferta de places com a la matrícula d'estudiants.

Més enllà dels ensenyament avaluats, és important assenyalar que l'oferta total a Catalunya és quasi el doble, en incloure cinc centres adscrits més per a l'ETIG i quatre universitats més per a l'ETIS. A més, la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) també ofereix els dos estudis.

Si fem una anàlisi de l'oferta de les universitats públiques durant el període del 1996-1997 al 2000-2001 veiem, però, que s'ha produït una disminució de l'oferta total de l'ETIG del 10,4% i un increment de la de l'ETIS del 40,5%.

Cal assenyalar que les dades que es presenten en la taula següent recullen l'oferta de places de totes les universitats públiques, tot i que pel que fa a la demanda de primera opció i la matrícula, no es disposa de dades de la UVic ni de l'EUITC. Aquest fet pot desvirtuar una mica l'anàlisi de les dades a escala global.

Taula 1a. Evolució dels estudis d'ETIG a les universitats públiques entre el 1996-1997 i el 2000-2001

	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
Oferta de places	605	550	543	547	542
Demanda 1a opció	624	774	732	733	756
Matrícula	468	563	570	583	564

Nota: per al curs 2000-2001 l'oferta total (inclosa la dels centres adscrits i privats) era de 924 places, mentre que la del curs 1998-1999 era de 1.172.
Font: DURSI

Taula 1b. Evolució dels estudis d'ETIS entre el 1996-1997 i el 2000-2001

	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
Oferta de places	480	465	457	502	505
Demanda 1a opció	462	649	712	795	874
Matrícula	365	442	469	482	513

Nota: per al curs 2000-2001 l'oferta total (inclosa la dels centres adscrits i privats) era de 707 places, mentre que la del curs 1998-1999 era de 891.
Font: DURSI

La demanda en 1a opció ha anat pujant cada any, tot i que l'increment més elevat ha estat per a l'ETIS, amb un augment del 89% en el període del 1996-1997 al 2000-2001, mentre que el de l'ETIG ha estat del 21%.

Si analitzem la matrícula, observem que per a l'ETIG, en el període del 1996-1997 al 2000-2001, l'augment ha estat del 21%, mentre que per a l'ETIS es constata que és quasi del doble, amb el 41%.

Taula 2a. Demanda d'accés a la titulació d'ETIG. Evolució 1996-2001

		1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UAB	Oferta de places	100	105	105	105	105
	Demanda 1a opció	180	202	176	149	166
	Matrícula total	92	103	108	106	101
UPC	Oferta de places	100	60	60	60	57
	Demanda 1a opció	-	190	152	168	175
	Matrícula total	-	90	101	86	101
UdG	Oferta de places	100	100	100	100	100
	Demanda 1a opció	109	88	108	89	115
	Matrícula total	94	99	94	98	91
UdL	Oferta de places	75	75	72	72	75
	Demanda 1a opció	81	74	78	86	81
	Matrícula total	71	75	70	69	72
URV	Oferta de places	140	120	120	120	120
	Demanda 1a opció	165	128	128	150	135
	Matrícula total	123	106	110	138	106
EUITC	Oferta de places	-	-	-	-	160
	Demanda 1a opció	-	36	39	34	50
	Matrícula total	-	28	26	23	43
UVic	Oferta de places	-	100	60	60	50
	Demanda 1a opció	-	-	25	33	22
	Matrícula total	-	-	71	33	26

Font: DURSÍ

<i>Taula 2b. Demanda d'accés a la titulació d'ETIS. Evolució 1996-2001</i>						
		1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UAB	Oferta de places	100	105	105	105	105
	Demanda 1a opció	181	176	208	186	213
	Matrícula total	98	103	108	104	107
UPC	Oferta de places	100	100	95	100	100
	Demanda 1a opció	-	169	184	203	215
	Matrícula total	-	91	103	87	100
UPF	Oferta de places	-	-	-	40	40
	Demanda 1a opció		-	-	70	113
	Matrícula total		-	-	41	43
UdG	Oferta de places	65	65	65	65	65
	Demanda 1a opció	74	70	88	89	101
	Matrícula total	58	63	66	65	71
UdL	Oferta de places	75	75	72	72	75
	Demanda 1a opció	82	86	85	77	96
	Matrícula total	73	79	81	74	79
URV	Oferta de places	140	120	120	120	120
	Demanda 1a opció	125	148	147	170	136
	Matrícula total	136	106	111	111	113
Nota: la UPF va començar els estudis el curs 1999-2000.						
Font: DURSI						

Si observem la taxa de participació de les dones en aquests estudis, constatem que en general és baixa, sobretot pel que fa a l'ETIS.

<i>Taula 3a. Participació de les dones en l'accés a l'ETIG</i>								
	UAB	UPC	UdG	UdL	URV	EUTIC	UVic	Catalunya
Curs 2000-2001	20,8%	19,8%	20,9%	23,6%	21,7%	18,0%	15,3%	19,1%
Font: DURSI								

Taula 3b. Participació de les dones en l'accés a l'ETIS

	UAB	UPC	UPF	UdG	UdL	URV	Catalunya
Curs 2000-2001	6,7%	17,0%	16,3%	7,0%	11,4%	9,7%	11,7%
Font: DURSÍ							

Finalment, és important destacar que el volum d'alumnat, de totes dues titulacions, representa al voltant del 7% dins de les seves respectives universitats.

Taula 4a. Pes de l'ensenyament, ETIG. Curs 2001-2002

	UAB	UPC	UdG	UdL	URV	EUTIC	UVic
Alumnat d'ETIG	570	464	397	316	489	533	99
Alumnat matriculat a 1r cicle a la universitat (títols homologats)	5.749	11.442	5.492	4.721	5.783	5.749	3.344
Relació (%)	9,9	4,0	7,2	6,6	8,4	9,2	2,9
Font: DURSÍ							

Taula 4b. Pes de l'ensenyament, ETIS. Curs 2001-2002

	UAB	UPC	UPF	UdG	UdL	URV
Alumnat d'ETIS	592	557	117	234	299	437
Alumnat matriculat a 1r cicle a la universitat (títols homologats)	5.749	11.442	2.092	5.492	4.721	5.783
Relació (%)	10,3	4,9	5,5	4,2	6,3	7,5
Font: DURSÍ						

LA POSICIÓ DELS ESTUDIS DES D'UN PUNT DE VISTA EXTERN

Els principals aspectes que s'han tingut en compte en l'avaluació d'aquest apartat han estat la quantitat i qualitat de l'estudiantat, el percentatge de professorat estable en l'ensenyament, la posició competitiva de l'ensenyament i el grau de suport institucional que rep el centre responsable per part de l'entorn proper.

Resultats de l'avaluació

En general els CAI i els CAE han coincidit a fer una valoració favorable de la posició externa en tots els centres. En aquest sentit, la UAB i la UPC són els centres amb la posició més favorable.

La distribució en el percentatge de nous alumnes matriculats fa que no hi hagi cap universitat que tingui una situació especialment rellevant.

Així, pel que fa a l'ETIG, mentre que la URV, la UAB i la UPC agrupen al voltant del 20% de la matrícula cadascuna, la UdG n'aplega el 17%; la UdL, el 13%; l'EUITC, el 8%, i la UVic, el 4,8%.

Pel que fa a l'ETIS, la distribució entre les universitats no és gaire diferent: la URV, la UAB i la UPC tenen al voltant del 22% de matrícula cadascuna, la UdL el 15%, la UdG el 14% i la UPF el 8%.

Amb l'excepció de l'EUITC i de la UVic, tots els centres tenen una demanda superior a l'oferta de places. D'altra banda, una hipotètica igualació de l'oferta de places en tots els centres ens permet obtenir una perspectiva quant a la competitivitat dels centres per atreure bons estudiants. Des d'aquest punt de vista, la UPC és el centre més atractiu.

Taula 5a. Notes de tall equivalents amb igualtat d'oferta, ETIG. Curs 2000-2001

	UAB	UPC	UdG	UdL	URV	EUITC	UVic	Catalunya
Via d'accés PAU	5,8	6,5	5,8	5,0	5,9	nd	5	5,85
Via d'accés FP	7,0	7,9	5,7	6,6	6,5	nd	5	6,98

Nota: el valor de la nota tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i calcular posteriorment una nova nota de tall d'accés d'acord amb aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.

La columna encapçalada per Catalunya indica les dades corresponents al conjunt de centres que imparteixen Enginyeria Informàtica del sistema públic d'educació superior a Catalunya.

Nd: dada no disponible

Font: DURSI

Taula 5b. Notes de tall equivalents amb igualtat d'oferta, ETIS. Curs 2000-2001

	UAB	UPC	UPF	UdG	UdL	URV	Catalunya
Via d'accés PAU	6,4	7,1	nd	6,3	5,8	6,6	5,85
Via d'accés FP	7,7	8,5	nd	6,8	6,8	7,5	6,98

Nota: el valor de la nota tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i calcular posteriorment una nova nota de tall d'accés d'acord amb aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.

La columna encapçalada per Catalunya indica les dades corresponents al conjunt de centres que imparteixen Enginyeria Informàtica del sistema públic d'educació superior a Catalunya.

Nd: dada no disponible

Font: DURSI

Finalment, la inserció laboral dels graduats mostra uns resultats que tant els CAI com els CAE han valorat molt positivament. Aquest és un dels aspectes més favorables de l'ensenyament, tal com es veurà en el capítol de resultats.

CAPACITAT DEL SISTEMA

L'avaluació de la capacitat del sistema es defineix per quatre elements: les característiques dels estudiants i del professorat, les infraestructures, les relacions externes, i la planificació i gestió de la qualitat.

Estudiants

Aquest apartat valora tant les polítiques de captació d'estudiants i acollida com el perfil de les persones que accedeixen als centres.

Resultats de l'avaluació

Els CAI i els CAE han coincidit plenament a valorar aquest punt com a favorable en tots els centres, a excepció de la UPF, on es considera poc adequat. En el cas de la UAB hi ha hagut divergències, ja que el CAI ha valorat aquest punt com a molt favorable, mentre que en l'avaluació externa es matisa com a favorable.

L'elevada demanda en primera opció per cursar aquests estudis pressuposen un alt interès i motivació inicials dels estudiants que hi accedeixen. Ara bé, l'avaluació palesa que el desconeixement social de la tasca de les enginyeries tècniques genera una idea equivocada en un nombre important d'estudiants, cosa que afecta el seu interès i motivació un cop es troben amb els continguts de les assignatures inicials. Aquest fet provoca un alt abandonament a primer curs.

A més, es palesa, particularment en aquells centres on s'imparteixen les dues titulacions, que l'alumnat presenta una baixa percepció de les diferències entre totes dues.

Tot i així, l'avaluació ha valorat favorablement el conjunt d'accions de divulgació que porten a terme els centres per informar els nous estudiants sobre les característiques dels estudis. Per exemple, la UVic fa una sèrie d'accions (premis de recerca, la Setmana de la Ciència, etc.) per aproximar els estudis als centres de secundària i la UdG té establerts els Premis per a Treballs de Recerca d'Estudiants de Batxillerat.

D'altra banda, l'avaluació ha detectat una manca de coneixement sobre les característiques dels nous estudiants (la procedència, la nota de tall, l'itinerari de secundària) a tots els centres. L'avaluació palesa la necessitat de millorar les bases de dades i el seu ús per a una anàlisi més profunda del perfil dels estudiants. De fet, hi ha aspectes importants del perfil dels estudiants (motivació, coneixements previs de competències transversals, disponibilitat de temps per seguir els estudis) dels quals es té molt poca informació i que tenen implicacions importants en el desenvolupament de l'ensenyament.

Segons els CAE aquest coneixement resulta imprescindible per abordar sistemàticament accions de millora del rendiment acadèmic o de l'organització docent, entre altres.

Respecte a la disponibilitat dels alumnes per seguir els ensenyaments, l'avaluació mostra diverses respostes. Així, la UAB, la UPC i la UVic manifesten que hi ha un percentatge important del seu alumnat que compagina estudis i feina, tot i que no aporten dades que ho confirmin. La UdG i la URV, per la seva banda, fan enquestes per tal de saber la disponibilitat per seguir els ensenyaments i observen que la gran majoria dels seus alumnes només estudien. En canvi, la UPF desconeix la situació dels seus estudiants.

Finalment, l'avaluació constata que hi ha una escassa motivació dels estudiants per participar en activitats del centre. Això té diverses explicacions: la compaginació d'estudis i feina n'és una, però també canvis socials més amplis, ja que als centres amb un nombre d'alumnes més reduït, on sembla que seria més fàcil implicar els alumnes, tampoc no és fàcil aconseguir aquesta participació.

Propostes de millora

L'avaluació recomana emprendre mesures de millora que en general coincideixen en tots els centres. Si bé hi ha una important demanda per cursar els estudis, es proposa intensificar els contactes amb la secundària, no tant per captar nous estudiants com per afavorir una millor transició als estudis universitaris i corregir, en la mesura que es pugui, la desorientació amb relació al perfil diferencial de les dues titulacions.

D'altra banda, també hi ha una recomanació general d'introduir, en aquells centres on no es faci, cursos propedèutics, cursos zero, etc., per a les assignatures que suposen un major grau de complexitat.

D'altra banda, també hi ha una recomanació general de posar en marxa accions que fomentin la participació dels estudiants en la vida dels centres i en les activitats socialitzadores que s'estableixen.

Tot i que en la gran majoria de les universitats avaluades no es fa menció de la baixa proporció de dones en els ensenyaments, algun comitè d'avaluació ha proposat que les presentacions que es realitzen als centres de batxillerat vagin a càrrec de professores a fi d'atraure públic femení.

Cal millorar també el coneixement del perfil dels estudiants (la disponibilitat de temps que tenen per seguir els estudis, les seves expectatives en iniciar els estudis, etc.). En aquest àmbit es recomana una millora del tractament de la informació obtinguda en el procés d'ingrés al centre i un seguiment més acurat d'aquestes dades per part dels centres. Això hauria de facilitar la millor configuració dels ensenyaments segons les diferents tipologies d'estudiants.

El model pedagògic del nou Espai europeu d'educació superior (EEES) recomana de manera generalitzada una introducció més gran d'estratègies docents que impulsin el treball autònom dels estudiants i augmentin la seva participació activa en el procés d'ensenyament-aprenentatge. L'ús de les noves tecnologies ofereix un gran ventall d'accions.

Taula 6a. Evolució de la qualitat d'accés dels estudiants del 1996-1997 al 2000-2001. Sistema públic, ETIG

	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
Nota de tall PAU (mitjanes)	5,77	5,73	5,72	5,61	5,89
Nota de tall FP (mitjanes)	7,53	7,44	7,35	7,01	7,06
% estudiants amb PAU [5,6)	44,4	37,3	38,1	38,6	30,7
% estudiants amb PAU [6,7)	20,5	26,3	27,9	25,7	30,5
% estudiants amb PAU [7,10]	4,3	5,3	5,1	5,5	9,2
% estudiants nota FP [5,7)	2,1	5,5	5,8	11,0	8,2
% estudiants nota FP [7,8)	16,7	13,0	12,8	9,8	11,7
% estudiants nota FP [8,9)	8,3	8,9	7,4	5,7	7,1
% estudiants nota FP [9,10]	0,4	0,7	0,5	1,9	1,1

Font: DURSI

Taula 6b. Evolució de la qualitat d'accés dels estudiants del 1993-1994 al 2000-2001. Sistema públic, ETIS

	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
Nota de tall PAU (mitjanes)	5,77	5,83	5,82	5,98	6,20
Nota de tall FP (mitjanes)	7,54	7,32	7,29	7,24	7,31
% estudiants amb PAU [5,6)	34,8	29,4	26,9	20,7	15,8
% estudiants amb PAU [6,7)	29,9	32,6	36,0	38,6	40,7
% estudiants amb PAU [7,10]	6,3	9,3	7,9	12,7	17,5
% estudiants nota FP [5,7)	3,3	2,7	7,9	8,1	7,2
% estudiants nota FP [7,8)	16,4	14,7	10,2	11,4	5,7
% estudiants nota FP [8,9)	6,0	7,7	9,0	6,2	9,4
% estudiants nota FP [9,10]	0,3	1,1	-	1,0	2,5

Font: DURSI

L'evolució de la qualitat dels estudiants, tenint en compte les notes d'accés als dos ensenyaments, mostra una certa estabilitat. Això contrasta amb l'augment de la demanda que hi ha hagut en aquest període. Tot i així, el nombre d'estudiants que accedeixen als estudis amb una determinada nota sí que s'altera significativament durant aquest període per a cada una de les universitats, com es desprèn de la lectura de les taules 8 i 9.

De la taula 6 se segueix que any rere any les notes de tall de l'ETIS són lleugerament més elevades que les de l'ETIG.

Així mateix, és en l'ensenyament d'ETIG on és més elevada la concentració d'alumnes amb notes de tall entre 5 i 6 amb un percentatge del 30,5%, el doble que a l'ETIS.

Però on són més remarcables les diferències entre els dos ensenyaments és en el percentatge d'alumnes matriculats via PAU i amb una nota de tall entre 7 i 10. En aquest sentit, l'ETIS rep quasi el doble d'alumnat (el 17,5%) que l'ETIG (el 9,2%).

Si analitzem de manera individual els dos ensenyaments, observem que, pel que fa a l'ETIG, les notes de tall relativament moderades a moltes de les universitat permeten l'entrada a un nombre important d'estudiants amb notes de PAU inferiors a 6. Aquesta situació ha estat sempre diferent en el cas de la UPC i darrerament en el de la UAB, les quals, amb una nota de tall superior a 6, limiten els alumnes amb notes inferiors alhora que aconsegueixen un percentatge significatiu d'estudiants amb notes entre 6 i 7. A la UVic destaca que, per al curs 2000-2001, la totalitat de matriculats tenen una nota de tall entre 5 i 6.

Pel que fa a l'ETIS, la situació és diferent. Amb notes de tall més elevades, aquest ensenyament concentra més alumnes amb nota de tall entre 6 i 7. Així mateix, és important destacar l'augment espectacular els darrers tres anys (1998-2001) del percentatge d'estudiants que tenen una nota de tall entre 7 i 10 (del 7,9 al 17,5%).

Si ens fixem en el percentatge d'alumnes matriculats que provenen de l'FP, veurem que els dos ensenyaments tenen un comportament semblant (28,1% a l'ETIG i 24,8% a l'ETIS). Si fem una anàlisi per centres, observem que, per a l'ETIG, la UdL és el que rep més alumnes d'FP (el 41,7% del total de matriculats en el curs 2000-2001) i la UVic el que menys, amb el 19,2%.

Quant a l'ETIS, s'observa que, en cada una de les universitats avaluades, el percentatge d'alumnes que provenen de l'FP disminueix sensiblement. De les cinc universitats avaluades, la UPC té el percentatge més baix (el 21%) i la UPF el més alt, amb el 25,6% del total de matriculats en el curs 2000-2001.

<i>Taula 7a. Qualitat d'accés, ETIG</i>						
		1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UAB	Nota de tall PAU	5,95	5,95	6,04	5,92	6,14
	Nota de tall FP	7,83	8,00	7,77	7,83	7,73
UPC	Nota de tall PAU	6,15	6,23	6,27	6,27	6,55
	Nota de tall FP	8,84	8,75	8,75	8,89	8,50
UdG	Nota de tall PAU	-	5,49	5,49	5,56	5,82
	Nota de tall FP	-	6,7	6,7	6,5	6,3
UdL	Nota de tall PAU	5,54	5,44	5,26	5,04	5,28
	Nota de tall FP	6,94	6,69	6,56	5,36	6,35
URV	Nota de tall PAU	5,57	5,51	5,53	5,16	5,65
	Nota de tall FP	6,83	7,00	6,66	6,16	6,17
UVic	Nota de tall PAU	-	-	5	5	5
	Nota de tall FP	-	-	6,16	5	5
Nota: EUITC no aporta dades.						
Font: DURSI						

<i>Taula 7b. Qualitat d'accés, ETIS</i>						
		1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UAB	Nota de tall PAU	6,04	5,97	6,19	6,17	6,30
	Nota de tall FP	7,97	7,75	7,73	7,61	7,91
UPC	Nota de tall PAU	6,15	6,30	6,48	6,65	6,87
	Nota de tall FP	8,84	8,33	8,42	8,50	8,70
UPF	Nota de tall PAU	-	-	-	6,28	6,57
	Nota de tall FP	-	-	-	7,73	7,98
UdG	Nota de tall PAU	-	5,7	5,7	5,7	6,1
	Nota de tall FP	-	6,78	6,78	6,70	6,54
UdL	Nota de tall PAU	5,51	5,50	5,41	5,56	5,53
	Nota de tall FP	6,87	6,79	6,50	6,57	6,22
URV	Nota de tall PAU	5,50	5,66	5,37	5,47	5,85
	Nota de tall FP	7,00	6,97	6,51	6,31	6,50
Font: DURSI						

Taula 8a. Qualitat d'accés. Via d'accés PAU, ETIG

		1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UAB	% estudiants PAU [5,6)	43,5	33,0	38,9	42,5	23,8
	% estudiants PAU [6,7)	20,7	32,0	25,9	27,4	41,6
	% estudiants PAU [7,10]	3,3	3,9	7,4	4,7	7,9
UPC	% estudiants PAU [5,6)	-	7,8	6,9	0	0
	% estudiants PAU [6,7)	-	50,0	57,4	58,1	56,4
	% estudiants PAU [7,10]	-	15,6	6,9	14,0	13,9
UdG	% estudiants PAU [5,6)	-	66,7	56,1	49,1	45,5
	% estudiants PAU [6,7)	-	20,5	26,8	39,6	32,7
	% estudiants PAU [7,10]	-	12,8	17,1	11,3	21,8
UdL	% estudiants PAU [5,6)	40,8	38,7	51,4	46,4	27,8
	% estudiants PAU [6,7)	19,7	18,7	18,6	11,6	19,4
	% estudiants PAU [7,10]	5,6	4,0	4,3	2,9	8,3
URV	% estudiants PAU [5,6)	43,9	44,34	42,73	54,35	43,40
	% estudiants PAU [6,7)	21,95	22,64	30,00	13,04	20,75
	% estudiants PAU [7,10]	6,50	2,83	2,73	3,62	8,49
EUITC	% estudiants PAU [5,6)	-	64,2	57,6	53	53,7
	% estudiants PAU [6,7)	-	4,5	8,2	4,8	8,8
	% estudiants PAU [7,10]	-	0,8	0	2,4	0,7
UVic	% estudiants PAU [5,6)	-	-	54,0	15,0	46,0
	% estudiants PAU [6,7)	-	-	0	3,0	0
	% estudiants PAU [7,10]	-	-	0	0	0

Font: DURSI

Taula 8b. Qualitat d'accés. Via d'accés PAU. Sistema públic, ETIS

		1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UAB	% estudiants PAU [5,6)	34,8	29,4	26,9	20,7	15,8
	% estudiants PAU [6,7)	29,9	32,6	36,0	38,6	40,7
	% estudiants PAU [7,10]	6,3	9,3	7,9	12,7	17,5
UPC	% estudiants PAU [5,6)	-	-	7,8	-	-
	% estudiants PAU [6,7)	-	54,9	50,5	46,0	44,0
	% estudiants PAU [7,10]	-	9,9	9,7	23,0	34,0
UPF	% estudiants PAU [5,6)	-	-	-	36,6	0,0
	% estudiants PAU [6,7)	-	-	-	34,1	58,1
	% estudiants PAU [7,10]	-	-	-	7,3	14,0
UdG	% estudiants PAU [5,6)	-	38,1	43,9	32,3	32,3
	% estudiants PAU [6,7)	-	22,2	22,7	29,2	39,4
	% estudiants PAU [7,10]	-	12,7	9,1	7,7	21,1
UdL	% estudiants PAU [5,6)	30,1	38,0	38,3	24,3	46,8
	% estudiants PAU [6,7)	27,4	22,8	29,6	29,7	17,7
	% estudiants PAU [7,10]	9,6	7,6	2,5	16,2	7,6
URV	% estudiants PAU [5,6)	43,09	44,34	42,73	54,35	43,40
	% estudiants PAU [6,7)	21,95	22,64	30,00	13,04	20,75
	% estudiants PAU [7,10]	6,50	2,83	2,73	3,62	8,49

Font: DURSI

Taula 9a. Qualitat d'accés. Via d'accés FP, ETIG

		1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UAB	% estudiants FP [5,7)	-	-	-	-	-
	% estudiants FP [7,8)	13,0	-	9,3	5,7	11,9
	% estudiants FP [8,9)	14,1	24,3	14,8	14,2	12,9
	% estudiants FP [9,10]	1,1	2,9	0,9	3,8	2,0
UPC	% estudiants FP [5,7)	-	-	-	-	-
	% estudiants FP [7,8)	-	3,3	5,0	5,8	7,9
	% estudiants FP [8,9)	-	17,8	18,8	11,6	16,8
	% estudiants FP [9,10]		1,1	2,0	7,0	3,0
UdG	% estudiants FP [5,7)	3,3	-	21,2	20,4	13,2
	% estudiants FP [7,8)	25,0	20,2	12,1	10,2	5,5
	% estudiants FP [8,9)	2,2	4,3	4,0	1,0	4,40
	% estudiants FP [9,10]	0	0	0	0	0
UdL	% estudiants FP [5,7)	2,8	13,3	10,0	29,0	25,0
	% estudiants FP [7,8)	16,9	18,7	8,6	5,8	12,5
	% estudiants FP [8,9)	9,9	1,3	2,9	2,9	2,8
	% estudiants FP [9,10]	-	-	-	-	1,4
URV	% estudiants FP [5,7)	6,5	-	10,0	17,4	15,1
	% estudiants FP [7,8)	13,8	24,5	10,9	9,4	9,4
	% estudiants FP [8,9)	4,9	3,8	1,8	-	0,9
	% estudiants FP [9,10]	0,8	-	-	0,7	-
EUITC	% estudiants FP [5,7)	-	5,2	0,0	4,8	6,9
	% estudiants FP [7,8)	-	17,0	25,0	18,1	18,3
	% estudiants FP [8,10]	-	8,2	9,4	16,9	11,5
UVic	% estudiants FP [5,7)	-	-	30,8	12,1	15,4
	% estudiants FP [7,8)	-	-	7,6	9,0	3,9
	% estudiants FP [8,10]	-	-	0,0	3,0	0,0

Font: DURSI

Taula 9b. Qualitat d'accés. Via d'accés FP. Sistema públic, ETIS

		1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UAB	% estudiants FP [5,7]	3,3	2,7	7,9	8,1	7,2
	% estudiants FP [7,8]	16,4	14,7	10,2	11,4	5,7
	% estudiant FP [8,9]	6,0	7,7	9,0	6,2	9,4
	% estudiants FP [8,10]	0,3	1,1	-	1,0	2,5
UPC	% estudiants FP [5,7]	-	-	-	-	-
	% estudiants FP [7,8]	-	12,1	2,9	10,3	3,0
	% estudiants FP [8,9]	-	16,5	24,3	14,9	14,0
	% estudiants FP [9,10]	-	3,3	-	2,3	4,0
UPF	% estudiants FP [5,7]	-	-	-	-	-
	% estudiants FP [7,8]	-	-	-	4,9	2,3
	% estudiants FP [8,10]	-	-	-	17,1	23,3
UdG	% estudiants FP [5,7]	-	-	4,8	9,2	14,1
	% estudiants FP [7,8]	-	24,1	20,6	16,9	7,0
	% estudiants FP [8,10]	-	1,7	1,6	3,1	2,8
UdL	% estudiants FP [5,7]	11,0	10,1	22,2	14,9	19,0
	% estudiants FP [7,8]	17,8	13,9	7,4	13,5	7,6
	% estudiants FP [8,9]	2,7	6,3	-	1,4	1,3
	% estudiants FP [9,10]	-	-	-	-	-
URV	% estudiants FP [5,7]	6,5	-	10,0	17,4	15,1
	% estudiants FP [7,8]					
	% estudiants FP [8,9]	13,8	24,5	10,9	9,4	9,4
	% estudiants FP [9,10]	0,8	-	-	0,7	-

Font: DURSI

Professorat

Aquest apartat valora el perfil del professorat tant per categories com per nombre de professors respecte als alumnes matriculats. Així mateix, també s'han considerat les polítiques de formació de professorat, les estratègies d'avaluació i els recursos dedicats a la innovació docent.

Resultats de l'avaluació

Les valoracions dels CAI i els CAE coincideixen que el perfil és més adequat a la UAB, la UPC, la UdG i la URV que a la resta de centres, on l'avaluació externa l'ha valorat com a menys favorable.

Tot i això, en general el perfil del professorat s'ajusta a les característiques i necessitats de les titulacions. Caldria, però, que alguns centres fessin esforços per incorporar la recerca com una part també bàsica de l'activitat del professorat universitari. Aquest és un punt feble a centres com la UVic o l'EUITC, on només hi ha un doctor. Així mateix, a la UPF s'observa que el 73% dels crèdits de la titulació els imparteix professorat associat i en formació.

La distribució del professorat ens permet veure que el pes de la docència dels dos ensenyaments recau en titulars d'escola i en associats. Les universitats que tenen més professors associats són la UPC, la UAB, la UPF i, sobretot, la UdG. Quant a la presència de catedràtics d'universitat i titulars d'universitat, la UPC és la que disposa del major percentatge.

Taula 10a. Tipologia docent a l'ensenyament: % de participació docència per categories, ETIG

	CU	TU	CEU	TEU	Associats	Altres
UAB	0,4	9,2	8	39,2	33	10,2
UPC	8,42	37,55	4,53	14,09	34,93	0,48
UdG	1,2	4,8	4,6	29	60,4	-
UdL	-	16	-	70	14	-
URV	-	5,62	-	68,27	22,48	3,61
EUITC	-	7,0	4,2	33	26,6	29
UVic	-	-	-	-	-	-

Font: centres avaluats

Taula 10b. Tipologia docent a l'ensenyament: % de participació docència per categories, ETIS

	CU	TU	CEU	TEU	Associats	Altres
UAB	0,9	19,1	13,3	26,5	26,4	13,8
UPC	8,42	37,55	4,53	14,09	34,93	0,48
UPF	5,8	14,3	-	6,6	44,2	29,1
UdG	-	10,9	-	35,5	53,6	-
UdL	-	5	8,6	78,8	7,6	-
URV	3,27	11,64	0	63,27	14,54	7,27

Font: centres avaluats

Quant al nombre d'alumnes per professor, s'observen diferències importants entre els diversos centres. Així, per a l'ETIG, els millors situats són la UPC, amb una relació de 13,8, o la UAB, amb 20,27 alumnes per professor, mentre que l'EUITC se situa en l'extrem oposat amb una ràtio de 36,5. Pel que fa a la UdG i la URV, destaca positivament l'adequació global del nombre de professors al nombre d'estudiants i, en particular, com comenta el CAE, en la docència de laboratori. La resta d'universitats no aporten dades.

Per a l'ETIS, la UAB obté la relació més alta, amb 17,87 alumnes per professor, mentre que la UPF té la més baixa, amb un 2,3.

Pel que fa a les polítiques d'innovació i ajuts a la docència, si bé s'han valorat globalment com a favorables, en centres com la UPF i la UVic hi ha una demanda clara de fer-les més efectives.

En relació amb aquest punt, s'ha vist que les polítiques d'incentius encara tenen un escàs impacte en la funció docent del professorat; aquest aspecte es valora com a poc favorable o gens favorable a la UAB, la UdG i la UVic.

Propostes de millora

En primer lloc sembla necessari definir la tipologia de professorat més adequada a la naturalesa i el perfil de la titulació. Si bé sembla important intensificar la dimensió acadèmica del professorat amb el grau de doctor, també es recomana una major presència de professionals que assumeixin part de la docència des de la tipologia de professorat associat.

En aquest sentit, les universitats s'haurien de marcar objectius concrets i una planificació associada per desenvolupar la línia de millora proposada, recollida, per exemple, per la UdG en el seu Pla estratègic.

Diversos centres assenyalen la necessitat d'estructurar millor les polítiques de contractació de professorat i de desenvolupament professional de la plantilla. En aquest sentit, també hi ha una demanda d'augmentar l'estabilitat de l'equip docent. Caldria estudiar la reducció del nombre de professors associats a temps parcial a la UdG i a la UPF i l'augment del professorat doctor a la UVic i a l'EUITC.

Entre altres línies de millora proposades caldria ressaltar la relativa a la formació del professorat, que es podria fer més enllà d'una demanda genèrica als instituts de ciències de l'educació (ICE). També es podria fer que fos la mateixa titulació la que determinés les necessitats concretes de formació percebudes i la via que es considera adequada per abordar-les.

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals.

Resultats de l'avaluació

Les instal·lacions s'han valorat molt favorablement a la UAB, la UdG, la URV i la UVic. A la resta de centres també s'han valorat positivament.

La posició més favorable en aquest punt està determinada per la valoració que s'ha fet de l'aulari, els serveis de biblioteca i la infraestructura en noves tecnologies. De fet, d'una manera general s'ha valorat adequadament el conjunt d'espais i serveis a disposició del centre.

Malgrat això, en tots els informes es destaca la manca de sales específiques d'estudis, tot i que en molts casos en èpoques d'exàmens s'habiliten aules per fer-les servir com a sales d'estudi.

Propostes de millora

Tot i la qualitat de les infraestructures avaluades, els comitès d'avaluació fan una sèrie de recomanacions puntuals a cada centre tenint en compte cada situació particular.

També es recomana tenir en compte les infraestructures davant el desenvolupament d'un model educatiu més participatiu. En aquest sentit, se suggereix l'adequació d'espais per a treballs en grup o classes més petites.

Relacions externes

En aquest apartat es considera tant la mobilitat del professorat com la dels estudiants (que marxen o vénen en programes d'intercanvi) i l'existència de convenis institucionals lligats a la docència o a la participació en xarxes temàtiques amb ensenyaments d'altres universitats.

Resultats de l'avaluació

Ambdós comitès han considerat aquesta dimensió de manera favorable a la UAB, la UPC i la UdL, mentre que la valoració és menys favorable a la UPF, la UdG, la URV i la UVic a causa, principalment, de la poca o nul·la mobilitat d'estudiants i la manca de convenis de col·laboració institucional i de participació en xarxes d'ensenyament semblants d'àmbit internacional.

La posició més favorable en aquest apartat es troba clarament en la satisfacció dels estudiants que han participat en programes d'intercanvi. Aquest aspecte es veu complementat pels resultats acadèmics dels estudiants que han estat en altres universitats en règim d'intercanvi, sobretot quan es tracta del projecte final de carrera.

Ara bé, si la satisfacció dels estudiants en processos d'intercanvi ha estat molt bona, cal dir que en general el nombre d'intercanvis és baix, tant dels estudiants que marxen com dels que vénen. Un cas extrem és el de l'EUITC, que no participa en cap programa de mobilitat.

Propostes de millora

Davant de la insuficiència en el nombre d'intercanvis, les propostes van encaminades tant a millorar la informació sobre els programes d'intercanvi com a tractar de disposar de més fonts de finançament per als intercanvis (beques).

En paral·lel, també es recomana, de manera genèrica, la millora de la informació present a les pàgines web, sobretot la que va adreçada als estudiants estrangers sobre el projecte final de carrera.

En alguns casos se suggereix posar en marxa assignatures obligatòries impartides en llengua anglesa per tal de fomentar l'ús d'aquest idioma, de manera que hi hagi més intercanvis amb altres universitats i, alhora, es puguin captar més estudiants estrangers.

D'altra banda, s'apunta la necessitat de millorar la relació amb l'entorn econòmic i social proper.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes.

Resultats de l'avaluació

Els CAI i els CAE coincideixen a valorar favorablement la UPC, la UAB i la UdL, mentre que en la resta de casos l'avaluació externa ha considerat poc adequats els resultats. En el cas de la UPF, la UdG, la UVic i l'EUITC, els CAE posen de manifest la inexistència tant d'un pla estratègic com d'evidències sobre la gestió de la qualitat de l'ensenyament. En el moment de l'elaboració d'aquest informe, i com a resultat directe del procés d'avaluació, la URV ha elaborat l'informe final d'avaluació, en què es marquen les accions de millora així com la seva prioritització, i a la UdG les accions de millora han quedat reflectides en el contracte programa entre el centre i el rectorat.

En general, es valora positivament l'existència d'instruments de gestió, tot i que els CAE adverteixen que hi ha un alt risc de pèrdua d'eficàcia si no es produeix una vinculació efectiva entre els processos de planificació en el nivell de direcció, els processos d'avaluació derivats de la participació en els plans d'avaluació anteriors (1997 i 2003) i els mecanismes habituals de gestió i coordinació de les titulacions (plans de gestió anual, etc.).

Les conseqüències d'aquesta desvinculació són, normalment, una pèrdua de confiança en els processos de reflexió i avaluació estratègica, que acaben derivant en una limitada participació i implicació. En última instància, això deriva en la inviabilitat d'implantar propostes de millora que exigeixin la col·laboració del professorat, la qual cosa limita el camp i les possibilitats de millora.

Es recomana, en conseqüència, una dinàmica i un model de treball sistemàtics, cosa que redundarà en un millor reconeixement dels punts forts i febles en l'àmbit de la planificació de la qualitat, el perfil de la formació, el programa de formació, etc., i en un millor funcionament de l'ensenyament.

Propostes de millora

En aquest àmbit, les principals recomanacions van encaminades a potenciar els mecanismes de comunicació interns, a reforçar els sistemes de coordinació mitjançant el nomenament de responsables d'àrees i a desenvolupar els mecanismes interns de gestió.

D'altra banda, se suggereix fer esforços per incrementar la participació del professorat i dels estudiants en òrgans de gestió.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per a la seva definició (ús de referents acadèmics i professionals, i participació de diferents agents). També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals, i finalment s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària.

Resultat de l'avaluació

La valoració del perfil de formació és diversa. Així, es considera molt adequat a la UPC, adequat a la UAB, la UPF, la UdL i l'EUITC, i poc adequat a la resta de centres.

L'avaluació palesa que els graduats no perceben que el tipus d'enginyeria tècnica cursada els suposi una distinció a l'hora d'afrontar la seva carrera professional; a més, consideren que el mercat laboral no fa distinció entre les dues titulacions.

La UPC i la UdL recentment han modificat el seus plans d'estudis, cosa que ha millorat moltes de les mancances que tenien. Els CAE tant de la UdG com de la URV destaquen que hauria d'haver-hi una relació entre els perfils de les enginyeries tècniques que s'imparteixen a la mateixa universitat i el de l'enginyeria superior, de manera que quedi clar quins són els objectius formatius que cal desenvolupar en el segon cicle, partint de la base que els alumnes ja han aconseguit els objectius marcats per a les enginyeries tècniques.

Finalment, cal destacar el cas de la UPF, que té un perfil específic de formació centrat en les comunicacions i els continguts multimèdia, digital audiovisual i serveis telemàtics, cosa que la diferencia de la resta de titulacions de Catalunya.

Propostes de millora

Si bé en quasi tots els centres hi ha una idea sobre quin és el perfil de formació, es recomana una definició explícita d'aquest perfil i la seva difusió entre la comunitat universitària. Se suggereix millorar la concreció del perfil professional a fi de permetre al futur estudiantat identificar la «identitat» de cada una de les enginyeries. Aquest tema és d'importància màxima a l'hora de fer front al repte de la convergència europea i la nova estructura dels ensenyaments de grau.

Programa de formació

El programa de formació s'ha analitzat tenint en compte els indicadors que fan referència a la seva funcionalitat (ciclicitat, o optativitat i obligatorietat). També s'observen la seqüència dels estudis, el nivell d'actualització dels programes i la seva definició i difusió. Finalment, s'analitza el projecte final de carrera.

Resultats de l'avaluació

El programa de formació s'ha valorat com a adequat en quasi tots els centres. En el cas de la UPC s'ha considerat molt favorable, mentre que a l'altre extrem se situa la UVic amb una valoració poc favorable.

En primer lloc, cal recordar que recentment diversos centres (UdL i UPC) han posat en marxa nous plans d'estudi. Aquests programes no han estat encara avaluats atesa la seva curta existència.

Les estructures dels plans d'estudi presenten diferències importants de contingut; de fet, el nombre de crèdits no coincideix en cap universitat. Els valors més alts els trobem, per a l'ETIG, a la UdL (230 crèdits) i a l'EUITC (228 crèdits), i els més baixos a la UVic. Per a l'ETIS, la UdG té el valor més alt (225 crèdits) i la UPF el més baix (180 crèdits).

La diferència en la distribució de crèdits entre troncal o obligatoris i optatius a les diferents universitats es pot veure en la taula següent:

Taula 11a. Estructura del pla d'estudis d'ETIG

	Publicació al BOE	Crèdits totals	Crèdits troncals	Crèdits obligatoris	Crèdits optatius	Crèdits de lliure configuració	Pràctiques en empreses
UAB	27-11-2001	210	111	51	27	21	No
UPC	14-04-1993	204	-	153	30	21	Sí
UdG	26-09-2001	225	106,5	60	36	22,5	No
UdL	28-09-1992	230	105	85,5	16,5	23	No
URV	26-10-2003	198	100,5	63	13,5	21	Sí
EUITC	13-01-1993	228	108	54	66	-	Sí
UVic	14-09-1998	210	99	66	22,5	22,5	Sí

Nota: el centre de la UPC ha posat en marxa durant el curs 2002-2003 un nou pla d'estudis (BOE de 26-08-2003).

Font: centres avaluats

Taula 11b. Estructura del pla d'estudis d'ETIS

	Publicació al BOE	Crèdits totals	Crèdits troncals	Crèdits obligatoris	Crèdits optatius	Crèdits de lliure configuració	Pràctiques en empreses
UAB	27-11-2001	210	109,5	52,5	27	21	No
UPC	14-04-1993	204	-	151,5	31,5	21	Sí
UPF	23-09-1999	180	93	59	10	18	Sí
UdL	28-05-1993	230	103,5	69	21	21,5	No
UdG	27-09-2001	225	100,5	72	30	22,5	No
URV	26-10-2003	198	91,5	72	13,5	21	Sí

Nota: els centres de la UPC i la UdL han posat en marxa durant el curs 2002-2003 i el 2000-2001 respectivament un nou pla d'estudis.

Font: centres avaluats

Pel que fa a les pràctiques en empreses, a ETIG només quatre de les set universitats les tenen incorporades en el seu pla d'estudis, i a ETIS, tres de les sis universitats avaluades.

Taula 12a. Oferta d'assignatures d'ETIG

	Assignatures troncal i obligatòries	Assignatures optatives	Crèdits optatius	Relació optativitat (1)	Crèdits pràctics	Pràctica obligatòria (2)
UAB	22	16	94,5	3,5	76,5	47%
UPC	23	26	145,5	nd	nd	51%
UdG	8	14	84	nd	79,5	48%
UdL	14	15	67,5	nd	nd	nd
URV	22	7	37,5	2,7	nd	nd
EUITC	8	11	nd	nd	nd	nd
UVic	20	11	82,5	nd	81	nd

(1) Crèdits optatius que s'ofereixen / crèdits optatius

(2) Crèdits pràctics / total de crèdits troncal i obligatoris

Nd: dada no disponible

Font: centres avaluats

Taula 12b. Oferta d'assignatures d'ETIS

	Assignatures troncal i obligatòries	Assignatures optatives	Crèdits optatius	Relació optativitat (1)	Crèdits pràctics	Pràctica obligatòria (2)
UAB	21	17	97,5	3,6	82,5	50,9%
UPC	23	27	156	nd	nd	49,5%
UPF	27	15	21	4,4	nd	43,7%
UdG	10	11	66	nd	78	45%
UdL	31	10	nd	nd	nd	nd
URV	25	11	48	3,5	nd	nd

(1) Crèdits optatius que s'ofereixen / crèdits optatius

(2) Crèdits pràctics / total de crèdits troncal i obligatoris

Nd: dada no disponible

Font: centres avaluats

En general s'ha valorat favorablement tant la definició dels programes en les diferents assignatures (contingut, mètode docent, mètode d'avaluació, objectius formatius, bibliografia, etc.) com la publicitat que se'n fa per tal de donar-los a conèixer. Tot i així, encara hi ha universitats que haurien de millorar la informació que fan arribar als seus estudiants.

Propostes de millora

Una línia de millora que recomanen els comitès d'avaluació és la prioritització de la planificació a curt, mitjà i llarg termini del procés d'adaptació al nou EEES. En particular, convindria sol·licitar al professorat una avaluació detallada de les diferents activitats que ha de dur a terme un alumne per superar una assignatura, així com una estimació del cost en temps del desenvolupament de les activitats esmentades per a un alumne mitjà.

També se suggereix la implementació de mesures per introduir el coneixement de l'anglès.

En relació amb la satisfacció d'estudiants i professors amb el programa de formació, les evidències aportades no semblen suficients i, en línia amb el que ja s'ha comentat en apartats anteriors, sembla recomanable recollir sistemàticament aquestes opinions i avaluar-les anualment en els respectius consells d'estudis, dins d'una dinàmica de millora contínua.

El projecte final de carrera (PFC)

Resultats de l'avaluació

L'avaluació qualifica aquest punt de molt satisfactori a la URV. També s'ha valorat com a adequat i satisfactori a la UAB, la UPF i l'EUITC i com a poc satisfactori a la UdG. Els CAE matisen a la baixa la UPC, amb un adequat, i la UdL, amb un menys adequat.

En línies generals els PFC de les universitats avaluades són treballs amb un contingut significatiu, en el qual l'estudiant d'enginyeria tècnica informàtica desenvolupa una visió de conjunt del procés de resolució de problemes i té l'oportunitat de potenciar les seves capacitats generals d'iniciativa, independència, planificació, organització i comunicació.

Tal com palesa l'avaluació, la manca d'uns objectius formatius clars, l'elevat nombre d'alumnes que no el realitzen i el poc reconeixement docent de la labor del professorat són els punts més febles.

L'aspecte més crític pel seu potencial de millora fa referència a l'adequació del temps de dedicació per a la realització del PFC a unes referències prèviament fixades. Al llarg de les visites va quedar palès que ni els professors ni els estudiants no tenen una idea concreta a priori de la dedicació previsible al desenvolupament del PFC. Així mateix, s'ha destacat que el temps de dedicació de l'alumne a fer el PFC sol ser superior al que s'exigeix pel nombre de crèdits.

Propostes de millora

Tots els comitès destaquen que seria desitjable fer un seguiment i una avaluació general de les dedicacions als PFC. Podria ser adequat que, en els casos en els quals la desviació de l'esforç real respecte a la planificació inicial fos superior a una quantitat (per exemple, el 20%), s'afegís com a documentació requerida per al PFC una breu justificació de les causes. Aquesta informació podria servir també de base per ajustar la dimensió dels PFC i analitzar les causes de les desviacions. A més, seria un bon exercici per desenvolupar habilitats que són necessàries al mercat laboral. Igualment, es podria considerar la definició d'unes directrius generals per orientar l'avaluació dels PFC, que podrien ser accessibles a directors, membres de tribunal i estudiants.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i als estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat.

Resultats de l'avaluació

Els CAI i els CAE coincideixen a valorar l'organització educativa com a adequada en la majoria de centres. Destaca la UVic, on s'ha valorat aquest aspecte com a molt adequat.

En general hi ha una valoració positiva a tots els centres de l'adequació d'horaris i la seva possible compaginació amb una feina. En el cas de la UPF, amb una organització del curs en trimestres, també hi ha una valoració favorable. Ara bé, el ritme d'aprenentatge accelerat fa que de vegades s'acumulin les tasques en períodes curts. La UPC i la URV tenen dos torns (matí i tarda), mentre que la UdG només té el de tarda. La UAB té horaris de matí per a l'ETIS i de tarda per a l'ETIG. A la UVic, tot i que només s'ofereixen classes al matí, els

alumnes semblen satisfets amb aquest organització. A l'EUITC s'ofereix un torn nocturn amb un itinerari de quatre anys de durada pensat per als estudiants que treballen.

Tot i aquesta valoració general positiva, hi ha alguns temes que caldria resoldre. Per exemple, a la UAB i a la UdG no es comuniquen els horaris de les pràctiques al mateix temps que els de teoria, fet que comporta que els estudiants hagin, en alguns casos, de reorganitzar de nou els seus horaris. A la UdL i a l'EUITC caldria també disposar de la planificació d'horaris de classe amb més antelació. Finalment, l'avaluació palesa que a la URV els estudiants tenen moltes hores de classe.

En el cas de la UPC es valora positivament la realització del quadrimestre zero, optatiu, amb crèdits que es poden comptabilitzar com a crèdits de lliure elecció.

Respecte de l'organització de les pràctiques externes, cal dir que només la UPC, la UPF, la URV, la UVic i l'EUITC donen l'opció als estudiants de fer pràctiques en empreses dins del marc dels convenis de cooperació educativa, amb reconeixement de crèdits. La valoració d'aquestes pràctiques és en tots els casos positiva. A la UdL les pràctiques s'ofereixen com una activitat de lliure elecció.

S'observa un elevat nombre de matriculats en assignatures obligatòries de primer (conseqüència, en part, d'un nombre elevat de repetidors) a quasi totes les universitats. Aquí caldria preguntar-se sobre l'aplicació d'estratègies per millorar el rendiment dels estudiants. D'altra banda, en molts casos no hi ha un tractament diferenciat dels repetidors.

Taula 13a. Estudiants per grup: troncal i obligatòries, ETIG. Curs 2001-2002

	Primer curs		Primera matrícula		Ensenyament	
	Teoria	Pràctica	Teoria	Pràctica	Teoria	Pràctica
UAB	132	44	86	17	48	29
UPC*	83/62	21/25	36	60	87/28	34/16
UdG	74	21	74	21	75	36
UdL	77	nd	59	nd	89	nd
URV	71	22	49	15	64	24
UVic	26	27	nd	nd	24	23
EUITC	nd	nd	nd	nd	nd	nd

* Fase selectiva / fase no selectiva

Nd: dada no disponible

Font: centres avaluats

Taula 13b. Estudiants per grup: troncal i obligatòries, ETIS. Curs 2001-2002

	Primer curs		Primera matrícula		Ensenyament	
	Teoria	Pràctica	Teoria	Pràctica	Teoria	Pràctica
UAB	141	39	95	13	42	24
UPC*	83/62	21/25	36	60	87/28	34/16
UPF	60	40	60	40	nd	nd
UdG	97	22	97	22	70	28
UdL	95	nd	91	nd	101	nd
URV	73	16	51	12	61	17

* Fase selectiva / fase no selectiva

Nd: dada no disponible

Font: centres avaluats

Propostes de millora

Com a mesures per millorar l'organització docent s'apunta la necessitat tant d'establir sistemes que permetin conèixer el grau de satisfacció dels estudiants com d'obrir nous canals d'informació cap a l'estudiant respecte de l'organització de l'ensenyament.

Una altra mesura consistiria en la possibilitat de fer tutories a l'estudiantat amb problemes de repetició d'assignatures, identificar-ne els diferents col·lectius i crear grups específics per a ells, així com reduir la capacitat dels grups, tant de teòrica com de pràctica, per facilitar el treball amb noves metodologies.

Metodologia

Aquest apartat avalua l'adequació de la metodologia docent als objectius de formació i la satisfacció tant del professorat com de l'alumnat. Aquest punt també analitza el grau de desenvolupament metodològic i la incorporació de noves tecnologies docents.

Resultats de l'avaluació

En general, els comitès coincideixen a fer una valoració positiva de la metodologia docent emprada, que s'ajusta als objectius formatius de la titulació. El centre que ha expressat la necessitat de fer canvis de més abast ha estat la UPF, que, de fet, ha tingut la valoració més feble.

Encara que les evidències aportades per algunes universitats no són gaire àmplies, és possible assumir una valoració general positiva de les metodologies docents, sempre matisada per la inexistència de dades provinents d'un seguiment sistemàtic dels aspectes recollits en aquest apartat.

La metodologia docent està basada en la classe magistral, que es combina en la gran majoria de les assignatures amb altres activitats, la qual cosa afavoreix el component pràctic dels estudis tècnics en informàtica. Així, es pot considerar normal que moltes assignatures combinin la docència més convencional amb classes pràctiques al laboratori o l'aula informàtica, el desenvolupament de treballs pràctics, la resolució d'exercicis, etc.

No obstant això, hi ha una certa limitació a l'hora de considerar la innovació en les metodologies docents, excessivament lligada a l'ús de les noves tecnologies. Els CAE aconsellen als centres que, abans de fer un major ús de projectors i canons, facin una anàlisi profunda tant de les necessitats d'aquest recurs com de la conveniència de generalitzar-ne l'ús.

És important posar de manifest que de vegades les noves estratègies docents que impliquen una participació més activa de l'estudiant o formes alternatives de treball no són prou ben rebudes per part d'un alumnat que compagina estudis i feina.

Els materials de consulta són força adequats, però ho són en la mesura que responen a una estratègia docent basada en la classe magistral. Tot i així, en alguns centres hi ha un progrés en l'aplicació de noves tecnologies en la docència, per exemple a la UPC, on totes les assignatures disposen d'intranet pròpia.

En definitiva, tot i que es produeix una certa innovació docent i una implantació de noves tecnologies, el grau de satisfacció dels estudiants es manté en una posició positiva però francament millorable.

Amb vista als canvis que implica la incorporació a l'EEES, no s'ha pogut apreciar de moment una preocupació en el professorat per afrontar la reprogramació de les assignatures i la renovació de les metodologies docents que inevitablement s'hauran d'introduir, encara que també és cert que les universitats estan posant en marxa, en titulacions molt properes, iniciatives encaminades cap aquesta direcció.

Propostes de millora

L'avaluació recomana impulsar incentius a la innovació docent, la formació del professorat i l'increment dels recursos tecnològics a l'abast del professorat.

També es recomana impulsar mecanismes de coordinació entre assignatures —intradepartamentals— i que a escala de centre s'actui per racionalitzar la càrrega global de feina de l'estudiant.

Acció tutorial i d'orientació

En aquest punt s'analitza la tipologia dels serveis d'orientació a l'estudiant i la seva adequació, tant pel que fa a la vida acadèmica com a la inserció professional. Finalment, es valora el grau de satisfacció dels implicats en l'acció tutorial (professors i estudiants).

Resultats de l'avaluació

Els CAI i els CAE valoren de manera diferent l'adequació d'aquest àmbit a les diferents universitats.

L'EUITC obté resultats molt favorables i a la resta de centres es considera l'acció tutorial com a adequada, tot i que en algun centre s'observen certes mancances. A la UPC, la UdG, la URV i la UVic tenen establert un programa de tutories per al primer curs; tot i això, tant els CAI com els CAE palesen la necessitat d'un replantejament d'aquest programa atès que la satisfacció dels estudiants i del professorat no és l'esperada.

A la UAB i la UPF no tenen establert un sistema organitzat de tutories. Tanmateix, la proximitat dels estudiants amb els professors facilita molt la possibilitat de resoldre dubtes i supleix, en part, un programa establert.

Cal destacar favorablement que tant a l'EUITC com a la UVic disposen d'un servei d'orientació psicopedagògica en el mateix centre.

Pel que fa a la satisfacció de professorat i alumnat quant a les tutories, tot i ser favorable, deixa entendre que hi ha llacunes importants tant en la intensitat d'ús dels serveis de tutoria per part dels estudiants com en la disponibilitat de recursos per desplegar un servei òptim.

Pel que fa a l'abast de les accions per facilitar la inserció professional dels graduats, els diversos comitès manifesten que la dinàmica del sector de les TIC dels darrers anys no ha requerit gaires accions per promoure la inserció laboral dels seus graduats. De fet, com palesa l'informe intern de la UPC, el problema que tenen és aconseguir que els estudiants que solen treballar des dels darrers anys no abandonin els estudis i, en concret, no deixin pendent el projecte final de carrera.

En algunes universitats es troba a faltar una política específica per ajudar a la inserció laboral dels graduats més enllà de l'accés a una borsa de treball general de la universitat.

Propostes de millora

En aquest apartat hi ha un consens important en la necessitat de potenciar l'ús de les tutories. S'apunta també la necessitat de promoure el reconeixement acadèmic de les tasques de tutoria dels professors.

Caldria establir un sistema de tutories útil acompanyat de mecanismes d'anàlisi sobre la seva eficàcia. Per a la realització correcta d'aquesta proposta caldria el suport institucional necessari.

Activitats curriculars complementàries

La planificació de les activitats, la seva orientació al desenvolupament d'habilitats acadèmiques, professionals o personals, i la satisfacció de l'alumnat i el professorat han estat els eixos valoratius d'aquest apartat.

Tot i que a la UAB s'ha valorat aquest apartat com a molt favorable, cal dir que en general la resta de centres presenten mancances. En conjunt, però sobretot a les universitats que tenen una valoració de poc adequat, no es pot parlar pròpiament d'una planificació d'activitats curriculars complementàries, la qual cosa constitueix ja per si mateixa una àrea de millora amb un important potencial de desenvolupament.

L'avaluació recomana analitzar la possibilitat d'establir una oferta d'activitats curriculars complementàries que, planificades d'acord amb els objectius formatius de l'ensenyament, afavoreixin l'adquisició de competències transversals, especialment de tipus comunicatiu i de coneixements d'anglès, molt necessari en l'àmbit professional.

També es recomana una revisió de les activitats curriculars complementàries de manera que siguin més adequades a aquests estudis.

Propostes de millora

En general hi ha una recomanació encaminada a planificar i gestionar de manera més efectiva aquest tipus de formació perquè sigui aprofitada per un nombre més gran d'estudiants.

L'avaluació recomana augmentar el nombre de convenis de cooperació educativa per dur a terme pràctiques en empreses així com introduir mecanismes més amplis de tutorització dels estudiants.

També se suggereix traslladar continguts, especialment en habilitats, de lliure elecció a les assignatures regulars de l'ensenyament (idiomes, tècniques de comunicació). En aquesta mateixa línia, se suggereix un aprofundiment de la competència oral i escrita en llengua anglesa.

QUALITAT DELS RESULTATS

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest punt conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com dels resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge.

Quant a la valoració de les estratègies d'avaluació de l'estudiantat, la coincidència entre els CAI i els CAE a considerar-les adequades és plena.

Un dels aspectes més ben valorats ha estat la bona reglamentació i informació que tenen els estudiants sobre el funcionament de l'avaluació acadèmica.

Destaquem l'organització en un model d'avaluació contínua a la UPF i a l'EUITC, tot i que a l'EUITC és només obligatori en el primer curs i es deixa a criteri del professor en la resta de cursos.

En canvi, pel que fa als resultats acadèmics, cal subratllar que és una de les dimensions amb una valoració més feble. Ara bé, els resultats no es poden analitzar sense tenir en compte els factors que els determinen o bé sobre la base dels objectius formulats pel centre.

Els CAI i els CAE coincideixen totalment en les valoracions sobre els resultats acadèmics. En aquest sentit, els centres més ben valorats han estat la UAB i la UPC.

L'anàlisi de la quantitat de crèdits als quals es matriculen els estudiants respecte dels crèdits teòrics que s'han de fer (total de crèdits de cada curs) mostra diferències entre les diverses universitats. Els nivells

més baixos, per als dos ensenyaments, els trobem a la UAB i a la UPC, amb entre el 63 i el 67% del total de crèdits als quals es caldria matricular segons el pla d'estudis. El nivell més alt el trobem, amb el 100%, a l'ETIS de la UPF.

Aquestes dades palesen els diversos nivells de planificació dels estudis per part dels estudiants, cosa que, a més, incideix en els resultats acadèmics.

<i>Taula 14a. Grau d'activitat dels estudiants, ETIG</i>			
	Curs	Mitjana de crèdits que cal cursar per any	Mitjana de crèdits matriculats per estudiant
UAB	2000-2001	70	47,4
	2001-2002	70	47,2
UPC	2000-2001	68	42,8
	2001-2002	68	45,6
UdG	2000-2001	75	54,9
	2001-2002	75	53,7
UdL	2000-2001	76,6	55,8
	2001-2002	76,6	55,0
URV	2000-2001	66	52
	2001-2002	66	50,3
EUITC	2000-2001	70	53,1
	2001-2002	70	53,7
UVic	2000-2001	70	50
	2001-2002	70	46,5
Catalunya	2000-2001	71,1	71,1
	2001-2002	50,4	50,2
Font: centres avaluats			

En general, els valors més alts de matrícula real sobre la matrícula teòrica els trobem a l'ETIS, amb un percentatge del 77%, mentre que a l'ETIG el valor més alt no supera aquest 77%.

Taula 14b. Grau d'activitat dels estudiants, ETIS

	Curs	Mitjana de crèdits que cal cursar per any	Mitjana de crèdits matriculats per estudiant
UAB	2000-2001	70	50
	2001-2002	70	48
UPC	2000-2001	68	44,6
	2001-2002	68	46,8
UdG	2000-2001	75	58
	2001-2002	75	56
UdL	2000-2001	76,6	61,4
	2001-2002	76,6	59
UPF	2000-2001	60	60
	2001-2002	58,2	58,0
URV	2000-2001	66	66
	2001-2002	66	54,4
Catalunya	2000-2001	69,3	69,3
	2001-2002	52,6	52,3
Font: centres avaluats			

Taula 15a. Resultats acadèmics de les assignatures obligatòries, ETIG

	Curs	Taxa d'èxit 1r curs	Rendiment 1r curs	Taxa d'èxit ensenyament	Rendiment ensenyament
UAB	2001-2002	61,4%	36,8%	64,1%	41,5%
UPC	2001-2002	48,1%	41,62%	55,8%	49,3%
UdG	2001-2002	50,9%	41,2%	59,4%	52%
UdL	2001-2002	53%	44%	nd	nd
URV	2001-2002	42%	35%	47%	42%
EUITC	2001-2002	54%	40%	nd	nd
UVic	2001-2002	38,5%	nd	57,1%	nd
Taxa d'èxit a la primera convocatòria: aprovats/presentats.					
Taxa de rendiment: aprovats/matriculats					
Nd: dada no disponible					
Font: centres avaluats					

Taula 15b. Resultats acadèmics de les assignatures obligatòries, ETIS

	Curs	Taxa d'èxit 1r curs	Rendiment 1r curs	Taxa d'èxit ensenyament	Rendiment ensenyament
UAB	2001-2002	61,4%	36,8%	64,1%	41,5%
UPC	2001-2002	54,7%	47,4%	78,2%	73,1%
UPF	2001-2002	48,7%	55%	68,4%	65,5%
UdG	2001-2002	59,5%	52,8%	62,7%	57,3%
UdL	2001-2002	41%	40%	56%	36%
URV	2001-2002	36%	30%	38%	37%

Taxa d'èxit a la primera convocatòria: aprovats/presentats

Taxa de rendiment: aprovats/matriculats

Font: centres avaluats

De la lectura de la taula 15 se segueix que les taxes d'èxit són en general baixes a l'ETIS. En canvi, són força altes a l'ETIS, on són remarcables les altes taxes d'èxit i rendiment de la UPC, mentre que a l'altre extrem hi ha la UdL i la URV, on menys de la meitat dels alumnes que es presenten a examen aproven.

Respecte als nivells d'excel·lència en les qualificacions dels estudiants, com es pot veure en la taula 16a, no hi ha una variabilitat important en les qualificacions dels graduats d'ETIG. On es veuen més les diferències és entre els dos ensenyaments, on els resultats de l'ETIS són més alts.

Taula 16a. Mitjana de qualificació dels graduats, ETIG (interval 1-4)

	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002
UAB	1,57	1,66	1,58	1,57
UPC	nd	nd	nd	nd
UdG	1,50	1,50	1,50	1,50
UdL	nd	nd	nd	nd
URV	1,50	1,46	1,62	1,58
EUITC	1,39	1,42	1,41	1,42
UVic	1,36	1,32	nd	1,52

Nd: dada no disponible

Font: centres avaluats

Taula 16b. Mitjana de qualificació dels graduats, ETIS (interval 1-4)

	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002
UAB	1,65	1,70	1,65	1,72
UPC	nd	nd	nd	nd
UdG	1,4	1,5	1,4	1,6
UdL	nd	nd	nd	nd
URV	1,45	1,58	1,64	1,52

A la UPF només es disposa de dades de la primera promoció (2001-2002), en la qual la mitjana de qualificació és d'1,9.

Nd: dada no disponible

Font: centres evaluats

Com es desprèn de la taula 18, les taxes de graduació són francament millorables en tots els centres, i és que són pocs els estudiants que acaben els estudis en els tres anys teòrics.

En qualsevol cas, cal prendre aquestes dades amb una certa cautela, atès que perquè un alumne es graduï cal que tingui aprovat el projecte final de carrera.

Tots els centres avaluats manifesten que tenen un nombre important d'alumnat que treballa. Caldria, però, que les facultats identifiquessin aquests estudiants a temps parcial i que fessin una anàlisi més aprofundida de les causes d'aquests valors —en alguns casos, l'organització de la docència o la semestralització.

Taula 17a. Durada mitjana dels estudis per titulat, ETIG

	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002
UAB	5,2	5,9	5,2	5,5	5,8
UPC	5,7	6,1	6,6	7,5	nd
UdG	4,2	5,1	5,2	5,4	5,4
UdL	6,3	5,8	5,9	6,5	5,7
URV	5	5,7	6	5,7	6,2
EUITC	4,8	5,0	5,1	5,6	5,8
UVic	-	4,5	nd	nd	nd

Nd: dada no disponible

Font: centres evaluats

Taula 17a. Durada mitjana dels estudis per titulat, ETIS

	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002
UAB	5,6	5,8	5,2	6,1	6,1
UPC	5,9	6,3	6,7	7,3	nd
UdG	4,4	5,2	5,4	5,9	5,1
UdL	5,1	5,7	6,0	6,4	5,8
URV	5	5,6	5,8	5,2	7

A la UPF només es disposa de dades de la primera promoció (2001-2002), en la qual la durada mitjana és de tres anys.

Nd: dada no disponible

Font: centres avaluats

Taula 18a. Situació de les cohorts el curs 2001-2002, ETIG

		Matriculats	Graduats t*	Graduats t+1	Graduats > t+1	No s'han graduat
UAB	1997-1998	110	5	17	8	80
	1998-1999	113	3	7	nd	-
UPC	1997-1998	130	5	18	0	107
	1998-1999	105	3	0	nd	-
UdG	1997-1998	97	4	7	1	85
	1998-1999	94	1	11	0	82
UdL	1997-1998	74	0	5	9	60
	1998-1999	79	1	8	1	69
URV	1997-1998	nd	nd	nd	nd	nd
	1998-1999	nd	nd	nd	nd	nd
EUITC	1997-1998	143	8	15	13	107
	1998-1999	98	5	6	0	87
UVic	1997-1998	-	-	-	-	-
	1998-1999	71	9	8	0	52

*t: temps previst

Nd: dada no disponible

Font: DURSI

Taula 18b. Situació de les cohorts el curs 2001-2002, ETIS

		Matriculats	Graduats t*	Graduats t+1	Graduats > t+1	No s'han graduat
UAB	1997-1998	114	5	7	6	96
	1998-1999	114	9	4	nd	nd
UPC	1997-1998	138	4	12	0	122
	1998-1999	123	5	0	nd	nd
UdG	1997-1998	62	4	6	6	46
	1998-1999	66	0	7	0	59
UdL	1997-1998	77	1	2	13	61
	1998-1999	82	1	3	1	77
URV	1997-1998	106	nd	nd	nd	nd
	1998-1999	111	nd	nd	nd	nd

No es disposa de dades de la UPF, ja que va iniciar els seus estudis el curs 1999-2000.

*t: temps previst

Nd: dada no disponible

Font: DURSI

Propostes de millora

Les accions per millorar els resultats acadèmics són de gran abast i afecten la manera global d'organitzar l'ensenyament. L'aplicació de moltes de les accions de millora anteriorment descrites contribuiria de manera efectiva a incrementar els resultats acadèmics.

De manera puntual, el reforç de les tutories permetria aconseguir millors resultats, sobretot a l'hora de planificar l'activitat acadèmica dels estudiants que treballen. També cal una adaptació de les metodologies docents als perfils d'estudiants existents.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

L'anàlisi d'aquest punt ha tingut en compte tant les estratègies d'avaluació dels resultats professionals com els mateixos resultats d'inserció laboral obtinguts. També s'ha tingut en compte el grau de satisfacció dels graduats i les opinions de les empreses que els contracten.

Així mateix, és important subratllar que, per primera vegada, les titulacions avaluades de la UAB (només ETIG), la UPC, la UdG, la UdL i la URV han pogut disposar de dades sobre inserció laboral homogènies. Aquestes dades van ser obtingudes en una enquesta amb una mostra de 20.000 graduats del curs 1997-1998 de Catalunya que va realitzar AQU Catalunya durant el 2001.

Respecte de les estratègies, cal comentar que, mentre que els CAI i els CAE de la UAB i de la UPC han valorat com a adequada aquesta dimensió, la resta d'universitats no disposen de procediments per avaluar el grau de consecució dels resultats professionals dels graduats. En el cas de la UPF sí que es disposa d'aquests procediments, tot i que en el moment de fer l'avaluació no es tenien els resultats professionals de la primera promoció de graduats.

Així doncs, la mancança principal en aquest àmbit prové de la poca connexió entre les fonts documentals disponibles en relació amb la inserció professional i la presa de decisions pel que fa al programa de formació.

Respecte dels resultats d'inserció professional, cal comentar la valoració positiva que fan tant els CAI com els CAE. En aquest sentit, la UAB i la UPC han estat valorades molt positivament i la UdL, la UdG i la URV de manera positiva, mentre que en el cas de la UPF no es disposa de dades per emetre una valoració, ja que en el moment de fer l'avaluació només hi havia una cohort de graduats de la qual no es disposava de dades.

La taula 19 presenta les dades de l'estudi d'inserció laboral de tota la població universitària fet a Catalunya al 2001.

Taula 19a. Inserció dels graduats i les graduades, ETIG

	Enquestats	Ocupats	Ocupats abans d'acabar	Contracte fix en el moment de l'enquesta	Satisfacció amb el contingut de la feina actual (d'1 a 7)
UAB	25	95,8%	75%	84%	5,50
UPC	66	95,3%	57,8%	80%	5,24
UdG	13	92,3%	53,8%	61,5%	5,25
UdL	6	100%	50%	66,6%	4,33
URV	14	92,9%	57,1%	92,3%	5,14
Catalunya	124	95,0%	60,3%	79,5%	5,24

Font: Enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002

Taula 19b. Inserció dels graduats i les graduades, ETIS

	Enquestats	Ocupats	Ocupats abans d'acabar	Contracte fix en el moment de l'enquesta	Satisfacció amb el contingut de la feina actual (d'1 a 7)
UPC	20	94,4%	66,6%	85%	5,33
UdG	10	100%	62,5%	80%	5,67
UdL	9	100%	33,3%	33,3%	5,40
URV	9	89%	66,7%	44,4%	6,00
Catalunya	48	94,4%	59,1%	66,7%	5,54

Font: Enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002

El nivell d'ocupació és alt, ja que nou de cada deu graduats treballaven en el moment de fer l'enquesta. Així mateix, s'observa que els enginyers tècnics informàtics s'insereixen amb una certa rapidesa.

Pel que fa a la situació contractual, s'observen diferències entre els dos ensenyaments: a l'ETIG el percentatge de graduats amb un contracte fix és molt positiu, amb quasi el 80%, mentre que a l'ETIS ho és força menys, amb el 66,7%.

La qualitat de la inserció també es pot veure a partir de la satisfacció que mostren els graduats amb relació a la feina que desenvolupen. En aquest sentit, les valoracions globals són satisfactòries, per bé que ho és més a l'ETIS (5,5 sobre un total de 7) que a l'ETIG, amb un 5,24.

Taula 20a. Requisits per a la feina actual, ETIG

	Titulat en ETIG		Titulació universitària		Cap titulació	
	Funcions pròpies	Funcions no pròpies	Funcions pròpies	Funcions no pròpies	Requeria form. univ.	No quereria form. univ.
UAB	45,8%	12,5%	20,8%	-	12,5%	8,3%
UPC	51,6%	4,7%	12,5%	1,6%	15,6%	14,1%
UdG	41,7%	-	-	16,7%	25%	16,7%
UdL	50%	-	-	-	50%	-
URV	83,3%	-	8,3%	-	8,3%	-
Catalunya	52,5%	5,1%	11,9%	2,5%	16,9%	11%

Font: Enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002

Taula 20b. Requisits per a la feina actual, ETIS

	Titulat en ETIS		Titulació universitària		Cap titulació	
	Funcions pròpies	Funcions no pròpies	Funcions pròpies	Funcions no pròpies	Requeria form. univ.	No quereria form. univ.
UPC	55%	10%	15%	-	10%	10%
UdG	50%	-	20%	-	20%	10%
UdL	55,6%	-	-	-	33,3%	11,1%
URV	62,5%	25%	-	-	12,5%	-
Catalunya	55,3%	8,5%	10,6%	-	17%	8,5%

Font: Enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002

Tot i això, poc més de la meitat de graduats dels dos ensenyaments consideren que estan adequadament inserits (la titulació universitària i les seves funcions i tasques es corresponen). Destaca que per a quasi el 20% dels graduats encara no els ha arribat l'hora en què l'ocupador els reconegui que, tot i que no els va demanar el títol universitari (potser per una possible relació amb drets salarials posteriors), la feina que estan desenvolupant requereix la seva formació universitària.

El percentatge de graduats en el mercat de treball que fan feines per a les quals ni es demana la titulació en la contractació ni es requereix per a la feina que fan presenta taxes de l'11% per a l'ETIG i del 8,5% per a l'ETIS.

I, finalment, cal subratllar les altes taxes (17%) de subocupació per als enginyers tècnics d'informàtica. Aquesta dada mostra com els enginyers tècnics d'informàtica han de competir en el mercat laboral amb persones amb una altra formació, com ara de cicles formatius.

Propostes de millora

L'avaluació externa palesa la necessitat d'estudiar fins a quin punt l'alt nivell d'inserció laboral no està fonamentat en una conjuntura relacionada amb circumstàncies passatgeres. Encara que, com tots els sectors econòmics, el mercat d'ocupació en informàtica estigui subjecte a cicles, és necessari acceptar que algunes circumstàncies autènticament excepcionals (any 2000, adaptació a l'euro o apogeu de les puntcom) n'han tingut un efecte tractor molt fort i que, en el futur, l'accés a l'ocupació de qualitat pot ser més complicat. Sembla raonable que, si es vol potenciar a llarg termini la capacitat per incorporar-se al mercat de treball per part dels professionals, es faci una captació proactiva, tant de l'opinió de les empreses sobre els titulats que contracten com de les seves expectatives amb vista al futur.

Així doncs, la recomanació més generalitzada està enfocada a reforçar les fonts documentals sobre l'estat d'inserció professional dels graduats i a coordinar aquestes anàlisis amb la millora contínua del programa i de les assignatures.

Finalment, tenint en compte les dades de sobreeducació i subocupació, caldria que les titulacions analitzessin quin és el valor afegit que aporten els enginyers tècnics d'informàtica en relació amb la resta de persones que treballen en el mateix camp.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

Aquest punt ha tingut en compte tant les estratègies seguides per avaluar els resultats personals dels estudiants com la satisfacció dels graduats amb relació a les seves capacitats per resoldre problemes i planificar treballs, la capacitat de treballar en equip o la seva iniciativa personal.

Resultats de l'avaluació

En aquest apartat és on ens trobem, d'una banda, amb diversos nivells d'anàlisi per part del CAI i, de l'altra, amb els nivells generals de valoració més baixos de tot l'informe. Pel que fa a la valoració de les estratègies d'avaluació utilitzades per comprovar el grau d'assoliments personals dels graduats, en la meitat dels casos la valoració és de poc adequada i en l'altre meitat no es valora aquest àmbit per manca de dades.

Respecte dels resultats personals, ens trobem amb la mateixa situació de feblesa, atesa la inexistència de dades que permetin efectuar-ne una valoració. De les universitats que sí que han respost aquest apartat, els CAE manifesten que si haguessin d'emetre un judici considerant exclusivament les evidències documentals aportades, potser haurien de deixar sense contestar aquest apartat. Tot i això, i com a resultat d'algunes dades disponibles i de les entrevistes amb els graduats, en fan una valoració general favorable.

Propostes de millora

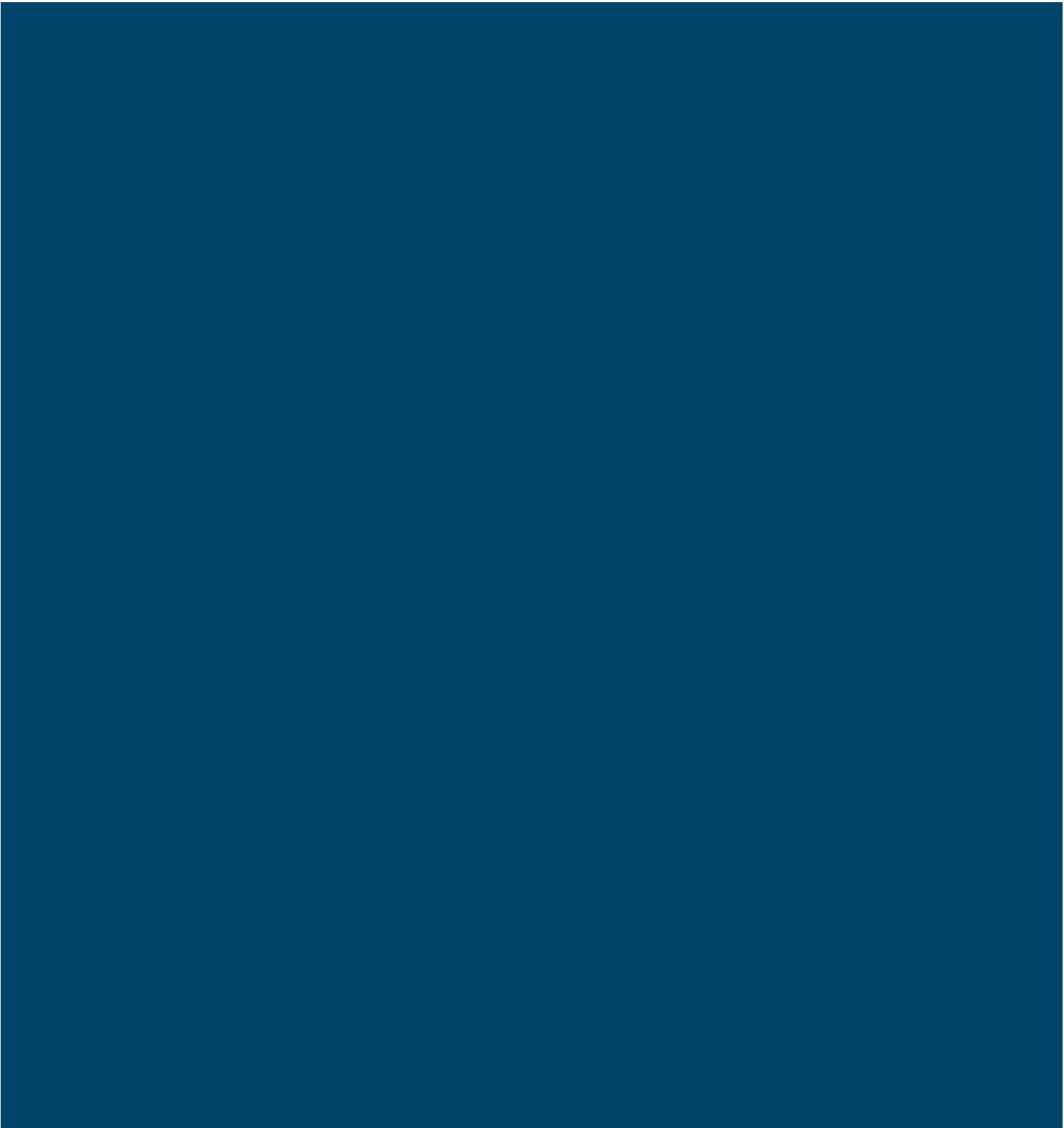
A banda de l'establiment d'un seguiment dels resultats personals de l'ensenyament, hi ha altres propostes —no gaires, però—, tant en la línia de millorar el coneixement de la realitat com d'emprendre mesures que incrementin la satisfacció dels estudiants amb els resultats obtinguts.

L'avaluació externa recomana, per a aquelles titulacions que no la tinguin, una concreció del perfil d'enginyer que volen obtenir. Si no, difícilment es podran definir estratègies per avaluar les consecucions personals esperades.

Es recomana dur a terme un estudi del perfil professional, basat en els coneixements tècnics i també en les habilitats personals que es requereixen per a l'exercici reeixit de la professió, que podria contribuir al replantejament de la dinàmica d'algunes assignatures i els seus mètodes d'avaluació, i podria fomentar la introducció d'assignatures com a projectes, jocs de simulació empresarial, debats o discussió de casos pràctics.

L'AVALUACIÓ DE LA TRANSICIÓ DE LA UNIVERSITAT AL MERCAT LABORAL

L'avaluació de la transició de la universitat al mercat laboral

INTRODUCCIÓ

El projecte d'avaluació del procés de transició al mercat laboral dels graduats universitaris té com a objectiu analitzar i aprofundir els factors o els elements que incideixen sobre la inserció dels graduats al mercat laboral a fi de millorar-los.

Per assolir aquest objectiu, es parteix de l'anàlisi dels resultats d'inserció obtinguts en l'estudi d'inserció laboral de 2001 sobre la promoció de 1998. Les dades sobre com s'insereixen els graduats i com valoren —des del món laboral— la formació rebuda són un *input* essencial en aquest procés avaluatiu.

En el procés avaluatiu s'han estudiat tots els factors i les accions que es duen a terme des de les universitats i que repercuteixen en la qualitat de la inserció, bé sigui perquè faciliten l'accés al món del treball —com ara les borses de treball o l'orientació en l'elaboració de currículums— o bé perquè hi faciliten una incorporació efectiva —per la idoneïtat de la formació.

La *Guia d'avaluació* va ser elaborada per la mateixa comissió que va dissenyar l'enquesta d'inserció laboral de l'estudi de l'any 2001. Per poder valorar l'adequació de les accions universitàries amb relació a la inserció professional calen dades sobre els resultats d'aquesta inserció: l'estudi d'inserció laboral de l'any 2001 va ser el primer pas en aquest procés. El quadre següent mostra la cronologia del procés avaluatiu:

Quadre 1. Calendari del procés

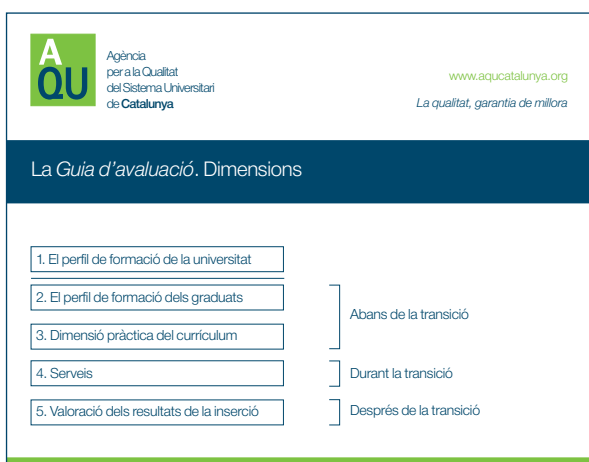
Fase 1. Primer estudi d'inserció laboral conjunt de les universitats públiques catalanes

Treball de la Comissió. Elaboració de la <i>Guia d'avaluació</i> i de les enquestes d'inserció laboral	març 2000–gener 2001
Treball de camp: enquestes per correu i recordatori	maig–juliol 2001, enquestes telefòniques breus (novembre–desembre 2001)
Introducció de dades i explotació dels resultats	gener–abril 2002
Tramesa de les dades a les universitats	maig 2002
Llibre sobre inserció laboral	setembre 2002–març 2003

Fase 2. El procés d'avaluació de la transició al mercat laboral

Llançament del procés <i>Avaluació de la transició al mercat laboral</i>	12-02-2003
Constitució dels comitès d'avaluació interna (CAI)	juny–juliol 2003
Treball dels CAI	del setembre 2003 al gener 2004 (UPF), al febrer 2004 (UdL), al març 2004 (UB, UAB i UPC)
Avaluació externa	març–abril 2004

Figura 1

L'avaluació inclou cinc dimensions d'anàlisi (vegeu la figura 1).

- Les tres primeres —l'orientació o el perfil general de la universitat, el perfil de formació de l'ensenyament i la dimensió pràctica del currículum— pretenen analitzar factors relatius al període de formació universitària, i per tant previs a la inserció laboral del graduat en la seva disciplina, però que tenen influència en la rapidesa, la qualitat i l'adequació de la inserció.

El perfil de formació i la dimensió pràctica del currículum depenen pròpiament de la titulació, i s'analitzen des de la perspectiva de com s'orienten per facilitar la transició al mercat laboral.

- La quarta dimensió —els serveis i les accions institucionals per a la transició laboral— són tots els instruments que la institució posa al servei dels estudiants durant el procés de recerca de feina (suport, orientació, borsa de treball, etc.).

- Finalment, la dimensió de resultats s'inclou per tal d'oferir *feedback* a cadascuna de les dimensions anteriors sobre com s'han d'orientar per facilitar la inserció laboral. Els resultats no són, doncs, un objectiu final, sinó que en aquest procés han estat l'*input* per valorar l'adequació dels elements anteriors.

Per tal com algunes d'aquestes dimensions (el perfil de formació i la dimensió pràctica del currículum) són diferents per a cada titulació, mentre que d'altres acostumen a ser accions globals de la universitat (accions i serveis per a la inserció dels graduats), l'avaluació té dos nivells d'anàlisi:

- El perfil de formació i la dimensió pràctica del currículum de la titulació.
- Les accions institucionals que duen a terme les universitats.

D'acord amb la complexitat del procés avaluat, les universitats van tenir l'opció de concentrar l'anàlisi en unes titulacions o uns centres determinats. El quadre següent mostra com, finalment, es va traduir aquesta participació:

Quadre 2. Organització de l'avaluació externa

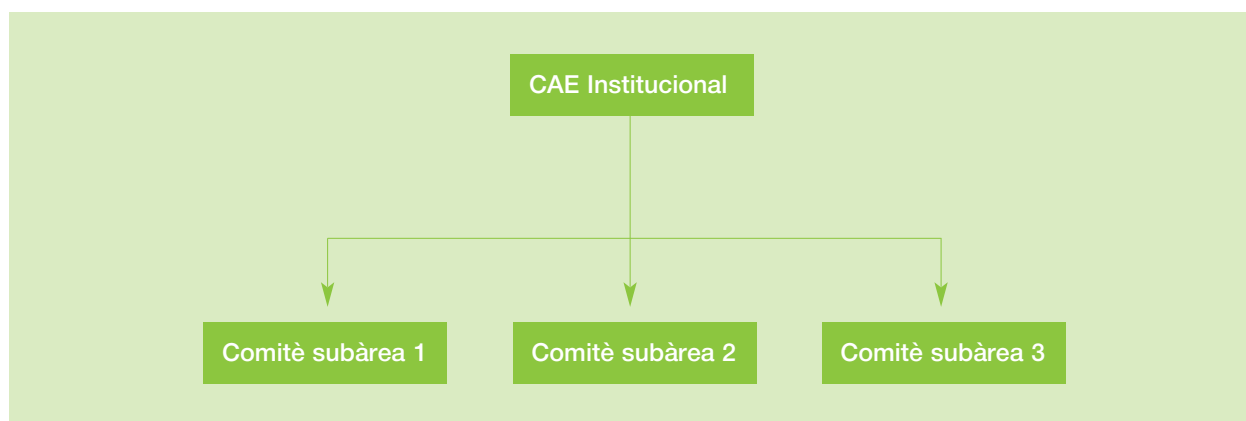
	1a fase: anàlisi de les titulacions	2a fase: anàlisi de les accions institucionals
UB	Química	Octubre 2004
UPC	Arquitectura Enginyeria Civil Tecnologies de la Informació i Comunicació (Informàtica i Telecomunicacions) Indústria	Setembre 2004
UPF	Empresa (Economia i ADE) Humanitats i Periodisme Dret i Relacions Laborals Traducció i Interpretació	Abril 2004
UdL	Educació Agrària Humanitats Infermeria	Octubre 2004
UAB	Avaluació externa centrada en les pràctiques professionalitzadores (octubre 2004)	

Aquesta organització va demanar la constitució de 13 comitès d'avaluació externa específics per titulacions o centres i 5 comitès d'avaluació externa institucionals, amb una participació de 39 experts (13 professionals i 26 acadèmics, 17 dels quals de fora de Catalunya). Tots els experts externs van rebre formació en una sessió de treball anterior a la visita externa.

En totes les avaluacions, menys en el cas de la UAB, hi havia aquests dos nivells (anàlisi de titulacions i anàlisi de les accions institucionals), que van obligar a estructurar l'avaluació en dues fases:

- En la primera, uns comitès específics per titulacions van analitzar, considerant els resultats d'inserció laboral, les dimensions que són diferents segons la titulació: el perfil de formació del graduat i la dimensió pràctica del currículum.
- En la segona fase, un comitè institucional per universitat es va encarregar de sintetitzar el treball dels comitès específics i d'analitzar les dimensions que són generals per a la universitat: el perfil de formació de la universitat i el pla d'actuació per a la inserció professional.

L'esquema següent il·lustra la coordinació dels comitès d'avaluació externa (CAE) en aquestes dues fases:

Els CAE específics per subàrees de titulacions estaven constituïts per dos experts: un acadèmic amb àmplia experiència i prestigi en el camp disciplinari de la titulació o les titulacions avaluades i un professional de reconegut prestigi en el camp professional de la titulació o les titulacions avaluades.

Els CAE institucionals, encarregats de l'avaluació de les accions que es duen a terme a escala de tota la institució, constaven d'una persona de prestigi reconegut i amb una visió global de la universitat, una persona especialista en serveis d'inserció i una persona experta en dissenys de plans de formació.

La UAB va elaborar un informe únic centrat, bàsicament, en les pràctiques professionals dels estudiants. Per dur a terme aquest estudi, es van recollir les experiències d'un servei (Treball Campus) i de cinc titulacions (Psicologia, Biologia, ADE, Traducció i Interpretació, Periodisme). Es van escollir aquestes titulacions per tal com tenen models de pràctiques professionals diferenciats: pràctiques externes amb reconeixement de crèdits en el cas de Psicologia, pràctiques externes en alternança a la Facultat d'Econòmiques, pràctiques externes amb convenis de cooperació universitària gestionats des de les mateixes titulacions en el cas de Periodisme, Biologia i Traducció i Interpretació. Els comitès d'avaluació interna (CAI) d'aquestes titulacions, a més d'analitzar les pràctiques professionalitzadores, també van analitzar el perfil de formació dels graduats i altres aspectes de la dimensió pràctica del currículum (pràctiques de les assignatures). Aquestes dimensions, però, en no haver estat avaluades externament per part d'AQU Catalunya, no s'han inclòs en aquest informe.

EL PERFIL DE FORMACIÓ DE LA UNIVERSITAT

No hi ha dubte que ara mateix les universitats estan condicionades per un entorn en què es multipliquen les demandes i els reptes que han d'afrontar. L'explosió del coneixement sembla no tenir fronteres, ni dins les mateixes disciplines, amb l'aparició de noves especialitats, ni en les diverses disciplines, entre les quals van apareixent nous camps de recerca. D'altra banda, des de les administracions i des del mercat laboral es demana a les universitats formar graduats adequats a les necessitats de la nostra societat, dotats amb les competències necessàries per adaptar-se ràpidament a un entorn complex i canviant, en el qual no es podrà abandonar mai l'aprenentatge.

Aquesta explosió de coneixement i les seves conseqüències en les ofertes de formació reclamen una reflexió seriosa i profunda sobre les potencialitats pròpies —més enllà del pes de la tradició històrica d'impartir estudis de les universitats més antigues— i les oportunitats de l'entorn, amb l'objectiu d'identificar les vies per constituir una identitat pròpia que permeti ser un referent en un entorn cada cop més globalitzat. No és possible fer una oferta de formació de tot allò que emergeix o que té la institució propera; ben al contrari, la qualitat de l'oferta no estarà determinada per la quantitat de programes oferts, sinó per la qualitat de la formació assolida pels seus graduats.

En conseqüència, l'objectiu d'aquest apartat és analitzar com s'organitzen les universitats per afrontar la reflexió i les decisions sobre aquests canvis, atenent els mecanismes per obtenir informació sobre la demanda del marc social i laboral, l'adequació de la seva oferta, la coherència o estratègia subjacent en aquesta oferta, etc.

Aquest apartat s'ha analitzat a la UB, la UPC, la UPF i la UdL. El fet que només quatre de les universitats presencials públiques catalanes siguin objecte d'anàlisi en aquest apartat constitueix en ell mateix una limitació per poder oferir una visió comprensiva del conjunt del sistema universitari públic de Catalunya. Com s'observa a la taula 1, totes quatre universitats presenten situacions molt diferenciades.

Taula 1. Dades del sistema universitari

2003 (homologats)	UB		UPC		UPF		UdL		UAB*	
	C. curt	C. llarg	C. curt	C. llarg	C. curt	C. llarg	C. curt	C. llarg	C. curt	C. llarg
Oferta de places	3.400	6.792	4.580	2.405	4.580	2.405	716	1.327	1.470	4.898
Estudiants matriculats	13.175	39.179	11.617	16.938	2.131	5.943	4.634	3.679	5.757	26.186
Estudiants titulats	2.122	5.683	1.591	1.920	409	1.151	818	720	1.043	3.705
Nre. titulacions	16	33	38	8	38	8	6	9	14	33
% Humanitats	-	45,3	-	-	-	-	-	22,2	-	36,3
% Socials	75	18,1	5,3	12,5	5,3	12,5	66,7	55,6	7,1	18,2
% Experimentals	6,3	18,1	-	-	-	-	-	11,1	7,1	9,1
% Salut	12,5	9,1	5,3	-	5,3	-	-	-	64,3	30,3
% Tècnica	6,3	6,1	89,5	87,5	89,5	87,5	33,3	11,1	21,4	6,1
% Belles Arts		3,3								

C: cicle

*El perfil de formació no ha estat objecte d'anàlisi per la UAB

La **Universitat de Barcelona** és la universitat amb una oferta més gran i una tradició continuada més llarga en la història del sistema universitari català. És una universitat de les denominades «tradicionals», que inicialment va centrar el seu perfil de formació en els àmbits disciplinaris clàssics de les «Lletres i les Ciències», si bé el seu desenvolupament en l'etapa d'expansió i nova configuració en els estudis universitaris (1970-2000) l'ha dut a estructurar cinc grans àmbits disciplinaris de formació: Humanitats i Ciències Socials, Ciències Económicojurídiques, Ciències Experimentals, Ciències de la Salut i Ciències de l'Educació. En alguns d'aquests àmbits, com ara Farmàcia, Odontologia o Podologia, deté l'exclusivitat en l'oferta d'estudis.

La **Universitat Politècnica de Catalunya**, com la seva pròpia denominació indica, concentra la seva preeminència en l'àmbit tècnic. És una universitat que es va fundar a partir de la Llei General d'Educació de 1970, que va integrar, per primera vegada a la universitat, la centenària tradició de les escoles tècniques. La seva clara orientació professionalitzadora i la seva extensa implantació territorial l'han dut a tenir dues escoles tècniques superiors d'Arquitectura i d'Enginyers Industrials, i algunes altres d'Enginyeria Tècnica. La seva oferta d'estudis s'articula en subàrees, com ara Arquitectura i Enginyeria Civil, Tecnologies de la Producció (enginyeries industrials), Informàtica i Telecomunicacions, Agrària, Nàutica.

La **Universitat Pompeu Fabra**, si bé no té una participació molt elevada pel que fa a l'oferta de Catalunya, sí que pretén ser diferenciada per la seva orientació acadèmica i/o professional. Si bé en la seva recent fundació (1990) tenia una orientació clara i apostava per un perfil en l'àmbit de les Ciències Socials (Economia, Administració i Direcció d'Empreses, Dret, Ciències Polítiques i de l'Administració) i, amb una menor incidència, en el d'Humanitats, Traducció i Interpretació i Ciències de la Comunicació, últimament ha iniciat la seva oferta d'estudis de Ciències de la Vida i Informàtica. Com sol passar en universitats de creació recent, és difícil que l'exclusivitat d'alguns dels seus estudis sigui una nota distintiva. D'altra banda, la seva oferta entra en clara competència amb la de les altres dues universitats metropolitanes de perfil compartit —en relació amb l'àmbit de les Ciències Socials—, la UB i la UAB.

La **Universitat de Lleida**, universitat centenària en el seu origen però que els avatars de la història van fer que romangués tancada durant segles i després emergís, des del punt de vista territorial, amb estudis associats a la UB o UPC, es constitueix amb identitat pròpia independent el 1994. És una universitat amb una forta vinculació amb el territori, amb una gran diversitat de centres i de titulacions d'orientació generalista fruit de les condicions històriques i estructurals. Àmbits com l'Agrícola hi tenen una alta representativitat, amb l'oferta exclusiva de les enginyeries superiors d'Agrònoms i Forestals. En el moment de l'avaluació la seva orientació era objecte de debat en el Pla estratègic de la universitat.

És evident que en totes les universitats hi ha preocupació per afrontar el nou Espai europeu d'educació superior (EEES). Tot i el suport del DURSI, amb iniciatives com el projecte pilot d'adaptació de titulacions a l'EEES, o la convocatòria de projectes amb la mateixa finalitat de l'Oficina sobre l'espai europeu d'ensenyament superior, hi ha un cert risc que els centres no aprofitin les oportunitats de convergència europea per desenvolupar estratègies i pràctiques relacionades amb el coneixement del mercat laboral, cosa que permetria una adaptació més gran de la seva oferta formativa, d'acord, és clar, amb les potencialitats de la universitat en conjunt.

Finalment, des de la perspectiva del conjunt dels sistema universitari català, convé que la competitivitat lògica que es deriva de la integració a l'EEES no obstaculitzi l'assoliment del nivell de qualitat de formació, com tampoc, i principalment, la necessària col·laboració interuniversitària. Fer fort el sistema a partir d'operativitzar adequadament les polítiques de planificació i de cooperació produirà la consegüent vigorització de cadascuna de les universitats del sistema. No hi ha dubte que el repte rau a poder conciliar la pròpia identitat amb la qualitat, la col·laboració i la competitivitat.

EL PERFIL DE FORMACIÓ DELS GRADUATS

Els graduats disposen de la formació universitària per fer front a la carrera professional que acaben de començar, si bé són múltiples els factors que, finalment, determinaran una inserció laboral satisfactòria. És evident que la transició al mercat laboral es veurà afavorida per perfils de formació que estiguin ben orientats en relació amb els perfils professionals.

En aquest capítol s'analitzaran els aspectes següents:

- Quins són els mecanismes o polítiques institucionals que es fan servir per conèixer les tendències del mercat laboral, per tal com és el primer pas per oferir perfils de formació idonis o que responguin (o s'avancin) a aquestes tendències.
- La valoració de l'adequació dels perfils de formació als camps professionals per als quals, en principi, es prepara.
- Com són els perfils de formació dels centres/titulacions avaluats.
- Com s'avaluen aquests perfils i si aquests mecanismes d'avaluació són adequats.
- I, finalment, hi haurà un apartat de recomanacions generals.

Mecanismes o polítiques institucionals per conèixer les tendències del mercat laboral

Totes les universitats avaluades han emprat les enquestes de graduats (estudi AQU Catalunya de l'any 2001) per fer la valoració de la idoneïtat de les estratègies que despleguen per afavorir la transició al mercat laboral. Aquestes enquestes són una font útil d'informació quan permeten obtenir informació sobre l'acceptació dels graduats al mercat laboral, l'adequació de la feina dels graduats (i, per tant, l'existència dels nínxols ocupacionals pels quals forma la titulació), la tipologia dels llocs de treball que ocupen, el tipus d'empreses i la valoració, des del lloc de treball, de la formació rebuda.

La figura següent il·lustra la utilitat de diferents ítems de l'enquesta per a processos de reflexió de la universitat:

Figura 2

Si bé totes les universitats han emprat els resultats de l'enquesta d'inserció laboral coordinada per AQU Catalunya, no totes fan servir —de manera regular— aquest instrument. D'igual manera, les enquestes d'inserció laboral tampoc són l'únic mecanisme per conèixer aquestes tendències. A continuació es descriuen els resultats de l'avaluació sobre les estratègies emprades per les universitats:

- La Universitat de Barcelona (UB) actualment no disposa de mecanismes institucionals per conèixer —de manera sistemàtica— les tendències del mercat laboral. Ara bé, en el moment de fer l'avaluació, la Universitat de Barcelona estava implementant els consells de centre, en els quals participaran diferents agents socials i econòmics, iniciativa que el CAE valora molt positivament.
- La Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) tampoc no disposa d'una estructura formal i sistemàtica de consulta als agents socials, si bé hi ha exemples concrets de centres que empren els agents socioeconòmics per reorientar la seva oferta de formació. Aquest és el cas de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria en Telecomunicacions de Barcelona, on s'ha tingut en compte l'opinió del sector empresarial, a més de col·laborar amb el Col·legi Oficial d'Enginyers de Telecomunicacions en l'anàlisi de la situació socioprofessional dels graduats.
- En el cas de la Universitat Pompeu Fabra, a banda de les enquestes bianuals a graduats i els serveis de l'Oficina d'Inserció Laboral, el fet que gran part del professorat provinguí del món professional (molts són professors associats) fa que estiguin molt familiaritzats amb els trets dels camps ocupacionals. D'altra banda, s'obté informació per actualitzar el pla d'estudis a partir dels contactes amb les empreses on els estudiants fan pràctiques, assistències a congressos, o la participació —en la reelaboració dels plans d'estudi— dels consells assessors de titulacions. En conjunt, els perfils de formació de la UPF tenen una orientació clarament professionalitzadora i el CAI destaca la diversitat de mecanismes dels quals disposa i que empra per copsar la informació sobre el mercat laboral. Tot i l'existència d'aquest ampli ventall de mecanismes, aquests mecanismes no estan, però, formalitzats.
- A la Universitat de Lleida, tots els plans elaborats recentment —a diferència dels elaborats a principis dels noranta— disposen de referents externs i incorporen una anàlisi de l'entorn professional. En el cas de la Facultat d'Educació, la metodologia de revisió dels plans d'estudi inclou el nomenament d'una comissió *ad hoc* que s'encarrega de la revisió dels plans d'estudis d'altres facultats, prenent en consideració els informes d'avaluació realitzats, així com l'anàlisi del mercat laboral dut a terme per una empresa amb motiu de l'elaboració de la planificació estratègica. Un altre exemple de reforma, que ha estat valorat molt positivament pel CAE específic, és el cas de la revisió dels plans d'estudi de l'Escola Tècnica Superior Agrària, per a la qual es van fer enquestes a graduats i a empreses. Això també va permetre esmenar alguns dels problemes identificats en l'avaluació realitzada l'any 2000.

L'absència de mecanismes o polítiques institucionals al servei de les titulacions per conèixer les tendències del mercat laboral dificulta que es puguin adaptar de manera àgil els plans d'estudi a aquestes noves necessitats. Els CAE recomanen que es determinin i emprin, a banda dels resultats de l'enquesta d'AQU Catalunya, fonts i metodologies addicionals per obtenir informació sistemàtica sobre les demandes socials i laborals.

Ara bé, tot i no existir aquests procediments institucionals, en totes les universitats analitzades s'han trobat iniciatives en aquest sentit. Recentment, les universitats han incorporat en la definició dels seus plans d'estudi representants de l'entorn professional, duen a terme anàlisis del mercat laboral, etc.

A més a més, totes les universitats disposen de contactes amb el món laboral que, degudament sistematitzats, permetrien obtenir informació molt valuosa sobre el mercat laboral. Els graduats, les empreses ocupadores, els tutors de pràctiques en empreses, el professorat associat o el mateix professorat a partir dels seus contactes amb el món empresarial (transferència tecnològica, congressos, seminaris, etc.) poden oferir informació útil sobre l'evolució de les demandes socials.

Finalment, fóra bo que el coneixement de les iniciatives i bones pràctiques emergents en aquesta avaluació permetés l'establiment de sinergies d'acció per al conjunt de les universitats públiques catalanes.

L'adequació als camps professionals és diferent segons la tipologia d'estudis

Tots els CAE específics valoren com a adequat l'ús de referents acadèmics d'àmbit nacional i internacional, si bé en la majoria de casos aquests referents no estan explicitats.

Ara bé, cal tenir en compte que, en general, els perfils no s'expliciten més enllà dels reials decrets corresponents. En els informes externs apareix, de manera recurrent, la recomanació de fer explícits aquests perfils de formació.

D'altra banda, en les avaluacions específiques —en les quals es va analitzar l'adequació dels perfils de formació de les titulacions a l'entorn professional— es posa de manifest que l'adequació als camps professionals varia enormement en funció de la tipologia d'estudis i de l'orientació que la universitat els facilita.

Cal remarcar que la no-definició dels perfils no vol dir que aquests no siguin clars. Per exemple, el CAE que va visitar la titulació d'Economia de la UPF va assenyalar que la contractació de professionals internacionals estableix una orientació determinada a l'ensenyament. Ara bé, en opinió del CAE, és important que els estudiants sàpiguin, per exemple, que en aquest ensenyament s'ha optat per un perfil de formació generalista, a diferència d'altres facultats que formen especialistes en finances o màrqueting, si bé també hi hauria possibilitats per a altres especialitzacions.

Un altre punt interessant és que cal distingir la situació d'una titulació com la d'Humanitats on no hi ha una correspondència específica entre continguts dels plans d'estudi i perfils professionals de la de titulacions on la formació ve molt reglamentada a partir de regulacions estatals i fins i tot directives europees (com és el cas d'Arquitectura de la UPC).

Finalment, hauríem de concloure que la universitat no pot formar d'esquenes al mercat laboral, o el que és el mateix, d'esquenes a la societat on s'emmarca, però també és evident que la universitat no s'ha d'orientar exclusivament al mercat laboral. Pot semblar paradoxal que aquesta afirmació aparegui en l'avaluació d'una titulació tècnica (Telecomunicacions de la UPC), on es recomana equilibrar la formació entre l'àrea tecnològica i l'àrea de serveis i aplicacions, actualment esbiaixada vers la primera, que és on hi ha més activitat a les empreses.

Els perfils de formació: continguts teòrics i pràctics i competències transversals

En pràcticament tots els perfils analitzats hi ha una bona adequació dels continguts teòrics i pràctics i de les habilitats cognitives; en canvi, hi ha una baixa adequació de les competències interpersonals i instrumentals. A continuació es recullen, succintament, els resultats de l'avaluació per universitats:

- El perfil de la UB semblen valorar molt positivament els coneixements teòrics i les competències instrumentals, mentre que plantegen objeccions a l'oferta de formació en competències interpersonals i en valors èticoprofessionals.
- Els perfils de la UPC preveuen i desenvolupen les competències cognitives i teòriques que els professionals han de dominar, però presenten una carència important respecte a l'adquisició de les competències transversals (comunicació, treball en equip, idiomes...).
- El perfil de formació de la UPF combina (amb èmfasi variables) uns coneixements teòrics forts, generals i específics, i uns coneixements professionals aplicats, amb un desenvolupament de les competències cognitives, instrumentals i interpersonals i de les habilitats comunicatives, i una preocupació pels valors ètics i professionals.
- Els perfils de la UdL mostren una clara asimetria pel que fa a la valoració dels coneixements teòrics i la resta de dimensions (coneixements aplicats, habilitats transversals, etc.), amb una valoració més positiva per als coneixements teòrics i més crítica per a la resta de dimensions.

Els perfils de formació no sempre cobreixen tots els possibles camps professionals. És el cas de Telecomunicacions, més orientat a l'àrea tecnològica que a la de serveis, o d'Arquitectura, on es fa una formació adequada a l'exercici lliure professional, però no a sortides de peritatges, valoracions, informes, treballs a l'administració (tot i que els titulats recents asseguruen no haver tingut dificultats per adquirir els coneixements necessaris).

En algunes titulacions de l'àmbit de les ciències socials s'ha donat algun cas de poca adequació de la dimensió pràctica —Dret (UPF), Psicopedagogia (UdL)—, bé sigui per l'excessiu camp teòric i/o per la indefinició del perfil professional del graduat (camp d'ocupació molt amplis). Probablement aquesta situació és extensible a altres titulacions d'humanitats o ciències socials en què la inserció laboral és més nebulosa, amb llocs de treball més genèrics i en els quals la formació específica s'adquireix durant la carrera professional.

Pel que fa a les competències transversals, els idiomes apareixen repetidament (més especialment a l'àrea Tècnica) com una competència que cal millorar. També s'han trobat mancances pel que fa a la formació oral (només en algunes de les titulacions avaluades es fan treballs que cal defensar en públic) i al treball en equip. Sobre aquest darrer punt, cal assenyalar que fer treballs en grup no necessàriament serveix per aprendre a treballar en equip —com indicaven estudiants d'Enginyeria Civil. Si bé a les titulacions tècniques, la tesina o el projecte de fi de carrera impliquen una exposició oral, els CAE recomanen fomentar la competència de comunicació en altres moments al llarg dels estudis.

L'avaluació del perfil de formació

Es constata, de nou, la manca de mecanismes per verificar la qualitat de la formació final dels graduats més enllà dels processos d'avaluació i d'exàmens. L'avaluació recau, doncs, pràcticament de manera exclusiva, en les diferents assignatures dels plans d'estudi, per la qual cosa resulta fragmentària i una mica difusa.

A continuació s'exposen els resultats de les universitats i titulacions que han analitzat aquest apartat:

- La Facultat de Química de la **Universitat de Barcelona** està treballant en l'establiment d'indicadors bàsics de la qualitat que permetin comprovar la qualitat de la formació. Tot i l'actual manca d'indicadors, l'opinió del CAI és que els objectius del perfil de formació s'assoleixen àmpliament. És interessant afegir que el CAE no només hi està d'acord, sinó que afirma que la formació en coneixements específics i generals sobrepassa les necessitats dels ocupadors; en canvi, caldria completar la formació amb habilitats pròpies del camp professional i establir un projecte final de carrera o un treball similar, com el que hi ha a l'ensenyament d'Enginyeria Química.

- La **Universitat Politècnica de Catalunya** disposa de les eines següents per analitzar l'assoliment del perfil de formació:

- L'avaluació curricular, que suposa considerar l'avaluació no només com el sumatori de les diferents avaluacions, sinó com a conjunt mitjançant la Comissió d'Avaluació Curricular.
- El projecte final de carrera, que constitueix una aplicació pràctica i el desenvolupament dels coneixements adquirits al llarg del programa formatiu.
- Finalment, l'anàlisi de les enquestes d'inserció dels titulats i de les carències detectades per les empreses un cop s'han incorporat al mercat laboral. Aquesta anàlisi ha implicat la introducció de nous crèdits docents i una ampliació de l'oferta d'activitats complementàries que permeti a l'estudiant suplir les carències.

Tot i això, es constata que el fet que les competències no estiguin igual de definides que els coneixements teòrics i pràctics dificulta el coneixement de l'efectivitat de les diferents accions efectuades.

- En el cas de la **Universitat Pompeu Fabra**, en funció de l'ensenyament hi ha —igual que a la UPC— assignatures finals que permeten aplicar, en un context «real», les competències i els coneixements desenvolupats a la carrera: el treball final de carrera o el pràcticum. Cal destacar la iniciativa de la Facultat de Biologia, que disposa d'un seguit d'indicadors per comprovar els seus objectius educatius i la qualitat de la formació final dels graduats.
- A la **Universitat de Lleida**, igual que en les anteriors, hi ha una multitud d'estratègies d'avaluació que difereixen segons els centres: el treball final de carrera per a l'àrea d'Enginyeria, els treballs que es fan a la Facultat d'Educació i que permeten desenvolupar les competències específiques, etc. Cal ressaltar la iniciativa de l'Escola d'Infermeria, que el curs 2002-2003 va iniciar l'avaluació de les competències clíniques a través d'una agència externa (l'Institut d'Estudis de la Salut). L'avaluació consistia en una prova escrita i casos simulats realitzats dins la realitat clínica, i es va fer —de manera voluntària— als alumnes d'últim curs.

Recomanacions sobre el perfil de formació dels graduats

En totes les universitats avaluades s'ha detectat un patró similar: una manca de mecanismes, eines o dispositius institucionals (ja sigui per establir la relació amb el mercat laboral o un sistema d'indicadors per a l'avaluació del perfil de formació) i una multitud d'iniciatives aïllades que fan front a aquestes temàtiques.

Els CAE d'universitat recomanen establir sistemes institucionals estables d'intercanvi d'informació a escala nacional i internacional sobre l'evolució dels camps professionals de referència de les titulacions. Aquests mecanismes haurien de permetre obtenir evidències de l'adequació dels diferents perfils de formació i dels plans d'estudis a les necessitats socials i laborals dels graduats. No es tracta d'establir polítiques uniformes o mecàniques que no atenguin l'especificitat de les diferents titulacions, sinó de potenciar sistemes amb indicadors clars que ajudin la institució en el procés de presa de decisions i a reorientar adequadament les accions de millora.

D'altra banda, en els casos de perfils en procés de definició experimental (algunes titulacions de la UB, o a la Facultat de Lletres de la UdL) es recomana la creació de plataformes de debat, amb la participació de diferents agents socials (a banda, en el cas de la UB, dels comitès assessors de centre), sobre els perfils en procés de definició experimental per tal d'assolir una bona adequació de les futures titulacions a les necessitats socials i laborals dels graduats. En definitiva, es tracta de promoure una reflexió profunda i participativa del perfil de formació dels graduats, aspecte que, en el cas de la Universitat de Lleida, es veu especialment necessari en l'àrea d'Humanitats, que hauria d'integrar de manera equilibrada la doble vessant professional i acadèmica de les seves titulacions.

Pel que fa als perfils de formació, també hi ha coincidència en la necessitat d'avançar cap a una major explicitació de les competències dels perfils i d'incorporar-hi les competències transversals (personals, interpersonals i instrumentals). Es recomana que els ensenyaments arbitrin mecanismes per millorar les competències de caràcter transversal i integrar-les de manera harmònica en els seus respectius perfils de formació. Caldria definir indicadors de qualitat en cadascuna de les dimensions del perfil de formació i establir mecanismes d'avaluació global del perfil dels graduats. Finalment, per tal que aquests canvis siguin viables, és necessari elaborar estratègies per assessorar el professorat en la definició de perfils amb vista a l'EEES i en l'adaptació als canvis dels mercats laborals.

Finalment, l'avaluació del perfil de formació no pot recaure de manera exclusiva en l'avaluació de les assignatures dels plans d'estudis, per tal com no s'assegura la integració dels coneixements i les competències que les assignatures pretenen desenvolupar. Es recomana, per tant, l'establiment d'un sistema d'indicadors que permetin mesurar-lo. Això requerirà que les competències del perfil estiguin definides de la mateixa manera que els coneixements teòrics i pràctics. D'altra banda, caldria fer extensives a altres titulacions estratègies avaluatives comprensives, com el projecte final de carrera, la tesina, el pràcticum, etc.

Davant les nombroses iniciatives empreses a les universitats, sembla molt necessari establir mecanismes de difusió de les bones pràctiques dins la comunitat universitària, a fi de generar un coneixement compartit i aprofitar sinergies.

LA DIMENSIÓ PRÀCTICA DEL PERFIL

D'uns anys ençà, les universitats estan fent un esforç considerable per incorporar la dimensió pràctica al perfil de formació, és a dir, per formar els estudiants no només en els aprenentatges teòrics sinó també en la seva aplicació crítica. D'aquesta manera, els graduats connectaran amb més facilitat amb els requeriments dels ocupadors, la qual cosa facilitarà, en conseqüència, la seva inserció laboral.

L'anàlisi de la dimensió pràctica del programa de formació es duu a terme a través dels punts següents:

- Els **crèdits pràctics** de les assignatures de base teòrica, que tenen com a objectiu l'aplicació del coneixement teòric i que poden incloure activitats molt diverses (com ara resolució de problemes, estudis de cas, visites a empreses, treballs de camp, debats, *role-playing*, simulació, etc.).
- Les **pràctiques professionalitzadores externes (PPE)** o pràctiques en empreses, que es realitzen en centres de treball i que no consten com a currículum oficial en el pla d'estudis, tot i que poden ser reconegudes amb crèdits de lliure elecció.
- El **pràcticum**, que és una assignatura que té com a objectiu l'aplicació pràctica dels coneixements adquirits en centres de treball i que consta amb aquest nom en el pla d'estudis.
- El **projecte final de carrera**, que és un treball amb una orientació pràctica que culmina el procés de formació.

Les pràctiques relacionades amb les assignatures

Un percentatge elevat de crèdits pràctics és un indicador de la voluntat d'aplicar els crèdits teòrics, bé en el camp conceptual de l'assignatura, bé en pràctiques d'orientació més professionalitzadores. Ara bé, és obvi que un percentatge elevat de crèdits pràctics no constitueix per ell mateix una garantia d'encaix entre teoria i pràctica, ni que la vessant pràctica d'un pla d'estudis obeeixi a un disseny ben implementat. Aquest encaix és més fàcil en els estudis de caràcter professionalitzador, però això no implica a priori que les seves pràctiques estiguin millor plantejades que en les carreres de caràcter més generalista.

A continuació es procedeix a resumir els principals indicadors i conclusions del procés d'avaluació de les universitats que han considerat aquest aspecte:

A la **Universitat de Barcelona**, tant l'ensenyament de Química com el d'Enginyeria Química disposen d'assignatures experimentals (pràctiques de laboratori) associades a les assignatures teòriques, que tant l'alumnat com els dos comitès (d'avaluació interna i d'avaluació externa) valoren molt positivament. Els crèdits pràctics representen el 52,1% sobre el total de crèdits obligatoris i el 39,3% sobre el currículum per a Química (el percentatge més elevat dels ensenyaments de 1r i 2n cicle després de Medicina) i el 42,6% i el 32,1% respectivament per a Enginyeria Química.

El percentatge de crèdits pràctics de les assignatures de la **Universitat Politècnica de Catalunya** varia a les àrees analitzades del 44,8% d'Enginyeria Civil al 32,6% d'Arquitectura, passant pel 37,6% de l'àrea Industrial i el 33,3% de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (percentatge sobre crèdits oferts). Si bé no es disposa d'un procés per avaluar les pràctiques impartides, a partir de les enquestes sobre la docència que avaluen la satisfacció dels estudiants i de les converses mantingudes en el procés avaluatiu, s'ha posat de manifest l'opinió general que les pràctiques són adequades i que reflecteixen satisfactòriament la situació en el món professional. El CAE institucional va detectar una preocupació dels òrgans de govern per incrementar el volum i la qualitat del nivell de pràctica de la formació de la UPC.

Seguidament es recullen les principals temàtiques detectades en les avaluacions específiques de la UPC:

- En els darrers cursos les pràctiques són més aplicades que en els cursos inicials, la qual cosa fa que la valoració dels estudiants sigui més positiva (Enginyeria Industrial).
- La tipologia de pràctiques és molt variada: resolució de problemes a l'aula, pràctiques de laboratori (àrea Industrial, Enginyeria Civil), sortides de camp (Enginyeria Geològica), visites a empreses o a obres (Enginyeria Civil), etc.

- En els ensenyaments en els quals hi ha l'assignatura de Projectes (com a Arquitectura), aquesta és, per ella mateixa, una pràctica global de caire professional.
- En algun ensenyament (Telecomunicacions) els estudiants manifesten que els laboratoris estan més orientats a la recerca que a l'exercici professional. Les dades d'inserció laboral recolzen la valoració d'una certa disfunció en l'orientació de les pràctiques: només el 13% de la subàrea de les TIC desenvolupa funcions de R+D, enfront del 48% que desenvolupen funcions tècniques (la resta es distribueix entre altres funcions qualificades: direcció, disseny i mitjans de comunicació, etc.).
- Els recursos per als laboratoris són també un tema de debat. Així, a Enginyeria Civil es fan poques pràctiques de laboratori i, a més, són poc útils a causa de la falta de recursos i perquè els grups són molt nombrosos. Un cas a part és Enginyeria Geològica, on estan molt ben valorades tant pels alumnes com pels graduats, en especial les sortides de camp.

En el cas de la **Universitat Pompeu Fabra**, el percentatge de crèdits pràctics sobre el currículum oscil·la entre el 55,8% de Periodisme i el 31% de Comunicació Audiovisual (que té, però, el 43% de crèdits pràctics en les assignatures obligatòries). Les dades de percentatge de crèdits pràctics dels altres ensenyaments avaluats, ordenats de major a menor percentatge, són: 40,7% per a Traducció i Interpretació, 38% per a Humanitats, 37% per a Relacions Laborals, 36% per a Economia i ADE, i 32% per a Dret. A continuació es comenten els principals temes emergents de l'avaluació:

- En general, les pràctiques corresponents a les titulacions esmentades es valoren com a adequades.
- Destaca, per molt positiva, la valoració de les pràctiques de Traducció i Interpretació, gràcies a la formació de grups reduïts i a la vinculació de part del professorat a l'àmbit professional, que garanteix un grau elevat de fonamentació i orientació d'aquestes pràctiques al món professional. Les enquestes de satisfacció dels estudiants ho corroboren. En aquesta mateixa titulació, però, hi ha mancances de formació pràctica en Interpretació, la qual cosa fa que la inserció laboral com a intèrpret sigui molt difícil.
- En canvi, en estudis menys professionalitzadors les pràctiques estan, a parer del CAE específic, molt vinculades als continguts teòrics, la qual cosa, si bé respon a les necessitats de complementarietat en el procés formatiu, no ha de fer oblidar els exercicis d'aplicació pràctica que capacitin més directament per al desenvolupament de les tasques professionals més comunes.

- D'altra banda, en els estudis amb programes molt densos des de la perspectiva del contingut, com és el cas de Dret, la manca de temps per desenvolupar el pla d'estudis fa que s'emprin els crèdits pràctics per completar el desenvolupament dels ensenyaments teòrics. Aquest fet posa de manifest l'orientació —marcadament teòrica— del perfil de formació.

En el cas de la **Universitat de Lleida**, el percentatge de crèdits pràctics dels centres avaluats va del 66% d'Infermeria i el 50% de les filologies al 36,4% de Mestres d'educació primària. La major part dels actuals plans d'estudis estableixen un 50% de crèdits pràctics per a cadascuna de les matèries, la qual cosa és un indicador clar de la voluntat de fomentar la dimensió pràctica dels plans d'estudis, si bé, a parer del CAE institucional, no assegura per ell mateix l'adequació d'aquesta dimensió pràctica. Per valorar la satisfacció dels estudiants amb relació a les pràctiques de les assignatures s'empren els resultats de les enquestes de satisfacció dels estudiants, que valoren amb un notable el compliment del programa de pràctiques (una mitjana de 3,5 sobre una escala de 5 punts).

- En les avaluacions específiques dutes a quatre centres de la Universitat de Lleida es van registrar alguns aspectes susceptibles de millora, com ara l'encaix entre teoria i pràctica en algunes assignatures (Facultat de Lletres), la diferenciació insuficient de crèdits teòrics i pràctics (Facultat d'Educació, tot i que amb oscil·lacions dins els seus tres ensenyaments), el pes excessiu de la teoria (titulacions de l'àrea Agrària) o l'avaluació d'aquestes pràctiques (Infermeria).
- Per la valoració positiva en el desenvolupament de les pràctiques destaca l'ensenyament d'Infermeria, en el currículum del qual es realitzen pràctiques en centres hospitalaris. L'Escola ha fet un gran esforç per establir convenis amb centres sanitaris i sociosanitaris de Lleida, d'Osca i de França, de manera que els alumnes facin pràctiques on posteriorment tindrà lloc la seva inserció laboral. També s'han detectat, però, alguns aspectes susceptibles de millora, com ara el procés d'avaluació conjunta entre universitat i empresa, o la manca de definició de les condicions dels centres de pràctiques per part de l'Escola, així com dels serveis per on l'alumne passarà per fer la seva formació.

Per concloure, les enquestes de satisfacció de la docència que emplen els estudiants són el principal mitjà —en les quatre universitats en les quals s'ha avaluat aquest aspecte— per avaluar les pràctiques de les assignatures, però no són suficients per assegurar-ne la idoneïtat o valorar-ne l'orientació professionalitzadora. L'avaluació també ha permès detectar que la tipologia de pràctiques de les assignatures és molt variada segons l'ensenyament, el qual determina en gran manera l'orientació professionalitzadora de les pràctiques. L'opinió general recollida en el procés avaluatiu és que les pràctiques a les assignatures són ben valorades. El problema més generalitzat (en titulacions no professionalitzadores) és l'escassa diferenciació entre crèdits pràctics i teòrics. Els casos en què la valoració és més satisfactòria es donen a ensenyaments de caire professionalitzador (com ara Infermeria o Traducció i Interpretació), amb grups petits i professors vinculats a l'àmbit professional.

Pràctiques professionalitzadores externes

Els crèdits de lliure elecció permeten integrar a l'expedient de l'estudiant la realització d'activitats d'interès acadèmic no reglades en l'àmbit universitari. Això es fa mitjançant el seu reconeixement amb crèdits, i poden ser objecte de qualificació, o no, segons la seva naturalesa. D'aquesta manera, es fomenten les actuacions que contribueixen a la formació integral de l'estudiant. Aquest és el cas de les pràctiques a empreses, sempre que estiguin relacionades amb l'àmbit de coneixement propi del pla d'estudis.

Les pràctiques a empreses **ajuden a la inserció dels graduats, faciliten la transferència de coneixements de l'aula a l'experiència pràctica i enriqueixen la docència**, a partir del contrast entre els coneixements impartits i les mancances formatives detectades en el contacte amb les empreses i el món professional. Actualment, però, s'empren més per a les primeres funcions (facilitar la inserció i el vessant professionalitzador dels plans d'estudi) que per a la darrera (enriquir o contrastar el perfil de formació amb la pràctica professional).

Tres reials decrets configuren el marc legal d'aquestes pràctiques: el concepte de pràctica educativa, àmbit d'aplicació i sistema de garanties per a la seva realització estan regulats pel Reial decret 1497/1981; el Reial decret de 1845/1994 de 9 de setembre, sobre programes de cooperació educativa; i, finalment, l'article 9.2.5 del Reial decret 1497/1987, que estableix la possibilitat d'avaluar com a crèdits de currículum la realització de pràctiques a empreses o institucions i de treballs professionals dirigits des del centre acadèmic.

La taula següent recull dades sobre els convenis de cooperació educativa facilitades pels CAI durant el procés d'avaluació:

<i>Taula 2. Dades sobre els convenis de cooperació educativa</i>				
Universitat de Barcelona	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Convenis de cooperació educativa	3.485	3.971	3.845	4.389
Universitat Autònoma de Barcelona	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
PCEUE	990	945	890	934
Nombre d'empreses en conveni (còmput de crèdits)	604	1.798	-	-
Nombre d'alumnes en pràctiques	4.378	3.914	-	-
Convenis de cooperació educativa	950	900	890	900
Universitat Politècnica de Catalunya	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Convenis de cooperació educativa	7.330	7.877	6.740	5.793
Nombre d'empreses implicades	3.119	3.059	2.844	2.687
Nombre d'estudiants implicats	6.154	5.969	5.448	5.253
Universitat Pompeu Fabra	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Convenis de cooperació educativa subscrits	461	435	405	436
Convenis de cooperació educativa tramitats	780	902	757	821
Universitat de Lleida	1997-1998	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Convenis de cooperació educativa subscrits	301 (any 1997)	-	550 (any 2002)	-
<i>Nota: La fluctuació d'aquestes dades no és gaire coherent, la qual cosa fa pensar que és possible que augmenti notablement el nombre d'empreses en conveni però que disminueixi el nombre d'alumnes en pràctiques. Això posa de manifest la baixa fiabilitat de les dades, a causa de l'heterogeneïtat de criteris que s'empren en els diferents centres.</i>				

Una primera consideració de la taula és la manca d'homogeneïtat dels indicadors oferts per les universitats. D'altra banda, dins les pròpies universitats, hi ha criteris diferents sobre l'arxiu dels convenis firmats segons els centres, amb la qual cosa no és té la seguretat que les dades recopilades siguin totes les que s'han generat. Per exemple, hi ha centres que firmen un conveni per a cada empresa, mentre que d'altres firmen convenis marc en els quals intervenen diferents entitats. L'avaluació ha posat de manifest la necessitat d'elaborar indicadors comuns sobre aquesta temàtica.

Com s'observa a la taula, la UPC és, de bon tros, la universitat amb un major nombre de convenis, a causa de la naturalesa dels seus estudis, tot i que hi ha hagut una davallada del 20% en els últims quatre anys. Els darrers anys, es constata un augment important del nombre de convenis establerts per la UB (20% en el període 1999-2003), la UAB (66% en els períodes 1999-2000 i 2000-2001) i la UdL (45% en el període 1997-2002).

Seguidament, es resumeixen els principals resultats de l'avaluació per universitats:

A la **Universitat de Barcelona**, hi ha dues modalitats de reconeixement de crèdits segons l'ensenyament: com a crèdits optatius o bé com a crèdits de lliure elecció.

- Tant Química com Enginyeria Química preveuen aquesta possibilitat en les dues opcions, en què participen entorn de tres-cents alumnes per curs, en empreses relacionades amb el sector químic o institucions públiques. Durant la visita del CAE a la Facultat, tant ocupadors com estudiants van manifestar una alta satisfacció amb aquestes pràctiques. El punt que cal millorar, a parer dels dos comitès, és la supervisió i el control d'aquestes pràctiques, per a la qual cosa —segons el CAI— seria necessària una dedicació de tres hores per conveni per part del professor, cosa que representa una quantitat de recursos considerable de la qual actualment no es disposa. El CAE assenyala la necessitat d'assegurar la tutela acadèmica de les pràctiques que impliquen un reconeixement de crèdits.

El volum de convenis de cooperació educativa a la Universitat de Barcelona és considerable, tal com es pot veure a la taula de més amunt.

Com s'ha assenyalat, la **Universitat Autònoma de Barcelona** va centrar el procés d'avaluació de la transició al mercat laboral en les pràctiques professionalitzadores externes, amb l'objectiu d'aprofundir en els diferents models d'aquestes pràctiques dins la universitat. Si bé la diversitat de models de pràctiques i de la seva gestió es consideren un actiu de la universitat, hi ha voluntat de generalitzar les pràctiques professionalitzadores a les titulacions que encara no les han posades en funcionament i de difondre i aprofitar les bones pràctiques existents en les titulacions que ja hi tenen experiència.

Les pràctiques professionalitzadores es poden dur a terme per diferents vies: reconegudes com a crèdits de lliure elecció o crèdits optatius (gestionades pels mateixos centres), o bé pràctiques realitzades sense còmput de crèdits i gestionades per una oficina de serveis anomenada Treball Campus. Les titulacions analitzades en l'avaluació interna responen a models de pràctiques professionals diferenciats: pràctiques externes amb reconeixement de crèdits (el pràcticum de Psicologia), pràctiques externes en alternança (Programa Universitat Empresa de la Facultat d'Econòmiques) i programes de pràctiques externes amb convenis de cooperació universitària gestionats des de les mateixes titulacions (Periodisme, Biologia i Traducció i Interpretació).

La gestió dels **convenis de cooperació** educativa es fa a través del servei central Treball Campus, o bé a través dels centres, com és el cas a Biologia, Periodisme i Traducció i Interpretació. La creació d'una oficina de pràctiques a cada centre, amb entitat pròpia, ajudaria a gestionar millor les pràctiques i permetria aprofitar la proximitat de l'organització de les pràctiques del centre. A la vegada, cal establir un sistema de centralització de la informació en alguna oficina de la UAB. A curt termini, es recomana considerar la coordinació dels responsables de pràctiques a través d'una comissió.

A l'avaluació va aflorar una problemàtica que pot ser més rellevant amb vista al futur: la dificultat d'atendre els estudiants que han de cursar pràctiques externes obligatòries (pràcticum) quan treballen a temps parcial.

El reconeixement de crèdits queda circumscrit als casos en els quals les pràctiques són canalitzades a través dels centres, atès que són supervisades per un tutor acadèmic. El CAE proposa que s'estudiï la possibilitat que els estudiants puguin instar els seus mateixos centres al reconeixement de les pràctiques obtingudes a través del Treball Campus, sempre que se sol·licités en començar-les i complissin els requisits acadèmics corresponents.

El reconeixement de les tasques docents de definició, supervisió i avaluació de les pràctiques avaluatives no està ben resolt i és diferent segons cada titulació: des de situacions de voluntarisme fins a titulacions que han creat un vicedeganat dedicat a aquest tema o disposen d'algun tipus d'estructura administrativa pròpia per a la gestió del conjunt d'activitats que comporten les pràctiques.

L'experiència en alternança del Programa Universitat Empresa (PUE)

El programa és una iniciativa de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials que es va posar en funcionament l'any 1988-1989; el curs 2002-2003 va finalitzar la catorzena promoció.

Té lloc durant el 2n cicle de les llicenciatures d'Administració i Direcció d'Empreses i d'Economia. Els estudiants combinen dues estades de quatre mesos de pràctiques remunerades i a temps complet (reconegudes amb 13,5 crèdits) amb un altre període de temps dedicat a l'estudi del curs universitari, durant els dos anys que està previst que duri el 2n cicle de les llicenciatures d'Administració i Direcció d'Empreses i d'Economia.

El curs 2003-2004 es van oferir 90 places, i el nombre de sol·licituds va ser de 225.

Les empreses i les institucions fixen de comú acord amb el director del PUE un pla de pràctiques, i s'assigna un tutor de la mateixa empresa per fer-ne el seguiment i l'avaluació posterior. Els estudiants informen periòdicament el programa de les activitats desplegades a les pràctiques. Són habituals les reunions de tutors d'empreses i la Comissió Mixta de Millora de la Qualitat Docent. Pel que fa als professors, la gestió del programa consumeix temps, al qual cal afegir les tutories transversals, l'avaluació dels treballs, etc.

La inexistència d'abandonament i una certa evidència de millora en l'expedient acadèmic constitueixen senyals indicatius de la bona valoració del programa per part dels estudiants. L'augment de places i la reduïda rotació de les empreses són indicadors de la valoració positiva del PUE.

A la **Universitat Politècnica de Catalunya**, les pràctiques a empreses es fan en virtut dels denominats convenis de cooperació educativa i consisteixen en una estada de pràctiques professionals en una empresa per un període de temps acordat entre l'estudiant i l'empresa amb el vist-i-plau de la universitat.

Hi ha dues tipologies d'activitats de cooperació educativa: els programes susceptibles de reconeixement com a crèdits de lliure elecció i les activitats de les borses de treball tutelades per la universitat que no tenen una acreditació acadèmica, tot i que —a petició de l'estudiant— es pot certificar la tasca duta a terme.

Els objectius de la UPC en relació amb les pràctiques professionalitzadores són, d'una banda, completar la formació dels estudiants amb experiències professionals en l'àmbit empresarial, i, de l'altra, promoure i consolidar vincles de col·laboració entre la universitat i el seu entorn empresarial i professional, enfortint així els vincles entre l'estudiant i la universitat com també amb les empreses.

En l'organització dels convenis hi participen la Comissió Acadèmica del Consell de Govern, els centres, mitjançant la Comissió de Relacions Universitat-Empresa (CRUE), i el Servei de Gestió Acadèmica. El paper de cadascuna d'aquestes unitats està clarament definit:

- La Comissió Acadèmica del Consell de Govern proposa canvis en la normativa acadèmica relativa als convenis (procediment que cal seguir a la firma del conveni, orientació sobre el mínim i màxim d'hores per curs acadèmic que els estudiants haurien de destinar a les pràctiques, import mínim que ha de rebre l'estudiant —actualment 5 euros—, etc.).

- A partir de la Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles (CRUE), els centres són els responsables de la firma de convenis. Això afavoreix que la tipologia de pràctiques realitzades sigui —en la majoria de casos— molt adequada al perfil de formació. D'altra banda, des dels centres també es desenvolupen els contactes amb el món empresarial per a la recerca i la transferència de tecnologia.

- Finalment, el Servei de Gestió Acadèmica, mitjançant la Unitat de Convenis de Cooperació Educativa, estableix els procediments que donen suport als centres i als serveis administratius i assegura el compliment de la normativa vigent (formalització d'impresos, annexos amb el pla de treball i informe del professor responsable de la CRUE, informe del tutor de l'empresa, informe de l'estudiant en finalitzar la pràctica, etc.).

Hi ha una alta satisfacció per parts dels centres, les empreses i els estudiants amb aquestes pràctiques, així com amb el nivell de formalització i documentació. La satisfacció amb el grau de supervisió no és tan homogènia, i també hi ha dubtes sobre casos en què es fan servir per amagar subocupació.

Els darrers anys s'ha observat un retrocés generalitzat del nombre de convenis (vegeu la taula 2). Possiblement es deu a l'increment del cost que ha suposat per a l'empresa la realització d'aquest tipus de convenis. A parer del CAI això és preocupant, ja que representa una font complementària d'ingressos molt important per als centres i perquè puguin posar en marxa polítiques pròpies, motiu pel qual es recomana que es dugui a terme un estudi exhaustiu que avaluï la caiguda del nombre de convenis i que posteriorment permeti acordar polítiques conjuntes de durada i cost.

L'experiència d'educació en alternança de Vilanova i la Geltrú (UPC)

L'educació en alternança és un marc per a la convergència entre el món universitari i empresarial que es duu a terme a través de la realització de manera consecutiva i alternada de blocs acadèmics de formació juntament amb blocs de treball a les empreses, conjugant el saber i el saber fer. D'aquesta manera es pretén formar enginyers amb coneixements universitaris i experiència professional adquirida a l'empresa.

L'experiència es va posar en marxa el curs 2001-2002, amb una gran acollida tant pel món universitari com per l'empresarial i recolzat pel DURSI mitjançant una subvenció del programa d'innovació educativa.

Quadrimestre	Entorn
1r	Universitat
2n	Universitat
3r	Universitat
4t	Universitat
5è	Empresa
6è	Universitat
7è	Empresa. Desenvolupament del PFC

Cada estudiant-aprenent té dos tutors: un a l'empresa i un altre a la fase acadèmica. Tota l'activitat feta a l'empresa queda reconeguda a l'expedient de l'estudiant. Els dos tutors han d'elaborar un pla d'actuació de l'estudiant, amb els objectius que cal assolir i el mètode de treball, observar-ne l'evolució i avaluar la tasca realitzada. Per aquest motiu, s'estableixen trobades periòdiques entre tots dos tutors. Com a mínim, cal fer tres visites a l'empresa: una al principi de l'estada (per contractar el tutor professional i concretar el treball de l'aprenent), una altra a mitja estada i una última al final per fer-ne una avaluació i concretar el projecte final de carrera. Per a cadascuna de les estades hi ha impresos protocolitzats.

Dades de participació: curs 2001-2002, 17 estudiants; Curs 2002-2003 1r Quadrimestre, 26 estudiants; Curs 2002-2003 2n Quadrimestre, 37 estudiants.

El programa és molt ben valorat per estudiants i empreses. A més, permet dinamitzar les relacions universitat-empresa (formant part de l'entramat empresarial tant a través de la incorporació d'estudiants com de la transferència de tecnologia). Com a recomanació s'indica la necessitat de millorar els ajustos en la programació temporal determinant quin és el millor moment acadèmic i professional per iniciar-se en el món laboral i com fer-ho. Aquesta experiència es considera vàlida i extensible a altres centres de la UPC.

A la **Universitat Pompeu Fabra**, la gestió dels convenis de cooperació educativa es fa des de l'Oficina d'Inserció Laboral (OIL). Les empreses es contacten de diferents maneres: cartes de la Comissió de Promoció de la UPF (comissió del Consell Social), carta anual de la rectora a les empreses, publicacions en premsa especialitzada, organització de visites des de l'OIL a les empreses que poden ser interessants per als perfils de la UPF i alta implicació de les autoritats acadèmiques en la difusió dels perfils universitaris de la UPF entre les empreses i les institucions amb què es relacionen.

Hi ha establert un circuit administratiu per a la gestió dels convenis, que té una durada d'entre 15 i 20 dies de mitjana, tot i que s'està treballant per reduir-ne la durada. Es poden realitzar tots els tràmits a través d'Internet. El volum de convenis és considerable (vegeu la taula 2), i són valorats molt positivament per part de la comunitat universitària. Aquestes pràctiques també són molt ben valorades pels estudiants. Tot i això, hi ha un cert desequilibri, atès que el 45% de les propostes de convenis s'adrecen a estudiants de l'àmbit d'empresa (Economia, ADE i Ciències Empresarials), per la qual cosa es recull, com a proposta de millora, l'increment del nombre d'institucions col·laboradores dels àmbits més mancats (com ara Dret i Relacions Laborals).

En algunes audiències amb estudiants es van recollir algunes disfuncions:

- Alguns estudiants manifesten que han fet de mà d'obra barata (Periodisme, Traducció i Interpretació, Dret i Relacions Laborals); d'altres que hi ha una inadequació de les tasques dutes a terme (mossos de magatzem, etc.).
- En altres situacions, el sistema de tutela per part de l'empresa ha estat inexistent (s'ha detectat algun cas a Traducció i Interpretació).
- El nombre d'hores reconegudes amb crèdits no s'ha correspost al total.
- Al professorat encarregat del pràcticum no se li reconeix prou la seva dedicació a l'activitat.

Per tot això, els CAE creuen necessari establir procediments d'avaluació conjunta de les pràctiques professionalitzadores.

Més enllà de l'aportació a la formació, els estudiants també van assenyalar que les pràctiques servien per a la posterior inserció laboral, de manera que actuaven com a període de prova abans de ser contractats.

Pel que fa a la **Universitat de Lleida**, durant la visita del CAE institucional es va copsar una gran sensibilitat de la UdL en relació amb les pràctiques professionalitzadores externes.

Tots els centres estan implicats en la realització de convenis mitjançant la Comissió de Relacions Universitat-Empresa de centre. Les accions proactives es fan establint contactes directament amb les empreses o mitjançant la Cambra de Comerç i col·legis professionals d'arreu de Catalunya. Es constata l'existència de múltiples iniciatives, si bé no sempre estan ben coordinades ni són suficientment visibles a escala de tota la universitat per potenciar i millorar els vincles entre els sectors acadèmic i empresarial.

Hi ha un consens sobre la bondat d'aquest tipus de pràctiques professionalitzadores, tant perquè faciliten la inserció laboral com pel seu valor formatiu, ja que permeten l'exercitació de competències bàsiques molt demandades socialment (habilitats comunicatives, capacitat de resoldre problemes, etc.). D'altra banda, el context social i econòmic de la UdL permet que els estudiants puguin fer pràctiques en empreses i institucions situades en zones geogràfiques properes a la ciutat de Lleida.

Pel que fa al disseny dels convenis, hi ha un protocol que facilita molt l'operativització dels convenis. El conveni inclou, de manera detallada, les obligacions dels signants, el pla de pràctiques en què s'especifiquen el contingut i els objectius del període de pràctiques, així com els mecanismes de seguiment (informes dels dos tutors _d'empresa i acadèmic_ i valoració de l'estudiant). Com a punt feble s'assenyala la necessitat de millorar el reconeixement de la tasca docent desenvolupada per a l'organització dels convenis.

- De les avaluacions específiques, destaca —en aquesta dimensió— l'avaluació a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrària (ETSEA), on el nombre de convenis és extraordinàriament elevat i molt satisfactori, ja que possibilita que la majoria de l'alumnat faci pràctiques, a diferència del que passa en altres centres de formació. Els convenis es reparteixen entre el 80% amb empreses i el 20% amb centres de recerca del campus de l'ETSEA, la qual cosa es valora com a adequada.

Conclusions generals de l'avaluació de les pràctiques professionalitzadores externes

En totes les avaluacions les pràctiques professionalitzadores externes han estat valorades molt positivament pel seu valor formatiu, ja tinguin o no un reconeixement de crèdits.

Hi ha diferents nivells de descentralització de la gestió d'aquestes pràctiques. La gestió des dels centres facilita una major adequació de les pràctiques als perfils de formació de les titulacions, i a més enforteix el vincle dels centres amb el món empresarial, contactes que es poden estendre a altres activitats, com ara les de transferència tecnològica. Ara bé, pot tenir com a punts febles la descoordinació de la imatge exterior, la manca d'homogeneïtat entre els convenis i, en conseqüència, la manca de fiabilitat de les dades recollides sobre aquestes pràctiques.

Les propostes de millora es concentren en quatre àmbits:

1. Estendre les pràctiques professionalitzadores a totes les titulacions (UAB), per tal com representen una experiència formativa molt ben valorada per tots els col·lectius implicats:
 - Accions proactives de la universitat envers els tutors externs.
2. Millorar els mecanismes de coordinació institucional:
 - Vincular més estretament les pràctiques que gestionen serveis centrals amb les titulacions (Treball Campus a la UAB).
 - Desenvolupar mecanismes de coordinació institucional que permetin conèixer els diferents models de pràctiques: com, quants i amb qui s'executen els convenis de pràctiques.
 - Dissenyar convenis marc amb les empreses que participen en els programes de pràctiques amb graduats de diferents titulacions.

3. Millorar, com s'ha dit, el sistema de supervisió i valorar adequadament aquestes tasques:

- Especificar, per a les pràctiques amb reconeixement de crèdits, a més de la naturalesa de les activitats, els objectius d'assoliment dels estudiants.
- Fer un seguiment més exhaustiu del compliment dels objectius formatius i assegurar un millor enfocament acadèmic.
- Formalitzar més clarament les responsabilitats del centre en relació amb l'avaluació de la tasca realitzada per l'estudiant mitjançant aquests convenis.
- Completar les pràctiques professionals amb diferents activitats, com ara seminaris, viatges a empreses, fòrums universitat-empresa.
- Revisar els criteris d'assignació de la càrrega docent als professors responsables de les pràctiques professionals (UAB, UPF).
- Vigilar atentament que no es facin servir les pràctiques per a llocs de feina sense valor formatiu (UPC).
- Establir uns límits més clars entre les pràctiques a empreses per a la formació de l'estudiant i la seva contractació.

4. Avaluar les pràctiques professionalitzadores i aprofitar-les com a mecanisme per obtenir informació del mercat laboral:

- Recollir, sistematitzar i posar a la disposició dels responsables de pràctiques externes les informacions que arriben de les persones implicades en els models de pràctiques: tutors interns, tutors externs i alumnes.
- Impulsar reunions estables de discussió entre els responsables de pràctiques externes a la universitat.

El pràcticum i el projecte final de carrera

El Pràcticum i el PFC suposen experiències culminants en la formació universitària. En estar situats al final dels estudis permeten integrar diferents continguts formatius desenvolupats durant els cursos acadèmics anteriors, bé sigui en una pràctica professional (pràcticum), un projecte (PFC) o un treball de recerca (TFC). Així mateix, permeten desenvolupar competències professionalitzadores bàsiques dels estudis.

Segons la titulació és més o menys fàcil trobar empreses on es puguin fer els pràcticums o disposades a col·laborar amb el projecte final de carrera. Per exemple, la tipologia d'empreses de l'àmbit forestal (petites) fa que sigui més difícil incorporar-hi un estudiant en període formatiu que en les empreses de l'àmbit agrari (UdL), o bé, en el cas d'Infermeria, les pràctiques cobreixen la infermeria hospitalària però l'àmbit d'atenció primària queda poc representat (UdL). Un altre exemple de la dificultat de cobrir totes les vessants del perfil en la dimensió pràctica és el cas d'Arquitectura (UPC), on si bé es cobreixen adequadament les pràctiques orientades a l'exercici lliure de la professió o per a la incorporació en un estudi d'arquitectes, altres aspectes com ara la direcció d'obres o l'elaboració de dictàmens estan relegats a una fase posterior a la finalització dels estudis.

Els PFC es valoren molt positivament pel valor formatiu en competències transversals com la comunicació oral i escrita o la capacitat de resolució de problemes complexos. A l'avaluació s'han considerat dues modalitats de PFC: l'intern o el treball final de carrera i l'extern o el projecte final de carrera pròpiament dit.

■ Els treballs finals de carrera (TFC) són projectes interns que es duen a terme dins els mateixos centres, estan relacionats amb la recerca que es fa a l'escola o la facultat i són una introducció a la recerca.

■ Els projectes finals de carrera (PFC), tant si es fan en situacions reals com simulades, tenen com a objectiu la integració dels diferents continguts per a la seva aplicació en una situació real o molt similar a la real.

L'avaluació ha posat de manifest un debat obert en les titulacions de l'àrea Tècnica (UPC, UdL) sobre la idoneïtat d'aquests dos tipus de projectes, que representen una opció més acadèmica, de recerca, versus una opció més aplicada. Precisament, com assenyala un CAE (Agrària, UdL), una de les diferències clau entre l'enginyeria —o l'àrea Tècnica— i la ciència —o l'àrea de Ciències Experimentals— és la capacitat de resoldre problemes de manera aplicada, motiu pel qual els PFC es veuen com a més idonis, ja que són treballs orientats a la resolució d'un problema pràctic propi de la titulació, especialment en titulacions de 1r cicle. A més, els PFC, quan són duts a terme en empreses, són una via per a la inserció professional (UPC, UdL) a la vegada que ajuden a establir relacions entre comunitat acadèmica i món laboral i faciliten relacions de transferència tecnològica. Una altra objecció als treballs finals de carrera és que són altament especialitzats i no tenen un plantejament multidisciplinari.

En resum, la discussió rau a establir si el projecte és un recurs didàctic fonamental per a la formació dels enginyers o si, per contra, aquesta formació s'ha d'adquirir en el plantejament i el desenvolupament de les diferents assignatures, ja que l'elaboració de projectes és, actualment, tan sols una més de les possibles activitats professionals. Probablement, els projectes tenen un valor didàctic més alt en els primers cicles per la seva naturalesa multidisciplinària, mentre que l'aprofundiment del 2n cicle permet afrontar els treballs d'investigació que presenten un grau més alt d'especialització.

Pel que fa al pràcticum, que consisteix en la realització d'estades en llocs de treball on es desenvolupen funcions pròpies de la titulació, gaudeix —igual que el PFC— de valoracions molt positives quant a la formació pràctica, tant per part d'ocupadors com per part d'estudiants i professorat. El pràcticum permet, doncs, l'aplicació dels coneixements teòrics a situacions reals i al desenvolupament de les competències professionalitzadores. Ara bé, l'acord sobre la utilitat del pràcticum com a culminació del període formatiu no és tan clar com en el PFC. Mentre que per a algunes titulacions (Periodisme, Comunicació Audiovisual i Biologia, UPF) el pràcticum és un moment en el qual s'integra una gran part de les competències del perfil de formació, en d'altres, més generalistes (Relacions Laborals, Ciències Polítiques, UPF), el pràcticum es percep com una estratègia formativa més, que permet posar en joc determinades capacitats, però que no es pot considerar com l'indicador únic de la formació global. El fet que l'avaluació mostra que no sempre hi ha relació entre expedient acadèmic i pràcticum recolza aquesta última opinió (dada procedent de l'avaluació interna de la UPF, molt probablement extensible a altres titulacions).

Tant el pràcticum com el PFC requereixen esforços, per part de la comunitat acadèmica, per posar-se en contacte amb empreses que puguin acollir estudiants en aquest període formatiu. Una de les problemàtiques relatives a l'organització és trobar empreses òptimes per dur a terme aquestes pràctiques i, en segon lloc, fidelitzar-les. A continuació es recullen propostes per assolir-ho:

Accions per assolir més empreses (CAE específic de la UdL)

- Potenciar la figura del coordinador de centre per al seguiment dels programes de cooperació universitat-empresa (reconeixement docent de la seva activitat, UdL).
- Organitzar un acte de presentació anual dels programes de cooperació educativa.
- Crear una base de dades de col·laboradors i tutors i comunicar sistemàticament l'agraïment per la seva col·laboració.
- Impulsar la participació en el programa ARGO per fer estades de pràctiques en empreses europees.
- Incrementar el nombre d'empreses col·laboradores mitjançant una campanya pública d'informació.
- Organitzar conferències o jornades amb participació de ponents procedents de l'empresa.
- Elaborar informes periòdics de l'estat de la inserció laboral dels titulats i del funcionament de la borsa de treball.

Recomanacions per fidelitzar els tutors i les empreses on es duen a terme les pràctiques (CAI UAB)

- Lliurar un diploma d'agraïment a l'entitat col·laboradora.
- Lliurar certificats acreditatius a tots els tutors.
- Oferir als tutors els serveis de les biblioteques de la UAB
- Oferir als tutors de pràctiques la possibilitat d'inscriure's al Servei d'Activitat Física de la UAB, amb les mateixes condicions que el personal de la UAB.
- Incloure els tutors en la tramesa d'informació institucional.
- Convidar els tutors a participar en els actes/seminaris relacionats amb les titulacions que fan el pràcticum.
- Fer jornades i/o seminaris de formació per als tutors de centres.
- Ampliar els serveis de la biblioteca per tal que els tutors gaudeixin de les mateixes prestacions que els professors universitaris.
- Fer possible que es puguin cobrir demandes de pràctiques per altres vies (convenis de col·laboració universitat-empresa que gestiona Treball Campus) sense cost econòmic.
- Reconèixer la figura del tutor de centre amb una categoria de professor associat nivell 0.
- Facilitar l'accés i la informació en processos de demanda de reconeixement de formacions com a crèdits de lliure elecció.
- Trametre invitacions als centres per assistir als esdeveniments que la universitat consideri rellevants.

A continuació es passen a comentar els principals resultats de l'avaluació per a les universitats que han analitzat aquesta dimensió (UB, UPC, UPF i UdL):

A la **Universitat de Barcelona**, 15 de 65 titulacions tenen pràcticum (14 de les quals de l'àrea de Ciències Socials i 1 de Ciències de la Salut). De PFC n'hi ha 6 (3 de les quals de l'àrea Tècnica, 1 de Ciències Experimentals i 2 de Ciències Socials). Si bé no s'ha avaluat cap ensenyament on es dugués a terme el pràcticum, el CAE institucional va poder constatar que en alguns dels centres on està establert es valora molt positivament tant per part dels estudiants com del professorat. També es valora positivament el fet que alguns centres hagin creat estructures estables per a la captació d'empreses i la gestió de pràctiques.

Enginyeria Química disposa de projecte de fi de carrera (21 crèdits), que és valorat molt positivament pels dos comitès. El projecte té establert un pla docent: objectius, protocol de disseny i sistema d'avaluació. Els temes que es desenvolupen estan estretament relacionats amb la titulació. D'altra banda, els centres o les indústries on els estudiants duen a terme els projectes són idonis. La durada mitjana de l'execució del projecte se situa entre nou i dotze mesos i la qualitat del treball es pot considerar mitjana-alta, ja que els estudiants aconsegueixen una qualificació final de notable. L'impacte és valorat molt positivament: permet assolir i fonamentar els coneixements adquirits alhora que afavoreix la inserció professional. Com a punt feble s'assenyala el poc reconeixement de la tasca avaluativa del professorat del tribunal.

De les titulacions avaluades en la fase interna de la UAB, Psicologia és l'única que disposa de pràcticum. La valoració que en fa el CAE és entre adequada i molt adequada, tant pel que fa a la documentació, les característiques i l'adequació de les organitzacions d'acollida com a la supervisió. L'avaluació es duu a terme a través de la memòria del pràcticum de l'estudiant, l'avaluació del tutor de l'organització on es fan les pràctiques i d'altres procediments, com ara l'avaluació de l'exposició pública en les Jornades de Pràcticum. Podria millorar el nivell de comunicació entre els responsables del pràcticum i les organitzacions d'acollida, així com l'adequació de l'estructura organitzativa del pràcticum, que en el moment de l'avaluació es veia desbordada pel volum d'activitat. Un aspecte destacable és l'alta fidelització de les empreses que ofereixen pràctiques a la UAB, la qual cosa és un indicador de la seva satisfacció.

A la **Universitat Pompeu Fabra**, quatre titulacions tenen projecte final de carrera i la meitat dels ensenyaments (8/16) tenen pràcticum. En general, el grau de satisfacció de l'alumnat, els supervisors i les institucions d'acollida és alt o molt alt.

Les titulacions on hi ha projecte final de carrera són Traducció i Interpretació i Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes. Les titulacions que tenen pràcticum són Biologia, Ciències Polítiques i de l'Administració, Comunicació Audiovisual, Dret, Periodisme, Gestió i Administració Pública, Relacions Laborals i Enginyeria Tècnica de Telecomunicació, especialitat Telemàtica. A Biologia i Comunicació Audiovisual es duu a terme tant un pràcticum com el projecte final de carrera.

Pel que fa als PFC, Biologia i Comunicació Audiovisual són les titulacions en què el projecte està més ben documentat. La valoració dels PFC en relació amb el coneixement aplicat és molt alta, però varia en relació al valor afegit com a via d'inserció professional segons la situació del sector d'inserció (per exemple, Comunicació Audiovisual valora molt positivament el valor afegit del PFC de coneixement aplicat, però manifesta el seu pessimisme per la situació del sector audiovisual a Catalunya; en canvi, Biologia té una visió més positiva d'aquest aspecte, però només disposa d'una cohort de graduats per opinar). El principal aspecte que cal millorar és el càlcul del temps de dedicació als projectes.

El pràcticum es duu a terme en empreses privades o en entitats públiques, i, en algunes titulacions, es pot fer dins la mateixa universitat (Biologia, Ciències Polítiques i de l'Administració i Dret). En tots els estudis, a excepció de Periodisme, on un professor fa la supervisió, cada alumne té dos tutors: un professor i un membre de la institució on es realitza la supervisió. En general, l'avaluació inclou dos instruments: una memòria d'activitats i l'informe del tutor de la institució receptora. En alguns centres, com Biologia, també s'inclou la presentació pública de la memòria en forma de cartell científic i la realització d'un dossier que acredita determinades competències transversals.

De les avaluacions específiques, destaquen, per positives, les experiències següents:

- Els PFC de Comunicació Audiovisual són molt ben valorats, tant pels estudiants com pel professorat, perquè són «obres d'autor» dels estudiants i els serveixen de targeta de presentació «extremadament útil» al mercat laboral. Dins els PFC es distingeix entre treballs d'anàlisi, treballs de guió i produccions (programes de ràdio, treballs fotogràfics i interactius, vídeos de ficció).
- També es valoren positivament experiències com la memòria que cal elaborar a Relacions Laborals, que permet una reflexió final sobre el conjunt de la carrera a través de les pràctiques realitzades; la constitució i el desenvolupament d'un «consell assessor del pràcticum» per tal de projectar una observació conjunta dels resultats; o, en el cas de Dret, la creació d'una aula de simulació de judicis, si bé al mateix temps es recomana la intensificació de contactes amb despatxos professionals per al desenvolupament de les pràctiques.

Tot i l'aprovació general del pràcticum, les avaluacions específiques han detectat en casos aïllats, però en diferents titulacions (en el pràcticum de Periodisme i el PFC de Traducció i Interpretació), situacions de mala adequació de les funcions que els estudiants duen a terme a la institució d'acollida. Per aquest motiu, els estudiants demanen la possibilitat d'avaluar l'experiència en l'empresa per corregir la possible situació de «sobreexplotació».

Una altra problemàtica és l'escassa valoració de les tasques docents de direcció i supervisió dels treballs desenvolupats pels estudiants, qüestió que ja ha sorgit en l'anàlisi de les pràctiques professionalitzadores externes.

A la **Universitat Politècnica de Catalunya**, el PFC es considera la conclusió o revàlida de la formació, com un element clau per a la formació dels enginyers. Un indicador d'això és que el PFC és obligatori en totes les titulacions de 1r i 2n cicle, a excepció de matemàtiques i de la diplomatura d'Òptica i Optometria (52/54 titulacions tenen PFC). El nombre de crèdits, però, varia substancialment segons l'ensenyament (de 3, 6 o 7,5 crèdits a 24 o 30).

El PFC a la UPC té les característiques següents:

- L'alumnat només s'hi pot matricular i presentar-lo un cop superats tots els crèdits obligatoris i optatius.
- Ha de tenir un director (comptabilitzat amb càrrega docent, tot i que amb ponderació diferent).
- Les propostes de projectes poden venir tant de professors com dels mateixos estudiants o altres persones interessades (empreses). Es poden fer mitjançant pràctiques a empreses o pràctiques d'intercanvi amb altres universitats a l'estranger. També es poden realitzar tesines: projectes de recerca centrats en l'àmbit d'estudis (Enginyeria de Camins, Canals i Ports, Enginyeria Geològica o Enginyeria Electrònica).
- Cada centre té un reglament propi: normes de registre, matriculació, exposició pública i avaluació de projectes.

El percentatge de matriculats en treballs finals de carrera (PFC interns) varia entre el 75% i el 63% d'Enginyeria Automàtica i el 15% d'Enginyeria Industrial. Hi ha ensenyaments, com Enginyeria de Camins, Canals i Ports, en què són obligatoris els dos treballs (PFC i TFC), però en la majoria cal realitzar un dels dos.

En general, el PFC (en qualsevol de les dues modalitats) és valorat molt positivament pels estudiants, tot i l'alt nivell de dedicació i exigència. A Enginyeria Civil, en ser obligatoris els dos treballs (PFC i TFC), els estudiants es concentren bàsicament en el TFC, mentre que el PFC es valora com un tràmit.

L'abast dels PFC és, però, necessàriament limitat; per exemple, el projecte d'Arquitectura cobreix perfectament la part relacionada amb l'exercici lliure de la professió o amb la integració a estudis d'arquitectes, però no la relacionada amb la direcció d'obres o treballs més accessoris, com dictàmens, informes, etc. Per això és important que les titulacions i els centres coneguin i tinguin les dades objectives sobre els àmbits reals i majoritaris d'inserció dels seus graduats.

El quadre següent resumeix els punts forts i febles, així com les propostes de millora dels PFC a la UPC:

<i>Punts forts</i>	<i>Punts febles</i>
Nivell de qualitat dels PFC Valor formatiu Reglamentació de presentació i avaluació. Si bé en algun cas (Enginyeria Industrial, Terrassa) els estudiants creuen que caldria especificar millor els criteris d'avaluació i que el tribunal hauria de tenir més temps per llegir-se el treball. Impacte sobre la inserció laboral Ampli ventall d'àmbits d'aplicació Accessibilitat de la informació Elements addicionals de motivació per als estudiants (vinculació a projectes de recerca d'equips de la universitat, premis...) Els centres docents procuren establir el context adequat per potenciar projectes de màxima qualitat i incentivar convenis de col·laboració amb altres institucions amb el fi de facilitar la mobilitat dels estudiants en el moment de fer el PFC.	De vegades el PFC obeeix més als interessos del professor i a les línies de recerca en les quals participa que als interessos o necessitats dels estudiants. Això fa que en alguns casos els estudiants no trobin un professor disposat a dirigir el PFC que volen. Poca vinculació amb les empreses (molts es fan en laboratoris de la universitat) Durada excessiva de la seva realització. S'atribueix a dos motius: d'un banda, potser els projectes són més ambiciosos del que faria falta, i, de l'altra, molts estudiants ja estan inserits laboralment en el moment de dur a terme el projecte. Poc control sobre el nivell de supervisió (tutories)
<i>Propostes de millora</i>	
Augmentar el nombre de PFC amb empreses mitjançant els convenis de cooperació educativa. Incrementar el reconeixement de crèdits de la tasca dels directors. En relació amb la durada dels PFC, mesures com l'obligatorietat de matriculació dels crèdits de tutoria i la presentació de memòries de progrés del projecte de manera periòdica podrien afavorir una visió més detallada de la situació. També ajudaria a la posterior introducció de mesures concretes de correcció per àmbits. Una bona pràctica en aquest sentit és la d'Arquitectura, on s'han creat aules de PFC que permeten una tutoria més reglada i compartida amb la d'altres estudiants. Ajustar el temps de dedicació de l'estudiant al PFC restringint l'ambició dels projectes. Hi ha ensenyaments (com Telecomunicacions) en què això ja ha passat, i el CAE constata que, en general, ja no es fan els PFC com en l'antic pla d'estudis, amb durades tan llargues i continguts tan elaborats que semblaven tesis doctorals.	

La mobilitat internacional a la UPC

La UPC ha tingut especial interès a analitzar i valorar aquest aspecte, per tal com els estudis d'inserció que ha dut a terme mostren que haver fet estades a l'estranger és un aspecte ben valorat per les empreses a l'hora de contractar el professional.

La UPC disposa d'un Pla de relacions internacionals (1996-2001) incorporat en els objectius del Contracte Programa Generalitat. El pla s'estructura en quatre apartats: mobilitat internacional dels estudiants de 1r i 2n cicle; projecció internacional del 3r cicle; mobilitat internacional del professorat; internacionalització de la recerca i la cooperació per al desenvolupament. En aquest marc, s'ha creat la Comissió de Relacions Internacionals per consensuar polítiques institucionals en actuacions d'àmbit internacional i l'Oficina de Mobilitat Internacional, així com un sistema d'informació internacional.

En el curs 2002-2003 un total de 919 estudiants han fet estades en altres països i la universitat ha rebut 665 estudiants, la qual cosa representa el 20% sobre el total de titulats. Ara bé, aquest percentatge varia del 45,5% de l'ETSEIB al 0% de Nàutica.

A Enginyeria Civil les estades a l'estranger permeten que els estudiants vegin un altre tipus d'ensenyament més enfocat a la formació d'habilitats i amb menys contingut de coneixements. D'altra banda, les estades afavoreixen, segons els estudiants, la inserció laboral. Tot i això, la densitat de les matèries és una dificultat per dur a terme les estades.

A la **Universitat de Lleida** hi ha projectes finals de carrera als dos centres de l'àrea Tècnica, l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrària (ETSEA) i l'Escola Politècnica Superior (EPS), mentre que hi ha pràcticum a les titulacions de Dret, Ciències de l'Educació, Infermeria i Enginyeria Tècnica Industrial Mecànica.

Pel que fa als PFC, als centres on es realitzen es disposa del protocol corresponent pel que fa a aspectes acadèmics i administratius, tot i que caldria avançar en la definició de la normativa d'avaluació.

En l'àrea Agrària el PFC es pot orientar bé a l'execució d'un projecte tradicional d'enginyeria, bé a la realització d'un projecte de recerca. El CAE recomana fomentar els projectes finals de carrera —especialment a 1r cicle— connectant-los tant com sigui possible a les necessitats del mercat laboral: cal replantejar el ventall d'ofertes d'aquest projectes, modernitzant i introduint nous enfocaments que integrin moltes de les disciplines cursades alhora que requereixin l'ús d'eines informàtiques, etc.

L'increment de la diversitat de l'oferta de PFC té més sentit en el 2n cicle, en el qual la realització de treballs de recerca i d'altres tipus d'estudis i anàlisi estaria més justificada.

El temps de dedicació és molt elevat, la qual cosa respon al nivell d'autoexigència que imposen els mateixos estudiants. Els PFC tenen un elevat nombre de crèdits (entre 12 i 15). Això no obstant, els estudiants consideren que l'esforç que aquests projectes requereixen no es correspon amb el nombre de crèdits assignats.

El quadre següent resumeix els punts forts i febles del PFC detectats en el procés d'avaluació, així com les propostes de millora:

<i>Punts forts</i>	<i>Punts febles</i>
És valorat positivament tant pel professorat com per l'alumnat pel que fa a l'adquisició de coneixements aplicats, atès que actua com a instrument de síntesi de bona part dels coneixements adquirits durant la titulació. Bona qualitat dels PFC (altes qualificacions obtingudes) La realització del treball o PFC al final dels dos cicles permet una formació en competències professionals. Sinergies positives amb la investigació dels departaments Adquisició de competències transversals: documentació, anàlisi de dades, redacció d'informes, exposició i defensa oral... Serveix de via d'inserció quan es desenvolupa en una empresa, en alguns casos fins i tot en el marc d'un conveni de col·laboració. Premis: accions que promouen la competitivitat entre els PFC (Premis Enginyer i Accés-AETI)	De vegades els estudiants d'enginyeries tècniques participen en treballs de recerca que no són els més apropiats per a la seva formació a causa del seu elevat nivell.
<i>Propostes de millora</i>	
L'ETSEA ha aprovat el Pla estratègic 2003-2007, en el qual s'estableixen onze objectius estratègics, dos dels quals estan relacionats amb la inserció professional.	

Pel que fa al pràcticum, l'organització és variada segons els centres: des del cap d'estudis fins a coordinadors dels pràcticums de les titulacions del centres. En tots els casos hi ha un document que recull l'explicitació dels objectius, l'organització i la supervisió del pràcticum.

L'avaluació ha posat de manifest com encara no està prou sedimentada quina ha de ser la seqüència del pràcticum dins el currículum. Per exemple, en el cas de Mestres, es creu que seria més convenient distribuir-lo de manera més equilibrada, com a mínim entre els dos darrers cursos, que no pas concentrar-lo en l'últim any de carrera. Aquests dubtes posen de manifest la dualitat del pràcticum: com a experiència formativa (que permet veure el valor dels coneixements teòrics impartits) o bé com a culminació de l'experiència formativa.

La supervisió del pràcticum no sempre és ben valorada; així, mentre que estudiants d'Educació Social manifestaven estar-ne molt satisfets amb la supervisió, els estudiants de Mestres creien que aquest aspecte s'havia de millorar; aquesta situació s'agreujava quan el centre de pràctiques es trobava molt lluny de la universitat.

Infermeria i ETI Mecànica realitzen consultes específiques als estudiants per conèixer la seva satisfacció amb l'experiència del pràcticum, i es constata una valoració molt alta en tots dos casos. En el cas d'Infermeria, cal remarcar la relació amb els tutors del centre de pràctiques mitjançant el vincle contractual de professors associats, la qual cosa potencia la seva implicació en el procés d'aprenentatge dels estudiants que tutoritzen. Això facilita la comunicació i organització de l'acollida dels estudiants als centres de pràctiques.

De manera global, l'avaluació dels resultats del pràcticum es fa a partir de les valoracions de tots els agents participants: el tutor de la institució d'acollida, l'estudiant i el tutor acadèmic. Els criteris sovint no estan prou estandarditzats, la qual cosa explica la disparitat de puntuacions que els estudiants perceben en l'avaluació (més alta als centres i més baixa a la facultat). Una major supervisió i un major contacte entre el tutor de la facultat i el del centre milloraria la idoneïtat i reduiria els biaixos en les avaluacions (Facultat de Ciències de l'Educació).

LES ACCIONS INSTITUCIONALS PER A LA INSERCIÓ SOCIOLABORAL DELS GRADUATS

El pla d'actuació

Les universitats tenen un rol cabdal en la formació de professionals qualificats. En aquest capítol veurem quines accions emprenen per afavorir-ne la inserció i si disposen d'una organització ben estructurada.

Els CAE fan una valoració diversa d'aquesta situació. En general, les estratègies d'actuació de la universitat en relació amb la inserció laboral dels graduats no estan formalitzades com a **pla d'actuació**, si bé totes les universitats tenen serveis o realitzen accions per tal de facilitar la inserció sociolaboral dels seus graduats.

De les cinc universitats avaluades, la Universitat Pompeu Fabra és la que té aquest pla d'actuació més formalitzat. Probablement això es deu al fet que va néixer en un moment en què l'oferta de titulacions ja estava consolidada i que des de l'inici hi han estat presents les accions per a la inserció sociolaboral dels graduats. Així, realitza estudis d'inserció laboral des de 1994 (any de la primera fornada de graduats) i disposa d'una oficina d'inserció laboral amb un pla d'actuacions (l'actual és de 2003-2005) en sintonia amb la missió i els objectius globals de la universitat. L'evidència d'aquest compromís es fa patent en la línia 5 del Pla director (2002-2003), en el qual consta l'objectiu de la universitat de facilitar la inserció professional. Això fa que la universitat es preocupi tant de conèixer el grau de qualitat d'inserció dels graduats com de disposar d'informació sobre les preferències dels ocupadors, les sortides professionals i els requisits per a l'autoocupació.

D'altra banda, les dades de l'estudi d'inserció laboral de 2001 sobre les pràctiques durant els estudis i els serveis universitaris d'inserció com a via d'accés a la primera feina mostren percentatges que oscil·len —segons la universitat— entre el 13% (UB, UdL) i el 26% (UPC). En la via d'inserció a través de les pràctiques, destaca la UAB (11%), mentre que la UdL és (7%) la universitat amb un percentatge menor d'estudiants que s'insereixen per aquesta via. Pel que fa als serveis universitaris, destaca la UPC (18%); la UB i la UAB, amb el 4%, són les universitats amb menys èxit en aquesta darrera via.¹

¹ La influència d'aquestes accions és més gran en l'estudi de 2005 que en el de 2001, la qual cosa és un indicador de com les universitats han anat assumint de manera cada cop més activa el seu rol en la transició al mercat laboral dels seus graduats. Cal assenyalar que la via d'inserció a través de les pràctiques dels estudis pràcticament no ha variat, sinó que l'increment es dona per la major eficiència dels serveis universitaris.

En global, la UPC és la universitat on percentualment hi ha més estudiants que troben feina a partir bé de les pràctiques durant els estudis, o bé a través dels serveis d'inserció; és probable que les borses de treball de la UPC —per la naturalesa tècnica dels seus estudis— siguin un referent per al mercat laboral a l'hora de buscar enginyers. A continuació trobem la UPF, que, tot i tenir una tipologia d'estudis marcadament diferent de la primera, presenta un impacte elevat.

L'organització de les accions per afavorir la inserció laboral

Tot i no tenir un pla d'actuació clarament definit, totes les universitats organitzen activitats diverses, tant a través de serveis centrals com de serveis perifèrics. A continuació s'ofereixen els trets més significatius, per a les cinc universitats avaluades, de com es concreta el pla d'actuació.

Universitat de Barcelona

Estructures involucrades en les accions per facilitar la inserció laboral

A la **Universitat de Barcelona** les accions per facilitar la transició al mercat laboral s'estructuren tant al voltant dels centres com d'algun servei central, com la borsa de treball. El 100% dels centres propis i adscrits han adoptat la seva pròpia estratègia de relació amb el sector productiu, la qual cosa és valorada molt positivament pel CAI institucional.

L'adopció d'aquest model descentralitzat presenta avantatges, com ara l'establiment de convenis de cooperació educativa que es fa en alguns centres, de manera que es garanteix una bona adequació de la seva naturalesa. Tot i així, el model no està exempt de dificultats; per exemple, l'avaluació va detectar una gran diversitat en la intensitat de les activitats desenvolupades en els diferents centres; també s'observa una manca de coordinació entre alguns centres i els serveis centrals. Tanmateix, cal tenir en compte que, en el moment de la visita externa del CAE, aquest model de centres s'acabava d'implementar.

El CAE recomana reconsiderar els mecanismes interns de coordinació per tal que el model descentralitzat no tingui com a conseqüència oferir al sector productiu un servei fragmentat amb missatges diversos i una gestió complexa. En aquest sentit, es valoren molt positivament les accions centralitzades, en especial l'existència d'una borsa de treball.

Adequació dels recursos

Pel que fa a l'organització de les accions, en estar tan descentralitzades, tant pel que fa als centres com pel que fa a l'oferta dels serveis centrals, no es pot definir una estructura organitzativa del pla d'inserció, la qual cosa dificulta l'establiment de dades de seguiment.

En opinió del CAE, l'adequació dels recursos és escassa: hi ha cinc persones a temps complet a la borsa de treball (amb un pressupost de 18.000 euros per a 53.000 estudiants) i dues persones més a temps complet dedicades al Club de Feina. El CAE recomana que es faci una avaluació sistemàtica de les necessitats dels centres en relació amb aquestes activitats.

Les accions

El programa Feina UB recull totes les accions, tant les centrals orientades a afavorir la cerca de feina com les que es duen a terme des dels centres. La web del programa enllaça bé amb els serveis centrals, o bé amb els centres responsables de les accions sobre les quals es cerca informació (per exemple, per veure les presentacions d'empreses, cal accedir-hi des del centre corresponent). Les principals accions són les següents:

- **Borsa de treball:** servei informatitzat, vinculat amb el Servei Català de Col·locació (SCC), en el qual es recullen els currículums informatitzats dels estudiants i les demandes de les empreses. Els principals indicadors d'activitat es recullen a continuació.

Taula 3. Indicadors d'activitat de la borsa de treball de la UB

	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Currículums	3.950	4.432	4.976	5.481
Ofertes rebudes	3.300	3.758	4.280	4.840
Contractes	2.768	2.812	3.022	3.379

A causa de l'augment lineal de currículums i demandes, la borsa s'ha restringit a demandes i ofertes per a estudiants de 2n cicle (abans era per a tots els estudiants i un any després de la graduació). D'aquesta manera, el nombre de candidats és menor i la selecció de currículums més ajustada. S'ha previst una borsa de treball menys especialitzada per als estudiants que cerquen feina com a mecanisme de finançament dels estudis.

- Convenis de cooperació educativa (vegeu l'apartat «Dimensió pràctica del currículum»)
- Formació en cerca de feina: en cursos específics presencials o en forma no presencial (600 estudiants en cada semestre)
- Centre de documentació i informació sobre el procés de cercar feina: via web i en suport paper (Club de Feina)
- Des dels centres s'organitzen trobades periòdiques amb els sectors professionals (fòrums d'empreses, grups de discussió, taules de currículums, etc.).

- Hi ha altres programes, com ara el programa UB2B (des del curs 2002-2003), que pretén fer extensiva la cultura de l'emprenedor (cursos d'autoempresa, etc.), o el programa SPEED (intercanvi d'estudiants a països europeus per fer pràctiques professionals), les beques FARO i ARGOS (beques estatals per a la realització d'estades en empreses) i les Jornades Doctorals (dirigides als estudiants de 3r cicle, per ajudar-los a posar-se en contacte amb el món professional).

Per concloure, la UB desplega un ventall d'actuacions molt considerable; tanmateix, el CAE assenyala que el percentatge d'estudiants que participen en aquestes accions, respecte al total de la UB, és reduït, amb nivells baixos d'utilització entre els estudiants d'algunes de les actuacions del Programa Feina UB. L'absència d'un mecanisme centralitzat, que recopili tota la informació generada per les diferents accions, fa que no hi hagi evidències sobre el seguiment de moltes d'aquestes actuacions.

Universitat Autònoma de Barcelona

La **Universitat Autònoma de Barcelona** centra l'anàlisi de les accions per facilitar la inserció laboral en el servei Treball Campus, unitat depenent de la vicegerència adjunta, que funciona des de 1988.

Estructures involucrades en les accions per facilitar la inserció laboral

Treball Campus ofereix serveis de borsa de treball, de gestió de les pràctiques en empreses (programes de cooperació educativa) i cursos de formació per afavorir la inserció laboral, activitats per a les quals té el certificat ISO 9001:2000. El servei es dona a conèixer principalment als estudiants universitaris a través de la pàgina web, l'agenda, la presentació de serveis i els correus electrònics. El CAE valora molt positivament el funcionament d'aquest servei.

A banda d'aquest servei, l'Observatori de Graduats duu a terme estudis d'inserció laboral des del curs 1997-1998 i organitza —amb la col·laboració del Consell Social— reunions per compartir els resultats de les enquestes amb responsables acadèmics i representants externs (ocupadors, col·legis professionals, etc.).

Adequació dels recursos

Pel que fa als recursos, el servei s'autofinança a través d'ingressos que provenen de les quotes dels demandants, dels serveis donats a empreses i d'accions formatives. El personal, altament qualificat, està format per un cap de serveis, dos gestors i dos administratius, més set becaris que treballen a temps parcial.

Les accions

A banda de la gestió dels convenis de cooperació educativa, Treball Campus organitza les activitats següents:

- Borsa de treball, vinculada a l'SCC

Taula 4. Indicadors d'activitat de la borsa de treball de Treball Campus (UAB)

	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Currículums (demandes)	2.164	2.126	2.042	2.005
Ofertes rebudes	910	914	801	725
Demandes (SCC)	122	117	80	74
Ofertes (SCC)	79	40	10	62

- Programes de cooperació educativa (vegeu el capítol anterior)
- Cursos sobre temes diversos (autoocupació, riscos laboral, disseny de pàgines web, etc.). En aquests cursos s'avalua la satisfacció dels estudiants mitjançant enquestes, que proporcionen índexs de valoració altament satisfactoris.
- Proves d'idiomes, per tal que els estudiants puguin conèixer els nivells respectius.

El fet que Treball Campus tingui acreditada la seva organització i gestió mitjançant la norma ISO permet disposar d'indicadors i mecanismes de seguiment. No passa el mateix, però, amb les activitats que es duen a terme des de cadascun dels centres (tal com s'ha vist pel que fa a la gestió dels convenis de cooperació educativa). El CAE valora com a adequats els indicadors de les activitats de Treball Campus, però constata que els últims anys s'aprecia una disminució del nombre d'usuaris d'aquests serveis, per la qual cosa recomana fer una anàlisi de les causes d'aquest descens.

Estructures involucrades en les accions per facilitar la inserció laboral

La Universitat Politècnica de Catalunya no té un pla específic que abasti l'activitat orientada a la inserció laboral, en part, com constata el mateix CAI, per les poques dificultats que tenen els seus graduats per inserir-se laboralment. Disposa, però, d'una sèrie d'estructures que treballen específicament en aquest terreny:

- L'Oficina d'Orientació i Inserció Laboral (OOIL), que és un servei gestionat per l'Associació d'Amics de la UPC.
- Les borses de treball de cadascun dels centres docents, que tenen un grau d'autonomia considerable, si bé es porta un control global de la seva activitat.

El fet de ser una associació externa a la UPC dóna a l'OOIL més independència, però té com a contrapartida que el coneixement de les seves accions és menor, per tal com la rendició de comptes no es fa a través dels mateixos òrgans de govern.

Adequació dels recursos

El personal de l'OOIL, a part del directora, que també ho és de l'Associació d'Antics Alumnes de la UPC, està format pel cap d'administració, tres tècnics d'ocupació laboral i quatre becaris de suport que hi treballen a temps parcial. A aquest personal, cal afegir-hi més d'una quarantena de persones que treballen als diferents centres en les unitats de borses de treball. Així, per exemple, l'ETSEIB disposa d'una unitat amb un total de nou persones (tres tècnics superiors i sis becaris) i l'ETSEIT d'una amb sis persones, si bé la majoria de centres tenen entre dues i sis persones.

No tots els centres valoren igual els recursos destinats a aquest tipus d'activitat: si bé la majoria els consideren adequats, en alguns casos l'organització de les activitats depèn principalment de becaris o de delegacions d'estudiants (per a l'organització del fòrum d'empreses en bona part dels centres). L'organització és molt més adequada pel que fa a l'OOIL, tant pel nivell de formació com pel tipus de tasques i projectes. Tanmateix, s'ha constatat la impossibilitat d'atendre un nombre major d'estudiants amb l'estructura actual, per la qual cosa s'apunten dues opcions:

- bé redimensionar la unitat (incorporant personal i recursos),

- o bé redefinir les tasques de la unitat en funcions i projectes d'elevat valor afegit (projectes d'assessorament, tallers, etc.), i així aprofitar l'experiència i el coneixement del personal d'aquesta unitat. En aquest sentit, una de les funcions que prendrà més força a curt i mitjà termini serà la d'assessorar i recolzar els centres en tot allò referent al contacte amb el món laboral.

El CAE valora molt positivament l'extens mosaic de mecanismes i actuacions oferts per la UPC en relació amb la inserció laboral dels titulats, que posen de manifest una preocupació institucional pel procés de transició dels titulats de la UPC al mercat de treball. Tanmateix, el conjunt de les actuacions no disposen d'una organització integrada i necessiten una consideració institucional més adequada. D'altra banda, calen mecanismes de seguiment i d'avaluació, la qual cosa permetrà obtenir indicadors suficients de seguiment i de coordinació.

Les accions

L'avaluació ha servit perquè des de la universitat es prenguéssin consciència de moltes d'aquestes actuacions, però s'assenyala que cal millorar-ne la difusió. Entre l'OOIL i les borses de treball dels centres es desenvolupen moltes accions:

- Borses de treball: a més de posar en contacte els titulats amb el mercat laboral, en alguns dels centres, són també una eina per a la realització de pràctiques en empreses. No es disposa de dades agregades del seu funcionament.
- Fòrums d'empresa: són fires organitzades majoritàriament per les delegacions d'estudiants dels diferents centres orientades a afavorir la presa de contacte amb les empreses del seu sector.
- Estudi de l'observatori del mercat laboral, en el qual es fa un seguiment de la inserció dels titulats.
- Observatori de les empreses, que és una iniciativa de darrers cursos.
- Programa INNOVA (en alguns centres): és una iniciativa que persegueix la formació i la promoció de la cultura emprenedora entre els estudiants de la UPC, mitjançant l'organització de cursos i seminaris i l'oferta de crèdits de lliure elecció. El programa convoca anualment el Concurs d'Idees de Negoci.
- Júnior empreses: són empreses sense ànim de lucre gestionades per les mateixes universitats. A la UPC n'hi ha actualment tres: Barcelona Jove Telecom, Consulting Ingenieros Barcelona i Joves Estudiants d'Informàtica.²

² En la Federació Catalana de Júnior Empreses hi ha la UPF, la UAB, ESADE i la UPC. Dins la UPC hi ha tres júnior empreses.

Altres accions, com ara entrevistes d'orientació laboral (803 l'any 2003), tallers de tècniques de recerca de feina grupals, xerrades a centres d'orientació al mercat laboral, participació al Saló Nàutic de la Facultat de Nàutica, aules d'empresa (Telecomunicacions i Informàtica), apadrinament d'estudiants d'Enginyeria de Camins i Obres Públiques a càrrec de titulats i col·legiats, acords internacionals amb altres universitats i empreses, etc.

El conjunt d'actuacions són adequades per facilitar la inserció laboral, segons el CAE, però ambdós comitès coincideixen que l'impacte de les accions de l'OOIL no és el que seria desitjable. Pel que fa a les altres accions ofertes a través dels centres, no hi ha un pla per fer-ne el seguiment. D'altra banda, s'ha detectat duplicitat d'actuacions entre els centres i l'OOIL. Consegüentment, es recomana establir un mecanisme centralitzat que recopili tota la informació generada i que garanteixi una difusió adequada de les accions ofertes anualment pel conjunt de la UPC.

Universitat Pompeu Fabra

Estructures involucrades en les accions per facilitar la inserció laboral

Com s'ha dit, la Universitat Pompeu Fabra realitza estudis d'inserció laboral des de 1994 i disposa d'una Oficina d'Inserció Laboral (OIL). El nou pla d'actuacions (2003-2005) de l'OIL està en sintonia amb la missió i els objectius globals de la universitat, i preveu actuacions en tres grans àrees: àrea d'informació, àrea de formació i àrea d'assessorament, amb l'objectiu de desenvolupar nous mecanismes de relació amb el món empresarial i de potenciar la inserció dels titulats. L'OIL disposa d'un nivell elevat de coneixement i reconeixement intern i extern (en particular entre els graduats).

L'organització de les accions és valorada molt positivament per ambdós comitès. L'OIL coordina totes les accions institucionals d'inserció sociolaboral, promou i coordina les diferents experiències de treball prèvies a la graduació, a la vegada que proporciona informació i assessorament per a la posterior inserció sociolaboral.

El CAE institucional recomana una major integració de les accions i la informació que es genera des de l'OIL en la dinàmica de les titulacions, de manera que s'eviti la percepció que es tracta d'activitats que són alienes al programa formatiu cursat. També es recomana una formalització dels procediments i una major implicació dels centres i del professorat en les accions institucionals.

Adequació dels recursos

L'Oficina d'Inserció Laboral (OIL) té un total de sis persones, quatre de les quals hi treballen a temps complet, mentre que dos són estudiants en pràctiques. El personal tècnic té una àmplia experiència que propicia la introducció progressiva de diferents accions. La seva estructura i dimensió s'ajusten als objectius marcats.

Les accions

Les accions s'estructuren en les tres grans àrees del Pla d'actuació de l'OIL: informació, formació i assessorament, i, finalment, connexió professional.

- Pel que fa a la informació, les pàgines web ofereixen un ampli ventall d'informació tant a la comunitat universitària (orientació professional, assessorament...) com al món de les empreses (borsa de treball, programes de pràctiques, currículums dels graduats, presentacions a la UPF, etc.).
- Pel que fa a la formació i l'assessorament, es fan sessions d'orientació (realització de currículums, entrevistes de selecció...) i s'atenen consultes sobre programes de cooperació educativa o de sortides professionals,
- Dins l'àrea de connexió professional, hi trobem accions com les següents:
 - Conferències i taules rodones, organitzades conjuntament amb els centres, amb l'objectiu de donar a conèixer els diversos àmbits de sortida professional de les titulacions.
 - Programes de cooperació educativa (vegeu les dades a l'apartat anterior).
 - Jornades sobre les pràctiques laborals a l'estranger.
 - Borsa de treball. Aquesta borsa està concebuda tant per accedir a una primera feina com per millorar la situació laboral dels graduats inserits al llarg dels tres anys posteriors a la seva graduació, a través d'ofertes que no requereixin una àmplia experiència professional. L'any 2003 tenia un total de 1.794 inscrits.
 - Borsa de treball d'estiu (per a ofertes relacionades o no amb el contingut dels estudis).
 - Publicació de currículums dels graduats de la UPF (difusió entre 2.000 destinataris).

Taula 5. Indicadors d'activitat de l'Oficina d'Inserció Laboral de la UPF

	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Llocs de treball gestionats	558	459	425	762
Graduats que han trobat feina mitjançant la UPF	238	178	231	199
Nre. sessions d'orientació i sortides professionals	18	19	11	12
Assistents	1.073	875	597	720
Presentacions d'empreses (empreses)	22	24	22	24
Presentacions d'empreses (assistents)	1.383	1.393	1.724	1.549

Les actuacions s'ofereixen a tots els estudiants dels últims cursos i s'intensifiquen en les titulacions amb més demandes i en les quals els equips directius s'involucren més. Els indicadors de seguiment d'aquestes activitats mostren un impacte important quan es comparen amb el nombre de graduats l'any (al voltant de 1.500). Com a punt feble hi ha la manca d'instruments per recollir l'opinió i la valoració d'estudiants i ocupadors sobre els serveis implementats.

El CAE, vist aquest bon desplegament d'accions i del seu impacte, considera convenient donar un pas endavant en l'organització d'un procés d'identificació, recollida i aplicació en la millora dels plans d'estudi. Cal tenir en compte el conjunt d'indicadors de qualitat referents a l'opinió i la valoració de les empreses i dels estudiants per a la millora de les accions institucionals en el conjunt de la universitat, però, sobretot, per a l'explotació i l'aplicació d'aquestes accions en cadascuna de les titulacions. A curt termini, caldria implementar procediments per obtenir el nivell de satisfacció dels usuaris (estudiants) i dels col·laboradors de les accions (tutors d'empresa, professionals que imparteixen xerrades, etc.).

Universitat de Lleida

Estructures involucrades en les accions per facilitar la inserció laboral

La **Universitat de Lleida** no disposa d'un pla d'actuacions en relació amb la inserció laboral, i basa l'anàlisi d'aquest apartat en la borsa de treball, si bé, com s'ha vist en l'apartat de les pràctiques professionalitzadores, els centres tenen un paper actiu en les accions per facilitar la transició al mercat laboral.

La borsa de treball depèn orgànicament del Vicerectorat de Docència i Estudiantat, i la gestió es porta a terme des del Servei d'Extensió Universitària. L'estructura organitzativa de la borsa de treball ha millorat amb les últimes actuacions i ambdós comitès la valoren com a adequada. Ambdós comitès comparteixen la visió que ha estat un encert centralitzar la gestió de la borsa de treball, per tal com garanteix una visió unitària de la UdL per part de les empreses i les organitzacions.

La gestió dels convenis de pràctiques, així com altres actuacions (accions d'orientació, etc.), corresponen en general als centres, tot i que progressivament s'està tendint a una major coordinació per part de la universitat. La descentralització es valora positivament perquè els centres mantenen el contacte directe amb les empreses i els tutors, si bé cal assegurar que els recursos per la gestió de les pràctiques siguin suficients, cosa que no sempre és així.

Es valora positivament l'existència d'una aplicació informàtica en xarxa a la qual accedeixen tots els centres (integrada amb els expedients dels alumnes) que permet gestionar els convenis de pràctiques universitat-empresa i el projecte d'un nou mòdul que serveixi per gestionar conjuntament amb els centres, no només els convenis, sinó la borsa de treball i les beques de col·laboració.

No obstant això, cal millorar la informació i la coordinació de les diferents unitats administratives. El CAE recomana definir les unitats organitzatives responsables de les actuacions i de la coordinació d'aquestes establint el nivell de centralització o descentralització de les diferents activitats i serveis, així com fent una anàlisi de la tipologia de recursos humans que aquests serveis requereixen.

Adequació dels recursos

Recentment s'han ampliat el personal i els recursos de la borsa de treball, la qual cosa permet garantir, segons el CAE, un desenvolupament adequat del servei, si bé caldria ampliar més els recursos per desplegar un pla d'actuació més ampli.

Les accions

La borsa de treball té els objectius següents: col·laborar en la inserció dels estudiants i titulats (a través d'informació i assessorament sobre l'oferta i de facilitar recursos bàsics per a la cerca de feina), informar les empreses sobre els estudis que s'imparteixen i facilitar la selecció de candidats, i, finalment, fomentar i desenvolupar l'establiment de relacions entre la UdL i l'empresa.

Taula 6. Indicadors d'activitat de la borsa de treball, UdL

	1997-1998	2002-2003
Nre. estudiants inscrits	118	554
Volum d'ofertes		8,62 ofertes/ setmana

El volum d'activitat és valorat com a millorable per alguns centres, que consideren que l'apropament de la gestió i la visibilitat de la borsa als centres n'augmentaria l'ús. Ara bé, això només seria possible disposant d'un responsable en cada centre.

El CAE recomana una actuació més proactiva per buscar ofertes de feina i un enfortiment de les actuacions de difusió i coneixement de la borsa de treball entre els estudiants, si bé s'han realitzat actuacions com l'edició de tríptics i es proporciona informació en la web.

A més de la borsa de treball, s'organitzen altres accions, com ara jornades orientades a la inserció des dels centres, una jornada informativa sobre el treball a l'estranger, les Jornades Professionals a les Escoles d'Infermeria, cursos de formació o premis que destaquen els millors projectes o treballs.

ELS RESULTATS DE LA TRANSICIÓ AL MERCAT LABORAL

Per a la valoració dels resultats, els CAE van prestar atenció als apartats següents:

- Productivitat: taxa de graduació, posició estratègica i equilibri entre oferta i demanda
- Nivell d'inserció laboral dels graduats
- Satisfacció dels graduats amb la seva formació
- Valoració global: perfil de formació, dimensió pràctica del currículum, plans específics per a la inserció laboral dels graduats

Mentre que la productivitat és un indicador quantitatiu que prové del sistema estadístic universitari, les evidències dels altres tres indicadors provenen de l'opinió dels graduats, recollida a través de les enquestes als graduats.

Amb l'objectiu d'il·lustrar amb evidències alguns dels judicis emesos pels CAE per a cada una de les universitats, s'han elaborat algunes taules amb dades procedents de les fonts esmentades anteriorment, i s'hi remet el lector perquè en tingui una informació més detallada.

Productivitat

En total, a Catalunya cada any completen els seus estudis més de 20.000 graduats. La taula següent recull la distribució del nombre de titulats per universitats en els darrers quatre anys:

<i>Taula 7. Titulats per universitat</i>				
	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Universitat de Barcelona	7.685	7.978	7.805	7.235
Universitat Autònoma de Barcelona	4.776	4.701	4.748	4.518
Universitat Politècnica de Catalunya	4.664	4.619	3.511	3.636
Universitat Pompeu Fabra	1.510	1.420	1.560	1.640
Universitat de Girona	1.634	1.446	1.549	1.583
Universitat de Lleida	1.415	1.390	1.538	1.430
Universitat Rovira i Virgili	1.531	1.734	1.887	1.919
Total	23.215	23.288	22.598	21.961

Nota: La reducció que s'observa per a les promocions de 2003 i 2004 es deu a la disminució d'estudiants d'entrada en algunes titulacions universitàries iniciada a finals dels anys noranta.

De manera generalitzada, es dóna una valoració positiva dels tres aspectes considerats en aquest apartat: adequació de les taxes de graduació en relació amb les característiques dels estudiants; adequació a les perspectives de demanda social i laboral, i equilibri entre demanda, nombre d'estudiants i resultats de graduació. Destaquen com a molt positives les taxes de graduació de la UAB i la UPF, universitats en les quals també es valora molt positivament l'equilibri entre demanda i oferta, i les de Ciències Socials i Ciències de la Salut en la UdL. La taxa de graduació en Ciències Experimentals a la UB obté, en canvi, una valoració menys positiva.

Inserció laboral

En general, també hi ha una valoració positiva de la situació laboral dels graduats, àmbit en el qual destaquen els graduats en Ciències Socials de la UPF i, en general, els enginyers de la UPC. Les dades següents de l'estudi d'inserció avalen aquest judici dels CAE.

Taula 8. % Ocupats tres anys després de la seva graduació

	UB	UAB	UPC	UPF	UdL
Humanitats	87	83	-	83	75
Socials	92	91	-	90	89
Experimentals	76	86	-	-	-
Salut	91	96	98	-	88
Tècnica	-	92	96	-	91

Taula 9. % Ocupats amb exigència de titulació específica i que desenvolupen funcions pròpies

	UB	UAB	UPC	UPF	UdL
Humanitats	33	33	-	42	45
Socials	46	49	-	55	48
Experimentals	45	50	-	-	-
Salut	79	84	71	-	84
Tècnica	-	57	62	-	58

Formació dels graduats

La valoració global per universitats presenta diferències segons que es tracti de la formació teòrica, de la pràctica o de les competències interpersonals (aquestes dues últimes són —tal com s'ha vist en apartats anteriors— sistemàticament menys valorades que la formació teòrica). D'altra banda, les dades recollides en la taula següent posen de manifest, també, la variabilitat de les puntuacions segons les diferents àrees.

Mentre que la formació teòrica rep una valoració entre adequada i molt adequada, la pràctica es valora entre adequada i poc adequada. Aquesta última és la que s'atorga a la formació en competències interpersonals o de gestió.

Taula 10. Valoració dels graduats de la seva formació inicial (cohort 1998). (Escala d'1, molt baix, a 7, molt alt)

	UB	UAB	UPC	UPF	UdL
Humanitats					
Formació teòrica	4,9	4,9	-	4,7	4,9
Formació pràctica	3,2	3,7	-	3,8	2,9
Competència de gestió	3,7	3,9	-	3,7	3,8
Competències instrumentals	2,9	3,9	-	4,5	3,3
Socials					
Formació teòrica	4,8	4,9	-	5,2	4,6
Formació pràctica	3,3	4,0	-	3,8	3,8
Competència de gestió	3,9	4,2	-	4,4	4,0
Competències instrumentals	2,9	3,3	-	4,1	3,3
Experimentals					
Formació teòrica	5,3	5,0	-	-	-
Formació pràctica	4,1	4,1	-	-	-
Competència de gestió	3,8	3,6	-	-	-
Competències instrumentals	3,6	3,2	-	-	-
Salut					
Formació teòrica	5,2	5,0	5,3	-	4,4
Formació pràctica	4,4	3,6	4,8	-	4,6
Competència de gestió	3,7	3,3	3,3	-	3,9
Competències instrumentals	2,8	2,9	3,1	-	2,3
Tècnica					
Formació teòrica	-	5,1	5,0	-	4,8
Formació pràctica	-	4,3	3,6	-	3,5
Competència de gestió	-	4,2	3,8	-	3,9
Competències instrumentals	-	4,0	3,4	-	3,6

Valoració global del procés de transició al mercat laboral

Del contrast del diagnòstic dels apartats anteriors (el perfil de formació, la dimensió pràctica del currículum i les accions per afavorir la inserció), amb les dades procedents de l'estudi d'inserció laboral de l'any 2001 sobre la promoció del 1998, emergeixen les valoracions globals següents:

- El perfil de formació ofert per les universitats en les diferents titulacions es valora com a adequat de manera generalitzada, i s'esmenta com a molt positiu el perfil de Ciències Socials de la UPF.
- La dimensió pràctica del currículum de les diferents titulacions és valorada com a adequada i no presenta cap variabilitat en la valoració donada pels diferents CAE.
- Finalment, els diferents plans específics per a la inserció laboral dels graduats reben una valoració molt positiva a la UAB (amb una valoració referida específicament al seu pla de pràctiques professionalitzadores externes) i la UPF; adequada en el cas de la UPC (amb la problemàtica de múltiples actuacions en els diferents centres) i de la UdL, i menys adequada a la UB.

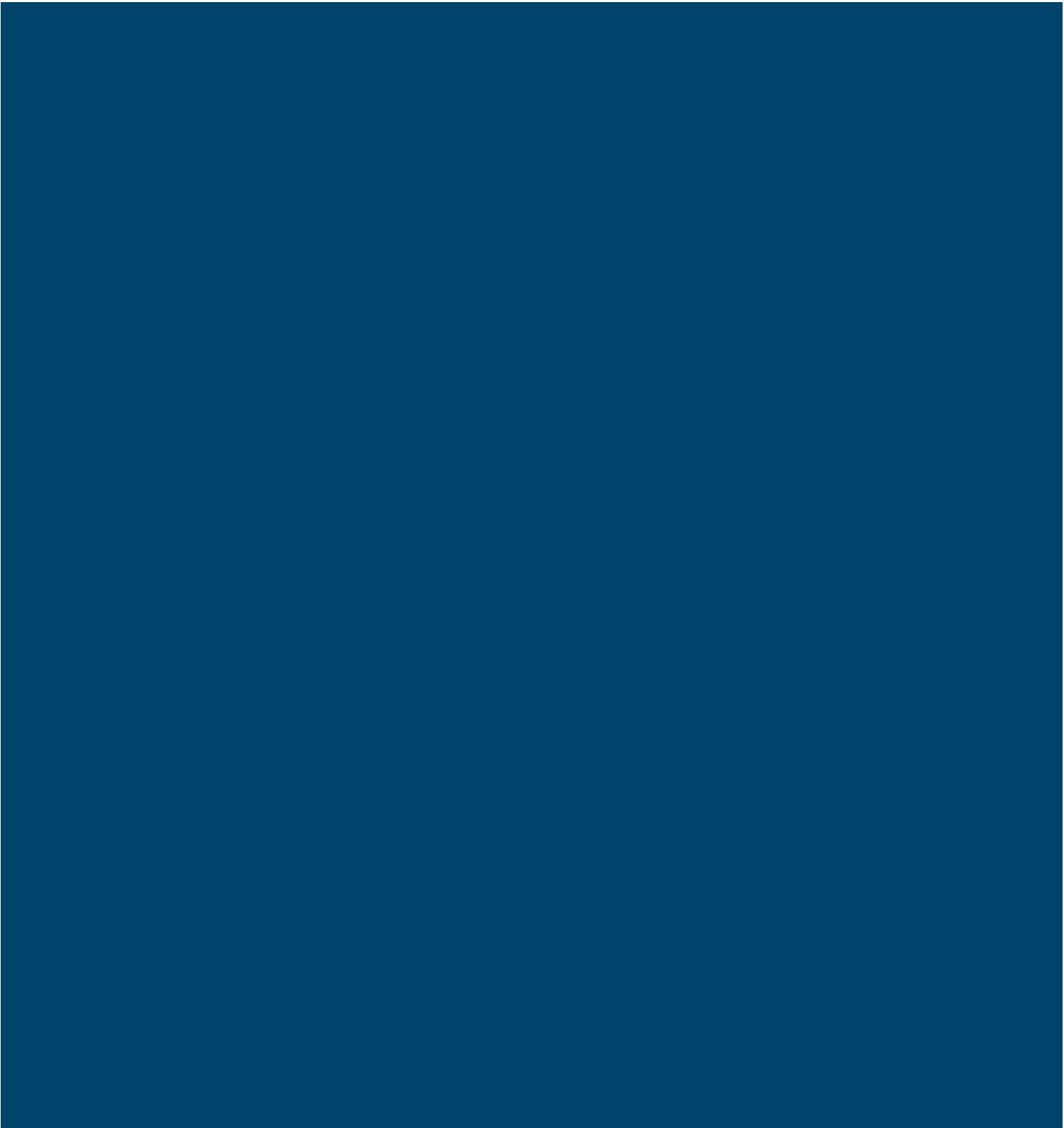
A tall de resum i de recomanacions generals, es poden destacar els elements següents:

- Pel que fa al perfil de formació dels graduats, cal posar en marxa mecanismes institucionals de relació amb el mercat laboral i d'intercanvi d'informació —a escala nacional i internacional— sobre l'evolució dels camps professionals, així com un sistema d'indicadors per a l'avaluació de l'adequació del perfil de formació.
- És necessari avançar cap a una major explicitació de les **competències dels perfils**, integrant-hi, de manera harmònica, les competències transversals.
- L'**avaluació del perfil de formació** no pot recaure de manera exclusiva en l'avaluació de les assignatures dels plans d'estudis.
- Caldria fer extensives estratègies d'avaluació comprensives, com ara la tesina, el **projecte final de carrera**, el **pràcticum**, etc.
- L'opinió general del procés avaluatiu és que les **pràctiques de les assignatures** són ben valorades, si bé es dona una escassa diferenciació entre crèdits pràctics i teòrics, particularment en les titulacions amb menys orientació professional.
- La valoració general de les **pràctiques professionalitzadores externes** és molt positiva pel que fa al seu valor formatiu, i per tant es recomana estendre-les a totes les titulacions. Cal millorar, però, la coordinació dels convenis que es duen a terme des dels centres, el sistema de supervisió de les pràctiques i la seva valoració (molt especialment quan les pràctiques comporten reconeixement de crèdits). Les pràctiques professionalitzadores s'haurien d'aprofitar com a mecanisme per obtenir informació del mercat laboral.
- Pel que fa al **pràcticum**, malgrat la valoració positiva general que rep en totes les universitats on es duu a terme, cal aprofundir en la millora de l'adequació de les tasques que cal realitzar i dels processos d'avaluació i adequació.
- Els **projectes finals de carrera** són molt ben valorats com a experiència formativa, per tal com permeten integrar gran part de les competències del perfil de formació. Cal, però, assegurar que l'orientació del pràcticum sigui la més idònia a la naturalesa dels estudis (orientació aplicada versus orientació a la recerca). D'altra banda, també cal millorar els mecanismes de supervisió per evitar que la realització d'aquests treballs tingui una durada excessiva.
- Finalment, pel que fa a les **accions institucionals per a la inserció sociolaboral dels graduats**, cal una major formalització dels plans i les estratègies d'actuació.

És necessari disposar d'informació de totes les actuacions que es duen a terme en aquesta línia de manera centralitzada i combinar els serveis institucionals amb l'operativització de les accions que es duen a terme en cadascun dels centres.

ANNEXOS

Annex 1

COMISSIÓ ESPECÍFICA PER A L'AVALUACIÓ DE LES TITULACIONS I PROGRAMES (ATP)

President. Sr. *Jaume Torras Elías*.
Universitat Pompeu Fabra

Vocal. Sra. *Nicole Mahy Gehenne*.
Universitat de Barcelona.

Vocal. Sr. *Josep Oliver Alonso*.
Universitat Autònoma de Barcelona

Vocal. Sra. *Ana María Sastre Requena*.
Universitat Politècnica de Catalunya

Vocal. Sr. *Darío Villanueva Prieto*.
Universidad de Santiago de Compostela

Vocal. Sr. *Ton I Vroeijenstijn*.
Quality Assurance Expert

Secretari. Sr. *Josep Grifoll Saurí*.
AQU Catalunya

COMISSIÓ ESPECÍFICA PER A L'AVALUACIÓ DE LA QUALITAT DELS CENTRES I ACTIVITATS UNIVERSITARIS (ACAU)

President. Sr. *Pere Botella López*.
Universitat Politècnica de Catalunya

Vocal. Sra. *Maria Lluïsa Hernanz Carbó*.
Universitat de Barcelona

Vocal. Sra. *Maria Lluïsa Molinas de Ferrer*.
Universitat de Girona

Vocal. Sr. *Josep Oliveras Samitier*.
Universitat Rovira i Virgili

Vocal. Sr. *Francesc Michavila Pitach*.
Universidad Politécnica de Madrid

Vocal. Sr. *Chirstian Thune*.
The Danish Evaluation Institute

Secretari. Sr. *Josep Grifoll Saurí*.
AQU Catalunya

Annex 2

Composició dels Comitès d'Avaluació Interns i Externs

AVALUACIÓ D'ENSENYAMENTS DE PRIMER I SEGON CICLE

Avaluació transversal de Filologia Clàssica, UB i UAB

Filologia Clàssica, UB

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Coloma Lleal Galcerán*.
Degana. Departament de Filologia Hispànica

Acadèmica. Sra. *Anna Poch Higuera*.
Departament de Filologia Anglesa i Alemanya

Acadèmic. Sr. *Jaume Juan Castelló*.
Departament de Filologia Llatina

Acadèmic. Sr. *Llambert Ferreres Pérez*.
Departament de Filologia Llatina

Acadèmica. Sra. *Montserrat Camps Gaset*.
Departament de Filologia Grega

Acadèmica. Sra. *Eulàlia Vintró Castells*.
Departament de Filologia Grega

PAS. Sra. *Pilar Álvarez Pérez*.
Cap de Secretaria de la Facultat de Filologia

Estudiant. Sr. *Lluís González Julià*

Estudianta. Sra. *Mariona Aragay Marín*

Composició del CAE

President. Sr. *Aurelio Pérez Jiménez*.
Director del Departament de Filologia Grega, Estudis
Àrabs, Lingüística i Comunicació de la Universidad de
Málaga

Acadèmica. Sra. *Mariàngela Vilallonga Vives*.
Catedràtica del Departament de Filologia i Filosofia
de la Universitat de Girona

Professional. Sra. *Anna Pérez Mir*.
Editora a Edicions Pro, SA

Metodòleg. Sr. *Josep Carbó Carbó*. Coordinador de la
Unitat de Planificació a la Universitat Rovira i Virgili

Filologia Clàssica, UAB

Composició del CAI

President. Sr. *Carlos Sánchez Lancis*.
Degà de la Facultat de Filosofia i Lletres. Departament
de Filologia Espanyola (en absència del degà el
substitut com a president va ser el Sr. *Antoni Iglesias
Fonseca*)

Acadèmic. Sr. *Agustí Alemany Vilamajó*.
Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat
Mitjana

Acadèmic. Sr. *Oscar de la Cruz Palma*.
Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat
Mitjana

Acadèmic. Sr. *José Martínez Gázquez*.
Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat
Mitjana

PAS. Sra. *Maria Contojoch Amill*.
Administradora de Lletres i de Psicologia

PAS. Sra. *Susana Segura Caldentey*.
Gestora Acadèmica de la Facultat de Filosofia i Lletres

PAS. Sra. *Àngels Aguilar Acosta*.
Administrativa del Departament de Ciències
de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana

Estudianta. Sra. *Magda Rovira*

Estudianta. Sra. *Esperanza Ramírez*

Composició del CAE

President. Sr. *Aurelio Pérez Jiménez*. Director del Departament de Filologia Grega, Estudis Àrabs, Lingüística i Comunicació de la Universidad de Málaga

Acadèmica. Sra. *Mariàngela Vilallonga Vives*. Catedràtica del Departament de Filologia i Filosofia de la Universitat de Girona

Professional. Sra. *Anna Pérez Mir*. Editora a Edicions Pro SA

Metodòleg. Sr. *Josep Carbó Carbó*. Coordinador de la Unitat de Planificació a la Universitat Rovira i Virgili

Avaluació transversal de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada, UB i UAB

Teoria de la Literatura i Literatura Comparada, UB

Composició del CAI

President. Sr. *José Enrique Gargallo*. Vicedegà de la Facultat de Filologia. Departament de Filologia Romànica

Acadèmica. Sra. *Anna Poch Higuera*. Departament de Filologia Anglesa i Alemanya

Acadèmic. Sr. *David Viñas Piquer*. Departament de Filologia Romànica

Acadèmic. Sr. *Jordi Llovet Pomar*. Departament de Filologia Romànica

PAS. Sr. *Isidre Tolosa Martínez*. Secretaria d'Estudis i Docència de la Facultat de Filologia

Estudiant. Sr. *Ernesto Quim Segura Borràs*

Composició del CAE

President. Sr. *José Maria Pozuelo Yvancos*. Catedràtic de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada a la Universidad de Múrcia

Acadèmic. Sr. *Alfonso Martín Jiménez*. Professor del Departament de Literatura Espanyola i Teoria de la Literatura i Literatura Comparada a la Universidad de Valladolid

Professional. Sr. *Andreu Jaume Enseñat*. Editor de la Editorial Lumen

Metodòloga. Sra. *Pilar Monreal Bosch*. Departament de Psicologia a la Universitat de Girona

Teoria de la Literatura i Literatura Comparada, UAB

Composició del CAI

President. Sr. *Carlos Sánchez Lancis*. Degà de la Facultat de Filosofia i Lletres. Departament de Filologia Espanyola (en absència del degà el substitut com a president va ser el Sr. *Antoni Iglesias Fonseca*)

Acadèmic. Sr. *Antonio Penedó Picos*. Departament de Filologia Espanyola

Acadèmic. Sr. *Guillermo Serés Guillén*. Departament de Filologia Espanyola

Acadèmic. Sr. *Gonzalo Pontón Gijón*. Departament de Filologia Espanyola

PAS. Sra. *Maria Contojoch Amill*. Administradora de Lletres i de Psicologia

PAS. Sra. *Susana Segura Caldentey*. Gestora Acadèmica de la Facultat de Filosofia i Lletres

PAS. Sra. *Rosa Pose Calvo*. Administrativa del Departament de Filologia Espanyola

Estudiant. Sr. *David Enrique Guzmán de la Cruz*

Estudiant. Sr. *David Martín Copé*

Estudiant. Sr. *Iván Gómez García* (suplent)

Composició del CAE

President. Sr. *José Maria Pozuelo Yvancos*. Catedràtic de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada a la Universidad de Múrcia

Acadèmic. Sr. *Alfonso Martín Jiménez*. Professor del Departament de Literatura Espanyola i Teoria de la Literatura i Literatura Comparada a la Universidad de Valladolid

Professional. Sr. *Antonio Roche Navarro*. Director General de la Editorial Biblioteca Nueva

Metodòloga. Sra. *Pilar Monreal Bosch*. Departament de Psicologia a la Universitat de Girona

Geografia, UdG

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Isabel Salamaña Serra*. Departament de Geografia, Història i Història de l'Art

Acadèmic. Sr. *Josep Pintó Fusalba*. Departament de Geografia, Història i Història de l'Art

Acadèmica. Sra. *Anna Ribas Palom*. Departament de Geografia, Història i Història de l'Art

Acadèmic. Sr. *Joan Vicente Rufí*. Departament de Geografia, Història i Història de l'Art

PAS. Sra. *Isabel Muradás Vázquez*.
Administradora de Centre. Facultat de Lletres

PAS. Sra. *Elena Bombardó Mendo*.
Secretària Administrativa. Facultat de Lletres

Estudiant. Sr. *Àngel Martí Campmajor*

Estudiant. Sr. *Lluís Orduña Aznar*

Composició del CAE

President. Sr. *Eugenio L. Burriel de Orueta*.
Catedràtic del Departament de Geografia a la
Universitat de València

Acadèmic. Sr. *Florencio Zoido Naranjo*.
Catedràtic del Departament d'Anàlisi Geogràfica
Regional de la Universidad de Sevilla

Professional. Sra. *Mercè Navarro Moreno*.
Responsable de Comunicació i Qualitat a l'Ajuntament
de Barcelona

Metodòleg. Sr. *Esteve Arboix Codina*.
Gestor de projectes d'AQU Catalunya

Història de l'Art, UdG

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Pilar Ramos López*.
Coordinadora dels Estudis d'Història de l'Art.
Departament de Geografia, Història i Història de l'Art

Acadèmic. Sr. *Joan Bosch Balbana*.
Departament de Geografia, Història i Història de l'Art

Acadèmica. Sra. *Pepa Balsach Peig*.
Departament de Geografia, Història i Història de l'Art

Acadèmic. Sr. *Joan Molina Figueras*.
Departament de Geografia, Història i Història de l'Art

PAS. Sr. *Víctor Chaparro Rodríguez*.
Administratiu de la Facultat de Lletres

Estudianta. Sra. *Magalí Pons Garcia*

Estudianta. Sra. *Anna Figuerola Casademont*

Composició del CAE

President. Sr. *Bonaventura Bassegoda Hugas*.
Catedràtic d'Història de l'Art a la Universitat
Autònoma de Barcelona

Professional. Sra. *Rosa M. Ricomà Vallhonrat*.
Directora del Museu d'Art Modern de Tarragona

Metodòloga. Sra. *M. Jesús Mairata Creus*.
Responsable de la Unitat Tècnica d'Avaluació de
Qualitat a la Universitat de les Illes Balears

Documentació, UOC

Composició del CAE

President. Sr. *Lluís Codina Bonilla*.
Professor titular i responsable de la secció científica
de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat
Pompeu Fabra

Acadèmic. Sr. *Joan Roca Rodó*.
Degà de la biblioteca de la Minnesota State University
a Mankato

Professional. Sra. *Adela d'Alòs-Moner Vila*.
Presidenta del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-
Documentalistes de Catalunya

Metodòloga. Sra. *Meritxell Chaves Sánchez*.
Directora d'Organització i Qualitat de la Universitat
de Barcelona

Biblioteconomia i Documentació, UB

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Assumpció Estivill Rius*.
Degana de la Facultat de Biblioteconomia i
Documentació

Acadèmica. Sra. *Maite Comalat Navarra*.
Cap d'estudis de Departament de Biblioteconomia i
Documentació

Acadèmica. Sra. *Mònica Baró Llambias*.
Departament de Biblioteconomia i Documentació

Acadèmic. Sr. *Miquel Centelles Velilla*.
Departament de Biblioteconomia i Documentació

PAS. Sra. *Mª Lluïsa Padilla Andrade*.
Cap de Secretaria de la Facultat de Biblioteconomia i
Documentació

Estudianta. Sra. *Noemi Alcázar Rodríguez*

Estudianta. Sra. *Maika García Martín*

Composició del CAE

Presidenta. Sra. *María Pinto Molina*.
Catedràtica de Biblioteconomia i Documentació
a la Universidad de Granada

Acadèmic. Sr. *Dídac Martínez Trujillo*.
Director del Servei de Biblioteconomia i Documentació
de la Universitat Politècnica de Catalunya

Professional. Sr. *Gloria Pérez-Salmerón*.
Cap de la Secció de Processos Tècnics del Servei
de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

Metodòleg. Sr. *Joan Bravo Pijoan*.
Secretari de l'AQU Catalunya

Avaluació transversal de Turisme, UdL

Turisme, UdL-Escola Universitària de Turisme Terres de Lleida

Composició del CAI

President. Sr. *Joan Baigol Guilanyà*.
Director de l'EUT Terres de Lleida

Acadèmic. Sr. *Josep Maria Balcells Sesplugues*.
Cap d'Estudis a l'EUT Terres de Lleida

Acadèmica. Sra. *Carme Farré*.
Cap del Departament d'Idioma

Acadèmic. Sr. *Carles Olives*.
Cap del Departament d'Economia i Empresa

PAS. Sra. *Antonia Ruiz*

PAS. Sra. *Maria Fortuño*

Estudianta. Sra. *Erika Esteve*

Composició del CAE

President. Sr. *Xavier Triadó Ivern*.
Professor del Departament d'Economia i Organització d'Empreses de la Universitat de Barcelona

Acadèmic. Sr. *Roberto Torregrosa Sánchez*.
Professor del CETT, centre adscrit a la Universitat de Barcelona

Professional. Sr. *Sergi Salvador Vebs*.
Director Nacional de vendes de SPAINAIR

Metodòloga. Sra. *Mercedes Torrado Fonseca*.
Professora de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona

Turisme, UdL-Escola Universitària de Turisme de Manresa i dels Pirineus

Composició del CAI

President. Sr. *Jordi Vilaseca i Bruguera*.
Director General de l'EUT de Manresa i dels Pirineus

Acadèmica. Sra. *Urgell Domenjó López*.
Departament d'Economia

Acadèmic. Sr. *Eugení Graell Petchamé*.
Departament d'Informàtica

Acadèmica. Sra. *Soledad Jiménez Setó*.
Departament de Geografia

Acadèmica i PAS. Sra. *Elisabet Martí Aleix*.
Secretària i professora del Departament de Dret

PAS. Sr. *Fernando Muñoz Maestro*.
Gerent de l'Escola

Estudianta. Sra. *Maria Sabarich Joaniquet*

Estudianta. Sra. *Lidia López Companys*

Composició del CAE

President. Sr. *Josep Font Cierco*.
Catedràtic de Química de la Universitat Autònoma de Barcelona

Acadèmic. Sr. *Xavier Triadó Ivern*.
Professor del Departament d'Economia i Organització d'Empreses de la Universitat de Barcelona

Professional. Sr. *Juli Alegre Alcázar*.
Tècnic del Patronat de Turisme de Lleida

Metodòleg. Sr. *Simó Aliana Magrí*.
Director del Programa de Desenvolupament d'Institucions de Recerca de Catalunya

Graduat en Empresa Internacional, UB

Composició del CAI

President. Sr. *Alfredo Rocafort Nicolau*.
Director de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials

Acadèmic. Sr. *Xavier Garcia Marimon*.
Cap del Gabinet de Direcció de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials

Acadèmica. Sra. *Ana Olivera Casaucau*.
Cap d'estudis de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials

Acadèmica. Sra. *M. Odile Sánchez Macagno*.
Escola Universitària d'Estudis Empresarials

Acadèmic. Sr. *Joan Carles Suari Aniorte*.
Escola Universitària d'Estudis Empresarials

PAS. Sra. *Marisa Jávega Llebaria*.
Cap de Secretària de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials

PAS. Sr. *Carles Sánchez Peñuela*.
Secretari d'Estudis i Docència a l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials

Estudiant. Sr. *Percéval de Llobet Fontanals*

Estudianta. Sra. *Montserrat Prat Sánchez*

Composició del CAE

President. Sr. *Javier Andrés Domingo*.
Catedràtic de Fonaments de l'Anàlisi Econòmica a la Universitat de València

Acadèmica. Sra. *Ester Martínez Ros*.
Professora del Departament d'Economia de l'Empresa de la Universidad Carlos III de Madrid

Professional. Sr. *Enric Vivó Pascual*.
Terapeuta Conseller Delegat de Mecanotubo

Metodòleg. Sr. *Jordi Garriga Andreu*.
Cap de Gestió Acadèmica i Director de la Universitat d'Estiu a la Universitat Ramon Llull

INEFC, UdL

Composició del CAI

President. Sr. *Joan Palmi Guerrero*.

Director de l'Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya

Acadèmic. Sr. *Antoni Planas Anzano*.

Departament de Ciències de la Salut i Condició Física

Acadèmic. Sr. *Oleguer Camerino Foguet*.

Departament d'Ensenyament de l'Activitat Física i de l'Esport

Acadèmic. Sr. *Rafa Marín Sánchez*.

Departament d'Esports Col·lectius

Acadèmica. Sra. *Neus Palou Torrento*.

Departament d'Esports Col·lectius

Acadèmic. Sr. *Alex Gordillo Molina*.

Departament d'Ensenyament de l'Activitat Física i de l'Esport

Acadèmic. Sr. *Fredy Joven Pérez*.

Departament d'Esports Individuals i d'Adversaris

Acadèmica. Sra. *Susana Monserrat Revillo*.

Departament de Ciències Socials i de la Gestió aplicades a l'Activitat i l'Esport

PAS. Sr. *Jordi Cebolla Mor*.

Responsable del Servei d'informàtica

Estudiant. Sr. *Valero Fraile*

Estudiant. Sr. *Albert Iricibar*

Estudiant. Sr. *Ferran Guillem*

Composició del CAE

President. Sr. *Miquel Martínez Martín*.

Professor del Departament de Teoria i Història de l'Educació a la Universitat de Barcelona

Acadèmic. Sr. *Antonio Fraile Aranda*.

Catedràtic del Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals a la Universidad de Valladolid

Professional. Sr. *Joan Creus Molist*.

Ex-Jugador de bàsquet i segon entrenador de la Selecció espanyola de bàsquet

Metodòloga. Sra. *Anna Prades Nebot*.

Gestora de projectes d'AQU Catalunya

Comerç Internacional, ESCI (UPF)

Composició del CAI

President. Sr. *Jaume García Villar*.

Catedràtic a l'Escola Superior de Comerç Internacional de la Universitat Pompeu Fabra

Acadèmic. Sr. *Antoni Rovira Benet*.

Gerent de l'Escola Superior de Comerç Internacional de la Universitat Pompeu Fabra

Acadèmica. Sra. *Marta Segura Bonet*.

Coordinadora de segon curs del GSCI a l'Escola Superior de Comerç Internacional de la Universitat Pompeu Fabra

Acadèmic. Sr. *Albert Carreras Odriozola*.

Departament d'Economia i Empresa a la Universitat Pompeu Fabra

Acadèmic. Sr. *Josep Rosanas Martí*.

Escola Superior de Comerç Internacional de la Universitat Pompeu Fabra

PAS. Sra. *Mónica Uñó Maronda*.

Secretària de direcció de l'Escola Superior de Comerç Internacional de la Universitat Pompeu Fabra

Estudiant. Sr. *Rafael Juan Ramon Pellicer*

Estudiant. Sr. *Joan Cuadrench Moré*

Composició del CAE

President. Sr. *Javier Andrés Domingo*.

Catedràtic de Fonaments de l'Anàlisi Econòmica a la Universitat de València

Acadèmica. Sra. *Ester Martínez Ros*.

Professora del Departament d'Economia de l'Empresa de la Universidad Carlos III de Madrid

Professional. Sr. *Enric Vivó Pascual*.

Terapeuta Conseller Delegat de Mecanotubo

Metodòleg. Sr. *Jordi Garriga Andreu*.

Cap de Gestió Acadèmica i Director de la Universitat d'Estiu a la Universitat Ramon Llull

Logopèdia, UAB

Composició del CAI

President. Sr. *Jordi Fernández Castro*.

Degà de la Facultat de Psicologia

Acadèmica. Sra. *M. Claustre Jané Ballabriga*.

Coordinadora de la titulació de Logopèdia

Acadèmica. Sra. *Cristina Cambra Verges*.

Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació

Acadèmica. Sra. *Núria Silvestre Benach*.

Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació

Acadèmic. Sr. *Josep M. Vendrell Brucet*.

Departament de Medicina

Acadèmic. Sr. *Enric Verdú Navarro*.

Departament de Medicina

Acadèmica. Sra. *Àngels Prat Pla*.

Departament de Didàctica de la Llengua, de la Literatura i de les Ciències Socials

PAS. Sr. *Manuel Méndez Ares*.
Gestió Acadèmica de la Facultat de Psicologia
Estudianta. Sra. *Sílvia Marante*

Composició del CAE

President i Metodòleg. Sr. *Miquel Serra Raventós*.
Catedràtic del Departament de Psicologia Bàsica
a la Universitat de Barcelona

Acadèmic. Sr. *Jesús Alegría Iscoa*.
Catedràtic i professor del Laboratori de Psicologia
Experimental a la Université Libre de Bruxelles

Professional. Sr. *Alexandre Castro Caldas*.
Coordinador Científic del Centre de Neurociències
a la Universidade de Lisboa

Professional. Sra. *Carne Medà Bolunya*.
Metgessa del Servei d'Otorinolaringologia a l'Hospital
de la Santa Creu i Santa Pau

Teràpia Ocupacional, UAB

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Mireia Tarruella Farré*.
Directora de l'Escola Universitària d'Infermeria i
Teràpia Ocupacional de la Creu Roja de Terrassa

Acadèmica. Sra. *M. Carmen Álvarez Degregori*.
Professora de l'Escola Universitària d'Infermeria i
Teràpia Ocupacional de la Creu Roja de Terrassa

PAS. Sra. *Yolanda Dalmau Cerreño*.
Administració de l'Escola Universitària d'Infermeria i
Teràpia Ocupacional de la Creu Roja de Terrassa

Estudianta. Sra. *Paola Ines González Iannelli*

Estudianta. Sra. *Judith Cerezueta Márquez*

Composició del CAE

President. Sr. *Sergio Santos del Riego*.
Catedràtic a la Facultat de Ciències de la Salut
a la Universidade da Coruña

Acadèmica. Sra. *Mª Jesús Calvo Til*.
Professora del Departament de Fisiatria i Infermeria
a la Universidad de Zaragoza

Professional. Sra. *Pilar Pedro Tarrés*.
Terapeuta Ocupacional a l'Hospital Trias i Pujol

Metodòloga. Sra. *Sara Gimeno Vila*.
Coordinadora de la Unitat de Qualitat a la Universitat
Rovira i Virgili

Avaluació transversal d'Enginyeria Electrònica, UB i UAB

Enginyeria Electrònica, UB

Composició del CAI

President. Sr. *Blai Sanahuja Parera*.
Degà de la Facultat de Física

Acadèmic. Sr. *Atilà Herms Berenguer*.
Cap d'estudis d'Enginyeria en Electrònica

Acadèmic. Sr. *José Mª López Villegas*.
Departament d'Electrònica

Acadèmic. Sr. *Jaime López Sánchez*.
Departament d'Electrònica

PAS. Sra. *Marta Boada Collado*.
Cap de Secretaria de la Facultat de Física

Estudiant. Sr. *Francesc Xavier Lasheras Martí*

Estudiant. Sr. *Enric Peiró Martínez*

Composició del CAE

President. Sr. *Francisco Javier López Aligué*.
Catedràtic del Departament d'Electrònica i Enginyeria
Electromecànica a la Universidad de Extremadura

Acadèmic. Sr. *Ángel Rodríguez Vázquez*.
Catedràtic del Departament d'Electrònica i
Electromagnetisme a la Universidad de Sevilla

Professional. Sr. *Alexandre Blasi Darnet*.
Vicepresident Senior de Samsung Electronic Iberia SA

Metodòleg. Sr. *Xavier Massó Pérez*.
Tècnic de la Unitat de Planificació i Avaluació
a la Universitat Politècnica de Catalunya

Enginyeria Electrònica, UAB

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Núria Barniol Beumala*.
Sotsdirectora d'Ordenació Acadèmica a l'Escola
Tècnica Superior d'Enginyeria

Acadèmic. Sr. *Gabriel Abadal Berini*.
Delegat dels estudis d'Enginyeria Electrònica a
l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria

Acadèmic. Sr. *Xavier Aymerich Humet*.
Director del Departament d'Enginyeria Electrònica

Acadèmic. Sr. *Francesc Serra Mestres*.
Departament d'Enginyeria Electrònica

Acadèmica. Sra. *Arantxa Uranga*.
Departament d'Enginyeria Electrònica

Acadèmica. Sra. *Rosana Rodríguez Martínez*.
Departament d'Enginyeria Electrònica

Acadèmica. Sra. *Ana Ripoll Aracil*.
Departament d'Informàtica, unitat d'Arquitectura
d'Ordinadors i Sistemes Operatius

Acadèmic. Sr. *Carles Ferrer Ramis*.
Departament d'Informàtica, unitat de Microelectrònica

PAS. Sra. *Montserrat Peregrina Pedrola*.
Administradora de centre

PAS. Sr. *Francisco Cuevas Ruiz*.
Gestor Acadèmic

Estudiant. Sr. *Marc Fonoll*

Estudiant. Sr. *Joan Lluís López*

Composició del CAE

President. Sr. *Francisco Javier López Aligué*.
Catedràtic del Departament d'Electrònica i Enginyeria
Electromecànica a la Universidad de Extremadura

Acadèmic. Sr. *Ángel Rodríguez Vázquez*.
Catedràtic del Departament d'Electrònica i
Electromagnetisme a la Universidad de Sevilla

Professional. Sr. *Carles Vivas Morte*.
Fòrum Universal de les Cultures - Barcelona 2004

Metodòleg. Sr. *Xavier Massó Pérez*.
Tècnic de la Unitat de Planificació i Avaluació
a la Universitat Politècnica de Catalunya

Avaluació transversal d'Enginyeria Informàtica, UAB, UPC, UdG i URV

Enginyeria Informàtica, UAB

Composició del CAI

President. Sr. *Joan Sorribes Gomis*.
Director de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria

Acadèmic. Sr. *Joan Oliver Malagelada*.
Sotsdirector d'Estudis d'Enginyeria Informàtica

Acadèmic. Sr. *Emilio Luque Faldón*.
Director del Departament d'Informàtica

Acadèmic. Sr. *Ignasi Serra Pujol*.
Director del Departament de Telecomunicacions
i Enginyeria de Sistemes

Acadèmic. Sr. *Jordi Suñé Tarruella*.
Departament d'Enginyeria Electrònica

Acadèmic. Sr. *Josep Maria Basart Muñoz*.
Departament d'Informàtica

Acadèmic. Sr. *Ferran Cedó Giné*.
Departament de Matemàtiques

Acadèmic. Sr. *Enric Martí Godia*.
Departament d'Informàtica

PAS. Sra. *Montserrat Peregrina Pedrola*.
Administradora de centre

PAS. Sr. *Francisco Cuevas Ruiz*.
Gestor Acadèmic

Estudiant. Sr. *José Fernández*

Estudianta. Sra. *Tania Maria Espín*

Composició del CAE

President. Sr. *Daniel Borrajo Millán*.
Catedràtic del Departament d'Informàtica
a la Universidad Carlos III de Madrid

Professional. Sr. *Jordi Rafael Macau Nadal*.
Director dels Estudis d'Enginyeria Informàtica
i Multimèdia a la Universitat Oberta de Catalunya

Metodòloga. Sra. *Olga Pujolràs González*.
Gestora de Projectes d'AQU Catalunya

Enginyeria Informàtica, UPC

Composició del CAI

President. Sr. *Pere Botella López*.
Catedràtic del Departament de Llenguatges
i Sistemes Informàtics a la Universitat Politècnica
de Catalunya

Acadèmic. Sr. *Josep Casanovas Garcia*.
Degà de la Facultat d'Informàtica

Acadèmica. Sra. *Maria Ribera Sancho Samso*.
Cap d'Estudis d'Enginyeria en Informàtica

Acadèmic. Sr. *Ricard Gavalda Mestre*.
Departament de Llenguatges i Sistemes Informàtics

Acadèmic. Sr. *Fermin Sánchez Carracedo*.
Departament d'Arquitectura de Computadors

PAS. Sra. *Carme Murillo Barranco*.
Administradora de la Facultat d'Informàtica

PAS. Sr. *José Manuel Diéguez Pérez*.
Tècnic de Gestió Acadèmica a la Facultat
d'Informàtica

Estudiant. Sr. *Ramon Roy Torras*.
Representant dels graduats

Estudiant. Sr. *Kim Serradell Maronda*

Estudiant. Sr. *Francisco José Martínez García*

Composició del CAE

President. Sr. *Daniel Borrajo Millán*.
Catedràtic del Departament d'Informàtica
a la Universidad Carlos III de Madrid

Acadèmic. Sr. *Javier Martínez Rodríguez*.
Catedràtic del Departament d'Informàtica i Enginyeria
de Sistemes a la Universidad de Zaragoza

Professional. Sr. *Jordi Hernández-Nieto Oliver*.

Responsable de Telecomunicacions a IBM Bussiness Consulting Services

Metodòloga. Sra. *Olga Pujolràs González*.
Gestora de Projectes d'AQU Catalunya

Enginyeria Informàtica, UdG

Composició del CAI

President. Sr. *Santiago Thió Fernández*.
Professor del Departament d'Informàtica i Matemàtica Aplicada

Acadèmic. Sr. *Jordi Regincós Isern*.
Departament d'Informàtica i Matemàtica Aplicada

Acadèmic. Sr. *Teodor Jové lagunas*.
Departament d'Electrònica, Informàtica i Automàtica

Acadèmic. Sr. *Rafael Garcia Campos*.
Departament d'Electrònica, Informàtica i Automàtica

PAS. Sr. *Jaume Masó San*

PAS. Sr. *Josep Blanes Gimferrer*

Estudiant. Sr. *Joaquim Sidera*

Estudiant. Sr. *Josep Bassó*

Estudiant. Sr. *Armand Gutiérrez*

Composició del CAE

President. Sr. *José Miguel Blanco Arbe*.
Professor del Departament de Llenguatges i Sistemes Informàtics a la Euskal Herriko Unibertsitatea

Acadèmic. Sr. *Gregori Martín Quetglás*.
Catedràtic de Ciències de la Computació i Intel·ligència Artificial a la Universitat de València

Professional. Sra. *Montse Urgel Vila*.
Coordinadora d'Informàtica del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació

Metodòleg. Sr. *Xavier Aymerich Humet*.
Director del Departament d'Enginyeria Electrònica a la Universitat Autònoma de Barcelona

Enginyeria Informàtica, URV

Composició del CAI

President. Sr. *David Riaño Ramos*.
Cap d'Estudis d'Informàtica

Acadèmic. Sr. *Benet Campderrich Falgueras*.
Departament d'Enginyeria Informàtica i Matemàtiques

Acadèmica. Sra. *Aïda Valls Mateu*.
Departament d'Enginyeria Informàtica i Matemàtiques

Acadèmic. Sr. *Josep Maria Jornet Domenech*.
Departament d'Enginyeria Informàtica i Matemàtiques

Acadèmic. Sr. *Francesc Serratosa Casanelles*.
Departament d'Enginyeria Informàtica i Matemàtiques

PAS. Sr. *Esteve Inieta Barberà*.
Cap de Secretaria de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria

PAS. Sra. *Ester Sabaté Montagut*.
Tècnica de l'Oficina de Suport a la Direcció

Estudianta. Sra. *Marta Marín*

Composició del CAE

President. Sr. *José Miguel Blanco Arbe*.
Professor del Departament de Llenguatges i Sistemes Informàtics a la Euskal Herriko Unibertsitatea

Acadèmic. Sr. *Gregori Martín Quetglás*.
Catedràtic de Ciències de la Computació i Intel·ligència Artificial a la Universitat de València

Professional. Sr. *Andreu Rodríguez Valveny*.
Director general de Data Logic SL

Metodòleg. Sr. *Xavier Aymerich Humet*.
Director del Departament d'Enginyeria Electrònica a la Universitat Autònoma de Barcelona

Avaluació transversal d'Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió (UAB, UPC, UdG, UdL, URV i UVic) i Informàtica de Sistemes (UAB, UPC, UPF, UdG i URV)

ETI de Sistemes i de Gestió, EUI Sabadell (UAB)

Composició del CAI

President. Sr. *Remo Suppi Boldrito*.
Director de l'Escola Universitària d'Informàtica de Sabadell

Acadèmic. Sr. *Eduard César Galobardes*.
Vicedirector d'Estudis i de Professorat

Acadèmic. Sr. *Xavier Bardina Simorra*.
Departament de Matemàtiques

Acadèmic. Sr. *José Luis González Núñez*.
Departament d'Economia de l'Empresa

Acadèmica. Sra. *Mercè Villanueva Gay*.
Departament d'Informàtica

PAS. Sra. *Montserrat Masoliver Puig*.
Administradora de centre

Estudiant. Sr. *Miguel Ángel Merchán Lesmes*

Estudiant. Sr. *Abel Nogueira Cabezas*

Composició del CAE

President. Sr. *Daniel Borrajo Millán*.
Catedràtic del Departament d'Informàtica
a la Universidad Carlos III de Madrid

Professional. Sr. *Jordi Rafael Macau Nadal*.
Director dels Estudis d'Enginyeria Informàtica
i Multimèdia a la Universitat Oberta de Catalunya

Metodòloga. Sra. *Olga Pujolràs González*.
Gestora de Projectes d'AQU Catalunya

ETI de Gestió, EUI Tomàs Cerdà (UAB)

Composició del CAI

President. Sr. *Josep Guardiola Palacios*.
Professor de l'Escola Universitària d'Informàtica
Tomàs Cerdà

Acadèmic. Sr. *Albert Olivar Trillos*.
EUI Tomàs Cerdà

Acadèmic. Sr. *Francesc Boixader Estévez*.
Àrea de Matemàtiques

Acadèmica. Sra. *Eva Bruballa Vilas*.
Àrea de Matemàtiques

Acadèmic. Sr. *Manel Taboada González*.
Àrea d'Economia

Acadèmic. Sr. *Jordi Ribas Soriano*.
Àrea de Software

Acadèmic. Sr. *Miquel Albert Orença*.
Àrea de Software

Acadèmic. Sr. *Santos Miguel Sequi*.
Àrea de Software

Acadèmic. Sr. *Gerard Enrique Manonelles*.
Àrea de Hardware

PAS. Sra. *M. Jesús Salvador*.
Administrativa

PAS. Sra. *Núria Aragon Cano*.
Administrativa

Estudiant. Sr. *Miguel Carles Samarra*

Estudiant. Sr. *Roger Baldomà*

Composició del CAE

President. Sr. *Ramon Puigjaner Trepà*.
Catedràtic d'Arquitectura i Tecnologia de
Computadors de la Universitat de les Illes Balears

Acadèmic. Sr. *Benet Campderrich Falgueras*.
Professor de Llenguatges i Sistemes Informàtics
de la Universitat Rovira i Virgili

Professional. Sra. *Anna Orti Albaladejo*.
Enginyera en Informàtica de T-Systems

Metodòloga. Sra. *Anna Petit Solé*.

Tècnica de la Unitat d'Estudis, Planificació i Avaluació
de la Universitat Pompeu Fabra

ETI de Sistemes i de Gestió, UPC

Composició del CAI

President. Sr. *Pere Botella López*.
Catedràtic del Departament de Llenguatges i
Sistemes Informàtics a la Universitat Politècnica
de Catalunya

Acadèmic. Sr. *Josep Casanovas Garcia*.
Degà de la Facultat d'Informàtica

Acadèmica. Sra. *Maria Ribera Sancho Samsó*.
Cap d'Estudis d'Enginyeria en Informàtica

Acadèmic. Sr. *Ricard Gavalda Mestre*.
Departament de Llenguatges i Sistemes Informàtics

Acadèmic. Sr. *Fermin Sánchez Carracedo*.
Departament d'Arquitectura de Computadors

PAS. Sra. *Carme Murillo Barranco*.
Administradora de la Facultat d'Informàtica

PAS. Sr. *José Manuel Diéguez Pérez*.
Tècnic de Gestió Acadèmica a la Facultat
d'Informàtica

Estudiant. Sr. *Ramon Roy Torras*.
Representant dels graduats

Estudiant. Sr. *Kim Serradell Maronda*

Estudiant. Sr. *Francisco José Martínez García*

Composició del CAE

President. Sr. *Daniel Borrajo Millán*.
Catedràtic del Departament d'Informàtica
a la Universidad Carlos III de Madrid

Acadèmic. Sr. *Javier Martínez Rodríguez*.
Catedràtic del Departament d'Informàtica i Enginyeria
de Sistemes a la Universidad de Zaragoza

Professional. Sr. *Jordi Hernández-Nieto Oliver*.
Responsable de Telecomunicacions a IBM Business
Consulting Services

Metodòloga. Sra. *Olga Pujolràs González*.
Gestora de Projectes d'AQU Catalunya

ETI de Sistemes, UPF

Composició del CAI

President. Sr. *Jaime Delgado Mercé*.
Director dels estudis d'Enginyeria Tècnica
en Informàtica de Sistemes

Acadèmic. Sr. *Josep Blat Gimeno*.
Departament de Tecnologia

Acadèmic. Sr. *Xavier Amatriaín Rubio*.
Departament de Tecnologia

Acadèmic. Sr. *Enric Peig Olivé*.
Departament de Tecnologia

PAS. Sra. *Iolanda Sabater Anell*.
Administrativa dels Estudis d'Informàtica

Estudianta. Sra. *Magdalena Teruel Llorente*

Estudiant. Sr. *Pedro José Montenegro Lugo*

Composició del CAE

President. Sr. *Juan José Moreno Navarro*.
Catedràtic del Departament de Llenguatges
i Sistemes Informàtics i Enginyeria de Software
a la Universidad Politécnica de Madrid

Acadèmica. Sra. *Carmen Fernández Chamizo*.
Catedràtica del Departament d'Informàtica
a la Universidad Complutense de Madrid

Professional. Sra. *Mercè Ordóñez Manent*.
Responsable de Sistemes de RRHH a CESPA SA

Metodòleg. Sr. *Jesús Vivas González*.
Tècnic de l'Oficina de Planificació i Qualitat
a la Universitat Autònoma de Barcelona

ETI de Sistemes i de Gestió, UdG

Composició del CAI

Acadèmic. Sr. *Jordi Regincós Isern*.
Sotsdirector de l'Escola Politècnica Superior

Acadèmic. Sr. *Miquel Feixas Feixas*.
Departament d'Informàtica i de Matemàtica Aplicada

Acadèmic. Sr. *Josep Forest Collados*.
Departament d'Electrònica, Informàtica i Automàtica

Acadèmica. Sra. *Beatriz López Ibáñez*.
Departament d'Electrònica, Informàtica i Automàtica

Acadèmic. Sr. *Jordi Regincós Isern*.
Departament d'Informàtica i de Matemàtica Aplicada

PAS. Sr. *Jaume Masó San*.
Personal d'Administració i Serveis

PAS. Sr. *Josep Blanes Gimferrer*.
Personal d'Administració i Serveis

Estudiant. Sr. *Víctor Lidoy*

Estudiant. Sr. *Joan Espuña*

Composició del CAE

President. Sr. *José Miguel Blanco Arbe*.
Professor del Departament de Llenguatges i Sistemes
Informàtics a la Euskal Herriko Unibertsitatea

Acadèmic. Sr. *Gregori Martín Quetglás*.
Catedràtic de Ciències de la Computació i Intel·ligència
Artificial a la Universitat de València

Professional. Sra. *Montse Urgel Vila*.
Coordinadora d'Informàtica del Departament
d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació

Metodòleg. Sr. *Xavier Aymerich Humet*.
Director del Departament d'Enginyeria Electrònica
a la Universitat Autònoma de Barcelona

ETI de Gestió, UdL

Composició del CAI

President. Sr. *Josep M. Miret Biosca*.
Vicedirector de l'Escola Universitària Politècnica

Acadèmic. Sr. *Francesc Giné de Solà*.
Departament d'Informàtica i Enginyeria Industrial

Acadèmic. Sr. *Juan A. Garriga Castillo*.
Departament d'Informàtica i Enginyeria Industrial

Acadèmic. Sr. *Josep M. Ribó Balust*.
Departament d'Informàtica i Enginyeria Industrial

Acadèmic. Sr. *Francesc Solsona Tehas*.
Departament d'Informàtica i Enginyeria Industrial

Acadèmic. Sr. *Ramón Béjar Torres*.
Departament d'Informàtica i Enginyeria Industrial

PAS. Sra. *Isabel M. Ros Gorné*.
Unitat de Gestió Econòmica i Recursos Humans

PAS. Sra. *Maria Cornet Vives*.

Estudiant. Sr. *Joan Carles Sánchez*

Estudiant. Sr. *Isaac Amézaga*

Composició del CAE

President. Sr. *Juan José Moreno Navarro*.
Catedràtic del Departament de Llenguatges
i Sistemes Informàtics i Enginyeria de Software
a la Universidad Politécnica de Madrid

Acadèmica. Sra. *Carmen Fernández Chamizo*.
Catedràtica del Departament d'Informàtica
a la Universidad Complutense de Madrid

Professional. Sra. *Montse Urgel Vila*.
Coordinadora d'Informàtica del Departament
d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació

Metodòleg. Sr. *Jesús Vivas González*.
Tècnic de l'Oficina de Planificació i Qualitat
a la Universitat Autònoma de Barcelona

ETI de Sistemes i de Gestió, URV

Composició del CAI

President. Sr. *David Riaño Ramos*.
Cap d'Estudis d'Informàtica

Acadèmic. Sr. *Benet Campderrich Falgueras*.

Departament d'Enginyeria Informàtica i Matemàtiques

Acadèmica. Sra. *Aida Valls Mateu*.

Departament d'Enginyeria Informàtica i Matemàtiques

Acadèmic. Sr. *Josep Maria Jornet Domenech*.

Departament d'Enginyeria Informàtica i Matemàtiques

Acadèmic. Sr. *Francesc Serratosa Casanelles*.

Departament d'Enginyeria Informàtica i Matemàtiques

PAS. Sr. *Esteve Iniesta Barberà*.

Cap de Secretaria de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria

PAS. Sra. *Ester Sabaté Montagut*.

Tècnica de l'Oficina de Suport a la Direcció

Estudianta. Sra. *Marta Marín*

Composició del CAE

President. Sr. *José Miguel Blanco Arbe*.

Professor del Departament de Llenguatges i Sistemes Informàtics a la Euskal Herriko Unibertsitatea

Acadèmic. Sr. *Gregori Martín Quetglás*.

Catedràtic de Ciències de la Computació i Intel·ligència Artificial a la Universitat de València

Professional. Sr. *Andreu Rodríguez Valveny*.

Director general de Data Logic SL

Metodòleg. Sr. *Xavier Aymerich Humet*.

Director del Departament d'Enginyeria Electrònica a la Universitat Autònoma de Barcelona

ETI de Gestió, UVic

Composició del CAI

President. Sr. *Manel Vilar Bayó*.

Director de l'Escola Politècnica Superior

Acadèmic. Sr. *Carles Torres Feixas*.

Cap d'Estudis de l'Escola Politècnica Superior

Acadèmic. Sr. *Joan Vancells Flotats*.

Coordinador de la titulació d'Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió

Acadèmica. Sra. *Montserrat Gómez Villadangus*.

Departament d'Electrònica i Telecomunicacions

PAS. Sra. *Esther Gaja González*.

Secretària Acadèmica

PAS. Sra. *Marta Soler Vázquez*.

Secretària del Centre

PAS. Sra. *Lourdes Parés*.

Administrativa

Estudianta. Sra. *Anna Asparó*

Estudiant. Sr. *Eduard Bantulà*

Composició del CAE

President. Sr. *Ramon Puigjaner Trepà*.

Catedràtic d'Arquitectura i Tecnologia de Computadors de la Universitat de les Illes Balears

Acadèmic. Sr. *Benet Campderrich Falgueras*.

Professor de Llenguatges i Sistemes Informàtics de la Universitat Rovira i Virgili

Professional. Sra. *Anna Orti Albaladejo*.

Enginyera en Informàtica de T-Systems

Metodòloga. Sra. *Marta Vilalta Casals*.

Cap de l'Oficina de Planificació i de Qualitat a la Universitat Autònoma de Barcelona

AVALUACIÓ DEL PROCÉS DE TRANSICIÓ AL MERCAT LABORAL DELS GRADUATS UNIVERSITARIS

Universitat de Barcelona

Avaluació Institucional, UB

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Núria Casamitjana Badia*.

Vicerectora de Política Acadèmica

Acadèmic. Sr. *Joan Guardia Olmos*.

Vicerector d'Estudiants

Acadèmica. Sra. *Rosa Cabré Monne*.

Departament de Filologia Catalana

Acadèmica. Sra. *Rosa Nonell Torres*.

Departament de Política Econòmica i Estructura Econòmica Mundial

Acadèmica. Sra. *Marina Solé Català*.

Departament d'Economia Política i Hisenda Pública

Acadèmic. Sr. *Fidell Cunill Garcia*.

Departament d'Enginyeria Química

Acadèmica. Sra. *Victòria Girona Brumos*.

Departament de Físicoquímica

Acadèmica. Sra. *Núria Rajadell Puiggros*.

Departament de Didàctica i Organització Educativa

PAS. Sra. *Teresa Riba Salles*.

Àrea de Gerència

PAS. Sr. *Toni Forés Miravalles*.

Àrea de Gerència

PAS. Sra. *Sílvia Nolla Lacruz*.

Àrea de Qualitat, Salut i Comunicació

PAS. Sr. *Jordi Camós Grau*.

Unitat de Gestió del Rectorat

PAS. Sr. *Joan Antonio Padilla Andrade*.

Cap de Secretaria de la Facultat de Química

Composició del CAE

President. Sr. *Josep Font Cierco*.
Catedràtic del Departament de Química
a la Universitat Autònoma de Barcelona

Acadèmic (Serevis d'Inserció). Sr. *Domingo Galiana Lapera*.

Responsable de l'Observatori Ocupacional
de la Universidad Miguel Hernández de Elche

Acadèmic (Programes de Formació). Sr. *Víctor Álvarez Rojo*.

Catedràtic d'Orientació Educativa a la Universidad
de Sevilla

Subàrea de Química i Enginyeria Química, UB

Composició del CAI

President. Sr. *Fidel Cunill García*.
Degà de la Facultat de Química

Acadèmic. Sr. *Joan Manel Díaz*.
Secretari de la Facultat de Química

Acadèmic. Sr. *Jaume Giménez Farreras*.
Cap d'Estudis d'Enginyeria Química

Acadèmic. Sr. *Ferran Espiell Álvarez*.
Cap d'Estudis d'Enginyeria de Materials

Acadèmica. Sra. *Gemma Fonrodona*.
Cap d'Estudis de Química

Acadèmic. Sr. *José Barbosa Torralbo*.
Director de Departament

PAS. Sr. *Joan Antonio Padilla Andrade*.
Cap de Secretaria de la Facultat de Química

Composició del CAE

President. Sr. *José Barluenga Mur*.
Catedràtic de Química Orgànica i Inorgànica
a la Universidad de Oviedo

Professional. Sr. *Joan Llibre Urpí*.
Sociedad Española de Carburos Metálicos, SA

Universitat Autònoma de Barcelona

Avaluació Institucional, UAB

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *M. Dolors Riba Lloret*.
Vicerectora d'Afers Acadèmics

Acadèmic. Sr. *Joan Carbonell Manils*.
Vicerector d'Estudiants i de Promoció Cultural

Acadèmica. Sra. *Margarida Blanch Nieto*.
Vicedegana de pràctiques professionals.
Facultat de Ciències de la Comunicació

Acadèmica. Sra. *Teresa Gutiérrez Rosado*.
Vicedegana de qualitat de la docència.
Facultat de Psicologia

Acadèmica. Sra. *Olga Torres Hostench*.
Sotscoordinadora de titulació. Facultat de Traducció
i Interpretació.

Acadèmic. Sr. *Josep Maria Salas Puig*.
Coordinador del Programa Universitat Empresa.
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales

Acadèmic. Sr. *Javier Retana Alumbrosos*.
Coordinador de la titulació de Biologia.
Facultat de Ciències

PAS. Sra. *Montserrat Caro Silanes*.
Directora del servei Treball Campus

PAS. Sr. *Simó Aliana*.
Representant del Consell Social

PAS. Sr. *Josep Maria Masjuan Codina*.
Representant de la unitat IDES

Composició del CAE

President. Sr. *Leandro Cañibano Calvo*.
Catedràtic del Departament de Comptabilitat i
Organització d'Empreses a la Universidad Autónoma
de Madrid

Acadèmic. Sr. *Javier Vidal García*.
Director del Programa Institucional de Qualitat
a la Universidad de León

Professional. Sra. *Anna Ros*.
Direcció General de la Fundació Bosch i Gimpere

Psicologia, UAB

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Teresa Gutiérrez Rosado*.
Vicedegana de Qualitat de la Docència

Acadèmica. Sra. *Pilar Segura Torres*.
Coordinadora de la titulació

Acadèmica. Sra. *Susana Pallarès Parejo*.
Professora del Departament de Psicologia de la Salut
i de Psicologia Social

Acadèmica. Sra. *Susana Subirà Álvarez*.
Coordinadora del Pràcticum

PAS. Sr. *Manuel Méndez Ares*.
Gestor Acadèmic

ADE, UAB

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Montserrat Farell Ferrer*.
Vicedegana d'estudiants i de relacions externes

Acadèmic. Sr. *Josep Maria Salas Puig*.
Representant del PUE

Acadèmic. Sr. *Pere Ortín Ángel*.
Coordinador de la titulació

PAS. Sr. *José Checa Acosta*.
Gestor Acadèmic

Estudiant. Sr. *Raúl Carmona*

Estudiant. Sr. *Andreu Graupera*

Traducció i Interpretació, UAB

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Mariana Orozco Jutorám*.
Departament de Traducció i Interpretació

Acadèmica. Sra. *Odilia Ripoll López*.
Departament de Traducció i Interpretació

Acadèmica. Sra. *Olga Torres Hostench*.
Departament de Traducció i Interpretació

Acadèmica. Sra. *Olivia Fox Kennedy*.
Departament de Traducció i Interpretació

Acadèmica. Sra. *Pilar Sánchez Gijón*.
Departament de Traducció i Interpretació

PAS. Sr. *Francisco Quesada Martos*.
Gestor Acadèmic

Estudiant. Sr. *David Valenzuela*

Biologia, UAB

Composició del CAI

President. Sr. *Javier Retana Alumbrosos*.
Coordinador de titulació

Acadèmic. Sr. *Leonard Barrios Sanromà*.
Vicedegà d'estudiants i afers institucionals

Acadèmic. Sr. *Valentín Martín Pérez*.
Professor de l'àrea de Biologia Cel·lular

PAS. Sr. *Rafael Contreras Cebrián*.
Gestor Acadèmic

Estudiant. Sr. *Ignacio Barrau*

Periodisme, UAB

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Margarida Blanch Nieto*.
Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat

Acadèmic. Sr. *Juan José Perona Pérez*.
Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat

Acadèmica. Sra. *Teresa Velázquez García-Talavera*.
Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació

PAS. Sr. *Salvador Planas*.
Gestor Acadèmic

Estudiant. Sr. *Sergi Prados*

Universitat de Lleida

Avaluació Institucional, UdL

Composició del CAI

President. Sr. *Joan Prat Corominas*.
Vicerector de Qualitat i Planificació

Acadèmic. Sr. *Josep M. Cots Caimons*.
Adjunt al vicerectorat de Qualitat i Planificació

Acadèmic. Sr. *Carles Alsinet Mora*.
Vicerector de Docència i Estudiantat

Acadèmic. Sr. *Joan Monyarch Callizo*.
Coordinador de pràctiques en empreses

Acadèmic. Sr. *Josep Gelonch Anyé*.
Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrària

Acadèmica. Sra. *Maria Sánchez*.
Escola Universitària d'Infermeria

Acadèmica. Sra. *Marta Oliva Solé*.
Escola Politècnica Superior

Acadèmica. Sra. *Maria Font Oncis*.
Facultat de Ciències de l'Educació

Acadèmic. Sr. *Pere Enciso Rodríguez*.
Facultat de Dret i Economia

Acadèmica. Sra. *Mercè Castillo Solsona*.
Facultat de Dret i Economia

Acadèmic. Sr. *Paco García*.
Facultat de Lletres

Acadèmic. Sr. *Miquel Falguera Sacrest*.
Facultat de Medicina

PAS. Sra. *Anna Vendrell*. Comissió de Relacions
Universitat-Empresa de la UdL

PAS. Sra. *Carme Sala Martínez*.
Oficina de la Qualitat

PAS. Sra. *Eulàlia Soler Martínez*.
Borsa de Treball (Servei d'Extensió Universitària)

Estudianta. Sra. *Núria Bech*.
Consell de l'Estudiantat

Composició del CAE

Acadèmica. Sra. *Maria Lluïsa Hernanz Carbó*.
Catedràtica de Filologia Espanyola a la Universitat Autònoma de Barcelona

Acadèmic. Sr. *Benito Echevarría Samanes*.
Catedràtic de Pedagogia a la Universitat de Barcelona

Acadèmic. Sr. *Josep M. Peiro Silla*.
Catedràtic de Psicobiologia i Psicologia Social de la Universitat de València

Subàrea d'Humanitats, UdL

Composició del CAI

Acadèmic. Sr. *Francisco García Pascual*.
Vicedegà i Cap d'Estudis

Acadèmica. Sra. *Imma Lorés Otzet*.
Vicedegana responsable de la Planificació Estratègica de la Facultat de Lletres

Acadèmica. Sr. *M. Ángeles Calero Fernández*.
Vicedegana en funcions de Secretaria de la Facultat de Lletres

Composició del CAE

Acadèmic. Sr. *Miguel Ángel Quintanilla*.
Catedràtic de Filosofia a la Universidad de Salamanca

Professional. Sr. *Ramon Usall Salvia*.
Professor del Departament de Filologia Francesa a l'IES Joan Oró de Lleida

Subàrea d'Educació i Psicologia, UdL

Composició del CAI

Acadèmica. Sra. *Maria Font Oncis*.
Cap d'Estudis

Acadèmica. Sra. *Montse Casanovas*.
Col·laboradora per elaborar l'informe intern de la Facultat

Composició del CAE

Acadèmic. Sr. *Carlos Marcelo García*.
Catedràtic DOE de la Universidad de Sevilla

Metodòloga. Sra. *Anna Prades Nebot*.
Gestora de projectes d'AQU Catalunya

Subàrea de Diplomats Sanitaris, UdL

Composició del CAI

Presidenta. Sra. *Carme Nuin*.
Directora de l'Escola

Acadèmica. Sra. *Maria Sánchez*.
Cap d'Estudis

Acadèmic. Sr. *Reinald Pamplona*

Acadèmica. Sra. *M. Luisa Guitard*

Acadèmica. Sra. *Virginia Martínez*

Acadèmic. Sr. *Ramon Colell*

Acadèmic. Sr. *Joan Torres*

Acadèmica. Sra. *Pilar Ibars*

Acadèmica. Sra. *Sofia Revuelta*

Estudianta. Sra. *Ines Ortiz*

Estudianta. Sra. *Roser Folixench*

Composició del CAE

Acadèmica. Sra. *M. Amparo Benavent Garcés*.
Professora del Departament d'Infermeria a l'Escola Universitària d'Infermeria a la Universitat de València

Professional. Sra. *Anna Ana Rodríguez Cala*.
Infermera a l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova de Lleida

Subàrea d'Agrària, UdL

Composició del CAI

Acadèmic. Sr. *Antonio Michelena Bárcena*.
Director de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrària de Lleida

Acadèmic. Sr. *Josep Gelonch Anyé*.
Cap d'Estudis

Acadèmic. Sr. *José Millán Gómez*.
Sotsdirector de Planificació

Composició del CAE

Acadèmic. Sr. *Elías Fereres Castiel*.
Catedràtic d'Agronomia de la Escuela Técnica Superior de Ingenieros Agrónomos de la Universidad de Córdoba

Professional. Sr. *Valentín Gómez Mampaso*.
Cap de la Divisió Forestal a TRAG, SA

Universitat Politècnica de Catalunya

Avaluació Institucional, UPC

Composició del CAI

President. Sr. *Ramon Sans Fonfría*.
Vicector de Promoció i Integració Territorial

Acadèmic. Sr. *Joaquim Olivé Duran*.
Professor del Departament d'Enginyeria Química

Acadèmic. Sr. *Jaume Avellaneda Díaz-Grande*.
Professor del Departament de Construccions Arquitectòniques a l'ETSAV

Acadèmic. Sr. *Gonzalo Ramos Schneider*.
Professor del Departament d'Enginyeria de la Construcció a l'ETSECCPB

Acadèmica. Sra. *Montserrat Sanssalvadó Tribo*.
Departament d'Organització d'Empreses a l'ETSEIB

Acadèmic. Sr. *Xavier Colom Fajula*.
Departament d'Enginyeria Química a l'EUTIT

Acadèmica. Sra. *Marta Diaz Boladeras*.
Departament d'Organització d'Empreses a l'EPSEVG

Acadèmic. Sr. *Miquel Soriano Ibañez*.
Departament d'Enginyeria Telemàtica a l'ETSETB

PAS. Sra. *Àngels Serrat*.
Tècnica de l'Oficina d'Orientació i Inserció Laboral

PAS. Sra. *Marta Rovira Martínez*.
Tècnica de l'Àrea de Planificació, Avaluació i Estudis

Estudiants. Consell d'Estudiants

Composició del CAE

President. Sr. *Josep Font Cierco*.
Catedràtic del Departament de Química
a la Universitat Autònoma de Barcelona

Acadèmic. Sr. *Domingo Galiana Lapera*.
Responsable de l'Observatori Ocupacional
de la Universidad Miguel Hernández de Elche

Acadèmic. Sr. *Víctor Álvarez Rojo*.
Catedràtic d'Orientació Educativa a la Universidad
de Sevilla

Subàrea d'Indústria, UPC

Composició del CAE

Acadèmic. Sr. *Javier Zubillaga Zubimendi*.
Catedràtic d'Organització d'Empreses a la Euskal
Herriko Unibertsitatea

Subàrea de Camins, UPC

Composició del CAE

Acadèmic. Sr. *Pedro Francisco Miguel Sosa*.
Catedràtic de l'àrea d'Enginyeria de la Construcció
a la Universitat Politècnica de València

Professional. Sr. *Xavier Borràs Gabarró*.
Director general de Gestió d'Infraestructures, SA

Subàrea d'Informàtica i Telecomunicacions, UPC

Composició del CAE

President. Sr. *Eduardo Artal Latorre*.
Catedràtic de l'àrea de Teoria del Senyal i
Comunicacions a la Universidad de Cantabria

Professional. Sra. *Montserrat Urgel Vila*.
Coordinadora d'Informàtica del Departament
d'Universitats, Recreació i Societat de la Informació

Professional. Sr. *Xavier Peiró Esteban*.
Director Executiu de la Fundació i2CAT

Subàrea d'Arquitectura, UPC

Composició del CAE

Acadèmic. Sr. *Ricardo Aroca Hernández-Ros*.
Catedràtic d'Estructures de l'Edificació a la
Universidad Politécnica de Madrid

Professional. Sr. *Agustí Borrell Calonge*.
Ex-president de l'Agrupació d'Arquitectes Experts
pericials i forenses del Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya

Universitat Pompeu Fabra

Avaluació Institucional, UPF

Composició del CAI

President. Sr. *Josep M. Vilajosana Rubio*.
Vicerektor de Comunitat Universitària

Acadèmic. Sr. *Josep Baños Díez*.
Departament de Ciències Experimentals i de la Salut

Acadèmic. Sr. *Miquel Berga Bagué*.
Degà de la Facultat d'Humanitats

Acadèmic. Sr. *Pere Jódar Martínez*.
Departament de Ciències Polítiques i Socials

Acadèmic. Sr. *Jaume Guillaumet Lloveras*.
Degà dels Estudis de Periodisme

Acadèmic. Sr. *José García Montalvo*.
Departament d'Economia i Empresa

Acadèmic. Sr. *Enric Vallducí Botet*.
Departament de Traducció i Filologia

Acadèmic. Sr. *Joan Vinyes Sanz*.
Degà dels Estudis d'Enginyeria de Telecomunicació

PAS. Sr. *Pau Fernández González*.
Tècnic de l'Oficina d'Inserció Laboral

PAS. Sra. *Lucía Gil Royuela*.
Tècnica del Programa per la Qualitat Educativa

PAS. Sra. *Anna Pàmies Pahí*.
Responsable de l'Oficina d'Inserció Laboral

PAS. Sr. *Joan Palou Serra*.
Director Tècnic del Consell Social

PAS. Sra. *Anna Petit Solé*.
Tècnica de la Unitat d'Estudis, Planificació i Avaluació

Graduat. Sr. *Andrés Ramon Llull*

Graduat. Sr. *David Álvarez Pujol*

Estudianta. Sra. *Maria Antònia Vidal*

Composició del CAE

President. Sr. *Lluís Jofre Roca*.
Catedràtic de Teoria del Senyal i Comunicacions
a la Universitat Politècnica de Catalunya

Acadèmica. Sra. *Julia M. González Ferreras*.
Vicerectora de Relacions Internacionals a la Deustuko
Unibertsitatea

Acadèmic. Sr. *Alfredo Pérez Bullosa*.
Director del Gabinet d'Avaluació i Diagnòstic
en Educació a la Universitat de València

Subàrea de Dret i Relacions Laborals, UPF

Composició del CAE

Acadèmic. Sr. *Francisco Javier Prados de Reyes*.
Catedràtic de Dret del Treball i de la Seguretat Social
a la Universidad de Granada

Professional. Sr. *Ramón Mullerat Balmaña*.
Ex president del Col·legi d'Advocats de la Comunitat
Europea. Soci fundador del bufet Mullerat & Roca

Traducció i Interpretació, UPF

Composició del CAE

Acadèmica. Sra. *Pilar Elena García*.
Catedràtica de Traducció de l'Alemanys a la Facultat
de Traducció i Documentació a la Universidad de
Salamanca

Professional. Sr. *Jordi Vidal Tubau*.
Traductor, corrector i periodista autònom

Subàrea d'Empresa, UPF

Composició del CAE

Acadèmic. Sr. *José Manuel Rodríguez Carrasco*.
Catedràtic d'Organització d'Empreses a la UNED

Professional. Sr. *Xavier Vila Fernández-Santacruz*.
Director de Qualitat al BBVA

Subàrea d'Humanitats i Periodisme, UPF

Composició del CAE

Acadèmica. Sra. *M. Pilar Diezhandino Nieto*.
Catedràtica del Departament de Periodisme i
Comunicació Audiovisual a la Universidad Carlos III

Professional. Sr. *Agustí Oriol Camps Giral*.
Catalunya Ràdio SRG, SA

Glossari

1. Estudiants totals a l'ensenyament

Estudiants totals matriculats a l'ensenyament —vegeu l'apartat número 44.

2. Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya

Estudiants matriculats a la mateixa titulació en el conjunt de Catalunya (només el sistema universitari públic).

3. Estudiants totals a la universitat

Estudiants totals matriculats durant el curs en qüestió en ensenyaments de cicle curt i llarg i segon cicle en aquella universitat (no es consideren ni tercer cicle ni postgraus i similars).

4. Estudiants de cicle curt

Estudiants totals matriculats en ensenyaments de cicle curt —titulacions que es componen de només el primer cicle— en aquella universitat.

5. Estudiants de cicle llarg

Estudiants totals matriculats en ensenyaments de cicle llarg —titulacions que es componen de primer i segon cicle— en aquella universitat.

6. Estudiants de segon cicle

Estudiants totals matriculats en ensenyaments de segon cicle —titulacions a què s'accedeix havent superat el primer cicle d'un altre ensenyament— en aquella universitat.

7. Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total

Percentatge dels estudiants totals matriculats a la titulació respecte del nombre total d'estudiants de la universitat (excepte tercer cicle i postgraus).

8. Percentatge d'estudiants de la titulació respecte dels de cicle curt

Percentatge dels estudiants totals matriculats a la titulació respecte del nombre d'estudiants de cicle curt de la universitat.

9. Percentatge d'estudiants de la titulació respecte dels de cicle llarg

Percentatge dels estudiants totals matriculats a la titulació respecte del nombre d'estudiants de cicle llarg de la universitat.

10. Percentatge d'estudiants de la titulació respecte dels de 2n cicle

Percentatge dels estudiants totals matriculats a la titulació respecte del nombre d'estudiants de segon cicle de la universitat.

11. Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total de Catalunya

Percentatge dels estudiants totals matriculats a la titulació respecte del nombre d'estudiants matriculats a la mateixa titulació en el conjunt del sistema universitari públic català.

12. Places ofertes a Catalunya

Nombre total de places de nou ingrés que s'ofereixen d'un ensenyament en concret en el conjunt de les universitats catalanes (només sistema públic). No recull el nombre d'estudiants que poden accedir-hi a través d'altres districtes.

13. Demanda en 1a opció a Catalunya

Nombre de peticions per accedir a un ensenyament en el conjunt del sistema públic català, sol·licitades com a primera preferència.

14. Places ofertes a la titulació

Nombre de places de nou ingrés que ofereix la titulació. No recull el nombre d'estudiants que poden accedir-hi a través d'altres districtes.

15. Demanda global en 1a opció

Nombre de peticions per accedir a una titulació d'una universitat i centre, sol·licitada en primera opció i considerant totes les vies possibles d'accés.

16. Demanda en 1a opció (via PAU)

Nombre de peticions per accedir a una titulació d'una universitat sol·licitada en primera opció, considerant només la via d'accés PAU.

17. Demanda en 1a opció (via FP)

Nombre de peticions per accedir a una titulació d'una universitat, sol·licitada en primera opció i considerant només la via FP.

18. Demanda en 1a opció (altres vies)

Nombre de peticions per accedir a una titulació d'una universitat, sol·licitada en primera opció i considerant altres vies d'accés a la titulació diferents de PAU i FP.

19. Ràtio demanda en 1a opció / places ofertes

Relació entre la demanda en primera opció global i el nombre de places ofertes per la titulació.

20. Demanda satisfeta global (matrícula)

Nombre de peticions formulades que han estat admeses i han formalitzat la matrícula.

21. Nota de tall (via PAU)

Valor mínim de la nota via PAU que permet accedir als estudis d'una titulació i que s'estableix mitjançant el primer procés d'assignació el mes de juliol. Aquesta nota correspon, doncs, a la de l'últim estudiant admès per aquesta via.

22. Nota de tall (via FP)

Valor mínim de la nota via FP que permet accedir als estudis d'una titulació i que s'estableix mitjançant el primer procés d'assignació el mes de juliol. Aquesta nota correspon, doncs, a la de l'últim estudiant admès per aquesta via.

23. Nota de tall equivalent

Nota de tall corresponent a un nombre homogeni d'estudiants. Com a criteri s'ha adoptat el màxim nombre comú en el conjunt de centres que ofereixen el mateix ensenyament. És a dir, si una determinada titulació s'ofereix en quatre centres amb un nombre de places de 240, 80, 120 i 150, la nota de tall equivalent serà aquella que correspon a l'estudiant número 80 a tots els centres, prèviament ordenats de major a menor nota d'entrada. La nota de tall equivalent es calcula, d'aquesta forma, a partir de la nota de tall dels estudiants matriculats.

24. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

Distribució dels estudiants matriculats per primer cop a la titulació (via PAU i FP) en tres grups de notes: [5-5,99], [6-6,99], [7-10].

25. Publicació del pla d'estudis al BOE

Any en què es va publicar al *Boletín Oficial del Estado* (BOE) el pla d'estudis de la titulació, un cop homologat pel Consejo de Universidades.

26. Anys de durada de l'ensenyament

Temps de durada mínim d'una titulació establert en les directrius generals del títol.

27. Assignatura troncal

En el pla d'estudis d'una titulació, aquella assignatura fixada per directrius generals pròpies que s'ha de cursar obligatòriament en tots els plans d'estudi que condueixen al mateix títol oficial.

28. Assignatura obligatòria

En el pla d'estudis d'una titulació, aquella assignatura fixada per la universitat que s'ha de cursar obligatòriament per obtenir el títol.

29. Assignatura optativa

En el pla d'estudis d'una titulació, aquella assignatura que cursa l'estudiant i que es tria entre un conjunt d'assignatures que ofereix la titulació.

30. Assignatura de lliure elecció

Aquella assignatura que no correspon als requisits del pla d'estudis de la titulació i que cursa l'estudiant entre aquelles que ofereix o reconeix la mateixa universitat.

31. Crèdit

Unitat de mesura docent. Un crèdit equival a entre 7 i 10 hores de docència. En determinades assignatures de caràcter pràctic aquesta equivalència pot ser superior a les 10 hores.

32. Crèdits pràctics

Unitat de mesura docent que correspon a les assignatures pràctiques o a determinades fraccions de caràcter pràctic d'una assignatura teòrica.

33. Total de crèdits al pla d'estudi

Nombre total de crèdits que ha de superar l'estudiant per accedir al títol oficial.

34. Crèdits per equivalència

Crèdits que corresponen a una activitat que l'estudiant realitza fora de la universitat però que la institució reconeix.

35. Grau mínim de practicitat obligatòria

Percentatge de crèdits pràctics d'assignatures troncales i obligatòries en el pla d'estudis, respecte del total de crèdits troncales i obligatoris a cursar per l'estudiant per tal d'accedir al títol oficial.

36. Nombre d'assignatures optatives ofertes

Oferta total d'assignatures optatives a què té accés l'estudiant, ja siguin pròpies de la titulació o d'ensenyaments afins.

37. Oferta de crèdits optatius

Nombre de crèdits optatius que ofereix la titulació i que apareixen com a assignatures pròpies de la titulació en el seu pla d'estudis.

38. Percentatge de crèdits optatius

Percentatge de crèdits optatius que ha de cursar l'estudiant respecte del total de crèdits per poder accedir al títol oficial.

39. Relació d'optativitat

Relació entre els crèdits optatius a què té accés l'estudiant i el nombre màxim de crèdits optatius que ha de cursar segons el pla d'estudis.

40. Projecte final de carrera

Treball integrador o de síntesi de formació rebuda que es realitza al final dels estudis reglats. Pot tractar sobre qualsevol tema relacionat amb les matèries estudiades i les competències professionals de la titulació. La superació del treball és imprescindible per a obtenir el títol.

41. Pràcticum

Assignatures del pla d'estudis que tenen com a objectiu l'aplicació pràctica dels coneixements adquirits en un conjunt d'assignatures de caràcter teòric.

42. Pràctiques en empreses

Assignatura o part d'una assignatura de caràcter pràctic en què l'estudiant aplica els coneixements pràctics en el lloc de treball d'una empresa amb què la universitat té signat un conveni. En alguns plans d'estudis, les pràctiques en empreses poder ser definides pels crèdits per equivalència.

43. Mitjana d'estudiants per grup (1r curs, 1r cicle, 2n cicle)

Per a les assignatures troncales i obligatòries es calcula la mitjana d'estudiants per grup de teoria i de pràctica (al primer curs, al conjunt del primer cicle i al segon cicle) ponderant segons la diferent càrrega creditícia de les assignatures. La fórmula de càlcul que correspon a la mitjana ponderada és la següent:

$$I = \frac{\sum_1^n (c_n \cdot a_n)}{\sum_1^n (c_n \cdot g_n)}$$

On I és la mitjana ponderada d'estudiants per grup, n és el nombre total de grups, c_n és el nombre de crèdits de l'assignatura (distingint entre teoria i pràctica), a_n és el nombre d'estudiants totals de l'assignatura i g_n és el nombre de grups.

44. Estudiants totals matriculats

Còmput del nombre total d'estudiants que han formalitzat la matrícula als estudis corresponents. En aquelles universitats en què la matrícula és semestral, el còmput d'estudiants es realitza considerant els estudiants matriculats en el primer semestre i afegint els matriculats en el segon semestre si hi ha hagut una oferta específica d'assignatures. Aquest sistema s'aproxima, en gran mesura, a comptabilitzar el nombre de diferents DNI que es tenen en la matrícula d'una titulació durant un curs.

45. Estudiants equivalents a temps complet

Nombre de crèdits matriculats pel conjunt d'estudiants de la titulació, dividit per la mitjana de crèdits que un estudiant ha de cursar cada any per finalitzar els seus estudis en el temps previst.

46. Taxa d'èxit

Nombre de crèdits aprovats pels estudiants en una assignatura o conjunt d'assignatures respecte dels crèdits corresponents als estudiants presentats a examen. Es calcula per el primer curs, el primer cicle i el segon cicle, desglossats en primera i segona convocatòries. La fórmula de càlcul que correspon a la mitjana ponderada de la taxa d'èxit és la següent:

$$\% E = 100 \cdot \frac{\sum_1^n (cs_n \cdot a_n)}{\sum_1^n (c_n \cdot ap_n)}$$

On E és la taxa d'èxit per a una convocatòria i assignatura determinada, cs_n són els crèdits superats per estudiant, a_n el nombre d'estudiants aprovats, c_n el nombre de crèdits de l'assignatura i ap_n els estudiants presentats a l'examen de l'assignatura. No es consideren en cap cas els crèdits convalidats, reconeguts, adaptats i/o equiparats. Les taxes d'èxit fan referència exclusivament a assignatures troncales i obligatòries.

47. Taxa de rendiment

Nombre de crèdits aprovats en una assignatura o conjunt d'assignatures respecte dels crèdits corresponents als estudiants matriculats. Es calculen per primer curs, primer cicle i segon cicle. La fórmula de càlcul que correspon a la mitjana ponderada de la taxa de rendiment és la següent:

$$\% R = 100 \cdot \frac{\sum_1^n (cs_n \cdot a_n)}{\sum_1^n (c_n \cdot am_n)}$$

On R és la taxa de rendiment per a una convocatòria i assignatura determinada, cs_n són els crèdits superats pels estudiants, a_n el nombre d'estudiants aprovats, c_n el nombre de crèdits de l'assignatura i am_n els estudiants matriculats en aquella assignatura. No es consideren en cap cas els crèdits convalidats, reconeguts, adaptats i/o equiparats. Les taxes de rendiment fan referència exclusivament a assignatures troncales i obligatòries.

48. Fase selectiva

Etape inicial de l'estudi en què un nombre fix d'assignatures del pla d'estudis s'avalua de forma global i que és necessari superar per continuar els estudis. Per superar aquesta fase, l'estudiant ha d'obtenir la qualificació d'apte en un termini màxim del doble de la durada de la fase establerta al pla d'estudis. La superació d'aquesta fase és un requisit indispensable per poder formalitzar la matrícula d'assignatures obligatòries i optatives d'un curs posterior. Aquesta és una de les característiques dels nous plans d'estudis de la Universitat Politècnica de Catalunya.

49. Nombre de titulats

Nombre d'estudiants que ha cursat el 100% dels crèdits necessaris per obtenir el títol. Es distingeix, sempre que sigui possible, entre el nombre de titulats de pla vell i de pla nou. *Per evitar fluctuacions temporals es dona la mitjana de titulats dels últims tres cursos acadèmics.*

50. Taxa de graduació

Respecte als estudiants de pla nou i suposant un flux d'entrada uniforme al llarg dels anys de vigència dels plans d'estudi, la taxa de graduació de la promoció seria la resultant de dividir el nombre de graduats en l'any de referència entre el nombre d'estudiants que es van matricular tants anys endarrere com cursos teòrics de durada d'aquest pla d'estudis. *Per evitar fluctuacions temporals es dona la mitjana de taxa de graduació dels últims tres cursos acadèmics.*

51. Dedicació docent del professorat

Es comptabilitza la dedicació docent de cada una de les categories del professorat d'una titulació.

52. Mitjana de crèdits a cursar per any

Mitjana de crèdits que l'estudiant ha de cursar anualment per obtenir el títol en el temps mínim previst. Resulta de dividir el nombre de crèdits del pla d'estudis entre els anys de durada mínima de la titulació establerta pel pla d'estudis (PE).

53. Mitjana de crèdits matriculats per estudiant

Mitjana de crèdits matriculats per estudiant en l'ensenyament el curs acadèmic considerat. Resulta de dividir el nombre de crèdits entre el nombre de matriculats.

54. Mitjana de qualificació

Es calcula una mitjana numèrica de qualificació dels estudiants que s'han graduat un curs acadèmic determinat. S'assigna un 4 a l'assignatura que l'estudiant supera amb matrícula d'honor, un 3 amb excel·lent, un 2 amb notable i un 1 amb aprovat. Es fa la mitjana per l'expedient acadèmic de l'estudiant i la mitjana final de la titulació considerant els estudiants graduats. Per calcular la mitjana no es consideren les convocatòries que han esgotat els estudiants per aprovar les matèries, ni les convalidacions, els reconeixements, les adaptacions i/o l'equiparació de crèdits.

$$Q = \frac{\sum_{i=1}^n v \cdot c_n}{C}$$

On Q és la mitjana de qualificació, v és el valor assignat a la nota, c_n són els crèdits de l'assignatura i C és el nombre total de crèdits cursats.

55. Durada mitjana dels estudis per titulat

Mitjana de temps que un estudiant empra per graduar-se en la titulació avaluada. Es dona en anys amb un únic decimal.

56. Cohort

Conjunt d'estudiants que es matriculen en el curs inicial de la titulació per primera vegada.

57. Nombre de matriculats

Nombre d'estudiants que es van matricular a la titulació en cada un dels cursos acadèmics considerats.

58. Estudiants titulats

Nombre d'estudiants que s'han titulat en el temps previst per a la titulació (t), en un any més del temps previst (t+1) i en un temps superior al temps previst més un any (>t+1).

59. Abandonament

S'indica el nombre d'estudiants de la cohort corresponent que han deixat els estudis de forma definitiva. Després de dos anys de no formalitzar cap matrícula a la titulació es considera que l'estudiant ha abandonat, encara que si, amb posterioritat es matricula de nou, se'l torna a considerar estudiant de la titulació.

